Ч. 78. Чернівці, пятниця дня 2. липня (15.) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

„Der Freien Lehrerzeitung“ під розвагу.

Коли яканебудь верства суспільности боре ся за свої права против кривди, тодї не сьміє по єї боцї бути нї крихітки неправди, она не сьміє допустити ся нїякої несправедливости нї в своїх публичних виступах, нї в осуджуваню фактів. Инакше тратить она симпатию у своїх приятелїв — а таких в борбі треба конче — а знову дає оружіє проти себе в руки своїх ворогів.

Отсе правило не дасть себе безкарно оминути і се правило повинні ми учителї мати все перед очима. Нї один стан не трактує держава і край так по мачошиному, як учительство і труд жадного стану не находить тільки невдяки, що учительство. І учительство стануло до борби. А хтож став до помочи учительству в його змаганях на Буковинї? Отті люди, що бороли ся против ненажерної боярнї, що стояли все на становищи демократизму, отті люди бороли ся рівночасно о добро школи і учительства. Бо заступати демократичні принципи, а бути ворогом школи і учительства, се нонсенс і сего не допустив ся нїхто з розумних полїтиків.

Чи назвати імена тих, що заступали і заступають ся за школою і учительством? Всї они нам знані. Та одно мушу назвати, бо задля сего імени і писана ся статя. Сей наш приятель є професор Др. Стефан Смаль-Стоцкий.

Твердячи се стою я на точцї найнепохитнїйшої обєктивности. І хто слїдив добре полїтичне житє 90-тих і 900-тих років знаходить все і всюди імя др. Смаль-Стоцкого, коли ішло о поступ на шкільнім поли, чи на поли материяльного полїпшеня учительства. Тих, що почали лише що тепер занимати ся полїтичними питанями, тих відсилаю до протоколів соймових засїдань, хочби з року 1896. В сїм роцї не було іще нашого орґану „Freie Lehrerzeitung“. В сїм роцї не було іще наших горячих приятелїв Штравхера і Ончула. В сїм роцї процвитала сила боярії в найкрасшім розвитку. А вже тодї др. Смаль-Стоцкий заступав ся за учительством, такими словами, які би не вадило вичитати і тепер у „Freie Lehrerzeitung“.

Хто слїдив уважно полїтичні стремлїня послїдних років на Буковинї, зрозуміє мене добре, як я скажу, що др. Смаль-Стоцкий є предтечию „Вільнодумного союза“, що він клав перші каміня під будову сего клюбу наших приятелїв.

Тепер кандидує др. Смаль-Стоцкий, містоголова „Вільнодумного союза“, яко кандидат сего союза в садаґурскім повітї. Против него ставить свою кандидатуру Нїко Фльондор, боярин, воріг школи (через зиму була школа заперта в Новоселици, бо пан Фльондор не хотїв дати дров), чоловік, який ще й доси не полагодив справ своєї чесности. Яке становище займає в сїй справі „Freie Lehrerzeitung“ і волоске учительство?

Волоске учительство аґітує против кандидата вільнодумного союза а „Freie Lehrerzeitung“ не то, що сего не напятновує, а робить до сего іще цинїчні замітки і каже, що die bevorstehende Wahl bei den Ruthenen zu einer nationalen Frage geworden ist.

Менї лишає ся поставити лишень слїдуючі питаня: Чи „Freie Lehrerzeitung“ і волоске учительство сьвідоме своїх станових інтересів? Чи в них не криє ся під фразами поступовости і любови до свого стану національний шовінїзм?

Чи руске учительство робить nazionale Frage в черновецкім повітї, де є кандидат волоский Лупу і у всїх иньших повітах полудневої Буковинй, де оно зі всїх сил попирає кандидатури вільнодумних Волохів?

Чи „Freie Lehrerzeitung“ гадає в той спосіб пропаґувати солїдарність між учительством?

Чи она не нарушує сеї солїдарности і не починає сїяти національну незгоду між учительством в сей для учительства так прикрий час?

Чи міркований елемент в редакциї „Freie Lehrerzeitung“ і не гадає вплинути на ню в сей спосіб, щоби наших станових справ не робити національними і особистими?

Що загадують зробити заступники рускої учительства тов. Барбір і тов. Пігуляк, які засїдають у видїлї краєвого товариства, щоби в будучности наш становий орґан „Freie Lehrerzeitung“, який підпирає і руске учительство, не служив для шовінїстичної аґітациї?

Колиби „Freie Lehrerzeitung“ на дальше печатала ся в тім дусї, як она обговорювала вибори в садаґурскім повітї, то руске учительство зуміє супротив неї заняти також відповідне становище. „Freie Lehrerzeitung“ буде може оправдувати свій крок становищем, яке займав пос. др. Стоцкий в справі виборів у станівскім повітї. Та посол Стоцкий є головою полїтичної орґанїзациї і він відповідає за кождий полїтичний крок перед сею орґанїзациєю. До сеї полїтичної орґанїзациї належить і цїле руске учительство і є навіть головним чинником сеї орґанїзациї. Руске учительство на стілько полїтично зріле, що оно потягнулоб до відвічальности кождого члена своєї полїтичної орґанїзациї, наколи би він спроневірив ся против проґрами сеї орґанїзациї або дїлав против інтересів учительства.

Але в сю так важку для нас пору, коли важить ся судьба краю а з ним і учительства, де о то ходить, щоби „Вільнодумний союз“ побідив, в сю пору виступати против його кандидата і то до того ще одного з заслуженїйших, се несовісно і найменьше випадає учительскому орґанови.

Подаючи отсе все під розвагу „Freie Lehrerzeitung“, я роблю се лише в інтересї єї самої, бажаючи, щоби она все була лише заступницею наших учительских справ і так

Поезиї Григорія Воробкевича.

Берестечко.

На Вкраїні в бідній хатї
втомлена лежала
бідна мати — і безсонно
днинки дожидала.

Третя нічка вже безсонна!
Тяжком ся втомила!
На що дав-есь, Милостивий,
би-м сего дожила.

На що дав-есь, Милосердний,
синів породити,
а не дав-есь соколикам
при менї прожити?

Треті сутки вже минають,
як вони полетїли,
приборкані голубята
вихром пошуміли.

Виточила усї сльози,
сухо в очах стало —
і так шумно і так дурно
в головонцї стало.

На кого-ж ви, лихі дїти
стару мать кидали
на поругу Ляхам, Жидам?
ви того не знали?

А на дворі тихо, красно,
місяць білий сяє,
мов сьміють ся з мого лиха,
мов нїчо не знає.

Мов не знає, що в серденьку
пекло закипіло...

Нема долї! нема Бога!“ — —
Тут і занїміло.

Тяжко лягло їй на груди,
ледве що здоймались,
перед згаслими очима
мари вже снувались.

Три тополї високії
пред очима стали,
у мить ока грім ударив —
тополї зівяли.

На воздусї три соколи
летїли, кружили;
їх три кулї стрілецкії
на землю звалили.

Пробудилась стара мати,
на двір ся дістала,
там з росою поранною
сльозоньки змішала.

Ци-ж одна то бідна мати
за сином журила,
крівавими сльозоньками
степи заросила?

II

Ой по степах вітер віє,
травою хитає,
а поранну росу-мраку
у хмари збиває.

Над місточком Берестечком
хмари ті ся збили,
ізсувались, розсувались,
там ся роздїлили.

А там Ляхи, враги люті,
табір обступили,
а в таборі козаченьки
гірко-сь зажурили..

Зажурились небожата,
як без матки бжоли,
як ті оси повкривали
Ляхи степ і поле.

Ой зівяли завзятії,
голови склонили,
бо вже днїв зо трицять — сорок
кіньским трупом жили.

Ой зівяли соколики,
крильця поспускали,
бо вже днїв зо трицять — сорок
води не видали.

Із калюгів блотнистих
воду они пили,
увесь табір недугами
тяжкими зразили.

Лежать сини українські,
з жажди умлївають:
„Води! води! милий Боже!“
Душі догоряють.

Зойк і вереск, крик пекольний
в таборі козацкім,
а там радість, месть, остекліть
у войску шляхецкім.

„Води! води! милий Боже!“ —
в горячці ридають.
„Будь проклятий ти, гетмане!“ —
другі проклинають —

“Щось покинув дїтей своїх!“ —
— „Не покинув, дїти!“
— „Ой покинув! мовчіть старі —
мов воробцїв в сїти!“

„Не покинув, соколята“ —
старші потїшають.
„Води! води! милий Боже!“ —
молодці ридають.

III.

Над містечком Берестечком
хмари там ся збили,
ізсувались розсувались
тай ся роздїлили.

Одна хмара над табором
дощу напустила...
одерзнулась всїм на диво
козацкая сила.

Усї разом із табору
на смерть ся встремили,
на болотах, на калюгах
греблю загатили.

Загатили страшну греблю
із трупів козацких,
помостили міст пекольний
із костий шляхецкик.

І тим мостом мала купка
степу достигала,
байраками і ярами
гетмана шукала.

Заложив ся гетман з вітром,
хто кого здогонить, —
мов той вихір конем летить,
а головку клонить.

Мов клевцями, тяжкі думи
мозок му молотять,
мов списами жалкі думи
серце му скородять...

як она за правду боре ся, щоби і правдою себе руководила. Кінчу першим реченем сеї статї: „Коли яканебудь верства суспільна і т. д.“

Осип Безгалко, учитель.

Росия й Японїя.

Ситуация на поли борби.

Вже пять місяцїв минуло від хвилини, як маленька Японїя кинула ся на росийского велетия. І в першій хвилинї здавало ся, що Японїя переплатить швидко свій відчаянний поступок. Тимчасом йдуть вже місяцї, а Японїя не то що не хилить ся у стіп побідника, але ще й високо держить свій побідний прапор. Недавне заняте Кайпіну, яке европейскі мілїтарні круги вважають за подію перворядної ваги, бо тепер Нючуан і дорічe Ляо впадуть в японьскі руки вже безуслівно, се лиш один із дальших кроків, які зближують росийску катастрофу. Навіть найприхильнїйші Росиянам французскі дневники констатують, що їх ситуация в Манджуриї дуже критична і Куропаткін до успішного поведеня потребує після Le Journal ще бодай нових 200.000 війска, яке доставити зовсїм не легко. Тепер є на поли борби така ситуация, що, як виходить із обосторонних военних рапортів, Японцї що раз більше заходять армію ґен. Куропаткіна в долинї ріки Ляо зі всїх боків так, що остаточно готові еї так замкнути, як колись нїмецка армія Французів під Седаном. Всї переходи через гори обсадили Японцї, укріпили ся в них і тут десь держать головну силу, котра кождої хвилї може пересунути ся в один або другий бік, на полудневий захід, в сторони міста Ґайчен, або на північний захід в сторони міста Ляоян. Ґен. Оку випирає Росиян від полудневого заходу вздовж зелїзницї на північний всхід. Єго армія по завзятій борбі заняла, як вже звісно, місто Каіпін (Каічу), дуже важну позицию, бо еї посїданє опасовує місто Інкав, звane звичайно Нючван, а через то відтинає армію Куропаткіна від побережа і не допускає єму довозу провіянту.

Під Портом Артура.

Із Петербурга наспіла вістка, що при відпертім атаку на Порт Артура втратили Японцї 30 тисяч жовнїрів.

Із виборчого руху.

Черновецких виборцїв-Русинів запрашаю на нараду в справах вибору послів з міста Чернівцїв на неділю, дня 17 с. м. о 7. годинї вечером до „Народного Дому“ і прошу всїх о як найчисленнїйшу участь. За тов. „Руска Рада:“ др. Стефан Смаль-Стоцкий, голова.

* * *

В Чернівцах киринять християньскі Нїмцї все ще, бажаючи зі всеї душі повалити дотеперішнього посла Штравхера за те, що Жиди не хотять бути на далї послушниками ґерманїзаторів, а хотять задля миру, спокою і поступу в краю рівноправности усїх народів. Се очевидно не на руку ґерманїзаторам, що, піддержуючи незгоду межи Русинами і Волохами, за помочию Жидів панували доси на Буковинї. До сеї роботи посол Штравхер не тільки що не причиняв ся, а противно злучив ся у „Вільнодушнім Союзї“ з Русинами і Волохами і спирав слушні жаданя одних і других. Для Русинів не може проте бути сумнївне, за яким кандидатом мають стояти і голосувати в Чернівцах; бо кождий сьвідомий Русин Черновецкий не тільки віддасть свій голос на дра Штравхера, але й зі всїх сил працювати ме й між руским міщаньством, щоби явило ся громадно до виборів і віддало свої голоси на щирого приятеля Русинів і всего покривдженого люду, на вірного союзника наших послів, на дра Штравхера. Наші посли скличуть сими днями Черновецких виборцїв-Русинів на нараду в справі виборів з нашого міста і представлять сю справу докладно, головно дотично того, за котрим ще кандидатом, бо-ж наше місто вибирає двох послів, мають стояти Русини. Порушуємо сю справу вже тепер тому, щоби нїхто з Русинів-виборцїв нашого міста не вязав ся з нїким, а вижидав ухвали загалу руских виборцїв, так як се роблять всї иньші народности, через що всї з ними числять ся. Підносимо з особлившим натиском ще й те, що Черновецка руска інтелїґенция, головно-ж професори і учителї, не сьміє опустити сегорічних виборів, хоч вони відбудуть ся аж 26. с. м. отже підчас вакаций. Панове, нїхто най не вимавляє ся, що єму трудно і коштовно приїзджати сюди або оставати тут задля виборів. Погляньте на провінцию, на працю і жертви сїльскої інтелїґенцнї! Не вже у нас в осередку руского національного житя не має хоч тілько патріотичного почутя і обовязку, щоби стати не тільки за вільнодумними кандидатами, за борцями поступу і рівноправности, але й за приятелями і помічниками наших послів, отже й рускої справи, котра на тім зискала і зискає ще багато. Не забувайно й те, що обставини зложили ся так, що вибір вільнодумних кандидатів у Чернівцах готові рішити як раз рускі голоси. Повторяємо ще раз, що нїхто з руских виборцїв Черновецких не сьміє відтягнути ся від вибору послів 26. с. м., хто не хоче уходити за байдужного до рускої справи.

* * *

Не яко митар, но яко фарисей глаголет „Цареславная“ вихвалюючи своїх кандидатів, а плетучи несотворені річи проти народних кандидатів які „въ своей враждѣ противъ церкви — зашили ся (!!) такъ далеко“, що виступали сьміло проти ромунїзаторских ворогів руского народа, навіть колиб ними були консисторники із митрополїтою на чолї, яким тепер лижуть кацапи лапи, даючи ще один доказ, що они можуть кождої хвилї зрадити руский нарід. Але нї сего они вже не можуть, бо руский нарід їх добре пізнав, а кацапики перечислившись в своїх, —„счотах“ пошили ся в дураки.

* * *

Консисторники, що примусили Ганїцкого кандидувати на сьміх і ганьбу єму і собі, задумують вибрати его послом з консисторії замість Вежапа, що зблямував їх усїх. Та ми не віримо в сю поголоску, бо митрополит занадто „справедливий“, щоби опустив „найкрасшого“ заступника православної церкви, а найвизначнїйшого виборчого аґітатора — Кардинала, що волочить ся навіть по Рошошских толоках в ролї виборчого наганяча за католиком-Поляком, Кохановским і жидом, Кізлером. Ой, доборолась консистория до самого краю, щось такого не бувало і за Мораря, а головна заслуга в тім славного „миролюбця“ митрополита Репти. Та, чим гірше, тим лїпше!

* * *

Откровенія „Цареславної“ бувають нераз незвичайно бистро (?) умні. Ось відкриває она в 18 ч. й такі мудрощі, що як хто покине їх, то тим самим перестає бути членом іхньої партиї! Навіть такі ясні події вимагають у твердяків коментарів. Ба, они в своїй ролї гірких весельчаків йдуть дальше, бо заявляють, що они дуже радї тому, що їх партию покидає що раз більше чесних людий, так, що у нїй остають ся лиш самі Драбики і Ґакмани. Но, но „Цареславній“ того сьміху нїхто не позавидує.

* * *

Мустаца аґітує в ліжку, а то закликав виборцїв з Драчинцїв і намовляв їх, щоби голосували на Богатирця, але надармо, бо з немічною бояриею нїхто вже не числить ся, а еї конаючий лев не страшний вже й драчиньским людям.

* * *

Дїдич Фльондор розлїпив нові плякати, в котрих вихвалює себе, та коли на попереднім плякатї було 90 підписів з 9 виборцями, то на новім є всего лиш 33 підписів, а між тими всего на всего лиш 4 виборцї на 115.

* * *

„Цареславна“, а радше таки сам Ґакман не може прийти до себе із люти, що в Заставнї кандидує проти киринникам так поважний чоловік як сов. Калитовский, тож не щадять ему нї колючок нї низьких інсинуаций. Ось тепер пишуть бідолашні кацапики, що сивий вже сов. Калитовский кандидує для „гешефту“, щоби обезпечити будучність своєї численної родини і аванзувати. Закид сей гідний хиба Ґакмана. Звісна-ж річ, що до чого бик навик то того й риче...

* * *

В Ґурагуморі відбувало ся д. 12. передвиборче віче, на якім з'явив ся і сам Лупул. Та коли в дискусиї над его промовою не удїлила президия слова уч. Кісановичеви, тодї счинив ся такий колот, що збори треба було замикати, а вічевики розійшли ся з окликами „pereat“ під адресою Лупула, а „să trească“ для нового кандидата Вільнодумних, селянина Бутурудзана, який має більше шансів до побіди Лупула, чим всї кандидати, яких перше висувано.

* * *

„... gemeine Lügen Zeitung“ зачинає діставати „умопомраченіе“ на точцї сїчового руху. Стріляє без впину на „Сїчи“, але на щасте, еї армата набита стало — брехнею. Вже в послїдних часах клеветала она юрківских „Сїчовиків“, що они в лентах спирали якогось сусїдного економа, як він шукав собі робітників, тепер в 101 ч. тоту вістку з болем серця простує, а за те пускає в сьвіт иньшу „сензацию“. Ось в Станівцях, де тисяч народа дало своїм виходом морального поличника Богатирцеви і его компанії, не було після „... gemeine Lügen Zeitung“ нїчо більше лиш те, що „Сїчи“ „suchten“ скликаних там п. П. Войнарским народних виборцїв „zu hindern“. Розуміє ся, що от ся нова брехня кінчить ся розпучливим криком „Polizei“, котрий однак остане голосом ридаючого во пустини.

* * *

Врі, да меру знай, каже росийска пословиця, та „русскіе“ не можуть якось до неї приноровити ся. Послухаймо що пише про нас г. Вл. Щавиньскій у 82 ч. Вергунового „Славяньского Век-у“. Після него першим депутатом вибраним з волї народу є посол із міста Кіцманя (!) др. Е. Ґакман, коли м. Кіцмань окремого посла не вибирає, лиш голосує враз із селами в кіцманьскім окрузї виборчім, звідки послує досї і на будуче пос. Пігуляк. Але йдїм дальше шляхом „Славяньскої всебрехнї“. Після госп. Щавиньского п. Артур Малик, кандидат „Вільнодумного союза“ е кандидатом русско-народной партіи, чи пак исторической, (мабуть тому, що вже належить до історії!). Про неправдивість своїх информаций міг г. Щавиньский переконати ся хочби із „Цареславної“. А може сеї газети — не хотять читати навіть „русскіе“. Дальше г. Щавиньскій вже хиба сьвідомо минає ся з правдою бо пише, що „Украинофильска партія въ Буковинѣ заключила съ демократами румуньскими і жидами либеральный союзъ..“ який „росчитываетъ(?) не только на поддержку еврейскихъ помѣщиковъ, составляющихъ треть избирателей помѣщичой куріи, но и на помѣщиковъ (!) другихъ народностей а именно поляковъ(!!!), котрые при выборахъ всегда сили согласно съ своими румыньскими товарищами“. Годї завдавати собі труду, щоб розбирати ту цїлу копицю бляґи, яку навершено в отсих информациях. Справдї не знати, чи подивляти тут крайну іґноранцию г. Щавиньского, чи неправдолюбство. Се рівночасно може послужити як примір, які правдиві прочі информациї, котрими годує „Славянскій Векъ“ тих Славян, що ще доси не пізнали ся на славяньских всебрехунах...

Полїтичний перегляд.

Нафтяний страйк у Галичинї.

У галицкій Калїфорнїї, себто у Бориславі, вибух великаньский страйк робітників, що прибирає що раз грізнїйші розміри. Тепер страйкує до 6½ тисячів робітників. Борислав кишить від війска. Всего війска прибуло 7 батал. (28 компанїй) під проводом ґенерал-майора. Всї закопи обсадило війско, аби страйкарі не могли робити шкоди. Піонїри з Перемишля обваловують вибухові закопи, аби кипячка не заливала доріг. В Бориславі перебувають всї найбільші социялїстичні аґітатори, аби вести переговори з працьодавцями, однак сї послїдні заявили, що не поступлять нї на крок від давної умови і платнї не піднесуть, До Борислава приїхав також намістник ґр. Потоцкий.

IV.

Чи то галки чорні крачуть,
поле повкривали?
Ой не галки, то Татари
коні попасали.

Лукавії союзники
підкупитись дали,
за польскії талярики
козаків кидали.

Зупинив ся разом з вітром
Богдан коло хана,
упав до ніг, молив, просив,
мов би свого пана.

„Твоє царске величество
козацтво лишає.
Ци-ж то ляцке злото-срібло
іначе сияє?.“

Ой, цароньку-голубоньку,
вертий ся зо мною!
не бояв ся ти нїколи
крівавого бою.

А не хочеш слави-чести
собі добувати,
будеш свої скринї сріблом,
злотом набивати.

Тілько поможи хоч тепер
Ляхів побідити,
твоїх славних аґів, мурзів
славою укрити.“

— „Двістї тисяч злотих зараз
подай ми, гетмане, —
тай поможу загоїти
козацкії рани“.

— „Тут не маю!“ — „Но, то [дурно...“
— „Будь милостив, хане!“
— „Не поможу я старчатам
нї тобі, гетмане!“
— „Будь проклятий ти, поганче,
за поганьску зраду!
Біг поможе, я річ свою
приведу до ладу.
А тебе я, бісурмане...“
Татарва за руки
і повела Богданонька
на вязи, і муки...

V.

Недалеко Берестечка
хмари там ся збили,
ізсувались, розсувались
тай ся роздїлили.
Одна хмара над табором
дощу, наступила,
друга хмара всю Татарву
громом затрусила.
Іспугались калаурні —
гетман утїкає,
байраками і ярами
вітра здоганяє.
Ой по степах вітер віє,
травою хитає,
недалеко Чигирина
козаків здибає.

А за вітром гетман гонить,
тут-тут догоняє,
пекло в серцю, сльози в очах,
головку хиляє...

Львів, 15. серпня 1869,

В иньших копальнях нафти социяльїсти викликали також страйк робітників. Застрайкували вже робітники в закопах нафти в Потоцї, Рівнім, Бібрцї і Рогах коло Коросна. Всюда прибуло війско і жандармерия, аби удержувати спокій.

Конець мільона Картузів.

Париска палата депутованих радила передвчера над звітом деп. Колїна, предложеним імечем комісиї, вибраної палатою для переведеня слїдства в справі Картузів.

Депутовані Мартен, Жоре і Саріен внесли порядок дневний, в якім заявляють, що слїдство переведене комісиєю виказало, що честь президента ґабінету і его сина стоять висше, чим всякі підозріня. Після сего розвинула ся жива дискусия, яка покінчила ся тим, що палата приняла 344 голосами проти 154 порядок дневний, предложений названими горі депутованими, а через те відкинула внесеня, представлені в тій справі референтом комісиї Колїном, яка була вже по своїм складї ворожо настроєна проти Комба.

Шпіоньска афера в Італії.

Вельми пригноблююче вражіне викликала в Італії вістка про схопленє шпіона в Мессинї, яким, на жаль, є італїйский капітан, Ерколєзі. Се лучає ся в Італії по раз перший від хвилї з'єдиненя Італії. Капітан Ерколєзі зрадив пляни укріпленя Мессини, які є дуже важні, а дістали ся они в руки французского правительства. Ерколєзі своє ремесло управляв в той спосіб, що доробив собі ключ до шуфляди, в якій полковник Папа хоронив ключ до желїзної каси з тайними документами і поволи витягав їх відти по одному, фотоґрафував, а відтак вкладав назад до сховку. Про се довідало ся італїйске правитесьство аж через т. зв. contre espionnage.

Про давні вибори сьвящеників на Вкраїні.

Червнева книжка „Кіевскої Старин-и“ приносить цїкаві вісти про спосіб вибираня сьвященників на Волини в давні часи: З кінцем XVШ і з початком XIX столїтя, як ще на Вкраїні хоронив ся давний, предвічний порядок, після якого прихожани вибирали своїх душпастирів, повинні були особи, що шукали духовного чина, виказати так зв. презенти або одобрюючі сьвідоцтва. Тоті сьвідоцтва одержували вони від тої громади, від того приходу, де вони в послїдний час служили, або проживали. Місцевий сьвященик, яко настоятель прихода, звичайно потверджував такі сьвідоцтва своїм підписом, присьвідчуючи заразом їх правильність.

Одні сьвідоцтва відзначали ся лаконїчною короткістю, а другі звертають на себе увагу свою просторостию. Як образок документів першого рода подаємо одобрююче сьвідоцтво, видане прихожанами Старої Синяви (Лит. п. Под. ґуб.) дячкови Ганджулевичеви, якого прихожани С. Гасїївки чудновского повіту вибрали собі сьвящеником. Те сьвідоцтво, писане на чвертцї синого паперу предковічним письмом і скопійоване нами із архива волиньскої духовної консисторії передаємо з захованєм правописи орігіналу:

„Ми, громада Старосинявска, на предмесцю Заставецахъ жителие, даемъ свѣдителство Іоану Ганджулевичу, іако служилъ намъ и священику нашему чрезъ три года въ службѣ діаковской, въ которѣй-то службѣ завсегда набоженства пилновалъ, покору ко каждему имѣлъ, и завжди тверезъ былъ, и нъкому жадней кривди не здѣлалъ, на що ми свѣдителствуемъ, а не умѣющеі пѣсма знакомъ креста святаго подписуемся“. На тїм сьвідоцтві підписанім кількома хрестиками находить ся дальше отся дописка:

„Іа, священникъ старосинявскый, на придмѣстю Заставець священнодѣйствующій, свѣдѣтельствую, яко сие свѣдителство при мѣнѣ дано било од моихъ приходжанъ, на що подписуюся. Священникъ дѣйствующій Фгеодоръ Санкевичь, въ Старой Синявѣ, на Заставцахъ“.

Бувало й таке що консистория не вдоволяла ся подібними сьвідоцтвами, які мож було дістати мабуть за заплату, або добрий могорич і поручувала місцевому благочинному (протоереєви — деканови), щоб він особисто поінформував ся у прихожан про моральні свійства кандидата та проте, чи відповідає він канонїчним вимогам, яких вимагає ся від того, хто шукає сьвященичої посади. В подібних случаях благочинний або сам особисто переводив рід „поголовної трусениці“ коло просячого, або поручував се кому небудь із підчинених сьвящеників, а результатом сего таки було одобряюче сьвідоцтво.

НОВИНКИ.

„Der böse Geist der Diözese“. Консисторник Bejan і ректор Dracinschi договорювали семинаристам - Русинам, щоби пристали до московского „Карпата“ і перестали слухати викладів з рускої мови, бо сего вимагає „der Geist der Diözese“, а хто повинує ся сему злому духови, той тільки може надїяти ся доброї парафії і всяких ласк злих духів консисторских. Що каже на сю явну московску аґітацию австрийский ряд? Не вже воно байдуже, чи руска молодїж присягає вірність московскому цареви, як се виявило ся оногди в процесї „Карпата“?

Промоция п. Льва Когута, урядника „Селяньскої Каси“, на степень доктора прав, відбула ся нинї на черновецкім унїверзитетї.

Проф. др. Франц Гауке, який викладав на тутешнім унїверзитетї адмінїстрацию державну ще від 1885 р., одержав вже номінацию на проф. унїв. в Інсбруку і вже з кінцем сего семестра виїздить із Черновець.

Із ц. к. унїверзитету. Правничо-історичні іспити покінчили ся в суботу. До іспиту зголосило ся 34 кандидатів. З них 19 іспит зложило, 4 перепало, а 11 від іспиту відступило

Павло Кріґер, бувший президент Трансваалю помер сеї ночи в Кляркус, контонї Ваадт.

Промислові інспекторати. „Wiener Zeitung“ оголошує розпорядок міністерства торговлї, який дїлить австрийскі краї коронні на 34 інспекторати промислові. Галичина разом із Буковиною буде обіймати 3 округи промислові, 31 Львів, 32 Краків, 33 Чернівці.

Із ц. к. зелїзниць державних. Із Станиславова перенесено в округ черновецкої управи руху комісаря Корнеля Тарновецкого і ревідентів Леона Штрассберґа і Осипа Хорвата.

Присуд смерти. Трибунал присяжних судиїв у Відни засудив Кристину Різек, що вкинула хорого сынка до Дунаєвого каналу, на кару смерти через повішене.

В справі Штекель-Бежан запало д. 9 с. м. в касацийнім трибуналї таке оречене, що засуд, п. М. Штекля на 3 місяцї арешту за обиду чести о. Бежана знесено і поручено в тій справі перевести нову розправу перед черновецким трибуналом судиїв присяжних.

Іменованя. Міністер просьвіти і віроісповідань надїлив VII. ранґою Петра Хрістофа, дра Мозеса Сіґала, Серґія Шпойнаровского і Івана Тірона професорів П. ґімн. в Чернівцях, — дра Гуґа Герцоґа проф. ґімн. в Радівцях — Осипа Енка, проф. ґімн. в Серетї і дра Ом. Сіґала проф. І. ґімн. в Чернівцях.

Надзвичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Лашківка відбудуть ся 24. липня 1904 о першій годинї пополудня із слїдуючим дневним порядком: 1. Звільнене старшини і ради надзорчої. 2. Поновний вибір старшини і ради надзорчої. 3. Вибір касиера. Старшина. —

Самоубійства. Навіщена невилїчимою недугою Санда Головач у Волоцї кинула ся д. 2 с. м. до керниці на власнім подвірю і померла. — В Чагрі повісив ся Петро Унґуріян, 60 лїтний господар, батько 3 незаосмотрених дїтий. Помимо всїх старань годї було его привести назад до житя. — В Кіцмани відобрав собі житє дуже прикрим способом лїсничий Алекс. Карпіньский. Не маючи виглядів на вилїчене із своєї тяжкої недуги, попав у мелянхолію і відобрав собі житє вистрілом такого рода, що стрільбу набив водою.

В неділю д. 10. с. м. відбуло ся сьвяточне отворене лїчничного заведеня для офіцирів і урядників в Дорній-Ватрі при удїлї през. краю кн. Гогенльоге.

Виколїїла ся зелїзниця, що прямувала із Солуня до Дебеадакс коло стациї Бадома. Одна особа ранена. Потяг виколїїв ся через те, що болгарскі повстанцї висадили динамітом міст і зірвали шини.

Чи вільно свистати підчас представленя? Над тою квестиею знов міркував один судия, але в Парижу. До сего прийшло із сего приводу, що на однім концертї трох молодців висловлювали свого оцїнку гри-свистом. Розуміє ся повандрували до полїциї, а відтак перед судию, але сей їх від вини і кари увільнив, мотивуючи свій присуд тим, що публицї з давен давна мож давати вираз своїй критицї представленя і всяких продукций. Колиж одні плещуть і кричуть славно, то так само вільно другим свистати. Але треба тямити те що так осудив сю справу — судия французский.

Із вистави в Ст. Люї. За час від 16 до 30 червня виносили доходи ст. люйскої вистави 532.730 зол.

У Софії скінчили ся вчера тридневі ігрища болгарских товариств ґімнастичних. У відкритю торжества брав удїл кн. Фердинанд і мінїстри, а за те висше культурні галицкі старости ґімнастично-пожарні „Січи“ розвязують, а Січовиків морочать процесами.

Сімпльоньский тунель, як доносять із Берна, бувби вже незабаром готовий, бо треба пробити ще лиш 800 м., щоб робітники обох противних ґалерий зійшли ся разом, але через те, що по дорозї стрічено горячу воду, протягне ся викінчуване тунелю ще через яких пять місяцїв.

Роди звірят близькі вимертя. Недавно ще польовано на диків в Анґлії. Від пятьдесяти лїт закинено сю забаву, бо дики там вигинули. Перед диком нестало вовка і медведя. Лис жие ще, але головно завдяки штучному удержаню. Бобр подибає ся декуди у Франциї над долїшним Роданом, але на його голову наложено нагороду! Незабавки згине цїлком завдяки нерозважному законови. Серед европейских птахів чайка доходить кінця. Єї крил уживають на прикрасу, яець до кухнї, а деколи також мяса. Білко з єї яйця, ствердїле і полякероване, служить до виробу штучних клейнотів, люльок та цигорниць. В Альжирі струсь гине, убиваний задля гарних пер. Слонь зникає скоро і постійно; убивають його торговельники слоневою костию. В нинїшних часах убивають до 40.000 слонїв річно. Таким чином за 30 лїт не стане нї одного слоня на показ. Також верхоблюда подибує ся що-раз рідше і се велика шкода. В азийскій Росиї уживають його при управі рілї. Та коли не улекшить ся його розмноженє, згине навіть там, де його найбільше шанують.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Відозва. Перед кількома тижнями оголосили ми в часописях, що наміряємо розпочати періодичне видавництво (зошитами) всїх музичних і вокальних творів нежиючих вже композиторів наших, а то: пок: Михайла Вербицкого, Лавровского і Ізидора Воробкевича.

Зазначили ми тогди також, що беремось за се дїло тому, щоб твори тих композиторів — до тепер переважно ще не публїковані — уратувати від загину, і тому, щоб наш сьпіволюбивий загал міг мати всегда під рукою видимий доказ працї сих нечисленних одиниць, доказ працї на ниві, ще так дуже відлогом у нас лежачій, як нива штуки красної, нива музики, а думаєм що як дїло удасть ся нам перевести, то буде воно хиба найтревалїйшим памятником для сих покійних вже робітників на сїй занедбаній ниві нашої культури, памятником, котрий во виду новійших — а дуже часто цїлком ще не скристалїзованих — напрямів в музицї (особливо у нас Русинів), бувби як раз дуже на часї.

На нашу відозву в сїй справі дістали ми чи мало письм з ґратуляциями для намірeного дїла, дістали дещо материялу музичного, дещо статистичних дат і пр. але все се не вистане, щоб дїло повести як слїд!

Нам потреба передовсїм комплетного — по можности — материялу музичного, с. е. всїх творів (так сьвіцких як і церковних) згаданих висше композиторів.

Бо хотячи брати ся до критичного виданя творів котрогось з неживучих вже авторів, мусимо мати під рукою:

1) Єго — можливо — найдокладнїйшу біоґрафію з узгляненем всяких обставин, під впливом котрих він коли небудь що писав, і

2) всї его музичні і вокальні твори і то після хронольоґічного порядку, с. е. заосмотрені, як не докладною датою, то хотяйби роком, в котрім були написані.

Маючи материяли сї в руках, можемо доперва приступити до властивого дїла т. е. упорядкувати весь материял на поодинокі ґрупи, як: хори мішані, мужескі, сольові сьпіви в супроводї фортепяна, твори чисто інструментальні, і твори зі сьпівами, як: опери, оперетки і мельодрами і по спорядженю з сих сценїчних творів, взглядно з інструментальних партитур до тихже творів які н. пр. з всїх симфонїй орхестральних пок: Мих: Вербицкого вірних а приступних витягів фортепянових (котрої то працї охотно підїймесь арт. редактор Видавництва муз. „Станиславівского Бояна“ Денис Січиньский) — можемо доперва зачати систематичне видаване сих творів періодичним зошитами.

Кромі того всего потреба нам в першій лїнї цїлком формального дозволу зї сторони Родини бл. пам. Михайла Вербицкого, Лавровского і Ізидора Воробкевича на печатане творів музичних згаданих авторів!

Тож просимо на сїм місци уклінно Всїх П. Т. Свояків пок. композиторів Вербицкого, Лавровского і Воробкевича і Всїх управлених до удїленя подібного дозволу, щоб его нам не боронили, а на письмі его нам зволили удїлити, а рівночасно просимо Всїх тих П. Т. Свояків, Приятелїв і Знакомих, як і Всїх в кого є твори сих композиторів, щоб надсилали нам твори авторів, о котрих нам розходить ся, чи то в ориґіналї чи в відписи до зужиткованя, як також надсилали нам біоґрафічні дати і нотатки, що відносять са до сих композиторів — на руки підписаного адмінїстратора Видавництва Евг. Якубовича, ц. к. учителя при закладї карнім в Станиславові.

Само собою розуміє ся, що всї манускрипти і ноти по переписаню сей час звертаємо неушкоджені.

По зібраню всего материялу потрібного до тої працї, оголосимо в часописях проспект, завізвемо до передплати і зачнемо неріодичне щомісячне видавництво зошитами, в той спосіб, що по укінченю цїлої працї — котра потревае довший час — твори кождого з згаданих композиторів становити муть для себе окрему цїлість. — Станиславів, в липни 1904. За „Видавництво музичне Станиславівского Бояна“ *Евген Якубович*, адмінїстратор. *Д. Січиньский*, арт. редактор

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошення** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеннях опускаєть ся на ціні процент після скількости уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

(—) **Склад обуви з Ґоудиярской фабрики Ф. А. Попера, після американьского стилю.**

Самостійна продаж славної живрової обуви Антона Чапека у Відни.

Парасольки від сонця. Найбільший вибір парасольок у чорних і в ріжних модних красках, з мережками і гладких ріжної сорти і Entout cas. — Парасольки для дівчат і дітий. —Парасолї від дощу для пань, панів, як також палички до проходу для пань і панів. — Новости.

Капелюхи соломяні і фільцові, для пань, панів і дітий. — Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик П. Лядштетер і Синове, Гинрик Іта у Відни, як також Йосиф Піхлер і Синове в Ґрацу. Наймодніїйші предмети шпортові для дам, шапочки, найлїпші соломкові капелюхи в ріжних фасонах і модних красках, правдиві Панама, фльорентиньскі, капелюшки для дітий (Matrosenhüte), і иньші новости.

Атинули Lavn-tennis Склад ракет і куль Сляценґера з Льондону, Тонеда з Відня. Всїлякі прибори і унїформи до тої гри. — Біле для туристів.

Товари шкіряні і бронзові на подарунки. Новости в столиках із бронзу, годинники фіґури, ґарнїтури до писаня і до куреня, шкіряні мошонки, ташки на листи і карти візитові для пань і панів.

Краватки і рукавички наймодніїйші, з тукраєвих як і заграничних шовків, фулярові, краватки до праня, рукавички нитяні і з найлїпшої ирхи.

Товари обувяні, найлїпшої якости для пань, і панів, дівчат хлоцців і дітий із живрової шкіри в ріжних красках, драп, сїямскї, Boxealf, сатиновані і т. и. до шнурованя, на ґудзики з ґумою і и.

Сандали системи Дра Лямана. і кс. Кнайпа найлїпшої сорти черевики Lavn-tennis для туристів в найбільшім виборі. Найлїпші амереканьскі цїжемки.

Мужеске біле, з піки, зефірів, полотна, шіфону і батисту, красно викінчене найлїпших фабрикатів під ґаранцією. Ковнярики, маншети, хусточки до носа, паньчохи для панів, пань і дітий в найновійших красках. Сорочки сїткові до колеса, осушувачі тїла від поту, калїсони системи Дра Лямана і всякі подібні товари.

Специяльний склад артикулів до подорожи. Валїзи, куфри до подорожи, торби ручні з замочками або без них, нецезарія, міхи, пледи, порохівники, ременї, парасолї, етуї, мішки на біле, коші на начине найновійші портмонетки для пань і панів, коци до подорожи і повозів і т. и.

Перша буковиньска

специяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

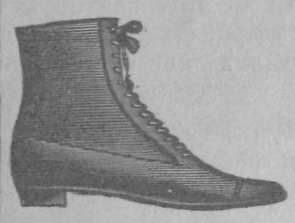

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляеть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складі

„контракт купна і продажи“

в рускім язицї.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько обезпечені тревало в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати позички на 6 % за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 лїт.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від удїлів а часть зиску призначує ся на добродїйнї цїли; до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. 18.385.— корон.

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїнні папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка . .	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“ . .	—·20
О. П. „Хлопцї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкавї загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець.“ . .	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“ .	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гарлин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“ .	1.20
Ом. Попович. „Методика“ I. часть . .	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“ . .	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“ .	—.20
„ „ „Збірка законів“ . . .	.1—
Ом. Попович „Пів сотнї повісток“ . .	—.60
„ „ „ „ „ . .	—.50
„ „ „ „ „ . .	—.40
Ів. Сянюк. „Образки з житя“	—·20
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка“ для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“ .	—·20
„ „Порадник“ як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь“	2·40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“ .	—.20
Франко Іван. „Русько-українська лїґература“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“ . .	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“ .	2.—
О. Шпитко. „Листа з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини . . .	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“ .	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“ . . .	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“ .	—.40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Філія в ЧЕРНІВЦЯХ

ул. Ратушева ч. 17.

25 (6—10)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 79. Чернівці, неділя дня 4. липня (17.) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	„ —	„
„ чверть року	5	„ —	„
„ місяць	1	„ 70	„

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Путняньскі торжества.

Другого липня 1504 р. помер молдавский воєвода Стефан Ш. Великий. Серед великого смутку і плачу всего населеня, як пише хронїкар Уреке, зложено его тлїнні останки в любимім его монастирі в Путнї, який він сам оснував. І ось тепер сьвяткують 400 роковини сего великого войовника, сего хороброго лицаря нашого краю; на 36 борб, які ему приходило ся звести, побідив він аж 34 рази. Воював із Волощиною, Угорщиною, Польщею і Турками і то з таким успїхом, що розширив границї Молдавії на полудневий схід аж до Чорного моря а на північ до Днїстра і Черемоша. За его то полководства зазнало польске військо страшної поражки у глїбіцких лїсах, про яку остане спомин на довгі віки. Стефан займав ся не лиш лицарским ремеслом, а закладав ще монастирі, церкви і дбав про розвиток торговлї у своїм краю, якому й виборов независимість.

Сьвятковане памяти сего героя — се сьвято всеї Буковини, бо більшого лицаря вона з поміж себе не видала. Часи его панованя дорогі і для нас. Згадаймо, що тодї сила руского елементу і розвиток нашої культури стояли на такім степени, що молдавске господарство принимає чисто руский характер, який треває цїлими столїтями аж до 17. віку. Мова на дворі Сучавскім — руска, наше слово було тодї також мовою урядовою, а також розговірною бесїдою висших верств суспільних. Правда, відтак часи змінили ся рівночасно із териториальними перемінами та перенесенем столицї держави до Ясс. І хоч ми первородне становище втратили, однак сила нашого народу не пропала, навпаки ми живемо і досї, розвиваємо ся культурно і здобуваємо постепенно належні нам права.

Сьвятковане Стефанової памяти повинно стати сьвятом цїлого нашого краю, а однак боярска кліка із нашим митрополїтом на чолї анектує Стефана Великого лише для себе; із его ювилею радіб вони зробити шовінїстично-волоске а до того ще й різко клясове сьвято. У своїй „тактовности“ пішов комітет сего сьвята так далеко, що при запросинах, яких розіслано сотками, поминув не лише всїх визначних Русинів, але навіть руских послів соймових, що є прецї репрезентантами краю; ба, що більше, при запросинах поминено навіть члена видїлу краевого, проф. дра Ст. Стоцкого, який саме поставив внесене, щоб на се сьвято нашого дорогого краю вислати від краевого, видїлу — осібний вінець! Боярский шовінїзм переходить всякі межі так, що й богато визначних Волохів, вся волоска демократия, і демократична молодїж згуртована в тов. „Bucovina“ в тім сьвятї не будуть брати удїлу.

А коли також і нам годї брати удїл в тому сьвятї, то поминаємо оттут Стефана Великого добрим словом, а рівночасно застерігаємо ся проти того, щоб его памяти надуживала боярия для своїх клясових інтересів, протестуємо проти тому, щоб се сьвято мало бути доказом, неначе Буковина се край волоский, бо сему перечить істория, а передовсїм жива дїйсність, яка в пух розбиває солодкі мрії боярскої кліки.

Ще одно. Коли сьвяткує ся память Стефана Великого за те, що під его рукою зросла могучість нашого краю, то се річ очевидна, що таким сьвятом, як отсе в Путнї не кладе ся підвалин під кращий розвиток Буковини, але їх руйнує ся посївом шовінїстично-клясового роздору а рівночасно обнижує ся память великого краевого героя, коли в его сьвятї бере удїл лиш один народ та й то не цїлий. Видно не ма справи на сьвітї, який би боярска кліка своєю непогамованою заґресивностию і безтактовностию не звала на безпутя. Але прийде вже незабором час взаїмного рахунку і то не лиш з нами, але й з самим волоским народом, який боярскої геґемонії довше не стерпить.

Росия й Японїя.

Під Портом Артура.

Про атак на Порт Артура із 10. і 11. д. нема ще досї урядового потвердженя із Петербурга. Лиш „Новое Время“ одержало вістку, що Росияни славно відперли японьский атак, при чім втратили 1000 людий. Телеґрами Алексеєва про 30 тисяч вбитих не бере нїхто на серіо. Такі страти навіть серед найгірших обставин неможливі. Таку правдиву вістку треба приписати давному звичаєви Алексеєва, який свого часу донїс, що вже знївечено третину японьскої армії. Мабуть правду каже иньша депеша, котра згадує про 2800 вбитих Японцїв при здобуваню форту Ч. III.

Японьска колисанка.

Я сьпіваю пісню бою,
де зелїзні човни линуть,
там твій батько — мій маленький,
не питай де, Бог з тобою,
він щасливий, спи, мій сину!

Я сьпіваю пісню бою,
твої братя без упину
через гори ведуть коні;
де спочинуть, Бог з тобою,
не жури ся, спи, мій сину!

Я сьпіваю пісню бою
спи, колись ти до загину
будеш битись за край рідний
будь же дужий, Бог з тобою
О щасливий, спи, мій сину!

Я сьпіваю пісню бою,
иньші з уст менї не линуть —
ти сьміеш ся? То поклін твій
для гетьмана — Бог з тобою,
я щаслива, спи, мій сину!

Полїтичний перегляд.

Нафтяний страйк у Галичинї.

Хід страйку в Бориславі після послїдних відомостий представляє ся ось так:

Властителї нафтових закопів в Бориславі назначили страйкарям вторник в полудне як послїдний речинець повороту до працї на дотеперішних условинах. Страйкуючі робітники до того часу не повернули до працї і почали зголошувати ся о зворот своїх робітничих книжочок. На улицях Борислава був того дня незвичайний рух, однак спокою нїгде не нарушено. Лише при відборі книжочок один робітник за остро поставив ся до копальняного урядника і за те его жандармерия арештувала. При вибухових закопах, се є таких, що з них пливе кипячка без помпованя, праця відбуває ся без перерви під охороною війска. Працюють урядники і деякі робітники, що не пристали до страйку. Їх змаганя обмежують ся на справленє вибухаючої струї ропи до збірників, так як перед тим ропа заливала поля і дороги та збільшала небезпеченьство пожару. Число страйкарів з з кождим днем зменшає ся, бо робітники є переважно господарями і мають тепер роботу при жнивах. До середи виїхало з Борислава до $1^1/_2$ тисячки страйкарів. Через те зменшила ся також можливість великих розрухів, яких надїяно ся і тому спроваджено до Борислава цїлу бриґаду війска під командою

Проф. Ерлїх.

Гуцульскі вироби на косівській виставі.

Те що говорено нераз вже про цїлу Австрию, відносить ся і до еї полудневo-східної частини. Ми не знаємо себе самі. Наші останні сили марнують ся, наші земельні скарби остають непідняті, нашу молодїж відвертають від корисної роботи, а напихають нею переповнені і безхосенні званя, лише із тої причини, що ми не знаємо, що ми маємо і якби ми те, що маємо, могли збути.

До найдорогоцїннїйших скарбів землї, яку природа так щедро вивінувала, належить незвичайний артистичний наклін населеня. Вистарчить пройти ся по Австрийскій площи котрого небудь понеділка, як відбуває ся тижневий ярмарок, щоб той нахил став очевидний і для як незрячого. Жіночі сорочки із незвичайно обильними в взірцї і краски гафтами, коверцї із нїжно згармонїзованими взірцями, ріжнобарвні вишивки мужеських сорочок, приманчиві тканини із льну (ручники) і вовни, крайки, чудово взоровані скринї й куфри, ясно розкрашене обуве — те все виказує незвичайне розмилуваня в краскаx і формах, якому пари де инде не можнайти так легко. Те, про що вчить поверховна обсервация, докладнїйше вглублюване лише потверджує. Отсї вироби не зладжені після якогось шабльону, се не ремісниче накопичене, з отсих всїх пишнобарвних взірцїв і рисунків творить нарід на традиційних основах при помочи артистичного почуваня і нїжної винаходчости нові образцї. Безперечно, що те все не являє ся чимось припадковим. Народ, що без нїякої внїшної спонуки творить з дня на день ті всї пишности і приносить їх на торг, не маючи сьвідомости нї їх вартости, нї вартости самих себе, має безперечно артистичний наклін творчий, а поруч із ним рівновартну талановитість, яку годилоб ся використати.

Та найзамітнїйші із поміж сих артистів своїх виробів не висилають на ринок до Черновець. Сильнїйше чим у всїх иньших народів ріжноманїтного нашого населеня виступає те стремлїнє до краси у Гуцулів, що мешкають на Буковинї і в полудневосхідній Галичинї. Вони викінчують артистично майже всї предмети щоденного ужитку як лижки, вилки, стрільби, палиці, порошниці, збанки, миски, боклаги, ящики на масло, табакерки, килими, пояси, запаски, жіночу й мужеску одїж і прочі мужескі й жіночі прикраси. Найзамітнїйші вироби з дерева, глини, скіри й металю (особливо з мосяжу). У виробах із тих матерялів як столярі, токарі, гончарі, вирібники скіри й металю довели вони до такої умілости, що еї треба часто прямо подивляти.

Двайцятого червня с. р. уладжено в галицькому місточку Косові, гуцульску виставу, яка дала величаве сьвідоцтво артистичного талану гуцульского племени, тим більше, що они очевидно розпоряджують лише дуже скупими средствами. Гуцулів личить називати артистами в докладнїйшім змислї, чим буковиньского мужика взагалї. Вони не вдоволяють ся тим, щоб давними мотивами на ново комбінувати, кождий із них хоче орудувати новими средствами, творити щось нового. Вони не слїдкують за глухим похопом, едино лише за розкошованем і блеском і формою, але сьвідомо стремлять до артистичної творчости. Се очевидно твори вільної артистичної винаходчости і обильної та плодної сили творчої.

Найзамітнїйші були роботи із вкладаного дерева. В першій мірі славний тут Меґеденюк із Річки та братя Шкрибляки з Яворова. Поруч них треба назвати незнаного еще досї різбаря, Василя Давидюка із Старого Косова. Всї роботи виконані із того самого материялу: вкладане ріжнобарвне дерево, мосяж, а в останних часах ще шкляні перли і перлова матиця. Та помимо сего мають їх твори різко індивідуальні цїхи. Ґеніяльний Меґеденюк, якому треба признати, що він сам мостить собі шляхи і шукає нових стежок, послугує ся майже виключно перлами. Його мотиви народні і поєдинчі, робота незвичайно нїжна, комбінация фарб дискретна, негамована. Цїлість блискує ся, ясніє й мінить ся неначе зміїна кожа; гармонїю фарб, якої побажав собі неодин із модерних артистів, осягає ся тут найпримітивнїйшими средствами. Сей цїлий спосіб витворив собі Меґединюк зовсїм самостійно.

((Конець буде).

ґенерал-майора. Намістник ґр. Потоцкий, на вість про сей грізний страйк, перервав курацию за границею і прибув онодї до Борислава. В середу була у него депутация страйкового комітету, зложена з пос. Дашиньского і пп. Вольфельда і Гурского. Велику сензацию викликав вчера пожар кипячки коло закопу карпатского товариства. Огонь скоро погашено при помочи війска. Сейчас заряджене слїдство виказало, що огонь спричинили дїти, бавлячи ся сїрниками на недалекім сьмітнику. Вислїд слїдства успокоїв жителїв Борислава, бо загально думано, що огонь підложили страйкарі. У намістника була також депутация властителїв копалень і по конференциї видала оголошенє до робітників, в якім они зазначують свою готовість до пересправ із страйкарями, але заявляють, що будуть пересправляти лише з копальняними робітниками, а не з приїзжими аґітаторами. Робітники відбули опісля збори і ухвалили дальше страйкувати, поки не одержуть жаданих ними уступок.

Поки-що ситуация в Бориславі не змінена. Інтервенция намісника не довела нї до чого. Поводженє робітників, що страйкують все ще спокійне мимо того, що для зломання страйку спроваджено чужих робітників з Чех і Відня, а також і війско, межи яким проявила ся дезинтерия з причини браку доброї поживи. Помежи керманичами і урядниками шибів панує велике невдоволенє з причини, що фірми змушують їх до робіт, до яких вони не є з'обовязаними, а виконуючи ті роботи стягають на себе загальне обуренє і ненависть. Посол Дашиньский вернув вже з Санока і лишить ся тут до кінця страйку. Виїзд робітників треває безнастанно, дотепер виїхало їх вже около 1800. Страйк розширюєсь і на західно-галицкі осади нафтові а здаєсь, що в невдовзї вибухне страйк в Уричу і Східници.

Із виборчого руху.

Нїкий Белкін пише в Ґалїчанїнї про виборчий рух на Буковинї, та в его статї нема вже й слїду із давного бундючного тону москвофільских енунцияций. З болем серця мусить г. Белкін сконстатувати, що кириня дістала по лобі. Зраднича душа потїшає себе хиба тим, що ось то впаде проф. Стоцкий, а вийде волоский дїдич Фльондор. А щож най радує ся, тільки втїха его не буде довго тривати. А за те чути у Белкіновій пісни нові тони. Ось він вже радби в час погодити ся із сумною для кацапскої киринї дійсностию і заздалегідь осолодити той цукорок, який прийде ся ликнути кацапни д. 22. Для того, що о. Георгій Ганицкій не „заботить ся, як нужно“ і провалить ся, тому Василько вже не „украинецъ“ ба, він навіть „нуженъ для Буковиньской Руси“. Прошу, що за ласка! Недавно обкидали его грязею, а тепер вже лизалиби руки... То значить политика основана на „исторических началах“ — вічного кривленя душею... Г. Белкін признає вже, що побідить і Пігуляк, що провалить ся і „доктор“ Богатирець, бо не „сумів пріобрісти достаточное число голосов“, хоч у своїй „Народной Зради“ голосив вічні похорони Украйноманам. А вже найприкрійша ситуация „Галичанина“ в заставнецкім окрузї, де моторному Ґакманови підорвав ґрунт сов. Калитовский, на якого так безвинно лає Цареславна. Після Белкіна кацани мають сих двох кандидатів а рівночасно сов. К-ій „сделал ошібку“ кандидуючи проти „заслуженого для русско-народной партіи посла др. Ґакмана. Та ж тут є лиш такий вихід, що або сов. Калитовский є кандидат кацапскої киринї, або кандидує проти неї; тому не зарадять москвофільскі крутії штабові, котрі рівночасно осуджують гидкі виступи буковиньских киринників проти сов. Калитовскому. Ог така то обридлива дїяльність нашої кацапнї, що осуджують еї навіть львівскі штабовці кацапскі.

* * *

Дня 14. липня спросив Ник. Василько виборців з Вашківского повіту на передвиборчі збори до Вашківців. Простора саля касинова наповнилась майже самими виборцями. Лиш дехто хибував і то деякі оправдали ся зі своєї неприсутности. Наради вели ся поважно, а відтак кождий виборець в присутности всїх під словом чести давав руку п. Левицкому, а відтак і послови Василькови, що голос свій віддасть лиш на Левицкого. В піднесенім настрою розійшли ся. Посла Василька занесли на руках до повозу. — Того самого пополудня і о. др. Богатирець „контентував“ своїх виборців в шинку п. Простака. Та їх була така мала жменя, що встид було дивити ся. До того о. др. Богатирець нїяк не міг якось прийти до слова, бо его навіть власні виборці не хотїли слухати. В лихім настрою опустив Вашківці заявляючи, що „хиба чудом осягне мандат, бо ситуация для него дуже зла“. Та тепер чуда не хотять, якось лучати ся і наш Богатирець, здає ся, остане „вічним кандидатом“.

Виборець.

* * *

В „Bukowinaer Post“ є така заява: „Підписані учителї як виборцї Садаґурского виборчого округа протестують як найвиразнїйше против поведеня „Freie Lehrerzeitung“ в справі кандидатури загально улюбленого приятеля школи і учительства, проф. дра Смаль Стоцкого і заявляють, що будуть старати ся зі всїх сил о его поновний вибір. Чернівцї, 15. липня 1904 Омелян Струц, надучитель, Дарій Пігуляк, надучитель, Іполїт Влад, надучитель, Лаґадин Прокіп, надучитель, Іван Синюк, надучитель, Іван Ярошиньский, надучитель, Василь Продан, надучитель, Омелян Іванїцкий, надучитель, Юрій Мартинюк, надучитель.

* * *

Ві второк мав нагоду митрополит Рента, вертаючи із путешествія в Вижничи враз із своїм секретарем de la stato, Бежаном, бачити на власні очи, якою симпатиею тїшать ся у населеня они і їх кандидат Георгій Ганицкій. На станції в Старій Жучці привитав їх нарід і академічна молодїж, що вертала із заснованя „Січи“ в Нов. Мамаївцях, сьпівами „Ще не вмерла“ і „Не пора“, а окрему овацию зладили ще сов. Ганицкому на станції в Чернівцях, засипуючи его окликами „pereat кацапский киринник“. Чи митрополича консисторія зрозуміє вкінци, що добро церкви вимагає пошани рускої елементу, а не вічної его поневірки і политичного комівояжерства проти его волї і інтересам?

* * *

Забігають часами о. Бежан і др. Ґакман на чернівску біржу, щоби що виторгувати, чомужби не зробити щось подібного й „лицареви“ Нїку Фльондрови. Ось і вибрав ся він вправдї не до Черновець але до Садаґури на ярмарок, щоб може зробити який ґешефт із голосами. Ось і обступило его там кілька виборців, зачали з ним балакати, не жалїючи колючок дїдичеви, що забаг вимантити мужицкий мандат. Аж ось над'їхав проф. др. Ст. Стоцкий і в один миг всї виборцї покинули Фльондора і пішли за Стоцким, так що Фльондор лишив ся сам як палець. Мабуть ясному панови від сего трафунку в очах потемнїло.

Ювилей Петрарки.

Двайцятого липня сьвяткувати ме цїла Італїя 600 роковини уродин найбільшого італїйского лїрика Франческа Петрарки. Головне торжество відбуде ся в Ареццо під Сіеною, де поет уродив ся, меньші в Больонїї де образував ся, в Фльоренциї, де він пробував, в Римі, де на Капітолю увінчано его чоло лявровим вінком і в Арква, де помер 1374 р. З огляду на те, що Петрарка пробував через довший час в Авінїонї і Карпентрас у Франциї, то в его ювилею возьмуть удїл також і Французи, а між ними провансальский поет Містраль.

Батько Петрарки був нотарем і приятелював з Дантиом. Тодїшне политичне житє Італії проходило на безпощадних борбах між поодинокими містами — державами, або таки між поодинокими партіями тогож таки міста. Жертвою таких борб упав і батько Петрарки. Прогнаний з вітчини опускає Італїю і переносить ся до Авінїону, де тодї перебували папи. В Авінїонї побачив теж молодий Франческо Лявру де Новес, яка стала ідеалом цїлого его житя і яку убезсмертив у незчислимих сонетах і канцонах. Крім того написав він ще довшу поему „Africa“ і велику скількість розправ фільозофічних, политичних і релїґійних, бо радо занимав ся також і наукою, між иньшим студиював рукописи Ціцера і Віргіля. Богато рукописий Петрарки остало ся й досї. В Арквія, де Петрарка доживав свого віку у власній хатї, остала ще й до нинї обстанова его хати, а навіть є випханий улюблений его кіт. Коли мова про Петрарку, то ялоб ся і те згадати, що він до сивого волоса вічно справляв свої сонети, через що вони мають таку гарну і викінчену форму.

Поезиї Григорія Воробкевича.

Думки.

I.

Не трудно весною сьпівати,
весною і пташка сьпіває
і всякая твар і небо і земля
і море восело іграє.

Но трудно зимою сьпівати,
як студень грізно втискає,
як снїг студений і ясний
тихії гроби вкриває.

А мнї вже давно закрила
найкрасші цьвіти — надії,
цьвіти душевні, цьвіти сердечні
ворожа студена могила.

Мов пташка над нею сьпіваю,
од всего міра незнана,
рускої щастя і долї
у Бога *я молю* — благаю.

II.

Коли-б сльоза моя могла
снїги всї стопити,
що віками руску долю
хотять утомити.

Ой глїбокі і студені
снїги ті, невзгоди,
мов ті синї, незмірими
оцеаньскі води.

Не *поможе* сльоза щира,
кроплї крови сточу,
із серденька славяньского
може долю врочу [1]).

Най раз доля рускім дїтям —
най раз щиро скаже,
що не наше верх вже возьме,
но лихе погане.

III.

Числю я цьвіти, котрі спадають
на площадь общу — і їх топтають
ходячі мимо — і звірі і люди.

Їх трудно счислити, но я вопрошаю,
сумним серденьком я всїх прохаю
На що толочать невиннії цьвіти?

Письмо сьвятоє менї вповідає,
що сїмени часть на пути впадає
і птаха небесна ю поїдає.

Так впало і племя руске — подобно
на путь всенародний, на місце вселобно [2])
і всї народи єю потоптають.

Кивають главами, знущати ся хочуть
і рускоє илемя всї сьміло толочуть,
бо вно вже давно нїміє і мовчить.

IV.

Од моря до моря орел лїтає,
славяньску недолю всїм повідає,
а море ся бурить, мов лев на пустини,
як олень нещасний в лабах его гине.

А доля зганяє славяньскую славу
у берега близко в велику мураву,
а на мураві орел все краче,
сердечно часом він і заплаче.

Море глїбоке сльози приймає
сердешних Славянів гуком взиває.
А рід то славяньский море мережить [3]),
котрому природно і правно належить.

Мережить і гори, алтайскії шпилї,
альпейскі верхи, карпатскі оселї.
А море хоче Славянів збудити,
живущой крови в їх серця вточити.

V.

„Не мнї з Тобов на прю ставати“, —
кобзар наш славний так зове, —
„мнї сльози тілко проливати
за гріх, за злість, за всяке зле...“

За гріх, то наший, рускій гріх,
за нашу ганьбу, людскій сьміх,
що ми з гнїзда одного всї —
ненавистні, самим нам злі.

За злість, котру ми показали,
як звязь ми руску розтерзали,
за зло, що-м щиро обіймали
і все, що гідне, покидали.

VI.

Ой хмароньки — хмари,
не йдїть ви нїкуди,
мене заслоняйте,
бо сьміють ся люди.

Сьміють ся з пригоди,
що менї случилась,
що мнї в багряницї
руска честь приснилась.

А я неборака
вромив-єм ся в стихах,
о добрах сьпіваєм
о рускихъ — і лихах.

Ах! добра не було,
а лихо настало
і разом зо мною
всї пісні сьпівало.

І разом зо мною
дрімало — сьпівало, —
ой, руску недолю
нераз колисало.

І руску недолю
кормило — плекало,
у згрібнії лати
нераз сповивало.

А менї дурному
пригода случилась,
нїби в багряницї
руска честь приснились.

Чернівцї, 10. червня, 1876.

Моєму любезному братіку.

Сидорови Іванов. Воробкевичеви.

На що на тій Украйнї лїси зеленїють,
як їх лучі сонїшнії миленько загріють?
На що на тій Украйнї квіти проквітають,
як весною теплі вітри на них повівають?
На що на тій Украйнї птахи все сьпівають
і лїсами і лугами Бога величають?
На що на тій Украйнї риби в водах грають,
в чистій водї кристаловій весело плавають?

[1]) врочити, bezaubern, bannen. Автор.
[2]) Schädelstätte.
[3]) Umsäumen.

НОВИНКИ.

Черновецких виборців-Русинів прошу ще раз, явити ся як найчисленнїйше сегодня о 7. год. вечером в „Народнім Домі“ на передвиборчу нараду. Др. Смаль-Стоцкий.

З буковиньского шкільництва народного. На підставі певних інформаций подаємо до відомости всїх інтересованих, що на Буковинї на далї годї вже дістати при школах народних місця всїм, хто не має кваліфікацийного іспиту або матури семинарияї учительскої, бо в наслїдок великого числа кандидатів і кандидаток (150), які с. р. ставляли ся до матури в Черновецких учительских семинариях, усунуть зо 100 помічників і помічниць зі служби учительскої в серпни с. р. і вже більше не будуть настановляти учительских сил без іспитів, а в наслїдок щорічного приросту іспитованих, усувати муть всї помічні сили, що не зроблять тимчасом іспиту кваліфікацийного. Галицкі ґазети новинні би се подати до відомости і своїх читачів.

З православної бурси тов. „Руский Народний Дім“. З кінцем шкільного року одержали з 59 питомців бурси 2 відзначаючу клясу, 49 першу клясу, 6 поправку з одного предмету, 2 другу клясу.

Подяка. Високоповажаний Пан Йосиф Рутковский, дїдич в Чорторияї жертвував для тутешної шкільної молодїжи квоту 50 К. За сей щедрий даток почуває ся заряд школи в імени шкільної молодїжи до обовязку зложити в сїй дорозї як найсердечнїйшу подяку сему добродїеви. Заряд школи в Чорторыї, *Денис Руснак*, надучит.

Перші загальні збори каси пожичковоі і щадничої для громади Вербівцї, стоваришеня зареєстрованою з обмеженою порукою, відбудуть ся дня 24. липня 1904 р. о 11. годинї перед полуднем в шкільнім будинку, із слїдуючим порядком нарад: 1. Має ся установити стан паїв, вкладок і позик., має ся установити, яку найменьшу суму позволяє ся одному чоловікови зложити до щадничої каси; має ся установити речинцї виповідженя для вкладок щадничих; має ся установити, яку найбільшу пожичку можна одному членови дати; має ся установити стопу процентову для вкладок щадничих і для пожичок (§§ 52 в—е, 59, 63, 65). 2. Має ся ухвалити, що робити з лишними в касї грішми і як роздубути потрібних для каси гроший. 3. Ухвала в справі запомоги краєвої. 4. Вибір касиера, і назначене платнї для него (§§ 29, 51, 52 ж). 5. Ухвала, кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір радни надзорчої (§§ 32, 40, 51). Вербівці, дня 13. липня 1904. *Матей Шиленько Грігорїв* начальник.

Піяки між звірятами. Стверджено, що серед звірят, особливо висших родів, є алькоголїки. Після дослїдів учених людий, слонї, медведї, конї, пси та иньші, висші звірята, мають інстиктовний нахил до уживаня трунків. Малпи і медведї тягнуть пиво як нїмецкі бурші, а горівку не так радо пють. Властителї менажерий і сторожі в зоольоґічних огородах знають добре, що слонї старають ся, при кождій нагодї, ликнути алькоголю. Між слонями є й такі, що удають недужих, аби викликати у людий милосердіе і дістати від них яко лїк горівки. Мурини знають, що малпи люблять пити всякі алькоголї, і використовують сей наліг на свій хосен. Мурин ставить під лїсом бочку пива, а коли се замітять малпи, злазять ся цїлими чередами до бочки і пють до безтями, так, що вкінци спиті не могуть відріжнити мурина від малпи. Тодї мурин бере одну малпу за ногу і веде до села, а за нею всї иньші малпи беруть ся за ноги і машерують за мурином до села. Не менше радо уживають ся попугаї в клїтках, а що упитий попугай є сьмішний і забавний, то люди дають сим птахам нарочно вина або горівки, а навіть опії. Найбільшими пяницями між звірятами є самцї. Самицї мало котрі запивають ся. Природописцї робили численні досьвіди на сїм поли і пересьвідчили ся, що так є воно дїйсно. Навіть де які мотилї стають алькоголїками, і радо летять до вина і горівки. Також конї в новойорских броварах запивають ся і гинуть на delirium tremens. Наслїдком надмірного уживаня алькоголїв звірята деґенерують ся, а деґенерация наступає вже в другім поколїню.

Традицийний ярмарок, що відбуває ся що річно в Чернівцях на Петра і Павла згуртував і сего року тисячі людий із рїжними преріжними товарами. Ярмарок розпочав ся народним танцем на ринку перед ратушем, а відтак пішла товпа із музикою перед дім бурмістра, а відси під проводом маґістр. канцелїсти Фляша на Австрийску площу, на якій за послїдні дни немов з під землї вирину ло окреме місточко незчислимих буд. Тут мож купити що лиш душа забажає, а крім сего збирають ся тут всякі людові видовища, панорами, карузелї і всякі „комедиї“, де весельчаки плиткими, вуличними дотепами бавлять товну і випорожнюють поволи єї кишенї.

Перша кляса на зелїзницях. Управи пруских зелїзниць приступили до знесеня передїлів І-ої кляси на зелїзничих лїніях сполученых безпосередно із Берлїном, а по многих шляхах лїтні розклади їзди зовсїм не мають вже І-шої кляси. Так само дїе ся в Баварияї і Віртемберґії, де вже перед кількома роками знесено І-шу клясу на меньше відвідуваних лїніях. І австрийске мінїстерство зачинає носити ся із думкою заведеня сеї реформи.

Відшкодоване за убійство. Жертвою свого званя впав у теперішній росийско-японьскій війнї военний кореспондент Ецель, якого застрілили хіньскі розбишаки. Позаяк сею справою заняло ся правительство Спол. Держав, до яких був убитий приналежний, то хіньске правительство виплатило за се убійство відшкодоване в сумі 25.000 дол.

Пригода з львом. Оден з дозорців державного ревіру ловецкого в Трансвалю мав незвичайну пригоду з львом. Випередивши на кілька миль своїх товаришів, їхав звільна конем вузкою стежкою серед лїса. Нараз пес, якого мав з собою, зачав брехати. В тій самій хвили випав з гущавини лев і кинув ся на їздця. Рівночасно явив ся другий лев на противлежній сторонї стежки. Оба звірі якби порозуміли ся. Лев перший кинув ся за конем, а другий хватив дозорця за праву лопатку і поволїк його з собою. Дозорець чув страшенний біль; лев держав его в зубах — не було надії ратунку. Але по кількох хвилинах, коли перший жах минув ся, нагадав собі він, що при правім боцї має ловецкий ніж. Не було часу довго нагадувати ся. Виняв ніж і в одну мить лївою рукою, яку мав вільну, пхнув напастника з цїлої сили в бік і в горло. Лев пустив жертву і відскочив кілька кроків, кричучи проразливо і виливаючи кровавy посоку. Дозорець, увільнений з болючого устиску, встав з землї і знаючи, що дикі звірі боять ся людского голосу, став кричати на льва найпогайїйшими словами і кілько міг голосно. Лев надумував ся якийсь час, потім звільна відійшов. Тодї дозорець ослаблений уливом крови, видер ся з трудом на дерево. Обережність ся не була без хісна, бо незабавки надбіг другий лев, але не найшовши нїкого, вернув ся у гущавину. Дозорець в обаві, аби не упасти з дерева, привязав ся і так пересидїв до рана, поки не надїхали его товариші і увільнили з немилого положеня. Недалеко найдено застигле тїло льва.

Жидівска бібліотека. Ставлене будинку, в якім має містити ся юдаістична бібліотека в Варшаві при варшавскій поступовій синаґодзї відложили з причини теперішного економічного краху. Бібліотека ся містить у собі тепер 13.920 книжок вартости около 2.000 карб. Сего року відвідало її яких 2.000 осіб. Тогідь закупили 352 нових книжок, а мають іще закупити за 230 карб. Між иньшими прибули до бібліотеки цїнні книжки з амстердамскої бібліотеки, які закуплено на лїцитациї, що відбула ся в маю с. р.

Загальні Збори „Сїчового“ коша у Іспасї н. Чр. відбудуть ся 24. липня б. р. точно з приїздом потягу о 12. год. на горішній толоці коло Кусеків. *Дневний порядок.* 1. Отворене. 2. Вибір батька і матки. 3. Пояснене статутів. 4. Осьвята і передане відзнак і прапора. 5. Привітні промови і деклямациї. 6. Представлене театральне „Арендар“ читальниками з Дуброви. Прилїтайте сїрі птахи на базар до паю! За тимч. стар. *Тимофій Яцко* осаула.

Отворене „Сїчи“ в Ошихлїбах повіту Кіцманьского відбуде ся в неділю, дня 24. липня о год. 1. по пол. в домі Андрея Руснака Васил. із отсим порядком дневним: 1. Отворене зборів. 2. Вибір Сїчових батька й матери. 3. Пояснення статутів. 4. Вибір нового видїлу. 5. Установленя висоти вкладки. 6. Вільні внесеня. По зборах ґімнастичні вправи Сїчий. Просимо всїх прихильників „Сїчової“ справи прибути на сї збори як найчисленнїйше, щоб дати доказ нашої єдности і сили! Дуже важне буде отворене в Ошихлїбах, тому прибувайте всї Сїчи. За тимчасову стр. *Василь Лупашко* кошовий. —

Страшна пригода. Дня 12 с. м. около 10 год. 50 м. рано настав в помешканю ґімназияльного суплента в Перемишли п. Ґвідона Гасса сильний вибух мішанин около 40 ґрамів лїкополіюм (жовтого порошку, а радше насїня ростини званої по нашому „нитота“, уживаного до засипуваня випрілого місця у малих дїтий) з фосфором, з котрої п. Гассе хотїв зробити штучні огнї на нрогульку для учеників ґімназияльних. П. Гассе, видко, так неосторожно обходив ся з тою мішаниною, що она майже зовсїм розірвала цїлу долоню. Тяжко покалїченого треба було відставити до шпиталю, де ему руку відоймили.

Дослїди над недугою рака. Сими днями відбули ся в Льондонї в Мальбери — Гоус, в палатї князя Валїї, під йогож проводом річні збори комісиї, що утворена для дослїдів над раком. Sir William Church відчитав річне справоздане, де зазначив поступи тих дослїдів в послїдних часах, які виказали такі результати: Рак панує так в цивілїзованих, як і не цивілїзованих верствах суспільства; лучає ся так в людий; як і в звірят, навіть у морских риб і проявляє ся у всїх розмірно в тім самім віку. Рак не є заразливий і не переносить ся анї з людий на звірята, анї на відворот; причиною недуги не є галапас. Дотепер не пересьвідчили ся іще, щоби радій ужитий проти рака мав який небудь цїлющий вплив.

Отруя остриґ. „Обіжник рибацкий“ подає ось яку цїкаву нотатку. Доктор Phescur зробив в шпитали в Христіянії спостереженє, що особи, які спожили зловлені в портї остриґи, померли в наслїдок параліжу легких, серед обявів затроєня страшною індийскою отруєю, що називає ся курара. Ту отрую присвоюють собі остриґи з морскої води, а пізнїйші дослїди показали, що остриґи, що їх тримають у водї затроєній стрихнїною, присвоюють собі ту отрую без жадної шкоди для свого орґанїзму і опісля мають такі самі затроюючі прикмети, як остриґи зловлені в портї.

„Bukowinaer Post“,

одиноку нїмецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен спирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета виходить що неділї, вівторка і четверга та коштує квертьрічно 5 кор., місячно 1 к. 70 с.

При змінї кварталу просимо відновити передплату і вирівнати давні залеглости. В противнім случаю будемо безуслівно приневолені перервати дальшу висилку часописи.

Адмінїстрация „Буковини“.

На що на тій Українї люди красно
[мовлять,
матерною краснов мовов гадки свої
[являть?
Оттак себе в Петроградї мудрі все
[спитали:
„Ненадобно! ненадобно!“ остеклі кри-
[чали!
І на диво чорна сила з ними ся звязала
і, мов опир кровожадний, на Вкраїну
[впала.
Лїси буйні, бори темні на вік повти-
[хали,
зеленії дуби, сосни гнилизною стали.
А ті дїти сонця, квіти, на вік вже
[повяли
і здїлались муравеньки — смердячі
[канали.
А воздухів дїти, птахи, співучи не
[скачуть,
лиш ворони над стервами по сатань-
[ски крачуть.
Синїх водів дїти, риби, весело не грають
і їх стерва звірі дикі берегом топтають...
Украіни-неньки дїти, люди заніміли,
де раз краснов материньсков мовов
[гомонїли.
Положились у могили батьки-атамами
і кобзарів незабутих покрили кургани.
„Ненадобно хахлам письма, їх письма
[нам вадять —
і язик їм вирубати!“ — царевы вни
[радять.
І так сталось на Вкраїнї, письмо їй
[забрали, —
живе слово также вкрадуть, як го ще
[не вкрали.
Недолюдки-совітники! — здуріли в совітї
і забули, що Бог живий живе ще на
[сьвітї.
І забули, що рускії в Днїпрі ся кре-
[стили,
що на степах украіньских слави си
[дожили.
І забули, що Кіевска, вкраїньска сьвя-
[тиня —
сьвята Лавра украіньска — завітная
[скриня!
Сьвятий Нестор-лїтописець із гробницї
[встане.
Наша мова — его мова, а вас він про-
[кляне!
Як повіе гнилий вітер з гнилої Вкраїни,
то покриють усе царство страшенні
[руїни,
бо забули, що згнилизни зараза вихо-
[дить
і страшенними слїдами по всїм царстві
[бродить . . .

Чернівцї, 15 (27) марта, 1877.

Памяти царя Йосифа II.

(В столїтні роковини его вступленя на престіл, 29. листопада 1880).

Бідная Руси!... Стогналась віками!...
Ярмо ти носила, не знала покрову!
Пролила ти крови чимало? Ріками!
За віру отцївску, за рідную мову.
Упала вконець ти, на твоїх то силах,
упалась, мов птиця, підбита на крилах.

Лїталась, бувало, під небо, високо;
тя знали народи од моря до моря
і слава твоя, Русь, гремїла широко,
аж поки не вбила тя вража недоля,
і стало так сумно на рускій землицї:
край рідний здїлав ся подібним вязницї . . .

Бідная Русь, та страдальческа мати,
згорнула еще раз до зсохлої груди
(ю виссали давно вже мерзскії кати)
дїтей своїх — глумились над ними
[нелюди —
до неба, до Бога взір мутний підняла
і зсохлими усти молитву шептала:

„О Боже! вся моя надія втонула
в глубокое море моего страданя!
І слава колишня моя тож минула,
в притчу я стала: предметом руганя...
Вже й память о менї готова минути,
Ти тілько, Єдиний, можеш мя вздви-
[гнути!“...

І глянь, глянь! на темнім Руси небо-
[склону
возходить сонце красне і лучасте,
і материе око, готове до скону,
ставть ся знов ясне, утїшне і чисте:
Австрийский владїтель і цар величавий
стирає з чола їй піт тяжкий кровавий.

Із одра любезно він бідну здоймає,
свобідной ю чинить во вірі, звичаї,
прихильно в ей мові до ней промовляє.
— Вдячно она руки к нему піднимає —
на царское слово падуть ей кайдани,
гоять ся тяженькі вікові рани...

Цар Йосиф наш Вторий єсть зоря та
[ясна!
Розбив він всї хмари, що Русь так
[давили!
Через ласку Єго то стала она щасна,
що раз вже конала во гробной могилї..,
Тож Руским та зоря всегда най сияє:
Рід славний Габсбурґів най в вік про-
[цьвітає!

Друк. Родимый Листокъ 1880, ч. 21. (з 27. падолиста 1880).

Належитість за Оголошення за один раз:

Цїла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цїлу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхопускаєть ся на цїнї процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

(—) **Склад обуви з Ґоудиярскої фабрики Ф. А. Попера, після американьского стилю.**

Самостійна продаж славної живрової обуви Антона Чапека у Відни.

Парасольки від сонця. Найбільший вибір парасольок у чорних і в ріжних модних красках, з мережками і гладких ріжної сорти і Entout cas. — Парасольки для дївчат і дїтий. — Парасолї від дощу для пань, панів, як також палички до проходу для пань і панів. — Новости.

Кацелюхи соломяні і фільцові, для пань, панів і дїтий. — Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик П. Лядштетер і Синове, Гинрик Іта у Відни, як також Йосиф Піхлер і Синове в Ґрацу. Наймодніїйші предмети шпортові для дам, шапочки, найлїпші соломкові капелюхи в ріжних фасонах і модних красках, правдиві Панама, фльорентиньскі, капелюшки для дїтий (Matrosenhüte), і иньші новости.

Атикули Lavn-tennis Склад ракет і куль Сляценґера з Льондону, Тонеда з Відня. Всїлякі прибори і унїформи до тої гри. — Біле для туристів.

Товари шкіряні і бронзові на подарунки. Новости в столиках із бронзу, годинники фіґури, ґарнїтури до писаня і до куреня, шкіряні мошонки, ташки на листи і карти візитові для пань і панів.

Краватки і рукавички наймодніїйші, з тукраєвих як і загранічних шовків, фулярові, краватки до праня, рукавички нитяні і з найлїпшої ирхи.

Товари обувяні, найлїпшої якости для пань, і панів, дївчат хлощїв і дїтий із живрової шкіри в ріжних красках, драп, сїямскї, Boxealf, сагиновані і т. и. до шнурованя, на ґудзики з ґумою і и.

Сандали системи Дра Лямана. і кс. Кнайпа найлїпшої сорти черевики Lavn-tennis для туристів в найбільшім виборі. Найлїпші амереканьскі цїжемки.

Мужеске біле, з піки, зефірів, полотна, шіфону і батисту, красно викінчене найлїпших фабрикатів під ґаранциею. Ковнярики, манжети, хусточки до носа, паньчохи для панів, пань і дїтий в найновійших красках. Сорочки сїткові до колеса, осушувачі тїла від поту, калїсони системи Дра Лямана і всякі подібні товари.

Специяльний склад артикулів до подорожи. Валїзи, куфри до подорожи, торби ручні з замочками або без них, нецезарія, міхи, пледи, порохівники, ремені, парасолї, етуї, мішки на біле, коші на начиве найновійші портмонетки для пань і панів, коци до подорожи і повозів і т. и.

Перша буковиньска

специяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складі

„контракт купна і продажи“

в рускім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“.)

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех лїтах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцїнку шкід переводиать разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 лїт виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на жите в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродїйні цїли; длятого на жите треба обезпечати ся тілько через „Днїстер“.

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цїнних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР удїляє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537 815.— корон провізиї.

(—)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—·20
О. П. „Хлощї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде еї конець.“	—.30
Проф. О. Еремівчук „Іван Сучавскый“	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Ґарнин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович, „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ I. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—
Ом. Попович „Пів сотнї повісток“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Ів. Синюк. „Образки з житя“	—.20
Шпойнаровский Серґій. „Руска Читанка“ для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—·20
„ „Порадник“ як закладаги каси	—·40
„ „Буковиньска Русь“	2·10
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“	—.20
Франко Іван. „Руськ.-українська лїґература“	—.20
Теодот Галїп. „Домашний писар“	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листа з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—.40
Серґій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Філія в ЧЕРНІВЦЯХ

ул. Ратушева ч. 17.

25 (7—10)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 80. Чернівці, середа дня 7. липня (20.) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

До бою!

Наближає ся хвиля рішучої борби, — борби, до якої готовив ся наш нарід десятками лїт, щоб видершись із пут темноти, міг скинути із себе важке ярмо неволї й кривди!

Пятниця, день 22. липня, як він скінчить ся так, як скінчити ся повинен після вкладу працї, яким до него підготовлювано наш нарід, повинен стати вихідною точкою нової сьвітлої епохи нашої дорогої Буковини, деб всї народи, а тим самим і наш віками неволений нарід міг відітхнути свобідною грудию, міг скинути ряз тягар насиля і визиску ненажерної боярскої клїки!

Тож позір! Желїзною лавою ступаймо до виборів; пятничне голосованє, се лиш вінець наших змагань, се лиш доказ нашого труду!

І добре чує ворожа сила, яка для неї хвиля наступає і сипле юдиним грошем і стягає своїх опікунів від Божих престолів на простих наганячів виборчих ворожих народови, та сїє терор проти щирих виборців.

Та се нас не злякає! Се нас не може зломити, се не може захитати нашої неустрашимости.

На вас, сїльска інтелїґенция, на вас, селяни — патріоти звернені очи цїлого нашого краю, цїлої нашої землї.

Вам припало се щасте й обовязок піддержати у всїх виборців до послїдної хвилї почутє народного обовязку, стеречи їх від ворожої покуси і довести до того, щоб всї як один віддали свої голоси на народних кандидатів, проти яких так лютує розпаплїла від безсиля ворожа клїка, що вічно радаб кормити ся визиском мужицкого поту і крови.

Тож сьміло в бій без ляку і зневіри. Не чужого ми бажаєм! Ми йдем лиш боронити своє прадїдного права, яке нам воріг без вины занапащує.

Безталанна наша Вітчина не жадає від нас в сїй хвили ні життя, ні крови лиш сповненя нашого горожаньского обовязку і ми его сповнимо, бо кождий з нас знає, що в его руках є щасте всїх, йдемо в бій всї за одного а один за всїх!

Із виборчого руху.

Підкупства в Садаґурскім повітї прибрали такі розміри, що прокуратория зарядила арештованє кількох дїдичівских аґітаторів. Остерігаємо проте ще в послїдній хвилї виборців перед неминучим криміналом.

* * *

Кандидат Богатирець. Против нашого народного кандидата Тодера Левицкого, господаря з Чорториї, наймили собі пани дїдичі і другі вороги нашого народу Богатирця, пароха з Малих Станівців, за кандидата під таким услівєм: ми тебе виберемо, а ти в сеймі голосуй з нами дїдичами. Оттому о. Богатирець добирає всїх способів, щоби за помочию наших ворогів мужицкий мандат для себе, а властиво для панів придбати, а за то якоїсь ласки, бодай обіцяної у них дослужити ся. Найперше зачав Богатирець за паньскі гроші перед двома місяцями видавати свою „Народну раду“, котру народ, пізнавши, чим она дихає, прізвав „Народною Зрадою“. В нїй став наших найлїпших людий обмазувати та чорнити без найменьшої причини, а то длятого, щоби сам виглядав тим білїйше. „Народна Зрада“ — то просто найбрудша мазниця, в котрій учений, учитель Христового закона і морали, Богатирець, всїх, що не тримають з панами, немилосердно купає. Але се не диво — в его голові певно вже лише та сама мазь, котру так обильно на нас розливає. Але, як то кажуть, до часу збанок воду носить; він брикає, нарід єще не довідав ся, що він за парсуна!

Отже, Отче Богатирець, покажім ми ся тепер перед нарід, та розмовмо ся в голос, щоби нас всї почули тай пізнали, що ви за особа, тай що ми за люди! Що ви на нас та на наших послів намазали ся, то вже всї знають, а тепер най почують, що ми на то скажем!

Ми знаємо і ви знаєте, а лише простий народ не знає, що ви належите до такої, нїби то, рускої партиї, що каже: Простому народови не треба просьвіти; єму не давати другі очи, але єще вибрати і ті очи, що має; тогди буде панам і попам добре! Але коли правительство і другі розумні народи нас доконче до науки намовляють, ба й силують, щоби нарід наш в темноті і пізнїйше не пропав, так ви і ваша партия про людске око хоче нїби то нарід просьвіщати, але так, що намовляєте его, аби просьвічав ся не в своїй рідній мові, як се всї народи в сьвітї роблять, але щоби учив ся по липованьски. А для чого ви се так робите? Розуміє ся, що лише для того, щоби нарід куняв далї в темноті і пропадав, з чого би була користь лише дїдичам та й попам. Длятого то і розливаєте ви в вашій „Народній Зрадї“ вашу лють і їдку слину на народну школу і на учительство, бо школи і учительство просьвіту народну очивидьки чим раз підносять, що вам і вашій партиї буде не на руку. — Що ви противник всякої народної просьвіти, то найлїпший доказ сего те, що ви з другими такими як ви, не йдете читальнї отворяти там, де їх нема, але там, де ми вже їх давно заснували; є се на то, щоби в громадї зробити незгоду і кириню — чим, розуміє ся, нїхто не просьвітить ся! А сего власне вам лише треба! А що ви намазали ся на наші „Січи“, хотяй ви дуже добре знаєте, що такі товариства парубоцкі як „Січ“ є в цїлій Европі; і всї народи тїшуть ся, як їх молодїж духово і тїлесно

Проф. Ерлїх.

Гуцульскі вироби на косівській виставі.

(Конець).

Братя Шкрибляки придержують ся вже більше традициї. Взірцї їх пригадують передане; тут переважає різьбарство, — вкладане дерево і мосяж і шкляні перли сходять на другорядне місце; їх уживаєть ся лиш на те, щоб обучити і піднести поодинокі мотиви. Шкрибляки працюють на ширшу скалю чим Меґединюк, але не досягають його анї в нїжнім відчуваню красок, анї заокругленю заложеня, але з того, що вони творять, віє кріпкий, своєрідний подих.

Із виробів Василя Девидюка видїв я лиш дві малі роботи. Се має буть молодий артист, та на него можна із повним правом покладати великі надії. Він послугуєть ся головно чорним деревом, коли впрочім видно лише дерево біле. Уживає також немало перлової матиці. О скілько можна судити із нечисленних проб, то Девидюк є від своїх попередників зовсїм независимий, його твори овіяні якоюсь своєрідною поважною гожостию і мають одноцїльну основу.

Виставлені вироби ткацькі складали ся виключно із виробів ткацької школи в Косові. Ткацьке товариство в Косові, що удержує сю школу, придбало собі дїлом сим незвичайну заслугу.

Давному гуцульському стилеви грозила велика небезпека, вже не богато бракувало, щоб його зовсїм усунули фабричні товари. Сеж прецї так поєдинче й вигідне купити собі на ринку за дешеві гроші те, чого потребуємо, місто того, щоб довгими зимовими ночами ткати або вишивати. Кожда царина, де така думка придбала собі основу, втрачена вже безповоротно для домашної запопадливости. Товариство ткацьке старає ся отже зорґанїзувати заводових ткачів, щоби вони придержуючись старого гуцульского способу, могли ставити чоло наступаючій конкуренцийній продукциї дешевих товарів фабричних.

Гуцульське гончарство мало найзнаменитшого свого представника в Бахмінськім, що помер перед кількаканайцяти роками. Бахмінський забрав одначе тайну своєї штуки враз із собою до могили [1]); він не полишив нїяких учеників, лиш наслїдувачів, а між ними двох визначних робітників, Ковшаля [2]) в Пістини і другого гончаря, якого імя я на жаль призабув [3]). В якій мірі осягнули вони свій первовзір, сего не міг я осудити, бо працї Бахмінського не були виставлені; гончарська школа в недалекій Коломиї вплила на них безперечно. Форми у них дуже інтересні, звичайно людові, не рідко чудові, часами однак ми прямо ошоломлені деякими виробами, що зладжені в зовсїм иньшім смаку; се очевидний вплив західних або античних взірців. Рисунок є цїлком первісної і поєдинчої школи, визначаєть ся він своєрідним супокоєм і благородностию.

До гуцульскої вистави долучено ще виставу робіт дуже зручного різьбаря і з не аби яким вкусом, що назвав себе скромно дилєтантом і виставу санаториї д-ра Тарнавського в Косові, яку ведеть ся із наглядно великою зручностию і богатим річевим знанем так, що їй належить ся ширший інтерес чим льокальний.

Комітетови косівської вистави, якому після спромоги помагало тамошне староство належить, ся подяка всїх приятелїв щиро народної штуки. [4])

Якаж будучність усьміхаєть ся гуцульській штуцї? Певне, що як вона буде полишена сама собі, то без сумнїву жде єї заглада. Вона могла обходити ся без посторонньої помочи, як довго Гуцули мали вистарчаючі доходи із хову худоби і господарки. Та сї добрі часи вже давно проминули, нинї Гуцул мусить на хлїб заробляти і вже не має часу на те, щоб різьбити й ткати лиш для самої приємности. Оттак останними роками зовсїм покинув свою роботу дуже цїнний артист Микола Тимків; тепер він добре ситуований робітник салїнарний.

Тож коли хочемо використати гуцульську талановитість артистичну, то треба єї зорґанїзувати для цїлий заробкових. Треба сили виховувати, удержувати, виобразовувати, а при тім запевнити обильне удержанє. Тут можна скарби ще піднести. Може вже незабаром стрінеть ся відповідна нагода, щоби вернути до сего важного питаня. Що справа ся є сама по собі можлива, про се поучує нас успіх гуцульскої вистави в Косові, на якій протягом двох днїв продано майже всї виставлені предмети, так що вона принесла краєви тисячі злр. *)

---

*) Із Czernowitzer Ztg. (ч. 156 із 10/VII. 1904) переклав *Яр. Вес—ий.*

[1]) Ходить тут іменно о хемічний еклад полива, або т. зв. ґлязури, якою поливаєть ся гончарські вироби, яку придумав Бахмінський, а не повірив єї складу нїкому. *Пр. пер.*

[2]) Сей гончар зоветь ся не Ковшаль а Кошак. *Пр. пер.*

[3]) Шан. проф. має очевидно на думцї гончаря Тимчука із Пистиня. *Пр. пер.*

[4]) Певна річ, що комітетови належить ся подяка за уладженє вистави, хочби се роблено так напохапки, як тепер, алеж нарід руский не може забувати на то, що сей комітет, виставляючи наші вироби, трактував Русинів per non sunt. *Пр. пер.*

розвиває ся. А в Франциї навіть дїтий шкільних войсково орґанїзують і екзецирують. Такі товариства серед молодїжи нашої як „Сїчи“, можуть дуже причинити ся до вироблюваня чесного характеру, товариского духа серед нашого народу, бо коли ми „Сїчами“ в молоді серця защіпимо такі річи, як згоду, єдність, честь, вірність, товаристість, характерність і т. п. то лишить ся їм те на цїле жите, і для просьвіти нашого народу буде то великої ваги. Але вам сего всего не треба, бо ви і ваша партия хоче того, щоби наш народ ходив без всякої орґанїзациї; тогди був би рай для панів і для вас і других таких як Ви.

А пригляньмо ся тепер, що ви з нашими найчільнїйшими людьми робите! Ви їх без стиду і сорому обкидуєте всякою грязию і болотом лише задля того одного, що вони мають мужика за чоловіка і за ним цїлим серцем побивають ся, аби лише вибороти для него лїпшу долю. Таких послів як Василько, Пігуляк і Стоцкий завидують нам навіть наші противники, а ви їх, аби лише приподобити ся панам та всяким нашим ворогам, з болотом мішаєте! Такий один Василько у Відни, а Стоцкий в краю зробив для нас більше чести і добра, як вся ваша партия, коли вас пішло в 70-их роках 17 послів до Відня і всїм мінїстрам лаби лизали, щоби для себе та хиба ще для своєї родини щось вижебрати. Так чесно заступали ваші посли справи нашого народу у Відни, що другі народи прозвали їх попихачами на вічний сором для вас і вашої партиї. А тепер ви маєте ще лице і відвагу бризкати болотом на наших найщирійших заступників рускої народу, найлїпших полїтиків в краю?

А на п. Тодора Левицкого пускаєте свою їдь за те одно, що він в соймі не зрадив наших руских послів і не прилучив ся до ворогів нашого народу, як се зробив ваш посол, учений Ґакман, що Левицкий твердо тримав ся, хоч вороги єму і тисячі за зраду обіцювали! Видите, Отче Богатирець, що то за чесний характер, Левицкий, хоч він мужик, та і не вчив ся так довго, як приміром ви. За се єму Русини зробили ту честь, що єго наново кандидатом поставили, бо знають, що він мужицкої справи нїколи не зрадить і не продасть.

Не так поступили ви собі з тими, що вам свою справу повірили, бо ви дали ся ворогам підійти і зрадилисьте їх! Пригадайте собі, як рускі священники вибрали вас і других таких, як ви, щобисьте виробили жалобу до цїсаря за всякі кривди, які Русинам в церкві дїють ся — то ви сьвято обіцяли зробити, а коли в консисториї Бежан, а може й сам Нещук обіцяли вам грушки на вербі т. є. зробити вас катедральним проповідником, щоби лише ви не робили того письма, то ви їх послухали і тим зрадили все руске духовеньство і їх довіріє. А знаєте ви, що то значить? Се значить то, що чесний чоловік узнавши за сю важку зраду, не повинен вам навіть руки подати, бо ви зрадили своїх братів-сьвящеників. Пізнаєте ви отже тепер, о скілько висше стоїть мужик Тодор Левицкий від вас, доктора богословія? Ідїть отже до мужика Левицкого учити ся, що то значить слово тримати! І Юда зрадив свого учителя і своїх товаришів апостолів, але пізнавши свій гріх, роскаяв ся і як каже сьв. Письмо: „шедъ удави ся“; а Ви противно хочете ще більшої зради допустити ся, бо хочете видурити мандат на шкоду цїлого руского народу. Але се вже вам не вдасть ся. Хто своїх товаришів-братів зраджує, того не допустять, щоби він ще і нарід зрадив! Є досить щирих і совісних людий у нас, що потрафлять нашому народови очи отворити і показати єму, хто яким духом дише!

А ви, панове виборці, маєте тепер двох кандидатів до вибору, один з них, хоть мужик, але як скала тримає за своїми виборцями, і не зрадить за жадну цїну вашої справи, а другий — хоть учений і священник, то для паньскої ласки може вас зрадити, так як зрадив своїх товаришів-сьвященників... Се майте перед очами і голосуйте лише на Тодора Левицкого.

Один з виборців.

* * *

Від еґзекутивного учительского комітету одержуємо отсю заяву з просьбою о уміщене. Екзекутивний комітет, установлений 1. вічем буковиньских учителїв, який має повинність занимати відповідне становище до всїх краєвих питань, що обходять школу й учительство, одноголосно порішив на своїм засїданю, відбутім дня 6. червня в Чернівцях, щоби супроти надходячих загальних виборів соймових предприняти всї потрібні міри, які змагають до як найуспішнїйшого попиранья цїлим буковиньским вільнодумним учительством тих кандитатів, яких опроклямує вільнодумний краєвий комітет виборчий.

Від сеї ухвали не відступило учительство в жаднім повітї ані на волос. Також учителям садаґурского округа виборчого поручив еґзекутивний комітет вступати ся за кандидатом того повіту, п. проф. д-ром Смаль-Стоцким.

Підписаний краєвий еґзекутивний комітет учительский почуває ся спонуканий заявити, що він із борбою, яку веде „Fr. Lehrerzeitung“ проти кандидата на посла соймового, д ра Смаль-Стоцкого не ідентифікує ся.

Чернівцї 15 липня 1904. За краєвий еґзекутивний комітет учительский. К. Дубеньски, Д. Пігуляк.

Поміщуючи се письмо запримітимо, що з него наглядно виходить кириня одного д. Кісановича, який на нїм не підписаний. Про сего „вождa“ подамо згодом ще цїкавійші „сделки“ его полїтики на власну руку.

* * *

Виборців Кіцманьского повіту повідомляємо, що староство зарядило все потрібне, щоби виборці могли прийти до Кіцманя, віддати там свої голоси і повернути домів без всяких напастий з боку противних яґітаторів. Тому най нїхто не боїть ся нїяких погроз, а приходить сьміло на вибори, бо за безпечність виборців ручить староста своїм становиском. Просимо інтелїґенцию Кіцманьщини подати се до відомости всїх наших виборців.

* * *

В неділю відбули ся в сали „Народного Дому“ збори кілька сот черновецких виборців під проводом дир. д-ра Филиповича. По вичерпуючім рефератї проф. д-ра Смаль Стоцкого і промовах пп. проф. Єр. Пігуляка, Орзи, М. Левицкого і Ясеницкого рішено одноголосно голосувати при мийских виборах в Чернівцях на „Вільнодумних“ д-ра Штравхера і дир. Відмана, а до голосованя приступити збірним походом із „Народного Дому“ і розвести за тими кандидатами як найживійшу аґітацию і відбути в тій справі ще одно віче на другу неділю.

Концерт

черн. філії Рускої школи.

30 лїтні роковини Франкової дїяльности сьвяткувала черновецка філія „Рускої школи“ концертом, що відбув ся дня 17 с. м. Імя Ювиляра й пошана до его невсипучого труду згуртували повнїську салю „Народного Дому“, хоч сам концерт уладжено не із скромною, але майже без всякої реклями. А попадати з одного екстрему до другого, також не добре...

Полишаючи оцїнку вокально-музичної частини фаховому справоздавцеви, зупинило ся лиш на прочих точках. Відчит про дїяльність і жите ювилята виголосив п. Ів. Карбулицкий, переходячи побіжно поодинокі моменти его творчости, так, як сего короткість часу і обильність материялу й вимагала.

Деклямациї було дві: п-на Т. виголосила Франкового „Наймита„ а п. П. „Великі роковини“. На нашу думку вилила п. Т. у свою деклямацию за мало мягкости, хоч се впрочім річ особистого переконаня... Деклямация п. П. мала не мало щасливих моментів, тільки звернемо єго увагу на те, що треба в деклямациї вийти з відповідного тону, щоб відтак можна всюди уживати належної експресиї голосової. Загалом робив концерт враженє добре й аранжери єго вплели ще один листок у вінець Франкової слави із своїх щирих заходів і трудів. Після концерту відбув ся комерс, на якім виголошено кілька промов на тему сьвяточної днини. *(ос.)*

Послїдний концерт, що відбув ся 14/7, дав нам наново нагоду пізнати, що є у нас вокальні скарби, є сьпіваки з голосами, з темпераментом, є і свої музики, але все ще брак школи.

Що до виконаня вокальної части, яку хочу власне обговорити, то можна перш усього отсе піднести:

Дириґент сотворив хор дуже добрий, що доріс був до виконаня сих точок, які були в програмі, всеж таки враженє не було вповнї вдоволяюче, а то перш усього через заслабу обсаду 1-шого тенора. Тут піднесу те, що через занадто поєдинче аранжоване концерту, годї було перед тим близше що про него довідати ся і як раз на концертї декількох тенористів заявило, що охотно були би взяли участь в концертї, як би були загалом скорше довідали ся про него і про се, що брак тенористів.

По друге піднесу, як се писано і о послїднім концертї духовнім у Львові, що у нас і дириґенти і сьпіваки сьпівають дуже довільно і зміняють цїлком довільно приписи композитора. На чегверговім концертї отсе легковаженє волї композитора досягнуло найвисшого степеня, в сїм случаю, як ми місто поважної пригривки до „Гуса-Лисенка почули лиш 1-ий тон гіс в октаві а потім всїлякі довільні акорди і трелї, які цїлком не відповідали поважному, аж понурому настроєви композициї. Були они так поражаючо довільні, що аж збили з пантелику басів, які зараз при першім впадї зачали не доладу і сим зіпсували вже наперед враженє так знаменитого твору, яким є ся власне композиция Лисенка. Він чейже вже досить має авторітету, щоби міг бути охоронений від всяких поправок. — Так вертаю знов до загальних уваг:

Як сказано висше, відчувало ся недостачу перших тенорів, так що приміром при першій точцї „Нова Сїч“ Нижанковского, чути лиш було побічні акордові тони, але мельодиї годї було дочути ся і нїяким чином не мож було дослухати ся, що саме хоче сказати композитор. — Друге, що не повинно було бути, то занадто густе фразоване і то за помочию неістнуючих в утворах відихових навз і наглого пяна. Так приміром Сїчиньского „Даремне пісне“ вийшло в такій інтерпретациї, „Даремне пісне, — щез, — твій чар, — втишати, — серце, — біль“. — Се робило враженє, неначеб сьпівки довго бігли і задихані впали на естраду і тому їм віддиху нестало. — Через пребогате уживане пяна голоси не могли розвинути ся, були прямо вязнені, так що там, де текст і композитор жадали фортіссімо і то для „цїлої“ фрази, ми почули в другій, кінцевій половинї фортіссімо зачатої фрази чи навіть в тім самім слові, мляве „мезофорте“ або навіть „пяно“, яке не рідко переходило і в пянїссімо. — Можність такого наглого змінюваня знаменито доводить, що дириґент мав хор вишколений і мав силу володїня над ним, враженя однак се не робило, радше псувало. Один раз лише вільно було виступити хорови, а радше самим басам з цїлою силою і показати при тій спосібности, що особливо бас був цїлком добре дотований голосами, се і зробило враженє. Було се в новій композициї І. Карбулицького до „Каменярів“ Франка. Про саму композицию не беру ся писати, бо ходить менї лише о виконане. Для інформациї лише додам, що скомпоноване се є на мужеский хор з орхестрою смичковою і фортепяном. — Слухало ся утвору цїлком приемно і на загальне жадане публики мусїв буги утвір повторений. Коли піднесу, що се перша композиция, то надто вже ся обставина вистарчить для доказу, що композитор має талант і пожадано би було, щоби не занедбував його, а пильним студийованем як найширше розвинув. Полишають ся ще до обговореня гра на фортепяні і на скрипцї.

Фортепянїст той сам, що акомпанував до „Гуса“ відначає ся великою лїберальностию, та виконав „угорску?? рапсодию“ так, що злосливі духи, нехотїли пізнати еї і хоч вона є c moll, то відграно еї в dur. Яко нефаховий в відділї фортепяну не можу ствердити о скілько у сїм правди, мушу однак піднести, що гру п. Йосифовича цїховала певність удареня і добра техніка.

Як скрипкове сольо відіграно 9-ий концерт Беріота. Видно солїст стояв під враженем настрою цїлого концерту і грав відповідно до сего, бо бракувало йому сили і виразу.

Коли зважимо, що солїст, можнаб сказати самоук, то подивляти можна його поступи, бажаним однак було би власне задля сего самоуцтва, щоби добирав собі утвори меньше довгі і трудні. А то для себе самого і для публїки. Колиби він був вибрав приміром такий утвір як Венявского „Леґенду“ або „Куявяка“, то був би і красше міг розвинути приятний потяг смичка, який унего безперечно є і публика була би його лїпше зрозуміла, через що булоби загалом красше враженє.

— Перейшовши всї точки вокальної части концерту згадаю ще про солїста, баритонїста, Боровського. Отже без нїякого застереженя заявити можу, що він голос має прекрасний, але власне гріхом було би, як би його не образував. Тільки школи, що тому голосови треба, можна знайти і в Чернівцях, а без сеї школи хочби і найкрасший голос не робить належного ефекту. Музика, чи там сьпів є штукою і то „красною“, а до штуки треба науки, що я сказав вже з початку. —

Закінчуючи свої уваги вважаю за конечне сказати отсе: За послїдних кілька лїт не довело ся менї прочитати в черновецьких часописах хочби одної річевої критики якого будь концерту, і то не лиш нашого, але нїмецкого чи якого другого.

Всї справоздавці виражали ся про який будь концерт, що він випав „знаменито“, „прекрасно“, загалом в добрих суперлятївав, бож годї писати загалом в „злих“. Я нанисав, що концерт не випав знаменито, прекрасно, чудесно, томуж не звичний читач мігби гадати, що сей послїдний концерт випав цїлком дрантиво. Томуж щоб і утертому звичаєви відповісти, скажу на закінчене, що концерт сей випав після загального шабльону цїлком не гірше як подібні другі, може і лїпше, а піднїс тут деякі хиби, но тому, бо таким загальниками шкодить ся цїлій справі, бо утверджує ся виконавців в переконаню що они дійшли вже до совершенности, а се розуміє ся, виключає всякий поступ. *М. Л.*

Пять місяців війни.

Війна росийско-японьска розпочала ся в ночи з 8 на 9 лютого атаком японцїв на Порт Артура і під Чемульпо. До 9. липня с. р. стали Мікадові війска панами Кореї, полудневої Манджурії і півострову Ляотунґ крім самої твердині Порту Артура, яку відтяли вже від суші і моря і яку певно хоч з немалими стратами здобудуть.

Ситуация, яка була спершу надзвичайно скомбінована і завдавала немало задач, тепер упрощена до двох безпосередних цїлий: 1) здобуте Порту Артура 2) побите головної армії росийскої, що находить ся в долинї Ляо під проводом ґенерала Куропаткіна. На її добутки

склало ся пять місяців нечуваних трудів, невтомимої енерґії, невичерпаної помисловости і непожитної хоробрости японского війска. Японія, що досї не мала в сьвітових квестиях ніякого голосу, зросла на первостепенну державу так на мори як і на суші. Не завадить перейти поодинокі подїї сеї крівавої кампанії, щоб собі єї належно унаочнити.

Дня 9. лютого заатакувала й затопила ескадра японьских кружляків під проводом адмірала Урію кружляк Варяґ і канонїрний човен Кореец. Залога в числї 600 піддала ся. Майже рівночасно наніс Росиянам великі втрати атак торпедовцїв на Порт Артура, роблячи непосібними до борби два кораблї боеві і один кружляк, а опісля протягом одної днини, виманивши портартурску ескадру до бою, ушкодив один корабель боевий і три кружляки. Від сеї пори аж до перших днів мая сконцентрував ся інтерес війни майже виключно около Порту Артура. Всї змаганя адмірала Тоґа стреміли до того, щоб Порт Артура „закоркувати“ брандерами наладованими камінем. Тричі висилано фльотилю кораблїв купецких, що за кождим разом звужували гирло пристани, аж остаточно 3. мая повело ся геройским японьским морякам замкнути на довший час в'їзд до Порту Артура. І вже два дни після сего замкненя російских інвалїдів, розпочало ся безпечне висаджуване японьскої армії на півостров Ляотун.

Найбільш траґічним моментом тих морских операций був день 13-го цьвітня, як адмірал Тоґо виманив цїлу росийску ескадру під проводом адм. Макарова на отверте море і втягнув в середину своєї фльоти. Була се хвиля, в якій Росия могла втратити цїлу свою фльоту, та вратувало єї від сего надто ранне піднесенє мраковиня. Макаров, з'орентувавшись в ситуациї, дав сиґнал до повороту, але заки він ще вплинув до портового каналу то корабель „Петропавловск“ вїхав на японьску міну підкинену попередної ночи і враз із усею залогою, що числила майже 700 люда, а між ними славного маляря Верещаґіна, пішов на морске дно. Майже рівночасно ушкодила японьска міна „Победу“, один російский протиторпедовець затопив ся.

Важку страту, що вперве навістила японьску фльоту потерпів адм. Тоґо через те, що затопив ся его военний корабель Гуцузе із 400 моряками в наслідок случайної стрічи із пливаючою російскою міною і через затоплене кружляка „Иошіно“, що підчас мраки наїхав на „Касуґу“. Від сего часу втратили Японцї ще два меньші кружляки і кілька лодок в наслідок пливаючих мін.

А найбільше пакостий наробила японьскій фльотї владивостоцка ескадра, якою доводить Скридлов; вона випускаючись на газардові виправи налїтала мов хижа птиця на японьскі транспорти війск і затопила кілька японьских кораблїв транспортових враз із залогою, причім взяла трохи Японцїв до неволї, бо прочі радше погинули самовбійчою смертию, чим малиб іти в полон. І за кождий раз повело ся швидким владивостоцким кораблям утечи перед японьскою погонею.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Вашківцї горять! Нинї рано виїхав на місце пожежі поспішним потягом президент кн. Гогенльоге в товаристві комісаря Кешмана.

Президент мінїстрів др. Кербер приїде до Чернівцїв 7. вересня і замешкає в палатї краевого правительства, де того таки дня передполуднем відбуде ся урядове представлене властий, урядів корпораций і т. д. В честь д-ра Кербера видасть президент краю обід. Пополудни огляне президент мінїстрів будівлю суду і особливости нашого міста і вечірним *поспішним потягом* виїде з нашого міста з поворотом до Відня.

Іспит зрілости в жіночім семинари учительскім, в Чернівцях відбув ся в дни 1—9 с. м. під проводом сов. двору д-ра Фердинанда Цїґляведа ем. професора тут. унів. До іспиту приступило 48 учениць публичних і 3 екстернїстки. Сьвідоцтво зрілости одержали із учениць публичних: Йосифа Барон vel Бірнбавн (з відзн.), Анна Бартой, Анна Бер vel Кан (з відзн.), Анна Берначек, Фріда Бравнштайн, Юлянна Чесниковска, Мальвіна Давид, Анна Докупіль, Марія Дубі, Олена Еберґард, Рожа Фішер, Стеф. Ґольдґабер, Аґриппіна Ґуґа, Вільгельміна Гаврилюк, Елисавета Гладюк, Ельвіра Гопп, Марія Ясеницка, Ванда Яворска, Олена Йордакі, Єлена Янушевска, Рожа Йонас, Розалїя Коцян, Міня Кернер, Фріда Кон, Ірена Лїсинецка, Юлїя Левандовска, Марія Лїнкс (з відзн.) Аделя Мізелес (з відзн.) Марія Морис, Евгенїя Неудзїньска (з відз.) Лукія Нїдерґофер, Евгенїя Никигович, Сидора Носек, Евгенїя Попович, Ольга Попович, Елеонора Піцул, Наталїя Прокоп (з відзн.), Валерія Роткеґель, Анна Шапіра (з відзн.), Евзебія Скалат, Вікторія Скалат, Юлія Скринкор, Текля Шінделяж, Катерина Зайдель, Іванна Статкевич, Леопольда Шпон, Анна Тарновецка, Гортензия Устиянович, (з відзн.), Амалїя Векслер, Ельфріда Веренка, Стефанія Вишневска, Анн Зворик, Аделя Зибачиньска (з відзн.); із екстернїсток: Марта Шпендлїнґ, Н. Шпендлїнґ, і Велеґорска. Поправки одержало 5 кандидаток.

Ц. к. ґімназия в Радівцях. При клясфікациї за II. семестр одержало на 339 клясифікованих публичних учеників 27 перший степень з відзначенем, 220 степень перший, 59 двійку, а 20 трійку, а 13 позволено повторити іспит з одного предмету по вакациях. Загалом припадає на пе корисно склясифікованих 27.1%.

П. Михайла Лозиньского, звісного руского журналїста арештовано у Львові під закидом здради стану. Причиною сего арештованя є те, що М. Л-ий видав у зимі враз із Ляминертом один випуск анархістичної часописї „Wolny świat“. Розуміє ся, що многі польскі часописї використовують сю нагоду до клеветаня так арештованого, як его жінки. Шляхетні рицеже, нема що казати!

Огнї. Д. 13, с. м. о год. 1. в ночи вибух огонь в господарстві Костана Попа і спалив его два доми враз 50 кірцями кукурудзи. Шкода виносить 14.000 К., а була обезпечена лише на 4.000 К.

Звичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої, для громади *Панка* відбуть ся в недїлю 31. липня 1904 о другій годинї пополудни в власнім „Народнім Домі“ із слїдуючим дневним порядком: 1. Замкнене рахунку за рік. 2. Вибір старшини і ради надзорчої. 3. Вільні внесеня. За голову, *Іван Стирча.*

Подяка. В імени товариства „Січ“ в Чортории складаемо найсердечнїйшу подяку Високопов. Панови Йосифови Рутковскому за щедру замогу для сего товариства в квотї 20 К. *Аглая Цуркалович*, писар „Січи“. *Денис Руснак*, кошовий.

Піскові мотори. В найсухійших околицях Америки, де вода вистарчає ледви на заспокоєне жажди мешканцїв, а не мож її ужити до порушаня парових моторів, старали ся інжинери одержати мотори при помочи воздушних турбін. Та на жаль вітри віють там неправильно, отже оглянено ся за иншим способом. Пересьвідчено ся, що вітри хоч не рівномірні, можуть піднести пісок до великих збірників, з яких відтак спадає так як в клепсидрі на колеса і обертає їх. Коли се справдї дасть ся успішно примінити в практицї, то будемо мати нове жерело сили, якого мож буде ужити хочби й на... Сагарі.

Вартість річної продукциї мінералів кулї земскої. Вартість металїв, камінного вугля та иньших мінералів, добутих з лона землї в 1901 р. дійшла до 17 і пів мілїярда франків. Велика частина з того, бо майже 7 мілїярдів, припадає на камінний вуголь. Дорогоцїнні металї не доходять 2 мілїярдів. Причинила ся до сего війна анґлійско-бурска, обнижаючи продукцию золота о 250 мілїонів франків. На чолї металїв стоїть зелїзо, котрого видобуто на 3 мілїарди. Друге місце занимає золото і срібло. Трете — мідь, четверте — олово (286 міл. фр.) відтак цина (267 міль.) цинк (205 м.). Високу вартість осягнула продукция нафти (600 м. фр.) штучні навози (фосфати) і сіль кухонна. В р. 1888 добуто всїх тих мінералів за 8 мілїярдів 880 міл. фр., отже ледви половину того, що тепер. Около 5 мілїонів робітників працює над добутем тих скарбів, побираючи за то пересїчно половину їх вартости.

Дїточа мова. В Данії померла якась 78-лїтна старушка і лишила двоє дрібних внуків, котрих як цїлковитих сиріт приміщено в дїточім приютї. Тут замічено, що дїти незвичайно мовчаливі. Бавили ся лише тодї, коли думали, що їх ніхто не підглядає і говорили якоюсь мовою, котрої ніхто не розумів. Тодї звернено увагу на минувшину дїтий і дізнано ся, що померша старушка була глухонїма і що дїтий, котрі жили виключно лише з бабусею, не научив ніхто говорити. А що їх мовним орґанам не хибувало нїчого, то дїти утворили собі на самотї власну бесїду. І коли в приютї були самі, починалась між ними оживлена розмова, скоро-ж зміркували, що їм хтось прислухує ся, сейчас ставали німі. Один учений і один звісний музик з Копенгаґи, що займали ся головно студиями звуків, відвідували приют, щоби розслїдити сю дїточу мову. Однак їм не пощастило ся розкрити тайну, бо дїти на вид чужинцїв не випускали пари з рота. Лише кільком иншим дїтам з приюта удало ся підхонити від дивних бесїдників кілька слів. То все однак не спиняє їх поступів в даньскій мові, котру присвоюють собі так скоро, що незабаром їх „прамова“ буде для них злишна і перейде зовсїм в забуте.

Місто Льондон має на основі послїдної переписи 6,581.402 мешканцїв в 928.008 домах. Річно прибуває до Льондону на постійний побуто 22.000 осіб, з котрих пяту часть становлять чужинцї. Женщин є о 252.371 більше як мужчин. В 1902 р. сповнено 370 убийств, а лише 90 убийникам доказано вину.

Щоби похудїти дає др. Дорнблїт на се ось такі ради що до їди: мясо можна їсти дальше в звичайній скількости; скількість споживаного хлїба і бараболь треба обмежити до половини; мучні потрави, мучні зупи, цукор і солодкі компоти треба зовсїм покинути; масло, молоко, сметанку і соки зїдати лиш в дрібних скількостях; голод треба заспокоювати обильною зеленою яриною і овочами і т. и., а жажду скупим попиванем студених напоїв і то не підчас обідів.

Телеґрама з місяця. У всїх копенгаґских ґазетах появила ся недавно сензацийна вість, що місцевий обсерваториї удало ся переловити оптичну телеґраму з місяця. Поодинокі слова тої телеґрами нагадують старо-еврейский язик, однак на жаль ученим лїнґвістам не удалось розчовпати значіня слів. В точнім виговорі телеґрама в оптичній передачі звучала так: „евон овип цясім в їицарватсер ґробсьлад“. Обсерватория постановила визначити велику премію тому, хто зможе виснити значінє тої загадочної телеґрами. Річ певна, читачі ґазет зацікавили ся депешою з місяця. По двох днях появила ся в тих ґазетах вість. що місцевим лїнґвістам удало ся таки розтолкувати загадочну телеґраму: треба лише кожде слово читати від кінця... Обі вісти показали ся зручною реклямою місцевої реставрациї Дальсборґ, позаяк в читаню кождого слова від кінця звучала мнима депеша ось як: „нове пиво „місяць“ в реставрациї Дильсаорґ“. Цїль реклями була осягнена.

Не купайте ся з повним жолудком! Що року лучає ся велика скількість таких нещасних пригод, що молоді й сильні люди пливаючи серед отвертої води, нараз поринають і топлять ся. До тепер загально думано, що причина їх скоропостижного скону був удар серцевий, та що се бувають звичайно люди молоді, а до того ще й пливаки, то годї вірити в слабість серця і треба причину їх смерти добачувати в чім иньшім, як се виказав тепер один швайцарский лїкар. Він заступає той погляд, що причиною їх смерти є повний жолудок, що ті молоді люди в зіткненю з водою через довге колисане на филях води дістають нудоти подібно, як підчас морскої недуги. Нечайний заворот голови відбирає їм силу панованя над власним орґанізмом, і вони місто того, щоб виплювати підступаючу до горла їду ще захлистують ся водою, душать ся і тонуть. Сею обставиною поясняє ся й те, ща вони звичайно не кричуть о поміч, бо робити сего прямо не можуть. Супроти сего нїхто не повинен іти по обильнім обідї до річної або морскої купелї швидше, нїм промине три-чотири години; купіль із повним жолудком рішучо доведе до якогось лиха.

Малий фейлетон.

Сильвестер Яричевський.

Длячого, скажи..?

(за В. Ґомулїцьким)

Длячого, скажи,
маєш любі очи,
а серденько лиш
до зради охоче?

Длячого лице
мов те сонце ясне,
мов зіроньки сьвіт,
що не меркне-гасне?

А хороша груд̂ь
мов море отруї:
усї гинуть-мруть,
кого очарує?

Бо очий лице
в ангела сьвятого
а серденько те
у біса самого

взяла любко ти —
тому любі очи,
а серденько лиш
до зради охоче...

Поезиї хочеш?...

(мотив польский)

Поезиї хочеш, ангелику мій,
і віршів горячо бажаєш?
На серцї, на груди дївочій, палкій
носити їх все прирікаєш?

Поезиї хочеш?... Мотиви єї
у тобі лежать, моя гожа;
ти ясна, як тії весняннї днї
і пишна, як майськая рожа.

Поезиї хочеш?... До мене схили
головку ту білу — чудову,
цїлунком усточок мене надїли,
і маєш — ідилю готову!...

Мамине серце.

(мотив бретонський)

Залюбив ся хлопець в молоду дївчину;
— Ти мене не любиш, я-ж за тебе згину!

— Принеси, мій хлопче, серце мами з дому!
хай його дам з'їсти песикови мому!

Чує отсе хлопець, живо поспішає —
забив рідну матїр, серденько виймає —

і вертає вихром до дївки-небоги,
аж пїткнувсь об камінь, впав серед дороги.

Серце неньки в крови жалко пита в нього:
— Чись собі, мій сину, не зробив що злого?

Неспокійна ніч.

(Із Конрада Фердинанда Маєра.)

Улетїв сон із моїх вій
Аж доки не зоріло,
А серденько, мов на забій,
Товкло ся тай щеміло,

Немов товкли его кієм
Збиточники — хлопята,
До рана серденько моє
Так тьохкало завзято.

Тепер я виджу в ясний день,
Що згуки ті значили, —
Вони у серце, мов у пень,
Менї твій образ вбили... —

Переклав *Андрій Паращак*.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошення** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеннях опускається на цінї процент після скількости уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопців і телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, півруканички цілі Glacé в найбільшім виборі.

Білє мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсоліна в Італії. — Найфільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїв, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіє і мунїция.

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради"

має на складі

„контракт купна і продажи"

в рускім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти".)

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех літах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводиать разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на жите в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродійні цїли; длятого на жите треба обезпечати ся тілько через „Днїстер".

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР удїляє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Друкарня тов. „Рускої Ради"

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда":

	К. с.
* * * „Явдоха" словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи"	—·20
О. П. „Хлопці садівники"	—·40
Омелян Попович „Розмови"	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цікаві загадки"	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець."	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский"	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть"	—·20
Гаршин. „Малярі"	—·20
* * * „Зерна"	—·20
* * * „Котюзї по заслузї"	—·20
* * * Толстой „Два старцї"	—.14
Омелян Попович. „Ластівка" (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа".

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка"	1.20
Ом. Попович. „Методика" І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика" II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли"	1.—
„ „ „10 казок для дїточок"	—.20
„ „ „Збірка законів"	.1—
Ом. Попович „Пів сотні повісток"	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Ів. Сянюк. „Образки з житя"	—.20
Шпойнаровскій Серґій. „Руска Читанка" для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада"	—·20
„ „Порадник" як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь"	2·40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі"	—.20
Франко Іван. „Русько-українська література"	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар"	1.—
Шігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки"	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла"	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва"	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?"	1.20
Франчук: „Оферма"	—.20
Підеша: „Восток і запад"	2 —
С. Тихий: „Як робити тестамент?"	—.30
Марченко: „Власна хата"	—.20
Яричевський: „Серце мовить"	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя"	—.40
Серґій Шпойнаровскій „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Філія в ЧЕРНІВЦЯХ

ул. Ратушева ч. 17. 25 (8—10)

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 81. Чернівцї, пятниця дня 9. липня (22.) 1904 р. Рочник XX.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Вислід виборів в телеграмах на 3-тій сторонї.

Європа а Русини.

Послїдними часами починає европейска праса що раз то більше інтересувати ся „досї незнаним 30 мілїоновим народом“. Від коли „Ruthenische Revue“ познакомило західну Европу з Україною, єї судьбою і змаганями, стали визначнїйші мужі чужих народів (ne-bratnich), оден по другім, забирати слово в сїй справі, висказуючи свою симпатию і прихильність для угнетених. Так по-при питанє фінляндске, македоньске і вірменьске виринуло тепер перед форум Европи й україньске питанє. Ми вже свого часу подали попередні голоси до відома наших читачів; тепер постараєм ся познакомити їх з новими.

Послїдне число часописи „L'Europeen“ містить дві статї про нас: перша — се лист звістного норвежского письменника Бернстерне Бернсен. Ось що він пише про Русинів (à propos des Ruthènes).

„Мінїстер внїшних справ Росиї, д. Плеве є без сумнїву представителем найбільшої брехнї і уособленем російского гнету під теперішну пору. Він недавно сказав, що західна Европа зовсїм не журить ся Русинами. Я хочу бути між тими, котрі протестують против сего. Всї познакомлені з сею справою — все одно до котрого з цивілїзованих народів вониб належали — вважають змаганя уряду позбавити рідної мови 24, кажу виразно двайцять чотири мілїони Русинів мешкаючих в границях російскої держави, заказуючи їм друкувати книжки і часописи по руски; забороняючи їм одержувати з иньшого краю книжки і часописи друковані по руски; не дозволяючи навіть говорити і сьпівати по руски при нагоді сьвята празнованого в память одного славного руского поета — кажу ще раз, що кождий справедливий чоловік і кожда справедлива жінка, все одно до котрого з цивілїзованих народів вони-б належали, вважають сї змаганя за прояву найбільшої глупоти, яка лише можлива в области інтелектуального житя“.

Друга статя писана д-ем Люріє: „Позвольте докинути кілька слів до дуже основної студиї д. Морблюрже і до гарного листу д. Анатоля Лероа-Болїє (Leroy-Beaulieu), що відносять ся до питаня поставленого народним руским комітетом у Відни.

Давнїйше думали, що мало-руска мова се нїчо иньшого, як звичайна московска мова зіпсована впливом польщини. Пізнїйше, коли одні учені почали добачати в мало-рущинї — ідїом старо-руский, мову Нестора і піснї про Ігоря самостійну мову, що має питоме житє, другі доказували, що вона не була знана в старій Руси і що се лише другорядна галузь нової формациї, котра віддїльла ся від старо-рущини доперва в XIII—XIV в. На конець Щафарик вияснив науково, що мало-руска мова цїлком окремішна, як всї другі славяньскі мови. Впрочім фільольоґи, як Потебня, Лавровский, Міклосіч усунули всякий сумнїв про сю справу. Однак, не зважаючи на все те, це нинї противники мало-рущини хочуть видїти в нїй лише говір (patois) і вважають цїлий лїтературний розвій сего говору за річ непотрібну, а навіть шкідну, обвиняють мало-руских фільольоґів о „сепаратизм“, вітрять в них ворогів полїтичної едности“.

Сї противники не можуть однак заперечити істнованя мало-руської лїтератури. Шевченко*) є Русин з крови-кости. Єго перша збірка поезий: „Кобзар“ написана по мало-руски. Сей архитвір поклав Шевченка сей час на перше місце між мало-рускими писателями. Критика заявила єго найбільшим з мало-руских поетів і сему не сьмів нїхто перечити. Шевченка треба вважати за одного з найбільших европейских поетів XIX. віку.

Гоголь є також Малорос. Він висказує ся в однім листї, що не знає, чи в него душа московска, чи мало-руска. „Знаю лише“, каже, „що я не клавби Малороса висше Москаля, нї Москаля висше Малороса. Обі натури за сильно богаті, щоби їх віддїлювати, кожда з них має прикмети, яких друга не має, вони доповняють ся зовсїм природно і получені становлять ідеал рідкий серед людства“. Без сумнїву, але щоби розвивали ся і цвили прикмети сих двох натур, треба щоби, обі мали ті самі вольности...

Бо хтож може, хто має право забирати громадї людий спромогу плекати свою мову і лїтературу. Україна нїколи не зголжувалась на інтелектуальну абдикацию!

Мало-руска мова є наймилозвучнїйша із всїх славяньских мов, цїхує ся замітним кольоритом і поетичною мелянхолїєю. Україна остала до сегодня краєм пісень і мрій. Малорос нїчого не робить без сьпіву; він провожає сьпівом свою щоденну роботу і всї подїї свого житя. Коли єго серп жне збіже, він сьпіває; він сьпіває ведучи свій плуг, а невидимий жайворонок відповідає єму. Вони оба розуміють ся взаїмно. В ночи, коли веде на нашу свої конї і товар, він сьпіває — а між тим у селї все спить. І не одного чоловіка ви тут почуєте, се цїла чисельна громада, котра на нічлїгах заводить хори. Сї піснї наводять мрії про минувше, в них відбиває ся цїла история і то тим лїпше, що мало-руский народ вмів задержати чистїйше, чим другі, характерні цїхи поганьских часів. Народні україньскі піснї розвивають ся, переходячи з уст до уст, не тратячи при тім своїх характерних примітивних прикмет. Они ростуть, як ті дикі цьвіти у степу, що їх вітер сїє а роса підливає. А хто творить сї піснї? нїхто і всї і вони належать до всїх, як ті степові цьвітки.

Малорос переносить у пісню всї свої чутя, всї свої змаганя, він робить єі повірницею своїх гризот. Коли жура вигонить єго з хати, він утїкає в поля: Пригода успокоює єго...“

Тут наводить д. Люріє одну знану пісоньку; ми передаємо єї читачам в формі, в якій вона печатана в „L'Europeen“:

Ou cicida khata bila
Ou cicida i jinka mila
A ou mené ni khatinki
Nema stchastia, nema i jinki*)

Ті прихильні згадки про наш нарід подаємо не тому, немовби ми видїли в тім спасенє України. Противно, ми підчеркуємо зі всею рішучостию, що не чужі симпатиї, а лише наша питома невсипуща праця може нам дати вигляди на будучність. А сї висказы симпатиї визначних заграничних мужів най будуть для нас заохотою до тим успішнїйшої роботи коло двигненя народу, до тим завзятїйшої борби за народні права.

Фуфі.

*) Тут подана в нотцї коротка але вірна житепись Шевченка.

*) Правопись достроєна умисно до француской вимови.

Перше віче руских учителів.

Тисяч триста девядесять і два — се число, до якого дійшла лїста присутних руских учителів і учительок Галичини і Буковини, що зібрали ся вперве разом в давнім городї Льва, щоб класти основи до з'єдиненя всего руского учительства, до обмірковання пляну громадяньскої дїяльности, до сконцентрованя своїх сил.

Віче, яке мало характер довірочний, випало знаменито. Розпочало ся оно в понедїлок о 9. год. рано в сали Народного Дому.

Відкрите нарад.

Збори отворив дир. Борковский, вказуючи на загально знані причини, що дали товчок подумати вже раз нашому учительству над своєю долею і зробити перший крок до орґанїзациї своїх сил для оборони перед теперішною системою. О скілько незавидна доля всего учительства, над котрою що-йно радило у Львові загально-учительске віче, о стілько руске учительство находить ся ще в гіршім положеню, бо і в школї не сьміє

Антін Чехов.*)

Пасажир I. кляси.

З російської мови переклав
Микола Оржевський.

Пасажир першої кляси, по обідї трохи захмелївший, лїг на аксамітну канапу і задрімав. Через пять хвилин він прокинув ся, подивив ся ще напівсонними очима на своє vis-a-vis, усьміхнув ся і сказав: „Блаженної памяти мій покійний родитель любив, аби йому баба після обіду чухала пяти. Я весь у нього удав ся, з тією лише відміною, що я все після обіду чухаю собі не пяти, а язик та мозок. Люблю, грішний чоловік, нїсенїтницю плести, коли наїм ся. Дозволите, трохи побалакати з вами?
— Будьте ласкаві! згодив ся vis-a-vis: „Після доброго обіду менї досить нїкчемної подїї, аби в моїй голові заворушили ся думки про що небудь надзвичайно велике. Ось хотьби й зараз — ми бачили коло буфету двох юнаків і ви напевне чули, як один ґратулював другому: „Ґратулюю вам; ви починаєте завойовувати собі славу“. Очевидно, якісь актори, або мікроскопійні ґазетярі. Але не в тім річ! Мене цїкавить нинї питанє, що то є, власне кажучи „слава“ „знаменитість“. Як вам здаєть ся? — „Та що вам до того? — Як що? колиб ми знали, що то є „слава“ — то булиб відомі і засоби до осягненя єї. Треба вам сказати, пане, що коли я був молодий, то усїма дрожанями своєї душі бажав слави. Популярність була моєю idee fix. Задля неї я учив ся, працював, не досипляв, не доїдав, знищив здоровлє і здаєть ся менї, я мав усе необхідне для осягненя єї.

По перше по специяльности я інжінер. За своє житє збудував в Росиї десятків два чудових мостів, працював в Росиї, Бельґії, Анґлії. По друге, я написав досить творів по своїй специяльности. По третє, мій пане, я іще з малку люблю хемію, студіював сю науку, найшов засоби до здобутку деяких орґанїчних кислот, моє імя знайдете ви в закордонній лїтературі хемії. Увесь час служив я, маю чин дійсного ішпаньского совітника. Не буду дальше рахувати усїх своїх славних вчинків, скажу лише, що зробив я більше, чим якабудь знаменитість. І щож? Я уже старий, збираюсь скоро пропасти, а знаменитий о стільки-ж, як тота чорна собака, що біжить за колїю. — Як знати? може ви і дійсно знамениті? — Гм... зараз узнаємо. Скажіть, ви чули коли будь про Крикунова? Vis-a-vis підняв очи в гору, подумав і засьміяв ся. — Нї, нїчого не чув — сказав він. — Отже се моє імя. Ви чоловік інтелїґентний, старий — і нїчого не чули про мене. Як бачите, я правду сказав. Очевидно, бажаючи слави, я не те робив, що треба. Я не знав дійсних засобів і, бажаючи піймати за хвіст славу, не з того боку зайшов.

— А які-ж по вашому — дійсні засоби. — Чорт їх знає. Може ви скажете: талант, ґенїяльність. Нї, мій пане! Рівночасно зі мною жили другі люди. Вони меньше працювали, талантами не володїли, знаменитости не бажали, а подивіть ся на них. Їх імена завжди в ґазетах та розмовах.

Коли вам не обридло слухати, то я вам поясню прикладом.

Декілька років тому назад, будував я в містї К. міст. Треба вам знати, що місто було незвичайно скучне. Колиб не жінки, та карти, то я мабуть збожеволїв би. Ну і зійшов ся я з одною сьпівачкою. Чорт його знає, усї сходили з ума від неї, а вона... як би вам сказати? сама звичайна людина, яких дуже, дуже богато. Дївчина була досить

*) Антін П. Чехов, помер 15. липня в Баденвайлер, на руках своєї жінки, де поїхав лїчити ся. А. П. Чехов родив ся 17. ст. ст. сїчня 1860 в Таганрозї, тут покінчив також ґімназию. На московскім унїверзитетї студиював медицину і р. 1884 одержав степень доктора, але практичним лїкарем не був нїколи. Перші свої твори і то гумористичні став печатати ще за студентских часів по ріжних часописях, а перша збірка його творів вийшла 1886. Від тепер обдаровував Росию, а то й цїлий сьвіт що раз новими творами. Драма „Вишневий сад“, що замкнула 25 — лїтє його творчости, стала заразом послїдним твором великого письменника. Смерть Чехова викликала в Росиї помимо йдучої війни вельми важке вражінє. І не диво. Сеж, як пише в „Біржев. Вед.“ Ізмайлов, закотила ся величава зоря нашого неба, ярка, прекрасна, що лила мягке, дрожуче, задумчиве сьвітло на рідні поля, на російську дїйсність, на росс. душу, що викликала неясну, а гарну тугу за якимсь далеким, нездїйснимим ідеалом, тихі мрії про красшу будучність, про лїпших людий, а все поетичні і такі сумовиті, як сумовите було житє того передчасом помершого чоловіка, що побачив привид смерти майже в ту саму хвилину, коли йому ясно й недвозначно усьміхнула ся слава. *Яр. В-ий.*

по своїй воли сповняти своїх обовязків, а мусить дбати о науку і виховане молодїжи у звіснім напрямі „народовеґо духа“, хочби й в суперечности з правилами педаґоґіки і обовязуючими законами, і поза школою не сьміє користати з своїх громадяньских прав, скоро би лише громадяньска дїяльність учителя мала виходити нашому неволеному народови на користь, не казати вже, національну, але хочби тілько економічну. Се перше віче руского учительства не зарадить усему лихови, ба навіть найважнїйших справ не вспіє обговорити; всеж таки вага его є велика, бо є воно першим кроком до згуртованя всего руского учительства в одну силу. Доси наші учителї і учительки лише в школї читали з дїтворою, або розказували їй стару, як сьвіт казку, про батька, дїти і прутики; але самі для себе не висновували науки з тої казки. Тож були вони лиш прутиками, котрі легонько ломлено, торощено; тепер загадали вони стати вязанкою, околотом прутиків, котрого нїяка сила не зможе зломити. В сім вага сего першого віча. Его роботу поведе дальше екзекутивний комітет, котрий збори мають вибрати, він також підготовить слїдуюче віче, котре новинно зібрати ся нарік. А раз розпочата робота не повинна спинити ся, поки наше учительство не дібе ся своїх прав, лїпшої долї. Бесїдник оголосив перше віче руских учителїв і учительок з Галичини і Буковини отвореним і просив о вибір президиї. Вибрано через аклямацию: провідником зборів о. сов. Стефановича, заступником провідника п. Якимовского і п-ню Білецку, а з Буковини п-ню Малицку і п. Данилюка; на секретарів упросили збори: пп. Ст. Татуха, Вертипороха, Фил. Пеленьского і Савкового. Опісля голова Руского Товариства педаґоґічного крилош. о. Чапельский повитав збори іменем видїлу Товариства. Відтак промовив вибраний провідник зборів о. Стефанович, витаючи репрезентантів польского учительства, що також прибули на збори.

Наші кривди.

З порядку дневного мав наступити реферат про потребу учительскої орґанїзациї, але зібрані змінили порядок дневний, ставлячи першою точкою реферат про кривди руского учительства, який виголосив п. Духнович. Над ними вивязала ся цїкава дискусия. Між иньшим промавляв п. Росул учитель з Мазурщини, який не мало напроцесував ся із своїми властями. Він у щирій промові виложив погляди на справу своїх руских товаришів. Із сеї промови виходило, що велика часть польского народного учительства із західної Галичини відносить ся до нас симпатично і нашу розпучливу борбу з польскою гакатистичною мафією о рускі ґімназиї, університет і т. д. узнає не лише слушною, але і конечною. „Вірте — говорив п. Росул піднесеним голосом — що більше часть польского учительства глубоко відчуває кривди завдані братному рускому народови і бридить ся вшехпольскою гакатою так само, як і ви. Спільно поборюймо спільного ворога, а чейже настане між нами вічний мир, спокій і запанує добро. За нашу і вашу вольність!“ Оглушаючим оплескам, та окликам: слава! честь вам! слава і чесним Полякам! — не було кінця. Бесїдникови ґратульовано. П. Будзїньский взиває, щоб учительство енерґічнїйше займало ся своїми справами як доси. П. Ґаздяк в незвичайно палкій промові дає вираз жалеви, що під берлом австрийских монархів, а тільки в сусїдній державі, жиє около пів мілїона Русинів, які зовсїм не учать ся своєї рідної мови. Взиває прямо під присягою з'обовязати ся усюди по селах взяти у свої руки провід між народом. Будзїньский з Дрогобича констатує, що може в нїкотрій иньшій нації на сьвітї не пануе така гармонїя між учительством, а сьвященіками, як у нас (розуміе ся, що тут немож брати під рахубу кацапских сьвящеників). Бесїдник просить, щоб закінчено дискусию над сею справою і ставить відповідні резолюциї, які приняли збори одноголосно. По відчитаню наспівшої телеґрами з Перемишля від учителїв, відбуваючих тепер військові вправи, о. Стефанович переривае віче на 2 годинї, задля обідової пори. О годинї $^1/_2$ до четвертої по полудни провід в зборах обняв п. Якимовский і приступлено до дальних точок дневного порядку. І знов почалась горяча дискусия і знов посипали ся незвичайно гарні і незвичайно палкі промови, що одна, то лїпша, що одна, то горячійша, а усї внесеня і резолюциї приймало віче грімкими окликами: слава! і френетичними оплесками.

В самопомочи й єдности сила.

Справу орґанїзациї руского учительства з Галичини і Буковини, отже заснованє товариства запомогового, взглядно такої-ж каси на случай недуги — референував п. Бурчак, а 5 точку програми, себ то закладане руских шкіл в тих місцевостях, де є значне число населеня рускоґо, а де, мимо того, находять ся школи польскі — референував п. Миколаєвич. Промовляли пп.: Якимовский, Бурчак, Борачок, Миколаєвич, др. Франко, Стебельский, Волощук і богато иньших. П. Будзїньский рад би, щоби усюди по селах запроваджувано викладову мову руску, особливо там, де Русини в більшости, а ініціятиву до сего мали-б дати повітові орґанїзациї. П. Зеленний вносить, щоб сесю справу передати Рускому Тов. педаґоґічному, а п. Витвицкий доказуе, що не досить передавати так важну справу Тов. педаґоґ., але в першім ряді покликані до сего таки самі учителї. Натомість п. Малицка доказуе, що усякі з'усиля учительства не докажуть нїчого, як справи сеї не візьмуть у руки місцеві чинники, а Тов. пед. е за слабе фінансово, щоб закладало по селах і удержувало приватні школи. Тої самої більше-менше думки були і п. Власїйчук, який каже, що закладане шкіл з викладовим язиком руским маe відбувати ся спільними силами, Пеленьский, Чуткевич і Савуляк, який у своїй незвичайно горячій бесїдї взиває віче, щоб жадало знесеня закону з р. 1868, силою котрого учителїв перекидають „зе взґлендуф службових“ з мїсця на місце, а Русинів спеціяльно на Мазури. Такий закон — се ночуване! Апелюе до міродайних спер, щоб вернули назад перенесених на Мазури руских учителїв, бо дальшим держанем наших сил на Мазурщинї спричинюють великі шкоди не лише нам, але й самій державі. П. Грицишин критикуе рускі шкільні підручники, у яких повипысувані прості нїсенїтниці. Уч. п. Петрицкий жадае щоб рада шк. краева скликала загальну анкету з руских учителїв задля уложеня відповідних підручників, дальше жадае закладаня руск. ґімназий і школи анальфабетів. Усї резолюциї з відповідними поправками — принято одноголосно. Що до вибору екзекутивного комітету вічевого було дві гадки, именно, 1) щоби такий комітет складав ся з 12, і 2) лише з 6 членів. Вибрано 12 членів, між якими е: директор Борковский, о. сов. Стефанович, крил. Чапельский, а з Буковинцїв: Пігуляк, Карбулицкий і Григорович — і 6 заступників. З великим одушевленем і грімкими оплесками принято також внесене слїдуючого змісту: „Довірочні збори узнають конечною потребою в як найскоршім часї заснувати товариство орґанїзацийне руского учительства народних шкіл, яке мало би на метї давати членам і їх родинам запомоги, позичок, стипендий і правну опіку. Се товариство малоб носити назву: „Самопоміч учительска“ і істнувати окремо само для себе, а кождий его член в імени народної чести повинен належати до руск. Тов. педаґоґічного, попирати усї его змаганя, часописи, видавництва, школи, бурси і інтернати, як також брати участь в роботї над розвоем „Самопомочи уч. помагати собі, а усїх невинних викидати“. З неменшим одушевленем принято і внесене П. Н., котре звучить: „Віче руских учителїв солїдаризуе ся з ухвалами II. загального віча учительского і рішае іти солїдарно з польским учительством в заходах около вибореня собі лїпшої долї“.

Учительска праса.

Що до видаваня станового орґану то, хоч і відзивали ся голоси за заснованем і більше таких — бастіонів, як „Промінь“ — однак віче ухвалило остати таки при „Промінї“, як орґанї становім, а „Учителеви“, як орґанї чисто науково-педаґоґічнім з тим, що має бути вибраний редакцийний комітет в половинї з Галичан, а в половинї з Буковинцїв, який має редаґувати „Промінь“.

(Конець буде).

Політичний перегляд.

Із тюрми народів.

Єлисаветпольского віцеґубернатора Андреева вбили онодги невисліджені доси убійники. Убійства сего доконано в Андіакен в неділю, підчас концерту. Андреев одержав послїдними часами не мало листів із погрозами і звичайно виходив на прохід із службою, та в неділю вибрав ся сам. На проході вистрілив хтось до него і відразу повалив его на землю і ще до лежачого вистрілив пять разів так, що Андреев помер на місци. За вбійником, який втїкаючи, набивав револьвер на ново, пішло навздовгін кілька осіб, але безуспішно. Ось після вбійства Бобрікова знов одно політичне убійство; там мстив ся Шавман за кривди Філяндцїв, а тут задокументували свій протест проти руссифікациї Вірмени, які на Кавказї приходять до національної сьвідомости не так, як наші Вірмени, що потапають у польскім мори... Нове політичне вбійство, а з ним і новий доказ, що внутрішні відносини Росиї погані, дарма, що офіціяльні круги росийскі запевнюють, що там всьо „благополучно“ так само, як росийскі комунікати военні по кождій поражцї заявляють що „настрій війска знаменитий“. Крім звичайного лиха наступае тепер для росийских народів нове в видї наслїдків війни і недороду. В торговлї і промислї стаґнация, будівлї, фабрики і ремісничі варстати стають, ряди безробітних людий по селах, а ще більше по містах ростуть тисячами, які вже тут та там підкладають вогнї, щоб мати заробок при перебудовах. А до того, ще грозить і голод, який тим більше страшний, що із приводу війни засоби поживи поглотить військо, а желїзниці занятї транспортами війск не зможуть довозити збіжа в околиці навищені голодом.

Цивільна лїста.

В Угорскім соймі йдуть вже кількана йцять днїв безвинні промови обструкціонїстів проти правительственного предложеня буджетового, а головно проти підвисшеня цивільної лїсти цїсаря о 4 міл., із яких 2 міл. прийде ся платити Угорщинї: правда буває і так, що обструкціонїсти говорять і перед порожними лавками, всеж таки сила їх велика тим більше, що до них прилучив ся й ґр. Апонї й також ґр. Банфі, якого недавно вибрано знов послом із Сеґедину. Тон бесїд е такий, що обструкціонїстам ходить прямо о цїлковитий роздїл Австриї від Угорщини. Знаменна була всїм напрямі передовсїм промова, яку недавно виголосив Банфі. Він отверто заявив ся за подїлом війска і дипльомациї, в якій не сьміе ся уживати нїмецкої мови, але французкої або мадярскої. Також і під зглядом митовим мусить Угорщина дійти до самостійної митової териториї. Цислїтавія — мовляв — нехай собі вибе з голови, щоб Мадяри приставали на угоду або трактати з иньшими державами на основі §. 14. В тім дусї промавляв в останне також і ґр. Польонїй, без женади критикуючи ведене господарки на цїсарскім дворі, та відгріваючи справу престолонаслїдництва Архикн. Франца-Фердинанда. Опозиция, що виступае з такими кличами, старае ся погодити свої окремі ґрупи, щоб тим успішнїйше бороти ся з ґабінетом Тіси і — Австриею. Завзяток мадярский проявляе ся одначе не лиш супроти другої половини держави, але також супроти всїх немадярских націй, які, як заявив

дурною, химерною. Вона дуже богато їла, пила, спала і більше, здаєть ся, нїчого не робила. Єї уважали кокоткою — се було єї спеціяльностию, але коли бажали висловитись про неї лїтературно, то звали єї акторкою і сьпівачкою. Раніш я дуже любив театр, і тому таке поводженє з штукою дуже обурювало мене. Звати ся акторкою, або сьпівачкою вона не мала нїякого права. Се була мізерна без жадного таланту, почутя, о скільки я розумію, сьпівала вона неможливо. Вся єї штука обмежувала ся на тім, що вона дриґала ногою і не стидала ся, коли заходили до неї в ґардеробу. Комедийки вибирала такі, де-б можна було фіґурувати в мужеськім одїню. Словом жадну! Отже слухайте дальше. Як нинї памятаю, було відкритє їзди по новому мостові. Був молебінь, промови, телеґрами і т. д. Я, знаєте, усе бігав коло своєї дитини, та бояв ся, щоби серце моє не розірвало ся від авторського самолюбства. Міст, правду сказати, не міст — а картина. Ну! — гадаю собі, публика, усї очи продивлять ся на мене. Куди-б воно заховати ся? Але я даремно турбував ся, мій пане, окрім урядників, на мене нїхто не звернув жадної уваги. Стоять на березї, дивлять ся на міст, як барани, а до того, хто сей міст збудував, їм нема жадного дїла. Коли се заколихала ся публика, усюди ту... ту... ту... Ага, гадаю, се мене побачили. Тільки нї! Дивлю ся, як моя сьпівачка іде, за нею повно батярів. Усюди чути Се така то... Чудова!... надзвичайно гарна! Отже ту і мене згадали... Двох юнаків, мабуть любителї сценічної штуки, подивили ся на мене, і шепнули: „Се єї любовник“. Як се Вам подобаєть ся! Коло мене стояла якась мізерна фіґура, вона переступала з ноги на ногу а далї звернула ся до мене. — Знаєте, хто се? Се Н. Вона маe так незначний голос, але володіє ним чудово. — А чи не можете ви сказати менї, запитав я мізерну фіґуру: Хто будував сей міст. — „Далебі не знаю“ — відповіла фіґура. Якийсь інжинїр. — А хто, запитую далї, в вашім містї збудував собор? — І сього не можу вам сказати. На всї мої питаня, хто найлїпший педаґоґ, архітект і т. д., фіґура відповіла, що не знає. — А скажіть, будьте ласкав, запитав я, з ким живе тота сьпівачка? — З інжинїром Крикуновим. — Ну, мій пане, як се вам сподобало ся?

Але слухайте дальше. Боянів ниньки на сьвітї нема і знаменитостями роблять ся вони виключно, завдяки ґазетам. На другий день беру місцевий „Вістник“ і шукаю, що пишуть відносно мене... Довго шукаю і нарештї... ось воно... Ага...

„Вчера при чудовій погодї і при величезному зборі публїки відбула ся осьвята мосту... Між иньшими була там любимиця К... публїки, наша талановита артистка Н. Звичайно, як і треба було чекати, поява єї зробила сензацию. Звіздочка була одїта і т. д. і т. д. А про мене анї слова! Хоть би пів словечка! Я навіть заплакав тодї від злости. Отже я заспокоїв себе тим, що провінция не уміє оцїнити талантів, що треба їхати в центр інтелєктуалсного житя — в великі міста. Як раз в ті часи в Петербурзї лежала моя праця, яку я подав на конкурс. Наближав ся конкурс. Я розпращав ся з К. і поїхав до Пітєра. Від К. до Пітєра треба їхати довгий час. Аби не було скучно, я взяв собі окреме купе, ну звичайно і сьпівачку. Їхали ми, добре їли, шампанське запивали і тра-ля-ля. (Конець буде).

Банфі ради, угорскої ідеї мусять злити ся з мадярским морем. Та до сего мало хто має охоту, тим більше, що те мадярске море дуже каламутне. І в сім лежить запорука, що Мадяри до своїх цїлий при рівночаснім давленю иньших народів не дібють ся, бож їм хиба до хріну як независимої Угорщини, коли вона не признасть їм тих прав, які вони мають в Австро Угорщинї... бодай в кодексах.

Триестеньскі бомби.

В Триестї арештовано д. 15. с. м. вечером президента італїйского тов. гімн. "Societa gimnastica", адвоката дра Мрака і кількох членів сего товариства. Арештованя їх стоять в звязи з бомбами, які найдено в льокали товариства під підлогою. Поліция перекопана, що бомби мали послужити до атентату на нїмецкї школи середні в Триестї, як протест проти подіям в Інсбруку. Товариства „Societa gimnastica" і „Vita del Giovani" намісництво розвязало. — Говорять вже, що бомби були призначені таки для атентату на намістника Ґоеса, бо міністерство мало було свого часу на заснованє італїйского університету в Трієстї згодити ся, але до сего не допустив Ґоес.

По італїйских дневниках пишуть прямо, що бомби підложив якийсь аґент полїцийний і сам дав про те знати полїції. Се булоб дуже просте розвязане цїлої квестиї, лиш треба — аби хтось дав ему віру...

Пять місяців війни.

(Конець.)

Сухопутна кампанїя випала для Японців ще щасливійше. Ту не було припадків, якіб можна порівнати із поражками на мори. На суши мож все обдумати, викомбінувати, а при відповідній прозорости устеречи ся від всякого лиха і тут поводило ся Японцям на кождім кроцї, що впровадило цїлий сьвіт у безмежний подив для їхної хоробрости і безмежного гордованя смертию. Поводжени осягнені на мори дали їм спромогу висадити на сушу численні війска на кореаньских берегах, де в ту мить уладжено склади поживи і амунїциї. З Чемульпо і Чінамфо посували ся японьскі армії над ріку Ялю, над якою тим часом згуртували ся війска росийскі. Свій марш виконали Японцї із усею прозоростию. Кожде місце оборонне вже із природи занимано і фортифіковано. Поправлено всї дороги і нагромаджувано поживні засоби вздовж цїлої лїнії походу на случай евентуального відвороту. Аж ось стрінули ся обі армії над рікою Ялю. Хоч росийскі позициї були незвичайно сильні, то тактика япаньских вождів була так зручна, справність японьскої артилерии й піхоти так вишколена, що побили 10 тисяч росийского війска, здобуваючи пядесять вісїм армат і поживні засоби, а число вбитих, зглядно ранених Росиян дійшло до 3 тисяч.

Переступивши ріку Ялю під проводом ґенерала Курокого висадили Японцї значні сили в Топушан і посунули ся наперед, а звівши кілька меньших борб із незмінним щастем, розтягнули ся тепер на лїнії 280 кільометровій від точки, що лежить на північ від острова Ляотун аж на 80 клм. віддаленя на схід від Мукдену. Рівночасно розіграли ся на полудне борби під Кінчу д. 25 і 26 мая; Росияни цофнули ся до Навшов, де ставили розпучливий опір. Але й ту покінчила ся борба погромом Росиян. Японцї здобули сімдесять вісїм армат, полонили кількасот жовняр, а вбили або ранили 4.000 Росиян, при чім і самі потерпіли діймові втрати.

Ще один завзятий бій зведено, а то під Вафанку (або Теліссу) д. 14. і 15. червня. Корпус Штакельберґа, висланий Куропаткином на Петербурский приказ на відсіч Портови Артура, зіткнув ся із армією ґенерала Оку. Кровава дводенна борба покінчила так страшним пораженем, якого ще досї у теперішній війні не бувало. Рапорти із жерел, яким годї не вірити, обчислювали росийскі втрати на 10.000. Як би так Японцї повели свою погоню енерґічнїйше, то моглиби его корпус знищити до нащаду, а так повело ся ему получити ся із своєю головною армією.

Тепер же знов заносить ся у Манджурії на нові важні події, а передсмаком їх можна уважати 15 годинний бій ґен. Келера коло Янселїну, що покінчив ся д. 17 с. м. новою поражкою Росиї, яка в нїм після петербурских телеґрам втратила нову тисячку жовнярів.

Смерть Кріґера.

Сотворитн і пережити силу свого народу, пережити смерть своєї рідні, бачити, як даремні зусиля геройских земляків, що марно проляли послїдну кроплю крови за свободу рідної землї проти перемагаючого своєю могучостию холодного та безпощадного ворога — те все довело ся прожити послїдному президентови Трансвалю, Павлови Кріґерови, що помер сими днями в Кляранес над женевским озером в 79 році справдї страдального житя. А було оно тїсно звязане з істориею Бурів, що скінчила ся недавно славною, але і сумною війною з Анґлїйцями. В 16. році житя Кріґер був вже хорунжим при війску, а відтак брав участь у всїх рухах, що змагали до визволеня бурского народу з під анґлїйскої власти. Переселивши ся зі всїми кольонїстами голяндского походженя т. е. Бурами за ріку Валь оснував під протекторатом Анґлії республику, названу пізнїйше від ґеоґрафічного положеня Трансвалем. Кріґер стремів всїми силами, щоби виборoти для Бурів цїлковиту независимість і як президент попадав кілька разів з Анґлїйцями в оружний конфлїкт. Недавна послїдна війна з Анґлією, ведена три роки з нечуваним геройством на житє або смерть, скінчила ся цїлковитим упадком бурскої республики. Прочуваючи сумний конець, президент Кріґер виїхав до Европи, котра з таким одушевленем приплескувала бурским геройствам, глядати для своєї вітчини ратунку. Однак тут стрінуло его гірке розчароване. Европейскі монархи приняли его холодно, а цїсар Вільгельм, котрий перед тим посилав ему телеґрафічні ґратуляциї, не хотїв навіть з ним бачити ся.

Оттака судьба стрінула Кріґера, якого доля вивінувала рідкою фізичною силою, зручностию, здоровем, силою волї, розумом і политичною прозоростию, так, що „великим дипльоматом" назвав его навіть Бісмарк. В однім лиш помилив ся, що вірив в обіцянки европейскої помочи проти Анґлії і ся помилка добила його і Трансваль.

Із безмежним своїм смутком скитав ся „Вуйко Павло" ще кілька лїт по Европі, шукаючи слів потїхи і розради в сьвятім письмі, аж ось судьби зробила конець его терпінням і то як раз в пору, коли на далекім сході йде знов борба велитня із Піґмеем тїльки він — більше приспособлений до борби, як Трансвальці, що йшли у бій не з динамітом, а з псалтирями...

НОВИНКИ.

Із суду. Перенесені до Чернівців судові секретарі п. Юліян Цурковский і др. Корнель Ґеорґіян вже обняли своє урядованє. — Президент краєв. суду Каєтан Кляр і его віцепрезидент Александер Артимович розпочали вчера шеститижневий урльоп. Першого заступає в урядованю сов. висш. суду краєв. Володимир Ясеницкий, а другого сов. суду краєв. Филимон Калитовский.

Вінчане п. Володимира Могильницкого із панною Евгенією Пігуляківною відбуло ся у Львові, дня 16. липня с. р.

Новий кіш Січовий. В неділю, дня 24. липня 1904 відбуде ся в Малім Кучурові заложене „Січи" зі слїдуючою програмою: 1. Пояснене статутів, 2. Вибір січового батька і матки, 3. Вибір старшини, 4. Вручене відзнак, 5. Вільні внесеня. Сим запрошуємо заразом всї наші посестри „Січи", і руску публику, щоби як найчисленнїйше взяла участь в нашім дорогім сьвятї. За тимчасову старшину *Мамант Боровский.*

Новий кіш Січовий в Кисилеві. У неділю дня 24. липня 1904 н. ст. о годині 2. пополудни відбудуть ся перші загальні збори „Січи" в Кисилеві в чесного ґосподара Тимофія Скрипника з отсим порядком дневним: 1. Отворене зборів, 2. Пояснене статутів, 3. Вибір старшини, 4. Вільні внесеня і привіти. Отсим просимо всї наші посестри „Січи" і приятелїв прибути до нас найчисленнїйше, щоб се січове сьвято випало, як найвеличавійше. За тимчасову старшину *Дмитро Андрієць Ів.* кошовий.

Відновлене читальнї в Кисилеві відбуде ся в неділю дна 24. липня 1904 н. ст. о годині 11. перед полуднем. Якби не явило ся відповідне число о назначеній годинї, то збори відбудуть ся о другій годинї пополудню тої самої днини без огляду на число присутних членів. Кисилїв 17. липня 1904 *Ґеорґій Федоляк.*

Устні іспити зрілости в першій ґімназиї в Чернівцях відбули ся від 4. до 15. липня. До письменного іспиту зрілости приступило 119 кандидатів (між тими 22 Русинів) і 10 кандидаток. — До устного іспиту сїдало 91 кандидатів (між тими 12 Русинів, решта відтягнули ся аж до осїнного речинця). Загалом апробовано 12-тьох кандидатів з відзначенем, 12 дістали поправку по шістьох тижнях з одного предмету, а 2 публичних і 3 екстерніста репробовано на один рік. Три Русини дістали поправку, а 7 зложили іспит з добрим успіхом, а 2 з відзначенем именно Бриндзан Володимир (з відзнач.) Войнович Дмитро, Григорій Філемон (з відзнач.) Ґалензовский Евгений, Карбулицкий Володимир, Костецкий Василь, Левандовский Кость, Федорович Володимир, Жулиньский Іван.

Руско-народний театр пробуває тепер в Любачеві і остане там до 10 серпня. Із новійших штук нашої сцени, які тепер виставляє наш театр згадаємо: Сорочиньский ярмарок, оперу в 3 дїях за Гоголем — Гортенка і „На дні" М. Горкого.

Загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Василїв, стоваришеня зареєстрованою з необмеженою порукою відбудуть ся 31. липня 1904 в 1 годинї попол. з отсим дневним порядком в домі п. Лонґ. Томорука: 1) Контроля і справоздане старшини. 2) Вибір пятьох членів старшини, як також голови каси і заступника его. 3) Вильосоване одної третини ради надзорчої і вибір тихже. 4) Вибір одного скрутатора. 5) Настановленє одного чоловіка для каси, для послуги, як в разї треба скликати збори і запрошеня до кождого члена розсилати. 6) Установленє платнї для касиера і вибір. 7) Установленє кілько одному членови можна дати позичку найвисшу. 8) Ухвала що до розпорядимости з зиском. 9) Вільні внесеня. *Льонґін Томорук* начальник. *Евгений Томорук* касиер.

Академічний дім ім. Франца Йосифа. Під проводом головного куратора кн. Гогенльоге відбуло ся засїдане куратории Академічного дому. Засїдане розпочало ся тим, що кн. Гогенльоге повитав нового куратора Марку Фішера і сердечно подякував ему іменем заведеня за его щедрий дар. Він жертвував именно 30 тисяч К., на цїли сего добродїйного заведеня. Відтак одобрено пляни під будову Mens-и академичної, яка розпічне ся сьвяточним посьвяченем угольного каменя д. 18. с. м.

Нотар Адріян Соневицкий одержав шеститижневий урльоп, за той час буде вести его канцелярию субститут Василь Тудан.

Вислїд краєвих виборів

із дня 22. липня с. р.

(Телеґрафом і телефоном).

Кіцмань год. 9. 45 м. Комісия наша вибрана шістьдесятьвісьми голосами проти трийцяти.

Садаґура год. 11. 20 м. Вибрано комісию нашу.

Кіцмань год. 10 15 м. **Пігуляк вибраний!**

(При виборах із 1898 р. одержав проф. Єротей Пігуляк 63 голосів проти 24 гол., що впали на москвофільского кандидата Снятинчука. Тепер, як звісно, кандидував проти пос. Пігуляка „коцманьскій бургомистръ" Димитрій Бажанъ.)

Кіцмань 10. 38 м. **Пігуляк вибраний 69 голосами** проти 29.

Вижниця 10.35 м. **Василько 81 голосами вибраний.** Ганицкий дістав 9 голосів, 3 виборців не явило ся. Перше послував звідси також п. Николай Василько.

Садаґура год. пів до 12. **Вибраний послом проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий 59 голосами** проти 52 голосів, що впали на Нїка Фльондора. Нарід одушевлений.

(При попередних виборах вийшов одноголосно послом проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий. Тепер вів проти него пекольну аґітацию новоселицкий дїдич Нїко Фльондор. За голоси платили дїдичівскі аґітатори тисячами).

Заставна. **Вибраний сов. Филемон Калитовский** 51 голосами. Давний посол др. Евген Ґакман перепав із 44 гол.

Вашківці 12·30. **Вибраний Тодор Левицкий** 63 голосами против 21. Др. Богатирець перепав. Перше послував з відси також Тодор Левицкий.

Серет. **Вибраний одноголосно Артур Малик,** Перше послував відси Тодор Фльондор.

Чернівці. Послом вибраний Фльореа Люпу (Вд.) 90 голосами проти 1, що впав на Бубурудзана. (Перше послував відси Марін.)

Сторожинець. Послом вибраний барон Жорж Василько (Вд.) 118 голосами проти 6 голосів, що впали на Бурлу. (Передтим послував відси боярин Модест Ґріґорча.)

Сучава. Вибраний боярин Прункул 63 голосами. Тит Ончул (Вд.) із 25 перепав. (Перше був тут послом Аврель Ончул).

Кімполюнґ. Вибраний Аврель Ончул (Вд.) 75 голосами проти 19, що впали на д-ра Криклевича. (Перше послував о. Бальмош).

Ґурагумора. Послом вибрано вільнодумного мужика А. Бубурудзана 102 голосами проти 28, що впали на б. посла з сего округа і був. краєвого маршалка І. Лупула.

Радівці. Т. Сїмйонович (Вд.) вибраний. Др. Блєнду перепав.

Оттак покінчили ся нинїшні вибори славною побідою нашого народа на цїлій лїнії а заразом побідою Вільнодумних.

Слава чесним виборцям!

! Ще не вмерла Україна!

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярекої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватни літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, піврукавички цілі Glacé в найбільшім виборі.

Біле мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсоліна в Італії. — Найфільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамекі і мужеекі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіе і мунїция.

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради"

має на складі

„контракт купна і продажи"

в рускім язици.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда":

	К. с.
* * * „Явдоха" словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи"	—·20
О. П. „Хлопці садівники"	—·40
Омелян Попович „Розмови"	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки"	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець."	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский"	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть"	—·20
Гаршин. „Малярі"	—·20
* * * „Зерна"	—·20
* * * „Котюзї по заслузї"	—·20
* * * Толстой „Два старці"	—.14
Омелян Попович. „Ластівка" (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа".

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка"	1.20
Ом. Попович. „Методика" І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика" ІІ часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли"	1.—
„ „ „10 казок для дїточок"	—.20
„ „ „Збірка законів"	.1—
Ом. Попович „Пів сотнї повісток"	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Ів. Синюк. „Образки з житя"	—.20
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка" для ІІ. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада"	—·20
„ „Порадник" як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь"	2·40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярекі"	—.20
Франко Іван. „Руcько-українська лїтература"	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар"	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки"	2.—
О. Шпитко. „Листя з пекла"	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва"	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?"	1.20
Франчук: „Оферма"	—.20
Підеша: „Восток і запад"	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?"	—.30
Марченко: „Власна хата"	—.20
Яричевський: „Серце мовить"	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя"	—.40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти".)

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

—=—

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех літах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводиль разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на житє в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродійні цїли; длятого на житє треба обезпечати ся тілько через „Днїстер".

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР уділяє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Великий склад ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цінї

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Православний

! МОЛИТВЕННИК !

для молодіжи,

е до набутя

в Друкарнї „Рускої Ради" ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молотвенників той дістане 10 проц. рабату.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковині і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради" Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 82. Чернівці, неділя дня 11. липня (24.) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

ПО ВИБОРАХ.

(яв) Сьвітлий вислід вчерашних виборів подали ми вже в попереднім числї нашої часописи. Кажемо сьвітлий вислід, бо вчерашний день був справдї славною побідою нашого народу, тріюмфом невмирущої народної ідеї, а заразом і поступової думки, що зійшла тепер таким буйним цьвітом по зеленій Буковинї. Се послїдне впрочім і рівнозначне, бо наша молода, майже чисто селяньска нация не може йти за иньшими кличами, як тими, що ними знаменує ся поступ і еволюция.

На шістьох наших кандидатів перейшли всї, не впав нї один. Оттака побіда лучає ся не густо і мабуть не кождій партиї. А тут киньмо поки що бодай оком на те, як ми побідили. Один кандидат вийшов майже одноголосно, другі подивляючою більшостию голосів, як ось прм. у Вижници, де наш кандидат дістав як раз девять рази тілько голосів, що консисторско-кацапский, у Вашківцях одержує наш кандидат тричи тільки голосів, що паньско-кацапский, а в Кіцмани далеко більше чим двічи. Побідили ми і в Заставнї, де ратував ся кацапский атаман прямо розпучливо, побідили і в Садаґурі. І коли нам радувати ся то передовсїм побідою садаґурскою, де всї наші вороги під командою волоских боярів спрягли всї свої сили, щоб повалити нашого много заслуженого провідника д-ра Смаль-Стоцкого. Та характерність просьвічених руских виборців і вірність тамошних Жидів, стала тою скалою, що від неї відбили ся ворожі затїї враз із тими десятками тисяч, що пішли на підкуп хрунїв.

Так ми побідили, а передовсїм побідила ідея нашого відродженя, широ народна, українська ідея. До буковиньского сойму не увійде нї один кацап! Се великі слова. Згадаймо, якою колодою являє ся кацапска кириня на шляху поступу нашого народу, згадаймо, яким оружієм вона воює, як вона затроює народний орґанїзм безхарактерностию, зрадою і облудою а тодї ясно стане, чого нам радувати ся, що наш нарід промовив своє свобідне слово і стер кацапню з лиця землї! І нїчо не помогли нї „Царославна" нї „Народна Зрада", що тільки на те істнували, щоб найнужденнїйше оклевечувати „Украйномановъ", не помогло нїчо збратане з польскими дїдичами й волоскими боярами й румунїзаторскою консисторией. Все пішло на марно! Промовив нарід і осудив безвідклично і кацапску кириню і всїх єї патронів.

Та, як ми в горі сказали, побідив не лиш наш нарід, але побідила загалом вільнодумна думка. Із виборчої урни крім наших шістьох послів, вийшло ще пять вільнодумних Волохів, а перепав лиш один Вільнодумний, проти якого вийшов „дикий" Волох. Значить ся боярска кліка скартельована з вірмено-польскими дїдичами потерпіла соромну поражку. При виборах провалює ся навіть п. краєвий маршалок ексцеленция Лупул проти мужика Бубурудзона і то так марно із 28 голосами проти 102.

„Вільнодумні" можуть справдї гордувати ся сею побідою, склад будучого сойму вже порішений, вільнодумна більшість вже хиба запоручена. Міста-ж усе бували поступовійшими, чим сїльскі оселї...

Число руских мандатів збільшило ся і ми радїємо. Радїємо але не тому, що нам та побіда спала з неба. Нї, радїємо тому, що десятки років труду провідників нашого народу не пішли на марно, що народ зрозумів свої потреби і народний обовязок і ввів їх назад „во славі" до сойму.

Радїти-б не лиш нам, але і всїй українській земли, де так мало справдї радісних променних хвилин. І мило нам, що одною такою хвилиною пронизала сїру пряжу наших днїв буковиньска землиця, над яку зійшла тепер зоря свободи народної волї.

Полїтичний перегляд.

Анґлїйцї в Тибетї.

Анґлїйцї вирушили дня 14. с. м. з Ґіяноссе в Лясу столицю Даляй-Лями. Мають пройти 200 км. простір. Ґен. Макдональд надїє ся, що в Лясї стане д. 5. серпня а в половинї вересня, нїм ще настане люта тибетаньска зима, розпічне відворот. Після звіту Кандлєра, кореспондента „Daily Mail", того самого, що в перших зустрічах потерпів важкі рани, складає ся анґлїйска колюмна, ака наступає на Лясу, із 4 баталїонів, з двох віддїлів піхоти на конях, двох гірских батерий, із віддїлу піонїрів, швидкострільної артилериї і фурґонїв. Про послів Даляй-Лями нїчо не звісно. Тибетанцї мимо дотеперішних невдач, як із всего виходить, не задумують покорити ся, але будуть рішучо ставити опір. В провалї Кароля стоїть їх 2000, в Наґар-Тсі ще одна оуружена тисячка. Дальший опір Тибетанцїв буде мати хиба той наслїдок, що Анґлїйцї заострять лише условини мира, розуміє ся після побідженя Тибетанцїв.

Ватикан і Франция.

Між Ватиканом і Франциею йде до чим раз гірших відносин. Тепер вже дійшла справа до того, що француске правительство грозить цїлковитим зірваném дипльоматичних зносин із Ватиканом, а то із сеї причини: Кардинали Ванутелї і Мері-дель-Валь зробили письменне предложенє двом француским епископам лявальскому Хаю і діхоньскому М. Нордезу, щоб вони подали ся до димісиї. Оба епископи, получивши ватиканьскі письма, повідомили про се мінїстра просьвіти. Сей внїс справу на засїданє мінїстерскої ради, яка рішила енерґічно заявити Ватиканови, що курия не має на основі конкордату нїякого права на те, щоб безпосередно чи посередно мішала ся в управу француской або т. зв. ґалліканьскої церкви. Рим дипльоматичною дорогою зажадав поясненя, яке в справі лявальского епископа й наступило. У відповідь на те заявив Ватикан, що папский престол принципіяльно згоджує ся з французким правительством; він дїйсно не приписує собі того права, щоб вмішувати ся

НАШ АЛЬБОМ.

Богдан Лепкий.

....

Я збудую для Тебе сьвятиню
В моїм царстві безмежнім, в уяві,
І тебе посаджу, як княгиню
На найвищім престолї, на славі,
А, щоб стріли відбити ворожі —
Думи я покладу на сторожі.

Думи ясні, в слова так закуті,
Як у збрую з небесної кузнї.
А в борбі непоборні, невгнуті,
Як герої з богами союзні,
Як архангельский меч обосїчні,
Як душа і як думка предвічні.

В тій сьвятини будеш володїти
Над ізбранним, божественним людом.
Всї до тебе іти муть, як дїти,
З чистим серцем, з хрустальним сосудом,
Ти в них чари будеш розливати...
Щож я більше Тобі можу дати?

Франц Михайлів.

На чужий мотив.

Твої на своїх уста еще чую,
слів твоїх відгук о любві шепоче,
ще мое серце у груди тріпочесь,
ще чорна завись у груди нуртує...

Ще кождий мясень мій огнем палає,
еще твій образ перед мною блудить,
а ти, дївчино, знов на иньшій груди
любов на вікн вічні присягаєш...

Ха — ха!.. Чудово!.. Се така заплата
за те, що серце я тобі дав з груди,
що дав всї мрії чудові, хороші...

(Проклятий демон шепоче у груди:
„Так, хлопче, серця ти маєш богато,
лише.. крім того тра ще мати гроші".

12.VI.

Андрій Паращак.

Зустрів...

Зустрів... зустрів Тебе я нинї
По довгих, — довгих хвилях муки.
Зустрілись очи... жах розпуки
Затрепав серцем, мов пташиної,

Котрій стріла ловця проклята
Стремить у тїлї... кровцю точить...
Смертельний привид сьвіт морочить...
І терпнуть нїжнії крильцята...

Бо я пізнав, що мої мрії,
Сни і надїї пречудові —
Зрадливі звуки у діброві,
Роса поранна на лелїї...
. . . . . .

Іди, іди і там сьвіти,
Де серце жити тягне —
Йди в щастя край і добувай,
Чого душа забагне...

А я... як я... як в горю жив,
Так дальше буду жити
У царстві мрій, пустих надїй
Страдати і любити

Сю, що на сьвітї не жие,
Що мрією зоветь ся,
Що зносить дух над земний пух
Аж доки серце беть ся...

Бо я пізнав, що мої мрії
Сни і надїї пречудові —
Зрадливі звуки у діброві,
Роса поранна на лелїї. —..

Чернівці, 13/6. 904.

К. Юнак.

В осени.

Красне лїто проминуло,
вже спадає жовтий лист,
краче ворон чорнокрилий,
чути буйних вітрів свист.

Сине небо вже покрили
темні хмари навкруги,
Прут візбрав водою й грає,
рве сердито береги.

Сьпіву птахів не чувати,
пісня не нливе з грудий,
тільки плач, тяжкі проклони
від нещасних тих людий.

Антін Чехов.

Пасажир I. кляси.

З російської мови переклав
Микола Оржевський.

(Конець.)

Отже ми приїзджаємо до інтелектуального центру. Приїхав я до Петербурга в день конкурсу і мав щастє сьвяткувати свою побіду. За свою працю я одержав першу премію. Добре! думаю. Другої днини іду до Невського купую собі цїлу купу ґазет. Спішу до свого помешканя, весь трясу ся і читаю. Прочитав одну — нїчого. Прочитав другу — анї ду-ду. Нарешті в четвертій читаю таку звістку: „Вчера прибула наша знакома знаменита провінцинальна артистка Н. З задоволенєм зазначуємо, що південний клїмат благодїйно вплинув на нашу знакому; єї прекрасна сценічна поверховність... і не памятаю що далї...

Багато низше під сією звісткою надруковано дрібними буквами:

в справи ґалліканьскої церкви, він до неї і не вмішував ся, він дав лише епископам зичливу офіціяльну раду. Якби курія мала намір робити якісь розпорядки, то зробилаби се дипльоматичним шляхом. Здавалоби ся, що на сім повиненби цілий інцідент бути вичерпаний. Та курія таки дійсно рішила ся на рішучі виступи супроти других епископів. Їм поручено явити ся до Риму. Епископів сї запросини сильно заненокоїли. Після їх думки моглоби стати ся так, що після їхнього повороту з Риму, моглиб на своїх престолах застати вже кого иньшого. Із сеї причини вони не могли рішити ся на подорож до Риму. Отсе „запрошенє“ стрінуло епископів руяньского, альбійского, авінїоньского, альжерского, тарентского і мандского. Всї вони уважають ся републиканцями і прихильниками французского правительства, яке й заступило ся за ними, поручаючи їм не покидати епархій. Тодї курія стала грозити епископам дисциплїнарним слїдством.

Справа дійшла вже до того, що на послїдній радї французского кабінету мінїстер для заграничних справ Делькасе предложив зміст ноти, яку вислало французке правительство до Ватикану в справі обох епископів. У тій нотї поставлено жаданє, щоби Ватикан відкликав письмо вислане до епископів, инакше грозить зірванєм всяких зносин з Ватиканом.

Утраквізация шлеских семинарів.

Мінїстерство просьвіти згодило ся на внесенє краєвого президента на Шлеску, ґр. Туна, утворити ческі паралєльки при учительскім семинари в Опаві, а польскі при семинари в Тїшинї. Мінїстер скарбу має відповідні фонди вставити до буджету на 1905 р. Се викликало серед Нїмцїв, котрі злякали ся мари славянщини загальне обуренє, яке проявило ся в численних демонстрациях. Тепер вибирає ся депутация нїмецких послів із Шлеску до президента мінїстрів із протестом, який однак буде безуспішний, вже хочби тому, що мін. Гартель уважає установленє паралєльних курсів конечним для образованя славяньских учителїв. Сї паралєльки годї однак уважати атентатом на Нїмеччину, впрочім мінїстер не може свого рішеня відкликати по послїдних демонстрациях, бо се виходилоби на єго слабість.

Перше віче руских учителїв.

(Конец).

Приятелї учительства.

В часї пополудневих нарад промавляли дуже гарно і пориваючо Вп. посол о. Богачевский, котрий просив присилати собі усякі кривди, роблені учительству, а він волитъ тут на вічу більше слухати, а за те в соймі більше говорити — о. Танячкевич, що заохочував палко вічевиків учити селян також і поза школою — і др. Франко, якого депутация привела на віче. Єму урядженo дуже сердечиу овацию і коли показав ся лише в сали то залунали такі оглушаючі оплески та крики: слава! слава вам! що саля прямо трясла ся. Др. Франко тронутий до глубини в незвичайно гладкій і ядерно уложеній бесїдї подякував зібраним за такий милий і сердечний привіт і візвав учительство, щоб сьміло ставало в ряди оборонцїв гнобленого українського народу. Такою самою бурею окликів принято кількох гостий із закордонної України, що прийшли послухати, як тут в Австриї їх братя радять над долею своєю та свого рідного народа. Розентузиязмована публика візвала їх, щоби виступили на естраду і оплескувала кілька хвиль.

Поклін будителеви Галичини.

По закритю о. предсїдателем зборів — вічевики in gremio рушили чвірками на Личаківске кладовище на могилу пок. Маркіяна Шашкевича. Там виголошувано дуже палкі промови, усе присутне руске учительство присягнуло, що усї свої сили посьвятить виключно лише для українського народу, по чім з тисячі грудий женщин і мущин залунало тричі жалібне: Вічная память. Се була хвиля незвичайно торжественна і трогаюча. На могилї Великого патріота і першого галицкого народн. воскресителя і письменника почули ся усї рідшїйшими, як коли-будь, і певно, не одному, що доси не мав відваги голосно упоминати ся за права свого народу, тепер забило ся швидче серце і закружила горячійше кров. В очах богатьох, особливо наших славних патріоток-учительок блищали сльози. Уставившись в чвірки рушили вічевики в небаченім доси у Львові порядку назад до міста, сьпіваючи по дорозї. Похід сей робив вражіне прямо імпозантне, тисячі грудий сьпівали народні імни.

Цілий похід відбував ся, з незвичайнім порядку, а закінчив ся в Ринку перед домом „Просьвіти“, де вічевики еще раз відсьпівали патріотичні пісні і в супокою розійшли ся домів.

Резолюциї.

На вічу запали — всї майже одноду шно — слїдуючі резолюциї:

I. Що до устрою шкільництва.

Роздїл ради шкільної краєвої (подібно як в других краях) на секцию руску і польску.

Іменоване (подібно як в других краях) окружними інспекторами для руских шкіл Русинів, преданих рускій народности, котрі би щиро попирати просьвіту і культурне піднесенє рускоro люду.

II. Що до правних відносин учителїв:

Зміна дотеперішної устави дисциплїнарної згідно з ухвалами загального віча учительского; знесенє §. 9. закона шкільного о переношеню учителїв „зі зглядів службових;“ установленє дисциплїнарних трибуналів при радах шкільних окружних і краєвій, зложених з учителїв.

Повернене учителїв- заточників з Мазурщини до східної Галичини.

Знесенє тайної кваліфікациї і заведенє явної, видаваної через цілу раду окружну.

Признанє учителям свобідного виконуваня горожаньских прав.

Обсаджуване посад в руских школах лиш учителями і учительками з руским викладовим язиком.

Надаванє сталих посад на підставі літ служби.

Складанє присяги через учителїв-Русинів в язиці рускім.

Знесенє часткових конференций окружних і заведенє повітових.

Що до руских шкіл.

Основанє рускоro університету у Львові. Закладанє руских шкіл середних, шкіл більше клясових і видїлових — також мужеской і женьской семинарії з рускою викладовою мовою.

Привернене рускоro язика викладового в тих школах з польским язиком викладовим, в котрих есть більшість молодїжи рускої.

Закладанє (попри істнуючих польских школах) також шкіл з викладовою мовою рускою в тих селах, містах і місточках, в котрих находить ся відповідне число рускої молодїжм.

Заведенє обовязковоі науки рускої мови в школах жіночих у Львові народних і видїлових.

Системізованє посад учителїв рускої мови при школах видїлових.

Заведенє в руских школах рускоro язика у внутрішнім урядованю.

Ревізиї і зміни підручників шкільних в дусї рускоro народа, і видаваня map і книжок в рускій мові.

Призначуванє (замість польских) більше число руских книжок для убогих учеників в руских школах.

Обмежене науки польскоro язика по руских селах до науки читаня і писаня.

Росия й Японїя.

Із поля борби.

Токіо, (тель.) Райтер доносить, що 18 посунув ся Курокі проти укріплених Росиян над рікою Тші на всхід від Айпінґ. По двох днях борби Японцї усунули Росиян штурмом із їх позиций. Японцї втратили 422 салдатів, а Росияне 1000. Дня 19-го кипіла борба коло Тшетшапо з таким вислїдком, що Росияни мусїли уступати поза ріку.

Росийске корсарство.

Росия, яка на словах так береже леґальности, позволила собі останними днями на вчинки, які йдуть в супереч усїм военним правам і готові мати для неї лихі наслїдки. Ось кораблї росийскої охотничої фльоти, перепачкувавшись через Босфор і Дарданелї під позором, що вони кораблями торговельними, перетворили ся нараз у кораблї военні і управляють чисте корсарство, безправно переслїдуючи кораблї невтральних держав. Пароход „Смоленьск“ задержав в „Червонім Мори“ нїмецкий пароход „Кн. Генрих“ і забрав з него міхи з почтовою пересилкою, призначеною до Японії, а корабель „Петербург“ забрав анґлїйскі пароходи „Вайпара“ і „Маляка“, сконфіскував сей послїдний, під росийскою фляґою відставив до Сеуса, а звідси має він бути відставлений до Петербурга. У всїх тих наведених случаях Росияни поступили собі зовсїм неправно, уважаючи за военну контрабанду материяли не призначені для воюючої сторони, значить ся для японьского правительства і японьскої военної управи. Вуголь який віз один із тих кораблїв, був призначений для приватної фабрики в Японії. „Малякка“ їхав що правда до Йокагами і віз динаміт, але той динаміт був призначений для хіньского правительства і мав бути перетранспортований звідтам до Ґонґконґ.

На інтерпеляцию Нїмеччини з приводу безправного поступку із „кн. Генрихом“ дав Петербург відповідь дуже невистарчаючу. Нїмецкі независимі часописи називають єї прямо легковажанем Нїмеччини. Правительственні орґани удають вдоволених. Не даром же, офіціяльна Нїмеччина пішла в услуги Росиї. Інакше піде справа з Анґлїєю.

Арештованє анґлїйскоro кораблї „Малякка“ викликало в Анґлії велике обуренє, Передвчерашні ґазети в дуже роздразненім тонї обговорюють сю по-

---

„Вчера на конкурсї одержав першу премію такий то інжинер“. І тільки. Та ще імя моє перебрехали. Замість Крикунова надрукували Киркунов. От вам інтелєктуальний центр, та се не все. Коли я через місяць від'їзджав з Петербтрга, то всї ґазети тільки те й робили, що писали про нашу божественну, високо талановиту і мою полюбовницю, називали вже Вірою Николаєвною.

Потім я був в Москві. Мене туда покликав голова міста задля одної справи, за яку московські ґазети не переставали кричати на протяг майже 100 років. Між иньшим в одному музеї я прочитав 5 викладів на добродійні цїли. Здаєть ся доста сього, аби зробити ся відомим містови принаймнї на три дни. І щож ви гадаєте? Жадна часопись не надрукувала про мене анї одного слова. Про оферту яких купців — про все є, а про мої працї, проєкти, виклади — анї дуду. Приємна московська публика! Одже один раз їду на трамваю. Ваґон повний — панї, студенти, офіцири, студентки, словом кождої твари по парі.

— Кажуть, що місто покликало інжинїєра задля відомої справи — звертаю ся я до сусїда о стільки голосно, аби чув увесь ваґон. — Чи ви не знаєте, як зветь ся той інжінїєр? — Не знаю — відповів мій сусїд. Уся публика подивилась на мене і на лицяхъ усїх я прочитав: „не знаю“. — Кажуть, що в музеї хтось читає виклади, — кажуть дуже цїкаво, — звертаюсь я впять. Нїхто навіть не кивнув головою. Очевидно, не усї чули про виклади, а панї навіть не знали, що істнує такий музей. Та се все іще нїчого! Але уявіть собі мій пане, публика неначе збожеволїла, біжить до вікон, штовхаєть ся. Що таке? О що ходить? — Уважайте, уважайте — каже мій сусїд. — Бачите того брюнета, що сїв на фіякра? То є відомий скорохід Кінґ! І увесь ваґон почав розмавляти про скороходів, які тодї цїкавили московські мозки. Іще багато прикладів міг би я вам сказати, але так гадаю, що доста і сих. Припустїм, що я помисляю ся відносно себе, припустїм, що я жадного таланту не маю, але я міг би назвати вам багато знаменитихъ людей, які були талановиті, роботящі і всеж таки не мали жадної слави. Усї росийські мореплавцї, хеміки, фізіки, механїки, — чи мали вони популярність? Чи відомі нашій осьвіченій масї росийські художники лїтератури? Иньша лїтературна собака, роботяща, талановита, спише, чорт його знає, скільки паперу, трийцять три роки бє редакцийні пороги, разів двайцять єї обвинувачували за дифамацию — і все таки залишаєть ся невідомою поза межами свого кубла. Назвіть менї хоть одного лїтерата, який би став відомим раніїше, чим пішла чутка про нього, що він або мав двобій, або збожеволїв, або про те що його заслано, або про те, що він не цїлком чесно грає в карти. Пасажир першої кляси так захопив ся, що випустив з рота циґаро і підняв ся.

— Так — розповідав він дальше з злостию — і в той же час я назву вам сотки сьпівачок, акробатів і дураків, які відомі навіть малим дїтям. Так! Заскрипіли двері. Повіяв студений вітрець, і в ваґон вступила якась особа з жорстоким виглядом. Особа подивила ся навколо і пішла далї. — Знаєте хто то є? Зашепотав хтось в далекому кутку ваґона. — То є N. відомий тульский жулик, обжалуваний в справі Z-го банку?

— Чуєте? — Засьміяв ся пасажир першої кляси. — А запитайте його, чи знає він Семирадського, Чайковського, або фільозофа Соловєва, та він вам замотає своєю дурною головою... Свиньство!

— Дозвольте, будьте ласка, запитати вас з свого боку — не сьміливо почав vis-a-vis. — Чи відоме вам імя Пушков?

— Пушков? Гм... Пушков? Нї, не внаю... — Се бачите моє імя. Так не знаєте? А я 30 років професором університету, членом академії наук, де кілька разів про мене писали по ґазетах. Пасажир першої кляси і vis-a-vis подивились один на другого і почали скільки сили сьміяти ся.

дію. „Daily Telegraph“ каже, що Росия порушила одну з найнебезпечнїйших і найдразливших справ, а Standard пише, що анґлїйский нарід почув ся сею подїєю більше загрожений, як би якими дипльоматичними запутанинами. Коли позволить ся на то, щоби анґлїйский пароход занливав до свого порту під росийскою ескортою, то в такім случаю кождий Анґлїєць мусить запитати, на що есть анґлїйска фльота. Для зрозуміня сего висказу треба додати, що корабель „Малякка“ обсаджений росийскою военною залогою приплив вчера до Порту Саід. На кораблї був росийский капітан корабельний, 4 офіцири і 45 вояків. Залогу „Малякки“ уважають за военних бранїв. Узброєні моряки стоять на кораблї і недозволяють, щоби люди на кораблї порозумівали ся в який небудь спосіб з тими, що на березї. Анґлїйский капітан корабля запротестував против способу поступованя, але ему загрожено арештом. Чим закінчить ся сей конфлїкт, годї знати. З Петербурга доносять, що анґлїйский амбасадор вислав вчера пополудни до росийского правительства енерґічну ноту з протестом против арештованя парохода „Малякка“ і зажадав, щоби его сейчас увільнено. В нотї сказано, що „Петербург“ сповнив дїло, до котрого не був управнений і що муніция везена „Малякою“ була призначена для анґлїйскої ескадри у всхідній Азиї. Скринї з муніцаєю були означені загально знаними урядовими знаками.

Справоздане „Рускої селяньскої бурси“ за шкільний рік 1903/4.

В сім роцї зросла бурса майже у двоє і як під взглядом числа питомцїв, тав і доходів. Бурса була і остає помїщена на улици стрілецкій (Jägergasse Nr. 14), десять мінут в своїм віддаленю, від рускої ґімназиї. Бурса розпоряджувала осібним домом (6 кімнат і дві кухнї) з досить просторим подвірем з малим огородчиком. На рік 1903/4 принято 50 питомцїв і двох надзирателїв. Між тими ходили 28 питомцїв до ґімназиї, 12 до приготовляючого курсу, а 10 до шкіл народних, по більшій части до гр. пр. школи. Що до віроісповіданя то припадають на гр. пр. обряд 45, а на гр. кат. 5. Що до приналежности на повіт черновецький 21, на кіцманецький 10, на вижницький 9, на сторожинецький 2, на серетський 2, на заставнецький 2, а 4 з Галичини. Що до успіху в науцї то в II. півроцї: 8 дістали першу клясу з відзначеném, 38 першу а 4 другу. Клясификация не випала так добре, як тамтого року, де було 10 відзначаючих учеников, а жаден не перепав, з тої причини, що сего року більший взгляд брало ся при приниманю на убожество питомцїв, як на їх дїйсну здібність, котру при принятю годї добре осудити.

Бурса отримувала ся то місячними датками жертволюбивих спомагаючих членів, то запомогами, які вливали від часу до часу, або збіркою щирих осіб або жертвою громадских урядів і райфайзеньских кас. При шконтрованю каси паном Д ром Конст. Климом і паном ц. к. проф. ґімн. Ник. Ісоненком показало ся, що оборот в касї послїдного року доходить **5000 К** (4698.19 К) чистими грішми, не враховуючи запомоги натуральні. Загалом було: доходу в другім півроцї (за перший піврік вже виказано свого часу) 1221.88 кор. а розходів 1433.69 кор., оборот за другий піврік шкільного року 1903/4: 2654.57 К. Дїйсними членами „селяньскої бурси“, котрі неперестанно давали місячні датки, є отсї Вп. Панї і Панове:

Посол Николай Василько 20 К, панї Копач 5 К, надворний совітник Винницкий 4 К, надпрокуратор Міхальский 4 К, о. крилошанин Костецкий 2 К, проф. унїверз. др. Стоцкий 2 К, проф. унїв. др. Мількович 2 К, директор др. В. Филипович 2 К, надсовітник Корнич Ясеницкий 2 К, інспектор Попович 2 К, др. Кость Клим 2 К, Николай де Говора Дрогомирецкий 2 К, дїдич Николай де Вердиш 2 К, управ. ур. рент. Іван Воробкевич 2 К, нотар Соневицкий 2 К, совітник Конс. Ганицкий 2 К, проф. ґімн. Кобиляньский Юлїян 2 К, панї Мацилиньска 2 К, акад. маляр Ник. Івасюк 2 К, адвокат др. Дутчак 2 К, панна Стеф. Прокопович із Кіцманя 2 К, проф. ґімн. Кмицїкевич 2 К, і проф. реал. школи Шігуляк Юстин 2 К. По 1 К місячно платили Вп. Панї і Панове:

Панї Маєрова, панї Климова Бр., панї Сивескул, панї Мартинюкова, панї Дмитрук, панї Вигодівна, панї Шатковска, панї Бабюк, панї Стеф. Пап, проф. унїверз. др. Єримійчук, посол Пїгуляк, отець Брендзан, проф. реал. школи Брендзан, проф. о. Семака, офіц. почтов. Черский, професори ґімн. Антін Клим, Ник. Ісопенко, Ілярий Федорович, Серґій Шнойнаровский, Ор. Гандяк, Петро Кумановский і Юрій Кавуля, коміс. фін. дир. Ів. Костецкий, проф. др. Маковей, ком. фін, дирек. др. Галїн, ком. прав. др. Лев Ех, директор II. ґімн. Корн. Козак, надуч: Юрий Мартинюк, о. Сімович, прав. конц. др. Волод. Кобиляньский, канд. прав. де Сеневіцкий, адюнкт суд. О. Бурачиньский, секр. вид. кр. Лукашевич, авскулт. Іван Ганкевич, авскул. Івашко, др. Кобриньский, апт. Пап, Філенбавм і Окуневский, проф. уч. сем. В. Івасюк, учит. Ник. Гарас, секр. суд. Коралевич, касиер Могильницкий, надуч. Шатковский, надуч. Дудиньский, надуч, Войновский, надуч. Андрук, надуч. Зибачиньский, уч. Володис. Кукелка, купець Ґрищук, Білїнкевич, по 40 сот. жертвували — місячно панї Марія Пляґа і авск. суд. др. Литвинович.

НОВИНКИ.

Із маґістрату. Начальник рахункового департаменту надсов. Венґльовский одержав 4 тижневий урльоп; заступати его буде ревідент п. Стефан Найда.

В Каменій пов. Чернівцї заведено із 22. червнем телеґрафічну стацию.

Дияковарский епископ Штросмаер, звісний патріот і воскреситель свого народу лежить безнадійно хорий.

Вправи ґарнїзонові. В пятницю вимашерувала цїла черновецка залога на вправи до Малого Кучурова. Нинї повернуло військо до Чернівців.

Перші загальні збори Сїчового коша в Ревні відбудуть ся у недїлю дня 24. липня о годинї 2. пополудни на обійстю господаря Гаврила Волощука з отсим дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір Сїчового батька. 3. Пояснене статутів. 4. Вибір старшини. 5. Вільні внесеня. За тимчасову старшину: *Симеон Панчук* кошовий.

Отворене „Сїчи“ в Неполоківцях відбуде ся в недїлю дня 7. серпня із отсим дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір Сїчових батька й матери. 3. Пояснене статутів. 4. Вибір нового видїлу. 5. Установлене висоти вкладки. 6. Вільні внесеня, деклямациї, театральне представлене, й вечерок з танцями при участи глиницкої музики. Просимо всїх прихильників „Сїчової“ справи прибути на сї збори як найчисленнїше, щоб дати доказ нашої єдности і сили! Дуже важне буде отворене в Неполоківцях, тому прибувайте всї „Сїчи“. Близші вістки подасть ся пізнїйше. За тимчасову стр. *Юрий Душилевич*, кошовий. *Николай Руснак*, осаул.

В лїсах гр. пров. фонду вибух в околицях Путни д. 20 б. м. огонь і протягом 3 годин обіймив ½ ha лїсового терену. Огонь остаточно погашено, шкоду поносить фірма, яка закупила лїси.

Пожар у Вашківцях розпочав ся у вівторок, о 2 год. по півночи, мабуть з підпалу від склену Фрайтаґа. Через нічну пору і бурю годї було успішно повести акцию ратункову, так що згоріло 15 мешкань, а крім сего 4 забудованя. Заняла ся була також дзвінниця гр. прав. церква, але завдяки ратункови „Сїчовиків“ огонь церкви не захопив. До огню перша прибула „Сїч“ із Залуча, крім сего ратувала ще „Сїч“ Вашківска і „Сїч“ із сусідного села Чорторий. Залучиньский „Сїчовик“ Ілля Вірстюк Петрів підчас ратованя потерпів значні ображеня тїла. — Загальна шкода нанесена пожежою до 20 тисяч К., із 50 родин не має де примістити ся. На першу поміч погорільцям виасиґнував кн. Гогенльоге, який вам виїхав на місце пожежі — 3000 із фонда елементарних нещасть. Підчас пожежі зайшла також подія, яку кождий осудить. Ось місцевий лїкар др. Петровский відмавляв людий від ратунку, бо се горять — жиди. Оригінальна гуманність дипльомованого інтелїґента! Мужики однак найшли в собі більше любови ближного чим др. Петровский.

Малий фейлєтон.

По виборах.

На зеленій Буковинї
„Вволнова ся русскій мир“ —
При виборах гримнув нинї
„Русскій ґерой — Богатир!

Ні японьска „пуля“ вбила,
Ні московський „серий“ кнут —
Украïномнньска сила
Завдала йому „капут“!...

„Прослези ся всѣ крестяне“
Ген від Прута аж по Сян:
„Ой“ напрасно „пилъ снѣдане“
Бакхів пасинок — Бажан...!

Ясне паньство вне — краче
За усопшими кондак —
Бо приклонник їх гарячий
Скочив з сорому на... Гак...!

Резиденция... мов трумно...
Як голоднїй воли
Над Ганїцким ревуть сумно
Сладкопівцї — даскалй.

Рве волосє „ясний Нїко“,
Мов Єремія — пророк: —
Піднима' від скринї віко —
Брак там тисяч тисячок!...

На Mehl—Platz-у“ сварка стала:
Промисл гине! Ратувать!
„Русска Зрада“ вже сконала —
Чим цибульку завивать ?!!!...

От таке на днешній днинї
Ворохобить руський ум
З честь зеленій Буковинї —
Ех-кириннкам — на глум.

Чернівцї 22. липня 1904.

Андрій Паращак

Поезиї Григорія Воробкевича.

Над могилою Василя Продана.

Зашуміла грізна буря,
дуби похилила —
в рускім борі найстаршого
до землї звалила.

Лежиш, батьку наш старенький!
уста заніміли,
що про Русь лиш, ві щасте
всегда гомонїли.

Округ твоєй могилоньки
дїти ся збирають
і плачучи на памятку
руску піснь сьпівають:

Будеш, батьку, тепер з Богом
во вік проживати,
не забудь же о нас Руских
у Него благати.

Най'Го ласка покриває
нашу Русь небогу
і од неї удаляє
всю вражу тревогу.

Чернівцї, груденъ 1880.

Проклята керниця.

Ой узяв то козаченько,
взяв дївчину молоденьку,
заручену тай пухненьку,
і повів ї в густий сад
в зелененький виноград.

Мов ті пташки у воздусї,
гуляв козак і дївчина,
хорошая, як малина.
як у полї красний мак,
був хороший і козак.

По садочку вни ходили,
галузь — овоч вни ломили.
найсолодшїї малини
були губи у дївчини.

Найсолодші винні стручки
подавали білі ручки.
Козак їсть їх — аж морочить,
як погляне в милі очи.

Ой у саду керниченька,
чиста, ясна, як слезонька,
забаглось їм води пити.
„Подивім ся, дївча миле,
ци керничка глубокая“.

І дївчина подивилась,
закричала і умлїла.
зачав козак і питати,
що в керницї там видати.

„Тебе, милий, там видати,
тому-м гірко заплакала:
личко твоє блїденькее,
мов той цьвіток біленькее“.

Моргав менї бровоньками,
кликав мене рученьками,
губки твої щось шептали,
тяжку тугу повідали“.

„Не плач, дївча миленькая,
ти у мене дурненькая,
тобі баби чарівницї
говорили о керницї,

що хто на дно в ню погляне
свою долю там побачить,
а то баньки, моя рибко!
ідїм до-дом скоро — швидко!

Труби сурми затрубіли,
по всїм краю гомонїли,
козаків то всїх збирають,
против Турка виряжають.

„Будь здорова, моя мила!
Матїр божа щоб мя вкрила!
А як з войни вжé вернемось,
тогди певно поберемось“.

І минало днїв чимало,
много козаків вертало,
тілько Сенька не видати
тай і вісти не чувати.

Ой у Щипцї білі скали,
тисяч наших там упали,
кости рускі там білїють,
де лиш дикі вітри віють.

Там і Сенько положив ся;
мало віку він нажив ся,
лишив дївча — сиротину,
мов у пущі ту калину.

І що ночи у садочку
можна видїть дївчиночку,
близь керницї часом стане
і у глубину загляне.

Темной ночи раз то було,
як сусїдство все зачуло,
голос любий, молоденький:
„Йду, іду вже, мій миленький!“

Скоро трупа витащили
і в садочку схоронили,
всї керницю обминають,
воду ёї проклинають.

На могилї дївчиноньки
посадили ягодоньки,
соловії там сїдали,
аж з Балкану ся вертали.

З темних країв вість приносять,
там де мраки гроби — росять,
гроби самі козацкії
на — землицї болгарскії

А керницю всї минають,
крестом сьвятим-сь осїняють,
всїми людьми вна — погана
во вік клятою названа.

12/24 мая 1883.

Думка.

Я загляну в гай зелений,
скорби мя змагають,
всї надії мого серця
марно пропадають.

Запитаюсь синїх горів,
де щасте бував,
тілько гомін від їх скалів
дурно-сь відбував.

І подивлюсь на долину,
там красно і мило,
тілько щасте справедливе
нїгди там не жило.

І подивлюсь на то небо,
де звізди сияють,
мисли мої злгадочні
марно там блукають.

Запитаюсь мого серця:
„Коли прийдеш, доле?“
Серце тихо ми говорить:
„Нїколи! нїколи!...“

Друк. Буковина 1885, ч. 22 і Бук. календарь на р. 1886, ст. 48.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхъ опускаеть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. Ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопців і телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, півруквички цілі Glacè в найбільшім виборі.

Біле мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсолїна в Італії. — Найбільший вибір капелюхів П. і С. Габільших, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолів і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінїв, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіе і мунїция.

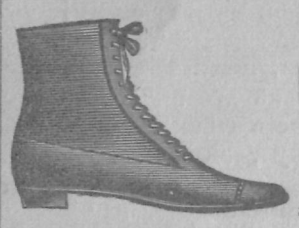

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручае

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляеть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько **обезпечені тревало** в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **позички на 6 %** за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладае **ся на 10 літ.**

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі **звертають ся** за **позичками до** „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймае Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденту** від удїлів а часть зиску призначуе ся **на добродійні цїли**; до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. **18.385.— корон.**

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цінні папери, льок. в банках і на рах. біжучий	506.994 К.
Фонди резервові .	23.522 К.		

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручае отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка . .	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“ . .	—·20
О. П. „Хлощї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“ . . .	—·40
Кориль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде еї конець.“ . .	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“ .	—·40
Ів. Баженьский. „Пропасть“	—·20
Гарнпин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“ . . .	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“ .	1.20
Ом. Попович. „Методика“ I. часть . .	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“ . .	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“ .	—.20
„ „ „Збірка законів“ . . .	.1—

Ом. Попович „Пів сотнї повісток“ . .	—.60
„ „ „ „ „ . .	—.50
„ „ „ „ „ . .	—.40
Ів. Сянюк. „Образки з житя“. . . .	—.20
Шпойнаровский Серґій. „Руска Читанка“ для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“ .	—·20
„ „Порадник“ як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь“ . . .	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“ .	—.20
Франко Іван. „Русько-українська лїґература“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“ . .	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“ .	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини . . .	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“ .	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“ . . .	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“.	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“ .	—.40
Серґій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашае ся прислати на порто.

Філія в ЧЕРНІВЦЯХ

ул. Ратушева ч. 17. 25 (9—10)

Видае товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідае Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 83. Чернівці, середа дня 14. липня (27.) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятниці і неділї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20	К. —	с.
„ пів року	10	„ —	„
„ чверть року	5	„ —	„
„ місяць	1	„ 70	„

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Голоси праси про вислїд виборів.

Славний вислїд буковиньских виборів із сїльскої курії, відбив ся голосним відгомоном по часописях. Сьвітла наша побіда і те велике число голосів, яке зібрали наші а заразом і прочі вільнодумні кандидати, мусїли викликати радість у кождого прихильника поступу, а заразом респект у наших ворогів, що консеквентно проповідуючи нам загибіль і що дня реєструючи на основі своїх автентичних інформаций зростаючі шанси наших противників, прямо остовпіли супроти вислїду пятничних виборів...

Тож зачнїм від нашої, правдивої приятельки, „...gemeine Lügen-Zeitung“. Ось вона вже в 170 ч. констатує, хоч се еї й не мило, такий вислїд першого бою полученних поступових партий буковиньских із реакціонерами і їх прихвостнями: „Перший бій вже зведено. Він дав Вільнодумним т. є. народній партиї рускій (den Jung-ruthenen) і демократичним Волохам п о б і д у н а ц ї л і й л ї н ї ї і вже нинї мож сказати: більшість в будучім соймі буде мати „Вільнодумний звязок“. В дальших енунциациях сеї часописї бачимо й своїм очам не віримо, що вона тїшить ся нашою побідою, а навіть буде така ласкава, що не буде писати про средства, якими деякі кандидати добули побіду. Не завадилоб радше написати про средства, яких уживали пупілї і опікуни „...gemeine Lügen-Zeitung“, а помимо того таки перепали. Згадуючи про нашу побіду, каже названа часопись, що ми завдячуємо свою сьвітлу побіду (glänzenden Wahlsieg) орґанїзациї, яку із великою зручностию переведено в товариствах „Сїчових“ та невтомимій, або прямо сказати, шаленій (wütenden) аґітациї пос. Николая Василька — а рівночасно лїни кацапів. Тут би було ще додати їх безхарактерність і вічне обманюване мужицтва, яке наші селяни вже порозуміли і перейшли над кацапскою киринею до дневного порядку. — В слїдуючім числї п. з. „Wie es kam“ роздивлює ся та сама часопись над ходом аґітациї між Русинами, а Волохами, які добили Янкову т. тв. демократичну партию, яка вже була через те мертвороджена, що оснував еї дїдич і то ще таких особистих прикмет як Янку Фльондор. Та ми про се не будемо широко розводити ся. Над упадком своєї компанії має час роздумувати лицар Янку у своїм сторожинецкім замку тим більше, що в тім може ему помочи рідний братїк Нїко, іже со срамом і пострадапєм звенчащих пенїзий во Садаґурі провали ся... Для нас цїкаві отсї стрічки тої статї: „У Русинів справа являє ся інакшою (роз. чим у Волохів). Вони серед голосного буденного гамору не забули перевести полїтичну орґанїзацию сїльского населеня. Робили се з доброю розвагою, розуміє ся на культурно-національних основах, бо вони навчили ся прикладати відповідну вартість до чисто полїтичної орґанїзациї. Кандидуючи на основі „вільнодумної“ — космополїтичної програми в и к у в а л и в о н и і з д р у г о г о ж е л ї з а, я к е д е р ж а л и в о г н и, с и л ь н у н а ц і о н а л ь н у з б р у ю, я к а д а с т ь ї м с п р о м о г у й н а б у д у ч е в і д н о с и т и н е о д н у п о б і д у. Їм, як Р у с и н а м, щ о с т о я т ь н а н а ц і о н а л ь н і й о с н о в і. „Вільнодумна“ програма лиш помогла їм засїсти в сїдлї — тож будуть тепер їхати“.

* * *

„Czernowitzer Tgb.“ який через весь передвиборчий час поводив ся незвичайно тактовно, зазначує в 444 ч., що вислїд виборів із 23. с. м. дає вірний образ настрою населеня, яке *прочуняло із дотеперішного летаргу* і полїтичної індолєнциї і взяло горячий удїл в борбі за поступ і поліпшенє материяльних відносин в краю. Певна річ, що вислїд виборів треба до певного степеня приписати й красшій аґітациї „Вільнодумних“, але сей вислїд є такий а не інакший і через те, що поступова демократична думка запускає на Буковинї що раз глубше коріне і дає запоруку мирного розвитку краю тим більше, що провідники побідних партий се визначні й справні (hervorragenden nnd tüchtigen) мужі, які до своєї задачі доросли. Тимто й цїлий край витає їх із неподїльною і сердечною симпатиєю.

* * *

Нинїшний огляд докінчимо виїмками із „Дїла“, яке в 153 ч. посьвятило вступну статю нашим виборам п. з. „Побіда“. Між иньшим пише „Дїло“. „Що однак вчерашні вибори будуть передовсїм корисні для нас Русинів, о тім не потребуємо говорити. Де тільки бере верх і осущає ся принцип демократичний, де тільки побіджає право самовлади і самоуправи народних мас над кастовими і національними привілеґіями, там мусить побіджати і наша народна справа, справа народу верств працюючих, хлїборобів і інтелїґентного та робітничого пролетарияту. Длятого то з вчерашного вибору можуть бути вдвоє вдоволені як-раз буковиньскі Русини, котрі не тілько здобули нові мандати, але і своєю зручною полїтикою, за яку належить їм висказати специяльне признанє і всенародну подяку, стали співдїлаючими чинниками струї, яка і на далї мусить що раз більше пособляти інтересам і розвиткови україньско-рускоro народу. Показало ся, що нехай тілько настане справедливість. нехай тілько прийде до ваги не брутальність і насиле, але закон і полїтична свобода, то наша національна справа україньско-рускоro народу мусить побіджати. Ми „слабі“ тілько там, де всякий закон і справедливість топче брутальна нога деспотів!“

Статю свою кінчить „Дїло“ таким висловленєм думки Галичан про нашу побіду:

„Що-до нас Галичанин, то ми можемо тільки тїшити ся з успіхів наших братів на зеленій Буковинї, і то не тілько тому, що там станули взагалї красші вигляди для рускої справи, але і тому, що нова практика і публичне житє на Буковинї, яке повинно тепер там розвинути ся, не можуть остати ся

Іван Синюк.

Добрі ради.

Любі читачі, не страхайте ся, що я задумую написати тут критику про може вам і не відому ґазету „Добрі Ради“. Так само не оббираю ся дати вам „добру“ раду, як би то за лева накупити собі всїляких есенций, попарити собі руки, закринити кілька горщиків, аби самому зробити фунт мила вартости двайцять крейцарів. Не буду вас учити, як варить ся ячмінна кава, аби була лїпша від правдивої, анї того, як позбуває ся заїдїв, веснянок, бородавок, та остудів. Я маю важнїйше на оцї, моя цїль далекосягла — висока.

Ми ще дуже бідні на славних писателїв і клясичні твори. І се як раз спонукало мене минувшого Великодня (в лїтнім убраню не було нїгде вийти через студїнь, а зимові річи перебували довгу зиму, були вже марудними і тому мусїв я сидїти дома) — застановити ся над тим. Я думав день, другий, третий, яким би то способом сему лиху запобічи і чимсь причинити ся, аби так, як в теплій весняній ночи ростуть по дощи гриби, то, аби так в нас виросли раптом, несподївано писателї.

Дальше отже подаю кілька вказівок, як можна прудко, легко і дешево стати писателем, взглядно писателькою.

Чи хто має до писаня дар, чи нї, се в нинїшних часах мало значне, а властиво непотрібне. Головна річ: перенести ся у відповідний настрій! Се можна зробити природним і штучним способом. Вино збуджує поетичні гадки, горівка і пиво придушують їх. Одушевляти ся чужими творами не раджу, бо можна дуже легко, не хотячи зробити позичку.

Аби на природний спосіб увійти в відповідний настрій, робить ся се так: Маємо місяць май, найлїпша нагода „робити“ любові вірші. Бери, встань одної красної тепленької недїлї до сходу сонця, іди в лїс або на поле, або в сад. Приглядай ся деревам, корчам, цьвіткам, комарям, прислухай ся птичкам, вітрови, дзвонам, мухам; одним словом тримай очи, уха і почуваня отворені на кільометер. По дорозї до дому маєш вже у голові вірш готовий. Можеш написати про: „Весняний (маєвий) ранок, „В лїсї“, „Недїля“, „Весна“, „Май“, „Зустріч із милою“. По снїданю бери перо в руку і пиши чим скорше. Як пишеш, то пиши поганим письмом, бо майже всї славні писателї писали і пишуть уритно. Лиш дилєтанти пишуть по штубацки т. т. читко.

Поезиї.

Вірші робить ся так: прм. „Зустріч з милою“ 1. стрічка: опис села. 2. стрічка: схід сонця на лїсовій полянї. 3. і 4. стрічка: похвала природи (дерева, корчі, птички і т. д.). 5. стрічка: виявленє власних почувань. 6. стрічка: з другого кінця поляни надходить сьпіваючи мила, розуміє ся припадково. 7. стрічка: зачудованє, повитанє, обійманє. 8. стрічка: поцїлуї і присяга вічної вірности. Аби вірші кінчились римами, се не конче і не модерно. Можна навіть прозаічний кавальчик написати у формі вірша, тай вірш готовий. Розуміє ся, що такий вірш мусить від скорочених речень і чувственників як ах, ох, ой, йой, га, гай, аж кишіти. Такі чувственники можуть в данім случаю заступити навіть цїлу строфку, а така строфка може одну сторону в творі виповнити. Зміст вірша не сьміє бути виразний, порядок слів мусить бути перекручений. Сего вимагає пануючий смак і найлїпше любять того, що напише найбільшу нїсенїтницю. Чим меньше тебе читач розуміє, тим більше зискаєш в его повазї. Річ ясна. Він буде думати, що ти Бог знає, що за глубоку гадку сказав, котру він, як звичайний чоловік не в силї поняти. Він ледви завдасть собі труду, аби порозумів, бо в електричних часах нема на те часу.

Невдатні стихи не треба нищити, бо не мож знати, чи за якийсь час не буде за ними попиту.

Проза.

Романи все находять ще своїх читачів. Хто романи пише, най людского житя не щадить. На кождій сторонї повинно бути бодай одно убійство, або самоубійство, поединок, отруя, або зелїзнична катастрофа. Широке описанє фантастичних, в сьвітї не істнуючих краєвидів — конечне. Герой романа має бути красний як ангел, з чорними горячими очима, кучерявим волосєм, повинен мати силу слоня, відвагу льва, а при тім бути добродушний, а „вона“ гарна як маєве сонце, русява, з облачними очами, невинна, аби вороги могли з нею робити, що хотять, а при тім мусить мати

без наслїдків і для відносин в Галичинї. А поза тим ми еще нашим братям буковиньскім завидуємо; завидуємо, що на Буковинї є лише 4 проц. Поляків, що наші буковиньскі братя не мають таких безглядних і силою удержуваних верховодів як ми, та що їм усьміхнулось взагалї, хоч доперва першими промінями, благодатне сонце свободи".

Росия й Японїя.

Із поля борби.

Лїве крило росийскої армії ґен. Куропаткіна в дуже великій небезпеці. В днях 18. і 19. с. м. програли Росияни знов одну битву коло Кіятон, місцевости положеної десь недалеко коло місточка Сігоян, звідки розходять ся дороги: одна на захід через Аннін до Ляоян, друга на північ до Мукдену. О тій битві доніс ґен. Куропаткін цареви ще дня 20. с. м. і тодї подав до відомости, що росийске войско завернуло взад аж до Куця і Аннін. Ґен. Курокі доносить тепер о сій битві і каже, що Японцї стратили тут 420 людий. Битва розпочала ся дня 18 с. м. і тревала аж до слїдуючого дня. Війско Курокого ішло за Росиянами вздовж ріки Чіф. Росияни ішли нїби на північ; нараз два баталїони з 8 пушками завернули назад і стали стріляти на передну сторожу японьску і страшно вистріляли Японцїв, а відтак обсадили горби, де ріка творить водоспади. О півночи Японцї заатакували Росиян пушками, а відтак пустилась піхота до штурму. Росияни стріляли дуже сильно і Японцї знов потерпіли великі страти, але атак удав ся, бо Росияни мусїли о 5-ій годинї рано опустити свої позиції. Они лишили на побоєвищи 131 убитих і 300 карабінів, а їх страти обчисляють на 1000 людий. Дня 19 змусили Японцї Росиян перейти через ріку. Ся побіда Японців має те значіне, що отворила армії ґен. Курокого дорогу до міста Ляоян. Коли тепер ґен. Куропаткін не схоче, або не зможе з цїлою силою форсувати відворот через місто Ляоян до Мукдену, то знайде ся не задовго в безвихіднім положеню, бо сполучені армії японьскі, скоро лиш на тодозволить погода, можуть розпочати похід і замкнуть армію ґен. Куропаткіна зі всїх сторін.

Воєнна хронїка послїдних днїв.

Пятнайцятого липня задержав росийский корабель „Смоленск" нїмецкий почтовий корабель „Князь Гайнріх" і присилував его видати всї посилки призначені для Японії. 16-того рапортує ґен. Сахаров, що Японцї по зведеній борбі заняли Каняіпудза о 14 км. на схід від Сімучен, а росс. ґен. Келер вирушив до Лїаошангун, щоби провірити воєнні сили Японців. — Дня 17. зведено в проволї Янцелїн борбу, в наслїдок якої побиті Росияни уступили до Танкоюан. Тогож дня о год. 11 пер. пол. приарештував росийский паровець „Петербург" анґлїйский корабель „Малякка". — 18-того задержав росийский паровець „Смоленск" анґлїйский паровець „Перзия" і передав на его палубу почту із „Князя Гайнріха" того-ж дня розпочала ся й борба коло Кіютунґ, яка покінчила ся слїдуючого дня поражкою Росиян. То-ж таки дня с. с. 19 виїхала владивостоцка ескадра на шлях Сунґару. Дня 22. переслало росийске правительство дипльоматичну ноту до Льондону, в справі занятя „Малякки". Росия заявляє у нїй, що того корабля не ме ставити перед суд морский, та що на будуче щось подібного не лучить ся.

По „Маляцї" — „Скандія".

Ще не притихла добре справа арештованя „Малякки", як ось вже наспіла вість о подібнім другім арештованю нїмецкого корабля „Скандія". Із Суеза наспіла така вість: Кораблї добровільної росийскої фльоти (отже не воєннї кораблї) приарештували на Червонїм мори корабель „Скандія" гамбурґско-американьскої лїнії, вивісили на нїм росийску фляґу і давши ему росийску залогу і росийских офіцирів, завернули назад до каналу. Куди повезуть той корабель, не знати. Характеристично, що і сей корабель віз муніцию, але власність нїмецкого правительства, призначену для кольоній в полудневих сторонах Тихого океана: друга часть набору була призначена до Шанґаю для хіньского правительства і контрабанди не було нїякої. З паперів сего корабля можна було переконати ся о правдї, а мимо того Росияни арештували его і завернули з дороги. Здає ся, що команданти росийских кораблїв на Червонім мори не мали ще відомости, як закінчила ся справа Малякки і що не одержали ще інструкції від свого правительства, як мають поступати; але нема сумнїву, що й ся справа закінчить ся мирно.

Крадїж казаньскої Матери Божої.

Чудотворну казаньску Матїр Божу, якою благословлено Куропаткіна і якої образками засипувано потяги йдучі на схід із салдатами, вкрадено. „Русское слово" подає кілька подробиць про тоту крадїж. Із переведеного слїдства виявило ся, що о 2 год. по півночи увійшли злодії на подвірє православного монастиря у Казанї. Сторож монастирский, побачивши незнакомих людий хотїв крикнути, але вони заздалегідь заткали ему уста і вкинули до керниці, а самі вдерли ся до церкви. Відси зняли образ Матери Божої, на якім находила ся риза вартости 150 тисяч рублїв і втекли. Двох людий підозрілих о се съвятокрадство поліцая вже арештувала. „Казаньскій Телеґрафъ" припускає, що крадіж поповнено не ради одного лише зиску, бо злодії могли прямо здерти ризу і втечи, а так втратили не мало часу, поки не виважили образи, а крім того полишили богато дорогоцїнностий, що стояли коло образа. Вкінци удало ся казаньскому поліцмайстрови впасти на слїд злочинників, що вкрали сей образ а одного навіть вже заарештував. Є се іменно ювилер Моклимов. Переслуханий всліствї зізнав, що крадїжи допустив ся в порозуминю із замешкалим в казани Чайкіним, що полишивши в Казани матїр, жінку і дочку, виїхав із полюбовницею до Нижного Новгорода. В наслїдок телеґрами поліцмайстра арештовано в Нижнїм Новгородї Чайкіна і его полюбовницю і перевезено їх до казаньскої вязниці. При ревізії у Чайкіна найдено перли і дорогоцїнности і порізану ризу Спасителя. Сусїди зізнали, що Чайкін занїс якийсь клунок поза місто і закопав его. На те місце пішов цїлий віддїл поліції перешукав его і віднайшов закопані прилади, що служили до виконаня злочину. Мати і дочка Чайкіна зізнали, що він образи порубав і попалив їх. Все однак годї вірити, бо злодії мусїли добре знати вартість дорогоцїнної ікони. Увязнений Чайкін се вже нераз каране індивідуум. Він випирає ся всякої вини і каже що навіть не називає ся Чайкін, але Шокін. Се одна крадїж образа — без значіня.

Наслїдки війни.

З причини економічної кризи викликаної війною остає без роботи у Варшаві 36.000, в Лодзї 10.000, а в округї калїшскім 8.000 людий; цїни поживи значно підскочили в гору.

Справоздане „Рускої селяньскої бурси" за шкільний рік 1903|4.

(Конець.)

Окрім правильно плачених місячних датків вливали від часу до часу запомоги, як:

1. З Видїлу краєвого	100 К.	
2. З філії Черновецкої і Станівскої „Рускої Школи"	20 К.	
3. З Дирек. „Днїстра"	50 К.	
4. Збірка Панни Олї Радиківної у Заставнї	52 К.	50 с.
5. Вашківска громада	37 К.	
6. Єго Преосв. Владика Др. де Рента .	10 К.	
7. Збірка Пана учит. Руснака в Дорошівцях	8 К.	4 с.
8. Громада у Шишківцях	5 К.	
9. Громада Місієва ,	5 К.	
10. Збірка Панна Дубик і Пані Омельскої в Кіцмани. .	52 К.	89 с.
11. Др. Петровский принїс з Вашківців	18 К.	80 с.
12. Збірка на зборах „Рускої Школи" в Чернівцях . . .	46 К.	12 с.
13. Уряд громадский в Заставнї . . .	20 К.	
14. Збірка панни Качковскої в Мамаївцях при основаню „Січи".	19 К.	50 с.
15. Запомога райфанзеньскої каси в Прилипчу	10 К.	
16. Збірка п. надуч. Лучиньского в Чорногузах	5 К.	30 с.

Всї иньші дрібнїйші запомоги були вже зараз по їх одержаню виказані в „Буковинї". Окрім сего жертвували еще пан авск. Маркевич 1 К, дирек. Др. Филипович 2 К. Натуралїями і річами обдарували бурсу: Пан секр. суду Цурковский, Др. Волод. Филипович, учит. Руснак, Др. Волод. Кобилиньский, о. Федорович, нотар Дрогомірецкий і Др. Клим. Здоровле питомців було сего року надзвичайно задоволяюче, не було анї одної заразливої слабости. При лекших недугах давали лїкарску поміч Др. Филипович і Др. Кость Клим. Ученики мали безплатне помешкане, деякі цїле одержане, деяким доплачувало ся до вікту, кільком давало ся грошеві запомоги на книжки і реквізита, 17 дістали безплатно майже всї книжки. При сій нагоді треба з похвалою спімнути запомогу пана Григоровича, котрий постарав ся о книжки для майже всїх гр. кат. питомців з братскої каси. Тутже з окрема треба згадати працю надзирателя бурси Мігалюка уч VI. ґімн.

Взявши під розвагу, що помешкане саме для бурсаків коштувало сего року 1008 К і що в поблизькости є гарний великий дім з городом за 7000 К на продаж, то задумує заряд бурси ще раз звернути ся до жертволюбивої публики, до всїх руских товариств, урядів громадских і райфайзеньских кас, з просьбою, чи би не було можливо скласти хоч половину або $^1/_3$ тої суми, а решту „селяньска бурса" за кілька лїт сама би виплатила. Звернемо ще увагу на се, що і тепер є ще дефіцит в бурсі (211·81 К), котрі покрив управитель то пожичкою з „Рускої каси" 100 К, то з власної кишені. — Заряд звертає ся передовсїм до членів, котрі ще непоплатили місячних датків, а відтак до всїх щирих Русинів, котрим лежить на серци наша бідна шкільна молодїж, з укїнною просьбою, щоби недали упасти сій інституції. Заряд висказує отсим всїм великодушним патріотам за їх щиру підпору як найсердечнійшу подяку. Заряд ще раз заявляє, що приймають ся рускі дїти без ріжниці конфесії чи території. Хто хоче бути принятим, нехай зголосить ся в час, в Пант. Клима, Стара Жучка, бо пізнїйші зголошеня як до 1. вересня не будуть узгляднені, а вже до тепер зголосило ся 56; з сих принято 24. Заряд рішив принимати, лиш дїйсно убогих, таких, щоби не могли без нашої помочи удержати ся в школї, але заразом і дуже здібних учеників.

Чернівцї в липню 1904.

Панталимон Клим
cand. phil. основатель і управитель

Др. Кость Клим лїкар — *Ник. Ісоценко* ц. к. проф. ґімн.
Куратори.

Процес Палїцолї.

Дня 1. лютого 1895 р. вбито в потягу між Палермо а Требія директора сицилїйского банку, Нотарбартельо. Перше трилїтне слїдство не довело до нїяких успіхів. В наслїдок поновних дослїдів обжалувано двох кондукторів. В листопадї 1899 р. розпочав ся в тій справі великий процес в Медіолянї. Вже за его два перші місяцї переслухано 140 сьвідків. На початку процесу заявив син убитого, що сего убійства допустив ся не хто иньший, як депутований італїйской палати Палїцоля. Вбитий Нотарбартольо стягнув на себе ворожнечу Палїцолі через те, що викрив его обманьства, якими обпутав мійску касу і охоронив перед ними сицилїйский банк. По сій заяві виступив проти Палїцолї і охоронюючій его мафії, також соціялїстичний посол Дефелїче, при тій нагоді викрито цїлу низку соромних вчинків Палїцолї. В наслїдок того спричинило правительство видачу Палїцолї із палати депутованих, якого й арештовано. У вересни 1901 р. розпочав ся в Больонії новий процес, в якім піднесено проти Палїцолї заміти подвійного морду. Із ним засїли на лаві обжалованих якийсь Фортана, кондуктор Ґаріфі, слуга Віталї і Тропинґ, що стояв в Палїцолїних услугах. Процес покінчив ся 30 липня 1902 р. засудженем Палїцолї, Фортани і Трапанїго на 30 лїтну вязницю. В сій справі відбув ся в наслїдок відклику обжалованих ще оден процес перед судиями присяжними в Больонії. Тривав він цїлих десять місяців і покінчив ся д. 23. увільненем обжалуваних. При читаню увільняючого присуду Палїцоля зімлїв. Такий конець сего довго процесу викликав загально дуже велике здивоване. Дивними шляхами мандрує людска справедливість...

кількасот тисяч. Їх ворогам треба дати всї лихі свійства. В акцию треба вмішати опришків, циганьску ватагу і ворожку. Поле акциї починає ся десь в Канаді, а кінчить ся в полудневій Африці з припадковим найденем копальнї дияментів. При кінци дістають всї добрі нагороду, а злі заслужену кару, або великодушне прощене гріхів.

Оповіданя, новелї і новельки треба писати так, аби меж межи рядками читати, отже треба робити богато точок (...). Дуже улюблені фіґури неприродних, нїгде не істнуючих характерів. Іменникам треба причіплювати із пять товстих, в нїякім словари не істнуючих прикметів, що машерують за ними, як рекрути за фрайтером. Що до материї, то найвідповіднїйші тут пікантні любовні зносини ґрафинь з льокаями, а ґрафів з покоївками. При кінци одно другому простить, ловлять ся поза шиї і живуть „щасливо" далї.

Драматичні твори.

Хто сотворить добру драму, той, або та зробили себе безсмертними бодай на одних 50 років.

Драматичні писаня бувають съмішні і сумні. В съмішних натягає ся злі свійства і звичаї людий і диваків, або жінка трібує вірність свого чоловіка, підставляє ему лапку, з котрої він, занюхавши мармазю, невинний, як ангел, випутує ся. Сумні драми починають ся весело, а кінчать ся траґічно. Найрадше читають люди драми, що обробляють тему: залюблений — оженений — розведений, або невірність в сопружескім житю. На пр. молодий панич, найлїпше доктор, залюблює ся в пречудно гарній швачцї. Родичі ставляють ему всякі перепони. Він поборює все, засварює ся з родичами і приятелями і женить ся з швачкою. Бідно дїє ся, він тяжко працює. Тим часом його жіночка нудить ся сама дома. Се визискує гожий поручник. Доктор ловить їх і вони вже розведені. Він може навіть поручника і невірну жінку застрілити, а сам до Америки шморгнути, або поручник з невірною втїкають, а він може застрілити ся. І драма готова.

При кінци мушу ще згадати річ найголовнїйшу, якої жаден (на) писатель (ка) не повинні маловажити: слава першого твору обгортає всї слїдуючі і не цїлком вдатні писанини недоторкливостию.

НОВИНКИ.

З нагоди успіхів при пятничних виборах одержали наші посли із усіх усюдів численні ґратуляції. Між иньшим наспіла ґратуляційна телеґрама від редакції „Дїла“ на руки д-ра Стефана Смаль-Стоцкого.

На засїданю ради шкільної краєвої із 18 липня с. р. рішено розширити із правосильностию в р. шк. 1904/5 одноклясові народні школи в Вербівцах, Синівцах дол. і Мігученях на двоклясові, а двоклясову народну школу в Чоканештах на триклясову. В присілку Слобода (ґромада Оршівці) порішено оснувати шкільну експозитуру із тим самим речинцем. А вкінци системізовано вже провізорично отворену пяту клясу р. м. 1904/5 при народній школї у Вамі, а шесту клясу активовано із р. шк. 1905/6.

Крім сего іменовано:

На запрезентоване ради шкільної місцевої рим. кат. сотрудника парохіяльного Франца Войцїка сталим рим. кат. катехитом при шестиклясовій школї мужескій в Чернівцях (ул. видїлу краєвого), з'обовязуючи его рівночасно до того, щоби удїляв науку релїгії також по иньших школах мійских;

сталим надучителем в Димцї Евгена Немеша;

сталими народними учителями тимчасових учителїв: Василя Гуцана для Костиня, Ґедеона Буцнеана для Городника дол., Прокопа Родиничука для Петрівців (коло Сучави), Дмитра Ісепчука для Тешівців, Константина Попескула для Давиден, а Ілярия Орзахі для Старих Фратівців;

а також сталих підучителїв: Юрія Фокаса для Петрівців дол., провізоричних учителїв Евдокія Кантемира для Валезаки а Василя Лешена для Пожен, а також сталих учитїв Филипа Кердежю для Чилїшен, Івана Унґуряна для Йозефальви, Аркадія Василовича для Викова гор. а Лева Туртуреана для Лукачешт;

сталими учительками провізоричні підучительки Іванну Бучиньску для Митоки-Дроґомірни, Анастазию Скрипкарі і Евфрозину Александрович для Стражі; сталу підучительку Леопольдину Леве для Міговен;

сталою підучителькою для Боссанча провізоричну підучительку Марію Рента.

Учителя в Петрівцах Александра Ігнатеску придїлено до сповнюваня служби в народній школї в Панчівцях.

Крім сего взято під всесторонні наради проект закона дисциплїнарного для учительского перзоналу, а також проект закона про зміну §. 43. краевого закона із 30 сїчня 1837 (Взк. ч. 9.)

Із суду. Із днем 23. липня розпочав прокуратор Волод. Міхальский шеститижневий урльоп. Управу прокураторії обняв субститут прок. Др. Тушиньский.

З гр. пр. реальної школи. Із справозданя дирекції гр. ор. реальної школи в Чернівцях довідуємо ся, що із 215 публичних учеників, 35 дістало перший степень з відзначенем, 337 степень перший, 86 другий, а 8 третий. Поправку з одного предмету дістало 44 учеників, а 5 допущено ізза слабости до повторена іспиту із усїх предметів.

Трете Сїчове сьвято відбуло ся д. 17. липня в Станиславові під фірмою „концерту і фестину тов. „Волї“. Помимо ріжних перепон із сторони галицких властидержців випало воно дуже гарно. Концерт розпочав ся промовою чернїївского селянина Королюка, а закінчив его др. Трильовский. Впрочім зложили ся на сей концерт продукції станиславівского робітничого хору під управою оперового сьпівака А. Людвіка, що при акомпаньяменті нашого композитора Д-са Сїчиньского, відсьпівав кілька композиций, а між ними прегарний новий марш Сїчовий, скомпонований Миколою Лисенком до слів „Віри Лебедової“ (п. Малицкої). Деклямаций було дві, одну виголосив селянин Когутяк із Книгинина, а другу Анна Ткачук із Кіданча. По концертї відбула ся ожившена народна забава в Пасїчній, на яку учасники мали йти походом, та староста Прокопчиц на похід не позволив!! Мимо того похід таки сам зложив ся у „Сїчовиків“ привиклих до з орґанїзованого маршу. — Справдї годї зрозуміти практики галицких пашів повітових супроти „Сїчий“, коли подумати, що рівночасно „Sokołam“ вільно — все!

Продовжене конкурсу. Оголошений в ч. 74. „Буковини“ конкурс на приняте питомців до інституту „Шкільної Помочи“ в Чернївцях продовжує ся до 8-го серпня н. с. сего року. Для точної інформациї інтересованих повтаряем, що родичі або опікуни мають надіслати поданя з сьвідоцтвами з послїдного курсу в продовжаним речинци т. є. до 8. серпня н. с. с. р. до видїлу „Шкільної Помочи“ в Чернівцях на руки о. крил. К. Костецкого руско-кат. пароха в Чернівцях враз із ним також і заяву, що батько, зглядно опікун з'обовязує ся платити місячно за питомця 40 К. Бувші питомці мають при рівних услівях першенство. Приняті до інституту мають заплатити на зужите інвентаря 2 К, в кладку членьску 2 К. 40 сот. на рік і 12 К. (1 К. місячно) на пране. Від видїлу товар. „Шкільна Поміч“. Чернівці дня 26/7 н. с. 1904. *О. Л. Костецкий* голова. *Др. Кордуба* писар. *М. Коралевич* член видїлу.

Огнї. В Мойтені (комітат Тренчин) погоріло д. 22. 30 домів враз із господарскими будинками. Жертвою пожежі впала також одна дитина. Того дня згоріло в Абані—Торня (комітат Торна) 16 домів, а в галицкім місті Калуши 95 будинків, загальної вартости 400 тисяч корон.

Піяцкий заклад. В одній інсбруцкій гостинници зійшло ся двох „артистів“ — від келїшка фірман і якийсь маляр. Ось пішов між ними заклад, чи фірман випе тілько лямпок вина — коняку, як маляр келїшками від горівки. Вправдї фірман заклад виграв, але за годину скоропостижно помер. Суд засудив маляра і господиню гостинниці і ще одного кумпана від сего закладу за перекрочене проти тїлесній безпечности. Оснувуючись на сїм присудї запізвала вдовиця фірмана всїх трое співвинних о заплату відшкодованя за смерть мужа в видї річної ренти в квотї 725 кор. Суд вправдї високість тої ренти значно обнижив, раз тому, що вдовиця все таки одержала по своїм мужу спадок, а до того покійний фірман за для піяцтва вже не господарував і не заробляв, як слїд, все таки присудив обжалуваних на плачене річних 91 кор. на вдовицю і сироти по помершім через тяжкий заклад.

НАУКА, ШТУКА, ЛїТЕРАТУРА.

З житя Русинів в Америцї. Спомин з років 1889—1892. Написав о. Константин Андруховович. Коломия 1904. Накладам автора. З печатнї Вільгельма Бравнера в Коломиї.

Американьска Русь жде свого історика. Тимто із великою цїкавостию забрав ся я до читаня сеї книжочки, та скажу заздалегідь, вона мене розчарувала. Вправдї в переднім слові заповідає автор, що держати ся ме засади Коромвеля „Paint me as I am“ себто „намалюй мене такого, як я е“ — та вже по перших картках, які дають деякі вістки про перші почини нашої еміґрациї і орґанїзацию наших переселенців, входимо у крайно субективне розводжуване особистих справ самого автора. Се навіть не власна оборона, яка впрочім по заяві „Ради духовної руских громад в Америцї“, може й злишна, а безперестанне засипуване закидами своїх противників, а передовсїм першого руского сьвященника в Америцї і его сьвітских товаришів Яновича і дра Сїменовича, якого автор зове стало згірдним іменем цирулика. Безперечно доба, до якої відносять ся спомини о. Андруховича належить до найбільших лихолїть нашої еміґрациї. Наглий виїзд о. Воляньского до краю із Америки в р. 1888, якого католицкі епископи американьскі через те, що він був жонатий, викляли, був для нашої еміґрациї злощасним. О. І. Воляньский задумав свою працю на ширшу скалю, зорґанїзував кілька громад, побудував кілька церков, оснував кілька склепів (сторів), а все сконцентрував у своїй руцї. Не маючи належного фахового знаня ні правничого, ні купецкого, допустив ся сам не одного промаху, та остаючи дальше в Америцї, бувби все вивів на чисту воду, тимчасом через його виїзд пішли скандали один за другим. Та не без вини був тут і сам палкий о. Андрухович, як се признає безінтересовний в сїй справі о. Н. Дмитрів в своїм історичнім фраґментї, в 21. ч. Ам. Свободї із 1904 р.

На канву особистих справ кидає автор майже припадково декілька образків і замітток про житє американьских Русинів і тодї він цїкавий. Впрочім те треба тямити, що ті спомини, писані по упливі кільканайцять лїт, мусїли втратити на своїй точности і сьвіжости кольориту. Через свою давнину — річ природна — не можуть бути всї думки автора міродатні для теперішної Амер. Руси, якій грозить зловіщим „memento mori“, а радше цїлковитою гибілю в американьскім мори.

Олег Сатир.

Авторскі гонорарі. Із приводу смерти А. Чехова вивязала ся полеміка між двома росийскими видавниками Суворіном і А. Марксом. З неї довідуемо ся дещо цїкавого про висоту гонорарів, які платив Маркс поодиноким авторам за дозвіл печатаня їх творів у додатках до „Нїви“: Антону Чехови заплатив він за право печатаня его творів до р. 1899 75 тисяч рублїв, а за перепечатуване пізнїйших творів доплачував по 250 рублїв, або й більше від аркуша друку з додатком по 200 рублїв по кождих пяти роках. За твори Д. В. Григоровича заплатив Маркс Мартинову, який був їх власником, 25 тисяч рублїв, а вдові по Фед. Достоевскім ще много більше, а при тім робив і робить на тих виданях золоті інтереси. А у нас? у нас до недавних часів належало до патріотичного обовязку писати даром, а як хто чиї твори друкував, то робив авторови ласку. Нинї справа ся пішла вже на лїпше, від коли справу видань взала в свої руки „Укр. руська видавнича спілка“. Та й тепер гонорарі наших авторів не переходять межі 15—25 злр. від аркуша. Певно що Р. У. В. Спілка давалаб і кращу плату, та сему стоїть на перепонї наша публика, яка не купує видань Спілки, у такій скількости, як би его можна надїятись.

Яр. Вес...

Адальберт Шамісso. **Петро Шлеміль.** Переклад і передмова Миколи Стадника. У Львові, 1904 з друкарнї Наукового тов. ім. Шевченка. Ст. 115 16-ки. Цїна 70. сот. Як 76 і 77. випуск свої лїтературно-наукової бібліотеки видала У. Р. Видавнича спілка звісне оповіданє нїмецкого поета Шамісса про Петра Шлеміля, дивного чоловіка, що страдає через те, що втратив, на око так маловажну річ, як людську тїнь. Ідея до сего твору зродила ся в поетовій душі в 1813, коли він будучи з роду Французом проживав в часах нїмецької борби за визволенє в Нїмеччинї і почув, що для него новий край ще не став вітчиною, а давний, проти якого йшла війна, нею не перестав бути. І тодї вирвала ся із його душі скарга: „Ich hatte kein Vaterland mehr oder noch kein Vaterland“. Із Шамісса маємо досї переведені на нашу мову лиш деякі вірші, а тепер дістаємо ще й „Петра Шлеміля“, якого досї присвоїли собі вже всї европейскі письменьства. *(яв.)*

Володимир Бирчак. **Урвана пісня.** (новеля) Львів 1904. Накладом Василя Вітинського. З друкарнї В. А. Шийковского. Ст. 453 16-ки. В Лїсках забава не аби яка. Тамошний пан-отець, богач на цїлу околицю віддає свою доньку і то найстаршу за доктора. Гостий гук, забава не аби яка. Між гістьми є і панна Ґеня Красїцка і еї батько й мати, сьвященича сїмя із Незванич, а що найважнїйше еї суджений Ґеньо Гошовский, правник, молода, горяча голова. Він снить солодкі сни про роботу для рідного народу. І під его впливом про той „бідний, бідний наш люд“ побиваєть ся й Ґеня, журить ся ним і еї мати й батько, який навіть закладає в своїм селї читальню „Просьвіти“. Навіть умовляєть ся із Ґеньом, щоб на основних зборах рішучо виступив проти кацапів. „Мусимо вже раз сказати народови, хто ми є! Най знає хто брат, а хто сват! Нам одна дорога, або покажемо народови його ідеал тай підемо з ним, або — пропадем!“ — Оттака то пісня, гарна пісня сьпівала ся тай урвала ся. А урвав еї „Меценас“ „твердих убіжденій“. Йому впала в око Ґеня, а радше еї десять тисяч, або може одно і друге разом. Ґеня й сама переконуе ся поволи, що він дуже приемний в розмові, хоч з першу видав ся їй ідіотом. За меценесом потягнув і пан-отець і панї-добродїйка. І незабаром після сего весїля стали в Незваничах всї вижидати приїзду меценаса, якого мав привезти о. декан. Нетерпеливо ждала їх вся „патріотична“ сїмя о. Красїцкого, які й належно приготовили ся на приїзд „твердого“ меценаса. О. Красїцкий вже запорядив муликів, щоб місто читальнї „Просьвіти“ оснувати читальню ім. общ. Качковского. Україна україною, а дитина-дитиною, як повідала панї добродїйка. „Дїло“ пішло retour, а „Галичанинъ“ вивандровував що дня на перше місце завдяки п-ни Ґенї, яка колись рішила ся сьвято працювати для того „бідного, бідного люду“... І затупотїли конї. І в домі Карасїцких страшна метушня, робили порядки на глум, аж тут показала ся „Україна“ в видї нот „Не пора“, яку перше Ґеня завзято вигравала. Ось ховають їх то ту, то там, вкінци запакували їх перед меценасовим оком — під подушки... А тимчасом меценас їхав і поволи сповідав ся о. деканови: Він чоловік твердих перекочань але Красїцкі Українці, (а до того дають 10 тисяч посагу) тож нїяково вносити в їх хату роздор, треба бути в них Українцем. І пішла комедия між українцями, що стали кацапами а кацапом, що став Українцем, яку покінчив меценас, потягаючи нараз своїм басом за невтаємниченим маленьким Красїцким: „Не пора“, — на радість всїх навіть Гошовского, що немов Пилат у „Вірую“ вскочив на ту хвилю до Красїцких. Втративши дївчину, поїхав він з тим переконанем, що все таки Ґеня його переробила, та що він дав Українї кріцкого борця в особі — меценаса. Отсе переповіли ми зміст сеї прегарної сатири на нашу інтелїґенцию. Додамо ще, що вона писана ще й піднесеним поважним стилем, що підносить комізм ситуаций.

Яр. Вес—ий.

Послїдні вісти.

Росия й Японія.

Токіо (26) Владивостоцка ескадра затопила дня 24. анґлїйский корабель „Knight commander“.

Льондон (26) Часописї доносять, що дня 24/7 зведено коло Дашічао борбу. Росияни в силї **30.000** людий зовсїм розбиті і прогнані з вершин. По обох сторонах великі втрати.

Вибори із мійск. курії і торг. палати.

Нинї відбувають ся вибори із міст і торговельних палат. Найзамітнїйша борба, що веде ся у буковиньскій столици. Тут станула по однім боцї з'єднена реакция: Частина жидівскої інтелїґенциї, Поляки, консисторский штаб і — кількох кацапів, що ще й тут забагли грати — відограну ролю, аґітуючи за бурм. бар. А. Кохановским і адв. др. Генр. Кізлером. Проти них станули всї поступові партиї а між ними й Русини за парл. пос. і адв. др. Беном Штравхером і дир. маґ. Осипом Відманом. Наші виборцї пішли громадно голосувати о 12 год. до всїх трох виборчих льокалїв.

В черновецкій палатї торговельній вибрані „Вільнодумні“ **Лянґенган** і **Тітінґер.**

Остаточного повного висліду виборів із міст подати не можемо, бо в хвили, коли даємо часопись на машину, вони ще не всюди покінчені.

Чернівці. Вибір **Штравхера** (Вд.) а також і **Відмана** мабуть певний. О год. 5 мали вони 83% загального числа голосів.

Сучава 6·30. Борба виборча покінчила ся тим, що **бурмістр Де Льож (Вд.) дістав 226 голосів, Вайденфельд (соц. дем.) дістав 149 гол., а Фухс (хр. соц.) 135.** Значить ся, нїодин кандидат не одержав абсолютної більшости, тож **завтра** відбуде ся тїснїйший вибір між Де Льожом а Вайденфельдом.

Радівці год. 7. Борба, що йшла між Рудіхом-Вайсґлясом а Менчлем, покінчила ся побідою **Рудіха.**

Серет. Тут вийшов проф. др. **Артур Скедль** (Вд.), не маючи нїякого контркандидата.

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхопускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопців телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїйших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, піврукавички цілі Glacé в найбільшім виборі.

Білє мужеске найлїпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковиярики, манщети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найлїпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсолїна в Італії. — Найбільший вибір капелюхів соломкових і фільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіе і мунїция.

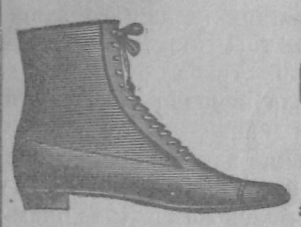

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляеть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Канцелярия

друкарні товариства „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена

в неділю і съвята від ½10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда":

	К. с.
* * * „Явдоха" словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи"	—·20
О. П. „Хлопці садівники"	—·40
Омелян Попович „Розмови"	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки"	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець."	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский"	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть"	—·20
Гарлин. „Малярі"	—·20
* * * „Зерна"	—·20
* * * „Котюзї по заслузї"	—·20
* * * Толстой „Два старці"	—.14
Омелян Попович. „Ластівка" (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа".

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка"	1.20
Ом. Попович. „Методика" І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика" II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатіли"	1.—
„ „ „10 казок для дїточок"	—.20
„ „ „Збірка законів"	.1—

Ом. Попович „Пів сотнї повісток"	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Ів. Синюк. „Образки з житя"	—.20
Шпойнаровский Серґій. „Руска Читанка" для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада"	—·20
„ „Порадник' як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь"	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярекі"	—.20
Франко Іван. „Русько-українська література"	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар"	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі загадки"	2.—
О. Шпитко. „Листа з пекла"	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва"	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?"	1.20
Франчук: „Оферма"	—.20
Підеша: „Восток і запад"	2 —
С. Тихий: „Як робити тестамент?"	—.30
Марченко: „Власна хата"	—.20
Яричевський: „Серце мовить"	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя"	—.40
Серґій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Справоздане Товариства обезпечень і взаїмного кредиту „Днїстер„

за місяць Май і Червень

В товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер"

видано в червни с. р. 13·243 важних поліс з премією 128.213 кор. 15 сот; разом від 1. сїчня до 30. червня с. р. було 68.877 важних поліс з премією 663.387 кор. 56 сот. Попереднього року за той сам час було 57.001 важних поліс з премією 549.486 кор. 12 сот.; сего року отже о 11.876 поліс і 113.901 кор. 44 сот. премій більше.

Шкід в червни зголошено 213 случаїв. Разом від 1. сїчня по конець червня було 833 шкід, з котрих 799 вже виплачено, 11 шкід находить ся в ліквідації, а виплату 23 відшкодовань (в сумі 15.487 кор.) з причин правних на разї вздержано.

Сума всїх 833 шкід разом з коштами ліквідації виносить загально 489.853 кор. 33 сот., з чого по потрученю части реасекурованої лишаесь на власний рахунок 174.993 кор. 86 сот.

Фонд Товариства виносить з кінцем червня 1,077.822 кор. 74 сот.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер" у Львові

за час від 1. сїчня до 30. червня 1904. (Сотики пропущено).

I. Вкладки щадничі:

вложило 1100 сторін	к.	568,727.—	(305 нов. книж.)
виняло 629	„ к.	314,716·—	(187 сплач. цїлком)
Стан з кінцем червня 1904 —	„ к.	1,698.600·—	(1677 книж.)

II. Позички на скрипти і векслї:

удїлено 446 нових позичок в сумі	к.	331.760.—
сплачено 201 цїлковито і рати	к.	212.106.—
Стан з кінцем червня у 2750 довжник.	к.	1,450.475·—

III. Удїли членьскі вплачені від 3058 членів к. 120,235.—

IV. Фонд резервовий і Фонд на страти „ „ 25.174·—

разом фонд власний . . . . . кор. 145,409.—

V. Цїнні папери, вкладки в банках і Товариствах, готівка на рах. біжучих і в касї, виносять 30|6 1904 кор. 463.761.—

Можемо удїляти навіть більші позички на пр. на купно землї при парцеляціях великих обшарів; рата амортизаційна ½ річна при сплаті 15 літній виносить 5·18 від 100 кор.

Філія в ЧЕРНІВЦЯХ

ул. Ратушева ч. 17. 25 (10—10)

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідае Іван Захарко.

З друкарні товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 84. Чернівці, пятниця дня 16. липня (29.) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Вибори з міст і торг. палати

із дня 26. і 27. липня.

Вибори із міста Черновець покінчили ся знова великаньскою побідою „Вільнодумних" кандидатів. Послами вибрані адвокат і посол до ради державної др. **Бено Штравхер** 1842 голосами і директор магістрату **Осип Відман** 1772 голосами. Контркандидати остали в страшенній меньшости. Бурмістр бар. А. Кохановский одержав 413 голосів, а адвокат др. Генрик Кізлер 312 голосів. Голосоване покінчено о год. 6-їй, а вислїд виборів, привитаний ентузиястичними окликами й оплесками оголошено о год. ½ 8-ої. І знов зблямувала ся боярско-консисторско-польско-кацапска компанія помимо завзятої аґітациї і частунку. Найкомічнїйше вийшли з цїлої историї кацапи з довжезними афішами до „сограждань". Є їх у Чернівцях щось двайцятьох (головно плеканцї консисторий) от і забагло ся їм також мати голос. Та видно они мають тепер „пеха„, де они, там мусить бути програна! Пан барон і пан Кізлер воювали дуже „чесними" стредствами. Ось за ними були порозїлювані жидівскі афіші, в яких говорило ся, щоб нїхто з Жидів не голосував на Штравхера, бо за ним стоїть др. Стоцкий, а той Стоцкий є такий антисеміт, що в Садаґурі грозив другим Кішиневом, як би єго не вибрано. Та сї афіші оказали ся зовсїм тупими мечами, як подібні афіші і відозви Нїка Фльондора, роздавані в Садаґурі перед вибором д. 22-го. В тих відозвах говорило ся також, що др. Стоцкий страшний антисеміт, бо „Буковина" не зове Жидів інакше як „Bluthunde, Christusmörder-и" і т. д., та що наша часопись піддержує віру в ритуальні морди. Замітне, що ті відозви вийшли з черновецкої печатнї Рімера, де печатає ся „...gemeine Lügen-Zeitung". Оттаким оружем воюють вороги поступу й народу при кождій нагоди. Нема що казати, гарні з них лицарі. Та якось їм не везе, бо від тих подвигів їм анї „гонорово" анї „здорово". Попротягали ся всї як довгі і тепер постогнують в „каценямері повиборчім".

* * *

Вибори послів з торговельної палати відбули ся на звичайнім засїданю палати при участи 15 совітників палати о год. ½ 5 по пол. Послами вибрані президент палати **Фридрих Лянґенган** (Вільно-д.) 15 голосами і віцепрезидент **Вільгельм Тітінґер** (Вд.) 13 голос. По одному голосови одержали сов. Ґольдлюст і Штайнер.

* * *

В Серетї вибраний послом проф. др. **Артур Скедль** (Вд.), який одержав всїх 245 голосів.

* * *

В Радівцях при першім голосованю послом не вийшов Рудіх, як се донесла приватна депеша. Вислїд сего голосованя був именно такий: Всїх голосів віддано 852, отже аґітация була доведена до послїдних границь можливости. Із сего загального числа одержав управитель дібр Ервін **Ляндвер** із **Праґенав** 415 голосів, Сальомон **Рудіх** 277 голосів, **Меншль** 103, **Вайсґляс** 56 голосів, **Попадюк** 1 гол. Супроти того, що нїхто не одержав абсолютної більшости, відбув ся д. 27. поновний вибір, який відбував ся також при оживленій обосторонній аґітациї. Послом вибрано **Ервіна Ляндвера 388 гол.**, на С. Рудіха випало 203 голосів.

* * *

Незвичайно цїкаво зложив ся вибір посла із Сучави. Вислїд першого голосованя подали ми вже в попереднім числї. Як звісно, нї один кандидат не одержав тодї абсолютної більшости. Всеж таки найлїпші вигляди мав бурмістр і дотеперішний посол Де Льож. Та тут зайшла річ несподївана. Один із кандидатів др. Фухс, звісний із свого антисемітизму, мав заявити публично, що того не буде, щоб Сучава вибрала своїм послом Жида. Сї слова сказані у горячий час виборчий згуртували разом всїх жидівских виборців, які й спонукали Де Льожа до того, що він із своєї кандидатури зрезиґнував.

Поновний вибір покінчив ся тим, що др. Фухс, на якого голосували Христ. Нїмцї, Волохи і Поляки, із 148 голосами перепав, а послом вибрано адвоката **д-ра Вайденфельда 356** голосами. При голосованю вдало 2 голоси на Де Льожа. Ось і зовсїм ненадїйно вийшов із Сучави послом др. Вайденфельд, якого спершу вважали лиш поважним контркандидатом; в єго особі входить до сойму заразом перший социял-демократичний посол. Він буде безперечно попирати усї свободолюбиві змаганя „Вільнодумних".

Політичний перегляд.

Вбите Плєвого.

Петербург (28.) Міністра внутрішних справ Плєвого вбито бомбою підчас того, як він їхав на дворець.

Франция й Ватикан.

Римска депеша доносить, що д. 26. вечером відійшла відповідь Ватикану на ноту французского правительства. В тій відповіди піддержує Ватикан безперечне право *сьв. офіцию* до потяганя епископів до одвічальности перед свій трибунал, але рівночасно признає, що нунций не мав рациї вмішувати ся *лично* до процесу проти епископів з Ляваль і Діжону. — Курія отже сама признала, що поведене супроти епископів було не відповідне. Коли французске правительство буде уважати становище курії заняте в тій відповіди за вистарчаюче, то конфлїкт буде мож залагодити в мирній дорозї.

Процес о шпіонажу.

У Відни розпочав ся перед звичайним трибуналом процес о шпіонажу проти Бр. Дирчова і бувшого росийского капітана Лаврова, які „господарували" свого часу по Галичині під фалшивами іменами.

Вбійства місіонарів.

Бельґийского епископа з Ішанд разом із єго братом і ще одним місіонарем замордували Хінцї підчас інспекциїної подорожи в Лїшнїян, в провінциї Гупе. Супроти сего французске правительство, яке є протектором католиків в Хінах, поручило свому послови в Пекінї домагати ся сатисфакциї від хіньского правительства.

Голоси праси про вислїд виборів.

Старій грішници із під кавок, себто „Ґазетї Народовій", орґанови галицкого намісника не богато помогло й папске

В. Доманицький.

СТАРИЙ ДЯК.

(Згадки з недавнього минулого).

Ото раз — зустрів ся я з Хомою Маркіяновичем... Балакав я про се, про те, а нарештї я й питаю: „Чому ви, Хомо Маркіяновичу, не сьвященником! Аджеж ви сьвященическаго роду, — ваш дїд, і батько і брат були отут на парафії, а тепер — от і небіж... Атжеж тодї на науку не дуже взирали... Більш того, що сьвященики були невчені? Нї?

„Через кожух!" — каже. — „Як?! Через кожух?! Розкажіть, будь ласка, — я охочо слухатиму...

І старий, — балакучий був дїдок! — з охотою розповів менї дещо з свого давнього житя.

...Родив ся він, як і його батько, у с. К-ім, звенигородського повіту в самих перших роках XIX. ст. Коли наспів час оддавати хлопця у науку, (себ-то років около 15), батько його о. Маркіян довго думав, що йому робити з ним: хлопець розпещений, ледачий до книжки, а найбільше лихо — занадив ся до Лейзорової горальнї. Ну, там вже той, або иньший не без того, щоб не почастував... такиж попович, може ще й попом тут колись буде... Думав, думав о. Маркіян — та й завіз Хому аж у Київ. Але не вспів він повернутись до дому, а Хома уже тут. Завіз його ще раз — і ще раз утїк Хома: не подобав ся йому Київ, а найначе київска бурса. Прочув о. Маркіян, що в Лебединському монастирі есть такий єромонах, що доводить до розуму людий — виводячи на дяка, діякона, а то й на сьвященика, коли тілько ученик добре вивчить устави. Але Хома тут мало що второпав; вернув ся до дому, парубковав, взяв ся до хазяйства. За дяка тодї був Остап Білозір, один з К-ких крезів. Хома почав спершу помагати йому, а опісля й зовсїм його заступив.

Хоча Хома й мало спробував гіркого коріня науки, а про те память про него на віки у него залишилась. — „Що тепер за ученя? — глузував Хома Маркіянович. — Нема у родителїв строгости до дїтий! От тодї, бувало, — як вхоплять мене отець за чуба, та як почнуть мяшкурити, — як почнуть! — нераз і мазка тебе обілле!" Дякує собі Хома і про все байдуже. Коли се раптом наче грім йому на голову впав! Наступив новий митрополит (Евгенїй) і покликав усїх дячків на іспит. Деж там його здати, коли Хома нїчогісїнько не знає!... Вступив він в Нїкольський манастир у Київі послушником, щоб довчить ся. Тут розглядїли, що парубок з виду красивий, здоровий, меткий — призначили його за послушника до архимандрита. Се було 1828 року. Який же то був послух? Звичайний: Хома Маркіянович був і за козачка і за конюшого, а як куди архимандрит їхав, то брав з собою, для ріжних послуг. Звернув на него увагу і архиерей, що такий бравий та ставний парубіка! І коли Хома Маркіянович почав проситись на дячківство, то архимандрит держав за него руку.

Вернув ся тодї Хома Маркіянович у К-те вже справжнїм дячком, постановленим самим архиереєм. — „Не вспів я повернутись до дому, а сусїдній батюшка, о. Михаїл, що в Новоселицї, вже везе мене свататись... Бачте, саме в Водяниках парафія оддавалась! І не хочеть ся менї їхати, — до чого воно менї... Менї зовсїм не те тодї у голові було!"

А треба зауважити, що Хома Маркіянович, ще до останньої манастирської науки наглядїв собі гарну дївчину, дочку Ерехти Заремби — Пистину: — „Епистимія Ареховна" була йому милїйш усїх попівен.

— „Ну, поїхали ми... Справдї, міркую собі, Водяники — он який приход! От, як би можна було до такого приходу та Епистимію Ареховну, — се булоб до дїла! Роздивив ся я попівну — а вона кривобока! А, бий тебе болото!... Поїхали в друге село, — а там Клїшопога! Будьтеж ви прокляті! Не поїду я далї! Не хочу! Ото і вернув ся я до дому. Дякую собі, й байдуже. З годом — з часом я вже трохи розжив ся, склав якусь копійчину, — справив собі кожух, — так кожух, що мало у кого й в селї було. Пішов я раз в тому кожусї на досьвітки, а Зарембові парубки, — аж чотири, Епистимїні брати, — догнали мене на улицї, як я вертав ся до дому, та й здерли з мене кожух. „Як не будеш, кажуть, женити ся на нашій се-

благословеньство, яке сплило недавно на голови еї редакторів. В 170 ч. помістила вона як вступну статю допись із Черновець якогось В. Кг., що обговорює вислід виборів із сїльскої курії. Побіда Вільнодумних і їх аґітация „смутне мушон виволаць рефлексие“ пише „Народова“. Ох справдї мусять тепер потапати у сумних рефлексиях „родаци“, що їх кандидати провалили ся всюди навіть і в Чернівцях. Се пояснює до певного степеня ті „Kraftausdrücke“, якими частує „Народова“, вільнодумних, а передовсїм Русинів.

Редакторів орґану польских обшарників найбільше болить те, що побідниками вийшли при виборах Русини і то не „konserwatywni“, як солоденько звуть польскі часописї кацанів. Тож після „Народової“ е „віхжицелями“ і Николай Василько, і др. Смаль-Стоцкий і Пігуляк і инъші, бо вони „вальчилї о све мандати не в іменю ладу і пожондку сполечнеґо, леч в іменю якіхсь вивротових і спокойові публїчнему заґражайонцих гасел“. І що не встидно їм виписувати такі оклепані фраз? Для „Народової“, яка стоїть на утриманю дїдичів, що не так давно вийшло зовсїм явно на верх, являють ся представителями ладу і порядку суспільного лиш ті, що жиють потом і кровию робучих людий, що допчуть на кождім кроцї мужицке право, що гасять найблїдший промінь просьвіти що іде під сїльску стріху. Inde ігае „Народової“. І вони булиб зрозумілі, як всї инъші єї старечі теревенї. Всеж таки повиннаби „Народова“ хочби з огляду на папске благословеньство меньше... минати ся з правдою. А то вона розповідає несотворені річи про аґітацию „Вільнодумних“, а що найзамітнїйше, каже, що „Вільнодумні“ сїють на всї боки незгоду і національну ворожнечу. І се пише „Народова“ без сорому про тих самих „Вільнодумних“, що перші голосять на Буковинї конфесийний і національний мир, оснований на загальнім рівноуправненю.

Письма з краю.

Отворене „Сїчи“ в Ошихлїбах.

Сїчовий рух рознїс ся широко по нашій Буковинї. Здоровий і морально не дуже припупавший народ буковиньский пізнав дуже скоро вагу сїльских орґанїзайий і горне ся до „Сїчий“ — не лише тому, щоби сполученими силами сповняти велику задачу людскости: ратувати ближнього в нещастю, але щоби зажити вільним товариским житем, добрити себе на тїлї і душі. В короткім часї заснувалось у нас на Буковинї поверх 20 „Сїчий“, а минувшої неділї — значить 24. липня завязалось аж пять „Сїчий“ на раз. — Але о диво! Між тими пятьома громадами бачимо і ні вухам ні очам своїм не віримо, знаходить ся й громада Ошихлїби. Ошихлїби, та громада, до якої не мали доступу ані сьвітло правди, ані наша національна ідея. Ошихлїби, той „Порт-Артур“, який — здавало ся — годї нам здобути для себе і поставити его в один ряд із иньшими сьвідомими громадами. Ошихлїби, та громада, в якій вороги нашого народу, вороги нашої ідеї і свободи, недопускали до нїякого доброго дїла, хоч вже й самі зневолені громадяни до того поривали ся. І ті вороги вживали ріжних средств, щоби лише удержувати нарід в темноті. Що невдавало ся дїдичівскому впливови і теризмови, те довершував звісний „отец“ у церкві. Оба сї покровителї Ошихлїбскої громади тероризували і вихісновували громаду морально і материяльно до послїдних хвиль, але вкінци правда побідила, отворила селянам очи, і вони сказали своє страшне мужицке слово: „Гов!“

І тим більша слава хай буде тим, що помимо того, що в тій громадї резидує кацапско-зрадницкий ґенеральний штаб, помимо того, що тамошний дїдич (звісний протектор кацапскої керинї) давав своє „рітерске“ слово, що не допустить в громадї до нїякої народної орґанїзациї, преціньтаки довели до свого, і слава хай буде тим громадянам, що небоять ся думати над своєю долею, над тим, як стрясти з себе ярмо.

Але заснованє „Сїчи“ в Ошихлїбах дало ще й доказ, по чиїй сторонї правда, а по чиїй брехня. І коли вже наша інтелїґенция не могла переконати тих народних зрадників, що їх робота підла, то най їх переконує простий нарід, най він сам плює їм в їх зрадницке лице. Та най нїхто не думає, що Ошихлїбску „Сїч“ завело ся лише так на папери — формально. О нї! Ошихлїбска „Сїч“ числить поверх 250 членів; сьвідчить, що нарід хоче гуртувати ся, має культурні стремлїня, але доси держано їх на привязи.

Конець кінцем саме утворене „Сїчи“ випало величаво, величаво в повнім значіню сего слова.

Вже з самого ранку стала сходити ся, селяньство і інтелїґенция з сусїдних сїл. Точно о 12 годинї прибув із Неполоківців посол Пігуляк, а попереду їхало 20 їздців. Нарід, що стовпив ся був коло шкільного будинку, де посол висїв, повитав его грімким „Слава“. Опісля відбув ся для інтелїґенциї в надучителя п. Тевтула обід, при якім сидїло поверх 30 осіб, між ними посли п. Пігуляк і Левицкий інспектор п. Стратичук із панею, проф. Ісопенко, багато надучителїв і учителїв з панями, кілька учительок, резещів і студентів.

В 2 годинї удав ся посол Пігуляк з прочою інтелїґенциею до місця, де мало відбути ся утворени. Величезний здвиг народу повитав посла грімким „Слава“ а селянин Кирияк Руснак вручив ему хлїб сіль, і повитав посла щирим руским словом.

Надуч. п. Тевтул втворяе збори і пропонуе за сїчового батька посла п. Пігуляка, що збори з одушевленем приняли, а посол п. Пігуляк просить, щоби збір вибрав маткою паню Стратичукову, а писарами уч. І. Карбулицкого і надуч. п. Лунула.

Позаяк в стодолї, в якій мали відбути ся збори, була страшеннна духота, то попросив пос. Пігуляк, щоби збори троха перервати, і щоби всї удали ся до саду. І перед очами глядачів був чудесний образ: Навкруги стола на якім говорив пос. Пігуляк, обяснюючи зборови значїне і цїль „Сїчий“ стояла 4 до 5 тисячна публика. На деревах угнїздилась дїтвора. А на те все сьвітило сонечко, мабуть само тїшило ся, що наш нарід оживае, а вітрець злегонька порушував прапори вісїмох чужих „Сїчий“.

Ну, дальший хід нарад і ухвал збору, відбув ся як звичайно нашим читачам загально звісно. Варта би снімнути лише, що посол. Пігуляк порушив в своїй бесїдї в надто популярний і зрозумілий спосіб всї важні точки сїчової орґанїзациї та про еї противників і зробив на „жаждущих“ теплого слова, ошихлїбских слухачів надзвичайне вражінє.

Потім вибрано старшину, до якої увійшов кошовим уч. Лупашко, осавулою: Никифор Котик, писарем Арсеній Ілюк, учителем Сїмйон Никифорюк, скарбником Іван Стратичук, читарами Прокіп Друцул, Леон Бойда, Дьордїй Лупул і Прокіп Бабюк, а яко хоружний Василь Горбович.

По сьвяточнім переданю відзнак слїдували привіти: „Рускої Бесїди„ в Кіцмани, „Сїчи„ в Чорторию“, Читальнї і Каси в Драчинцах, „Сїчи“ в Шипинцах, Акад. тов. „Сїч“ в Чернівцах, „Сїчи“ в Дубівцях, „Сїчи“ в Бергомелї, Читальнї і Каси в Неполоківцях, „Сїчи“ в Гаврилівцях, „Сїчи“ в Кіцмани, „Сїчи“ в Оршівцях і „Сїчи“ в Завалю.

Опісля слїдували деклямациї сїчовички з Кіцманя Лїсецкої, сїчовика з Заваля, Корийчука і маленької донечки інспектора Стратичука.

При кінци проговорив ще посол Левіцкий в честь пань і газдинь, а посол Пігуляк повідомив збори про щасливий вихід сегорічних виборів до краєвого сойму. Потім відпровадили збори свого посла до шкільного будинку, де знов пращались щирими словами нарід із своїм послом, а посол із своїм народом.

Ось так закінчиле ся се велике сьвято. В такий величний спосіб здобулисьмо послїдну фортецу, що здавало ся перше, нїхто в нїй не заведе чогось людяного. І в першій лїнії належить ся подяка тим щирим людям, що інтересували ся і опікували ся тою справою, що держали зі своїм народом та що йшли ему в сїм великім дїлї на руку. А е то іменно надуч. п. Шевтул, учителі п. Лупашко і п. Іва Стратичук і учителька пані Стефанія Петровска. Честь і слава їм і всїм сьвідомим ошихлїбским громадянам.

І. К.

Росия й Японїя.

Під Дашічао.

Вість, що Росияни потерпіли під Дашічао велику поражку потверджує ся. Росийска аґенция телеґрафічна доносить, що в борбі артилерії під Дашічао брало з росийскої сторони участь 100 пушок і огонь їх наробив неприятелеви великої шкоди. Японцї напирали на центрум росийскої армії, але їх відперто. Дня 25 с. м. (каже згадана аґенция) війска наші одержали приказ ступати взад і обсадити горби положені на сїм верств на північ від Дашічао, що й зробили в найбільшім (?) порядку. Наші страти в борбі з дня 24 с. м. не переходять 50(?) людий.— Трудно повірити, щоби в битві, де грае 100 пушок, згинуло лиш пятьдесять людий і згадана аґенция забула очевидно, що вже день перед тим доносила, що з Дашічао повезено до Мукдену 240 ранених. Битва фактично була велика і тягнула ся 14 годин, а розпочала ся в неділю досьвіта. Японцї заатакували Росиян від сходу. Були хвилї, в котрих здавало ся, що Росияни, переходячи до атаки, розібють цїлком яноньску лїнїю, але всї атаки відперто. Около 3 год. по полудни появила ся нараз і зовсїм несподївано японьска піхота на задї правого крила Росиян і почала страшно стріляти. Росияни висунули наперед всї резерви і держали ся ще дві годин, але остаточно мусїли уступати. Дашічао есть вже в японьских руках.

Заняте Нючвану.

Японцї вмашерували вже до Нючвану. В містї було зовсїм спокійно а на будинках, в котрих містили ся давнїйше росийскі уряди, повівали французскі хоругви.

Росийска добровільна фльота.

Росийска добровільна фльота, що управляе тепер безпардонне корсарство повстала в отсей спосіб: По росийско-турецкій війнї завязав ся в Москві під проводом Побєдоносцева комітет, котрий збирав складки на будову кораблїв, які в часї мира мали служити до цїлий торговельних, а в часї війни до военних. Складки плили обильно. В 1878. р. патронат комітету обняв наслїдник росийского престола. В касї комітету було тодї 2 мілїони рублїв. З тих грошей закуплено від нїмецкого товариства Америка-Гамбурґ за цїну 1,600.000 рублїв три пароплави: „Гользация“, „Гаммонїя“ і „Туринґїя“, які перехрещено на „Москву“, „Петербург“ і „Росию“. Сю фльоту названо „добровольною фльотою“. Пізнїйше докуплено ще пароплав „Саксонію“ і названо его „Нижним Новгородом“, а опісля ще кілька кораблїв, з яких послїдний „Смоленск“ е найлїпшим, має 12.000 тон поемности і може помістити 1.500 війска крім каютових подорожних. В 1885. роцї росийске правительство віддало охотничу фльоту під дозір мінїстра маринарки, признало комітетови по 600.000 рублїв річної запомоги через 6 лїт, жадаючи за те, аби ся фльота 7 разів річно відбувала подорожи на далекий Схід. По упливі 6-ох лїт правительство признало комітетови субвенцию на дальших 10 лїт, але під условиною, що комітет докупить ще 4 поспішні пароплави і 2 перевозові кораблї. В 1902. роцї кінчила ся умова комітету з правительством. Тодї правительство користаючи з того, що комітет просив о дальші запомоги, взяло заряд охотничої фльоти в свої руки. Нинїшний стан сеї фльоти е дуже добрий. Фльота складае ся з 12 великих пароплавів і 12 помічничих кружляків.

стрі — не оддамо!“ Менї стало шкода кожуха, — добрячий, новісенький, тілько що справив, — я й женив ся. От одтодї й остав ся на віки дяком, а про те хвалив Бога, вік свій мав хлїб, нїчого Бога гнївити!“ — закінчив своє оповіданє Хома Маркіянович.

Пригадав я після того ще дещо з оповідань самого-ж таки Хоми Маркіяновича, де-що иньших людий — і от менї прийшло на думку скласти сї розповідки до купи: дуже цїкаві деякі з них і відносять ся до цїкавого часу і людини. От хоч би й вінчаня Хоми М-ча. Якоїж тут було мороки! Розуміеть ся, батько, о. Маркіян, нїколи-б не згодив ся дати дозволу на сей шлюб, — треба було щось вигадати. — Хома М-ич і вигадав... Жив тодї при батькові рідний брат Хоми М-а — Василь, виключений з фільозофії. Узяв ся він помогти братові в сїй нелегкій справі. Запрягли тестьеві коні, узяли молоду, бояр, сїв молодий з братом — і майнули в Бродецьке (село верст зо 10) до о. Димитрія: він чоловік добрий, приятель о. Маркіяна, а до того малограмотний — саме добре! Приїзджають в Брадецьке. Василь вступив до батюшки в хату: „Просим батько, щоб ви повінчали брата!“ „А письмо-ж е?“ „А як же е!“ та й тиць йому в руку власноручний твір. О. Димитрій покинув листа на столї. Після вінця запросив він молодих до хати на чарку, а Василь увесь час очима слїдкуе, куди батюшка листа сховає... Ага, у шафку! Батюшка на хвилину десь вийшов, за горівкою, чи що, — а лист уже у Василя в кишенї...

Як почув отець Маркіян про те, що о. Димитрій звінчав сина з „мужичкою“ — і — і, біда як сердив ся! Зараз до сусїда: „Яке ти мав право вінчати?„ — А ось тут письмо твое е! Ось — о тут... нема!!! От як мене старого обманили!“

О. Маркіян подав скаргу у консисторию на о. Дмитрія і той мусїв заплатити 25 карб. штрафу.

Після шлюбу Хома М-ич зажив з своєю молодою жінкою, додержуючи свого особливого систему: щоб неодмінно хоч раз у день, жінка знала страх Божий. І справдї, не було того дня, щоб він її не бив. А вона, на лихо їй, любила до шиньку ходити; разів 3—4 в день забіжить, — і, мусить бути певна, що стілько разів буде бита. А як нема часом якої, серйозної причіпки до бійки, тодї вже прикладають ся гігіенїчні вимоги: „треба укріпить!“ І „укріпляв“ її аж до самої її смерти на 80-тім роцї її життя (вона була на кілька років старша від него). Бувало прийде він до „отця-брата“, подивить ся на його жінку, що вона така слабенька та щупла: „Ей, погано робиш отець-брат: і сестра (він звав братову „сестрою“) такі слабенькі через те, що ти не укріпляеш. От дивись на Епистимію: се я її так укріпив!“

Не любила, видко, Епистимія сего „укріпленя“ — мало не-що дня покидала чоловіка. От тодї Хома М-ич сїдлае коника (нїколи нїкуди не любив ходити пішки!) бере доброго арапника і їде за жінкою; забирає її, але тут оборонцями ображеної сестри виступають чотири брати — Заремби з дрючками і атакують його, а він одбиваеть ся од їх усїх і арапником жене свою Епистимію до дому.

(Далї буде).

Ляоян і Мукден.

Як Ляоян так і „сьвяте місто“ Мукден уходили досї за центри военних сил Росиї. Однак послїдними часами повело ся Японцям розірвати оборонну лїнїю Куропаткіна і роздїлити еї на кілька частин. Супроти сего можна кождої хвилини надїяти ся, що Японцї ударять на Ляоянові мури, де находила ся досї кватира Куропаткіна і Мукдену, резиденциї адмірала Алексеева.

В Ляоянї около 70.000 мешканців, переважно Хінців. Се місто має славну минувшість. Колись було воного столицею полудневої Манджуриї. Число мешканців Мукдену, що в воздушній лїнії віддалений від Ляояну на 50 клм. подають на 180 тисяч. Мукден є, як згадано „сьвятим містом“ Хінців і як Японцям справдї поведе ся его опанувати, то се буде важною подїєю для Хін, котрі болюче те відчувають, що Росияни господарують серед могил хіньских цїсарів. Ті могили-гробниці находять ся недалеко міста і криють в собі дочасні останки попередників теперішного „сина небес“. Культ померших, як відомо, процвитає в Хінах так само, як в Кореї і Японії. Гроби предків се сьвятість, а таблиці із іменами небіщиків і реєстром їх чеснот і заслуг — се найдорожший скарб.

Згадані гробниці окружають місто із півночи та сходу. Між ними находять ся також гроби батька і дїда першого хіньского цїсаря із династиї Манджу. Було се коло половини XVII. ст., як манджурский князь Мукдену на чолї своїх військ вступив до північних Хін і побивши по кровавій боротьбі під Сгайкван послїдного цїсаря із династиї Мінґ, засїв на хіньскім престолї. Як довго панували цїсарі із династиї Мінґ був Мукден дїравим місточком, та під кермою володарів із династиї Манджу набрав значіня, а навіть одержав гідність столичного городу. Зріст его не потерпів і через те, що князї Манджу перенесли ся до Пекіну, щоби відти володїти великаньским хіньским цїсарством. На спомин того, що як раз відси вивела ся теперішна династия складають кождої днини в імени цїсаря жертви в сьвятини Землї і Неба. Місто окружають високі глиняні мури, що мають 17 клм. в обводї. У внутри находить ся другий мур із цегли. Его загальна довгота виносить $4^1/_2$ клм. До того муру влучено велику скількість башт і стрільничих веж. Вісїм широких брам веде до середини міста; вони займають простір одного кільометра квадр. Тут на полудне від старої палати находить ся адмінїстрацийна палата, де мешкає росийский адмінїстратор. На північно-східнім передмістю побудовано кілька росийских церков, школу, почтово-телеґрафічний уряд і головну кватиру військову. Мукден поруч росийскої має ще хіньску залогу під командою татарского ґенерала. По вибуху війни пробували Росияне намовити Хінців, щоб вони місто покинули, та татарский ґенерал супротивив ся сему, заявляючи, що ему поручено стеречи королївскі гробівниці.

НОВИНКИ.

Сьвітлу побіду при виборах відсьвяткували черновецкі горожани величавим походом із смолоскипами і музикою, в якім взяло удїл кілька тисяч народу. Овациї уладжено президентови краю, кн. Гогеньлоге, будучому маршалкови кр. Юріеви бар. Василькови, а відтак пос. Відманови і Штравхерови. І як раз під мешканем дра Штравхера, де зібрало ся ще кількох иньших, вільнодумних послів, дійшли овациї до найбільшого розгару. — Окремо сьвяткували свою побіду Русини в готелю Central, де зібрали ся всї рускі посли, наша мійска і сїльска інтелїґенция й міщани. Ряд промов розпочав надсов. Ясеницкий відтак промавляли пос. Стоцкий, уч. Влад, уч. Кошка, пр. Клим і пос. Калитовский. Як раз підчас послїдної промови прибули на комерс вільнодумні посли волоскі із бар. Юр. Васильком на чолї, нїмецкі і др. Бено Штравхер із своїми другами. Гостям, а передовсїм бар. Василькови зладжено незвичайно палку овацию, за що він у рускій промові сердечно подякував. І поволи зробив ся комерс сьвятом братаня буковиньских народів, яке зазначили у своїх промовах пос. Николай Василько, бар. Жорж Василько, який промовляв двічи, пос. Люпу, пос. Пігуляк і пос. Калитовский. З готелю Central перейшли зібрані до кавярнї габсбурскої, де знов зладжено усїм послам безперервні овациї, які дійшли до того, що послів Н. Василька, Люпу і Ончула відвезено домів, повіпрягавши конї.

Інсп. Попович виїзджає 1. серпня на одномісячну відпустку до Рівної коло Важниці.

Подяку учительству Вашківского повіту за ґратуляцию з нагоди вибору до сойму прислала на руки інсп. Спинула посли барон Юрій Василько, проф. Пігуляк і господар Бубурудзан, що сим подає ся до відомости вп. учительства.

Віче і фестин в Снятинї. Повітове Товариство „Наука“ в Снятинї, скликує Народне повітове віче під голим небом. Віче відбуде ся в огородї снятиньского броваря в неділю дня 31. липня 1904 о годинї 1. пополудни. По вічу відбуде ся фестин в лузї села Микулинець коло Снятина. Вступ на фестин 5. кр. За комітет *Семен Зінкевич.*

Помічники і помічниці при школах народних, що служать понад три роки, котрі би втратили своє місце а хотїли би ставляти ся до іспиту кваліфікацийного, мусять старати ся у повітових рад шкільних о припущене до безплатної практики на якийсь час (місяць, два) перед іспитом.

Жертва звання. Окружний лїкар із Яричева під Львовом др. Тадей Будзиновский упав жертвою свого звання. Поборюючи епідемію тифову, сам набрав ся тифу плямистого і з сеї причини помер. Рівночасно занедужав на ту важку недугу 6 лїтний синок покійного. Померший полишив жінку і четверо дїточок без нїякого заосмотреня.

Епископ Штросмаєр приходить поволи до здоровля. Се мабуть тому, що добре поінформований „Курєр Варшавскі“ а за ним і иньші варшавскі дневники Штросмаера усмертили та печатають про него довжезні некрольоґи. Як видно наща „ . . . gemeine Lügen Zeitung“ мала би що до влучности інформаций колежанки із варшавских часописий.

Машина до лїтаня. В Льондонї відбула ся перша публична проба звісної машини до лїтаня, зладжена через Гірамом Максімом. Конструкция приладу остає, річ ясна, таємницею винахідника, але вже поверховне оглянене сеї машини може викликати подив. Машина до лїтаня з виду похожа на рибу і може унести шість осіб. На пробі мала ся машина знимати ся швидко над верхівле дерев і летїти із швидкостию 35—50 клм. на годину. Цїлий прилад зладжений із алюмінїюм, тому дуже легкий. Чи ся машина буде мати більше практичного примінення, як дотеперішні невдалі проби — годї нинї сказати.

Затирають слїди. В Білгородї розпочали руйнувати старий замок королївский „конак“, в якому замордовано короля Александра і королеву Драґи.

Пожар неполомицкої пустині. Від тижня горять лїси на т. зв. неполомицкій пустини коло Кракова. Пожар обхопив торфовий простір на кілька квадратових кільометрів і перемінив лїси в одно велике море огню. Великі, старі дерева, перепалені в корінях, валять ся на землю, почім з кождого такого місця бухає справдїшний вулькан іскор. Огонь повстав імовірно від киненої сїрнички або папіроски, від чого займили ся трави. На ратунок спроваджено військо. Около 600 вояків з Кракова і 700 з Бялої працює около копаня ровів, в чім помагає їм місцеве населене. Окрім копаня ровів також засипують огонь землею. В суботу прибуло з Кракова на місце ще 10 компанїй. Є надія, що в короткім часї удасть ся огонь вгасити.

Нова велика спілка (артїль). Звісний орґанїзатор артїлїв Микола Левитський, якого наша громада нераз мала честь бачити і витати в Черновцях, від'їхав — як пишуть „Одесскія Новости“ — до Николаева, щоби довести до кінця, величезну по скількости учасників, (500) орґанїзацию спілки робітників Николаївскої пристани. Нова кооперация буде називати ся „артїльною біржею“ і буде поки що одинокою в Росиї. Зачаток до того дїла положено місяць тому назад, як підчас побуту М. Левитського у Николаєві, під его головством відбули ся збори робітників. Між останнїми находив ся щирий наслїдувач Левитського К. Половінкін, що цїлою душею віддав ся дїлу приєднування артїльщиків і то, як бачимо, з великим успіхом. Д. Левитський привіз із собою вироблений спеціяльно для сих робітників устав „артільної біржі“, який подасть ся до затвердженя николаївскому „градоначальникови“. Устав уложений відповідно до умов пристанного житя, причім задля ухиленя всяких непорозумінь між артїльщиками, — сих останних поділять на 5 ґруп, по 100 люда в кождій, які по черзї будуть робити взяту на себе роботу.

Рух еміґрантів до Америки. Ґенеральний комісар еміґрацийний у Вашінґтонї Сарґент видав звіт із еміґрацийного руху до Америки до кінця червня 1903 р. Із сего звіту довідуємо ся, що в рїжних портах Сполучених Держав Канади, Ванкувер і Вікторії висїло на сушу разом 648.742 осіб в р. 1902 (мужчин 466,369, женщин 182.373), а в р. 1903 разом 857.046 (613.146 мужчин, 243.900 женщин) — Із Австро Угорщини прибуло в 1902 р. 171.988, в р. 1903 206.011 осіб, себто більше о 34.022. Із трех держав Европи (Австро-Угорщини Росиї і Італиї) прибуло в 1903 р. 362.726, себто дві третинї загального числа еміґрантів. Видно у тих державах панують найгірші обставини із цїлої Европи. П. Сарґент заосмотрив свою працю у численні статистичні таблиці, що дають між иньшим і національний поділ еміґрантів. Русинів прибуло в р. 1903, загалом 9.843, з того 7.695 мужеского, а 2.148 жіночого поля. Понисше 14 лїт було 407 осіб, у віці між 14 а 45 рокам було 9.084, вище 45 лїт 292. На 9.843 Русинів уміло 39 лише читати по анґлїйски; анї читати анї писати не вміло 5.595. Більше чим 30 долярів мало 254 осіб; меньше чим 30 долярів 8.247 осіб. Загальна сума гроший, яку мали всї еміґранти, виносила 92.452 долярів. Між рускими еміґрантами було 793-ох таких, що вже раз перед тим відбували подорож до Америки, 79-ох було убогих, або таких, що стануть тягарем державного скарбу а 9-ох було навіщених заразливими недугами.

Смерть із переляку. У одного берлїньского лїкаря помер 31 лїтний купець Б., що приїхав до Берлїна, аби піддати ся оглядинам. Як лїкар назвав ему рід его недуги, тодї хорий зімлїв, а приведений до притомности зімлїв ще раз і вже більше не прочуняв.

Страшне убийство. Невислїджені доси злочинцї убили в страшний спосіб Филипа Лозу в Маґерові. В ночи на 16 с. м. якийсь незнакомий чоловік збудив Лозу і оба пішли в сторону як село Кунин. Від тої пори Лоза щез. Жінка, свояки і жандармерия надармо пошукували за ним, аж наконець якийсь господар з Кунина, що працював в поли, побачив, що кілька псів порає ся коло чогось в збіжу. Він пішов туди і знайшов там відрубану людску голову, зовсїм вже обгризену псами. На его крик збігли ся люди і стали шукати за толувищем, котре й знайшли на 100 метрів дальше, також погризене вже псами. Показало ся, що то був трун Лози. Злочинцї відрубали ему голови і підкинули еї в иньшім місци. Хто допустив ся того страшного убийства, і що було его причиною, годї знати. Лоза був налоговим злодїєм і авантурником, котрого всї бояли ся. Судова комісия з Немирова веде слїдство на місци.

Тестамент Стенлї. В Льондонї отворено тестамент Генрика Стенлї. Спадщина по нїм виносить понад 150 тисяч фунтів штерлїнґів. Головною спадкоємницею установив покійний подорожник свою жінку; прибраний син буде получати скромну ренту в сумі 150 ф. шт., але по смерти панї Стенлї припаде ему частина нерухомостий. Єдиному досї живучому учасникови всїх походів африканьских Артурови Мунтені-Джефсон, який мешкає в Бруксели, записав Стенлї-леґат в квоті 550 ф. шт. Що до цїнних зборів і величавої бібліотеки нема в тестаментї нїякої згадки, тож остануть они власностию вдовиці.

Іспит руских дїтий в Пітсбурзї, Па. описує очевидець отсими словами: Дїти читали з своїх книжок, писали диктоване на таблици, але так певно себе, якби школярі, що ходять до яких висших шкіл і вже довгі, довгі роки учать ся. Найлїпше сподобало ся менї, як почали дїти деклямувати. Видно, що їх учитель (дякоучитель Ізидор Костюк) завдав собі богато труду, бо дїти деклямували голосно, дуже виразно і так розумно, що всї присутні на сали розуміли до одного слова, що дїти говорять. А то з того можу вносити, що по кождій деклямациї сипались оплески в нагороду дїтам за їх труди. Питаня з релїґії завдавав о. Кульчицкий з Мекіспорту. Дїти відповідали умило і певно, а понеже всї дїти кромі кількох дівчат суть в віці від 5—10 лїт, сама дрібнота, тож мило було кождому послухати, як молоденькі усточка научились хвалити Бога. Межи питанем, писанем і катехизациею сьпівали дїти рїжні пісні. А як засьпівали псалом „Господи, хто буде жити у Твоему дому“, то подумав я собі: „коли на нашім плейзї нема церкви рускої, хотяй Русини суть, то мусимо старати ся, щоби бодай була руска школа. Як дїти научать ся сьпівати рускі пісні і всїлякі побожні, а в неділю засьпівають, то неодному відхоче ся так зневажати сьвятий день, як то нераз наші люди по плейзах роблять. Галя була красно прибрана фанами, а кромі родичів було богато гостий, що прислухували ся тому, як то рускі дїти на чужій земли плекають руску мову. Я замітив, що всї гостї були дуже вдоволені з того іспиту, а то можна було пізнати з того, що коли о. Стефанович, місцевий сьвященик, подякував родичам, що радо посилали дїти до школи, а гостям, що так численно явили ся на іспит, тай запитав, чи би гостї не були ласкаві зложити який малий даток на подарунки для дїтий, то дві маленькі дївчинки, що обійшли всї гостї з тарельчиками, назбирали красну суму гроший. Опісля пороздавано дїтям нагороди, почім дїти засїли до стола, щоби охолодити ся айскримом (мороженим). *Ам. Свобода.*

Крадїж тещі. В місцевости Секешфегервар на Угорщинї сповнено крадїж, одиноку може доси в кримінальній істориї. Мешканець сеї місцевости Іван Ленчеш украв свою 78-лїтну тещу. Стало ся се ось як: В тамошнім полїцийнім урядї зголосила ся женщина, якась І. Сабо, і донесла з плачем, що підчас еї неприсутности дома хтось викрав еї стареньку матїр і то разом з ліжком та постелию, на котрій она лежала недужа. Полїция розіслала своїх аґентів на глядання, котрі скоро їм і повели ся. Показало ся, що крадежи допустив ся зять украденої старушки, І. Ленчеш. Приведений до полїцийного уряду, „злочинець“ признав ся до крадежи, а допустив ся еї з туги за тещою, не могучи довше терпіти, що она мешкала деінде. Полїцийний урядник і протоколянт, почувши таку заяву, думали, що мають до дїла з божевільним і хотїли вже кликати о поміч Однак присутна при переслуханю донька украденої, панї Сабо пояснила, що Ленчеш зовсїм здоров на умі а тещу украв тому, що в еї сїннику, котрого нїколи не покидала, було зашитих 160 корон, які она собі заощадила. І отсе було розвязкою загадки, такої з початку незрозумілої, бо прямо суперечної з людскою вдачею. Надармо Ленчеш присягав ся, що не мав понятя нро якісь 160 К, однак факт украденя власної тещі промовляв дуже сильно против него.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Сїчові переписні листки. Артист.-фотоґр. заведене „Мариля“ в Коломиї видало кілька переписних листів, що представляють сїчовиків із галицкого місточка Печеніжина при сїчових вправах. Найкрасше виглядають піраміди, які у наших сїчовиків зовуть ся „дзвінницями“. Серия сих карток враз пересилкою коштує 66 сот. (найлїпше висилати їх в марках).

Сімон Болївар. Для рускнх селян оповів Іван Франко Львів наклаком „Нового Громадского Голосу“. З друкарнї Народової (Манецких). 1904. Ст. 20, 8-ки. Цїна 13 сот. з перес. почтовою. 5 примірників сеї дуже пригожої для селян книжочки коштує 60 сот. із пересилкою. Можна набути в ред. „Нов. Гром. Гол.“ Львів, Чарнецкого 26.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошення** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускається на ціну процент після скількости уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, піврукавички цілі Glacé в найбільшім виборі.

Біле мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсолїна в Італії. — Найфільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіє і мунїция.

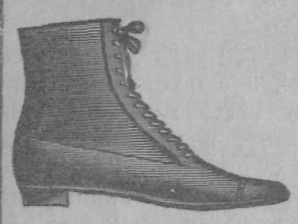

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР"

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти".)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько **обезпечені тревало** в „ДНЇСТРІ" від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **позички на 6 %** за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає **ся на 10 літ.**

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї пехай купуючі **звертають ся** за **позичками до** „ДНЇСТРА".

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденту** від удїлів а часть зиску призначує ся **на добродїйнї цїли;** до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. **18.385.— корон.**

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїнні папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда":

	К. с.
* * * „Явдоха" словіньска казка . .	—·21
Ів. Синюк. „Образки з природи" . .	—·20
О. П. „Хлощї садівники"	—·40
Омелян Попович „Розмови"	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки"	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець." . .	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский" .	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть"	—·20
Гаршин. „Малярі"	—·20
* * * „Зерна"	—·20
* * * „Котюзї по заслузї"	—·20
* * * Толстой „Два старцї"	—.14
Омелян Попович. „Ластівка" (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа".

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка" .	1.20
Ом. Попович. „Методика" I. часть . .	—.60
„ „ „Гаврицук Методика" II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли" . .	1.—
„ „ „10 казок для дїточок" .	—.20
„ „ „Збірка законів" . . .	.1—

	К. с.
Ом. Попович „Пів сотнї повісток" . .	—.60
„ „ „ „ „ . .	—.50
„ „ „ „ „ . .	—.40
Ів. Сянюк. „Образки з житя" . . .	—.20
Шпойнаровский Серґій. „Руска Читанка" для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада" .	—·20
„ „Порадник" як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь" . . .	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі" .	—.20
Франко Іван. „Русько-українська література"	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар" . .	1.—
Шіґуляк Єротей. „Верховиньскі згадки" .	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла"	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини . . .	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва" .	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?" . . .	1.20
Франчук: „Оферма"	—.20
Підеша: „Восток і запад"	2 —
С. Тихий: „Як робити тестамент?" . . .	—.30
Марченко: „Власна хата"	—.20
Яричевський: „Серце мовить"	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя" .	—.40
Серґій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїні

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгенїй Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради" Чернівцї, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради"

має на складї

„контракт купна і продажи"

в руськім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.
За редакцию відповідає Іван Захарко.

Ч. 85. Чернівці, неділя дня 18. липня (31.) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і неділї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адмінїстр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Плєве вбитий!

Поза муром салдатских штиків і „полїцайскої усїльнонной охрани“, яку сам удосконалив до послїдних меж можливости, поза сталевими стїнами карити досягла єго рука історичної Немезіс. Досягла єго остаточно караюча рука росийскої суспільности, над якою знущав ся довгих два роки. То не погиб звичайний „чиновнїк“ диспотичний, нї слїпе оружиє абсолютизму. Нї, се погиб кровожадний демон насиля, що по вбитю мін. внутр. справ Сїпяґіна в 1902 р. обняв керму росийского абсолютизму, щоб звести рішучий бій із „смутою і крамолою“ і заразом із всею свободолюбною думкою, які надїяв ся побідити в однім роцї.

Так надїяла ся жандармско-прокураторска душа, що тричи міняла свою віру, що змінила свою національність, (!) він же за молоду був Поляком, та завела ся. Плєве знав революцию у перших єї починах, із процесів „Народної Волї“, завдяки яким він вибив ся так високо на бюрократичній драбинї. Та тепер настали в Росиї часи инъші чим в 80 рр. Тодї були революцийні терористи — одиницями, з якими суспільність не мала звязи, а нинї зреволюцїонїзована інтелїґенция, студентство, робітники а в части і селяньство.

Плєве своїми поступками опозицию лиш відсував у що-раз більшу скрайність, лиш розятрував іскру народного обуреня. Два лїта урядованя Плєвого се чиста мартіорольоґія Росиян, не кажучи вже про инъші народи. Висаджене із визначних становищ лїберальнїйших людий, розбите земств, обупутане Росиї безперервною сїтию полїциї, згноблене права слова і печати, безпощадне давленє Фінляндцїв, Українцїв і Вірмен, Кишинівска різня, Полтавскі сїкуциї мужиків, кроваві здавлюваня страйків, жорстоке давленє студентів, крайне переслїдованє всякої хочби найвизначнїйшої в царстві духа одиниці, наколиби вона обявила слово протесту, а вкінци втручене Росиї в пропасть війни з Японїєю, ось гріхи Плєвого. За єго епохи всякі чисто фахові збори зміняють ся в протидержавні демонстрациї, росс. і сибірскі тюрми наповнюють ся як нїколи, жандармска самоваля гирцює до схочу але зростає і крамола. І йдуть зорґанїзовані атентати на орудия: Плєвого на Оболєнского, на Валя, на Богдановича, на Бобрікова, на Андреєва, а за ними погиб і сам Плєве і то в часї важкої війни із Японїєю.

Оборонї й пропаґатори кровожадного абсолютизму — стають лиш смертними марами, а незабаром мабуть стане позагробовою марою й сам росийский абсолютизм, що остає постидним анахронїстичним клеймом цивілїзациї XX. столїтя.

* * *

Про убитє Плєвого доносить росийска аґенция телеґрафічна: Замах на мінїстра справ внутрішних Плєве виконано в хвили, коли він доїзджав до моста перед двірцем варшавскої зелїзниці. В реставрациї, що знаходить ся там на право, сидїв якийсь молодий чоловік і заєдно глядїв на улицю. Коли в повозї надїхав мінїстер, їдучи до Красного села, щоби там зложити вел. кн. Володимирови ґратуляцию з нагоди іменин, той молодий чоловік кинув бомбу через вікно. Двояко говорять про сам вибух бомби; одні кажуть, що она вибухла під повозом, другі знов говорять, що она впала до повоза. Досить, що бомба розірвала повіз на дрібні кусні, так що з него остали ся лиш задні колеса а мінїстрови відорвало голову. Гук був дуже сильний. В будинку двірця зелїзниці на фронтї від сторони моста вилетїли всї шиби. Тїло мінїстра без голови полїция усунула на бік і накрила якимсь рядном. Чоловік, що допустив ся замаху, хотїв втїкати, але єго придержали в дверех реставрациї. Товпа людий, що єго була окружила, розбігла ся, коли побачила у него другу бомбу, котру ему зараз відобрано. Дальше доносить росс. аґ. тель., що бомба, яку кинув до повозу, була подовгастою бляшаною коробкою наповненою вибуховим творивом і кусниками металю. Убийник, як здогадують ся, мешкав від кількох днїв в тій сторонї, де допустив ся замаху. Число ранених осіб есть 18; між раненими есть двох офіцирів, одна женщина і одна дитина. Вибух був так сильний, що кусні розірваного повоза вбили ся в тїло Плєвого. Голова єго есть зовсїм розірвана. Каплицю, що знаходить ся близько двірця, вибух зовсїм знищив. Після вістий, які наспіли до Берлина, замах на Плєвого виконано о 10-їй годинї 10 мінут перед полуднем в хвили, коли мінїстер їхав каріткою зробленою із сталевих плит і дротів на балтицкий дворець, щоби поїхати до царя до Петергофу. В тій хвили вибіг з реставрациї, що зве ся „Варшавская ґостіннїца“ і знаходитк ся на розї „Ізмаіловского Проспекту“ і коло варшавского двірця, якийсь молодий чоловік і кинув бомбу. Де впала бомба, того не знати. Мінїстер згинув на місци; ему урвало лїву руку і обі ноги. Сполошені гуком коні впали на тїло мінїстра. Кільканайцять осіб, що були случайно близько того місця, сильно покалїчило. Полїциянт, що стояв недалеко, згинув на місци. Серед публики настав страшенний переполох. Зараз сконсиґновано в значнім числї полїцию, а козаки обступили місце кровавого замаху.

Вбійник Плєвого, як доносять телеґрами є 26 лїтний білявий молодець. Виглядає на студента. Свого імени нїяк зрадити не хоче. Як єго увязнено кричав голосно: „Най жие социяльна република“. Єго інтерновано в Александрівскім шпитали, бо при атентатї сам потерпів важкі рани, в наслїдок яких оказала ся конечною операция.

Вбите Плєвого зробило величезне вражінє в цїлім сьвітї, а передовсїм в Росиї. В Петербурзї цїла залога сконсиґнована. Улиці обставлені військом. Оголошено стан облоги. Увязнено сотки осіб, бо полїция переконана що атентат був дїлом цїлої орґанїзациї. Загалом лякають ся нових атентатів, про що сьвідчить і те що в ваґонї, котрим їхав передвчера мін. справ. Муравєв до царя, розбито каменем вікно.

Цареви доніс про вбите Плєвого мін. справ загр. гр. Лямсдорф. Розпочавши банальну розмову нараз втратив пановане над собою. Затревожений цар, пречуваючи лихо, вхопив співбесїдника за обі руки, питаючи: „Говоріть, що стало ся? Порт Артура здобули?. „Доперва по хвили оповів Лямсдорф про скін Плєвого. Цар зблїд і через довший час не міг промовити й слова. Цїлий дрожав, аж відтак зарядив, щоб тїло Плєвого забрано з улиці і похоронено на кошт держави.

Голоси праси про вислїд виборів.

Національно-полїтичне значінє буковиньских виборів соймових оцїнює „Руслан“ (ч. 158) ось так: З усїх областий Україны-Руси (окрім угорскої Руси) найпізнїйше пробудила ся з тяжкого просоня буковиньска Русь і дійшла з початком 60-их років минулого столїтя до національної сьвідомости, до того погляду, що лише на щиро-народних основах можуть буковиньскі Русини двигати ся і розвивати культурно. В тім змаганю до національного осьвідомленя

Із чужого поля.

Никола Лєнав.

Очеретні думи.

Переклала К. М.

1.

Вже померкли сонця лучі
І втомлений день здрімав,
Позвисали верби з кручі
У глубокий тихий став.

Найдорожше кидать мушу,
Слези вїї сполочіть!
Сумно верби шепчуть в глушу
І на вітрі трость дрожить.

У мій тихий біль глубокий
С'яеш, мила, ясна все,
Як крізь верби і осоки
Зоря луч свій сьвітлий шле.

2.

Мрачно! небом хмари ходять,
Дробен дощик в низ спустивсь,
Скаргою вітри заводять:
„Ставе, — де твій блеск подївсь?“

І шукають згаслу зорю
В вод розритій глубинї,
Не всьміхне ся в моїм горю
Ах! твоя любов менї...

3.

По самотній по стежинї
В очеретів гущу йду,
У вечірній у годинї
Я твій образ, мила, зву.

Як ніч злине, трость колише
Таємничо стать свою,
Щось в нїй плаче, жалко дише,
І я слези, слези лію.

В вітру шумі звуки милі
Наче чую я твої,
Сьпів солодкий водні филї
Котять плесом по ставі.

4.

Сонця луч загас,
Чорні хмари мчать,
Тужно важко враз
В даль вітри шумлять.

Дико небом рвуть
Лискавки бліді,
Їх тремтяча путь
Видна у ставі.

На жаристім тлї
Бачу я тебе,
Й довгі коси дві,
Що їх буря дре.

5.

По ставі по неподвижнім
Місяць блески розповив,
Сьвітла свого рожі пишні
В очеретну зелень вплїв.

На горбку серни там очи
Спозирають в ніч глуху,
Сонна птичка залопоче
Зрідка поміж трость гнучку.

Слезні вїї в низ спадають,
Десь із серця глубини
Сотнї мрій про тебе грають
Наче тихі молитви.

Александер С. Пушкин.

Чорний шаль.

Переклав Ярослав Весоловський.

Гляджу мов шалений на чорний шаль,
А душу холодну шматує печаль.
Тодї молодий і легковірний я був,
Як в щирій любови д' Гречинцї втонув.
Спершу голубила дївчина мене;
Та швидко скоїлось нещасте страшне:...
У мене гуляли раз гостї — до слїз.
Тут жид препоганий до мене приїз:
„Весело“ — він шепнув — іде вам [гульня,
Тобіж ломить віру Гречинка твоя.
Я дав йому плату, проклявши його
І вірного чуру закликав мого.
Ми вийшли: на бистрім кони я летїв,
А голос жалю у минї занїмів.
Як я лиш доглянув Ґречинки поріг
В очах померкло, я весь занеміг....
В сьвітлицю віддалену входжу один...
Там любку зрадливу тулив Вірменин.
Стемнїв менї сьвіт: булат загремів...
Урвать поцїлуя вже злодій не вспів.
Безголове тїло я довго давив,
І очи в нещасную любку впядив.
Я тямлю мольби єї, тямлю і кров...
Погибла Гречинка, погибла любов.
Я зняв з голови єї чорний сей шаль
І мовчки отер ним скервавлену сталь.
Мій раб, як настала вечірня імла
Шпурнув в Дуная филї їхні тїла.
Із тої пори я не знаю нічних
Розрад і оценят не цїлую знадних.
Гляджу мов шалений на чорний шаль,
А душу холодну шматує печаль.

* * *

Минї тебе не жаль моя весно,
Що ти з любовю поплила марною,
І тебе не жаль таємности нічна,
Осьпівана сопілкою тужною;
Минї вас не жаль невірні други,
Вінки пирів, нї чаші руковії,
Нї вас не жаль звідниці молодії, —
Тепер минї чужі усї ігри.
Та деж то ви пропали хвилї туґи
І ти надїє й серця тишино?
Деж прежнїй чар і пестощі натхнїня?
Верниж ся знов, на хвильку хоч — весно!

Переклав Ярослав Весоловский.

і культурного поступу переходила буковиньска Русь подібні дороги, як і Галичина, і там проявляли ся такі самі народні недуги і пошести як в Галичині. Але хоч Буковина значно пізнійше взяла ся до сеї роботи, зуміли тамошні трудовники на народній ниві, хоч як нечисленні, витворити серед буковиньско-рускої суспільности виразну і ясну сьвідомість національну. Москофільска пропаґанда кинула ся і на буковиньскій народній ниві шкідним буряном і там якийсь час запоморочувала уми рускої суспільности.

Одначе передові, хоч як нечисленні Русини-народовці відразу зрозуміли грозу сего шкідного буряну і уміли відрізнити і віддїлити кукіль від здорової пшениці. Буковиньскі Русини-народовці станули відразу на рішучім і яснім становищи, що хто не є і не признає себе Русином, не може творити нїякої рускої партиї і тим раз на все видїлили і вирізнили споміж рускої суспільности народних відступників, з якого б они не були табору. Довго ще доводило ся буковиньским Русинам-народовцям поборювати народних відступників, що скривали ся під покришкою нїбито „старорускої партиї“, а на жаль дізнавали навіть пособлювання з боку нетямучого краєвого правительства (як свого часу посол др. Волян, опісля др. Гакман), одначе рішучо і сьвідомо ведена боротьба довела на останку до сьвітлої побіди, до викоріненя сего поганого буряну, до усуненя сеї киринї, що ставала перепоною всякій реальній народній роботї. Останні соймові вибори вели там Русини-народовці з сьвідомою цїли рішучостю, з ясною програмою поборювання всякої масти народних відступників, не вдавали ся в нїякі консолїдациї і зуміли переконати краєве, як і центральне правительство, що лише на народних основах оперта руска політика зможе принести хосен і рускому народови і краєви та державі. (Правительство при виборах не брало нїякого удїлу. *Ред. Бук.*). Вислід був сьвітлий, москвофільского буряну не стало, его випололи з накорінком.

В тім іменно лежить цїла вага і незвичайна національно-політична досягліть буковиньских соймових виборів. Буковиньска Русь станула тепер на чистих народних основах і еї культурний розвиток піде тепер широким шляхом, без перепон, які все кладено з москвофільского боку — не буде вже сеї киринї, яку в кождім народнім починї розводили москвофіли, шукаючи собі союзників в сусїдних політичних таборах, а навіть підшиваючи ся під крила правительства, котре не все зуміло полапати ся на їх проворности і хитрощах.

В. Доманицький. 2)

СТАРИЙ ДЯК.

(Згадки з недавнього минулого).

(Далї.)

Була у них і дитина, природа її неначе на поталу їм дала! — таке миршаве, хиряве, ледве дух у нїй держить ся. Усї баби — такі що „знають“!) — признали, що дитина хора на сухоти; а єдиний лїк од сеї хороби — покласти дитину на лопату і всадити в піч аж за жар, — подержати трохи над чіріню, — і тодї сухоти як рукою зніме. Покликали бабку; поклала вона дитину, як слїд, на лопату, і, зовсїм так як треба, всадила з нею аж за жар, — та на лихо дитина скотила ся з лопати на напалену піч — і відти вже вигорпули лише шмат печеного мяса.

Після сеї пригоди Хома М-ич так сугубо „укріпив“ був Епистимію, що вона аж занедужала на якийсь час.

Який власне з Хоми М-ча був дяк, не трудно усякому догадатись. Бувало як тілько на дворі почнеть ся весна, — поїхав вже дяк з села, тілько й видно, — чи на Дін, чи у Крим — з чумачкою. Любив страшенно чумакувати! Отодї, як нема його в селї, — чиста благодать і прихожанам, і сьвященикам. Бо звичайно, як тілько прийде сьвято — не буде в церкві одправи! непремінно Хома М-ич заведе з батюшкою сварку, счинить бучу, батюшка роздягнеть ся — і нема відправи!

Була ще і друга принада, що притягала до себе Хому М-ча не меньш від чумачки — се — дешева горівка. Річ у тім, що в К-му, як і в иньших селах Староства була запроваджена в ті часи так звана „одкупна система“, себ-то: яка-небудь приватна особа брала на одкуп горальнї і шинки, вносила дїдичеві чи урядові відому квоту, і тодї вже прикладала рук, щоб не тілько повернути затрачені гроші, але ще й якийсь зиск (звичайно, дуже значний) одержати. Між тим, за кілька верств, в Уманьщинї, де було панське право, одкупної системи не було, і горівка там продавала ся по тій цїнї, що і скрізь, дуже дешево — по четвертакові за відро, тодї як по сей бік, в старостві, за відро треба було покласти цїлого карбованця.

Сї одкупи — були надзвичайно неприємні і шкідливі для селян не тим, що горілка стала дорожша, а тим, що одкупщики, бачучи наприклад, що горілка не розпродукуєть ся, що лишаєть ся її дуже багато, — насильцем, було, накидають перед великими празниками — Різдвом, Великоднем, Зеленими Сьвятами, Храмом — кожному кращому хазяїнові по бочці. Мусиш її або випити або роспродати другим. Не збув і не заплатив — зараз одкупщик до економа; економ дає козаків з двору — і ті вже поможуть повернути довг: пійдуть з двору і воли, і корови, і коні, і хатне добро...

Отже Хома М-ич страшенно ненавидїв дорогу горілку і звичайно підіймав похід за дешевою. Звичайно бувало так. Запряже Хома Маркіянович у віз коні, покладе туди бочонок, відер на 10—15, посадить з собою, з заду, Грицька Матюху — се був Ґоліят — з цїпом, а сам спереду теж з цїпом і з косою — і їдуть у Майданецьке в горальню на горілку. Набе-

Полїтичний перегляд.

Похорон Кріґера.

До Гаґи прибули в четвер із Кляренс тлїнні останки Кріґера. Зложено їх на площи біля двірця, де зібрали ся тисячі публики із Гааґи із окружних міст та сїл. Цьвіти й вінки заповнили цїлу салю. Між ними були вінки від королївскої родини, від полудневого африканьского товариства і его філій, від міста Антверпії, від артистів, від давних урядників бурскої републики і т. д. Жалібний похід пішов із двірця в Газї о 3. год. попол. на кладовище, де тимчасово зложено домовину в цвинтарній каплици. Між присутними був також і президент Штайн, що зложив пригарний вінець на могилї свого незабутного друга недолї.

Герерско-нїмецка війна.

В Нїмеччинї панує велике невдоволене із перебігу военних операций. Ген. Тротї закидують, що він через злишну обережність позволив утечи Герерам із окруженя. Крім сего доносять, що в нїмецкім війску панують недуги, а передовсїм тиф.

Борислављский страйк.

Страйк нафтових робітників тривае супроти неуступчивости капіталістів дальше. Як звісно перших провідників страйку відкликано з Борислава через візване їх до відсиджуваня судових кар. На місци страйку пробуває делеґат австрийскої Унії гірничої Цінбр. Ситуация заостроює ся. Лучають ся вже побитя штрайколомів і підпали шибів. Ради громадскі Борислава, Волянка і Тустановець будуть розвязані. Лад заведе правит. комісар.

Процес о шпіонажу.

Віденьский процес о шпіонажу покінчив ся засудженем Дирча за намагане шпіоньство і обманьство на 18 м. вязниці, а Сим. Лаврова на рік тяжкої вязниці за шпіоньство.

Росия і Нїмеччина.

Трактат торговельний між Росиєю а Нїмеччиною вже заключено. Підписали его мін. Більов і Вітте.

Вибори між „добре уродженими“.

Вибори до краєвого сойму покінчили ся у вівторок вибори послів із II. і I. курії. Коли досї вибори між боярами й дїдичами переходили гладко, то сим разом виявила ся й серед дїдичів значна опозиция проти дотеперішної боярщини. Маємо тут іменно на думцї т. зв. „партию посередну“, з'орґанїзовану аж в послїдних тижнях, яка виравдї не вспіла переперти своїх кандидатів у великій посїлости, де проти неї виступали скартельовані дїдичі польскі і волоскі, але за те здобула на своїх кандидатів справдї значне число голосів. Із II. курії вибрано із поміж Волохів дра Александра бар. Громузакого (143 гол.) Тодора Фльондора (88 гол.) Николая бар. Мустацу (87 гол.) др. Івана Волчиньского (87 гол.); із поміж Поляків: Христофа Абрагамовича, Казїмира Богдановича, Захарія Богосевича і проф. дра Альфреда Гальбона (всїх 87 гол.). Кандидати партиї посередної: Мих. Прункул із (62 гол.) др. Йос. Богосевич, др. Ник. Попович, Адольф Весоловский, др. Сальо Вайсберґер (із 59 гол.), др. Єман Фльондор і Марку Фішер (із 58 гол.) перепали. Бар. Громузакі був спільним кандидатом.

Із I. курії себто послами духовної вел. посїлости вибрано 8 гол. на 9 (!) голосуючих на ново архим. Мир. Калїнеску кох. сов. Дионїзия Бежана; 2 голоси впали на сов. проф. дра Евзеб. Поповича. Сим вибором митрополїт знов задокументував, що похвалює всї подвиги Бежана обчислені на шкоду руского народу, а заразом поновив стару кривду Русинів, вибираючи духовними послами обох Валохів, хоч половина вірних черн. консисториї се Русини. Але всему мусить бути конець і тій кривдї і безосновним привілеям!

Росия й Японїя.

Атак на Порт Артура.

„Daily Mail“ із Йокогами, а „Tines“ із Шанґаю доносить під вчорашню датою, що Японцї розпочали вже загальний атак на Порт Артура.

Заняте Нючвану.

Про заняте Нючвану доносять до Мьондону із Тиенцину таке. В ночи з нздїлї на понедїлок вийшло з Нючвану (Инкав) все цивільне населене росийске, від'їжджаючи дорогою на північ. Рівночасно виїхали також і всї урядники росийскі. На другий день рано вийшла з міста залога росийска, спаливши насамперед в очах хіньскої товпи росийску оселю з виїмкою адмінїстрацийного будинку. В будинку тім остав ся лиш управитель Ґроссе, котрий з ключами дожидав Японцїв. Передна сторожа японьска увійшла до міста в понедїлок, а ві второк заняли сильнїйші віддїли японьскі. Зміна тота відбула ся дружливо супротив Японцїв. По вимаршу Росиян вивішено на всїх будинках французкі хоругви, з виїмкою будинку митового, на котрім повівала хіньска хоругов; еї заступлено японьскою. Японьцї задумують вчинити Нючван основою своїх операций. Хіньцям віддадуть его аж після війни.

Рапорти росийскі і японьскі про боротьбу під Дашічао.

Куропаткін прислав цареви дня 25 с. м. рапорт ґен. Зарубаєва о битві під Дашічао з дня 25 с. м. Була то після сего рапорту головно борба артилериї, котра над вечером осягнула кульмінацийну точку. При лучах заходячого сонця рушив неприятель до атаку на полк барнаулский. Командант тогу полку відпер атак, висилаючи свої баталїони чотири рази до атаку на баґнети. Артилерия о 9 годинї перестала стріляти, але огонь карабіновий тревав до пізної ночи. Росияни удержала ся на всїх своїх становищах. По битві показало ся, що напротив 18 росийских баталїонів стояли що найменше дві девізиї японьскої і переважаючі сили артилериї. Зарубаєв не уважав за відповідне вести дальше борбу слїдуючого дня серед таких обставин і постановив розпочати відворот на північ, котрий відбув ся в повнім порядку. Страти не знані ще докладно; оцїняють їх на 20 офіцирів і 600 вояків. Страти Японцїв суть більші як Росиян.

Знова із Токіо доносить Бюро Райтера про ту битву такі подробиці: Ґен. Оку предложив, щоби Японцї розпочали в неділю похід на Дашічао. Росияни займали укріплені позициї на полудни від Дашічао і укріпили ся були сильно від всходу і заходу. В неділю рано Росияни розвинули поволи цїлу свою силу до бою, котру Оку оцїнює на 5 дивізий і 100 пушок. Огонь російскої артилериї спинив Японцїв в їх походї. Ґен. Оку постановий підождати, аж нїч западе. О 10 тій годинї вечером пустило ся наразцїле праве крило Японцїв на Росиян, а о півночи Японцї здобули становища Росиян на всхід і на захід від Каіпін, Остаточно заняли Японцї всї позициї на всхід від Шеншін-шітун і гнали ся за Росиянами аж до Дашічао.

Письма з краю.

Отворене „Сїчи“ в Іспасї.

В неділю дня 24. липня отворено урочисто новий кіш Сїчовий в Іспасї. На се сьвято прибуло богато гостий з околиці, прибула також з прапорами „Сїч“ із Бергомету н. Ч. і із Вашківців. Збори відкрив в год. 3. по полудни господар Шпитко, опісля вибрано батьком сїчовим дра Трильовского, заступником осавулу вашківского коша Лисана, мат-

кою сїчовою паню директорку з Бергомету, п: С. Данилюкову, а секретарем п. Василя Сїмовича з Чернівців. Перед якою двотисячною масою народу проговорив др. Трильовский, поясняючи ціль сїчових товариств по селах, а потім приступило до вибору старшини. До старшини увійшли: Василь Мазуряк, кошовий; Тамофій Яцко, осавула; Николай Кусек, скарбник; Іван Шпитко, справник; Ґеорґій Павлюк, писар; Теодор Мицкан, Дмитро Григоряк, Іван Кусяк, Олекса Трифич, четарі; Василь Демко, хорунжий. Після присяги під прапором установлено місячну вкладку 10 сот. і зачали ся привіти. Перший промовив господар Петро Шандро, з Милїева, висказуючи радість ізза того, що нарід чим раз більше зачинає орґанїзувати ся в Сїчи. Представник черновецкого Сокола п. Василь Сїмович, витаючи нове товариство, вказав корисним для Сїчий, щоб вони викорінювали анальфабетизм, п. Данилюк промовляв іменем „Сїчи“ в Бергометї, завзиваючи нарід, щоб горнув ся до просьвіти. В імени товариства українських студентів „Сїч“ промовляв т. Іван Стрийський, в імени Вашківской „Сїчи“, осавула сїчовий п. Лисан, а п. Іван Шпитко у гарній промові завізвав ще усїх присутних до єдности, згоди і братаня під прапором, Сїчий. Гарне враженє зробила на присутних деклямация Тодера Мицкана з Вашківців, що з чутем і з зрозумінем проголосив Шевченкову „Розриту могилу“ —а вже верхом цілого сьвята була деклямация школяра з Іспаса, Івана Ватрича. Сей хлопчина зовсїм добре віддеклямував „Гамалїю“ Шевченка. Хлопця підносили в гору, общюловували, а на лицях присутних можна було доглядїти слези...

На закінченє голова зборів подякував прилюдно п-ні де Ля-Скаля, за дар 100 корон в користь Товариства і закрив збори, завзиваючи до єдности і працї. Збори закінчили ся піснями: Ще не вмерла, Не пора, Гей там на горі — опісляж наступили вільні вправи на широкім іспаскім ободоню, де старші віком Сїчи, Вашківска і Бергометска пописували ся чудовими вправами. Вечером відбула ся драматична вистава „Арендар“ в користь Іспаскої „Сїчи“. Представленє випало дуже гарно, і кождий, хто того дня був в Іспасї, вертав ся до дому з вдоволенем, із як найкращими враженями. Піднести ще треба тут заслуги тамошнього учителя п. Храпка, що цїлим серцем приляг до „Сїчи“ і его, головно заходам треба завдячити те, що в Іспасї повстав новий Сїчовий кіш.

Гість.

НОВИНКИ.

Вінчанє п. Антона Маркевича ц. к. судового авскультанта із п. Анною Жулиньскою відбуде ся дня 2 го серпня о 6. год вечером в гр. прав. катедральній церкві в Чернівцях.

Сеї неділї відбуде ся в Кипятинї нов. Вижниця основанє „Сїчи“ в домі Івана Дутчака о год. 4. попол.

Із тов. акад. „Союз“. Рішенем виділового засїданя з дня 13/7 1904 перебрав заряд академічного товариства „Союз“ студ. прав, Володимир Ганкевич. Прошу звертати ся в справах сего товариства до него. Помешканє: ул. Ветеранів ч. 4. Заразом дякує тов. „Союз“ панам: Др. Кост. Климови, Др. Володимирови Кобилиньскому й проф. Шпойнаровскому, котрі причинили ся до побільшеня бібльотеки. *Володимир Ганкевич* адмінїстратор.

Мілїонові стемплї. Скарбові власти французькі зажадали від нового товариства панамского, що набуло свої права за міл. франків сплати в сумі 14 міл. франків яко переносну належить стемплеву.

Експльозия. В металюрґічній фабрицї у Вентаніе, що обнимає більше чим 400 м. простору лучила ся експльозия, в наслїдок якої потерпіло важкі рани богато робітників.

Оркан в Льондонї. Сего тижня лютували в Льондонї великі оркани, що наробили богато шкід. Довготриваючий дощ попереміновав улиці в озера. Через підмуленє фундаментів богато домів позападало ся. Комунїкацию на підземній желїзници спинено.

Кровава драма. В одній букарештеньскій кавярни прийшло до суперечки між Лазаревом, що видавав часопись „Balcanul“ ворожу Македонцям, а одним Македонцем. В розгарі добули оба соперники револьверів — стрілили і оба впали мертвими.

Ніж в мозку. Одна медична часопись, видавана в Америцї, доносить, що в містї Ню-Гавен, в державі Connecticut, один лїкар видобув 57-лїтному муринови з голови кусник ножа, котрий 20 лїт стримів в его мозку на 2 цм. глубоко. Тоту рану одержав мурин підчас якоїсь бійки, однак про ніж не знав нїчого, аж в послїднім часї почув в голові сильні болї і почав діставати нападів конвульсиї.

Під колесами желїзници. В четвер переїхала желїзница в напрямі із Вашківців до Вижниці фіру Семена Мерценка із Банилова Слободзїї. Желїзница перервала фіру на двоє і відорвала нещасливому другу ногу, бо першу стратив він у наймах при молотільни. Нещастє скоїло ся через те, що Марценко хотїв переїхати желїзничний шлях перехрестною їздною дорогою, нїм ще надійде желїзница, а як звісно на льокальних шляхах рами нема. Марценка відвезено до черновецкого шпиталю в супроводї вашківского лїкаря громадского дра. А. Петровского.

Веселі вязниці. Мешканцям вязниці в Мічіґен, в північній Америцї поводить ся знаменито. Власти сеї держави в почутю людскости не вдоволили ся лише знесенем кари смерти, але позволили також на се, щоби вязні завязували межи собою спортові кружки. Щоби прогнати скуку, засновано дебатові і театральні товариства, а в найбільшій державній вязници позволено навіть одному циркови давати представленя. Вязниця в Джексонї видає ґазету, редаґовану і друковану лише вязнями. Тота ґазета має в Мічіґен чимало передплатників і приносить значний зиск, котрим ділять ся всї вазничні горожани.

З когутів курки. Італїйскі часописи доносять, що до професора Ґрассі, директора анатомічного інституту в римскім університетї, зголосив ся якийсь чоловік, Роккі з оригінальним предложенем. Впевнює він, що з когутів можна зробити курки, поки они молоді; зате курок годї переміняти на когутів. Проф. Ґрассі дав ему 100 курят, щоби під строгим наглядом доказав свое відкрите, бо Роккі каже, що робив на власну руку досьвіди з 230 когутами і лише в шістьох случаях завів ся. Очевидно, учені природники відносять ся до експериментів Роккія з недовірем. На нашу думку будуть ті когути обернені в кури є найпевнїйше — качками дневникарскими.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Редактори а Чехов. Чехов розпочав свою літературну дїяльність 1880 р. в „Стрекозї“. Перші его проби зустрічали ся із доволї немилими, а навіть обидливими редакторскими відповідями. В 48 ч. незваної часописї дістала ся Чехову така відповідь: „Дуже довге, а безбарвне; се щось в родї білої паперової ленти, витягненої Хінцеви з рота“. В ч. 51. знова читаємо таке редакторске „dictum acerbum“ під адресою пізнїйшої слави росийского слова: „Нерозцвившись вянете. Дуже жалко. Годї, бачите, писати без критичного розбору своїх дїл“. Видно редактори не церемонились, хоч сильно промахнули ся. І кілько то молоденьких письменників зразить ся різкою редакторскою відповідею? Але якби воно там і не було правдивий талан все пробе для себе відповідний шлях. Біда лиш в тім, що є велика сила таких письменників, що засипують своїми „творами“ одну редакцию за другою, і хоч всї їм признають, що прямо шкода того паперу, який записують, вони все ще пишуть і пишуть безконечно. *Яр. Вес—ий.*

Ще про гонорарі авторскі. Полеміка Суворіна із Марксом викликала безлїч статий. Із них виймаємо ще отсї цікаві вістки про висоту платнї, яку побирали визначні росийскі писменники за плоди свого пера. Твори Турґенева закупив накладчик за 50 тис. рублїв платнї в ратах, а звісний сатирик Салтіков-Щедрін не міг за свого житя найти накладчика, щоб дав ему таку саму високу суму. Цікава істория зложила ся із видавником усїх визначних росс. письменників 80 і 90 их рр. Базуновим. Всї гадали що він поробив на виданях великі маєтки, тим часом він збанкрутував і мусїв іти на службу за прикащика. При лїцитациї его майна вийшла на верх і таємниця гонорарів, які він платив письменникам. Достоевский дістав за 13-аркушевий роман „Вѣчный мужъ“ 150 рублїв, Ґлеб Успеньский брав по 8 рублїв від аркуша. Лесков був тодї дуже популярним письменником, тож за его романи „Запечатлѣнный ангелъ“ и „Захудалый рабъ платив Базунов по 30 рублїв за аркуш на 15 стор. із правом нечатаня 2 тисячок примірників. Як видно видавничі обставини були не так ще давно в Росиї також не богато лїпші від нинїшних наших. *Яр. Вес—ий.*

Надіслане.

Підписаний просить уклінно всїх тих Вп. панів, котрі не заплатили дотепер за вислану їм книжечку „Весняні вечери“, з котрої часть призначена на будову театру у Львові, о надісланє нам належитости або о зворот книжочки в добрім станї. *Е. А. Крушинъский.* Коломия, Собіского 3.

На сходинах в готелю центральнім в пятницю дня 22/7 хтось заміняв палицю. Просимо віддати еї в нашій редакциї.

„Bukowinaer Post“,

одиноку нїмецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен спирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета **виходить що неділї, вівторка і четверга та коштує квертьрічно 5 кор., місячно 1 к. 70 с.**

шла; — було вже по обідї. „Отець“ (Хома М-ич звичайно звав і батька і брата — „отець“; тілько в останнім разї додавав „отець-брат“) вийшли з двору — мабуть до когось намірились в гостину, — а вони, було, як тілько нема чого робити, зараз до кого-небудь на бесїду! Коли ще глядь — верхівець летить. „А куди?“ — „В Звенигородку, до протоєрея!“ — „А письмо є?“ — „Є!“ — „Давай сюди!“ Розірвали коверту, а там в серединї 25 карбов. Бо Полїщук думав, що може мало дав — тому протоєрей не їде! Узяли їх, сховали у кишеню, оддали листа верхівцеві та й кажуть до него: „Їдь!“ Він поїхав. А так над вечір — приїздить і протоєрей. Кличуть мене отець та й кажуть: „Ну, Хомо, — я своє получив, а ти своє получай, як знаєш!“ У вечері засьвітили сьвітло, щоб починати обряд — а я не явив ся. Як затупочить протоєрей, як закричить: „Де дячок? сюди сей мент!“ Знайшли десь мене, привели — нїчого не вдїеш. Тодї я взяв, сховав требник. — „Нема требника! Десь загубив ся!“ — „Як загубив ся? Щоб менї зараз був!“ Шукали, шукали, — нарештї, я найшов. Що його в сьвітї Божому робити? Шкода-ж і подарувати. — Ну, чекай, хоч на молодикові зірву! Хоч він і свій брат, дячок, але знай, що менї моє слїдує! Вийшли вже з церкви. На дворі темно, хоч у око стриль. А на молодикові сива новісенька шапка — така, що мабуть рублїв 38 варт була! Він ту шапку — на бакір, іде пишаєть ся, а я зайшов з боку та за шапку — хіп! Ну, тепер мої гроші будуть у мене! Тодї вже рідня його до мене: „Хомо Маркіяновичу, згляньтесь, не робіть сорому!“ А ви-ж хиба менї не зробили сорому? Вбрались в нашу церкву нас не спитавши; нї „отця“, нї мене й знать не хочете? — Дали менї пять рублїв, а я тодї віддав їм шапку.

Довгенько був дячком Хома Маркіянович, — аж до 1855 року. Хоча ще старий був ґазборий і дужий, а про те, з наказу власти, мусїв вийти „за шмат“... І після того, лишившись без усякої забезпеки, тільки тим і жив, що дадуть добрі люди, або хто покличе над мерцем псалтира прочитати, та ще мав пасїчку, вилуків 3 десяток... Ото і всього. Треба правду сказати, що Епистимія чи мало підтримувала їх спільне житє ще й тим, що, будучи простого роду, вона не соромилась піти у жнива до якого заможнього хазяїна і заробити за сніп тих кіп 3—4. А люди, вважаючи на те, що вона-ж таки дячиха, попускали їй більший сніп, нїж иньшим. Коли тим давав ся четвертий — то дячисї неодмінно вож третий! Але через ті копи трапило ся їй і лихо, — та вже певно так їй від Бога судило ся! Заробила вона одного лїта три копи у доброго хазяїна; хазяїн вже одіткнув її снопи — треба було тілько скласти та забрати. Принесло чогось на той час Хому Маркіяновича: почала ся сварка за ті снопи, Хома М-ич через щось вимагав собі половину снопів, счинила ся бійка і підчас її Хома М-ич якось необережно, вилами чи чимсь, вийняв Епистимії око. Так з одним оком вже й доживала вона віку!

Минуло 12 років з того часу, як Хома Маркіянович опинив ся „за штатом“. Увесь сей час у К-му був другий дячок — Філоновський. Коли се Філоновський умирає... Хома М-ич воспрянув духом, вступив зараз на його місце, одправляє з „отцем-братом“ в церкві; там хрестини, там вінчанє; а до того і люди тодї чогось дуже мерли. Бувало зустрінеш у базарі Хому М-ча: „а що як, Х-о М-ичу, як ваші дїла?“ — „Слава Богу, хвалити Бога! Людцї мруть, доходцї капають! Хвалити Бога!“ Хома М-ич раював так щось мало не з рік. Коли се раптом пройшла чутка, що є новий дяк і навіть уже у село з'явив ся. Прибігає Хома М-ич до свого батюшки, збентежений, ображений: „Отець-брат, біда! Якийсь оний, самозванний явив ся человек, который іменує, що він пришлець від архиєрея? Бути сьому не може! Так скоро не може бути! Подивіть ся, отець-брат, його бумаги: може фальшиві які! Во тепер таких мошенників, бродяг богато на сьвітї розплодило ся;“ Покликав батюшка, подививсь папери — нї, не мошеник і не бродяга — і указ консисториї, що він призначений на дяківство в с. К-е.

(Далї буде.)

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхопускаєть ся на ціні процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Ендендберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, піврукавички цілі Glacé в найбільшім виборі.

Біле мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсоліна в Італії. — Найдвірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і фільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолів і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіє і мунїция.

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—·20
О. П. „Хлопцї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець.“	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гармин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ I. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—

Ом. Попович „Пів сотнї повістюк“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Ів. Сянюк. „Образки з житя“	—.20
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка“ для II. кляси ґімн.	2.80

Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—·20
„ „Порадник“ як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь“	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“	—.20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—.40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько обезпечені тревало в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати позички на 6 % за предложенем відповідної гіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 літ.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від удїлів а часть зиску призначує ся на добродїйнї цїли; до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. 18.385.— корон.

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїннї папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складї

„контракт купна і продажи“

в рускім язицї.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.
За редакцию відповідає Іван Захарко.

Ч. 86. Чернівці, второк дня 20. липня (2. серпня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Голоси праси про вислід виборів.

Галицка „Свобода" в 29. ч. пише: „В пятницю відбули ся на Буковинї вибори до сойму, котрі скінчили ся сьвітлою побідою наших кандидатів. На Буковинї є 12 вибєрчих округів з сїльскої курії. В 6 руских округах кандидувало 6 Русинів і всї вони вийшли. Против руских кандидатів виступили в 5 округах москвофільскі кандидати, а в однім округї підпираний москвофільскою товариною румуньский дїдич. Всї вони провалили ся... Побіду Русинів і Румунів з вільнодумного союза уможливило строго законне поступованє властий, котре позволило правиборцям голосувати після свого переконаня і своєї совісти. Сим разом на Буковинї не було нїякого напору на виборців, а шахрайств і ґвалтів виборчих там таки нїколи не було. До побіди руских кандидатів богато причинила ся праця учителїв народних котрі на Буковинї мають волю користати з усїх прав, бо на Буковинї конституция не є лиш виключно на папери. Буковиньскі учителї мають право орґанїзувати вибори і аґітувати за кандидатом, за яким самі хочуть, мають право бути виборцями і голосувати так, як їм каже їх совість. Ся свобода виборів, се пошанованє права зробили, що вийшли кандидати поставлені народною партию, а провалили ся кацапи-хрунї, хоч їх підпирали румуньскі пани і Поляки".

А ось голос „Гайдамаків" (ч. 93, 94): „Руский народ, котрий майже в половинї „замешкує Буковину сказав собі: „Проч з привідєями", „Нехай жие свобода". І з отсими кличами приступала Буковина до послїдних виборів соймових. Заздалегідь перед виборами утворив ся „Вільнодумний Союз" із поступових послів руских, нїмецких і румунских. На своїм стягу розвинув він гасло: „рівноправність усїх народів, замешкуючих Буковину", „найширші свободи полїтичні", „проч із шляхотскою господаркою!". І під тим стягом побідили вільнодумції... Румуньско-боярскі та польско-москвофільскі кандидати провалили ся соромно! Замітне, що наші доморослі ренеґати-москвофіли причепили ся паньскої поли наче репях кожуха і вірні пословиці: „где коня кують, там жаба ногу наставляе" — поставили у спілцї із вірменьскими шкахтичами своїх чотирох кандидатів, котрі провалили ся разом із „своїми панами". Руский народ буковиньский пізнав ся на рублехапах! Отсей вислід послїдних буковиньских виборів знаменує безперечно блискучу побіду демократичної ідеї і нема сумніву, що від тепер настануть красші часи для зеленої Буковини. „Вільнодумний Союз" а з ним і руский народ можуть бути горді на вислід своєї працї."

Полїтичний перегляд.

Карпатска акция.

Акция підпринята угорским правительством для економічного піддвигненя угорско-руского населеня в деяких карпатских сторонах, оказалась дуже успішною. Ще перед шести роками виарендовано від ґр. Шенброна 17.849 морґів землї і розділено в аренду 49 селам поміж 7.140 господарів. Русини при тій аренді показали ся дуже добрими господарями, бо сплачували чинш чесно і точно. Длятого управа, котра веде сю акцию, наміряе виарендувати дальших 10 000 морґів землї і дати в посесию 18 селам. Окрема культурна управа займае ся полонинами. Виладила вона в полонинах взірцівї кольонїї, водопої, пастирскі колиби, хлїви, дала сїяти траву і т. п. На деяких полонинах коло Берега находять ся нинї 5 до 6 тисячів штук рогової худоби. Подібне полониньске господарство заведено і на державних посїлостях. В Ниж. Верецких попри взірцевім полониньскім господарстві уладжено взірцеву молочарску школу, де учать виробляти молочні продукти і т. п. Щоби селяни могли вести господарство по найновійшим вимогам, постарало ся правительство о господарскі машини та иньші рільничі прилади, а також поручило управам ширити плекане дробу, пчільництво, шовківництво і риболовство. В тій цїли устроено специяльні курси, на котрих фахові учителї поучують селян теоритично і практично в згаданих напрямах. Велику вагу кладе управа на розведене овочів, і вже тепер осягнено знаменіті успіхи особливо на долинах Тересви, Боржави, Руси-Ляборца та иньших околицях. Минувшого року зародилось у тих сторонах овочу вартости поверх 3 мілїони корон. Дотеперішна годівля худоби у тамошного населеня була низша всякої критики. Рід худоби не надавав ся анї на молоко, анї на мясо. Правительство постановило завести і тут реформу. В послїдних часах розділено селянам по дешевій цїнї велику скількість телят гарної породи. Акцию, що розпочала ся в Березї, звідси розширила на Марморош, Угочу, а в послїднім часї на Уно, займае ся мінїстерство рільництва.

Буджет на р. 1905.

Мінїстерства предложили вже свої буджети на рік 1905 і сими днями розпічнуть ся наради що до остаточного їх установленя. Загально говорять що, буджет на слїдуючий рік не викаже погіршеня а то длятого, що деякі рубрики доходів дадуть несподївано сьвітлий вислід. Так н. пр. дохід з податку від цукру викаже величезний приріст, прибуде також однорічний надзвичайний дохід 9 мілїонів в наслїдок інкамерованя фонду сїльскої служби почтової, а наконець і монополь тютюну збільшить скарб державний. Дохід з того монополю за перших шість місяцїв е о 3,682.000 корон більший, як був в тім самім часї минувшого року.

Франция і Ватикан.

Перепалка Парижа з Римом дійшла остаточно до зірваня дипльоматичних зносин. В суботу вечером по год. 9 виїхав французский заступник дипльоматичний бар. де Курсель до Франциї, через що доконано рїщучого зірваня всяких зносин. Рівночасно звернув ся Делькасе письменно до нунция Льоренцельо із заявою, що по причинї зірваня дипльоматичних зносин французкої республуки із папскою курією стала его місия в Парижи безпредметовою. Зірване зносин опубликовуе також орґан папский „Osservatore Romano". — Рівночасно виступив през. мін. Комб проти епископа Ле Норда із Діжон, який не ждучи его дозволу виїхав до Риму на папский зазив. Се вважае Комб нарушенем конкордату і тому накладае на Ле Норда дисциплїнарну кару в видї задержаня платнї від хвилї, як той епископ покинув границї своєї дисцезиї.

Анґлїйцї в Тибетї.

Про похід анґлїйского войска до Тибету наспіли слїдуючі вісти: В неділю дня 17. с. м. перейшов віддїл анґлїйский найнебезпечнїйшу передолину в горах, котрою іде ся до Лясси а котра лежить ще о 300 метрів висше понад море, як найвисша гора Монблян. Тибетаньске войско стоїть під Ярзі і тут дожидае Анґлїйцїв; лямам лиш з великим трудом удало ся наклонити людий до дальшої борби. Можна сподївати ся, що вже в найблизшім часї прийде до борби. Після наспілих вістий, які одержали Анґлїйцї від місцевих людий, прибуло Тибетанцям на поміч 1300 людий із сторін Наґаце. Анґлїйцї нїде не сподївають ся сильнїйшого опору і є певні того, що Тибетанцї як доси по кількох перших вистрілах розбіжать ся на всї сторони.

Росия й Японїя.

Веєнна хронїка послїдних днїв.

Дня 23 липня затопила Владивостоцка ескадра при японьских берегах анґлїйский нарохід „Кнїґт Командер".

В. Доманицький. 3)

СТАРИЙ ДЯК.

(Згадки з недавнього минулого).

(Далї.)

Хома Маркіянович все-ж таки не хотїв вірити... „Чи то-ж „возможно", щоб справжнїй дячек ходив у піджаку?*)

— „Дивіть ся, люди добрі, — в чому він в церкву приходить? Хоч за чортами його пусти! Він повинен надягти каптана, як подобає усякому богобоязному дячку, а він чорт батька зна, що надїв!"

Минуло ще з пять років. Хтось наумив Хому Мар-ча: „їдьте у Київ до владики (митрополїта) та попросїть собі „пособія", нїж маєте отак бідувати!" Ся думка запала в голову Хомі М-чу; треба, треба поїхати до владики! А Хома М-ич нїкого на сьвітї, окрім владики, і знать не хотїв: нїякі там консисторії, чи архиєрей для него — нїчого не варт були.

На думку Хоми М-ча все, що тілько на сьвітї робить ся — все од владики! Як же його доставитись у той Київ? (Тодї зелїзницї ще не було, — усякі подорожі (210 верст) одбували ся на конях). На превелике щасте Хоми М-ича їхав чогось у Київ зять батюшки... „Візьміть і мене, о. Василій!" — „На що?" — „Та у мене є дїло до владики! Ото тілько, як би хто „прошеніе" менї написав!"

Написав йому о. Василій і прошеніе. Приїхали вони у Київ. Митрополїт, як звичайно, лїтом жив за містом в Голосїєвськім скиту, — верстов кілька од Київа. От Хома Маркіянович, збираючись до владики, замислив ся: який йому каптанець до него надїти! А треба зауважити, що у Хоми Маркіяновича було два каптани. Як одпускав його митрополїт Евгенїй на дячківство у К-е, то потребував, щоб він явив ся до него у підряснику (каптанї); ото тодї Хома Маркіянович і справив суконного каптана, і вже в нему ходив аж до самої смерти. Бувало, в останні роки житя, як треба було обом старим разом до церкви, — до плащеницї, або що — то йшли по черзї, бо тільки й був один каптанок: спершу іде дячиха, а потім дяк, чи навпаки, — і нїхто тому не дивував ся... Так отже, хоч сей каптан і був пошитий у 1828 р., про те він в той час, як Хома М-ич їздив до владики (1867 р.), відомий був під назвою „нового", бо був ще і „старий", Бог зна колишнїй, з тонкого димикитону; зношений він був до решти — одне шмаття, про те Хома М-ич беріг його, як зїницю ока, і як тілько де появить ся нова дїрка — зараз же поручував Епистимії звернути на неї пильну увагу. За матеріялом для латок він не дуже журив ся: де тілько знайде на сьмітнику який шматок материї — зараз і сховає або оддасть на сховок Епистимії. Що латки були ріжного кольору — на те він не звертав особливої уваги.

Так отже треба було порішити серіозне питанє, в якому каптанї явитись до владики, чи у старому, чи у новому. Покликав Хома М-ич на раду о. Василія: „Як ви радите, о. Василій: чи менї нового каптана надїти до владики, чи старого?"

О. Василій, не знаючи, які там каптани у Хоми М-ча, розміркував собі: Коли надїти нового, то владика побачить, що одягнутий добре, — значить має ше з чого. А чомуж би не надїти заштатному дячкові до владики і старого? „Подумавши се він і каже:

— Я думаю, що — старого; бо як надїете нового — владика подумає, що ви чоловік заможний, а як старого — побачить, що ви бідняк, то певно і „пособіе" вам призначить! Одягайте старого!"

Послухав старий доброї ради, одяг ся, взяв в руки патерицю — а він ходив із здоровенною патерицею, такою, з якими тілько городові**) у Київві ходили. — і пішов собі містом. Коли глядь — а за ним цїла юрба дїтий.

„Чого ви, сякі — такі?" Замахнув ся на них палицею — дїти в ростїч, але згодом знов за ним, ще більше їх назбігалось, смикають його за ноги... І чим дальше він йшов, тим більше прибувало люду, — уже і дорослі ідуть слїдком за ним. „І що вони на менї побачили?" дивував ся старий, оповідаючи опісля про сю пригоду.

Нарештї прийшов у Голосїїв. Одстояв службу Божу, а після служби — разом з иньшими — в покоїї до владики; виждав поки иньші подадуть свої прошеня, а

*) До того часу усї дяки ходили звичайно у каптанах (підрясниках) як сьвященники; але як раз в сю пору вийшов новий указ, що дячки не є сьвященнослужителї, а лише церковно-служителї, себ-то не належать до духовного стану тому і духовний одяг їм носити не слїд. З сього часу дячки починають ходити в цивільному.

**) городовий — полїцай.

Тогож дня розпочинає ся боротьба під Дашічао. Дня 24 затопила владивост. ескадри біля Цу японьский купецкий парохід. Борба під Дашічао. Дня 25 заняли Японці Ньючван. Борба під Дашічао скінчена. Дня 26 виступають на поле борби заграничні аташе приділені то 3-ої японьскої армії.

Під Портом Артура.

Після реляций чужоземців, що виїхали в четвер із Порту Артура, йшла у вівторок, середу і четвер коло Порту Артура із східного і північного боку на суші а також із моря завзята боротьба. Вівторковий приступ був найзавзятійший із усіх боїв за цілий час облоги. Начальний вождь японьский Ояма доводить лично операциями під Портом Артура.

Під Дашічао.

Ґенерал Оку доносить, що після зізнань полонених, в борбі під Дашічао брав уділ сам Куропаткін. Ґенерали Соколов і Кондратович мали бути в тій борбі ранені. Хінці, як доносить аенция Гаваса, розповідають страші річи про ту боротьбу: 10 тисяч Японців мало лягчи у ній трупом. За те иньші вірогостойні жерела оцінюють їх втрати найвисше на 1000 людий.

Владивостоцка ескадра.

Владивостоцка ескадра, яка добила ся аж до берегів Формози іде вже з поворотом до Владивостоку і переїхала проливом Цунґару. Як не допаде ей Камімура то знов вивине ся. Тепер, полювала ся ескрдра на чужі кораблї з контрабандою.

Тактика сучасної війни.

„СПет. Ведомості“ пишуть в тій справі: Битви під Тюренчен, Кінчу і Вафанку є незвичайно цікаві з тактичного згляду. Істория воєн переживає нині добу виїмкового значіня скорострільних пушок і рішаючого впливу артилерії на перехід і вислід битви. Ціла істория розвитку пального оружя, се безперервна і безнастанно поступаюча вперед що-до уліпшеня — борба карабіна і пушки. Карабіни, в часах, коли мали гладке дуло, стріляли найдальше на 300 кроків, пушки картачами на 600 до 900 кроків. Карабін не міг тоді змірити ся з гарматою. Батерия артилерії острілювана піхоту, як хотїла. Тому то в добі Наполеоньских воєн артилерия була королевою на полях битв. Появили ся ґвінтовані дула, та передовсїм примінено їх до карабінів. Се мало величезний вплив на піднесене балістичної здібности карабіна. Від кримскої війни до 1878 р. була доба ґвінтівок, які о много пильнїйше уліпшувано чим пушки. Карабін заволодів над гарматою. Майже у всїх битвах підчас француско-пруской (1871) і турецкої (1877—8) війни рішав карабіновий огонь. Доказом сего є битва, зведена в часї турецко-росийскої війни коло Горішного Дубняка. Росияни прямо засипали кулями турецку редуту, а коли, думаючи, що Турки вже зовсім обезсилені, вийшли до штурму, тоді стрітив їх такий убийчий огонь з карабінів, що в росийских рядах погибло далеко більше війска, чим було Турків на редутї. То само повторило ся під Плевною. — Тепер же карабін мусїв зробити місце артилерії. Росийскі пушки викидають на мінуту до 10 набоїв, з яких в кождім є по 300 куль. Гармата досягає на віддалене 6 верстов. Однак звичайно стріляє ся лише на віддаль 5 верстов. Японьскі пушки стріляють вісїм разів на мінуту. Із скорострільної пушки нової системи стріляє ся двояко. Як потреба, аби набій (ґранат) вперед влучив в ціль, та аж тоді вибух, то уставляє ся запальник так, аби він пробив капслю аж по влученю в ціль. Колиж стріляє ся до неприятельских батерий, до колюмн піхоти або кавалерії, то наставляє ся запальник так, що з хвилею вистрілу (шрапнель) запалює ся льонт і горить через відповідний час, почім від него набій вибухає у воздусї і засипує неприятеля градом дрібних відломків зелїза.

Удачу Японців пояснити можна майже виключно чисельною перевагою їх артилерії. В системі піддержуваня вогню Японці наслїдують Французів. Именно весь вогонь зосередоточують в одну ціль і засипують ей кулями. До того ще тепер, коли видають битви самі Японці могуть приготовити завчасу достаточну скількість запасової амуніції для своєї артидерії. Зовсїм инакше буде тоді, коли росийскі війска зачнуть атакувати японьскі позиції. — Сучасна бутва має менше-більше такий перебіг: Передовсїм, коли стверджено, що у віддаленю 5 верстов від дотичного місця находить ся неприятель, якого треба атакувати, артилерия отвирає огонь. Цілию такого огню є вивідати ся, де неприятель розмістив ея. Заразом піхота старає ся заняти місцевість перед чолом своєї армії і заступити свою артилерию перед ненадїйним нападом піхоти або кінниці неприятеля. Головні сили корпусу, який видає битву, ждуть на вислїд патруль бо не знати, чи неприятель прийме битву. Як противник дав знак де стоїть і отворив пушочний огонь, тоді артилерия підсуває ся близше неприятеля і се є друга частина працї. Она має на метї ослабити огонь ворожих батерий о стілько, аби піхота могла війти в сферу пушочного огню. Опісля у віддали 2 до 3 верстов артилерия приготовляє остаточний атак піхоти на неприятельскі становища. Як неприятель легко уступає з позиций і артилерия не заваджає своїй піхотї, то вона не потребує зміняти свого становища, лише часть артилерії повинна підїхати близше неприятеля, аби піддержати відвагу у своєї піхоти, та помочи піхотї заняти неприятельскі становища і на них удержати ся. Видно отже, що артилерия в нинїшних битвах має важну рою.

сам, як смиренний чоловік — підійшов останнїй.

— „Ти хто такий?“

— Заштатний дячек із К-ого, ваше в-ство! Дванайцять лїт вже за штатом!

— Чого хочеш?

— Прошу о пособіє, ваше в-ство!

— Так ти з такою дурницею лїзеш до мене? На се у вас есть благочинні! А се що на тобі за одяг?! Як ти сьмієш в такім видї являть ся до митрополїта? Ти пяниця, лежебок! Ти все пропиваєш — і одягнуть ся не маєш у віщо! Як би ти був совістний чоловік, ти-б краще у мужика якого взяв свиту, та не являв ся до мене таким старцем!“ Та з тим і випровадив... Думає собі Хома М-ич: „що се за наказаніє? І за віщо!“ Та вже до вечера сидїв у Голосїєві, щоб хоч дїтий тих де забрало. А повернувшись на кватиру, зараз накинув ся на о. Василія:

— „Я-ж у вас просив ради! Я-ж на вас покладав ся!“

— Та чи я-ж знав, який там у вас старий каптан!

Так нї з чим і повернув старий до дому.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Посол Николай Василько виїхав на дво місячний побут за границю. На двірцю прощала его ширша громада Русинів.

Іменованя. Президент краю іменував укінченого правника Дмитра Ілїюцу концептовим практикантом краєвого правительства. — Мінїстер просьвіти і віроісповідань іменував проф. школи промислової в Чернівцях д-ра Осипа Делля членом австрийского інституту археольоґічного а проф. пром. школи і сов. будівн. Ерика Кольбенгаера директором сеї школи.

Субвенциї. Із припорученя мінїстерства рільництва виасиґнувало краєве правительство Радї культури краєвої отсї квоти: а) 1250 кор. на піднесене садівництва; б) 5000 на попиране годівлї рогатої худоби і в) 1000 кор. на піднесене годівлї овець і безрог.

Ще дещо про віче руских учителїв у Львові. Зараз по отвореню віча привитали величаве віче і пожелали найкрасшого успіху також прибувші учителї із Буковини, а именно: п. І. Карбулицкий в імени центрального товариства „Руска Школа“, п. В. Григорович в імени філії товариства „Руска Школа“ із Кіцманя, п. К. Данилюк в імени філії товариства „Руска Школа“ із Вижниці а також в імени присутних відпоручників філій товариства „Руска Школа“ із Путилова, Станівців, Чернівців і Серету. При нарадах забирали голос крім наведенних бесїдників також п. І. Карбулицкий в справі орґанїзациї рускоro учительства, п. Дарій Пігуляк в справі видаваня станового листка а п. К. Данилюк в справі вибору екзекутивного комітету. *Учасник.*

Конкурс на посаду суплента для істориї і ґеоґрафії яко предмету головного а мови нїмецкої і фільозоф. проп. яко предметів побічних розписує буков. Рада шкільна краєва для II. ц. к. ґімн. в Чернівцях. Речинець вношеня подань кінчить ся дня 15. серпня с. р.

Вінчане п. Осипа Безпалка, учителя з Драчинець Нових із п. Теодорою Трусевичівною, учителькою із Суховерхова відбуло ся 19. липня 1904 в гр.-катслицкій катедральній церкві в Станиславові.

На руску селяньску бурсу жертвували Вп. Панове: акад. Весоловский 1 К, надучит. Щербановский 1 К, надучит. Брищан Симеон 2 К, надучит. Василь Гнїдий 1 К, надучит. Микола Леонтий 1 К, надучит. Іваніцкий Іван 1 К, Іля Ілюк 1 К, надучит. Теофіль Реус 2 К, др. Кость Клим 20 К, учит. Пельц 1 К, учит. Горвацкий 3 К. Всїм сим щирим патріотам складає заряд бурси як найсердечнїйшу подяку. *П. Клим.*

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Про жіночий рух реферат п. *К. М.* (Видавництво „Кружка Укр. Дівчат“.) Львів 1904. Накладом видавництва. З друкарнї Народової (Манецких) у Львові. Стор. 41+VIII+3 нен. Ціна 30 сот. Рухливий „Кружок українських дівчат“ у Львові розпочав своє окреме видавництво. У вступі до першого випуску додана передмова, в якій висловлюють ся основні погляди на т. зв. „жіноче питане“ а відтак і на задачі, які собі визначило видавництво. *З одного боку буде воно* змагати до того „щоби українська суспільність не остала глухою на се питане (роз. жіноче) так дуже пекуче в теперішній добі, щоб рішила його . . . згідно з постулятами духа часу, що по розвалинах старого порядку будує свій новий, кращий,“ а з другого боку буде змагати до того, щоб жіноцтво поставити перед усї питаня, які ворушать тепер людські уми та находять відгомон і серед нашої суспільности. Кращої програми, як ся нове видавництво мабуть і не могло собі визначити і повинно найти у підпору нашого загалу а передовсїм жіноцтва, яке досї не спромогло ся на видаване власної часописї і дало упасти всяким жіночим виданям. Сего можна надіятись тим більше, коли дальші випуски видавництва будуть порушувати так актуальні справи, як перший еї випуск, в якім поміщено реферат виголошений п. К. М(алицкою) на вічу станиславівских жінок, що відбуло ся 1901. р. Референтка, стоячи також на тім становищи, що жінки в своїм руху не мають попадати в скрайність якогось сепаратизму від мужчин, переходить історию жіночого руху у нас, розпочинаючи его від Шеховичевої „Лади“ 1853. р. першого письма, що виходило „в забаву і поучене руским дівицам і молодицам“. Рух зростав відтак що раз більше аж дійшов до того, що наше жіноцтво стало орґанїзувати ся в численні товариства, займати ся промислом, торговлею, працювати на поли науки і красного письменьства. Після сего наступає огляд жіночих здобутків у иньших народів і держав і порівнане екстензивности працї Русинок а Польок, яке випадає зовсїм не в нашу користь. Розведенем пляну працї, виказанем тих царин, які ще в запущеню ждуть жіночої руки і кличем до національного осьвідомлюваня селянок і міщанок, кличем до громадського труду, який повинен зробити наші жінки, піонерками, „що понесуть між сучасних новий фермент позабутих мрій, нову віру у товпу безвіри“ кінчить ся реферат.

Яр. В—ий.

Малий фейлєтон.

О. Василевич.

Т И.

Чи Тебе люблю питаєш?!

Злучені нерозривним узлом — рука в руку, рамя при рамени, серце при серцю, глядїли ми у небо, у жарке сонце, у темну безнадїйну ніч.

Я люблю!

Повіяв тихий легот — веснянний, повіяв, наче скаргу болючу навіяв. Небо стемнїло, сонце горіюче зблїдло, а у ночі мрака, неначе мара страшила нас, полохала получені серця.

І знова тиша — чути як серця бють ся...

Безмежна туга морочить мене, нищить усякі гадки, торощить мої мрії, ломить почування, точить мою душу. Летить моя туга безмірна через райські сади снів, через товпу сонних мар — летить, шукаючи душі твоєї, летить, плачучи, по степах та левадах.

Невсипуща туга, — туга коли ми разом!

Зніми свої руки в безмежні простори на запашних хмарах високо злети віночок над своїм чолом уплети, забудеш все і весь біль і все горе.

Злети!...

Я тужу — я хочу вирвати Тебе з буденного отупіння — піднести хочу — пірвати цїлу для себе, щоб душі наші у одно зіллялись, у одно.

Бо я люблю Тебе!

Ти альмаз для мене — Ти сонце, що грієш мене, огріваєш — Ти зачаток усїх моїх думань мрій моїх, усього чуття — Ти весна мойого життя...

Так люблю!

Тужу...

Я хочу увійти в Твою глубину — хочу бачити всї гадки у Тобі, всї думання й почування, нові, обновлені, як хрусталь, як слеза...

Хочу чути, як вони родять ся, як метушать ся у Твоїм тихім внутрішнім сьвітї.

Я тужу — так туга моя веде мене у нескінчену пропасть, що еї збагнути не можу — і я тужу!

З Твойого єства я нич не маю — лиш шкаралущу з притьмаючим блеском, осліплюючим...

Страшна бездонність Твоя!

І я так тужу, так збагнути бажаю — так горячо прагну і шукаю Тебе самої — Твойого глубокого, повного цїлого єства...

Через імлу слїз гляджу на Тебе на твар Твою молоду, чаруючу.

Ізза слїз виглядаєш може все красна — як всегда.

Ой тугож моя туго!

І гляджу на тїнь Твій, що по траві далеко стелить ся передімною...

„Послухай“ кажу „послухай приходжу до Тебе, по чисту росу слів Твоїх, по манну пісень приходжу, бо на душі моїй випалив ся блеск духа і иньші сьвітла погасли“.

Ти кажеш: „Душа моя кинула свій дім і я, як мушля пуста, в котрій плещуть филї та сьпівають в одно „люблю!...“

Ізза слїз виглядаєш може все сумна — як всегда.

І не кажу Тобі „йди від мене“, бо знаю, що за Тобою пішла би душа моя...

І не кажу „лиши мене...“ бо знаю, що за тїнию Твоєю йти буду вічність цїлу...

Ти не знаєш, що така тїнь марна прислонити може горіюче — сонце — виповнити чарку, як плин — простягнути ся смугою через цвитучі поля життя і — погасити всї зьвізди!

Ти велика сумна згоріла мов пахучий цьвіт у огни любови.

Ти схиляєш до мене уста свої — а душа Твоя спить — я лиш бачу незглубиму глубінь — бачу пропасть — а Тебе не бачу — Твоя душа спить.

Ах болить мене душа — я люблю — болить там у грудех — ах!

І на устах Твоїх любов моя стає ненавистию!

Відень 29./X. 1902.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 87. Чернівці, пятниця дня 23. липня (5. серпня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Суд Европи над указом з 1876 р.

Недавно подали ми кілька голосів европейских сьвіточів, що забирали слово в нашій справі на сторінках паріского тижневника L'Européena і при тій нагодї висловили ми нашу думку про вагу тих заяв. Тепер подамо вислід анкети, яку уладила „Ruthenische Revue" в справі *постидного указу* із 1876 р., яким росийский абсолютизм хотїв видати засуд смерти на наш нарід. Вислід анкети прямо несподївано гарний, в чім заслуга й самої редакциї „R. R.", яка вже вспіла познакомити Европу із нашою недолею. Та анкета має ще своє значінє як доказ, що не вся Европа бе поклони перед *росийскою нагайкою*, бо в царстві духа безсильні кайдани і кнути.

Ось голоси мужів, що брали удїл в анкетї:

Адольф Гедін
з Штокгольму, член шпедского парляменту пише:

Ви не можете собі навіть уявити зачудованя тих людий, котрим я розказував про стан річий, який нам відкриває Ruth. Revue. Ми на жаль досить уже навикли *до описів* переслїдувань, які терплять наші скандинавські братя у Шлєсвіку та Поляки в Прусах від прускаго правительства. Але росийска система душевного заморочуваня, морального давленя, є для нас дивною новиною. Таке хитре лукавство є чимсь нечуваним.

Таке баламутство, опираючи ся на самовільній і недорічній назві „малорускаго" язика, має цїль показати, що руска мова і народність є чимсь, що містить ся в московскім (великорускім") народї. Від 35 лїт почали ся вже заходи, щоби при помочи історичної правди пояснити відносини населеня тих країв, а таки не довели вони ще до того, щоби росийска политика перестала затемнювати висліди науки. Длятого пожиточною річию буде, до нового житя побудити той опір історичної науки і политичної совістности, котрому почала служити француска печать. Передовсїм дякувати маємо п. Казимирови Делямарови, членови ґеографічного Товариства і секретареви Центральної комісиї, за его перший поклик; а я надїю ся, що Ruth. Revue і дальше буде підновляти з успіхом ті лунаючі заяви протесту.

„Істориєю забутий 15-мілїоновий нарід" — отсе заголовок брошури п. Делямара (Париж, 1869.), про котру п. Йосиф Гарнье, секретар Товариства для политичної економії, на засїданю товариства (Journal de Economistes 1869 11: e du fevrier) таку здав справу: „У формі просьби до сенату взиває п. Делямар професорів істориї, щоби поінформували про стан річи і розріжнили Русинів від Москалїв, а тим вийде на сьвітло деструктивна роля Москалїв".

В тім самім часї знаменитий історик Анрі Мартен виказав в Siecle'y (*з* 18. лютого 1869), як двозначна є политика росийского правительства що-до руского народу. П. Мартен не міг здержати ся, щоби не замітити, що навіть праці Людв. Лефера не є вільні від неясности та що се дуже на руку московским тенденциям.

Приходить менї на гадку, що та сама похибка *попсувала працю* Августа Шляйхера „Les langues de l'Europe moderne" (1852); там автор висказав гадку, що мова, *якою* говорять Русини або Руснаки в Галичинї, в північній Угорщинї і на Буковинї, є відміною малорускої. Коли не помилимо ся, учений професор направив ту похибку в знаменитій книжцї: „Die deutsche Sprache" (1861), де виразно сказав, що руска мова зовсїм не є нарічєм росийскої, тілько *окремою славяньскою мовою*, на рівни з иньшими славяньскими тої самої категориї.

Дуже велике значінє буде мати безперечно, коли в часописях і в популярній літературі, а передовсїм — сего бажав Делямар — в шкільних книжках (в підручниках для ґеографиї і істориї) буде пильно переслїдувати ся те баламутство в назвах рускої і московскої мови.

Тут не ходить о маловажну доктрину, *не о схоластичну дискуту, не о* якийсь з тих учених спорів, що то їх так забавно напятнував Вольтер.

Оголошений в двотижневнику Ruth. Revue указ викриває цїлком явний намір, винародовити нарід і знищити его інтелектуально. Народ винародовити — що се значить? Скажу свою гадку, лишаючи на боцї все, що в тім є лютого, безконечно нелюдского і кілько на тім мусять терпіти може далекі поколїня.

Отже поминувши ті більше проминаючі терпіня, яке значінє має такий указ з року 1876?

Винародовлювати мілїоновий народ — то значить, наносити цивілїзациї необчислену шкоду. Силувана одностайність убиває інтелектуальну независимість, житє моральних сил, котрим традициї довгого історичного розвитку надають *окремого* розвитку; є то нищенем одного з творчих богатств людскої культури. Многосторонність, свобідний ріст, свобідний розвиток усего того, що складає ся на нацию, дають нації спромогу працювати для загального добра цивілїзациї, для поступу людскости. Одностайність не веде до цивілїзациї, хиба що вона *дотикає* зверхних річий, як: комунїкациї, гроший, міжнародних уладжень для здоровля, договорів, що улекшують винаходи, і т. и. Але коли ходить о висші обяви національного житя, о ідеали національних вірувань і змагань і иньші душевні скарби, о спосіб розуміня суспільного житя і о форму, в котрій те житє *проявляє ся*, — то одностайність справджує більше або менше швидко смерть національної животности.

Мова — то віддих народу. Інтелектуально і морально независиме житє народности здавлювати — значить, цивілїзациї *видирати* одну силу поступу, котрої нїщо не в силї заступити. Одностайну масу збільшувати — значить, громадити на купу мертві тягарі, а не живі сили суспільности. Кожда загибіль елементу многосторонности є загибелию елементу житя. А як-раз тая загибіль одинокої суспільности, одинокої держави стає ся посередно шкодою для цїлої цивілїзациї.

Оскар Бровнїнґ
(Browning), професор університетский в Кембрідж (Cambridge):

Тїшить мене, що маю нагоду висказати мої симпатиї для Вашої справи і мій жаль з причини гнету рускої мови розпорядками росийского правительства. Поминувши вже несправедливість, уважаю ті розпорядки за дуже короткозорі. Правда, що в теперішних часах *повстають великі царства* і великі политичні унії; але на мою гадку такий рух може мати тривкість лише тодї, коли в парі з ним іде обачне бережене малих политичних унїй. Вони доконче повинні мати тим більшу індівідуальну силу, чим більше розширяє ся цїла держава. Істория сьвідчить нераз, що нещасливо *кінчить ся* там, де незважає ся на се. А до береженя індивідуальности найможучійше служить мова, так що теперішний рух, розширений по цїлій Европі, котрий старає ся утримати при житю, скріпляти і очищувати мови менших народів, треба уважати за роботу здорову і за частину того самого природного товчка, що веде до злуки більших держав.

Я маю велику симпатию для народів, що говорять по фламандски, уельски, ірийски, ромуньски і фіньски, і я зробив би все, щоби ті мови спасти від загибели. А руска мова має те саме а навіть і більше право на охорону. Для того кождий інтелїґентний і политично тямучий чоловік повинен ужити всеї ваги своєї поваги, щоби виступати против так убійчих розпорядків, котрі Ви раді би відвернути.

Йоган Шляф
лїтерат з Вільмерсдорфу під Берлїном:

Русини борють ся о свою мову; вони борють ся о свою живу душу! І хтож не мав би для Вас симпатиї та міг би не додавати Вам духа? Держава тогдї розвиває ся найкрасше і тогдї має найбільше житя і найвисшу культуру, коли складає ся з сильних самостійних одиниць, свобідно з собою спо-

---

В. Доманицький. 4)

СТАРИЙ ДЯК.

(Згадки з недавнього минулого).

(Конець.)

Бідував Хома М-ич в останні роки свого житя, і коли було трапить ся випадком, що його покличуть на яку требу і йому перепаде якась там копійчина, то се для него був цїлий празник.

Одного разу, уже після смерти „отця-брата", коли в К-му сьвященство обняв його син, трапилось вінчанє з другого села. Приїхав багатий Пальчиківський селянин і просить обвінчати його сина з парафіянкою. Дає 5 карбов. Батюшка сховав, нїчого не сказавши — чи багато, чи мало. Пішов той селянин до дяка та й хвалить ся: „от батюшка; дав йому 5 карбов. а він і словечка не мовив; та се як би на другого, то він би з мене спустив он скілько!" Почувши се, дяк по своєму розміркував: „коли піп дурний, — то се йому шкодить; як він не з'умів узяти — то я візьму!" „Давай 5 рублїв!" — звертаєть ся до селянина. „Та деж таки, Бога бійте ся, 5 карб.! І батюшці 5 і вам 5? Та возьміть хоч половину?" Як затяв ся дяк: як нї, то і в церкву не піду! Приходить селянин до батюшки: „Не хоче дяк нїяк йти до церкви: даю вже 2½, а він хоче 5... Я не можу стілько дати!" „Знаєте що? — каже батюшка. — Підїть но ще раз. Ви о д м е н е попросїть." Де там: анї приступу! „Яке дїло попові до мене? він сбоє взяв, а я своє хочу взяти — й у мене дїти!" Вертаєть ся селянин до батюшки: так і так... „Ну, то от що ми зробимо і є отут у мене, у сусїднім дворі старий дядюшка-дячек. Підїть но ви до него, покладїть йому на стіл 1 карбованця і попросїть, щоб прийшов до церкви!" Так той і зробив. Увійшов, поздоровкав ся і поклав йому на стіл карбованця. „Що се за благодать?" — думає собі старий. — „Просили батюшка, щоб ви потрудились до церкви звінчать мого сина! — „То вам здати? Нема у мене здачі! Нема!" — „Та нї, беріть усього!" „О? Та невже!" — „А тут ваш дяк не хоче за 2½ вінчати..." — „А то раз с... син, — іду!" Звінчали. Після вінчаня батюшка запрошує Хому М-ча до себе: — „Зайдїть, дядя, — дам вам доброго шпирту!" Тодї ще була в сусїдньому селї — Глїбочку — горальня. Якось їдучи з місточка з базара — батюшка узяв на всякий случай око само кращого спирту — 93° кріпости. Налив він чарку сеї вогненної горілки і хотїв розбавити водою, щоб не попекла часом старому у серединї.

— „Що ви робите? Не псуйте горілки, не псуйте" — „Та деж там: Дух забє!

— „Чекайте, нехай-но скоштую який то він!... І яке видумали: якийсь шпирт! Та се та сама горілка, що я 25 лїт тому назад пив. Бувало, завезеш гостинця смотрителеви горальнї, даси йому — тай бери, пий, скілько душа прийме!"

— „На-ж вам води скоріш, запийте!"

— На що вона! Не треба зовсїм... І справдї, наче нїчого не трапилось. — „А я отсе хотїв спитати: чи то правда, що Василь (так звали дяка) заламив 2½ за вінчанє?

— Правда!

— От, раз с... син! Щоб він хлїба не їв! От як бувало ми з „пан-отцем" вінчаємо: — йому пів карбованця, а ...я, як з доброго — то гривенника заправлю, а як розсержусь на кого — то і золотого здеру! А він 2½ карбов.! От, антихрист окаянний!

Держав ся старовини старий до самої смерти, і усяка новизна страшенно його обурювала.

Якось батюшка захтїв пошуткувати з дядька. „Дядю! Дивіть ся, ось вийшов указ, щоб дяки збрили бороди і поскидали каптани!"

— Во вік сього не може бути! Нїколи, доки сьвіт сонця, сього не буде... Але я знаю од кого се воно йде — це все од Нїмця! Єсть два сорти Нїмця: один — „проклятий", а другий — „треклятий"! То се од треклятого, се од него нова мода... Чи це-ж може бути, щоб я, стар человек, такого званія та скинув каптана! (Хома Маркіянович не одрізняв званія од каптана).

Як-раз в той час почали по економіях *заводити* парові машини (молотїлки). Хома Маркіянович признав, що се „зло" — теж од Нїмця. Якось так трапилось, що на сусїдній економії коло молотїлки дївчата почали пустувати, і одна другу пхнула в барабан. Певно, що її геть пошматувало... Почувши про

лучених. Шабльон, гнет і неволене індівідуальности — значить самохіть ослаблювати державу. Се повинна велика росийска держава зважати і пізнати та зберегчи один зі своїх найлїпших, найплодовитших і найблагороднїйших культурних чинників.

Маріо Рапісарді,

унїверзитетский професор в Катанїї:

Указ з р. 1876 є ударом в лице цивілїзації! І не дивота. Чиж система деспотизму не є безперервним нарушуванем найвисших і найдорожших скарбів людскости?

Гірко жити народови, котрому не лишило ся иньшого оружя крім розуму, щоби боронити своїх прав і відпирати насильства своїх гнобителїв. Що-ж може слово свобідного чоловіка більше дїяти, як заохочувати такий народ, щоби гордо ступав наперед, енерґічно протестував против гнету та надїяв ся, що ранше чи пізнїйше мусить наспіти один з тих социяльних переворотів, що змете всї системи, що опирають ся на привілеях, на злочинах і жорстокостях.

Голоси праси про вислїд виборів.

Боярска „Deșteptarea“ занїміла з чуда та дива про сьвітлу побіду „Вільнодумних“ та відзискала мову аж у тиждень по виборах. Погром боярскої кліки, якого „Deș.“ тільки „менше більше“ сподївала ся, заслонює вона тим, що боярска партия не брала „офіциальної“ участи у виборах, бо хто мішав ся до виборів, робив се по думцї „Deșteptare-ї“ нїбито тільки „на свою руку“, хоч робила се цїла боярска партия з еї теперішним проводирем Bejan-ом на чолї і під покровом цїлої консисторії тай самого митрополита. Отже даремне крутарство орґану бояриї!...

„Deșteptarea“ обговорює далї програму „Вільнодумних“ і знов нове диво, признає еї слушною, ба навіть конечною.

На остаток „Deșteptarea“ дуже не вдоволена, що вільнодумні Волохи звязали ся з Русинами, бо каже кукона далї: „Русини є завсїгди елементом аґресивним, як Славяни взагалї. (Отже й польскі союзники волоских боярів. — Ред.) Вони мають тенденциї геґемонїстичні, котрі можна здїйснити лише коштом волоского народу. Чи зможуть волоскі демократи спинити сю жадобу, що грозить нам загладою? Сумнїваємо ся. Нам не все одно, чи волоский мужик буде космополїтом або навіть Русином з повним черевом. Бажаємо, аби він остав Волохом як і наповнить своє порожне черево“.

Напiявши оттакої про „ненаситність“ рускоґо ягняти, кінчить румунїзаторский вовчище бажанем, щоби Бог поміг боярам вийти з сеї халепи, доки наспіє час, що не буде мови про демократів, консерватистів і т. д., а тільки про Волохів, що борють ся о свої національні права.

Політичний перегляд.

Вбите Плєвого.

Кореспондент берлиньского „Tageblatt-у“ розповідає, що кілька днїв перед смертию мінїстра Плєве розмавляв з ним про смерть ґен.-ґубернатора Бобрікова, а Плєве сказав тодї до него: „Хоч моя полїция знає добре всї революцийні елєменти, і мене добре стережуть, то все таки я колись стану ся жертвою замаху, бо чоловік не може охоронити ся від случаю“. Плєве видко вже перечував недалекий свій конець. В четвер дня 28. липня — розповідає кореспондент дальше — сидїв я з его секретарем на балтийскім двірци, коли нараз чуємо два страшні вибухи. Секретар схопив ся і сказав:

„То мінїстра тепер убили“. Він вибіг на двір до свого воза, а я подивив ся на годинник; була за 10 мінут 10 година. О 10-ій год. мав мінїстер їхати поїздом до Петергофу. Коли я прийшов на місце, де настав був замах, тїло мінїстра несли вже до воза і я не міг видїти его з лиця, отже мушу обмежити ся на то, що менї присутні розповіли. Нинї можу дещо доповнити. Коли виновник замаху хотїв підійти до воза, в котрім їхав мінїстер, аґент тайної полїциї, що їхав позаду на вельоципедї, хотїв заступити єму дорогу; але в тій хвили кинув він бомбу крізь праве вікно до повоза. Він і аґент тайної полїциї вдарили об себе і попадали. В тій же хвили настав вибух. Бомба вирвала Плєвому цїле лице і горішну часть голови, обірвала праву руку і заломила сїм ребер. Смерть мусїла очевидно в одній хвили наступити. Із розірваного воза випав труп мінїстра на улицю і лежав там в подертім унїформі з червоною лентою ордера Александра Невского. Під трупом лежав неушкоджений рапорт мінїстра, який він віз цареви. Секретар зараз его забрав. Відтак приступив він до злочинця, що лежав в крови на земли і спитав его, як він називає ся. Злочинець лиш замуркотїв щось невиразного і виглядав як би чоловік, що лежить вже без памяти. Очевидно вибух его приголомшив. Як пізнїйше показало ся, був він зранений в живіт і треба єму було витягати зпід грудий кусень бомби. Доси ще не можна було від него нїчого довідати ся. Чутка про арештоване якогось его спільника не потверджує ся. Додати до сего потреба, що Плєве був завсїгди дуже осторожний. Він їздив каритою, що була нїби малою кріпостию; она була так зроблена, що кулї не могли еї пробити, а сидженє було так всунене в глубину, що особа мінїстра була зовсїм заслонена. До того ще їздив Плєве за кождий раз з ескортою; тайні аґенти полїцийні їхали попереду і з заду та боками, словом, окружали его зі всїх боків. В недїлю відбув ся похорон мінїстра а на богослуженю в церкві були: цар, цариця-вдовиця, наслїдник престола і богато иньших достойників.

Про особу вбийника, який піддавав ся важкій операциї славного хірурґа Павлова, кружать самі здогади, бо він не складає нїяких зізнань. До „Local-Anzeigera“ доносять, що він зве ся Воронов, родив ся в Катеринославі і належав до харківскої ґрупи студентів.

Справа македоньска.

Відносини між Турциєю а Болгариєю прибрали знов острий характер. Турция розпочала дипльоматичну акцию із жалобами на те, що болгарскі власти пропускають уоружені віддїли до Македониї а рівночасно концентрує на болгарскій граници значні віддїли військові. Проти сего поступованя запротестував болгарский аґент дипльоматичний в Константинополи. Болгарскі круги мінїстерияльні нояснюють собі поведенє Турциї тим, що вона побоює ся наслїдків своїх поступків супроти болгарских елементів в Македониї.

Мадяри супроти не-Мадярів.

Суд в Марош-Вашаргелї розіслав стежні листи за бувшим послом до угорского сойму, професором Людвіком Короді-Люцом, якого за „підбурюване“ проти угорскої нациї засуджено на рік вязниці; засуджений схоронив ся до Берлїна.

Французькі вибори.

При виборах до рад ґенеральних побідили кандидати мінїстерияльні. Правительственні дневники реєструють той факт із великим вдоволенем, уважаючи, що сим вислїдом виборів апробує французский нарід рішуче поведенє правительства із Ватиканом.

Страйк нафтових робітників в Бориславі.

Делеґат намісництва рад. Півоцкий запросив в суботу до себе цїлий страйковий комітет на конференцию, щоби оповістити єму офіциально ґарантию правительства що-до речинцевого сповненя домаганъ робітників. Запевнив, що без огляду на се, чи страйк скінчить ся, чи потреває дальше, ґарантия правительства остане правосильна. Сповненя її буде пильнувати правительственний комісар, котрий буде сими днями установлений на місце усунених громадских зверхностий в Бориславі і сусїдної Волянки Тустанович. Все те означає більше як половину побіди страйку, а супротив комітету фірм рівнає ся моральній пощочинї, коли правительство переговорює із страйковим комітетом, котрого законуречені роботодавцї не хотїли признати взагалї компетентним до репрезентованя робітничих домаганъ. Здобуті уступки відносять ся до робітників нафтових і воскових. Ріжниця в домаганях є та, що

Іван Петрушевич.

Чи люди родять ся купцями?

(Із розвідки „Сиілкова крамниця в Гартлепуль“).

...Студиюючи анґлїйску систему кооперациї з того становиска: чим вона для нас важна і інтересна, я передовсїм порівную безнастанно наші сили, наші обставини, наш ґрунт до торговлї, а спеціяльно для крамниць, з силами, обставинами і ґрунтом, які витворили анґл. кооперацию. Отже черти припадкові або спільні всїм крамницям на сьвітї нам менче інтересні. Уладженє пр. склепу, маґазинів, бюра, маніпуляциї, бухгальтериї і т. д., в дійсности мало чим рїжнить ся від дотичних заведень пр. Народної Торговлї. Впрочім знати у всїм певну простоту але і рутину, часом безмисльну, слїпу і бездушну. Простота, яку видко у всїх подробицях, толкує ся тим, що всї члени, заряд і перзонал, то дїти ремісників або купців, люди, що заробляють на житє безнастанно працию і не мають коли думати про що иньше, як хлїб насущний. Впрочім найважнїйша черта анґлїйского характеру то байдужність до всего, що не приносить безпосередного зиску. Се називає ся тут практичність. Анґлїєць передовсїм гордий на свою „практичність“. Тимчасом сказати правду, то дійсної практичности себ-то порадности, помислового і оригінального поконуваня перепон і трудностий, менї до тепер не вдалось відкрити між анґлїйскими прикметами. Коли дати Анґлїйцеви добрий плян, систему або гадку, він виконає її несказано докладно, витревало і солїдно. Знати се на анґлїйских виборах, на машинах, будинках, на кождім кроцї. І на тім стоїть їх віками вироблена торговля, їх кредит, їх промисл, цїла економічна і полїтична сила. Анґлїйский робітник зовсїм не визначує ся ні спритом, ні швидкою роботою, ні високою, як на робітника, інтелїґенцию. Він тяжкий, робить помало і вигідно. Але робить витревало, несказано докладно і солїдно. Його робота буде може невидатна, тяжка і неладна але не буде то „фушерка“. Над листвою або рамою або якою простою направкою буде він довбав і нипав і мірив і прикладав так довго, поки не докаже свого і не допасує кусника дерева найдокладнїйше в сьвітї.

Подібно працює анґлїйский бухгальтер, кореспондент, калькулянт, маґазинер, субект. Ні слїду порадности, сприту, поспіху. Сидячи в ріжних департаментах, в чекових бюрах, менї було інтересно приглядати ся, як поводять ся славні на цїлий сьвіт з крамарскої штуки і знаня, анґлїйскі субекти з купуючими партиями. Тут нема того надскакуваня, уклонів, склепової ґалянтериї, тих солодких „całuję rączki“, які бачить ся і чує по львівских крамницях. Субект тут флеґматично стає за лядою перед купцем і чемно але без найменчої покори питає, чим може послужити. Не подобає ся одна штука (постав, звій) материї, субект з найспокійнїйшою в сьвітї міною складає, звиває і відносить її на своє місце і подає потому другу. Не подобає ся друга, знов пару мінут минає на складаню, стараннім звиваню і відношеню на своє місце другої штуки. Особа, що перебирає, може собі тимчасом сїсти, коли крісло під рукою. Очевидне, що тут в дійсности годї-що-небудь анґлїйскому крамареви закинути. Він має на складї ріжні товари, показує їх тому, хто того зажадає, подає інформациї, радить, примірює. Позатим не почуває ся до найменчого обовязку супроти купуючого. Однак замітне що анґлїйский крамар не уміє чи не хоче упереджувати бажань консументів, не подає їм таких догідностий, улекшень, принад, які лежать в інтересї деталїста. Афіш, оповіщене в часописї, карточки з написями в роді: „перше коштувало 5 корон тепер продає ся за 2 корони“, або „понизше фабричних цїн“, „з великою втратою“ і т. д., то все, що анґлїйский крамар робить для притягненя публїки. І справді оповіщеня показують си тут знаменитим способом. Однак анґлїйский крамар не вміє так дбати за консумента, як крамар французкий або нїмецкий. Він не старає ся пізнати психольоґії консумента ні його слабости і послугує ся з реґули старими способами захвалюваня, веде цїлий крам старосьвітскими методами і боїть ся уліпшень, як вогню. Можна сьміло сказати, що хоча анґлїйске приватне крамарство виробило собі славу в сьвітї, то ся слава оправдана тілько в Анґлії. Поза Анґлією, з виїмком кольоній, анґлїйского крамаря подибує ся незвичайно рідко. Навіть по кольоніях передовсїм добре веде ся Шкотам, Ірляндцям, Жидам і Грекам. Натомість в Анґлії живуть з крамарства мілїони чужинців особливо по більших містах як Льондон, Манчестер, Ліверпуль,

се, Хома Маркіянович держав з сього приводу таку орацию:

— Машини... Машини, хиба вони од Бога або од сьвятих угодників? Це все Нїмець треклятий вигадав! „Разві“ там сьвященик молебінь справляє, як її закладають! Вона чортами зроблена — чортом і йде! От капостї і робить — нїколи без жертви не буде! Нїколи!

Не дожив старий до того, щоб побачити залїзницю. Вона то вже була покладена од Київа на Знаменку, та все-ж далеко од К. — не довелось йому бачити.

Як зібрав ся старий умирати (на три тілько роки пережив свою Епистимію) то перш за все ужив всїх заходів, щоб умерти чесно, — не лишити по собі довгів, щоб по смерти його другі не кляли; попродав пчоли, попродав старі свої церковні книжки — і як раз з усїма розрахував ся. Умираючи на 75 році свого житя, він казав: „Не хочеть ся умирати. От скілько жив, а все таки не нажив ся. І одного тілько жалїю, що за все житє своє не зробив нїкому добра!

Поховали Хому Маркіяновича в „новому“ його каптанї.

нафтові робітники сей скорочений час мають вже від давна. Окрім того воскові робітники домагають ся ще знесеня акордової праці, підвисшеня плати і реформи братских кас. Полагодженє і сих постулятів находить ся на добрій дорозї, бо дирекция „Лєндербарку“ годить ся принципіяльно і на підвисшене плати і на реформу кас, лише остаточне рішенє западе по докладнім розслїдї обставин на місци, до чого виделеґовано окрему комісию. Позаяк в суботу дирекция воскової копальнї „Лєндербанку“ розлїпила оповіщеня, що приреченя, дані робітничим делеґатам начальною дирекциею у Відни, будуть сповнені, тому страйк воскових робітників можна уважати покінченим. В понеділок мали страйкарі станути назад до роботи. Така ухвала запала на суботнїшнім робітничім вічу, де понадто ухвалено ще отсї резолюциї: 1) Нафтові робітники обстають при дальшім страйку так довго, доки не буде заведений і для них скорочений день працї; 2) взивають правительство, щоби як найскорше предложило парляментови до ухваленя проект закона о скороченю дня працї в нафтовім промислї і взивають опозицийних послів постарати ся, щоби проект такого закона в парляментї був внесений та ухвалений, і 3) домагають ся письменного потвердженя правительства тих ґарантий, які рад. Півоцкий заявив страйковому комітетови устно. —

Страйк нафтових робітників тревае ще дальше. Кошта удержаня військової залоги стали для Борислава страшним тягарем, а тут наступае ще нове лихо. Через те, що лучають ся случаї підпалу і побитя ломистрайків, мае бути заведений в Бориславі виїмковий стан із наглими судами.

Росия й Японїя.

Смерть ґенерала Келлера.

Дня 31. серпня погиб у битві під Гаїченґ ґенерал Келлер, що, доводячи лївим крилом росийскої армії, спинював похід японьскої армії під проводом Курокого. Наслїдником Келлера іменовано ґенерала Більдерлїнґа.

Під Томученґ.

В суботу і неділю зведено під Томученґ великий бій, в якім Японцї побідили. Росияни подали ся під Гаїченґ, за стеливши поле боротьби 1500 убитими і полишаючи Японцам 6 гармат. Страти Японців виносять 400 люда.

Нові поражки Росиян.

В понеділок, як доносять урядові вісти, Курокі побив знов Росиян у двох віддїльних битвах коло Юшулїкіну і коло Янселїну. Росийскі війска, як доносить офіциальний комунїкат Куропаткіна потерпіли т я ж к і с т р а т и.

НОВИНКИ.

Президент краю князь Гогенльоге виїхав 2 с. м. вечірним поспішним поїздом в урядових справах до Відня; звідси подасть ся на кілька днїв до Стирії, а до Чернївців верне 17. серпня.

Посол проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий переслав сердечну подяку учительству Вашківського повіту за вирази прихильности і жичливости на руки інсп. шк. п. Ник. Спинула.

„Тов. православн. шляхти на Буковинї“ прийме на шкільний рік 1903/4 25 дївчат до свого інституту. Услівя ті самі як тамтого року. Близша угода при принятю. Котрі родичі хотять примістити свої доньки в сім закладї, най зголосять ся у секретаря тов. акад. п. Клима у Старій Жучці, почта у місци. Ся інституця реформуе ся о стілько, що бере ся нове помешканє і наступить иньший домовий порядок. *Николай Влад де Вердеш* голова, *Пант. Клим* секретар.

Отворене Сїчи в Ревнї. В неділю дня 24. липня відбуло ся в Ревнї, в черновецкім повітї, отворене сїчового коша. Мимо того, що того самого дня заложено на Буковинї аж чотири такі товариства і одну касу райфайзеньску, то сьвято вдало ся дуже добре. Число зібравшої ся публики, як інтелїґенциї так і селян, було досить велике. Також прибули до Ревни „Сїчи“ з Лужан і Мамаївців. Зібраних гостий привитав сердечно п. Ев. Прокопович і пропонував вибрати батьком сїчовим заступника акад. тов. „Союз“ п. Панька Клима, который вмілою рукою провадив збори. Статути пояснив заступ. акад. тов. „Сїч“ п. В. Федорович. По сім наступили вільні внесеня і привитаня, а на конець відьспівала цїла публика з великим одушевленем кілька патріотичних і козацких пісень. — Писар.

Знесенє почтових доручень в ночи. Дирекция почт і телеґрафів в Чернівцях оповіщуе: Із днем 1. серпня зносить ся доручуване зглядно авізоване експресових пересилок в порі нічній, се є: між годиною 10 вечером а 6 рано (після часу середно-европейского, який на Буковинї ріжнить ся від часу місцевого звичайно о 44 мін.) хиба що а) надавець пересилки експресової через уміщене на ковертї уваги: „доручити і в ночи“ виразно такого доручення собі бажае, а адресат супроти того заздалегідь не застеріг ся, б) або що адресат зложить в почтовім урядї заяву, що пересилки експресові, які будуть до него надходити, треба ему доручувати зглядно авізувати і в ночи.

Отворене „Сїчи“ в Неполоківцях відбуде ся в неділю дня 7. серпня 1904 на толоці о 1-ій год. по обіді. По зборах слїдують деклямациї а потім театральне представленє при участи глинницкої музики. Вечером відбуде ся сїчовий вечерок з танцями о 8 ій годинї в домі п. Ст. Пілгуя. Вступ на театральне представленє й забави від селян 10 сот., а інтелїґенциї 50 сот., а вступ на вечерок від особи 1 кор. фамілїйна карта для трох осіб 2 кор. 40 сот. Наддатки принимають ся з подякою. Чистий зиск призначений на фонд сїчовий. За комітет: *Михайло Лукул, Юрій Душилевич, Николай Руснак, Стефан Пілгуй.*

Страшний випадок. В неділю дня 31. н. ст. липня лучив ся страшний випадок в наших горах, в селї Фалькові. Кілька родин, що жили там на сьвіжім повітрю, вибрало ся на прогульку зелїзницею і в поворотї нараз замітили, що один ваґон відчепив ся і стрілою став добігати з гори до других ваґонів. Пасажери стали вискакувати з ваґонів, та одна панї, жінка судового інспектора для східної Галичини, п-нї Ґрабшайдова замість скочити в напрямі їзди, скочила назад і діставши ся між два ваґони, на місци впала трупом, розтерта на кавалки. Иньші пасажири дістали легкі рани. Похорон відбув ся в понеділок.

Великий переполох запанував між тутешними купцями з нагоди заказу ромуньского правительства вивозу кукурудзи поза границю. На біржи збіжевій цїна на кукурудзу страшенно росте і вже вчера рано доходила до суми 17·50 кор. за корець. Причина заказу лежить в тім, що правительство румуньске боїть ся неврожаю сего року; так само від 15 вересня не можна буде вивозити молоту і макухів, якими живить ся худоба. Віденьскі часописи домагають ся, щоби правительство австрийске заняло свое становище до сеї справи, бо й на Угорщинї нема що сподївати ся великого урожаю кукурудзи.

Жінка інспектором. Великий князь баденьский іменував панну др. Бавм, яка працювала дотепер в віденьскім доглядї фабричнім, фабричною інспекторкою. Панна Бавм була передтим асистенткою цурихского університету а опісля хемічкою в одній із берлиньских фабрик.

Автомобілем до полудневого бігуна. В Вістнику бельґійского товариства астрономічного застановляе ся др. Г. Арцтовский над тим, чи не булоб се можливо добити ся до полудневого бігуна автомобілем. Др. Арцтовский як хемік і фізик брав удїл в науковій експедициї на „Belgice“, 1898 і 1899, що переступила 71° полудневої ширини. Отсїй експедициї завдячуе наука відомости, що відносять ся до порівнаня дня із ночию на полудневому бігунї. Др. Арцтовский заявляе, що деякі околиці бігуна можнаби звидїти автомобілем, але треба би его збудувати на лижвах.

Спадщина по правнуку. До рідких случаїв можна зачислити, щоби прадїд був спадкоємцем. Перед кількома тижднями помер в Конґресівцї 7-лїтний Винкентий Крусевич, по котрім лишило ся майно, що виносить около 30.000 рублїв. Родичі хлопця померли давнїйше, братів і сестер не мав, отже правним спадкоємцем е лише прадїд, 84-лїтний Іван Крусевич.

Провалив ся! На старі лїта забагло ся французскому сенаторови, секретареви мін. просьвіти і професорови в Сорбонї Лїнтілякови мати також і дипльом лїценциата прав. От і записав ся він на правничий видїл, ходив або не ходив на виклади, студиював або нї, досить, що по приписанім числї курсів зголосив ся до лїценциятского іспиту. Сивий мужчина, звичайний професор університету, засїв тамтого тижня на студентскій лаві перед зеленим столом правничого видїлу і піддав ся іспитови. Радикальні часописи впевняють, що комісия складала ся із самих націоналїстів а сенатор Лінтіляк е републиканин і тому виславїд іспиту був сумний, але на дїлї сенатор не умів нїчого, гикав ся заедно, не знав найпростїйших річий і провалив ся цїлковито. Іспит мусїв бути для сенатора тим більше немилим, що студенти прав, переважно також націоналїсти, явили ся в комплетї і при кождім загикненю, при кождій фалшивій відповіди вибухали голосним сьміхом. Відтак удали ся гуртом до редакций націоналїстичних часописий і донесли, що радикальний сенатор перепав з адмінїстрациї і карного права.

Правительство женщин. В містї Геддон в провінциї Кензес (Kansas) Сполучених Держав північної Америки, перейшла при послїдних виборах до міской ради лїста женьских кандидатів. Наслїдком того всї місця в міській радї здобули женщини і нараз розпочали свое виключне пановане. Почали від того, що з урядів бурмістра, судиїв, полїцийних комісарів, шкільних директорів, почтмайстра і т. д. прогнали мужчин, а обсадили їх місця женщинами. Правительство женщин оголосило в своїй програмі — безпощадну борбу против корупциї.

Бермінґен. Прийшло до того, що тепер саме ухвалив парлямент робити чужинцям ріжні утрудненя в отвираню підприемств. Толкуе ся се тим, що Шкот, Грек, Жид, Ірляндець мае більше підприемчивого духа, сприту і запопадливости і робить анґлїйскому, солїдному але тяжкому, крамареви сильну конкуренцию. Оттим то, годї припустити, що успіхи свої завдячуе кооперацийна орґанізация личній вдачі Анґлїйців, їх талантови, підприемчивости, спритови, запопадливости. Анґлїйцї так довго були найбільшими купцями, поки не зробили їм конкуренциї Американцї. Также уходили за найбільших промисловців. Тепер Нїмеччина, Америка, Бельґія, Данія, Швеция, Франция, засипуе Анґлію виборами значно лїпшими і дешевшими. Майже неімовірме, що крім одного ткацтва (Lancashire) і будови кораблїв, у всїх иньших напрямах вже Анґлію випередили чужі. Тепер Льорд Чемберлен їздить по вічах і виказуе, як з року на рік що раз менче товарів Анґлія вивозить а щораз більше приневолена імпортувати. Між знарядами, якими послугують ся робітники, рідко коли найде ся вже виріб анґлїйский. Американьскі і нїмецкі мають лїпшу марку і більший попит. В бюрі, де я занятий, крім паперу і пер всї иньші прилади нїмецкі або американьскі. Оловцї Гардтмут, Wien, лїнїйка з фабрики Soenecken, Wien, нумератка американьска, машина до писаня американьска, телефон марка Erikson, Kopenhagen, Данія, Registrator, американьский і т. д. Се дрібниці але вони кажуть богато. На кождім кроці зачинають Анґлїйців поконувати. Для нас сей феномен важний тим, що він обертае горі коренем наші популярні погляди на торговлю і промисл. Народи не родять ся купцями але виробляють ся на купців. Так само народи не родять ся богатими але здобувають добробит силою. Се правди, яких вчить нас буденне жите народів. З того виходить также наука, що і Русин хоч, як кажуть, не вродив ся купцем нї богачем, може навчити ся торговлї від иньшнх народів і виробити ся на купця або промисловця. Відтак, можливо нам здобути і добробит такими дорогами, як здобували його иньші. Навчили ся Нїмці, Французи, Шведи, Американцї від Анґлії, для чого і ми не могли-б від них навчитись? Адже колись і в Анґлії всю торговлю вели виключно Фенїкіяни, відтак Жиди і Італїяни. Ще до тепер одна з найважнїйших улиць в Льондонї називае ся Lombard str. від того, що там були давно великі склепи льомбардских купців і банкерів. І тепер здае ся, що знову вертають часи, коли чужі забирають Анґлїйцям хлїб з перед носа. Не тілько готові товари вироблені чужими втискають ся до Анґлії. Під самим центром анґлїйскої торговлї і промислу, в Льондонї, неначе під серцем Великої Британії, росте нїби гриб таємнича, грізна кольонія чужинців, голодна, брудна, вонюча але для питомого анґлїйского промислу небезпечна. Розпаношений, дуфалий в свій гріш і розум анґлїйский промисловець щораз частїйше зачинае позирати трівожно у східну частину Льондона (Whitechapel) і накликуе на працьовитого, витревалого Жида, Нїмця, Італїйця полїцию. Від часу до часу розходять ся по анґлїйских часописях горячково писані, звичайно наївні і пересадні вісти про страшну неморальність і злочинства, в яких живе півтора мілїона східно-льондоньскої сволочи. Однак в дїйсности про житє тої кольонії, хоч вона лежить лиш кільометер від серця Льондонд, хитрий Анґльо-Саксон не богато більше знае, як про житє мешканців Лясси або Тімбукту. Тимчасом брудний Італїянець втискае ся і до западних частин новітного Вавилона. Характеристичне, що в Льондонї, де кухарска штука мае стояти найвисше на цїлім сьвітї, що друга порядиїйша реставрация належить до Італїйця. Той Італїянець прийшов певне до Анґлії півголий і босий; відтак ходив з катаринкою, далї продавав морожене, пізнїйше овочі, тїсточка а тепер їздить самоходом.

З того всего відносимо враженє, що Спілкові крамницї системи Рочдель мають поводженє в Анґлії не тілько завдяки якійсь абсолютній вишости Анґльо-Саксоньскої раси. Успіхи кооперациї треба покласти передовсім на карб глибоко обдуманої системи, що показуе ся практичною не тілько в Анґлії, але также в Нїмеччинї, Америцї, Швайцариї і всюди, де її тілько заведено. Спілкові крамницї подібного типу, як засновують ся до тепер у східній Галичинї, не довели натомість до нїчого путнього. Тисячі сих примітивних заведень засновано в Анґлії перед пятьдесятими роками м. столїтя і нї одна з них не вдержала ся навіть до року 1860. Полишили вони по собі сумну память розчарованя і коштовну науку, що навіть найлїпша воля і западливість не в силї збудувати чогось тривкого без пляну і без підвалин. (Економіст.)

„Bukowinaer Post“,

одиноку нїмецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен підпирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета **виходить що неділї, вівторка і четверга та коштуе чвертьрічно 5 кор., місячно 1 к. 70 с.**

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщених опускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопців і телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, півруканички цілі Glacè в найбільшім виборі.

Біле мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манщети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Шіхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсолїна в Італії. — Найдвірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і фільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіє і мунїция.

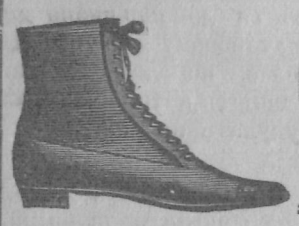

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска ІІ, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—·20
О. П. „Хлощї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкавї загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде еї конець.“	—.30
Проф. О. Еремівчук „Іван Сучавский“	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гарнин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ ІІ часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—
Ом. Попович „Пів сотнї повісток“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Ів. Синюк. „Образки з житя“	—.20
Шпойнаровский Серґій. „Руска Читанка“ для ІІ. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—·20
„ „Порадник“ як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь“	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“	—.20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листа з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—.40
Серґій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько **обезпечені тревало** в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **позички на 6 %** за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає **ся на 10 літ.**

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі **звертають ся** за **позичками до** „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденту** від удїлів а часть зиску призначує ся **на добродійні цїли;** до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. **18.385.— корон.**

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	**1,698.786 К.**	**Позички**	**1,403.472 К.**
Удїли	**115.947 К.**	**Цінні папери, льок. в банках і на рах.**	
Фонди резервові	**23.522 К.**	**біжучий**	**506.994 К.**

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгенїй Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складї

„контракт купна і продажи“

в руськім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 88. Чернівці, неділя дня 25. липня (7. серпня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятниці і неділі, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтовой.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата платні в Чернівцях.

Невідрадні вигляди.

(яв) Недостача дешевого кредиту, неістнованє промислового й фабричного руху, які давалиби можність зарібку робучим верствам, знидїнє рільної господарки зубожілих селян а до того крайно високі селяньскі податки, отсе білянс, до якого довела наш край боярска господарка, що десятками лїт дбала лише про свої особисті а в найлїпшім разї клясові інтереси, не звертаючи уваги на те, чого потреба широким верствам селяньским.... Поліпшити сї відносини прийде ся хиба із незвичайним накладом енергії і працї; тут треба буде справляти те, що завинили попередні десятки лїт.

Отся нужда буковиньского мужика вийшла на верх в нагляднім видї чисел, викликаних розпорядком румуньского правительства, яким заказано вивозити із Румунії кукурудзу а відтак молоти і макухи. Показало ся, що отсей заказ найбільш болюче діткне наш край. Буковина, яка славить ся управою кукурудзи, не продукує єї навіть тілько, щоб заспокоїти свої власні потреби. Для заспокоєня внутрішної консумциї треба звичайно кождого року спроваджувати ще два тисячі пятьсот до трех тисячів ваґонів кукурудзи із заграници. Так представляє ся продукция найважнїйшого краєвого артикулу!

Сего року не має наш край загалом щастя з кукурудзою. Перша половина єго зазначила ся були розпаношенєм пеляґраної пошести спричиненої споживанєм зіпсованої перестарілої румуньскої кукурудзи, а тепер прийшла єї величезна дорожня, яку найбільш відчує убоге населенє краю т. є. селяньство, бо кукурудза се єго головна пожива, воно єї мусить купити, як не стане власної. Для дїдичів румуньске заманенє границї не страшне. Лично вони кукурудзи не потребують майже зовсїм, для власного господарства будуть єї мати також подостатком, а з дорожнї кукурудзи хиба скористають, бо будуть єї продавати за дорогі гроші. Ось і се показує мниму єдність інтересів дїдичів із дрібноземельним селянином, хоч вони оба „рільники“.

Кукурудзяна кріза заповідала ся вже здавна. У заграничнім оборотї торговельнім цїлої Австро-Угорщини виступає кукурудза в щораз меньшій скількости. В першім півроцї 1903 р. вивезено єї за 14,527.487 К а в тім самім періодї часу 1904. р. о 2,305.575 К. меньше, бо лише за 12,151.912 К. Скількість ввозу далеко малозначнїйша а й вона поменьшала: в першім речинци ввезено єї за 555.002 К. а в другім за 550.698 К, отже о 5.696 К. меньше. Ввіз зменьшив ся головно через недорід кукурудзи в Румунії, яка досї бувала кукурудзяним шпіхлїром головно для Буковини. Сего року звївечила там посуха половину кукурудзяного збору а ситуацию погіршує те, що й тамтого року кукурудза в Румунії не дописала, так що нема покладних засобів із давних років. Про те сьвідчить вже й те, що коли — як каже королївский декрет із 31. липня с. р. — тогід вивезено з Румунії у першій половинї року (до 15/VII.) 464.000 тон кукурудзи, то сего року за той сам час мимо далеко більшого попиту вивезено лише 346.000 тон. Щоби отже охоронити населенє від голоду чуло ся румуньске правительство спонукане замкнути свою границю для вивозу кукурудзи. Заказ вивозу молотів і макухів має свою причину в тім, що в Румунії заносить ся ще й на недостачу паші! Се послїдне лихо й нам не чуже. І в нас, на Буковинї сего року паша не дописує; крім повітів сторожинецкого й радовецкого, де сїнні збори обильні, всюди инди чути голоси, що паші замало. Якже сему всему зарадити? Найлекше буде помочи на недостачу паші через заборону вивозу сїна й соломи поза межі Австриї. Тяжше йде справа із роздобутєм кокорудзи, тим більше що і на Угорщинї єї небогато. Найбільше голосів обзиває ся за уприступненєм спроваджуваня кукурудзи з Росиї через митові полекші і зниженє тариф перевозових. Тільки в тім клопіт, що в Росиї заносить ся також на недорід, хоч знова тутешний конзуль заявив, що росийскої заборони на вивіз збіжа нема що лякати ся...

Суд Европи над указом з 1876 р.

(Дальше.)

Іве Ґійо (Yves Guyot), бувший мїністер з Парижа:

Гадаю, що в такім краю, як у Франциї, язикова єдність з урядового становища є конечна. І воно так справдї є. Впрочім жаден закон не боронить Бретонцям видавати власні часописи і книжки. Тілько закон узнає лише гра моти, писані по французки. Судівництво є французке, а так само шкільництво. Те саме відносить ся і до Басків. Але ті племена не богато числять душ. Що-до Бельґії, то я був би голосував против признаня фламандскої мови урядовою. Такий характер надало тій мові католицке сторонництво, щоб фламандских католиків охоронити від французких впливів. Воно хотїло своїх вірних удержати в послуху через відокремлюючу їх мову. Щоби осягнути той політичний успіх, католицке сторонництво робить Фламандців менше способібними в борбі о житє.

З Русинами стоїть справа цїлком инакше.

На одно треба передовсїм указати: Річ очевидна, що культура Русинів була далеко висша від мосвовскої. А Москалї, далекі від того, щоби їй помагати, спиняли її; і ся робота треває доси.

Росийска сила зовсїм не показує собою цивілїзацийного елементу. Вона давить народи, котрі абсорбує, Русинів від давна, а Фінляндців в найновійшім часї.

Я бачу будучність Росиї лише у змінї її орґанїзациї: централїстичну автократию треба перемінити на федерацию. Що її провінциї уважають царя за особу, котра їх лучить з собою, — се на мою гадку річ конечна; але централїстична управа повинна щезнути з уваги на ріжнородні народности, які находять ся на тім просторі, що зве ся росийскою империей.

На місце центральної управи, занадто форсовної і лишеної всякої контролї — винявши шпіонажу — повинні станути управи місцеві. Росийске правительство повино дати самоуправу Фінляндцям, Полякам, Русинам і так само всїм иньшим народностям.

Ті кайдани, що від віків спутують підбиті царизмом народи, ще кріпше стискати, се не є добрий спосіб, щоби Росию збільшити і її могучість зберегти. Справдїшні події сьвідчать між иньшим про її безсильність. Росия так з'орґанїзована, як тепер, виглядає на велику

НАШ АЛЬБОМ.

Андрій Паращак.

ТУҐА.

I. Над Волгу.

Гей, ти пташко моя мила
Підійми ся в висоти
Й розпростявши бистрі крила
Линь стрілою до мети!

Ой, далека путь, пташино!
Бо від Прута ген аж там,
Де могутня Волга лине
Ід Каспійским берегам.

Де степи до неба блище
Пригорнулись в рівнинї,
А Кирґіз понуро свище
Думи тихі, жалібні...

Шепче Волга... степ нїмiє,...
Слуха казки... завмира,... —
Він сю казку розуміє
Й почин сьвіта розбира'...

Волга шепче... филя грає...
Шепти Волги, страх, сумні...
Я сї шепти добре знаю,
Бо шептала і менї!...

Далї, далї, пташко мила
Крізь воздухи, крізь туман...
Щоб відвага не остигла,
Нїм долетиш в Астрахан.

Там у портї відпочинеш.
А як спаде темна ніч,
До Ґрузиночки полинеш...
Розкажи їй, розповідж
Мое горе, моїй муки,
Мою скорбную печаль,
Страшні вибухи розпуки —
Мій безмежний, тихий жаль...

Що за нею пропадаю,
Серце туга обнима,
Що очий єї шукаю —
Та нема таких, нема!

Як всьміхались ті зірницї
Й отвирали земний рай
Бурлакови з за границї...
Пригадай їй, пригадай!...

. . . . . .

Як вертати меш в темряві
То в Грузиночки проси
Волос чорний, кучерявий
З буйної єї коси...

Гей-же, пташко моя мила
Підійми ся в висоти,
Розпрістри гнучкії крила
Линь стрілою до мети!

Чернівцї, 27/5 1904.

II. Забула Ти мене...

Забула Ти мене. Тобі й не снить ся сон,
Що у чужій земли жие ще чоловік,
Котрого то любить кляла ся Ти во вік
Взивала божества і армію ікон
На сьвідка чувств Твоїх. Не знаеш Ти [тепер,
Як гірко жить менї у споминах одних —
Як мучить привид Твій мене у днях [журних,
Завмерло все в менї, та образ Твій не [вмер...
Як я вертав у вітчину —
Лишив Тебе сумну...

В далеку путь бігцем я гнав
У рідний край, мов звір.
Ах! Скільки горя я зазнав —
Не спишеш на папір!...
Нераз слеза скотилась з вій,
Як мелькнув образ Твій!...

Забула Ти мене, та я забуть не в силї
Лїків на те нема — бо-ж Ти сама той лїк.
Ех! Був то час колись, що й я був [чоловік
За впливом ласк Твоїх... Та се були [лиш хвилї,
Де гріх притьмило те чувство сьвяте,
Спасибіг і за те...

Чернівцї, 15/7 1902.

III. Ніч.

Запала ніч... померкнув сьвіт
Лелїяний імлою...
З'орали зорі небозвід
Численною юрбою.

І люди сплять: гаразд і зло
Сповили ночи крила —
Когось богацтво замогло,
Когось туга втомила,

Когось журба скосила з ніг,
Когось нудьга з бездїля,
А дехто з голоду облїг,
А дехто від похмiля...

Лиш я не сплю... Зірки числю...
Моя тут не ясніє —
Тобі я, любко, мрії шлю —
Моя пропавша мріе!...

Охляле тїло вяне тут,
А дух — любви ідея —
Мчить через рідний синїй Прут —
Над гори Прометея...

* * *

Мине, мине бурлива ніч
Зоря поранна встане —
Та я не ввиджу Твоїх віч
Дївча моє кохане!...

Чернівцї, 30/7 1904.

Михайло Дашкевич.

Із дневника.

У діброві зеленькій
На з'угарі є керничка —
В нїй цїлюща й животворна
Зачарована водичка.

Сонце згасло, місяць сьвітить
Крізь гиляки дубинини
І купаєсь в тій водичцї
Й визирає з середини.

Пеш водицю із долонї,
Ти інклюзо чорнобрива?!
Душко! дай менї краплинку
З тої чаші, що ти пила.

Так — спаси-Біг, серце любе!
Сип оливи в полуминя,
Хай згорю живцем в коханю,
Хай згорю аж до зімлїня!

дреглевату масу з дуже марним нервовим апаратом. Царский деспотизм хотїв би все обернути на один лад всупереч законови еволюциї народів, так ясно виказаному Гербертом Спенсером. Росия не може дальше розвивати ся, коли не стане ся ріжнородною.

З тяжкої доби, яку Росия тепер проживає, повинно російске правительство брати собі науку. Австрия після Садової годна була утримати ся лише завдяки компромісови з р. 1867. Правительство царя повинно піти за тим прикладом і завести в Росиї компромісову управу ріжних народностий.

Ф. Ван Ееден

(F. Van Eeden) з Бусуму в Нїдерляндиї:

Сумна справа, про котру пишете, є лише частиною, хоч і страшною частиною всеї росийскої тиранії. Давлене свободи духа уважаю за найтяжший порок, за те, що звуть гріхом против сьв. Духа, бо є воно безпосередною зневагою прав Божих.

Цїле моє житє віддав я борбі за свободу, длятого й не потребую казати, як дуже звертаю свої найщирійші симпатиї до Ваших заходів.

(Далї буде).

Голоси праси про вислід виборів.

„Gazeta Polska“ в ч. 62. констатує факт, що „получені табори консервативні волоский і вірменьско-польский втратили більшість а за те зросли в силу фракциї радикальні,“ дарма що над їх противниками оба дїдичівскі табори розпростирали свої опікунчі крила. Колиж воно так стало ся, то очевидно елемент польско-шляхотский понїс при теперішних виборах на Буковинї поражку тим більше, що „Поляки не лиш на Буковинї, але і у всїх дзельнїцах ойчизни добачують у великих посїлостях свій природний провід“. Отже велика посїлість, та разяча кривда загалу населеня, се фортеци, в яких хоронить свої привілеї польска шляхта. Але такі інтереси польскої шляхти не тотожні не то з інтересами руского мужика але й польского і мури тих фортец вже й так підгризенні зубом часу під напором народної сьвідомости мабуть вже незадовго розсиплють ся. А початок сего мабуть піде із Буковини, де законом стає свобідна воля більшости населеня, що є основою конституційного житя, де настає еднане всїх поступових елементів против дїдичівскої боярскої каїки. Отсего мабуть і лякають ся польскі дїдичі. Ось у тім самім ч. „G. P.“ читаємо в статї п. з. „Polskie sprawy na Bukowinie“ отсей уступ, який подаємо без широких коментарів:... „Посередно однак прозябає на тім тлї а навіть вже достигає неодно, що може стати для Галичини грізним. Маємо на думцї справу руску і сіонїзм. Обі ті справи є для Галичини і Буковини спільні; адмінїстрацийна граница в сім случаю без значіня, із становища загально-державного булоби пожадане порозуміне обох країв під тим зглядом; чи до сего центральне правительство допустить, важко предвидїти; тим більше однак треба із становища Галичини звертати увагу на розвиток обох тих справ на східній граници краю.

Руский рух прибрав на Буковинї вже від шести років зовсїм радикальну цїху; давнїйше переважаюче сторонництво старороуске втратило значну частину свого значіня, до чого на жаль причинила ся легковірність вірменьско-польских послів, котрі надїяли ся, що сномагаючи слабше сторонництво молодоруске, придбають собі его вдячність. Закидуючи отсю провину польским послам на Буковинї мусимо однак на їх оправдане додати, що ту саму похибку вчинено в Галичинї, тут і там недоцїнено небезпеку радикалїзму, що йде в парі з молодоруским рухом; тут і там зазнали невдяки. Але коли в Галичинї бодай тепер старають ся міродатні чинники о безсторонне (!) задивлюване на рускі справи, то на Буковинї поправи (чит. шляхотскої самоволї *Ред. Бук.*) Нема і положене є тим грізнїйше, що молодоруский радикалїзм найшов союзника в жидівскім сторонництві, супроти чого остають тепер змаганя польских й волоских дїдичів без відповідних наслїдків, тим більше, що й елемент нїмецкий заховує ся супроти польско-волоских змагань неприхильно. Волохи й Поляки репрезентують, як сказано висше, стремлїня автономічні (країв чи народів? *Ред. Бук.*); одні і другі становлять найсильнїйшу ґрупу серед великої посїлости а історичні традициї спонукують їх до оборони консервативних засад. Знова Нїмцї дивлять ся на кожду консервативну програму з неохотою, а коли бачать, що молодоруский радикалїзм дає ся передовсїм у знаки поміщикам себто Волохам і Полякам, може навіть і не мають нїчо проти того, що через те захитує ся становище великої посїлости, та що вона занепокоена радикальною аґітациею не може виступати в краєвій полїтицї з цїлою енергією. Із сеї причини Нїмцї, хоч вони перед тим зазнали нераз прикростий від Русинів, станули на боцї в борбі, яку видали Русини Волохам і Полякам. Обом елементам консервативним не лишив ся иньший (?) вихід, як опустити сойм. Се скажемо мимоходом — збогатило історию парляментаризму; досї бувало так, що на сецесию пускали ся лиш меншости і то бурливі а на Буковинї не меньшість але половина сойму і то не часть бурлива мусїла зійти з поля борби, яке через радикалів і нїмецку невтраланість, перестало бути полем слави і працї. (Ого! *Ред. Бук.*)

Що будучність принесе, не знати; однак сучасність дає на Буковинї перевагу молодорускому радикалїзмови, що розвельможнює ся серед народу сїльского а, що ще гірше, між руским учительством в страшний способ, побуджує пристрасти і надїї, котрих нїхто не зможе заспокоїти, підриває понятя правні і суспільні (!), а робить те все, як досї, без перешкоди. (Ось і вийшло шило із сеї балаканки: Polizei — ce ultima ratio „шляхетних земян“! *Ред. Бук.*) Не треба доводити, яке значіне має твердиня руского радикалїзму на Буковинї. Найенергічнїйше поборюване похожих затїй в Галичинї не доведе до нїчого, як довго на Буковинї, якої північна частина є прямо продовженєм східно-галицкої рускої тереторий, буде збирати ся вибуховий материял, правдива радикальна резерва для східної Галичини. Злишною річию буде додавати, що ходить тут не лиш о охорону великої посїлости але заразом (?) о жизненні інтереси супокійного населеня, як польского так і руского. Польске населене Буковини, розсипане між Русинами, остало під суспільних зглядом здорове; вірменьско-польскі дїдичі зуміли помимо працї радикальних аґітаторів, заховати як найлїпші (?) відносини з руским людом. Проте сномагане польского елементу проти молодорускої аґітациї є важним обовязком а із становища самооборони Галичини конечним, як руско-радикальна фаля залие польскі „пляцуфкі“ (чати) на Буковинї, то через те вже стане для неї приступ до Галичини — вже й нинї можливий — незмірно улекшений“. Щось дуже парно робить ся нашим „земяном“ помимо того, що живуть у „найлїпших“ зносинах із селянами! Приходить ся їм важко пливати у „руско-радикальних“ филях!

Росия й Японїя.

Нужда в росийскім таборі.

„Джорнале д' Італїя“ оголошує кілька листів ґен. Don Jaimes-a, сина Дон Карльоса, писаних із поля борби. В листї із Ляояну (із 18/VI.) підносить він недостачу поживи. На 36 годин одержали жовнїри лиш потрохи чаю і цукру, проте мусять піддержувати свої сили тютюном і чаєм. Ще більше несимістично відзивають ся про те часописї анґлїйскі, які прямо заявляють, що після донесень їх кореспондентів війска Куропаткіна аж примирають із голоду. В послїдних 48 годинах не одержали салдати ані кусня хлїба, а офіциры дістали лиш по малій порциї цукру. Загально панує недостача хлїба і мяса; желїзницї з провіянтами до армії Куропаткіна не доходять, бо вона із боку Мукдену формально відтята. Хоч сї вістки не без пересади, всеж таки кидають вони понуре сьвітло на теперішні відносини в Куропаткіновім таборі.

Затоплене Касуґи.

„Berl. Tagebl.“ доносить, що японьский кружляк „Касуґа“ побудований в італїйских варстатах і в початках війни перевезений на японьске море, затонув. Подробиці катастрофи не звісні.

Смерть за противоєнну пропаґанду.

Свого часу доносили часописї, що в Петербурзї арештовано двірску панночку Межеевску, у якої буцїм то найдено бомбу зладжену на царя, з яким сидїла в опері в спільній льожі. Тепер же вийшла на яву справдїшна причина еї увязненя. Межеевска, дочка звісного петербурского лїкаря, належала до жіночого комітету, що під проводом царицї вдови ладив одяги і т. и. для салдатів. Межееевскій поручено пакувати книжки призначені для читаня жовнїрам. Пакуючи книжки, вкладала до них Межеевска революцийні противоєнні аґітацийні брошури, на чім еї й переловлено і замкнено в Шлїсельбурґу. Дня 4. виконано строгий присуд военного суду над нещасною сподвижницею революцийних ідей, именно в Шлїсельбурґу страчено еї через повішене.

Під Портом Артура.

Перед розпочатем штурму предложено Росиянам піддати ся, чому они відмовили. Послїдні штурми покінчили ся великими обопільними стратами. Японців погибло 15 тис., а Росиян 5 тис. Як пише Morning Post рішили Японцї не йти вже ґенеральним приступом, але вперед здобувати один внїшний форт за другим.

Рішучий бій.

Здесяткована армія Куропаткіна уступає на лїнії Ляоян-Гайчен крок за кроком перед Японцями. Японцї мають в своїх руках і Гайчен. Послїдні телеґрами із Льондону і Парижа доносять, що Курокі припер Росиян вже лиш на віддалене 14 миль (анґл.) від Ляояну, так що між Ляояном, а Гайченом розпочав ся рішучий бій. Японцї мають там 200.000 війска.

Лїкар Жбанков. 1)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаева).

Переклала Маруся Полтавка.

Памяти „правдивого учителя й лїкаря“ Вячеслава Аксент'евича Манассеїна [1]).

„Не можна усього звертати на загальні умови житя, для поступу доконечна є й особиста мораль“.

„Записки лїкаря“ [2]) не належать до звичайних, розповсюджених і досить байдужних творів, які прочитуєть ся з більшою або меншою цїкавостию й швидко забуваєть ся, доказом того є живе зацїкавленє, з яким публика накинула ся на книжку, обговорене єї по ріжних товариствах і тревала цїлий рік полеміка — ряд палких похвал і ще більше завзятих нападок. А про те, ними неначе байдужні, але в дїйсности дуже невдоволені лїкарі-практики й рецензенти, які стараютъ ся довести, що в „Записках“ нема нїчого нового, що усе давно й добре відоме, та вже сама взята суперечка показує, що се не є правдою. Автор так майстерно, іноді артистично зібрав і змалював старе відоме й нове невідоме публиці, що вийшов досить яскравий образ лїкарського дїла, образ користний і навчаючий не для самої публики, яка на тому мало розуміється, але й для фаховців. Подаємо тут гадку про се великого знатока отсеї справи В. А. Манассеїна. („Врач“ 1901 р. Ч. 2): „В Мірѣ Божьем“ (сїчень) почато друкувати статю п. Вересаєва „Записки лїкаря“. Статя написана дуже тепло й талановито, безсумнївно зверне на себе увагу загальної праси. На жаль автор, малюючи недостачі викладаня медицини в Росиї, інде прибільшує й малює надто бже темними фарбами — обставину, яка може звести читачів — не лише лїкарів“. Коротка, алеж яка глибоко справедлива й вірна оцїнка; лише лїкар, який глибоко розуміє й знає своє дїло й рідкий майстер слова міг робити так на диво величні й короткі характеристики. Мало того, увагу сю написано з приводу самих перших роздїлів статї; яким справедливим пророком був Вячеслав Аксент'евич, що до долї цїлої книги а також гідностий і хиб а навіть дальшого викладу „Записок“.

З огляду на велике значінє сеї працї й великого вражіня, яке вона справила на лїкарів і публику, вважаємо потрібним докладно розібрати „Записки лїкаря“ а мимоходом поговорити й ще про де-які боки лїкарської справи, які автор мало порушив, або-ж зовсїм поминув, бо не був громадським лїкарем і на все дививсь з погляду окремого лїкаря. Треба пояснити заздалегідь: усї безладдя лїкарської справи залежать, крім загальних умов нашого житя, від недоскональности нашої медицини і від хиб питомих її репрезентантам — лїкарям. В нашій розправі ми спинимось найголовнїйше на лїкарях. Материял нам дав переважно „Врач“ [3]) — ся скарбниця „доброго й злого“ про лїкарів і лїкарську справу, через що цїлком природним і справедливим буде присьвятити статю пам'яти Вячеслава Аксент'евича Манассеїна, який цїле житє боров ся з нашими хибами, зробив для управильненя лїкарської справи більше, нїж хто иньший з росийських лїкарів, і нарештї так справедливо показав цїлу їсту „Записок лїкаря“, що колиб ми виходили з університету хоч трохи подібними до нашого дорогого учителя, то Вересаєву про багато де чого не довелось би писати в своїх „Записках“.

Величезний вплив В. А. Манассеїна й любов до нього студентів і хорих пояснюють ся між иньшим і його строгою консеквентністю: на словах і на дїлї він був той самий; те, що він проповідував на викладах і в „Врачі“ переводив він і в своїм житю і дїяльности. Лише такі учителї потрібні й користні, а усї ті, що говорять богато „красних і гучних слів“ і пропаґують радикальні проєкти переміненя загальних умов житя а разом з тим заводять „склепики“ занимають рівночасно десятки посад, і ради гроший і особистих інтересів занедбують своє учительське дїло — усї отсї професори й иньші реформатори є фальшивими учителями і вони безумовно шкідливі для молодїжи. Нашій молодїжи завсїгди робить ся закиди за те, що вона — лишивши університетську лавку, швидко губить свої ідеали, але закид сей треба зробити вперед учителям, які, за рідкими виїмками, дають своїм учням явні й тайні приклади користуваня наукою, як дійною коровою. Яскравий приклад такого шкідливого впливу на лїкарів дає московська

[1]) Професор (тепер небіщик) петербурского університету. Високо-гуманний чоловік і гарний лїкар.

[2]) Прецїкаві „Записки лїкаря“ В. Вересаева, про які ми вже свого часу згадували у нашій часописї, вийшли накладом У. Р. Видавничої Спілки в українськім перекладї Марусї Полтавки і можуть їх набути в Рускій Радї в Чернївцях по цїні 3 кор. з оправою. (Прим. Ред.)

[3]) Лїкарська часопись росийська, редаґована небіщиком Манассеїном.

Із военних образків.

Звісний военний справоздавець, Немирович Данченко пише в послїдньому листї: ...„Відвідалисьмо окопи, полишені Японцями недалеко одного села під Сюаном і не могли ними досить поназахоплювати ся. Куди нам до такого майстерства! Ми переконали ся, що між японьскими позиціями є стале получене за помочию телеґрафу, телефону, гелїоґрафу, або бездротного телеґрафу. Не потребують вони гонити з розказами ординансів, котрі являють ся на місце часто тодї, коли борба взяла вже иньший оборот та зовсїм иньших вимагає розпоряджень. Трапляє ся і так: іде з розказом від вожда віддїлу його ад'ютант і прибувши не застає вже на означенім позиції тої части війск, для якої нїс розкази; обставини борби викликали зміну позиції, нераз дуже віддаленої, що потягає марноване часу. А борба не жде.

Справджують ся також донесеня Хінців, що піхота японьска потрафить перебічи денно 70 верств, додержуючи кроку їзди, чого жаден европейский жовнїр не в силї доказати. Що правда, не всї можуть так скоро бічи. Японцї мають специяльні віддїли піхоти формовані з рикшів т. є з візників і коний заразом, які цїлими днями ґальопують — часом з їздцем на хребтї. Як з таким „баґажем“ може він бічи кілька годин без упину, не диво, що на війнї нїчим не обтяжений лине мов птах.

І се становить велику перевагу японьского жовїра. Наколи росийский жовнїр двигає на собі риштунок близько двопудової ваги, падаючи під его тягарем, передовсїм в часї спеки, Японець передає все до йдучого по задї табору, з позиції на позицию переходить спацером і виступає до борби, випочатий, відважний і веселий. Ми бачили як збігали з горбів. Вершки займають ланци стрільців. Нараз якимсь непонятним способом, прямо як кулї, точать ся на діл, ломлячи всї перешкоди, як найбільше вишколені ґімнастики. „Ім легко — кажуть росийські вояки з завистию — не носять амунїциї, нї жадних додатків, а при тім мають на ногах мягкі камаші. Іди спробуй так само збічи з гори в наших чоботах? Скорше об скалу лоб розтріскаєш і впадеш у пропасть, де і пес тебе не звітрить.“ Нїчого отже дивного, що те, на що росийский жовнїр потребує дуже багато часу і що робить з нараженем житя, Японець доконує в кількох або кільканайцятьох хвилинах і заким чоловік спостереже ся, вже із иньшої позиції кусає. Дивую ся лиш одному: як могли про те не знати наші військові аґенти, що перебували перед війною в Японії? Чиж не вони то запевнили нас, що Японцї мають мало і то дуже лиху кінноту? В практиці показало ся, що її досить і що вона знаменита. Саме тото повторило ся, що підчас турецкої війни, перед котрої вибухом наш військовий аґент забезпечував, що досить буде одного корпусу, щоби тріюмфальним походом дійти до брами Константинополя! На мої питомі вуха чув я, як оповідав полковник Ваннярский, що перебув 6 рік в Японії в характері військового аґента, що війна з Японїею буде для Росиї дитинячою іграшкою, що побіда легко прийде, що врештї не треба концентрувати війск на Далекім Сходї, бо Японцї се нарід слабий. Ми не знали навіть про такі подробиці, що так офіцири, як і прості японьскі вояки носять щось в родї панцирів, бо піки козацкі не беруть ся їх грудий, а шаблї щерблять ся, не поносячи ворогови нїякої шкоди.

Хінцї взагалї віддали нам богато прислуг. Розуміють ся, що так само а може і лїпше, обслугують вони Японцїв. Як дїти торговлї прагнуть зі всего витягнути відповідну користь. Їх донесеня відзначали ся правдою і точностию. Відомости про страти неприятеля звичайно не богато рїжнили ся від фактичного стану річи. Японців, як думаю, інформують про все дуже подрібно, длятого, що наш ворог, о скілько є скупим при закупнї живности, о стілько не жалує гроша на шпіонів. Ми не можемо тілько платити, бо шпіоньска професия коштує нас за богато в часї мира! Кромі того Японцї не дозваляють Хінцям вступати до своїх таборів, у нас мишкують вони під позором крамарства. Лиш на такі відносини позваляють Японцї. Всякі иньші строго карані. Визначили приміром цїну за голову кождого товмача. Также всї росийскі віддїли мають товмачів — Хінців. Допускають ся вони, розуміть ся на боцї малих провин, але взагалї віддають великі прислуги, бо без їхньої помочи булиби ми тут як без рук. Японцї постановили упорати ся з ними і визначили 500 рублїв за кожду голову товмача; потому, коли пересьвідчили ся, що принука не потягає — піднесли цїну на 750 рублїв.

Японцї мають в руках іще одно велике першеньство: знаменито знають околицї — не так, як ми. Знають про кождий залім терену, а знають майже кождий корч. Мапи притім мають прямо знамениті. Усе знають, нїчого не забувають, потрафлять в икористати для своїх цїлий найдрібнїйшу обставину. Одного разу окружили наші війска роту японьскої піхоти. Була вона відтята з усїх боків. Дїяло ся се о 8 верств від Вафанку. Віддїлець сей кинув ся на право і лїво, а ми післалисьмо до ґен. Штакельберґа по інструкциї, чи всїсти їм на карки, чи нї, разячи їх тимчасом вогнем. Нагло, іще післанець не вернув, як рота неприятельска десь зникла. Якби в ню грім ударив. Втяли штуку, якої-би їм сам Боско міг позавидувати. Були — і не ма! Гонимо на місце, яке занимали — овшім е але... якісь вихані пуджала, до котрих пеувалисьмо порох і кулї, а самі Японцї — як камінь у воду! Використали кождий залім, кождий корч, кождий камінь, зникли нам з перед очий як камфора, лишаючи тілько слїд своєї присутности в видї вихаиих фіґур.

Такими фіґурами послугують ся часто, понаставляють їх, і з далеку роблять вони враженє правдивих вояків. Ми сиплем на них град куль а тимчасом Японцї зміняють позицию і нагло зачинають нас пражити ротовим вогнем...

НОВИНКИ.

Посли др. Стоцкий і Пігуляк виїхали задля відпочинку із Черновець.

В справі недостачі кукурудзи й паші відбула ся в четвер конференция в краєвім правительстві під проводом сов. двору Фекете і при удїлї през. Ради культури краєвої Тод. Фльондора і А. Лукасевича. І мінїстерство рільництва заняло ся сим, а на 8. с. м. розписало вже анкету, в якій візьмуть удїл делеґати діткнених країв. Із рамени буковиньскої Ради культури краєвої возьме в нїй удїл Ом. Баер, директор тутешної середної рільничої школи краєвої.

Підлою виборчою штучкою, видуманою ворогами Русинів, показали ся вісти, поміщені в „...gemeine Lügen-Zeitung“, що Вашківска „Сїч“ не хотїла гасити жидівских домів підчас послїдної пожежі у Вашківцях, бо кількадесять членів „Сїчи“ працювало не тільки в поті чола, але й з нараженем власного безпеченьства. Так само не правда, що др. Пйотровский мав сказати до людий „Не ратуйте жидів“, а сказав тільки до пропінатора, що без причини кидав ся на людий: „До гашеня кличете мужиків, а до виборів громадских не пускаєте їх“. А сказав се тому, бо сей пропінатор був головним махером-противником народу при послїдних виборах громадских. Із сего докору для ворожого селянам аґітатора зробили вороги Русинів антисемітску подію, з якої надїяли ся успіху при соймових виборах для противних нам кандидатів. Штучка не удала ся, а слїдство, яке веде ся в сїй справі, викаже, хто еї видумав і передав устами п. Штронера навіть президентови краю.

До історії переслїдуваня „Сїчий“. Дня 1. с. м. відбула ся розправа перед кіцманьским судом, в котрій засуджено двох кіцманських полїцаїв на три добі арешту. Названі полїцаї заперли були свого часу чотирох тутешних „Сїчовиків“, що зовсїм спокійно ішли около 9. години до льокалю товариства, до громадского арешту і випустили їх аж по півночи. На се безправство внесли „Сїчовики“ скаргу до суду. При розправах показало ся, що начальник громади Бажан дав полїцаям наказ запирати „Сїчовиків“, отже, потягнено до відвічальности і начальника, ..та з помочию „сьвідків“ удалось ему викрутити ся, бо мовляв, казав тілько привести та протокол стягнути (о півночи!) а не зазаперти до арешту. Тож спала вина на полїцаїв і тепер мусять они поносити заслужену кару. Ось знов наглядний примір, як безправних средств уживають вороги народу, щоби здавити сїчовий рух; але завдяки чесному поступованю „Сїчовиків“ низькі ворожі наміри вінчають ся „посрамленіем“. — *П.*

Зновлене справи. Проти сучавского адвокати д-ра Шехнера, засудженого за обманьство свого кліента на кількамісячну вязницю, відбуде ся в наслїдок рішеня висш. суду краєвого почовна розправа, до якої делеґовано черновецкий трибунал.

Страйки на Буковинї. Передвчера покінчив ся страйк будівельних робітників в Серетї, який тривав кілька днїв. Робітники здобули собі 10 годинний день робучий а крім того ще й иньші уступки. В середу знов застрайкували мулярі заняті при будові палати справедливости в Чернівцях. Причиною страйку є домаганє предприемців, щоби мулярі відробляли тоті години, які тратять рано, ждучи на подавачів цегли, які через дощі, йдучи з далеких передмість, значно опізнюють ся. Мулярі знова хотять, щоб їх години чеканя числили ся до робучого дня, бо се ждане не походить із їхної вини. Страйк тривае дальше.

Пожар лїса. В звісній галицкій кліматичній стациї, Ворохтї згоріло 150 морґів лїса.

Видїл руского Інститута для дївчат в Перемишли має честь повідомти Вп. родичів і опікунів, що вже опустили печатню „Проспект Інститута на рік шк. 1904/5“, що подає близші відомости про Інститут і услівя принятя дївчат, а також перший „Звіт дирекциї руского лїцея дївочого за рік 1903/4, який розіслано вже всїм Вп. Рочам лїцеанток як і тим, що зажадали письменно его надісланя. Хто бажав би познакомитись близше з тими видавництвами, зволить звернутись до Господаря Інститута Вп. п. Івана Матковского в Перемишли. На туюж адресу просимо надсилати зголошеня о приняте дївчат до Інститута. — За видїл руск. Інститута для дївчат в Перемишли дня 1. сирпня 1904. *о. Мирон Подолиньский* предсїдатель, *Северин Зарицкий* секретар.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Наталія Кобриньска. **Ядзя і Катруся та иньші оповіданя.** (Белетристична бібліотека, ч. 63) Львів, 1904. Накладом укр.-руської Видавничої Спілки. З друкарнї Наукового Тов. ім. Шевченка, ст. 160, 8°. Цїна (з оправою) 1·80 кор. Зміст: 1. Ядзя і Катруся. Ст. 1—91. — 2. Жидівска дитина. Ст. 92—110. — 3. Перша учителька. Ст. 111—133. — 4. Янова. Ст. 135—148. — Liebesahnung. Ст. 149—156.

М. Драгоманов. **Літературно-суспільні партії в Галичинї (до року 1880).** З росийського переклав М. П. (Літературно-наукова Бібліотека. Ч. 78). У Львові, 1904. Накладом укр.-руської Видавничої Спілки. З друкарнї Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 70, 16°. Цїна 40 сот.

Д. Мордовець **Оповіданя.** (Літературно-наукова Бібліотека. Ч. 79). У Львові, 1904, Накладом укр.-руської Видавничої Спілки. З друкарнї Наук. Тов. ім. Шевченка. Ст. 102, 16°. Цїна 60 сот. Зміст: 1) Старцї. Ст. 1—28. — 2) Дзвонарь. Ст. 29—41. — 3) Салдатка. Ст. 42—73. — 4) А все Пречиста. Ст. 74—97.

Олександер Кониський. **Листи про Ірляндію.** (Літературно наукова бібліотека ч. 80). У Львові 1904. Накладом укр.-руської Видавничої Спілки. З друкарнї Наук. тов. ім. Шевченка. Ст. 63, 16° цїна 45 сот.

Захарінська [4]) школа, що прищіплює усїм духа наживи. — Трапляють ся такі quasi-реформатори, що запевнюють, що приклади й мораль, є нїчим, а усїм — загальні умови житя. Се — сьвідома і захланна неправда. Про яку-ж переміну загальних умов може бути річ, коли наші учителї й наша інтелїґенция кермуватимуть ся в своїм житю лише особистими інтересами, апетитами й полагодженєм своїх особистих, дрібних справ? Таке житє тілько підтримує й скріплює неправильні загальні умови нашого житя й лише консеквентні борцї словом, справдї можуть вести до бажаних поліпшень. Таким справедливим учителем був Вячеслав Аксентєвич Манссеїн.

I.

Насамперед ми щиро витаємо В. Вересаєва за те, що він зважив ся так щиро й отверто розказати усїм свої сумнїви, хиби, горе й муки „вся своя сокровенная“, на що зважуєть ся дуже й дуже мало хто. „Записки лїкаря“ мають дуже важне значінє яко психольоґічний нарис, який малює нам розвій і дїяльність лїкаря від a до z: як він вчив ся, як впливала медицина на студента, як починала ся і розвивала ся дїяльність лїкаря, як відносив ся лїкар до хорих і суспільства, і як вони відповідали йому, яка вдача формувала ся в лїкаря під впливом занятя медициною і практикою і т. д. Надто важні усї отсї свої факти, свої сумнїви, свої невдачі, що доводять до апатиї й розпуки — інде лїтерально чуєть ся зойк душі — своїх успіхи, що невимовно захоплюють, як се все жизненно — правдиво й цїкаво, надто для починаючого лїкаря й студента, який знайде в усьому отсьому богато користного й навчаючого для себе. Не дурно й матуристи зачитували ся в „Записках“, бажаючи знайти вказівку для вибору видїлу унїверзитету.

Колиб автор обмежив ся лише сим психольоґічним нарисом, то й тодї-б се не пройшло без слїду, але в сьому творі є й иньші боки, може ще важнїйші. Насамперед богато з того, що він говорить про себе, відносить ся в тій чи иньшій мірі й до иньших лїкарів. Припустїм, що одні з них хоробрійші й певнїйші себе, другі — талановитші, або навпаки, менше здатні, иньших меньше хвилюють прокляті питаня, иньші знов придбали більше знаня і вправности в унїверзитетах — припускаємо усю отсю й иньшу рїжницю в хистї, переконанях, вдачі, схильностях, обставинах, первісних умовах дїяльности, і все-ж таки усї студенти й лїкарі так або інакше в більшій або меньшій мірі, але перечули богато (коли не усе) з того, що пережив автор „Записок“. Хо не відчував певного зворушеня перед першим трупом, хто не хорував „хоробою третого курсу“ [5]), хто не хвилював ся за перший прописаний рецепт і за першого хорого, хто не переживав переходу від віри до повної зневіри в медицину й навпаки; хто не зазнав розчаровань і тяжких хвилин сумнїву в саму медицину навіть в руках наших найлїпших учителїв? Коли й трапляють ся такі, то вони є рідким виїмком. Таким чином по „Записках лїкаря“ читачі знайомлять ся не лише з автором, але взагалї з житем студента й лїкаря, а се може, бодай декотрих привести до справедливійшого розуміня лїкарської справи й заведеня справедливійших відносин між лїкарями і більше розвитою частиною суспільства.

[4]) Проф. Московськ. унїверзитету назначав таксу за візити і брав страшенну цїну за своє лїченє.

[5]) На третім курсї (5 або 6 семестрі) починають ся занятя в клїниках.

(Далї буде.)

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускається на цінї процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, тканї з ниток гладкі, півруканички цілі Glacè в найбільшім виборі.

Білє мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсоліна в Італії. — Найфільцових. з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и. двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lawn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіе і мунїция.

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка . .	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“ . .	—·20
О. П. „Хлопці садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде ей конець.“ . . .	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“ .	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гаршин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старці“ . . .	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“ .	1.20
Ом. Попович. „Методика“ І. часть . .	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“ . . .	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“ . .	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—

Ом. Попович „Пів сотнї повісток“ . .	—.60
„ „ „ „ „ . .	—.50
„ „ „ „ „ . .	—.40
Ів. Сянюк. „Образки з житя“	—.20
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка“ для II. кляси ґімн.	2.80

Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“ .	—·20
„ „Порадник“ як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь“ . . .	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісенї жовнярскі“ .	—.20
Франко Іван. „Руcько-українська література“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний цисар“ . .	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“ .	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини . . .	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“ .	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“ . . .	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“ .	—.40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Sczewczenkos-Gedichte	—.50

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“.)

одиноке руске товариство асекураційне заснованє в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех літах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводиль разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на жите в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродїйні цїли; длятого на жите треба обезпечати ся тілько через „Днїстер“.

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних нап. пупілярних.

ДНЇСТЕР удїляє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Великий склад ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цінї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

До продажи

25 ДЗЄРЖОНІВ.

Хто хоче купити, най зголосить ся під адресою: **Іля Меленка,** в Рогізнї, (Буковина). 27 (1—?)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складі

„контракт купна і продажи“

в руcкім язицї.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.
За редакцию відповідає Іван Захарко.

Ч. 89. Чернівці, середа дня 28. липня (10. серпня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":

на цїлий рік	20	К.	— с.
„ пів року	10	„	— „
„ чверть року	5	„	— „
„ місяць	1	„	70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Потоп чи пожар?

Подаючи голоси праси про вислїд соймових виборів, зареєстрували ми в послїднім числї також і падканє тут. „Gazet-и Polsk"-оїї над програною Поляків а відтак і виїмки з статї про буковиньскі відносини, перепечатаної в „Gaz. Pol." із „Wszechpolsko-го Przegląd-у", яка доходить до конклюзиї, що филя руского радикалїзму й жидівского сіонїзму заливає буковиньских Поляків. Не проминуло богато часу, а в справі наших виборів обізвало ся „Słowo Polskie" 6365 ч., яке доводить, що через толероване і протеґоване (!) тих обох полїтичних рухів збирає ся під стїнами галицкої Польщі вибуховий материял, від якого й вона готова займити ся. От і горе польским шовінїстам: буковиньскі вибори для них і пожаром і потопом відразу...

„Słowo Polskie" прямо констатує, що на Буковинї йде „виразнє до знївеченя (!) польскости". А чому? Бо ось правительство перевело свобідні вибори, не перешкоджувало „безбожній" аґітациї вільнодумних, а таке поведенє вже рівнає ся пресиї за Вільнодумними!! І ось стало ся, що Поляки, які становлять ледви 4% буковиньского зайшлого населеня мають лише чотирох послів, що не будуть вже мати польского заступника анї в Краєвім Видїлї анї Радї шкільній краєвій, а до фатальности ситуациї причинює ся й те що при виборах попадали в Ґурагуморі „пшихильни" Полякам Лунул, в Садаґурі „пшиязни" їм „обиватель" М. Фльондор, а в Заставнї „спокойни Русїн" Гакман проти „радикального" Калитовского, ба ще гірше між польским двором а руским селом ширить ся „безкарне васне" мужиків „рознаментнялї" волоскі демаґоґи й рускі радикали, а учителїв передовсїм руских звільнено „од вшелькіх обовйонзкув карносцї". А супроти сего „народова опінїя польска мусї сен запитаць, чи то вшиско... дзеє сен вилончне з волї буковіньскеґо президента краю чи теж з розказу п. Кербера". Ба панове із „Słowa Polsk-ого" будь якою відповідию й не вдоволять ся і будуть... інтриґувати проти теперішному президентови краю дальше, але в тім лише біда, що — без наслїдку.

Ми нарочно висловили у довгій статї „Słowa Polsk"-ого его замітнїйші „арґументи", щоб виявив ся їх безмежний шовінїзм, нахальство, облуда і інтриґаньство!

Орґан польскої народової демократиї, плаче над польскими дїдичами. Се ему не першина, те саме робив він підчас галицкого страйку, так само вислугував ся нафтовим дукам, які его удержують і підчас страйку бориславского! Орґан народових демократів, які так дуже воюють проти Росиї, аж прослезив ся над упадком москвофільского Ґакмана, бож на Буковинї не вдала ся польска штучка, яка основує ся на протеґованю кацапів, щоб вони спинювали наш народний розвиток, як се робить ся в Галичинї. Польскому орґанови привиджує ся отже Бог зна що, коли Русини, що становлять половину населеня краю мають 6 послів, а Поляки які творять лиш 4% его частину мають їх 4! Ба що більше, те безсовісне нахальство йде дальше. Польскою кривдою є навіть те, що в рускім повітї переходить пос. Стоцкий а наде кандидат коррупциї! Се вже переходить всякі границї. Або що сказати про ті мізерні, справдї колтуньскі теревенї на тему демаґоґиї й радикалїзму. Алеж панове не хочемо розділу двору від хати, ми хочемо їх сполуки в одну громаду!... „Słowo Polskie", знаючи дальше, що польскі олїґархи удержують ся всюди при кермі насилем, радеб, щоб і у нас робились вибори так, щоб комісарі миняли ся у виборчих шахраїв а шандарі у виборчих наганячів і терористів, воно хотїлоб, щоб і у нас настав галицко-польский „рай", де учительство замінене на білих муринів-невольників. Те саме „Słowo Polskie", яке нам а з осібна пос. Василькови закидало в свій час спілку з Нїмцями, розобличує тепер свою облуду; ему жаль, що Нїмцї не зробили дурницї і не пішли з боярнею і польскими дїдичами. Ось в тім річ!

Ширше розводити ся над вшехпольскими виводами не стоїть. Що вони безосновні і ложні, се річ очевидна. І коли „Słowo Polskie" бє у дзвін тревоги, то не із страху перед пожаром ненависти, але тому, що коли в цїлій монархиї йде національна або й віроісповідна ворожнеча, то в Буковинї еднають ся всї поступові елементи без ріжницї народности і віри, щоб мирно працювати над піднесенем убогих верств населеня, щоб завести справедливійші суспільні відносини. І се як раз болить шляхетску Польщу, яка живе лиш терором, визиском і інтриґами; але на граници Буковини мусять скінчити ся еї затїї, хочби й як вона лементувала та інтриґувала. Проте однак, щоб хтось нївечив польский елемент на Буковинї нема й мови. Тутешні Поляки певне зазнають більше прав, чим пр. Русини в Галичинї від Поляків і то помимо того, що тутешна Польонїя пригорнула ся до тих, що радіб дальше пропаґувати гнет мужицтва і несправедливість супроти Русинів...

Суд Европи над указом з 1876 р.

(Дальше.)

Др Франц Оппенгаймер — соціольоґ з Берлїна:

В Швайцариї живуть побіч себе і всуміш Нїмцї, Французи, Італїйцї і Романцї (ретийскі) і мирно на випередки побивають ся о першенство в громадяньских чеснотах, хоч кожде з тих племен дорожить своєю мовою і своєю окремішностию: а всї вони творять таки одну націю, повну житя і сили, однодушну у відпираню всякого чужого впливу, горду на свою швидко поступаючу культуру.

В Сполучених Державах північної Америки живуть всуміш усї племена романьскі, кельтийскі, ґерманьскі і славяньскі; нїхто на боронить нїкому вірити, говорити, писати, читати, як хто хоче і що хоче; кождий може свою мову і свою окремішну народність плекати, як лише душа забажає: а таки ся мішанина творить одну могучу і здорову націю, одушевлену гордим почутем єдности; а таки почала вона розвивати нову, вищу культуру і чим-раз дужше рішає про судьбу сьвіта.

Противно в Австриї ударяють народрости одна на другу мов филї розгуканого моря, Нїмцї, Чехи, Поляки, Русини, Італїйцї, Словінцї, Жиди і т. д. і в взаїмній ненависти забули вони, що повинно бути одно спільне: Австрия; а духова культура і материяльний поступ лежать облогом.

А в Росиї заорюють народи, викорінюють кожду не росийску мову і кожде окремішне племя, щоби отворити одностайну державу, один народ, одну мову, з одним царем і папою в одній особі. І великаньска держава зміпила ся через те у гниле багно, в котрім не може прозябати нїяка ростинка культури і людского щастя; підкупство і забобони, лїнивство і глупота є в нїй властивими володарями, і нинї хитає ся вона під ударами погорджуваного противника і стоїть перед усобицею всїх против усїх!

Хтож не бачить тих величезних противностий і не зрозуміє їх? Свобода кождого племени — се щасте, згода, заможність, могучість; неволя в державі деспотизму і шляхотскої господарки — се нещасте, розпад, убожество і неміч.

Уся всемірна істория є після Теодора Момзена нїчим иньшим, як боротьбою азийского султаньства з західноевропейскою державою горожан. Колиж обі ті форми державні звести до соціольоґічних підстав, то не одно вийде сказати: вся всемірна істория є нїчим иньшим, як боротьбою харцизяк і гнобителїв зі східних степів, що завели

Др. Денис Лукіянович.

Надприродний сьвіт в казках Наталії Кобринської.[1])

Чорта вже нема, прогнала його наука, а навіть просьвітила його ґенезу, дарма, що в давнину сам чорт бував учителем людий, за цїну знаня й науки продавав йому чоловік свою душу.

Початків віри в чорта треба шукати в старинї, Євреїж не так приняли, як властиво перетворили свою давну віру в чорта аж після неволї вавилонскої, а від Жидів перейшла вона до Християн, котрі надали чортови осібну, незалежну державу, зробили з него другого володїтеля сьвіта. Атже Син Божий, Христос не через що мусїв зійти на сьвіт, як лише тому, що сьвіт підпав під руку чорта, котрий повсли став чинником людского житя іменно підпало йому тїло людське і через те тїло своє треба чоловікови поборювати[2]). Що до душі, то за неї іде боротьба між Богом а чортом. Та в початках християньства уважало ся ще чорта присмиреним, слабшим нїж Христос, за те в середних віках перебігає він безкарно всї землї, коїть що сам захоче. І так в середних віках дійшла віра в чорта до повного розвитку, що було на руку католицькій церкві для укріпленя еї поваги і власти, бо чого не зробили люди з любови до Бога, се робили з боязни перед чортом.

Чорт у Кобринської, то наш старий знакомий.

Щоб заселити свою темну державу, спокушає чоловіка до гріха, бо тільки тодї може його душею заволодїти. Бідолаху Матїя пайлекше спокусити, даючи йому гроші. Чорт являє ся йому, як пристало на капіталїста: се не є той поганий ствір, якого черкав коваль на стїнї, се грубий панок з люлькою в зубах, у червоній шапцї. Від неписьменного не жадає він очевидно підписаня грамоти на знак условленої згоди, він жадає зневаги Христа наче відшкодованя за те, що при хрестї вирікав ся хрещений чорта. Однак лекше підписати пергамент нїж лихословити Богу, тому й Матїй замісць послухати чорта, перехрестив ся і тим спровадив великий заколот у чортівській палатї. І ось тепер пізнаємо ще одну черту чортівського характеру, а то його месть. Не мав він уже приступу до Матїя, то вкінци підлїз йому під руку, перемінившись у корч бзини, а коли Матїй сей корч зрубав, його тякнув цараліж.

Цїкавійший для нас чорт у другій казцї. Волї чоловіка не може чорт зломити, за те володїє бісноватими і пяними. Тому-ж і навчив він чоловіка курити горівку, а ковалеви сам готової доносить, кілько лише душа забажає. Але сей чорт має заразом і висші, демонїчні аспірациї: він дає чоловікови артизм[3]). Що чорт був дуже інтелїґентний, що знав фільозофію, навіть теольоґію, що природа підлягала його силї, се звісно, через те-ж то і студиї природи — справа чортівська, а навіть папу Сильвестра II. (в X. стол.) з причини його математично-природничих студий уважало ся чортівським союзником. Але тут являє ся чорт учителем не наук стислих — лише штуки пластичної. Се цїкаве. Та цїкавійше средство, яким чорт послугує ся. І Фавст дістав від Мефіста напій, але Русин зробив із того напою — горівку. Міг би хтось добачити в тім неконсеквенцию, бо коваль малює як раз чорта, а ще надає йому таку погану стать, що чорт стає посьміхом і се загороджує йому дорогу до молодиць. Алеж у всесьвітній лїтературі чорт є учителем магиї, хоч ся була бичем на чорта.

Добродушних і сьмішних чортів, яких ошукують мужики, а то й баби, не бракувало і то власне в людовій фантазиї, а навіть під сим впливом і суворий чорт у релїґійних леґендах змінив ся. Такого добрягу-чорта маємо як раз і у Кобринської, та коли вже забогато зневаги прийшло ся йому витерпіти, він покарав коваля і то знов на свій лад, оригінально. Його середновічний брат одного маляра за те, що поважив ся його занадто пересадно осьмішити, струтив з рушт ования, тількиж як раз за те саме вратувала його Матїр Божа. Наш чорт підкинув ковалеви крадене добро і тільки ангел знов за те, що коваль осьмішував чорта, звільнив його від шибениці.

Щоби між людьми ширити як найбільше злого, потрібні були чортови помічники вірно йому віддані, т. є. чарівники та відьми[4]). Кого чорт не може поконати силою, чи спокусою, сему запродує ся сам в неволю і служить йому за житя, але по смерти грішника така душа належить до чорта. У всесьвітній

---

[1]) Казки Наталії Кобринської, Чернівці 1904.

[2]) Нарис істориї віри в чорта С. К-ий. Житє і Слово рік III. (1896) книжка 3-а стр. 180—188 і книжка 4-а стр. 287—295.

[3]) Лист Кобриньскої до проф. Грушевського. Вістник р. 1900.

[4]) Matuszewski: Wiara w dyabła i czarownice. Warszawa 1901.

своє паньске пановане над обдертим з прав мужиком, против вільних мужиків і міщан заходу; є вона борбю харцизяк, що живуть без праці, з працюючими, з творцями культури.

Ся всемірна історична боротьба стоїть тепер перед останною рішаючою битвою. Бо Росия є останна найкріпша твердиня султаньства. Як би не Росия, то середуща Еврона вже від р. 1848. була би державою свободи, гаразду і людского щастя: а коли тепер ледача система повалить ся через власні гріхи, тоді вибе остання година також февдалїзмови в Австриї, в Нїмеччинї і в балканьских державах.

Любимо росийский народ, і длятого наша палка непримирима ненависть звертає ся до его рабівників, мучителїв і катів: до росийского февдального бюрократизму. І ми боремо ся та терпимо цїлою душою посполу з усїма тими, що там в „державі страху“ мимо нужди і грози смерти відважно стоять за справою людскости. Росийскі Поляки, Нїмцї, Фінлянцї, Русини — вони всї нехай бережуть зерно своєї мови і окремішности до часу великої оранки, щоби земля видала плоди. А тоді пізнїйше поколїнє зчудує ся коли зрозуміє, що всї ті виправдуваня гнету і обдираня народів з прав були лише марною покришкою розбишацкого самолюбства та що тепер всї голоси свобідного народу любо складають ся на велику симфонїю щастя, гаразду, єдности і моральности.

Коли нарід бореся за свою мову і свою окремішність, то бореся за культуру і щастє всеї людскости. Тож помагай Біг Вам, Русини у Вашій борбі!

Полїтичний перегляд.

Подорож д-ра Кербера.

Др. Кербер прибуде до Кракова д. 27. серпня і відти розпічне свою інспекцийну подорож по Галичинї і Буковинї, що буде тривати до 8. вересня. В Бертометї відвідає др. Кербер бар. Василька а в Перемишли ґен. Ґальґоціого.

По убійстві Плевого.

Плеве довів полїцию до найбільшого значіня, він, як справедливо замічує П. Струве в „Освобожденію“ впровадив полїцию в законодавство, в адмінїстрацию, в науку, в церков, в школу і в сїмю. В той спосіб думав розпочати нову епоху скріпленого росийского самодержавного диспотизму. Плеве мріяв мабуть об тім, щоб стати европейским полїцаєм XX. столїтя а la Метернїх. І на се заносило ся; Більов йшов йому на руку зовсїм. І не диво: реакціонери всїх країв і народів єднають ся швидко. Та ось та сама полїция, яку велелїяв Плеве не була в спромозї захистити свого творця і опікуна. Помимо, що поглочує суменні позиції росийского буджету, вона така безсильна, що й досї не зібрала нїяких інформаций про Плевого убийника, який консеквентно переводить в дїло засаду революціонерів: не давати на допросах нїяких відповідий. Слїдчому судиї мав він казати: „Від мене не довідаєте ся нї словечка, хто я: шукайте самі!“ І полїция шукає і не находить нїчого. Засипана тисячами доносів здеправованої частини суспільности блудить манівцями а то й сама пускає верзії про з'орґанїзований заговор, та сама не знає нїчо. Арештовано вже безлїч людий, але без успіху. Тепер бігають шпіони із фотоґрафіями вбійника по всїх усюдах, чи его хто не пізнає, але як досї се не довело до нїчого, що в правлячих кругах викликує велике роздражнене. Ковеньскому жидови Сїкорскому, якого арештовано за те, що їдучи кинув у Неву щось тяжкого буцїм то бомбу а через те обвинувачувано о співвинність, — як досї — годї щось подібного доказати. Наслїдника Плевого досї не іменовано. Говорять, що власть мін. внутр. справ буде розділена на справи адмінїстрацийні, які має обняти Муравйов, а управа полїциї буде становити осібний уряд в руцї Клейґельса.

Страйк нафтових робітників в Бориславі.

Страйк покінчив ся. В суботу порішили робітничі збори вернути до роботи, здобувши найважнїйші домаганя що до здоровельности помешкань. Правит. комісар сов. Півоцкий запоручив робітникам іменем правительства сповнене всїх обіцянок. Із промов бесїдників годить ся зазначити те, що за час 29 д. безробітя вплинуло на страйкарів із складок 14.000 корон.

Анґлїйцї в Тибетї.

Кореспондент ґазети „Daily Mail“, що іде з анґлїйским віддїлом до Лясси, доносить під датою 27 VII. до згаданої ґазети що слїдує: Анґлїйскі кольонни витягнені в довгий ланцух, були того дня над берегом подовгастого озера Скорпіонів. Всї села довкола були що до одного пусті. Жителї забравши худобу і цїннїйше майно з собою, повтїкали в гори. Човна рибацкі або затоплено, або затягнено на другий беріг озера. Тибетаньске військо стоїть під Чусбубом в половинї дороги до Лясси. Замки на лїнїї походу і иньші фортифікациї стоять пусті. Анґлїйцї лишають в них по черзї залогу. З Тибету знов наспіла вість, що окреме посольство, вислане тибетаньскими народними зборами, вручило полковникови Юнхесбадови письмо, заосмотрене печатками трох великих монастирів, в котрім тибетаньскі власти просять полковника, щоби він не їшов до їх столицї Лясси. В Чусул на другім боцї ріки Цампо має чекати на него найвисший достойник Далай Лями. Полковник відповів на то, що він на то предложене не годить ся; він мусить станути в Лассї і уступить ся звідтам аж тодї, коли заключить угоду. Тибетанцї хотять однакож ще раз зробити послїдну пробу і задумують вислати за ріку окрему депутацию до Юнхесбада та завести з ним переговори, але здає ся не вдїють нїчого, бо полковник завзяв ся, що не буде нїгде инде вести переговори як лиш в Лассї.

Росия й Японїя.

Витревалість Японцїв.

Замість злив і дощів, що мали спинити дальшу боротьбу на манджурскім побоевищи наступили нестерпимі спеки і посухи. Куропаткін надїяв ся богато на епоху дощів, міркуючи, що за час еї триваня прийдуть з Росиї нові помічні війска. Тимчасом стало ся інакше; треба битись з тим військом, що є і то в спеку, яка зазначує ся численними ударами сонїчними, що раз у раз лучали ся й лучають ся в росийскій армії. На химери атмосфери японьске військо далеко витревалїйше, а се виплід его вихованя. Один приятель маршалка Оями, що живе тепер в Берлїнї розповідає, що він переходячи в Токіо до бюра заграничних урядів бачив щодня на площи вправ японьских жовнїрів, які вправляли ся в жарі полудневого сонця із голими головами. Із сеї причини питав він раз Ояму, як він може дозволити на таке мучене жовнярів. Ояму се не збентежило, він показав лише питаючому на одного офіцира і каже: „Бачите того пана? Се наш начальний лїкар. Підїть, прошу, до нього та поспитайте, кілько сонїчних ударів лучило ся в нашім війску, але відповідь его передайте й менї.“ Незабаром вернув ся він із лїкаревою відповідию на Оямове питане, яка звучала, що в війску не лучив ся нї один сонїчний удар. Таємниця сеї витревалости лежить в загартованю японьского мужика. Своє рижове поле обробляє він простоволосий серед тропікальної спеки, бродячи голоніж в студеній водї. Сїй обставинї завдячує японьский жовнїр те, що не діймає его нї злива нї спека.

У трех огнях.

Депеша берлиньского „Tageblatt-у“ із 3. серпня показує вагу трох послїдних японьских атаків в ось такім сьвітлї:

„Аж тепер став звісний в цїлім своїм обемі великий успіх борб з 31. липня і 1. серпня. На приказ маршалка Оями заатакували всї три армії Росиян і через оба днї бороли ся хоробро. Армія центра під командою Нодза держала коло Сімучин стоячу напротив неї середину росийскої армії, мабуть другий корпус під командою ґенерал-майора Алексеева (званого „число II“ для відріжненя від намістника Алексеева). Армія ґен. Оку, обходячи здалека росийске праве крило, відперла корпус Зарубаева до Хайчена. Кавалерия ґен. Оку заходить вже гостинцем з Інкав до Нючван (Старий Нючван) Росиян із заду.

Тимчасом повів ґен. Курокі скріплену першу армію наперед і обходячи рівночасно лїве крило Росиян, розбив его по геройскім опорі, підчас котрого погиб ґен. Келлер. Тут ставали до бою найлїпші росийскі полки X. корпуса, скріплені частию XVII. московского корпуса. Японцї відперли їх аж на вижини перед Ляояном, де їх, як здаєсь, перейшло сьвіже росийске військо. Кавалерия Курокого мабуть вже переступила гостинець, що веде з Ляояну до Мукдена. Страти Японцїв мають виносити около 2000, а Росиян може в трое більше, бо они ставали знов лавами до бою, що не відповідає вимогам теперішного способу веденя війни.

„Касуґи“ не затоплено.

Японьске посольство в Римі на основі телеґрафічних інформаций з Токіо заперечує подану в одній з тамошних ґазет, мов би японьский кружляк „Касуґа“ затонув.

Японьский рапорт про боротьби із минулої неділї.

В битві під Томучен мали Японцї разом 124 убитих і 660 ранених. На поли битви лежало 700 погибших Росиян, котрих похоронено з військовими почестями. Японцї здобули 6 пушок і великі запаси муніциї та поживи. — Курокі доносить, що в битвах під Юсуліїчу і Янцелїн стратив 906 вояків і 40 офіцирів. Росияни же стратили 2000 людий; крім того 8 офіцирів і 109 вояків дістало ся до японьскої неволї. Японцї здобули дві гармати, богато карабінів, шатер, ґранатів і т. п. Особливо велику страту потерпіли Росияни під Юсуліїчу 31. липня. Коло Пілен на 7 миль від Юсуліїчу обійшли Японцї уступаючу

літературі мужчини віддають ся йому задля слави, сили і знаня, рідше задля еґоістичних мотивів (богацтва) а ще рідше задля любови; за те жінки віддають ся йому тільки задля роскоші і розпусти. У нас нема такої ріжниці, не маємо чарівників сьвітової слави (от якби Твардовский) але й наші відьми не ріжнять ся від чарівників. Не стрічаємо у них виключно розпусти, за те вони так само, як чарівники могли прикликати чорта, насилати неврожай, сперти дощ, спровадити, то знов стримати громи і бурю, а що найважнїйше і найчастїйше відібрати молоко у корови. Викрадали вони малі дїти у поліжниць та виносили їх на лису гору, де кождого місяця відбували ся збори нечистих і там віддавали тих дїтий чортови. Вистерігали ся соленої страви (у латинників се зрозуміле, бо при хрещеню уживає ся у них соли), а впрочім не виріжняли ся нїчим від звичайних людий, хиба що з одежі все щось на лївий бік мусить бути у них обернене, або підчас процесиї церкви не обходять.

(Конець буде).

Лїкар Жбанков. 2)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).

Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Наведемо два приклади:

Хорі, а часто й близькі їх, звичайно цїлу невдачу лїченя звертають на лїкарів, і В. Вересаєв наводить ряд переконуючих доказів того, що не усе залежить від лїкаря, від його незнаня, або малої вправи; а часто від недоскональности нашої науки і найвидатнїйші репрезентанти медицини зістають тепер безсилими перед певними хоробами й випадками. І взагалї автор старає ся зробити вимоги публики від медицини й лїкарів помірнїйшими, що мусить зменьшити число розчаровань і масу нарікань публики на лїкарів. Публика часто закидає лїкарям безсердечність, відмову помочи й позиває їх, і В. Вересаєв чудово доводить, що й лїкар — чоловік з його лихами й слабостями; що хиби, за які кленуть лїкарів, властиві й иньшим фаховцям, і їм їх легко прощаєть ся, і що лише лїкарі мають привілей обовязково помагати й завжди усїм, тодї як нїкого иньшого закон не силує до обовязкової помочи: лїкар повинен завше кидати ся на перший поклик, а пекар не повинен роздавати булок голодним, господар — пускати не маючих помешкань в своє помешканє, кожен з людий — кидати ся у воду ратувати потопаючого. Отсей несправедливий привілей лїкарів і дає привід до безлїчи нарікань і несправедливих відносин до лїкарів. Розуміють ся, було-б самоошукою думати, що „Записки лїкаря“ радикально перемінять відносини публики до лїкарів, але нема сумнїву, що вони дадуть певний плян до їх поліпшеня, бодай між найбільше розвиненою частиною суспільства.

Крім автобіоґрафічної части „Записки“ містять ще важнїйшу часть публїцистично-полемічну, в якій автор висловлює свої погляди й критикує декотрі боки лїкарської справи, становища й дїяльности лїкарів. В сїй частинї трапляють ся на жаль пропуски, недокладности й пересади, які можуть викликати несправедливі відносини до медицини й лїкарів. В авторі усе змагають ся художник і дослїдник і перший часто перемагає, що й викликає пересади, затемнї барви а інодї й суперечности. Ми думаємо також, що автор-художник переладив в своїй статї занадто богато проклятих нерозвязаних питань, які також можуть пошкодити практичній метї — просьвіченю публики. Не можна повставати проти порушеня проклятих питань в таких чудових оповіданях, як оповіданя Кота Мурлики [1]), або-ж в специвльно-наукових статях, але-ж змішуванє їх з практичними питянями може лише затемнити справу. Припустїм, що без вказаня на декотрі з сих нерозвязаних питань, не можна було обійти ся, але ряд иньших можна-б цїлком залишити для користи викладу й вражіня. Яке, наприклад, значінє має безплідне нарікане автора на те, що почтовий урядник у друге наразив свою жінку на муки злогів, коли й „Наташа“ не уникла тієї-ж долї і прийшлось навіть ужити помочи оператора? Або навіщо поставлено сї питаня про любов: І навіщо любов з цїлою своєю поезиєю і щастєм? навіщо любов, коли від неї стілько мук? Та невжеж „любов“ не є глумом над любовю, коли чоловік зважуєть ся завдати коханій жінцї ті муки, які я бачив в акушерській клїнїцї? — Атже від сих питань художника анї любов, анї її наслїдки не перемінять ся, а преціньо... і без такої любови житє було-б дуже негарне.

А ось пересада художника вже й цїлком шкідлива: „Треба якихсь

[1]) Российський сучасний письменник.

взад росийску кольонну зложену з трох полків піхоти і на 1000 до 2000 кроків почали сипати огнем на цїлу лїнїю росийску. По полудни появили ся Росияни під білим прапором з червоним хрестом, щоби забрати убитих і ранених. В виду того перестали Японцї стріляти.

Пекольна війна.

Як страшною є теперішна війна, які муки наносить она людям можна собі уявити хочби з того, що один лускаючий шарпнель засипує смертоносними кулями простір 200 метрів, а при Вафанку вистрілили Японцї дня 2. VII. за півтретя години 20.000 шарпнелїв. Щож за спени мусїли тодї дїяти ся на поли борби! Тисячі сконів і болючих ран навіщує найкрасший цьвіт людскости. І за віщо?... Не дивож, що случаї божевіля передовсїм між росийскими офіцирами незвичайно множать ся. Тяжко заховати здоровий ум, бачучи таке страшне жатво смерти.

НОВИНКИ.

Від редакциї. Вибори проминули для нас щасливо, та треба щоб і ширший загал нашого народу а то й будучі поколїня могли довідати ся, як ті вибори відбували ся в поодиноких округах. Тому просимо наших патріотів із провінциї бодай тепер надсилати нам для „Рускої Ради“ описи передвиборчої аґітациї та перебігу самих виборів. Просимо однак о вірність і точність; головно треба звернути увагу на прояви патріотизму і горожаньских почувань у селян.

Посол сок. п. Артур Малик вислав на руки інсп. п. Н. Спинула таке письмо: „Прошу учительству вашковецкого повіту за ґратуляцию подякувати і бути увіреним, що я при кождій нагоді буду уступати ся за права учительства і руского народа. З поважанем і т. д.“

Цїсарска санкция. Цїсар санкціонував ухвалу буковиньского сойму, силою якої влучено ґрунта положені по правім боцї Прута в громадї Старій Жучцї до громадского обшару м. Черновець. Отсим покінчено довготриваючий спір Черновець і Жучки за названі ґрунта.

Вибори до черновецкої ради мійскої. В маґістратї вже роблять приготованя до доповняючих виборів до мійскої ради, що відбудуть ся сеї осени. До обсадженя остає 27 мандатів, між иньшими скінчить ся до того часу також і мандат радного надсов. В. Ясеницкого. Можна надїяти ся, що черновецкі Русини подбають сим разом енерґічнїйше про вибір численнїйших заступників у мійскій репрезентациї.

З дирекциї скарбу. Мінїстер скарбу іменував сов. двору і начальника дирекциї скарбу в Чернівцях, Артура Кнїпфера предсїдателем краевої комісиї для податку заробкового і комісиї рекурсової для податку особисто-доходового.

Рух населеня міста Черновець. На 73.283 мешканців нашого головного міста було в 1903 р. 2242 живороджених супроти 2459 із року 1902. Се число в процентовім обчисленю дає доволї гарний добуток: на 10.000 мешканців припадає 30·6 живоурод., коли пересїчне число уродин в цїлій державі дає 27.6%. Число мертвоурождених виносило минулого року 7% супроти загального пересїчного числа 13%. Случаїв смерти було тамтого року 1835 супроти 1778 із попереднього року. Пересїчно було случаїв смерти 25 на 100 супроти загального пересїчного числа 21.5. Тут треба однак звернути увагу на те, що число случаїв смерти в містї значно збільшують приїзжі із иньших осїдків на лїчене прм. до шпиталїв і т. д.

Як православна Росия ширить римский католїцизм? Із ляку перед вірменьским революцийним рухом замкнуло свого часу росийске правительство для Вірмен, що не є росийскими піддаными, свою границю. Сей розпорядок діткнув буковиньских та галицких Вірмен, які мають аренди в Бесарабії і на Поділю та роблять там свої інтереси. Аж по довгих стараних і по представленю черновецкого рос. конзуляту, що тутешним Вірменам-католикам і не в голові вірменьска революция, вониж, майже зовсїм ополячіли. Ось рос. правительство знесло попередний заказ що до Вірмен-католиків, які мають одержати вперед від тут. крил. о. Каспровича відповідну посьвідку. Богато однак Вірменів, не ждучи на порішене справи і, не бажаючи бути вязаними формальностями, попереходило на римский католїцизм, через що уходять перед рос. властями за Поляків і не зазнають нїяких перепон пашпортових.

Страйк мулярів при будівли палати справедливости триває дальше, до него прилучили ся й помічники. Заходить обава, що 15. вибухне ґенеральний страйк мулярів в Чернівцях.

Відгомон убійства Бобрікова. Старенького батька Шавмана мали заслати до Нижного Новогороду, та „Vorwärts“ довідує ся, що его туди не заслано, але замкнено у вогких підземних казаметах петропавловскої кріпости в Петербурзї. Се один із послїдних вчинків вбитого Плевого.

Пропав без вісти. Полїцийний рапорт доносить, що від дня 2. с. м. пропав без вісти редактор „Bukowinaer Rundschau“ Яків Гут.

Доходи желїзниць державних виносили в першій половинї б. р. за перевіз осіб і клунків 30½ міл. корон, за перевіз фрахтів около 88 міл.; разом 118,282.000 а в порівнаню до першого півроку р. 1904 о 4,433.036 кор. більше.

Із черновецкого „Орфеум“. Відколи взяли керму сеї сцени ріжноманїтностий в руки два емкі еї артисти Беля Лінне і Жак Пауль, з того часу й слїдно певного рода полїпшене в доборі артистичних сил, як також і програми. З нових сил належить згадати представительку пластичних поз гарну Віденку Вікі і міжнародну субретку Алеманд. Вікі подає своїми позами живі образи справдї артистично гарні й що головне не з'обиджаючі почутя стидливости. Кромі сего старає ся дирекция о ріжнородність і виставляє щоденно дві нові штучки веселого змісту. Прихильники того рода культурних „увеселеній“ западного сьвіта можуть знайти свою розраду, бо, звісно, не всякому до вподоби свавільна легка муза орфеальна.

Холера. В росийскім огнищи нафтовім, в Баку, сконстатовано один случай холери.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Вистава образів в Чернівцях. Публичні вистави штуки є в Чернівцях дуже рідкою річию. І зовсїм натурально. Нема тут артистично-малярского огнища, нїякої осібної школи публичної, чи в загалї якого гуртка артистів малярів і різьбарів, які познакомлювали би публику з творами кисти і долота визначнїйших мистців, коли вже не европейских, то бодай австрийских. Бо Австрия має таки свою специяльну штуку, най там хто каже, що хоче і най називає австрийску почву Беоцию в штуцї. Нема отже кому так заняти ся в Чернівцях малярско-різьбярскими виставами. Товариство приятелїв штуки устроїть часом яку виставку — як се стало ся минулого року, про що ми тодї писали обширнїйше — постягає які невеликі великости, мало звісні знаменитости — з малими виїмками — позавішує образи доволї недоладно, так, що штука ховає ся в тїни, а великі рами виходять на перший плян — тай на тому конець. Публика довідає ся про таку виставу й зволить дуже ріденькими рядами еї відвідувати, а там і полишає по кількох днях мухам і навукам огляд і критику мистецких творів. Тай годї бачити тут на виставах щось знаменитого, бо всякий мистець хоче кромі добре заслуженої слави й дитирамбів преси мати ще й добре заслужені грошики за свою працю й талант. І як французкі малярі шанують себе і не надїють ся належитої оцїнки своєї працї від иньших країв і тому виставляють свої твори головно в вітчинї — так всяка чужа знаменитість не рве ся дуже до нас, специяльно до Чернівців. Тим дасть ся пояснити анемічність тутешних вистав і рідка їх поява на нашім ґрунтї. Та все таки предмети штуки еще знайдуть ся: в сальонах тутешних малярів (мало їх тут є, межи ними верхує наш земляк Івасюк) тай у приватних виставах образів. Та до малярского ателїе не всякому доступна дорога, рідко хто має нагоду ухилити занавісу сьвятинї творчости в одного або другого артиста. А приватні вистави образів — се більше дрібні збірки копій, гарних рам, статуеток і більше нїчого, обчислені на буденну потребу — продаж. Рідко заблукає ся тут що ориґінального, але й то, звісно, не великої стійности. Все те находить своїх покупнїв і цїль виставки осягнена. Дуже корисно відбиває при тому приватна вистава образів Ґрінберґа при ул. Головній, доступна для публики безплатно від год. 8 рано до 8. вечером. Се одинокий в Чернівцях приватний сальон штуки (публичних впрочім не має) в більшім стилю. Й збірка образів представляє ся як на Чернівцї й їх артистичні потреби (читай: покупки) справдї величаво. Є тут заступлені навіть більше звісні мистцї не тільки з Австро-Угорщини, але й з поза границї, яких твори постягав властитель вистави з великою запопадливостию, здаєть ся, більше для примани й приоздоби свого артистичного сальону, як для комерцияльних цїлий, бо відай рідко хто такі гарні але й дорогі образи тут купує. З образів заслугують на особлившу увагу гарні твори Ґебля „мотив коло Вайдгофен“ і „мотив з Ґорициї“, Дольчі-ого „краевид фйордів“; К. Бавера „На лонї природи“; Фіялї „Кози на пасовиску“, миленький образок; А. Баера мотив з „Zell am See“, влучно віддана живлова понурість бурі; Шаллера“ (се бувший фельдмаршал, померший мин. року) „Жнива“ „Буря“, як також „Фесляв“ — дуже совісна робота. Стоїлов, Росиянин, дав два образки козаків серед снїжної околицї — козаки за штивні, ляльковаті, опереткові — природа віддана влучно. Зима з еї всїми аксцесоріями — се вдатна зима московских малярів. Знамениті є характеристичні голови І. Фіялї „Dorfschulze“ і „Учитель“, ще лїпші під зглядом техвічним Фелькля „Ботанїк“ і „Полїтик“. Специяльною технїкою визначає ся образ Йог. Ґрубера „Дольоміти“. Гарні є дрібні образки Ользера „Відпочинок“ і „Попас“. „Цвітярки“ і „головки-студиї“ Фрац. Бушѐ вдаряють принадною солодкавостию. Гарні є образи Даллїнґера „Сїнокоси“ й „На ріли“. Багато сьвітла й воздуха бачимо в образї В. Франека „Борба оленів“; чудове полудне дише на нас своїм спокоем і пестротою з образу Арменакі „Каіро“, совісностию роботи визначають ся образи звісного діораміста Адольфа Кавфмана („Мотив з Гефляйн“), як також два образи „Каіро“ Кароля Кавфмана. Заступлені також Голюб зі своєю синявостію в образї „мотив з Тоблях“. Премилий образ Терночіого „Ave Maria“ настроює нас до сердечного спокою: вечір — поле — річка — за нею церковця, з якої чути дзвіночок на „витай Божа Мати!“ На поли гурток родинний — молять ся в сторону церковцї — молитва пливе немов воздушною филею голосу-тону дзвінка, чистий воздух; ми неначе так з образу чуємо той дзвінок з далекої церковцї. Чудові річи подає Л. Хваля: „Місячно-хмарну ніч в Ґрайн над Дунаєм“ і „норвежский водопад“, а Бонне (Франц.) мотив з австр.-боснїйскої кампанїї. Котрий твір уважати за clou сеї виставки? Бо чудовий є образ Захарова „Поворот з ярмарку“: рух, житє, природність — а техніка — накладане красок дуже вдатне, ефектовне — і прегарні є два образи Вальфреді „Водопад Траун в гор. Австриї“ і „Wolfgangseee“, так само заслугує на пильну увагу образ Петерзена „Мотив з Масляйнс“: житє пристанї, здоровенні моряки, знаменито схоплені филї водні — а вже геть то мистецкий є невеликий образ Печенка „Виїзд рибаків в Мессинї“, віддана звісна матова сріблистість поверхнї води італїйского прибережа. Се чудові річи. Гарну тоту виставку доповняють копії з Макарта, Деннера, Шена і пречудові річи штуки приноровленої (Kunst-Gewerbe) з робітні Жольная (Zsolnay) в Фінфкірхен, одинокої в своїм родї в цїлій монархії. Тоті предмети приноровленої штуки, тоті дзбаночки на цьвіти одушевляють своєю помисловостию, гармонїйностию складу й чарують радужними блесками красок. Се правдива оздоба пишних сальонів. Властитель вистави має також на складї й гарні копії образів сьвятих — кисти звісних мистцїв. Стоїть оглянути тоту виставу всякому, хто любує ся творами красної штуки, бо шкода, щоб укривали ся перед оком людий річи правдиво артистичні, яких оглядане може принести справдї вдоволене навіть вибагливому знатокови штуки. *С. Яр.*

Богдан Лепкий. **В горах.** (Заходом К. Студиньского, Львів 1904.) Накладом А. Хойнацкого. З друкарнї В. А. Шийковского Ст. 117 вел. 8°. Зміст: В горах. Ст. 1—37. — Образ. Ст. 39—43. — В касинї. Ст. 75—95. — Гостина. 99—117.

Царица сьвіта і еї тїнь. Виклад о енерґії і ентропії д-ра Фелїкса Авербаха, професора университету в Єнї. За дозволом автора переклав Яків Миколаевич. У Львові, 1904. Накладом Руского Товариства педаґоґічного. З друкарнї Наукового Тов. ім. Шевченка. Ст. 28, вел. 8°.

ідеальних, для нашого житя цїлком незвичайних умовин, щоб хороба стала дїйсно „припадком“, при істнуючих же умовах хорують усї: бідні хорують від нужди, богаті — від гаразду (довольства), хто працює — від напруженя, хто нїчого не робить — від ледарства, необережні — від необережности, обережні — від обережности. В усїх людях з малечку містить ся руїна, орґанїзм починає розкладати ся, не встигши ще навіть розвинутись“. Усїм відомо, що ми вмірущі, але навіщо прибільшувати, навіщо малювати такий безпорадний, сумний образ і, подавши читачам хибну гадку, що при сучасних умовах де не повернись скрізь хороба й смерть. І тепер, при сучасних умовах, можна впорядкувати житє більше меньше правильно, можна уникнути безлїчи страждань, які не випливають з сути нашої природи — навіщо-ж подавати публицї непевні гадки про нашу природу і гігіену, навіщо безнадїйним ляканєм наганяти ляк й нудьгу, яких у нас і так більше чим досить? Можуть сказати, що В. Вересаєв не видає сих слів за наукову правду, а переповідає лише вражінє приголомшеного безсилєм науки студента. На жаль се не так: автор-художник, навівши се вражінє, змушує автора-дослїдника зараз навести наукові і статистичні докази того: зіпсуті зуби у школярів, хронїчний нежит у дїтий, що-місячні страждання жінок і т. д. А преціньавтор-дослїдник міг би навести безлїч більше переконуючих фактів доказом противного: смертельність в Анґлиї значно меньша нїж в Росиї, наших дїтий вмирає меньше чим селянських, робітник — хлїборобздоровший і довше живе, нїж фабричний, духовні особи живуть довше, нїж лїкарі, гарна каналїзация уздоровила міста, брак фізичної працї робить нас односторонними і неврастенїками і т. д. і т. д. Усї отсї перші лїпші факти ясно доводять, що санїтарні умови богато можуть зробити для уздоровленя, що гігієна публична й особиста богато помагає поодинокій людинї й цїлому суспільству і що, значить, висновки про шкідливість всїляких сучасних умов житя не відповідають дїйсности. І в дальшому обговореню нам прийдеть ся не раз подибувати такі суперечности між автором-художником і автором-дослїдником, і найчастїйше перемагає перший.

Переходимо до консеквентного перегляду!

(Далї буде.)

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїйших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, піврукавички цілі Glacè в найбільшім виборі.

Біле мужеске найлїпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найлїпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Шіхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсоліна в Італії. — Найфільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіе і мунїция.

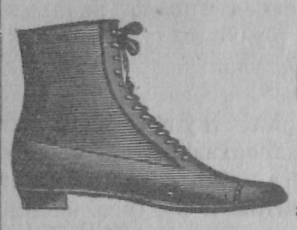

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручае

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти".)

одиноке руске товариство асекураційне засноване в р. 1892

обезпечае будинки, движимости, збіже і нашу проти шкід огневих, побирае умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвижку з оплат розділяе межи членів яко звороти; в послїдних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачуе **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводиаь разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНІСТРА полїси приймають при позичках Банк краевий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпенах на житє в краківскім Товаристві відступае часть провізиї з таких обезпечень на рускі добродійні цїли; длятого на житє треба обезпечати ся тілько через „Днїстер".

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНІСТЕР уділяє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНІСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Друкарня тов. „Рускої Ради"

поручае отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда":

	К. с.
* * * „Явдоха" словіньска казка . .	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи" . .	—·20
О. П. „Хлопцї садівники"	—·40
Омелян Попович „Розмови"	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки"	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевеський „Як повстала земля і який буде єї конець." . .	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский" .	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть"	—·20
Гарнин. „Малярі"	—·20
* * * „Зерна"	—·20
* * * „Котюзї по заслузї"	—·20
* * * Толстой „Два старцї"	—.14
Омелян Попович. „Ластівка" (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа".

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка" .	1.20
Ом. Попович. „Методика" І. часть . .	—.60
„ „ „Гаврицук Методика" II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли" . .	1.—
„ „ „10 казок для дїточок" .	—.20
„ „ „Збірка законів"	.1—
Ів. Синюк. „Образки з житя" . . .	—.20

Ом. Попович „Пів сотнї повісток" . .	—.60
„ „ „ „ „ . .	—.50
„ „ „ „ „ . .	—.40
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка" для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада" .	—·20
„ „Порадник" як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь" . . .	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі" .	—.20
Франко Іван. „Руcько-українська література"	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар" . .	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки" .	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла"	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини . . .	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва" .	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?" . . .	1.20
Франчук: „Оферма"	—.20
Підеша: „Восток і запад"	2 —
С. Тихий: „Як робити тестамент?" . . .	—.30
Марченко: „Власна хата"	—.20
Яричевський: „Серце мовить"	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя" .	—.40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewczenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся прислати на порто.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій ціні

в друкарні

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

До продажи

25 ДЗЄРЖОНІВ.

Хто хоче купити, най зголосить ся під адресою: **Іля Меленка,** в Рогізнї, (Буковина). 27 (2—?)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради"

має на складі

„контракт купна і продажи"

в руcкім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Русна Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідае Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 90. Чернівці, пятниця дня 30. липня (12. серпня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Із кацапского цвинтарища.

Ориґінальний похід похоронний перейшов сего року по Буковинї, се ховали кацапство. Не велика жалібна громада ішла за его домовиною, яку збили рускі виборцї не цьвяхами а своїми голосами — але, як то кажуть, порядна. Ось стунали за нею, зїло ридаючи, консисторскі ромунїзатори, польскі шляхтичі і внєхпольскі гакатисти et tutti quanti. Правду сказавши, похорони значно припізнили ся, мерлець вже від давна належав не до країни живих, але до цвинтарища. А чесо ради гибель сія бисть, як мовляв Поґодін? Бачите, сил животних не було у небіщика з роду, при животїню удержував ся лишень морфіною себто бляґою і крутїйством, що згадаємо лиш класичний подвиг неб. Купчанка, який на те, щоб видурити в р. 1890 мужицкі голоси, роздавав виборцям „ордери", які не були нїчим иньшим як памяткою із віденьскої вистави в 1873 р. В міру, як просьвічував ся і орґанїзував ся народ до реальної працї, до самопомочи, завмирало буковиньске кацапство що раз більше, а сегорічний его крик і безнамятне запінене кидане, се була лише передсмертна аґонїя, по якій наступив соромний скін — при виборах, дарма що в недужого дунули ромунїзатори духа, а Поляки й „північний вуйко" пищу і напої, дарма що галицкі москвофільскі штабовцї на силу его підганяли печатним словом і емісарями.

І плачуть приятелї й „опікуни" на похоронах, а за те на кацапскім цвинтарищи між недобитками крайне „умостолютворенє". Одні радіб смерть затаїти, щоб інкасувати дальше аліментацию, яку давав „північний вуйко", всеж буде вона цїннїйша, як кошти похоронів, а другі що взгалї не мали нїколи полїтичного змислу, заливають ся то злостию то воплем.

Найпростїйший і найхитрійший, як і пристало на старого крутія, „Ґалїчанїн". Він вже заздалегідь достроював ся до упадку буковиньскої кацапнї відповідними дописами? Белкіна, якого наша „Цареславна" зве прямо по...литиком, себто подлецом, а в 155. ч. заявив прямо, що кацапи не упали, „русско-народная" партія навіть „приобрїла одинъ мандат" в особі п. Малика, другим кацапом є буцїм сов. Калитовский, ну а Левицкий то такий „Украинецъ", як „всє крестяне австрійской Русї", що дають ленти на русских воінов в Манджурії. (Nb. на Буковинї зложив таку ленту лиш 1 = один мужик). Отже малаби кацапня трох послів, тепер же Василько стоїть понад партиями — а нам лишив би ся лиш Стоцкий і Пігуляк. Та „Ґалїчанїн" запутав ся в рахунку, бо каже, що обі партиї будуть репрезентовані рівним числом. Як може бути 3 + 1 рівне 2 се піймуть хиба рахмайстри із кацапского штабу. Оттакого нажарив „Ґалїчанїн". Знова видаване для мужиків „Русское Слово" в 29 ч. признає отверто, що вибори, „отбыли ся на Буковинѣ совсѣмъ законно" etc. а украиньскі верховоди „перевели выборъ всѣхъ своихъ кандидатовъ". Якже се погодити із ревеляциями „Ґалїчанїна" про здобутки „русско-народной" партиї?! Для повної характеристики кацапского крутарства і „правдолюбивости" згадаємо, що і „Ґалїчанїн" і „Русское Слово" видають і підписують ті самі люди іменно Марковъ і Пелехъ, а помимо того водній часописї пишеся про туж справу інакше а в другій знов інакше! Широкая русская натура. Ба що більше „Русское Слово" признає, що сї вибори дають сумний „доказъ недбальства і легкодушности передовыхъ людей на Буковинѣ", які „спали черезъ цѣлый часъ отъ розписаня до дня выборовъ", а тепер можуть ся тїшити „моральною побѣдою". І вони тїшуть ся нею, хоч на кутні зуби, бо, як пише „Народна Зрада" (ч. 9), те, що „украинцї побѣдили, то совсѣмъ еще не доказуеть, що они сильнѣйшї", (!) бо... і тут ідуть найзабавнїйші теревенї, котрі доходять до того, що се не побіда наша а поражка. Хоч глупо, але сьмішно!

Конкуренцию під сим зглядом витримує із „Народною Зрадою" — „Цареславна" в ч. 20. і 21. Як тогід вийшов звісним способом в Заставнї послом Ґакман то були вибори вільні, і тими вільними виборами страх нас лякано, а попадали кацапи, то вибори вже „не свободнї „изъ идеального обощенія осталась только пуста голосовная фраза", а то тому, що над кн. Гогенльоге є през. Кербер, на якого мають „вліяніе его слуги и факторы", як Ник. Василько. Льоґіка незавидна! „Неудивительно потому", що учителї виконували свій горожаньский обовязок і, беручи удїл у виборчій акциї, причинили ся до поваленя кацапів і таких їх кандидатів як Фльондор, до чого „Цареславна" без обиняків признає ся, а рівночасно надїє ся, що „супостаты Украинцы" пропадуть так, „якъ половцы совершенно счезли съ лица земли. (Ха, ха, ха!)." Але тепер Австрие буде тобі горе, що червоно-сино-білі австро-(?)-філи провалили ся, бо ще одні такі вибори, а підуть „милиони денегъ и потоки крови", бо тодї звуки пісні „Ще не вмерла" перемінять ся „въ дзвонъ мятежного (брр!) оружія слѣпой толпы. А первая армія готовить ся въ „Січах". — Хоч для розвеселеня наших читачів вартаб ще дещо виписати із „Цареславної", та думаємо що й написаного вже доста, аби бачити, що старенька „Цареславная" що раз більше западає в ідіотичне „умопомраченіе." Не вже над нею зависла коса смерти в видї „прекраченія пособій?..."

Суд Европи над указом з 1876 р.

(Дальше.)

Др. Серджі

(G. Sergi), професор університету в Римі пише:

Боронити власної мови — значить: боронити власної душі і тим самим характеру національного житя; бо мова є виразом мисли і чувства одиниці як і загалу.

Чужа накинена мова похожа на наданий рух, що не виходить з внутрішної спонуки, не відповідає людскій воли і змаганю — а через те людску душу обезображує і перекручує.

Русини домагають ся лише того, що їм дала природа; — вони — так кождий з окрема, як і весь народ — жадають права, щоби їм вільно було без перешкоди природним способом обявляти своє національне житє, давати вираз своєї душі, або — уживати своєї мови. Нїяка власть не має права на се позвалятн або заборонювати се так, як не має права неприродно перевертати душу народа.

Указ з р. 1876 се неначе коса, що калїчить шляхи думок і почувань, внутрішне житє і звена суспільного житя. Се блуд, се слїпота тих, що правлять народами; се несправедливість, що раньше чи пізнїйше мусить діждати ся природної полагоди.

Н. Ц. Федерікзен,

бувший посол державної ради і професор полїтичної економії й скарбових наук в копенґаґскім університетї:

Заборона рускої літератури і мови в Росиї є варварска і шкідлива.

Як важні і конечні є школи і вся інтелектуальна культура — навіть для чисто материяльного гаразду, — про се переконали ся ми тут в Данїї.

Я не розумію, як така полїтика є можлива і що так великий народ терпить її.

Тая полїтика є непроворна. Вона мусить зроджувати чим-раз більше невдоволене і мимоволї відвертати від Москалїв. Се мусить бути тим небезпечнїйше, чим гірше відношене Москалїв до иньших сусїдів, особливо до Поляків. При такій полїтицї Росиї можна зрозуміти той фактъ, що підчас кримскої війни досить лїберальні полїтики берлиньскі — Бетман-Гольвеґский кружок із Бунзеном в Льондонї і з анґлїйскими полїтиками, а також принц Альберт — мали мати плян розширити Австрию до Ч'орного моря.

Др. Денис Лукіянович.

Надприродний сьвіт в казках Наталії Кобринської.

(Конець).

Очевидно, що віра в чари і чудеса т. є. звичай пояснятн явища иньшою нїж причиновою звязею, чи випроваджувати наслїдки з таких причин, з яких в природнім порядку річи нїяким чином слїдувати не можуть, є стара як сьвіт. Але цїкаве, що християньство бороло ся против чарів, злих демонів, що іменно Рим, де прецї кождий авґур був всемогучим і упривілейованим ворожбитом і чарівником, не зробив впливу на християньство, а ще й опісля довго не мала ся віра приступу до него. За сим пішла доба переходова, а в XI-ім в. віра в чарівників була вже загальна, хоч тільки в XIII-ім в. задекретував єї Тома з Аквіну. Але тодї вже папа Іван XXII. (в XIV-ім в.) поставив чарівництво на рівнї з єресею і піддав інквізициї заведеній через папу Інокентия III. в 1220-ім р., а в XIV-ім в. появив ся сумної слави „Молот на чарівницї" (Malleus maleficarum) з докладними приписами екзекуциї. Можна мати ріжні думки що до єресї, певна річ, що хто має силу, сей може карати всяке відступство від пануючих доґм, але процеси за чари ріжнять ся від всїх иньших тим, що мілїони людий ґинули за проступок, якого нїхто нїколи не допустив ся.

У нас також були самосуди і суди звичайні на чарівниць, на чарівників, але кінчали ся купелею чи плавленєм чарівниць, значить ся тим, що в иньших краях бувало лише доказовим средством перед властивою карою.

Відьму представила Кобринська з тої нагоди, що таку долю чарівничу звістили і заповіли новонародженій дївчинцї. В „Судїльницях" маємо кілька таких казок, де представлена віра нашого народа в фаталїзм, де дрібку відхиляє ся заслона фаталїзму і закритих перед нами прав, які з ріжних познак і прочутя може відгадувати лише той, хто має тоньші нерви і більше нїж иньші чутливу душу. Міріям[1]) каже, що маємо дві сьвідомости: змислову і трансцедентальну; нам здає ся, що вони дїйствують неврівночасно, але се така улуда як і погасане зьвізд при сходї сонця. Хоч трансцедентальна сьвідомість дїйствує постійно, то про те не все і не всї знаємо, бо по фізіольоґічним законам сильнїйші (емпіричні) враженя приглушують слабші (трансцедентальні). А Метерлїнк каже, що треба обсервувати се, з чого не уміємо собі здати справи, бо в тій несьвідомости є лїпша частина нашої душі. „Рука, що не належить до нас, шукає в той спосіб у загадочні ворота інстинкту, можна-б сказати: призначеня, так близько вони себе. Відчинити їх не можемо, та треба бідя них надслухувати". Отже прочутя, сни, видїня, які лучать нас найтїснїйше з природою, повинні стати головним жерелом поетичної творчости. І ось драматурґи та белетристи звернули ся до сего, що вже спожитковували романтики, т. є. до людової віри в духів і весь надприродний чудесний сьвіт і брали їх або наївно зі становища людових понять або як символ для висказаня нових ідей. Тут бачимо найлучше, як символїсти і модернїсти а між ними й Кобринська сягнули до того, що „дрімає в корени зруба", що „лежить десь у споді народної душі".

Прочі, надруковані казки пояснила авторка сама у вступній статї „Що мене вражало", менї отже зістає лиш оцінити артистичне оброблене народних материялів.

Ще Бродзїньский писав: „Певна річ, що народні пісні є найбогатшим жерелом поезиї, а штука, що робить із них цїлість, увіковічнює характер народа і його культуру. На людових піснях оперла ся поезия Греків і Англичан, до неї звернули ся Нїмцї[2]). І романтики справдї шукали в людовій поезиї материялу зугарного до артистичного обробленя, отже тим більше неможливо, щоб і в нинїшну добу загальний зворот наукового сьвіта до фолькльору (у нас Михайло Драгоманів та др. Іван Франко) не зробив впливу на поетів і белетристів тим більше, що символїсти могли там знайти цїлі скарби чудес надприродности і загадок. У нас виступила Кобринська з рядом казок, а обробляючи їх, ослобонила ся очевидно від похибок романтиків (сентименталїзм, неприродність, до сьмішности неправдиві креациї сїльскі). Авторку притягав богатий

[1]) Wybór pism dramatycznych M. Meterlinka tłumaczył Miriam (З. Пшесмицкий) Варшава 1894 стр. LXXIX, LXXX.

[2]) Pierwiastek ludowy w poezyi polskiej w XIX. w. St. Zdziarsk-oro. Варшава 1901. ст. 6.

Така централїзация мусить конечно не тілько потягати за собою нужду і огірчене в сподї але й безсильність та злу і здемораліэовану адмінїстрацию в горі.

Плеве сам запевнював мене, що він признає вагу окремішного розвитку ріжних народностий в державі.

Річ певна, що правдиво патріотичні Москалї мусять дійти до того, щоби покинути так власні націоналїстичні упередженя, як і гидкий нїмецкий централїстичний бюрократизм в Петербурзї.

Полїтичний перегляд.

Скликане соймів.

„Deutschn. Korr.“ оповіщуе, що правительство задумуе після повороту д-ра Кербера із Галичини скликати всї сойми з виїмками хиба сойму ческого. Речинець скликаня сойму припав би вже на першу половину вересня, знова львівский „Dzień“ а ще передтим „N. W. T.“ довідують ся, що сойми будуть скликані аж в третім тижни вересня, а в початках листопада зберe ся вже парлямент.

Монарший з'їзд в Марієнбадї.

Після дотеперішних диспозиций виїде Є. В. цїсар дня 15. с. м. вечером до Марієнбаду в гостину до анґлїйского короля Едварда. Цїсар приїде там дня 16. с. м. рано. По полудни відбуде ся у цїсаря в честь короля анґлїйского обід ґалевий. Дня 17. с. м. рано поїде цїсар на кілька годин до Карльсбаду, щоби оглянути се купелеве місце і того самого дня верне до Ішлю.

Із Ватикану.

„Italia“ доносить, що у Ватиканї йдуть від кількох днїв безвпинні наради визначних начальників французских чинів, пралатів і католицких правників. Папа бажае прослїдити докладно усї консеквенциї нововитвореного положеня і злагодженя докладного пляну, після якого могло би ся папство бороти із Комбовим протиклерикальним змаганям.

Процес за чинну самооборону.

Голосна свого часу справа відкритя социялїстичної печатнї в Варшаві найшла свій епільоґ перед военним судом у Варшаві д. 8. липня. На лаві обжалуваних засїли Каспшак і Ґудзман, які в своїй оборонї положили трупом кількох жандармів. Однак до оголошеня засуду не прийшло, бо розправу ненадїйно застановлено для прослїдженя умового стану Каспшака.

Анґлїйцї в Тибетї.

Юнхесбад додержав свого слова, що переговорів із Тибетанцями не буде вести в иньшім місци як в Лясси. Ось Бюро Райтера доносить саме із столицї Тибету Лясси: Дня 3. с. м. прибула тут анґлїйска виправа тибетаньска і розложила ся табором у віддалї півтора кільометра від Непалю, саме коло приватних городів Даляй Лями. Дня 3. с. м. побачили Анґлїйцї громади людий на кришах Непалю, що виглядали вже Анґлїйцїв. Межи тими людьми був мабуть також і сам Даляй Лама, котрий після послїдних вістий має перебувати в Непалю. Начальник Непаля прибув до Анґлїйцїв і розповів їм, що в Лассї е партия, котра заприсягла ся, що радше згине, як пустить Анґлїйцїв до сьвятого міста. Партия тота однакож уступила, коли еї переконано, що вести борбу з Анґлїйцями було би шкідливо, бо лиш під їх опікою Тибетанцї можуть (?) бути вільними. До анґлїйского табору прийшов також хіньский амбан в супроводї хіньских вояків та зробив візиту анґлїйскому полковникови. Війску не вільно до міста заходити. Отсе донесене бюра Райтера потверджуе також офіциальний комунїкат анґлїйского правительства, який пояснюе прибуте хіньского амбана себто заступника суверенної держави, Хін, тим, що він заявив готовість достарчити Анґлїйцям потрібних засобів поживних.

Ось так добігае до кінця істория анґлїйскої експедициї в Тибетї, якої причини ми вже свого часу вияснили. Експедиция ся розпочала свій похід ще в грудни і серед великих недостач, серед найбільше ворожого підсоня і безвпинних нападів Тибетанців при захованю справдї анґлїйскої флеґми і витревалости добила ся до своеї цїли. Треба згадати, що послїдна частина еї шляху припала на 200 km. простір, що лежав 5000 m. понад площию моря. Тепер вже можуть Анґлїйцї робити уклади в Лассї, хоч поки що нї, бо Даляй Лама із Лясси десь пропав; але й се річ певна, що Анґлїйцї не так швидко цофнуть ся із Тибету, коли вже нинї Тибетанцї набрали переконаня про спасенність їхнього прибутя. Значить ся, заняте Тибету Анґлїйцями так якби довершене. Иньшим державам а між ними й Росиї, яка о сю країну так старала ся, прийде ся той фактз огляду на війну з Японїею лише приняти до відомости. Через заняте Лясси Анґлїйцями дізнала Росия рівно значної поражки, як в Манджуриї. Росийскі часописї вже й заговорили, що по Тибетї простягне Анґлїя свою руку на Перзию. Загалом теперішна війна Росиї з Японїею завдае їй чималі страти. Ось і в трактатї торговельнім починила Росиї Нїмеччинї такі уступки, які би в часї мира не були нїколи наступили.

Письма з краю.

Отворене „Сїчи“ в Неполоківцях.

... Покотила ся лявіна, —
І деж в сьвітї тая сила,
Щоб в бігу еї спинила....
Щоб згасила мов огень
Розвидняючий ся день!...
І. Франко.

Ой нема тої сили в сьвітї, щоби спинила народ, коли він рве ся з кайданів темноти до житя та добробиту! А кождий член того народа гордить ся своею приналежностию до него, серце бе горячійше на вид руху, він любить его тодї подвійно, подвійно працї бере на себе, а очи палаючі безмежною утїхою ведуть его в перші ряди борцїв! Немало причиняють ся своїм користним впливом вороги, — особливож яничари! Они то взбуджують таке обмерзїне у кождої благородної душі, що аж беруть їх за відстрашаючий примір для будучого поколїня! Повстане зі сну вікового проявляе ся у нас між иньшими і закладанем що-раз то нових „Сїчий“. Під сїчовою хоругвою стоїть нинї 26 кошів а послїдний заложено в недїлю 7. серпня в Неполоківцях. На толоцї над Прутом зроблено на те просторе шатро, окрашене хоругвами, а довкола него обоз з верень. Около год. 1-ої в полудне стали греміти моздїрі, заграли сурми та заблестїли хоругви! Се приходять „Сїчи“ на велике сьвято. Крім „Сїчий“ прибула велика сила людий стороньских, — а коли п. Лупул, місцевий над'учитель, привів гостий з інтелїґенциї, що їх гостив у себе, приступлено до перших загальних зборів „Сїчи“ в Неполоківцях. Збори отворив п. Лупул, перечитавши дозвіл президиї краю, привитав гостий именно „Сїчи“: з Шипинець, Дубівця, Оршівців, Ошихлїбів, Гаврилівців, Суховерхова, Кіцманя, Чорториї, Вашковець, Лашківки, Ставчан, Киселева, Бергомету і Юрківців, тов. укр. студ. „Сїч“ в Чернівцях і тов. „Сокіл“ в Чернівцях, гостий з околиці, — а на батька сїчового представляе проф. Яричевского. Принято оплесками. „Сїчовий батько“ вибрав собі на „Сїчову маму“ п-ню Лупулову, що збори приняли, а на секретарів покликав шп. акад. Гошовского і учителя Лїкперду. Представивши мету і заходи зборів візвав сїч. батько акад. Стрийского до пояснення статутів. Коли пояснено статути, приступили збори до выбору старшини. Кошовим поставлено Юрія Душилевича, учит., осаулою: Н. Руснака, учителем: М. Лупула, надуч., скарбником: Ілю Боднара. Членів рядових вписалось 120. Хоругов Сїчову привитано иньшими хоругвами — і на сїм скінчилось торжество отвореня. Нову „Сїч“ повитали радісно і щиро представителї прибувших „Сїчий“; від товариств тут репрезентованих говорили: Від „Сїчи“ Юрківскої — кош. Князький, від „Сїчи“ ошихлїбскої кош. Лупашко, кіцманецкої кош. Томович і осаул Корийчук, від „Сїчи“ акад. — тов. Стрийский, із Драчинець — п. Арійчук, з Бергомету — учитель Арсенич, з Дубівця — кош. С. Руснак, з Чорториї — кош. Руснак, з Оршівців — кош. Чобан, з Веренчанки — кош. Ахтемійчук, з Лашківки — кош. Хомійчук, з Карлова — кош. Сандуляк, з Іспаса — учит. Хранко, з чернов. „Сокола — п. Яричевский. Крім сего годить ся згадати, що збори звеличали своею присутностию о. Тиміньский і о. Козарищук, богато панів і панів, що їхали на сьвято навіть з далеких сторін. По зборах відіграла труна аматорска „Сїчи“ кіцманецкої штучку драм. „Знїмчений Юрко“ і „Сатана в бочцї“ — а гра випала під кождим зглядом похвально. Вечером відбулась в домі п. Пілгуя забава з танцями і тревала до білого ранку.

Участник.

Росия й Японїя.

З поля борби.

Із північного побоевища не маемо нїяких вісток офіциальних. Послїдний рапорт ґен. поручника Сахарова із 7. серпня каже, що на поли борби не зайшли нїякі зміни. Японцї не пропускають і одної депеші. Чи проте рішучий бій, який проголосили недавно анґлїйскі і французкі депеші, а який уважали неминучим і росийскі часописї, вже зачав ся, чи може Куропаткін має ще куди уступати, годї певно сказати. Поки що звісно, що в Петербурзї, як пише „Daily express“ непокоять ся долею Куропаткіна, а з Льондону via Берлїн наспіла навіть вістка, що Куропаткіна Японцї забрали (!) з цїлим штабом до неволи. Ся вістка однак се звичайний маневр біржевий.

Сензацийні смерти.

В браку вістий із поля боротьби, які тепер задля заостреної военної цензури приходять дуже скупо, годують дневники своїх читачів ріжними вістками із Чіфу, які являють ся звичайно зовсїм неправдивими або знов оповіщують про смерти визначних полководців. Свого часу розійшла ся вістка, що адм. Того помер на холеру, відтак прийшла черга ґазетярскої смерти на ґен. Нодзу, тепереже для відміни пішла поголоска, що комендант Порту Артура, ґен. Штессель, розуміючи безвихідне положене своеї твердинї — застрілив ся! Розуміе ся, що се не заслугуе на віру.

Під Портом Артура.

Дня 8. с. м. Алексеев вислав цареви рапорт коменданта Порту Артура,

---

надприродний сьвіт уяви в народних казках, отже взяла ся до задачі дуже тяжкої. Вже сам вибір материялів із цїлого балясту — річ нелегка, коли має ся видобути з него артистичну красу і поезию. Сих прикмет не можна псувати, коли артист хоче вляти в них новочасну ідею і витиснути слїд новочасного майстра. Се зробив чудово Ґ. Гавптман у „Затопленім Дзвонї“, представляючи нам драму завмираня артистичної творчости. А хто хоче цїлу красу народних переказів вірно віддати, сей мусить єї перше всего прекрасно сам відчути і зрозуміти, достроїти ся до неї та станути на єї ровени, кілько разів вимовляе слово від себе. До того треба мати не аби яку техніку і не аби який смак артистичний.

Здаеть ся, що авторка станула на висотї своеї задачі, умістно підхопила і обробила предмет, а всюди достроїла ся до тону і виображеня нашого люду, задержала красу і оригінальність материялу. Впрочім тут має вільне слово критика і вироблений в народнім змислї „смак читача“, як каже авторка.

Лїкар Жбанков. 3)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаева).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

II.

Студентство медичного видїлу нарисував В. Вересаев різкими й дуже вдачно обібраними рисами, які обіймають усе найголовнїйше; кождий лїкар, читаючи се знайде тут богато знайомого, що перечув в найлїпшу добу нашого житя — підчас перебуваня студентом. Але ми спинимо ся лише на надто видатних боках або тих застановах і узагальненях, з якими ми не можемо погодити ся.

Огляд і дослїджуване хорих. В. Вересаев вказуе на те, що навчане студентів сполучене з неприємностями, а часом і стражданями для хорих, яких доводить ся розпитувати, оглядати і дослїджувати, а до того при великім натовпі слухачів; страждають від сього головним робом бідні, що лїчать ся по шпиталях і клїнїках. Повстае противеньство, з якого автор не знаходить виходу: медицина, одна з найгуманнїйших наук, мусить помагати людям, а рівночасно бідних хорих повертае на „манекіни“ для вправи. Ми думаемо, що тут богато пересади: більшість наших учителїв, як лише можливо, піклуеть ся про хорих і стараеть ся, як найменьше турбувати їх а надто тяжко хорих, а також студенти не забувають, що перед ними не манекіни а живі люди а до того ще й хорі. Бувають, розуміеть ся рідко й сумні виїмки, коли професор бачить в хорих лише „обектів“ для дослїджуваня. Перед 15—20 роками в Петербурзї великий викликала галас така подія: хорого побито пантофлем за те, що він, здаеть ся, не згодив ея на операцию, буча, яку се збило, й протести студенток і лїкарів показали, що усї вони не на боцї енергічного професора. Чим скінчиля ся та істория, не памятаю. Але за неприємности, які хорі мають в шпиталях, вони мають і дуже значний привілей: вони лїчать ся у найлїпших наших лїкарів і професорів, і всїм відомо, що богато заможних хорих дуже домагають ся попасти в клїнїки й годять ся з невигодами їх. Відвідуваня студентів-кураторів, також приемні багатьом, надто, самітним хорим, бо хоч на час відвертають їх від сумних думок про хоробу; богато хорих відносить ся дуже гарно до кураторів і до їх дослїджувань, розуміючи, що без сього не можна вчити ся. І коли ми пригадаем, що для богатьох самий прихід лїкаря дае вже полекшу і ще психічні впливи, відвертаючі увагу від хороби й підносячі самопочутя хорого мають велике значінє на добрий перебіг хороби, то думаемо, що клїнічна обстанова з еї ріжноманїтностию й гарним доглядом обильно винагороджуе за вище вказані невигоди. Порівнайте звичайну нестерпуче-одноманїтну обстанову шпиталю й повну житя клїнїку й богато хто з вас волїти ме сю останню? А коли іноді й поводять ся з хорими як з „обектами“ то в сьому медицина тілько не відріжняеть ся від загального нашого житя, в якому бідні взагалї е лише обектами для тих або иньших, але далеко гірших цїлий, значить треба бороти ся з хибами в нашому поводженю а ще більше з загальною фальшею, несправедливістю нашого житя... Але в кождім разї, будуть бідні, чи нї, а вчитись без хорих не можна — і по наказу, жеребу або як небудь

котрий доніс, що дня 26. липня російські кружляки Аскольд, Паляда і Новік з кількома канонїрками вийшли на море, аби бомбардувати японьскі позиції на берегах коло кріпости. Випливши на повне море, стрітили ся з чотирма японьскими панцирниками, двома кружляками і 30 торпедовцями, котрі заатакували російску ескадру. Гранат з Бояна так сильно ударив в задну часть одного японьского панцирника, що сей став ся неспосібним до борби, почім всї японьскі кораблї уступили на повне море. Міна ушкодила японьский корабель Чійода. Куля з одної батериї на березї попсувала японьску канонїрку так, що Японцї потягли еї за собою линвою.

Коли дня 27. липня всї японьскі війска заатакували кріпость, ґенерал Штесель вислав на море кораблї Бояна, Ретвізана, Паляду, Аскольда, Ґіляка, Новіка і Отважного з 12 торпедовцями, аби бомбардувати праве крило японьске. Сї кораблї бомбардували японьскі позиції через довший час. Коли кораблї вертали до порту, мимо великої осторожности, Боян наїхав на підводну міну, котра під ним вибухла. Росийский адмірал Віттефт обчислив, що під Портум Артура стоїть 5 японьских панцирників, 5 панцирних кружляків, 10 звичайних кружляків і 48 торпедовців.

Здобуте Вовчої гори.

Втїкаючі з Порту Артура Хінцї розповідають що послїдна тридневна борба не вела ся у віддали 1 верстви, але що найменьше 10 до 15 верств від внутрішних фортів кріпости. Японцї сиплють тепер шанцї близше кріпости. Опір Росиян обмежав ся лиш до того, що они острілювали працюючих коло шанців Японців. На „Вовчій горі“ має стояти тепер 60 японьских пушок. Один із втїкачів, що брав участь в борбі коло „Вовчої гори“, розповідає, що тої гори боронило 4000 Росиян, котрі на атакуючих Японців валили скали і робили їм через то більші шкоди як карабіни. За помочию зручно уставлених і в пору підпалених мін кусні скал летїли 1 до 2 верств далеко. Такі міни знищили зовсїм дві японьскі шкадрони. Втїкачі потверджують, що страти Японців в послїдних борбах були дуже великі. Ціла долина довкола „Вовчої гори“ була вкрита трупами. Два французькі кореспонденти военні, що на джунках хотїли дістати ся до Порту Артура, розповідають, що перед великим вїздом видїли 24 кораблїв военних уставлених півколесом. — Дня 30. Японцї Вовчу гору, як рапортує Штесель, таки заняли.

Найлютїйший бій.

„Daily Telegraph“ доносить із Чіфу: Японцї напали д. 4. серпня веч. і розпочали атак на головну лїнію російских укріплень. Борба, в якій брали удїл і обі фльоти, тревала до рана. Японців по значних стратах, які перевисшають втрати на „Вовчій горі“ і по поновлюваних атаках відперто. Росийскі втрати виносять понад 1000 людий. Отсей бій уважають найтяжшим із цїлої военної кампанії. — Не завадить пригадати, що ся вістка походить із Чіфу. Льондоньский „Times“ заявляє також, що втрати Японців під Портом Артура в сих донесенях значно пересаджені.

Балтийска ескадра.

Localanzeiger-ови телеґрафують із Петербурга, що балтийска фльота відійде на Схід вже мабуть 16. серпня. Командант Рождественьский вже вивісив фльяґу на панцирнику Суваров. Фльота складає ся із 60 кораблїв; між ними є 8 панцирників і 9 панцирних кружляків.

Нова проба утечі.

Із Шанґаю телеґрафують до Льондону, що 12 протиторпедовців і 4 торпедовці старали ся враз із канонїрками втечи із Порту Артура. Однак по двайцяти-мінутовім бою повернули назад до Порту. Адмірал Тоґо окружив Порт Артура такою блькадою, що через неї не втече й один корабель.

НОВИНКИ.

Личні вісти. Дентист др. Конст. Клим виїхав на двотижневий відпочинок.

Запомога. Міністерство рільництва рішило удїлити „Селяньскій Касї, союзови руских спілок хлїборобских на Буковині“ на р. 1903 субвенцию в сумі 4000 корон на фонд основний і кошта подорожий.

З краєвого правительства. Сов. кр. пр. Фр. Роллера звільнено від обовязку прав. комісаря при бук. касї щадн., а его наступником іменовано старосту Генриха Мікулїго.

Страйк мулярів покінчив ся. До роботи повернули також мулярскі помічники. Евентуальна зміна ситуації може наступити хиба через робітниче віче, скликане на 11. б. м., на порядку дневнім якого стоїть „Нормальна платня будівельних робітників“.

Огонь в Старій Жучці. В ночи із неділї на понеділок вибух огонь в домі крамара Рібена в Старій Жучці мабуть із неосторожности. При помочи цукроварняньскої сикавки і заходів місцевого парубоцтва, що вже подало статути „Січи“ до затвердженя — огонь швидко вгашено.

Віче і фестин в Снятині. Із Снятина пишуть нам: В неділю дня 31. липня відбуло ся у нас дуже гарне віче під голим небом в городї місцевого бровара при удїлї 2 тисяч народа. Головою віча вибрано п. Василя Стефаника. На вічу референував пос. др. Андр. Могильницкий, а крім него промавляли ще др. Трильовский, Ів. Дутчак, Ів. Сандуляк, Мих. Крикливець, Лутчак, С. Зінкевич. По вічу відбув ся фестин в микулинецких лугах, де відбували свої вправи „Січовики“ але без лент і топірців, бо снятиньский староста п. Левицкий, попівский (!) син йти з лентами і топірцями селянам заказав! У своїй „печаливости“ пішов п. староста так далеко, що на віче і фестин виделеґував аж 3 комісарів і 31, словами: трийцять одного жандарма! Се мабуть тому, аби який Полячок не осьмілив ся напасти або поганьбити кого із наших мужиків... Та помимо сеї асистенциї, що мала нашим мужикам без вины пригадувати змору польскої шляхетчини, якій вислугує ся наш Пілюньо Левицкий, ішла забава серед танців і сьпівів та вправ із сикавкою і живих огнїв аж до пізної ночи, поки нарід із сьпівом народних гимнів не розійшов ся домів. *Свій.*

В Дорнї-Кандренї розвязало правительство раду громадску через лихий заряд громадского майна. Правительственним комісарем установлено прав. конц. Перцека.

Новий заказ вивозу. За слїдом Румунії пійшло і сербске правительство та видало заказ на вивіз кокорудзи і сїна із границь краю.

До прав. ґімназиї в Сучаві принято з початком р. шк. 1903/4 690 учеників, з сего числа 58 виступило підчас р. шк., 435 перейде до висшої кляси, а 93 буде мусїло свою клясу репетувати. З кінцем року було отже 632 уч., з того 593 публичних, а 39 приватистів. Після поділу національного було учеників, що признали ся до матїрної мови: рускої 3 публ., нїмецкої 239 публ. + 14 прив. (між сими 170 жидів), ромуньскої 319 уч. публ. + 18 прив., польскої 26 публ. + 3 прив., ческої 5 публ. + 1 прив. а один ученик до мови мадярскої.

Загальний страйк вибух в Сарагоссї. Всї склени позамикано. Улицями проходять жандармскі й військові патролї. Заряджено богато арештовань. Пекарі, як ходить чутка, мають від страйку незабаром відступити, через що недостача хлїба не дасть ся населеню в знаки.

Богато берлїньских купців оголосило в часописях, що в часї від 15. липня до 15. серпня будуть замикати свої склени вже о 7-ій годинї, щоби дати своїм помічникам можність відпочинку у парні дни. Безперечно, що сей гуманний розпорядок повинен увійти в практику і по иньших містах, до чого в значній мірі може причинити ся сама публика, не відкладаючи закупна на вечірні години.

Населенє Петербурга досягає після послїдних обчислень 1,555.242 голов, а між тим є 851.944 мужчин. В мин. р. удїлено 9.001 слюбів, дїтий слюбних уродило ся 36.346, неслюбних 9.311. Померло: мужчин 21.248, жінок 17.283.

Подяка. Властитель дібр у Іспасї, Вп. п. Марко Фішер подарував 6. серпня 1904 на прибори наукові для бідних учеників тутешної школи 100 корон. Підписаний складає сим висше названому за великодушний дар іменем шкільної громади і обдарованих бідних дїтий належиту подяку і Спаси-Біг. — Управитель 5 кл. школи у Іспасї-Централь 6. серпня 1904. *Антін Синюк*, надучитель.

Статистика адвокатів і адвокатских кандидатів. Після обчисленя міністерства справедливости було в Австриї 1903. р. 4410 адвокатів, о 96 більше чим в попереднім роцї. Із того числа припадало: на округ черновецкий 112, на краківский 292, на львівский 384, на перемиский 70, на самбірский 64. Протягом 1903. р. вписало ся в Австриї нових адвокатів 178, переселило ся в другий округ 18, із адвокатури зрезиґнувало 26, вичеркнено із лїсти адвокатскої 3, а 21 уступило із иньших причин. Адвокатских кандидатів було в Австриї з кінцем 1903. р. 1664 а з того в черновецкім окрузї 64, у львівскім 296, в перемискім 78, в самбірскім 92 а в краківскім 158.

Желїзничі катастрофи. На вузкошляховій желїзници, на саскім перестанку Берґсдорф лучив ся карамболь желїзничнй, в наслїдок якого 10 подорожних ранених, з чого 2 вже померли. Крім сего потерпіли богато контузий желїзничі слуги. Ще більша катастрофа лучила ся на желїзници Місурі—Пацифік в Америці. Коло стациї Еден завалив ся желїзничий міст в хвили, як по нїм переїздила желїзниця. Льокомотива і три ваґони впали до води. Підчас сего нещастя мало згинути 125 подорожних. Причиною катастрофи є повінь, що підмулила мостові філяри.

Пожежа каварнї. В Галатї, в Турциї погоріла передвчера каварня, до якої заходила найбільш убога частина населеня. Із під згарищ добуто зовсїм спопелїлих 8 трупів. Здогадують ся, що в полумінях стратило жите яких 20 осіб.

Шкоду, яку зробив огонь в французских арсеналах в Тульонї оцїнюють на 2 міліони франків.

„Руска-селяньска бурса“. Управитель бурси зібрав на комерсї гр. прав. півців у Вижницї 9 кор. 20 сот. Жертвували отсї Вп. панове церковні півці: Онуфрій Лемний з Старої Жучки 1 кор., Шандру з Вижницї 1 кор., Н. Н. 40 с., Ю. К. 40 сот., Евген Лупашко, 2 кор., Гливка з Садаґури 40 сот.; Іля Бужор, кошовий „Січи“ в Бергометї н. С. 1 кор., повітовий інспектор Никорович 1 кор., над'учитель Брандель 1 кор., Фридрих Дрезднер з Вижницї 1 кор. Разом 9 кор. 20 сот. — Знова на іменинах жени нашого патріота о. Маланчука, в Лукавци н. С. користаючи з хвилї, промовив управитель бурси гостям до серця і зібрав на бурсу 68 кор. 20 сот. Жертвували отсї Всч. отцї і їх доброд.: о. Маланчук 10 кор., добр. Христина Маланчук 10 кор., протоєрей о. Загаровский 4 кор., добр. Марія Загаровска 2 кор., о. Лев Палїєвич 3 кор., о. Урсуляк з Бергомету н. С. 2 кор., добр. Філонея Урсуляк 1 кор., о. Лаза з Банилова вол. 2 кор., о. Давид Мунтян 2 кор., о. Калинюк з Прилипча 2 кор. А також Вп. панї і панове: ц. к. проф. Попович, інспектор краєвий 2 кор., Серґій Шпойнаровский, ц. к. проф. ґімн. 1 кор., панї Шпойнаровска 2 кор., над'учитель Мих. Данчул 2 кор., Ю. Кобиляньский, ц. к. проф. ґімн. 2 кор., Наталія Данчул 1 кор., Елисавета Данчул 1 кор., Евген Лупашко секр. громадский і гр. прав. півець 2 кор., над'учит. Годованьский 2 кор., учитель Лесь Кисилиця 1 кор., Петро Бойчук, секр. гром. з Бергомету н. С. 10 кор., панна Сїнітович 1 кор., панна Владиківна 1 кор., акад. Іля Попович 1 кор., Іван де Брага, учитель з Багнів 1 кор., акад. Волод. Данчул 20 сот. — Заряд дякує отсим як найщирійше великодушним жертводавцям за їх датки, а з осібна Вп. панї Шпойнаровскій за ласкаву поміч при збірцї. — *П. Клим.*

інакше, але часть хорих мусїтиме переходити через руки студентів, сього не можна минути і иньшого виходу ми тепер не можемо собі уявити.

Незрозумілим є відношенє В. Вересаєва до секций, про які він говорить: „Без секций не може виробити ся гарний лїкар, без секций не може розвивати ся і видосконалювати ся лїкарська справа. Се так справедливо і так зрозуміло не лише кождому лїкареви але й розвиненому чоловікови“. І рівночасно автор знову заносить ся й починає поважно числити ся з пересудом, після якого секціонованє небіщика є „наругою“; щоб зробити більше вражінє на читачів, цитує голосїнє некрасовської героїнї, наводить факт шкідливого впливу секций (хорого беруть перед смертию з шпиталю, старають ся не йти до шпиталїв, боячись секций), і що найдивнїйше й найнедорічнїйше, закидає шпитальним лїкарям, що вони привластили собі право секціонувати вмерлих цїлком довільно: „закон їм такого права не дає“ і родичі мають право вимагати, щоб їм віддавано вмерших, не секціонувавши їх. Про який закон говорить автор? Атже найвисшим законом для всїх є користь людскости і розвій науки, яка служить йому, а сам автор признав, що без секціонованя наука не може, як треба, розвивати ся і служити хорим людям. Навіщож обставати за пересуд і закликати родичів домагати ся, щоб їм віддавано їхніх небіщиків без секціонованя? Розуміється ся, багатьом важко згоджуватись на секціонованє своїх близьких людий, алеж без порівнання тяжше тратити сих людий лише тому, що наука і лїкарі не досить сильні в боротьбі з хоробами, а вменьшенє материялу для секціонованя буде ще одною гальмою для сього удосконаленя. Автор повинен знати, що не лише провінцияльні університети, але навіть і Петербург з його величезною смертельністю часто не дає досить материялу для анатомічних і иньших занять для студентів і лїкарів. Колиж шпиталї віддаватимуть родичам усїх умерших, на чомуж ми тодї вчитимем ся? Далї прибільшує автор значінє страху секціонованя, кажучи, що через нього богато хорих не йде до шпиталю; розуміють ся є й такі, що боять ся привиду, але більшість цураєть ся шпиталів з більш поважних причин, але в кождім разї страх перед шпиталями є річию минулих часів, а тепер, як усїм відомо, наші шпиталї переповнені і часописї розповідають про ті чи то иньші сумні наслїдки відмови принятя до шпиталю. Закид В. Вересаєва одному лїкареви за те, що той не вступив пересуду матері, закид шпитальним лїкарям за незаконні-б то секциї й взагалї усї нарікання з сього приводу аж до кількоразового повторенія слова „наруга“ є противорічченєм самомуж собі й підливанєм оліїю на вогонь народних забобонів, а ми, лїкарі, яким надто часто доводить ся стикатись і з масою найшкідливійших забобонів, мусимо усїма розумними засобами бороти ся з сїєю темнотою не лише в простім народї, але й між осьвіченим суспільством. Образи-ж змальовані автором й кладучі натиск на чуте, служать до противного. Кінчимо питанями: чи буде В. Вересаєв вдоволений, коли лїкарів почнуть тягати по судах за недозволені-б то секциї в шпиталях? Чи послужить се на користь науцї й добру людскости?

(Далї буде).

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхопускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Ентенберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краваткилітні фулярові, в наймодніших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, півруканички цілі Glacé в найбільшім виборі.

Білє мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Шіхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсолїна в Італії. — Найфільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіє і мунїция.

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“.)

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводиль разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНІСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпенах на житє в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродійні цїли; длятого на житє треба обезпечати ся тілько через „Днїстер“.

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНІСТЕР удїляє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНІСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—·20
О. П. „Хлощї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкавізагадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець.“	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Су лавский“	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гаршин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—
Ів. Синюк. „Образки з житя“	—.20

Ом. Попович „Пів сотнї повісток“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка“ для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—·20
„ „Порадник‘ як закладати каси	—·40
„ „Буковиньска Русь“	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“	—.20
Франко Іван. „Русько-українська лїґература“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2 —
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—.40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewczenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїні

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

До продажи

25 ДЗЄРЖОНІВ.

Хто хоче купити, най зголосить ся під адресою: **Іля Меленка,** в Рогізнї, (Буковина). 27 (3—?)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складі

„контракт купна і продажи“

в рускім язицї.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 91. Чернівці, неділя дня 1. серпня (14.) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

ВСЕСЬВІТНА МАШИНА.

(*нв*) Недостача емкости і предприемчивости, байдужність до публичних справ, недостача зрозуміня, що треба рішучо покинути межі маленького мікрокозму а рівночасно почути себе горожанином цїлого сьвіта — се ті хиби, які ми одїдичили від наших предків, в яких кости і кров вїда ся вбиваюча духа, столїтня неволя. І так само обоятний наш рільник на здобутки сучасної техніки, й науки аґрономічної, як байдужий наш пересїчний інтелїґент до суспільних квестий, до економічного перевороту, що йде на земскій кули, а який захоплює parforce і нашу країну. Завдяки розвиткови техніки і зростови капіталу цїла земля стає, може сказати, полем одної надзвичайної, кольосальної машини, а біг еї колїсцят треба пізнати конче й конче треба до них приноровити ся, а то прийде ся попасти під них і — згинути.

Щоби зрозуміти кольосальні зміни які ввела в сьвітовій господарцї машина, заступаючи ручну продукцию, згадаймо лише дещо із области усовершень продукцийної техніки, а відтак про розвиток комунїкацийних средств.

Ось прим. одна ткацка машина виprоваджує в рух 2.500 веретен, а ще в 30 рр. робило веретено 4.200 оборотів на мінуту, а тепер зросло те число до 11.000. При помочи машини може нинї в гарно уладженій ткацкій фабрицї один робітник зладити тілько бавовняної тканини, що вона заспокоїть потреби 3.500 людий. Парові машини земскої кулї представляють силу 60—80 мілїонів коней, а коли ми признамо силу одного коня рівною силї 12 людий, то побачимо, що сучасна техніка додала людскости силу 720 мілїонів робучих рук. Якіж вигляди може мати одна пара робучих рук в конкуренцийній борбі із тим кольосом сучасної техніки?! А та борба наступає всюди, бо артериї зелїзничих шляхів і пароходів получили всю кулю земску в один суцїльний орґанїзм, якому цїнник як для продуктів промислу так і рільництва накидає країна найбільш розвиненої господарчої техніки. Епоха вертепних доріг із яругами й калабанями, яка ще доживає в наших закутинах, бувала колись і всюди в Европі. З кінцем XVIII. ст. ходили льондоньскі депутати на ходїльницях, щоб не потапати в грязюцї, а знов подорожник Артур Юнґ, проїхавши в той час по Анґлії 18 миль поломив 3 брички! Так бувало колись, а одно девятнайцяте столїте перевернуло комунїкацию не до пізнаня, на місце кінних підвод і вітрильних корабаїв приходить пара і електрика, що перевозить швидше і без порівнаня дешевійше товари і людий. Перші почини желїзниці припадають на 1820 р., а 1830 р. вся желїзнича сїть виносила всего 132 клм., в 1840 р. 8.641 клм., в 1850 р. 40.000 клм., в 1860 р. 110.000 клм., в 1870 р. те число прямо подвоїло ся, а 1890 р. виносило 610.000 клм., а в р. 1900 около **800.000** клм. Якаж величезна зміна! З кінцем XVIII. ст. на переїзд з Анґлії до Нового Йорку треба було 40—35 днїв а вже в 40 рр. з заведенем пароходів ішло на те лише 15 днїв, в р. 1850 — 13, в р. 1860 — 11, в р. 1870 — 9, в р. 1880 — 8, в р. 1890 — 7, а поспішні пароходи пробігають тепер той самий шлях за 5 днїв. Отже комунїкация між Европою а Америкою стала 8 раз бистрійша а заразом так дешева, що американьска пшениця в конкуренцийній борбі побіджує пшеницю нашу, через що між иньшим підупадає наше рільництво, коли селяни не шукають иньших галузий зарібку. Новітна комунїкация вяже найдальші країни, і заосмотрює їх взаїмними продуктами і силує кождий край приноровити ся до вимогів сьвітового ринку, на якім значуче свое слово говорить всемогучий новітний капітал і економічна политика держав, супроти яких одиниця, що стоїть поза сильною суспільною і економічною орґанїзациею прямо засуджена на гибіль, тим більше, коли вона навіть не півграмотна і крім передпотопової господарки не знає нїчо, як ось наш мужик, який, як на те, вже й не має на чім господарувати, що раз більш переходячи на „господаря", який сидить на 1 або й половинї фальчі, а там і на безземельного пролетаря....

Суд Европи над указом з 1876 р.

(Дальше.*)

З черги поміщений тут в 13. ч. „R. Rev." голос звісного письменника Бернштєрне Бернзона, та відзив его помістили ми вже в 81. ч. нашої часописи в статї „Европа а Русини" переводом із париского „L'Europeena", бо Бернзон і там его помістив.

Проф. A. de Ґубернатіс

з Риму:

Моя гадка така, що тогдї, коли всї народи будуть свобідні, не буде войни. Сю величезну ганьбу, що зве ся войною і е найбільшим соромом людскости, уможливлюють лише поневолені народи. Звірі пожирають один другого з голоду. Лише чоловік убиває і поневолює других, щоби заспокоїти свої примхи, свої забаганки і свою гордовитість. Лише великі держави піддержують войну. Модерна суспільність мусить прийти до зрозуміня, що ті кольоси, які воюють і поневолюють другі народи, щоби самим устояти ся — треба знївечити. Колиб Финляндия, Польща, Україна і Вірменїя були свобідні, було би нїколи не прийшло до тої глупоти, що тепер звела Росию до войни на далекім Сходї.

Я не знаю Русинів, тілько їх народну лїтературу, яку подивляю і любую ся нею. Поетичний дух пронизує жите того лагідного народу, що під свободолюбним правительством був би щасливий.

В р. 1876 стрів ся я у Вороблевичах з руским селянином з Галичини і завязав ся з ним в розмову. Він говорив до мене по руски, я калїчив по московски, і якось могли ми порозуміти ся. Не здогадуючи ся, що я Латинець, готов був мене той чоловік як брата обняти: однак я не здивував би ся, коли би я побачив сего моторного чоловіка звільненого з оков якою деспотичною силою при радісній роботї над знищенем того монструального царства.

Менї не остає ся нїчо иньшого, як бажати дожити дня, в якім Финляндия, Україна, Вірменїя і т. д. стануть цїлком свобідні. Той день принесе щасте також і Москалям, бо й вони стогнуть під гнетом нинїшного царизму.

*) В попереднім числї випечатано ошибочно назвище одного із членів анкети Федерікзон", коли він зове ся „Фредеріксон".

Початок кінця.

В 4—5. чч. „Працї" орґану українських робітників промислових поміщена під наведеною написю отся статя, яка всесторонно і то на основі вирізків із рос. цензурних часописий змальовує крититичне положене нашого народу на Вкраїнї в топерішну пору:

„Ми на передоднї великих подій. Не встигли ми звикнути ся з думкою про войну та її страшенні наслїдки, як нова небезпека мов та мара із-за кутка загрожує нам... Біда нїколи не приходить одна, каже народне присловє... З усїх боків України та Росиї несуть ся сумні звістки про цїлковитий неврожай... Часописї переповнені сими звістками. „В Херсонщинї як озимина так і ярина геть чисто пропали, пасовиска цїлковито вигоріли — лишив ся голий чорний степ, з якого скотина вертає голодною і її давно годують торічньою соломою... Коли цїлком виявило ся, що хліб, який не досяг і 5—6 вершків високости, — пропав, його почали косити на корм худобі... Деякі встигли вже випасти хліб, і скотина все-таки без корму. Садовина і огородина теж пропала" (Русск. Вѣд.). „Тут в деяких місцях Херсонщини людність збирає нестиглий колос на корм, місцями завдяки небувалій низькости хлїба, коса не досягне своєї мети і тут приходить ся збирати хліб просто руками" (Кіев. Откл."). В Київщинї стан врожая паганий, чекають гострої нужди, як в насїню так і в хлїбі „для продоволєтвія" („Кіев"). „В сквирському повітї майже все жито і пшениця підуть „на коси". Жито низьке, рідке і з малим колосям, в Липовецькому повітї сїна немає, ярина й озимина пропали, бураки погані. В усїх иньших повітах теж саме" („Кіев. Слов.").

„На Полтавщинї нема випаса: голий, сїрий, за душу хапаючий степ і нї травинки, тільки голодна змучена худоба видніється ся на ньому... Будуча зима

Нові книжки.

Богдан Лепкий: На чужинї.

Спомини і мрії. (Відень 1892 — Краків 1902). Львів 1904. Накладом Хойнацкого Ст. 48 + 8°.

На полицях книгарських появила ся нова збірка поезий Богдана Лепкого, а до душ щирих, сердечних, молодечих прилетїли нові, сьвіжі подуви привітні і безпосередні, нові звуки повні небесного чару, спокою, краси і поваги.

На сьвіжій могилї письменника-батька зложив їх поет-син. Поплили сумовиті думки, тоті, що на днї серця родились, тоті, що смутком сїрим в душу людську потапають, осьвідомлюють і відроджують не одну хвилю прожиту, а вкінци стають для нас так невимовно близькі і рідні, як всї наші власні болї й туги, з якими йшли колись стурбовані душі наші на стрічу красших, бо безмірно щирих і сердечних днїв, — на стрічу тої містичної границї, за якою „затирають ся межі між житем, а між тим, що лиш снить ся..."

На очах моїх родили ся отсї сумовиті мрії, складали ся рядки нанизані подихом любови і жалю і туги, в памяти моїй відроджує ся не одна прожита колись, передумана гадка, не один сердечний спомин — прибраний нинї в печатане слово...

„На чужинї" — се не збірка т. зв. стихів чи віршів, писаних „поправно", „мудро" — солодкаво, — отже шабльоново, тенденцийно і глупо, — се не експортові і на сензацию обчислені слова. Нї! В нїй містить ся часть глубокого житя, частина розболїлої душі, киненої силоміць від нив зелених і ланів золотистих до нор, між обмарані, невиспані, понурі тїни, де радість людську глушать — а людських слїз не сушать, — ся книжка, се слово безмежньої, щирої любови природи, гір, землї, села і його дїтий нелукавих, — ся книжка — се слово великої, з жалю зродженої туги на чужинї, слово горячого протесту проти тої великої науки „що всього вчить, а не навчить одного: як жити людям в добрі і спокою", — в нїй жаль містить ся і журба і смуток, покривджена любов і безконечна туга — і тому — тому тихше читайте сю річ!...

„Розривало ся серце мое
на куски. І Бігме, що не знаю,
чи на сьвітї що гіршого е,
як туга за тобою, мій краю!
Чи на сьвітї що гіршого е
понад біль, коли тріскають струни?"

Радаби душа вернути ще раз там, де всьо їй рідне і любе. В важкій сердечній задумі схиляєть ся стурбована голова — і снить ся душі дивний сон: село. Над рікою лунають сьпіви, — з водоною вертають з кіньми нічлїжани. Милий Боже!... — Сїріють стріхи між садами і двома довгими рядами попри дорогу йдуть оселї, біленькі, чисті і веселі... А поміж ними більша хата в вінку ялиць: — дім тата... В тій хатинї маленькі віконця, невисокі пороги і двері. В тій хатинї при заходї сонця, а зимою при скорій вечері — хто так сумно ходить і ходить, за собою тїнь, як друга водить? В очах дивний жар жарить ся, жар великої духа пожежі... — чоло біле при чорній одежі — Гей, Петре, їдь! Чого-ж ти злїз, чогось нараз задержав віз? Ворота замкнені — чи що? — „Ах — мабуть — нас нинї дома вже не ждуть... В тім тихім домі, в тій хатинї тебе не дожидає нинї, нїхто небоже і — нїчо... І нїхто на знак сердечної любови, так, як колись, — колись давно — до свої не пригорне груди... Там иньший сьвіт, — там иньші люди..."

„Що йно нинї пізнав я ті болї
Вірла-духа замкненого в клїти...
. . . . . .
Що йно нинї пізнав, батьку рідний,
Як великий ти був, — а як бідний!"...

На кладбищи гробар нову кладе могилу — а там з краю, при брамі — гріб. Чий? „Я знаю, чий то гріб, — я знаю!"... Тихо — пусто... А в селї?

На порозї сидить смуток сїрий, позїхає з нудьги — а з розпуки ломить довгі, худі, білі руки...

„Де-ж ті люди, що голови клали
За вселюдські сьвяті ідеали
а були з ґраніту — і зі стали?
. . . . . .
Нинї кождий говорить богато!...
. . . . . .
А як дїйстно прийдеть ся до дїла
Де-ж той розум, де-ж тії науки?
Мліє серце, — трясуть ся нам руки..."

обіцяе нашому селяньству „недород“ з усїма його наслїдками“ („Київ. Откл.).

Харківщина не в кращому станї — „врожаю не маe, городи, сади не принесуть нїчого, випасів немае“ („Русс. Вѣд.“).

„На Подiлю як ярові так і озимі пропали“ („Київ. Сл.).

„На Волинї врожай не вистарчаючий“ („Вол.“).

„В Могилевській ґубернії трава настільки погана, що худоба ледви годуеть ся, люди з самої Паски годують ся купованим хлїбом та картоплею, в деяких місцях хлїб почали купувати від Різдва... Купують хлїб, розуміеть ся тільки ті, що мають де-що продати з худоби, дров і т. д., решта-ж ходить просто з торбами... Замостянська волость дае своїм селянам бумагу за N°, що по причинї недороду та граду прид'явителю їсти дїйсно нема чого („Русск. Вѣд.“). Треба додати, що тут вже другий рік „недород“.

„На Донщинї хлїбний жук поїв хлїб, баштани знищені заморозками“ („Южн. Рос.“).

„В Бесарабії озимина та ярина пропали. Підножного корму нема, худоба падае від недостачі сил. Виявив ся цїлковитий неврожай з усїма его важкими наслїдками. Трава по левадах та других пасовиськах вигоріла повсюду. Біда небувала“ („Бесараб.“).

В Астраханській ґуб. цїлковитий неврожай трав, Калмикам нема чим годувати худобу, вона здихае“ (Астр. Лист“.).

„В Симферополї довго тріваюча засуха зїпсувала хлїб та трави, врожая не буде“ („Пет. Вѣд.“).

Подібні звістки приходять і з других ґуберній України та Росиї. Теж саме пишуть і про Петербурську, Московську, Псковську, Курську, Воронїжську, Новогородську, Тверську, Ярославську, Володимірську і Костромську ґуб. Словом майже повсюду неврожай з його страшенними наслїдками. Голод розкриваe перед нами свою пенажерну пащу...

По других країнах у Франції, Анґлії, Сполучених Державах, Італії, Нїмеччинї в сьому році великий урожай, тому-то наші селяни і ту крихту хлїба яку дістануть, будуть примушені продати за безцїн.

Наслїдки неврожая вже виявляють ся.

Неврожай увільнив багато робочих рук, цїна на них спала, тепер платять по 20—25 коп. в день, та й то роботи на всїх не вистачае. Сила народу відплинула з села до міста, але й в селї горяче і в містї боляче.

Війна викликала тут застій в продукції та торговли і силу робітників викинуто на вулицю і їх родини лишили ся без хлїба. А річи ужитку тим часом дорожчають. Становище ремісників (шевцїв, столярів і т. п.) вже дуже погане, і се тепер ще лїтом, що-ж то буде зимою?

Се найкращий передвістник голоду, бо-ж тільки підчас його селяни не справляють собі нїчого в осени. Другим таким передвістником e кріза в мануфактурній продукції головними покупцями якої e селяни.

Голод не новинка Росиї. Вона — голодна сторона. З 1883 р. до 1903 р. голодало разом 100 ґуберній. За 20 років встигли голодувати кожда з ґуберній російського царства, а деяким се щастя випадало по декілька разів.

Чим більше проходить часу, тим більше голодуе Росия. Селянські сили надірвані, селяньске господарство зруйноване.

Кождий недород викликае новий голод. Коли-ж і буваe врожай, то весь він іде на затикання тих дїрок, що поробив бувший голод, і т. д. без кінця. Селянство знесилене. Не витримати йому голоду сього року. В попередні роки був тільки неврожай, а тепер він прилучив ся до війни. Найкращу робочу силу села забрано на війну: приток гроший в село від сеї робучої сили зупинив ся, та й істнуюча робоча сила завдяки війні не може знайти собі пристосования. А осїнь наближаеть ся, наближаеть ся час платити податки. Звідкіляж їх візьметь ся? Та ще й нові податки на війну висять над селянською головою! І беть ся селяньство як птиця у клїтцї, не може знайти собі виходу. Голод-же стукае в двері. Де шукати спасеня від нього? Може земство поможе? Даремна надія! Се панське земство, що для виказу своїх патріотичних почувань поларувало мілїонні земські капітали на війну, тепер принижено прохае хоч маленького кредиту в самодержавя з приводу недороду! Яка величезна наївність! Хиба може тепер правительство давати на якийсь там недород хоч би тисячі, коли йому потрібні мілїарди для війни? Воно вже зробило третїй займ, та й те йому не вистарчае, а війна тягти ся буде ще не день і не два... Може на Червоний Хрест сподївати ся? Куди там! Все-ж тепер витягли з нього на війну, а коли й кине правительство йому що-будь для заспокоеня, все одно розкрадуть всякі благотворителї, які й голодом для своїх кишень скористувати ся з'уміють. Коли-ж правительство само не в силї помогти, земство тим менче а Червоний Хрест і зовсїм нездатний до нїчого, то „сьвіт не без добрих людий, може з'являть ся такі люди, що схотять хоч почасти помогти, голодаючим. Розуміеть ся, вони можуть з'явити ся і се наші далекозорі правителї „предусмотрѣли“ і видали ще підчас других голодів відповідний наказ: „Приватні людине мають права допомагати голодаючим“ і декільки людий навіть заплатили ссилкою за те, що осьмілили ся нарушити сей наказ і допомогти там, де відповідна власть краще розуміла розміри нужди і спокійно дивила ся як гинули люди. Се було в 97—98 році підчас голоду в Нижегородській ґуб.

І так і приватна запомога відкинута. Селяньству нема на кого сподївати ся. В них самих їх допомога. Голод без усякої запомоги або з комедиею замість неї, війна з еї наслїдками роздмухають ті іскри народнього роздратования, що ховають ся у кождого селянина та робітника в грудях. І з малої хмари часом великий дощ буваe, а не то що з таких великих як війна і голод.

Пального материялу зібрало ся занадто багато; скоро зачуеть ся вибух“...

Кінцеву частину статї — аґітацийну пропускаемо.

Полїтичний перегляд.

Вальдек Руссо. †

Дня 10. с. м. помер підчас операції Вальдек Руссо, був. французский премiер, а заразом один із найвизначнїйших полїтиків французскої републики. По званю адвокат розпочав свою полїтичну дїяльність 1879, коли його вибрали до парляменту; засїдав навіть двічи в мінїстерских кабінетах, та властива пора его визначної дїяльности розпочала ся із поновним его вибором до сенату в р. 1894. На слїдуючий рік припали вибори президента річипосполитої і тодї при першім голосованю впало на Вальдека Руссо 184 гол., які він відступив Форови. В чотири роки пізнїйше зістав 1899 р., на весну президентом французского кабінету і остав на сїм хитким становищи аж до червня 1904, так що его кабінет був найтривалїйший за весь час третої републики. А й уступивши із уряду не потах в морю забутя. Руссо, незвичайно талановитий, а притім холодно думаючий, держав ся все умірковаого шляху і не попадав нїколи в екстреми. Йому повело ся очистити Францию від монархістичних заговірників а також зладити закон „про товариства“, в якім вкривало ся жало проти монаших чинів і клерикалїзмови. В дїло перевести свій проект Вальдек Руссо не міг рішити ся, передаючи се в спадщинї Ом. Комбови, який робить своє дїло із непохитною завзятостию доктрінера і не зупиняе ся перед нїякими противеньствами, до чого Вальдек Руссо при своїй умірковаости бувби рішучо не довів. Приміром полїтичної проворности сего полїтика най буде й те, що він покликав до свого мінїстерства першого социялїста в особі Мілєрана і забезпечив собі тим робом піддержку тої сильної партиї. Комб робить стараня, щоб похорони Вальдека Руссо стали величавою народною манїфестациею републиканьскої Франциї.

Своєрідна академія.

„Освобожденіе“ доносить, що послїдним проектом вбитого мінїстра Плєве був плян академій для жандармів і Agents provocateurs. У тій академії малиб вони вчити ся теоретично і практично шкідливих струй, які ширять ся в росийскій монархії, щоби обзнакомити ся із способом на викорінене революциї. Та самому проектантови не довело ся ущасливити Росиї сими спасенними студиями, займе тим ся вже хиба його наслїдник, якого особи досї не визначено. Найбільше шанс маe мати ґр. Iґнатієв; Вітте, як інформують Polit. Corr., навіть не входить в рахубу.

Росия й Японїя.

Утеча Портартурскої фльоти.

Бюро Райтера донесло з Чіфу під середовою датою 7 год. 30 мінут: Росийский антиторпедовець, що приплив тут нинї рано, привіз вість, що 6 росийских кораблїв лїнiевих, 4 кружляки і половина торпедовцїв втекли з Порту Артура. Згаданий антиторпедовець вийхав був з Порту Артура вчера вечером. Пять пасажирів, що приїхали на нїм, потверджують то і кажуть, що Японцї пустились в погоню за Росиянами і можна сподївати ся битви на широкім мори“.

Тогож дня наспіла до Льондону via Токіо отся депеша:

Росийска фльота виплила в середу з Порту Артура. Відбула ся завзята морска битва, котрої вислід ще не знаний. Панцирники „Ретвізан“ і „Победу“ видїли нинї рано поза Портом Артура.

Із Чіфу знов донесло бюро Райтера: Протиторпедовець, що прибув сюда з Порту Артура зове ся „Решітельний“. Капітан его заявив, що великі кораблї опустили Порт Артура, щоби получити ся з владивостоцкою ескадрою. Японцї атакують твердиню кождої днини із невгаваючою енергіею, причім жертвують своe житe із безоглядною відвагою. Із „Вовчої гори“ засипують місто ґранатами. Шпитальний корабель „Монґолія“ враз із жінками і дїтьми виплив із росийскою фльотою. Вістку сю потвердила депеша Бюра Райтера із Токіо: Огонь японьских батерий під Портом Артура змусив росийску фльоту виплисти на широке море. Адмірал Тоґо зараз еї заатакував, а битва морска, яка в наслїдок того настала, тревала цїлу нiч. Японьскі торпедовцї виконали кілька атаків на фльоту росийску, а відтак фльота японьска відступила ся, лишивши на сторожи під Порт Артуром один авізовець. Як раз той корабель дав знати, що по битві росийскі панцирники „Ретвізан“ і „Победа“ вернули до пристанї.

Друга депеша з Токіо каже знов: Всїлякі депеші, які тут наспіли з Талїенвану потвердують, що росийска ескадра виплила оногди по полудни з Порту Артура. Розпочала ся завзята борба на мори, котра тревала до вечера. Японьскі контрторпедовцї заатакували в ночи фльоту росийску а досьвіта видко було як „Ретвізан“ і „Победа“ уступали з поля борби.

Із росийскої сторони маемо також потверджене утечі. Алексев телеґрафував д. 11. до царя: Після рапорту команданта Порту Артура наша ескадра виплила 10-го на повне море. Шпитальний пароплав „Монґолія“ товаришить їй. В хвили виїзду ескадри були на овидї отсї японьскі кораблї: 3 кружляки 1 кл., 3 кружляки меньші і 17 протиторпедовцїв. Порт обстрілюють від 4 днїв апоньскі обложні армати.

Так отже росийска фльота, бачучи безвихідність положеня Порту Артура, втекла, та Тоґо, хоч его точка опору була аж за островами Елїота, дігнав еї помимо того, що машини его кораблїв мають бути попсовані і спонукав до борби, якої остаточний вислід незвісний, але для Росиян безперечно лихий, бо „Ретвізан“ і „Победа“ вернули до порту, де японьских рук не минуть, як і „Баян“, який із него не виїздив а про долю „Аскольда“ і „Новіка“ маемо таку депешу із Чіфу:

Росийскі кружляки „Аскольд“ і „Новік“ із двома протиторпедовцями заплили до Порту Цінґтав, що лежить на нїмецкій территориї (в Хінах) при входї до Кіявчав.

Се значилоб, що ті кораблї, ратуючи ся, втекли до нїмецкої невтральної пристани, отже мусять бути обезоружені і остати тут бездїльно до кінця війни. Значить ся, для Росиян вони так як пропали. Ще гірше стало ся з „Цїсаревичем“. Про него приносить із Токіо Бюро Райтера отсю вістку під датою 12. серпня:

Тоґо рапортуе, що росийский военний корабель „Цїсаревич“ правдоподібно затопив ся.

Деж ті люди? Де дїла словам великим рівні? Тихо... Красуеть ся в сонци великий лан жита, хилить ся колос до землї... Хто сїяв — той буде збирав!... — „А ти, небоже, — де бував?“

„Де я бував?... Ох, не питайте, — і не питайте і не лайте! „Я плакав серцем, не очами над вашим горем... Як раз один я вас забув, — нехай забвен буду на вік і най будуть слова мої забуті вами“...

В важкій, сердечній задумі клонить ся голова, — кінчить ся сон, що уявою полинув далеко — далеко — аж там, де по добре втоптаних шляхах — віз людський котить ся до Бога... Поза тим криеть ся всьо то, що радше, а властиво виключно — відчути а не переказати словом можна. Треба мати, як каже Метерлїнк, той сам тон у своїй душі, щоби порозуміти мельодию другої. І в тім лежить суть а коли хочете, то і суспільна вартість лїричної, правдивої поезиї.

Не буду розводити ся над красотою форми і богацтвом розкинених образів, настроїв — звільняе мене від того саме доволї добре знане і поважане імя автора. Свою задачу розумів я як посередництво між книжкою а читачами, посередництво, з гори застерігаю ся, — строго особисте, індивідуальне, без претенсиї на т. зв. обективність, оперту на цїлком необективних доґмах — підставах. Надто сьвідомо не старав ся я вийти поза круг моїх власних рефлексий, які навіяло на мене загальне вражінe твору, — а всякі вчені квестиї як пр. справа інтерпункциї, справа незамиканя живої мови в мертві стїни (наголоси: тугá і тýга, дїлó і дїло і т. д.), квестия деяких диялектичних (гарних) зворотів і форм, чужих слів (руссицизми, польонїзми, японїзми), справа постороннїх впливів (Руссо, Шевченко, Гомер, Байрон, Словацкі?!) і т. д., і т. д.) — всї тоті квестиї полишив я для наших специяльних критиків і рецензентів. Таким дослїдам я не признаю рацiї, що найменьше в тій формі, як се у нас робить ся — і загалом з їх прихильниками на однім возї не їду. *Остап Луцький.*

Пригода „Решітельного“.

На жадане хіньского адмірала „Решітельного“ розброєно. Вже при вїздї витано сей торпедовець незвичайно ентуз'ястично, а вечером уладжено для его залоги пир на нїмецкім кораблї „Бісмарк“. — А в той час „Решітельного“ забрали Японцї, як се описує четвергова депеша Райтера з Чіфу: Два японьскі протиторпедовцї вилинули нинї в ночи без сьвітел до пристанї, і станули в віддаленю ¼ милї від „Решітельного“. О четвертій годинї рано увійшов віддїл японьских жовнярів серед карабінової пальби на палубу розброєного торпедовця „Решітельного“, при чім одного Росиянина ранено. Кількох Росиян втїкло на беріг. Досьвіта *вилив японьский протиторпедовець із пристани і потягнув на линві „Решітельного“*. Два другі протиторпедовцї слїдкували за ним. — Японьский аґент конзулярний заявив, що Японцї не знали про те, що „Решітельний“ розброєний.

НОВИНКИ.

Кіцманьска ґімназия, як нам доносять із Відня, має бути отворена вже із рок. шк. 1904/5.

Акция правительства в справі посухи. По анкетї в мінїстерстві рільництва і нарадах мінїстрів фінансів, рільництва і торговлї, що відбула ся під проводом др. Кербера і при участи угорского мін. рільництва видало правительство спільну заборону вивозу за границю: маляси, кукурудзи, сїна, конюшини, соломи, сїчки, солоду, макухів, буракового листя і т. д., яка входить в житє з д. 12. с. м. Зниженя цїни перевозу паші на желїзницях будуть видані вже сими днями.

Із сторожинецкого повіту. За ґратуляцийну телеґраму в день вибору на посла до сойму, складає Вп. п. др. Стоцкий на мої руки учительству сторожинецкого повіту щиру подяку. — *Ів. Кошка.*

Зміна в краєвій командї жандармериї. Обершта Юрія Катарджу, коменданта краєвої жандармериї в Чернівцях перенесено до Ґрацу, а Альойзія Відмана, оберстляйтнанта краєв. ком. жанд. в Празї іменовано командантом краєв. жанд. в Чернівцях.

Росийска царица породила в четвер престолонаслїдника; із того в Росиї велика радість, бо се перший син між царскими дїтьми.

Товариство бук. прав. дяків мало 4. с. м. свої головні збори у Вижници, в яких взяло участь кількадесять членів і кілька съвящеників. Шкода, що наші панотцї не звертають більше уваги на се товариство, до котрого пхають ся кацапскі киринники, котрі й сего разу вислали на збори Богатирця і Василя Велегорского. Шкода, що й товариство не оповіщує про свої збори і справозданя в руских і и. ґазетах, а ограничає ся на кацапскі шмати, яких нїхто не читає; таким чином змаганя товариства остають незвістні а тим то й безуспішні. Та здає ся, що новий видїл, який вибрано сего разу а до котрого увійшли, як зачуваємо, люди рухливі і поступові, виведе товариство і саму дяківску справу з кацапскої мертвеччини на лїпшу дорогу. Сего каже надїяти ся і той факт, що до видїлу не вибрано такого зацофаного кацапа-киринника, як звістний Богдан, хоч за ним промавляв сам Богатирець. На кождий спосіб крайна пора і нашим дякам визволити ся зпід кацапского покрову, з'єднати ся з народом і народолюбною рускою інтелїґенциєю, коли хотять діждати ся лїпшої долї, коли не хотять, як самі дяки говорили на зборах, аби й на дальше „опікуни“ не мали їх за помело. Руским дякам покинути б службу у кацапских киринників а служити-б в церкві Богови а поза церквою рускому народови а не московским наймитам. Тодї обізвуть ся за їх кривду руский нарід і его правні заступники. Отсе наша щира рада руским дякам в їх власнім інтересї і в інтересї руского народу.

Із галицкого шкільництва. В Тернополи уладжено курс для 30 учительок, щоби приготовити їх до кваліфікаційного іспиту. Звичайно учасницї таких курсів не мають нїяких кваліфікацій і по перебутю сего курсу уладженого краєвими грішми, річ природна, кваліфікацию здають і — йдуть „просьвічати“ села. Оттак латає ся в Галичинї недостачу кваліфікованих учителїв, які через нестерпні відносини в шкільництві лиш над тим передумують, як би се зване тероризованого голодомора — покинути. Яркою ілюстрациєю того галицкого раю буде й тернопільска конференция. Участницї поміщено в інтернатї семинарскім і там давано їм харч, а сей був так „добрий“, що кілька учительок лежить недужих, а одна Ів. Кречковска по страшних кількадневних муках померла, осиротчуючи двоє дїтий.

Концерт устроїло руске дяківске товариство 4. с. м. у Вижници з богатою програмою, яку відспівав мужеский і мішаний хор. Гостий зібрало ся не багато а вина тому брак розголосу. Поручаємо заразом нашій сїльскій інтелїґенциї, головно рускому учительству, щоби в інтересї справи народної стикало ся близше з руским дяківством і приднувало его до праці народної, чим би придбано новий чинник, який доси стоїть осторонь або навіть на завадї культурному поступови.

Загальні збори, вибір старшини і вписи членів „Взаїмної Вигоди“, як також ґімн. пожарн. тов. „Сїч“, відбудуть ся в Топорівцях дня 19. с. м. н. с. (на Преображеніе Господне) в домі п. Петра Ґелича під ч. 52.

„Нема що читати“. Так скаржила ся сїльска ученица моїй жінцї, просячи у неї „Руску Раду“, яку моя жінка читала під лїском край села. „Шкільні книжки“, жалувала ся дївчина, „що позичили були пан учитель, забрали назад, а через вакациї прийде ся забути й читати“. Що на се наше учительство та „Руска Бесїда“, „Руска Школа“, „Читалнї“, „Сїчи“ і т. д.? Чи подбають, щоби молодїж мала що читати підчас сьвят, вакацій та вільних хвиль взагалї? Се пекуча справа, якою конче заняти ся як найревнїйше. *Літник.*

Із тов. „Сїч“ в Неполоківцях. Отсим складаємо Вп. Аннї Гавелко, учителї з Шерівців горішних як найсердечнїйшу подяку за безплатне вишите хоругви для товариства. За видїл тов. „Сїч“ в Неполоківцях: *Юрій Душилевич* кошовий, *Мафтей Олїйник* справник.

Гербовий обманець. З Відня доносять, що онодї арештовано там на жадане суду в Ґорициї Юрія Казимира Яноту Залуского. Залуского засуджено вже перед кількома місяцями на 1¼ року вязниці за обманьства. Тепер Залуский зажадав з Відня телеґрафічно в однім банку в Ґорициї присилки 20.000 корон під фалшивим назвищем. Банк передав сю телеґраму поліциї, а она постарала ся о арештоване Залуского у Відни. Опісля виявило ся, що він у Відни взяв у одного кравця військовий мундур нїби на пробу і продав его сейчас.

Смертельність в Европі. Посеред нормальних відносин умирає в Европі річно 10 до 11 мілїонів людий, менше-більше 27 на 1000. Найбільше умирають в Росиї, бо 35 на 1000, відтак Мадяри 30 на 1000, в Австриї 27 на 1000, в Італиї і Ішпаниї 26, в Нїмеччинї 25, у Франциї 22, Швайцариї 21, Анґлиї 20, Швециї і Норвеґиї 17 на 1000. 25% случаїв смерти припадає на дїти в першім роцї житя. Однак не всюда сей процент є однаковий. В Скандинавиї є смертельність дїтий найменьша, бо лише 103 на 1000, в Анґлиї 104. Відтак приходить Франция 161, Ішпанїя і Португалїя 180, Італїя 185, Швайцария 194, Нїмеччина 230, Австро-Угорщина 240, Росия 300 на 1000! Найбільше число 70 лїтних старців є, розмірно до населеня, у Франциї, бо 44 на 1000, відтак йде Норвеґія 40, Швеция 33, Італїя 31, Австрия 23, Угорщина 18. Пересїчний людский вік в краях Европи виказує малу ріжницю, виносить іменно 30 до 34 лїт.

Окраденє памятника царицї. Сими днями до вартівника, що стереже памятника царицї Катерини в Петербурзї, прийшло кількох робітників і зажадало від него, щоб їм поміг при відкручуваню красних бронзових канделябрів. На запитане вартівника мнимі робітники відповіли, що їм поручено перевезти канделябри до фабрики в цїли відчищеня. Канделябри відкручено, зложено на парокінний віз і робітники від'їхали. По тиждни вартівник звернув ся з запитанем до заряду міста, коли відчищені канделябри будуть на своє місце прикручені. Там про се очивидно нїчо не знали. Слїдство не викрило сьмілих злодїїв. Нові канделябри будуть коштувати кілька тисяч рублїв.

Проти циліндрів і капелюхів. В Анґлиї завязало ся товариство, що поставило своєю цїлию поборюване ношеня капелюхів, а передовсїм циліндрів, яке має спричинювати лисину, болї голови, короткозорість і т. д. Отже члени того товариства ходять все простоволосі.

Ярмарок у Вижници, що був власне сего тижня, випав дуже слабо. Першого дня зїгнали люди безлїч худоби, та цїна еї задля браку паші була дуже низька. На другий день не було вже й кількадесять штук на торговици. Біда тай годї, а дощу як нема так нема, паші великий недостаток тай на кукурудзу дуже слаба надїя. Навіть зарібок з дараб дуже слабий, бо навіть у Черемоши слабо води, не то в Путилівці і других потоках а й у гатях мало еї назбируе ся. Бідний Гуцул поїде з кільометер тай застрягне на кілька годин тяжкої муки....

Подяка. Властитель дібр у Іспасї, Вп. п. Марко Фішер зволив подарувати 6. серпня 1904 товариству „Шкільна поміч у Іспасї“ 200 корон. За великодушний дар складає товариство „Шкільна поміч у Іспасї“ названому панови належиту подяку. — Товариство „Шкільна поміч у Іспасї“ дня 6. серпня 1904. о. *Константин Яворовский*, парох і голова товариства, *Антін Синюк*, секретар тов., *Петро Шербаль*, начальник громади і заступник голови тов., *Петро Мазурек*, скарбник тов., *Стефан Дінес*, контрольор товариства.

Малий фейлєтон.

Петро Альтенберґ.

Вдовиця.

Переклав Осип Василевич.

У кімнатї „minus“ 1. степень.

Молода жінка сидить по серединї хати на деревлянім стільци. Вона обвинена в брунатний шаль, на голові має футряну шапочку. Волосє нїжне, кучеряве, русяве.

Старий мущина ходить по хатї і каже: „Ми тепер троха запалимо Маріє — — —.“

„Нї — — —.“ сказала вона.

„Трошечки запалити — — —“ каже старий мущина.

„Нї — — —.“

Старий чоловік думає: „Прецї можнаби трошки запалити — — —.“

Вона почуває: „Я думаю. що я вже цїлком стратила своє тїло, лишив ся лиш клаптик сивого волося. На чімже воно росте — — —?!“

„Клаптик сивого волося — — —“ каже вона. „Тату — — —.“

Старий мущина думає: „Добре, моя дитино. Можнаби напримір поробити маленькі трісочки і папір з часописий пімняти. Треба взагалї щось зробити на кождий случай.“

Молода жінка сидить неповорушно. Футряна шапочка похилила ся трохи на нїжнім волосю, так entreprenant*) неначе на ледовім корсо.

Старий мущина думає: „На шибах в вікнї є порох. Можнаби пальцем на них написати: Ех — зима! Мешкане так, як маленє дитя, зараз забрудить ся.“

Молода жінка каже: „Ой Боже мій — — —.“

Старий: „Прецї можнаби трошка — — —.“

Глубока мовчанка.

*) Бадьоро.

Шиби дрожать від переїзджаючих фір, трясуть ся, корчать ся, гудять, мов гарматні вистріли з далека, та знова вспокоють ся. Потім злегка тренечуть і бренять неначе мухи в лїтку — — —.

Жінка тихо шепче: „Ой Боже мій — — —.“

Старий мущина думає: „Певно, як сидить ся у футряній шапцї! Я ще нїколи не видїв, аби хто в хатї сидїв в шапцї! Требаб призбирати трісок, пімняти папір з часописий. — Або найлїпше купитиб трісок, або якусь мішанину якогось підпалу, так зараз розгорить ся, присне іскрами, вистрілить мов який штучний огонь — — —. Але жінки мають тверде серце — — —.“

Він ходить по хатї.

Потім каже: „Ти, а так горячої кави, Маріє — — —.“

Він думає: „Сеж также жерело тепла.“

Вона стає і йде спокійно з батьком до малої каварнї.

„Тату — — —“ каже вона по дорозї.

„Що такого?!“

„Я така нещаслива через тебе —.“

В каварни.

Батько пє, кажучи: „Ми, бач потребуемо тепла — — —. А що смакує тобі дитино?!“

Але вона не може нїчо відповісти.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Домовина Вел. кн. Володимира. Київский кореспондент „Ново-го Врем-ени“ в 10.198 ч., пише що при переводженю земельних робіт під Десятинною церквою найдено в старих фундаментах простору нишу, а в нїй домовину із червоного лупка, в якій находять ся мощі Вел. кн. Володимира. За тим, що се саме тлїнні останки Вел. кн. Володимира промавляє те, що вже при перебудові тої церкви в рр. 1821—42 найдено в останках фундаментів Володимирого храма домовину, в якій був кістяк без голови і правої руки. А звісно, що Петро Могила, який 1632 р. побудував на звалищах первісної Десятинної церкви новий більшенький храм зарядив досліди старих фундаментів. При розкопах найдено дві домовинї із червоного лупка, які після вказівок лїтописи Нестора признано домовинами Вел. кн. Володимира і его жінки Олени (Анни). Петро Могила зарядив тодї, щоб голову св. Волдимира перенесено до Печерской Лаври, де вона й досї находить ся, а праву руку до Софійского собору. Домовину полишено на місци і замуровано еї, а тепер її й найдено. Десятинну церкву побудував кн. Володимир в 989 р. після повороту із Корсуня. Був се камінний храм на 24 сяжнїв довгий а 16 широкий, прикрашений мозаїкою і фресками а також мармуровими колюмнами, забраними з Корсуня. Тут похоронено також Із'яслава І. Ярославича († 1078) і Ростислава Із'яславича. В 1239 р. Батиєві орди зруйнували Київ і сю церкву, так що з неї остали ся лиш фундаменти на яких відбудував еї аж Петро Могила, а після того в XIX. ст. побудовано в еї місци теперішну Десятинну церкву. *Я. В.*

Денис Лукіянович. **Від кривди.** Львів 1904. Накладом Українсько-рускої видавничої Спілки. З друк. Наук. тов. ім. Шевч. Ст. 135 + 1. Цїна сеї повісти в оправі 2 кор.

Ruthenische Revue Ч. 14 (Zweites Juliheft) містить: Die Klippen im panrussischen Meere. Von R. Sumbratowycz. Panslavistische Randbemerkungen. Von N. A. W. Zwei Lehrerkongresse in Lemberg. Von I. Onyschko. Die Ruthenen in Ungarn. Von Wl. Kuschnir. Ein Beitrag zur Lehre von der Teilpacht. Von Univ. Prof. Dr. E. Till und Dr. M. Zobkow. Ruthenisch Volk! Von August Gotthard. Zwischen Fels und Meer. Ein Aquarell von M. Kociubynskyj.

Ярослав Весоловський. **Стефан Баторий а Русини.** (З нагоди відслоненя памятника Баторого в Снятинї). Видавництво тов. укр. студ. „Сїч“ в Чернівцях ч. VIII. З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях 1904. Ст. 16—8°. Цїна 10 сот.; 10 прим. 1 кор. з пересилкою. Замовляти у п. Ом. Могильницкого (Руска каса) Петровича 2.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошення** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускається на цінї процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, піврукавички цілі Glacè в найбільшім виборі.

Біле мужеске найліпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Шіхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсолїна в Італії. — Найбільший вибір капелюхів соломкових і фільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стріленцких і т. и. двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йо-

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіе і мунїция.

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—.24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—.20
О. П. „Хлопці садівники“	—.40
Омелян Попович „Розмови“	—.40
Корниль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—.40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець.“	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“	—.40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—.20
Гаршин. „Малярі“	—.20
* * * „Зерна“	—.20
* * * „Котюзї по заслузї“	—.20
* * * Толстой „Два старці“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2.—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ ІІ часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—
Ів. Сянюк. „Образки з житя“	—.20

Ом. Попович „Пів сотнї повісток“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка“ для ІІ. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—.20
„ „Порадник“ як закладати каси	—.40
„ „Буковиньска Русь“	2.40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“	—.20
Франко Іван. „Руcько-українська література“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“	—.60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—.40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewczenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько обезпечені тревало в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати позички на 6 % за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 літ.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від удїлів а часть зиску призначує ся на добродійнї цїли; до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. 18.385.— корон.

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїннї папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

До продажи

25 ДЗЄРЖОНІВ.

Хто хоче купити, най зголосить ся під адресою: **Ілія Меленка,** в Рогізнї, (Буковина). 27 (4—?)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складі

„контракт купна і продажи“

в руcкім язицї.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 92. Чернівці, середа дня 4. (17.) серпня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Росия й Японія.

Порт Артурска ескадра у розсипцї. Доля Порту Артура вже рішена. Під Ляояном стягає ся росийска армія в пястук, а Японцї старають ся захопити єї в желїзний перстїнь. Все змаганє Куропаткіна йде на те, щоб цофати ся і не вийти у бій з Японцями, не маючи майже нїяких виглядів на виграну. Цофанє — се вся суть Куропаткінової тактики, яка виходить спрецизована у славних вже по Европі Куропаткінових рапортах, в яких говорить ся про славний опір росийских войск, які заняли всї позициї і... втїкали, чи там уступили пізнїйше із стратою стеоретипного 1 козака.... Пів року війни минає, війни, якої вже давно не бувало із приміненєм найновійшої техніки і тактики, війни, що йде рівночасно на суші і на мори, у кріпостях і на вільнім просторі, на долах і горах. У нїй здають мілїтарні таланти іспит із поступу людскости в царинї — з'орґанїзованого чоловікоубійства ради інтересів гуртка людцїв, що на війнї зроблять славні інтереси. Певна річ, що хоч пів року війни не довело до рішучого бою всеж таки через численні поражки на морі а ще більше на суші авреоля непобідимої Росиї значно померкла, а Японія здобула собі місце між перворядними сьвітомими великомоцарствами. Японьскі полководцї і японьске хоробре войско з'уміло переконати Европу, що Японія, вдаючись у війну не робила чогось необдуманого, шаленого, як се спершу здавало ся. Що буде далї, сего нїяк не вгадати. Але припускати можна, що теперішна доба значно заважить на важких війни. Якби так порт-артурскій ескадрі було повело ся втечи до Владивостику а Куропаткінови вивинути ся із японьских клїщів, через щоб мав спромогу дістати нові засоби із Росиї, то се шанси Росиї значно поправило би, але те лекше сказати, як перевести в житє, бо забава з „жовтими малпами“ — то прикрий танець....

Чого втїкали?

Офіцир росийского контрторпедовця „Рєшітельний“, Горст, розповів слїдуючі подрібности про втечу росийскої фльоти з Порту Артура: Фльота росийска на виразний і наглячий приказ адмірала Скридлова постановила перебити ся через бльокаду, щоби получити ся з владивостоцкою фльотою, бо Скридлов наміряє зібрати у Владивостоцї всї росийскі збройні сили на мори. В послїдних днях прибули там також два нові кружляки закуплені Росиянами в Арґентинї. Три днї перед виїздом фльоти розпочали були Японцї шалений атак на головну лїнію росийских укріплень. Росияни видержали атак. Борба вела ся з безприміpною завзятостию. Цїлі полки гинули в огни або від баґнетів. Ґенерал Штессель, не зважаючи на небезпечність, обїзджав всї форти і заохочував вояків до витревалости. Росияни були так змучені, що падали на землю. На другий день Японцї поновили атак і виперли Росиян з кількох позицій; їх огонь просто змітав Росиян цїлими лавами. В однім фортї остало ся при житю з 200 росийских вояків лиш двох. На другий день, отже третього дня борби приступив ґенерал Штессель до контраатаку. Досьвіта з незвичайним напруженєм сил видобули ся Росияни на стрімкі стїни такушаньскої гори і по завзятій борбі здобули на ново утрачений там давнїйше форт. При тім помагала їм росийска ескадра, засипуючи неприятеля градом куль.

Невдала утеча порт-артурскої ескадри.

Адмірал Тоґо зложив такий рапорт: Росийска фльота замкнена в Портї Артура виплила на повне море 10. с. м. і поплила в полудневім напрямі. Наша фльота заатакувала росийскі кравблї у віддаленю 25 миль морских на полудн. сходї від Порту Артура і гонила за ними на схід. Счинила ся страшенна борба, що тревала від 1. год. по пол. до вечера. Як здає ся неприятель потерпів значні страти. Як вже борба кінчила ся огонь неприятельский ослаб, а росийскі кораблї втратили боевий лад. Росискі кружляки „Аскольд“, „Новік“ і „Паляда“ а також панцирник „Цїсаревич“ і кілька протиторпедовцїв утїкло на полудне. Решта кораблїв российских завернула, а по виконаню нїчного атаку через наші торпедники повернула до Порту Артура. Наша фльота не потерпіла нїяких поважних втрат. Загальні втрати в нашій залозї виносять 160 людий. — Дальший рапорт каже, що в тій борбі тяжко ушкоджено 5 росийских кораблїв між ним „Ретвізана“, що одержав кілька ґранатів із віддаленя 3.500 мет. „Побєда“ стратила два машти, а одну тяжку армату зовсїм здемольовано.

Розбиті.

„Аскольд“ і „Новік“, що були завинули до Кіявчав набравши вугля по 24. год. виплили на повне море. „Цєсаревич“ остав у Портї, бо не може рушити ся. — З Токіо доносять, що два росийскі торпедовцї осїли на мілинї не далеко Вейгайвей. Із Шанґаю доносять, що „Аскольд“ значно ушкоджений із дїрою в боцї і знищеним комином причалив до Вузам (Порт в Шанґаю). Має 10 людий вбитих а понад 50 раненых.

Погоня.

Після вісток із Чіфу віпдлив Тоґо на полудне ід Шанґаєви мабуть в погоню за росийскими кораблями, що розсипані шукають захисту в невтральних портах.

Облога Порту Артура.

Як доносить рос. аґент. тел. трета і шеста дивізия японьскої армії полудневої разом із резервами відійшла до Порту Артура. По їх прибутю буде там 80.000 Японців із 400 арматами. Мікадо приказав, щоб Порт Артур до 23. с. м. здобуто хочби через те занехано операций в Манджурії.

Розбитє Владивостоцкої ескадри.

Бюро Райтера доносить з Токіо під датою 14: **Нині (т. є. чотирнайцятого серпня) рано відбула ся борба між росийскою ескадрою з Владивостоку а фльотою японьскою. Росийский кружляк „Рурік“ потонув. Кружляки „Росія“ і „Ґромобой“ тяжко ушкоджені втекли на північ.** Вістку сю потверджує рапорт Камімури, який наспів до Токіо. *Він доносить, що д. 14. стрінув ся на північ від острова Цузіма* (між Кореєю а Японією) *із трема панцирними кружляками росийскої ескадри із Владивостоку. Кружляк „Рурік“ від японьских стрілів пішов на дно, а два иньші тяжко ушкоджені кружляки втекли на північ. Страти японьскої фльоти незнані.* — Ось так зрегабілїтував ся адм. Камімура, якому закидувано крайну нерішительність, що позволив владивостоцкій ескадрі, яка всего й мала лише три названі кораблї, броїти по японьских водах. Та нїс вовк, понесли й вовка...

По Макарові — Віттгефт.

Контрадмірал Матушевич прислав цареви Миколї ось таку телеґраму: В морскім бою під Портом Артура пробила японьска торпеда „Ц-

---

Лїкар Жбанков: 4)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва). Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

III.

Але се ось дїйсно вже поважне й справедливе обвинувачуванє лїкарів: робилось і робить ся просто недозволені злочинні проби над здоровими і хорими людьми, проби не з метою лїченя, не лише некористні для хорих, алеж безумовно шкідливі для здоровля і навіть небезпечні для житя, як ось: прищіплювано сифілїс, ґоноррею, мняку уразку, проказу (lepus) рожу, рану, заражувано холерою і заразними сипними формами, заводжено глисти, роблено не для лїченя усїлякі встрикуваня й оперативні маніпуляциї. Цїлий VIII. роздїл присьвячує В. Вересаєв, як він справедливо називає, мартирольоґії хорих і здорових, яких давано на жертву науцї, а може й самолюбству тих, що робили сї злочинні проби. Сей список можна побільшити фактами з „Врача“ [1]), в якому що-року наводжено ряд подібних оголошень, а чи всї-ж отсї проби доходять до праси? Наведемо деякі приклади, непоказані в „Записках“:

Лїкарі Артур Бідль (Biedl), Рудольф Кравс (Kraus) встрикували просто в кров 4-ом хорим 10% розвід виноградного цукру, і проби сї нїчого не дали навіть і для науки. Лїкар Генрих Гайман (Heimann) прищіплював в уретру 6-ом хорим і здоровим ґонококків Найссера (Neissera) й иньших двококків уретри. Професор Челї (Celli) встрикував здоровим людям кров слабих на болотну лихорадку (малярию). Проф. Маралїяно (Maragliano) брав кров в виснажених хорих на сухоти для проб над звірями. Лїкар Цанон (Zanon) дістававав за помочию всисаня ґалки, що складали ся із поражених частий легких у хорих сухотами. Лїкар Сімонї (de Simoni) вкладав у нїс хорим бавовну пересяклу молодими аґаровими культурами прутнїв Frisch'a — яка викликає ріносклєрму.

В пруській палатї один посол в палкій промові напав на професора Найсера, який зважив ся прищепити хорим повіям (між ними були й підлїтки), без їхнього дозволу антісифїлітичне серум, при чім нападаючий посол допустив ся пересади і накинув ся загалом на всїх лїкарів і лїкарську науку.

Загальна й лїкарська праса була 1900 року обурена обвинувачуваннями терапевтичної клїнїки д-ра Штрібля (Strübell), в якій трапляють ся прямо неможливі уступи. Річ іде про лїченє цукробого діябету сирою їжою: хорих запирано на горищи клїнїки у невеликій кімнатцї, якої вікна були закратовані. Мучений спрагою, хорий пив дощівку, воду, що приношено йому до випиваня, раз у ночи випив власну моч, далї в останний день проби, виламав ґрати у вікнї, вилїз на дах і „прокрадав ся до покою служницї, де його злапано саме вчасно, коли він підходив до крану водопроводу“... Другого хорого держано також запертим і вікно було заґратоване потрійними зелїзними ґратами. Ось що розповідає далї др. Штрібель: „При сїй пробі, правда, як вже настали грізні розстрої в загальному становищу хорого, менї вдало ся значно вменьшити постійне віддїленє мочі й навіть на ½ години цїлком спинити його, при чому я дуже добре розумів, що, цїлий час стежачи за живчиком і серцем, я дійшов до межі дозволеного. Коли-б хорий премучивсь із згагою ще 2 години, то моч можеб і зовсїм перестала йти, але-ж мабуть, разом з тим пересталоби битись і серце“. Сї вчинки асистента нїмецка лїкарска часопись назвала можливими лише для божевільної людини. Виправдуючи себе, професор, між иньшим писав, що проби сї роблено для лїченя хорих і що хорі доброю волею згодили ся на них і уперед знали що їм прийдеть ся зазнати неприємних хвиль, хорий завжди міг по своїй волї перервати лїченє й покинути клїнїку, а про те один з них поступав і в друге для нового лїченя. „Сї пояснення — говорить „Врач“, — розуміють ся, дуже важні й справу редукують, але все-ж таки таких проб, бодай і для мети лїченя не повинно би зовсїм робитись.

Того-ж року проф. Пфлїґер (Pflüger), обвинувачував проф. Ізраеля (Israel) й Мунка (Munk) у тому, що вони дозволили-б то собі зробити фізіольоґічну вівесекцию на людинї. Дїло було таке: до берлїньского шпиталю поступила дївчина з слоневою хоробою гомілки, на якій була дїрка і з неї довільно віддїлювала ся посока. Мункови і Розенштайнови схотїло ся дослїдити, як впливають ріжні роди їжі на склад посоки, на що й згодив ся Ізраель. Гоєнє фістули припинили, посоку брали по-багато, брали кров і хору змушували кілька разів голодувати по 9—24 годин, годованої інодї лїпанїном, вугілем

[1]) „Врач“ 1896 N. 4, 1896 N. 18, 1900 N. 42, 1900 N. 35, 1900 N. 5, 1900 N. 6, 1900 N. 11, 1900 N. 26, 1900 N. 12, 1900 N. 48, 1888 N. 31, 1884 N. 45 й иньш. NN.

саревича". Позаяк було очевидним, що він до Владивостока вже доплисти не вспіє, проте для направи заплив він до Кіявчав, де вже були кружляки „Новік" і міноносець „Безшумний". В борбі **погибли контрадмірал Вітгефт і три офіцири** а вісїм офіцирів ранених, між **ними комендант „Цесаревича" Іванов**. Скілько погибло рядових годї було сконстатувати. Так отже за Макаровим пішов на дно і комендант порт-артурскої фльоти Вітгефт. Льондоньскі дневникам доносять із Петербурга, що рівночасно погибло 205 моряків, а 60 ранено.

В справі „Решітельного".

Росийский комендант хотїв „Решітельного" висадити в воздух, аби він не впав в японьскі руки, але вибух слїдував за пізно і зірвав лише одну частину корабля. Забране розброєного торпедовця із невтрального порту викликало було в дипльоматичних кругах велике занепокоєнє перед розширенем війни на мирний простір. — Росийский амбасадор в Парижи звернув ся на царский розказ до француского правительства, аби воно через свого заступника в Токіо вручило найенерґічнїйший протест царского правительства до японьского правительства проти нарушеня невтральности Хін, рівночасно порученю росийскому послови в Пекінї, аби вніс до хіньского правительства катеґоричний протест і вказав на поважні наслїдки, які може потягнути допущене через Хіни нарушене невтральности.

Покутна писарка.

Біднїйші малопросьвічені верстви населеня мають якийсь дивний наклін до всякої фушерки. Мужик як не зарадить ся справі недуги у лїкаря, але піде радше до знахоря або до баби шептухи, так само і за порадою правною не піде він до адвоката або таки до судиї але до покутного писаря, що вилелїяє в нїм надію на виграш рішучо програної справи і з'єднає дешевістю, яка однак безмежною проволокою і безуспішностию заміняє ся в дорожню.

Проти покутної писарки йде борба судових сфер від давна, проти неї звертає ся мінїстеріяльний розпорядок із 8. червня 1857 р. Взд. ч. 114, пояснений ореченем Найв. Трибуналу із 7. цьвітня 1903 р. Однак наслїдки сих змагань оказали ся досї доволї марні і то завдяки проворности покутних писарів, що дають свої поданя до переписуваня другим особам а також і через те, що суди не взяли ся до тої справи енерґічно, відносячись рівночасно до вбогого населеня із вичерпуючою, приязною порадою й правною помочию.

Щоби сю справу повести на красший шлях видав президент висшого суду краєвого у Львові Є. Е. Тхоржницкий окружник до підчинених собі судів східної Галичини й Буковини в якім взиває до енерґічної акциї проти людий, що без законного уповажненя займають ся для зарібку, із жадоби зиску, зладжуванем подань і правних документів, заступанем сторін а також стяганем чужих претенсий при екзекуциях. До виказаня наміру зиску не треба однак побраня кождого разу винагороди, а вистарчить вже часте виконуванє помочи, предкладанє позірних цесий і т. п. З окрема поручує названий обіжник отсї средства зарадчі проти покутної писарки:

1. Суди повинні совіснїйше нїж доси наглядати „впливи", то є поданя, які вносять сторони до суду. З такого перегляду суди мусять прийти на слїд, чи подане якесь виготовлене самою стороною або особою третою з доброохотної безплатної прислуги, чи покутним писарем в виконуваню его недозволеного ремесла.

Деякі судиї покликують ся, що писарів виловити не можна тому, що змінюють письмо й уживають всяких зовнїшних способів, аби себе укрити. Автор обіжника думає, що зміна письма не є еще вистарчаючою і що судия повинен дивити ся також на иньші характеристичні знамена, з котрих можна би дійти, чи подане не походить случайно з канцеляриї покутного писаря. Колиж зайде хочби мале підозрінє в тім напрямі, тодї урядник приходчого бюра чи дотичної канцеляриї відділу обовязаний зробити на поданю умовлений знак, аби звернути увагу судиї на покутну провенїєнцию дотичного поданя.

2. Яко друге средство до вислїдженя покутних писарів служити має судам переслуханє сторін (згл. сьвідків).

Се средство має бути виконане в той спосіб, що судия на терміні (авдиєнциї) випитає сторону коротко що-до автора письма і що-до заплаченого ему винагородженя. Коли-б сторона, в данім случаю в повисшій справі слухана яко сьвідок, помимо упімненя не хотїла зізнавати або зізнавала очевидно неправду, тодї можна переслухати её під присягою, „коли можна надїяти ся, що в той спосіб одержить ся зізнанє вартне для доходженя". Коли письмо спорядженє через покутного писаря має бути полагоджене без терміну, (прим. подане екзекуцийне, авізация і т. п.), тодї належить внескодавця візвати ad hoc до переслуханя.

На списанє протоколів в случаю того рода переслухань будуть видані специяльно призначені на се блянкети (задля заощадженя часу) а при переслуханю судия повинен користати з нагоди, аби поучити сторону про безплатну поміч правну в самім судї.

Протоколи буде переховувати начальник суду для евентуального ужитку.

3. Яко третє средство против покутних писарів рекомендує обіжник удїлюванє безплатної помочи правної в судї. Така поміч наказана §-ом 433 цив. проц. Обіжник взиває суди, щоби сю поміч правну удїлювали як найобильнїйше. По §-у 90. інструкциї для судів, виданої до нової цив. процедури, до приниманя сторін в цїли удїленя їм безплатної помочи правної має бути визначений що-найменьше один день в тижни — п. президент апеляциї взиває однак судиїв, щоби таких днів в тижни бувало більше, а навіть, щоб устні внесеня принимано в 1—2 годинах урядових що дня, а принайменше в днї торгові.

4. Суди обовязані після § 29 2. п. ц. і § 455 ц. к. п. к. дальше робити як найдальше ідучі перепони покутним писарям там, де вони виступають в заступстві явнім чи тайнім (яко позірні правонабувцї) сторони на термінах. В такім случаю судиї можуть, коли покутний писар виступає яко повновласник і заступник, зовсїм недопустити їх до заступства і розправи, я коли покутний писар виступає яко правонабувець (цесіонар) поучити противника, що він може застеречи ся проти правонабувця яко процесової сторони і допустити её за згодою суду що найвисше в характері товариша сторони (побічного інтервенїєнта).

В кождім судї а навіть і в поодиноких відділах можуть бути на случай потреб, спорядженї викази осіб караних вже за покутне писарство, або осіб, котрі є о те підозрілі. Ті викази суть пожадані в тій цїли, щоби поодинокі функціонарі суду мали в тім напрямі належні відомости і інформациї.

5. В справі виловлюваня покутного писарства мають бути помічні також власти полїцийні і політичні. Се послїдне відносить ся особливо до тих місцевостий, де судам тяжко мати належні інформациї і з'ориєнтувати ся — отже в більших містах, де найлекше вислїдити покутних писарів і зібрати дотичний материял можуть виключно власти полїцийні. Але і зі старостввами можуть суди війти в порозумінє що-до виловлюваня покутних писарів а про виловленє писаря громадского в виконуваню покутного писарства належить безпроволочно донести до его верховної власти.

6. Суди повинні взаїмно помагати собі в виловлюваню покутних писарів, удїлюючи собі виказів або й дотичних помічень і інформаций. Богато покутних писарів ґрасує на двох і більше повітах і тому взаїмна обміна помічень може в ловленю писарів принести великі услуги.

Обіжник звертає ще увагу судиїв на те, що супроти покутних писарів нїяк не можна поводувати ся поблажливостию, яка саме лише пособляє розвиткови сеї ґрупи людий. При караню їх треба все тямити те, що её цїлию є відстрашуванє, а се можна осягнути лише через дїймаві, в коротких промежутках часу новторювані кари.

Політичний перегляд.

Стріча монархів.

Цїсар виїхав нинї рано на відвідини короля анґлїйского до Маріенбаду.

Столїтє австрийского цїсарства.

В понедїлок 15. с. м. проминуло сто лїт від проклямованя австрийского цїсарства; відповідний документ підписано вже 11. липня 1804. Змаганя Мариї Тереси, а ще більше Йосифа Другого довели вже були до значного сцентралїзованя трох ґруп країн, що ними правили Габсбурґи, рівночасно з тим упадало значінє титулу „римского цїсарства" у нїмецких курфірстів, і він стає прямо ілюзоричним. Ось тому то й зрікають ся Габсбурґи сего титулу „дїдичного цїсаря Австриї", щоб протиставити себе відповідно Наполеонови, який проклямував себе цїсарем Франциї. Злишним мабуть буде додавати, що нинїшна австро-угорска монархія зовсїм не те, що давнє австрийске цїсарство.

Царевич.

Росийскому царевичеви надано імя Алексія. В суботу рано оголошено манїфест царский з повідомленем о народженю вел. кн. Алексія, сина царя. Цар взиває в манїфестї всїх росийских підданих, щоби разом з ним молили ся до Всевишнього за благо Єго сина, котрий покликаний обняти в спадщинї власть, яку має цар з божої ласки. Титул наслїдника престола, наданий вел. кн. Михайлови, переходить відповідно до росийских основних законів на новонародженого великого князя. Царевич Алексій, який ще й лебедїти не годен, вже зістав надїлений ранґою шефа фінляндскої ґвардиї!

і иньшим, ставляно із кровяні баньки. Оправдуючи себе, Ізраель між иньшим писав, що хора виступила з шпиталю здоровісенькою й загоєною фістулою.

Зрештою чим є відома усїм Косівська буфонада прищеплюваня туберкульози, кільком хорим вкоротило житє знамените серум, яке було приладжене для ущасливленя хорих але без жадної наукової провірки? Може бути се й несьвідомий, але все таки злочин, який принїс велику й багату ласку добродїєві й його близьким! Але надто старають ся лїкарі о злочинцїв (а по части преступників) і иньших відщепенцїв, позбавлених і без того уської радости. Не лише в старовину але й за найновійших часів лїкарі робили ріжні переступні проби над злочинцями, яких засуджено на смерть; надто визначають ся з сього боку американьскі лїкарі з траченем злочинцїв при помочи електрики, про що ми скажемо далї. І иньші заходжують ся рівно коли не на практицї, то пропозициями, але характерні й пропозициї. Дионїз де Карер (des Carieres) на французькому з'їздї в справі туберкульози поважно доводив, що лїкарям требаб зробити проби en grand годуваня засуджених на смерть мясом худоби хорої перловою хоробою. Проф. Едвард Лянґ (Lang) пропонує скористуватись злочинцями, які сидять по тюрмах для проб над сифілїтичною заразою і є антісифілїтичним серум, бо „злочинцї довго лишають ся в тюрмах і вигідні для довшої обсервациї". Після гадки професора не треба робити сього насильно, але треба переконати злочинцїв про користи, які будуть мати люди із таких проб, бо-ж „кожня людина, не виключаючи й злочинцїв здатна до шляхотної саможертви". Як воно сей великодушний професор зважуєть ся закликати до саможертви людий, в яких меже тілько й лишило ся, що здорове! Чи не лїпше було йому самому виявити сю шляхотність, нїж умовляти злочинцїв жертвувати останнє?

На жаль не обмежили ся самими пропозициями. Одному засудженому на смерть прищіплювано проказу; в Індиях збирають ся лїкарі прищіплювати холєрні прутні засудженим на смерть, під умовою, що тих, що переживуть пробу, помилуєть ся. „Врач" справедливо вважав, що „не лїкарям бути катами". Так, се — сумна сторінка нашої справи, а тим більше, що лїкарям же надто близькі людські страждання й їм же першим доводить ся мати дїло з наслїдками своїх проступних проб. Мало того, й наука таки не мала жадної користи з сих вчинків, та чи й про науку тут ходить а не о пересадну самолюбність і бажанє вкрити себе недозволеними лявровами цїною здоровля й житя хорих і здорових людий? Дїйсно-ж особи справдї захоплені наукою, якої безпосередною метою є вменьшувати страждання, послугували ся чимсь зовсїм иньшим, вони робили проби, часто небезпечні й загрожуючі житю, над самими собою як ось: Спалянцанї, Петтенкофер і Емеріх, Алїберт, Biett, Tayet, Lenoble, Rindesman і богато иньших відомих і невідомих другів людскости; слава сїм героям за їх правдиво благородну саможертву!

Де-котрі з переступних експериментаторів наводили на своє оправданє те, що вони робили свої проби за згодою осіб, яким се роблено, або над такими особами, що вони мусїли незабаром умерти або від хороби, або-ж через кару на горло. Але-ж сї оправданя не витримують навіть найменьшої критики, або ще й погіршують справу. Людям, близьким до смерти, надто не годить ся затроювати останних хвилин житя зайвими муками й приближувати таким чином смерть — просто не ймеш віри, як може навіть впасти на думку використати вмираючого; щож до згоди, то згоджували ся на проби звичайно люди мало розвинені, люди залежні, що не можуть відмовити зверхникам (жовнїри), зрештою навіть малолїтні; анї ті анї другі не можуть розуміти цїлої тої небезпеки, на яку вони наражували ся, не знали, що в певних случаях (прищіпленє сифілїсу) вони на завжди впускали отруту в свій орґанїзм і запапащували цїле своє житє.

Заклятий ворог усїх відхилень від безпосередної цїли медицини, В. А. Манасеїн писав, що проби найнешкідливійші й навіть всїлякі спостереженя, які завдають біль або турбують в тих случаях, коли те й иньше робить ся не для лїченя, можна робити лише за повною згодою й при ясному розуміню хорого й здорового, на що вони йдуть. Що-ж до проб непевних або навіть небезпечних, то тут, нам здаєть ся, не досить самої згоди, але треба, щоб ті, що згоджують ся, були цїлком розвиненими людьми, або найлїпше лїкарями, бо лише вони самі можуть ясно розуміти, на що вони йдуть і які можуть бути наслїдки тих проб: бо не можна-ж забувати,

Зять Драгоманова вчителем княжих дїтий.

Відручним письмом болгарского князя іменовано болгарского міністра просьвіти Шішманова, був. професора висшої софійскої школи і зятя небіщика Михайла Драгоманова вчителем княжих дїтий. Шішманов має їх за один рік приготовити до вступного іспиту, щоб вже нарік могли здати вступний іспит до першої кляси ґімназияльної. Отся вістка *викликала велике вдоволене* між болгарскою демократиею, яка доволї невдоволено глядїла на безперервну неприсутність княжих дїтий. Можна також надїяти ся що молоді князї не мало скористають від свого учителя, який е визначним ученим, що виробив собі вже поважне імя фільозофічними і фольклористичними працями.

Социяльістичний конґрес.

В недїлю розпочали ся в Амстердамі наради міжнародного социяльістичного конґресу. Предсїдателем вибрано Ван Кольце, заст. пред. Японця Катаяму і Росянина Плеханова. Як предсїдатель повитав у промові делеґатів японьского і росийского, они оба серед грімких оплесків подали собі руку а відтак виголосили промови, в яких остро осуджували росийско-японьску війну. Конґрес ухвалив резолюцию, в якій социяльна-демократия всїх країн з'обовязує ся протидїлати проти теперішної війни і ей розширеня на иньші держави.

Американьско-турецкий конфлїкт.

Американцї домагають ся від Турциї відповідної сатисфакциї для їх місіонарів, що потерпіли в часї забурень в отоманьскій монархії, та щоби американьскі піддані одержали в Туреччинї такі права, як мають иньші чужинцї, що належать до великих европейских держав. Та Туреччина своїм звичаєм полагоду американьских бажань зволїкала із дня на день, передовсїм в справі злад женя американьского конзуляту. Щобиж Високу Порту зробити більш схильною до сповненя своїх бажань вислали Сполучені Держави свою ескадру в Европу, яка вже й прибула до Смирни.

НОВИНКИ.

Рішенє міністерства просьвіти в справі кіцманьскої ґімназиї наспіло, як зачуваємо, вже до краєвого правительства. В справі введеня сеї ґімназиї в житє із днем 1. вересня с. м. роблять покликані чинники відповідні кроки і заряджења.

що в декотрих случаях сам експериментатор не знає, які наслїдки поведе за собою проба, якжеж се розтолкувати нерозвиненому охотникови?

Як же спинити отсї всї проби, що ганблять лїкарів і лїкарську науку, хто мусить бути инїциятором боротьби? В. Вересаєв кінчить свою мартирольоґію покликом до суспільства: „Але пора вже й суспільству перестати чекати, коли нарештї лїкарі покинуть свою бездїяльність і узяти власні міри для охорони своїх членів від горливцїв науки, що забули ріжницю між людьми а морскими свинками“. Розуміють ся, нїчого не можна сказати проти кожної самодїяльности суспільства, але в данім разї воно може зробити лише дуже небагато, бож для членів суспільства фактично неможливо проникнути у шпиталї й клїнїки і втручатись до відносин між лїкарями й хорими. Не вибирати-ж таки для сього осібних комісий, які все-ж таки не зможуть доглядати сього як слїд. Роля суспільства вичерпуєть ся тут самим протестом, а цїлу боротьбу проти сього лиха можуть і повинні вести самі лїкарі а надто лїкарська праса й наші учителї.

(Далї буде.)

П. Евгенїя Ярошиньска, звісна наша письменница дуже тяжко занедужала.

Із Кіцманя. На відомість про основане рускої ґімназиї в Кіцмани, рішив кружок кіцманьских Русинів сейчас приступити до основаня селяньскої бурси, щоби в той спосіб улекшити науку біднїйшій молодежи. Статут товариства, буде безпроволочно внесений до затвердженя краєвого правительства, а до того часу роблять ся належні приготованя, щоби в згаданій бурсї знайшло примішене поважне число нашої молодежи. В виду великого вкладу ґроший, який основане нової бурси за собою потягає, е безплатне примішене дїтий на сей рік шкільний майже виключене. Близші услівя приняти, що можуть бути вирівнані будьто готовими ґрішми, будьто віктуалами, будуть незабаром оголошені в „Буковинї“.

Отворене „Сїчи“ в Конятинї відбуло ся 2. серпня на празник св. Ілиї. Сьвято відбуло ся величаво, але з великими перепонами. Именно тутейший двірник, Мошко Шефер, хотїв нас розігнати. Однак се ему не вдало ся. Він думав, що Гуцули такі дурні як передше, і що послухають его. Але сим обмилив ся. Иньший тепер сьвіт настав. Сьв. Ілия допоміг нам щасливо докінчити наше торжество. Отворене відбуло ся о 4. годинї по полудни в забудованю Івана Дутчика. За сїчового батька вибрали о. Попеля з Довгополя, за матїр Марію Рейкало. О. Попель промовлав щиро до зібраних та обяснив яку цїль має товариство. По промові наступив вписи вибір старшини. За кошового вибрано Івана Дутчика, Івана Синицю за осавулу, Юрія Гараса за писаря, Проця Ґашпаря за учителя, Юрія Рейкала за скарбника, а Федора Григоряка за хорунжого. По виборах слїдували сїчові вправи, при чім відспівали „Гей там на горі“, сїчову пісню. На закінчене засьпівав гурт молодяків „Ще не вмерла“ і „Не пора“. — *Іван Дутчик*, кошовий.

Закладинн вугольного каменя під будівлю другої частини Академічного Дому, уфундованого жертвою Марку Фішера відбуде ся в четвер дня 18. с. м. о 6-ій годинї по полудни на будівельній площи.

Із сїчового руху. Заповіджені на 19. збори „Сїчи“ в Топорівцях покищо не відбудуть ся. Нові „Сїчи“ засновують ся між иньшим у Виженцї, Старій Жучцї і Чорнім Потоцї.

Розкопи в Шипинцях. В Шипинцях перевів брат бар. Василькової Евген Костан розкопи, які увінчали ся гарним успіхом. Знайдено дуже много предметів з епохи камінної, як сокири кремінні, урни, майже на метер висові, жуброві роги і всїляке начиня і т. н. Деякі з тих предметів суть окрашені малюнками і різьбою. Сї розкопи мають ще й тоту вартість, що доказують, що сї околиці були вже замешкалі в часах передісторичних. Натрафлено також на решткн будівель на палях. Знайдені предмети поміщено в краєвім музею в Чернівцях.

Трясенє землї навістило остров Самос. В богатьох місцевостях повалили ся доми.

Конґрес нїмецких істориків. В днях від 31. серпня до дня 4. вересня с. р. буде радити в Сольногородї конґрес нїмецких істориків. Уряджена буде також тодї вистава старих документів і актів, що відносять ся до істориї Нїмеччини. Участь в тім конґресї приобіцяли майже всї визначнїйші нїмецкі історики.

Поляків у Вижници горсточка а в около ще меньше. Мимо того мають у Вижници „Чительню“, що е осередком їх національного житя. До неї належать всї Поляки з Вижниці й околиці і виявляють незвичайний рух. Ото і минувшої недїлї устроїли огородовий фестин, на котрий прибули Поляки і з сусїдних Кут і подальші, та не тільки піддержали духа „кресовцїв“ але й придбали їм кілька сот корон. А Русини? І їх у Вижници мало, за те в околици гук. Та що з того, коли крім філії „Рускої Школи“ нема нїякого товариства. Чи не могли-б і вони, як Вашківскі, заложити філію „Рускої Бесїди“, що одержувала-б у Вижници руску читалню, де-б сходили ся Вижницкі й доохрестні Русини, де би був осередок рускаго національного житя для цїлого повіту, відки-б виходив товчок до всего культурного поступу найбільш занедбаного закутка буковиньскої Руси?! Нумо, панове братя, руска інтелїґенцие Вижницкого повіту, до дїла! Киньте всякі академічні спори, заложіть у Вижници філію „Рускої Бесїди“ та беріть ся до культурної працї в повітї!

Лїчене золотом. Безперечно, що найуспішнїйше і найлекше можна лїчити золотом біду, але його а радше хльориду золотого вживають в Анґлії та Америцї до лїченя алькоголїків із страшного налогу, який занапащуе цїле їх житє і долю їх родин. Після опису д-ра Bockwella Fenn-a те лїчене основуе ся на встриканю ін'екций датурини, атропіни або стрихнїни і на заживаню лїку, що маe ось такий склад: хльорид золота (1/20 ґрм.), хльорид амонїюму (1 ґрм.), альоін (1/25 ґрм.), Extractum biburni (10 крапель) і Tinctura cinchonae (40 крапель). Сей лїк заживає ся що дві годинї в день і в ночи. Якби хорий по пяти днях ще забаг алькоголю, який йому дають під руки, тодї до того лїку додають ще Іресасuanha. Рівночасно йде лїчене гідропатичне і переконуване лїкаря й доглядачки. Кажуть, що на цїлковите вилїчене недужого треба чотири а найбільше шість тижнїв. Ся метода мала вже вилїчити 60% недужих. В Австриї і Нїмеччинї лїчать алькоголїків інакше, не придержуючись американьскої методи.

„Руска селяньска бурса“. В списї жертводавців на селяньску бурсу поміщенім в 90-ім числї „Буковини“ пропущено з недогляду, п. інспектора Никоровича з Вижниці, що жертвував також в домі о. Маланчука в Лукавци над Серетом 1 кор. — Рівночасно запримічуе ся, що на складку п. над'учит. Лучиньского з Чорногузів зложили: П. Мінодора де Брага 2 кор., п. К. Данилюк 1 кор., п. надучитель Лучиньский 1 кор., п. А. Дольницкий 30 сот. п. Іван де Брага 1 кор. — Заразом подае заряд бурси до відомости, що в еї члени спомагаючі вступили: Пані Добродїйка Христина Маланчук, подруга о. Маланчука з Лукавця над Серетом з місячною вкладкою 5 кор., пані Мінодора де Брага з місячною вкладкою 2 кор. а пан Іван де Брага з місячною вкладкою 1 кор. Щирий Спасибіг! — *П. Клим.*

НАУКА, ШТУКА, ЛЇТЕРАТУРА.

Члени берлїньского театру столичного гостили у Чернівцях і дали три театральні вистави. Ансамбль сего театру обїжджае всякі більші огнища культури й наділяе охочих до сего солодощами нової штуки. Є се рід „надсцени“ — Überbrettl-у. Істория сеї „надсцени“ недовга та доволї сумна. Помисловий і талановитий письменник нїмецкий, один з „молодших“, Ернест Вольцоґен впав на думку давати замість довгих вистав театральних, що виповняють увесь вечір, короткі одноактівки, частувати публику деклямациями милозвучних віршів, дотепних і артистично написаних сатир, гарних куплетів а la Бірбавм деклямованих і сьпіваних і т. и., позапрошував до участи визначні артистичні сили і розпочав свою артистичну прогульку, похід штуки межи суспільність. Та не зайшов далеко. Публика хвалила помисл, надсцена мала свій успіх і, як усе в сьвітї, й свій конець і то еще зовсїм звичайний: не було відвідуючих еї. Не виховано публики для надсцени, тому й она сама не могла виховати ся. Та все таки в нїмецких містах являють ся проби час до часу еї воскресити. З дощок театру, що мав з усею повагою плекати чисту штуку, зійшла надсцена на почву театрів ріжноманїтностий. І завдяки тому бачили ми щось подібного в черновецкім „Орфеум“ дня 13., 14. і 15. с. м. Запопадлива й рухлива дирекция „Орфеум“ отворила ансамблеви берлїньского резиденцийного театру свої гостинні двері. — *С. Я.*

Ярослав Окуневский: **„Листи з Чужини“.** Т. II. Львів, наклад А. Хойнацкого, видане Д. Лукіяновича, стр. 265. Цїна примірника в оригінальній оправі з посилкою почтовою 4 кор. — Зміст: I. Африка (Египет. Із Могребу. Із Занзібару). II. Quae supersunt. (З України, Із Риму, Цейльону). III. Із записок моряка обіймае цїлий ряд прекрасних нарисів, декотрі настроєві, лїричні.

Вже I. том сеї книжочки заслужено звернув на себе увагу рускої читаючої публики. Автор, блукаючи по чужих землях і морях писав сї листи до земляків, показував їм, що важного навчаючого там дїе ся, а все носив у серцю тугу за вітчиною, котру щиро любить, хоч і бачить, що далеко їй до поступу осьвічених народів. На далекім Сходї та в Африцї, там власне граничать і суперничають виливи і сфери інтересів передуючих нинї та володїючих народів, там їх успіхи, хід культури, але й неменьше відворотну сторону медалї можна наглядно бачити. Чинить се і автор, а роблячи свої поміченя, все запитуе: а Русь, а еї будучність? І нераз приходить ся йому гірку правду нам написати. Отсї то рефлексиї, сї натяки щирого, дуже осьвіченого патріота роблять його записки незвичайно для Русина милими та цїнними, не згадуючи вже про їх вартість через підклад фільозофічний.

Як раз через всесторонність образованого автора його книжцї тяжко діждати ся критичної оцїнки. Не зрікаючись написаня такої оцїнки колись, мушу на тепер вдоволитись тільки новисшими увагами і поручити як найгорячійше читаючій громадї книжку д. Окуневского, котра е прикрасою і то цїнною башої лїтератури. — *Д. Лукіянович.*

Укр. артистична вистава у Львові. Товариство прихильників украïньскої лїтератури. науки і штуки уряджуе під конець жовтня виставу образів (рисованих і мальованих) украïньских артистів, артистичної різьби на дереві гуцульских майстрів і украïньских старинних килимів і плахт. Видїл товариства звертае ся до П. Т. публики і наших артистів із просьбою про як найбільшу участь в проектованій виставі. На виставу можуть бути приняті: украïньскі плахти, килими що походять найпізнїйше з першої четвертини 19. віка, ткані на етноґрафічній териториї Украïни, гуцульскі різьби на дереві з виключенем дрібних предметів, і образи артистів Украïнцїв без огляду на їх зміст і тенденцию. В обем вистави не можуть входити предмети, що визначають ся тілько етноґрафічною вартостию, без артистчної, і ті твори штуки, що вже були ваз у Львові виставлені. Про приняте предметів (надісланих коштом автора або властителя) децидувати буде спеціяльно до сеї цїли вибрана жюрі, яка буде складати ся на половину з артистів. По укінченю вистави будуть виставлені предмети відіслані властителям коштом Товариства прихильників укр. лїт., науки і штуки. Близші дані що до терміну надсиланя виставових предметів як і дати отворення вистави і місця, де буде устроена, будуть оповіщені в найблизшій книжцї Лїтерат. Наук. Вістника. Інтересовані можуть вести кореспонденцию з секретарем товариства. Голова товариства: *проф. Михайло Грушевский.* Секретар: *Іван Труш*, Львів, ул. Чарнецкого, ч. 26.

Малий фейлєтон.

Детлєф фон Лїлїєнкрон:

Як вітри весняні грали,
Зійшла зелень на ріли;
Загонами — в тихий вечір
Ми поволи разом йшли,
Долоня в долони...

Коли ж люди нас минали,
Або путь нам забігли —
То ми руки опускали
І в віддаленю ішли
Як велять закони...

А коли нас вже минули,
Вкруг пространь була пуста —
Знова скоро ся злучали
Наші руки і уста..
Гей щез чар хвилин!

Там на ланї — знов весною
Колос хилить ся буйний;
Вкрити мігби нас собою,
Але тим ланом — сумний
Іду сам один! —

Переклав *Ст. Чарнецький*

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхопускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, півруканички цілі Glacè в найбільшім виборі.

Біле мужеске найлїпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найлїпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Шіхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсоліна в Італії. — Найфільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіє і мунїция.

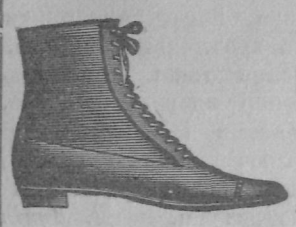

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько **обезпечені тревало** в „ДНІСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **позички на 6 %** за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає **ся на 10 літ.**

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі **звертають ся** за **позичками до „ДНІСТРА“.**

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденту** від удїлів а часть зиску призначує ся **на добродійні цїли;** до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. **18.385.— корон.**

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїнні папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка . .	—·21
Ів. Синюк. „Образки з природи“ . .	—·20
О. П. „Хлопцї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде еї конець.“ . .	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“ .	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Ґарнин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“ .	1.20
Ом. Попович. „Методика“ I. часть . .	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“ . .	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“ .	—.20
„ „ „Збірка законів“ . . .	.1—
Ів. Синюк. „Образки з житя“ . . .	—.20

Ом. Попович „Пів сотнї повісток“ . .	—,60
„ „ „ „ „ . .	—.50
„ „ „ „ „ . .	—.40
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка“ для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“ .	—·40
„ „Порадник“ як закладати каси	—·20
„ „Буковиньска Русь“ . . .	2·40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“ .	—.20
Франко Іван. „Русько-українська лїґература“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“ . .	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“ .	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла“ . . .	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини . . .	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“ .	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	1.20
Франчук: „Оферма“	—.20
Підеша: „Восток і запад“	2 —
С. Тихий: „Як робити тестамент?“ . . .	—.30
Марченко: „Власна хата“	—.20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“ .	—.40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewczenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся прислати на порто.

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгенїй Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складї

„контракт купна і продажи“

в рускім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„Руска Рада".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Чернівцї 18. серпня 1904.

74 лїт житя се спорий шмат дороги на житєвому шляху! А шлях той всїяний не лиш рожами, але й терновими колючками. І як раз їх острих кінців прийшло ся зазнати тому, чиї уродини съвяткує нинї не лиш родинний кружок, не лиш гурток приятелїв, але цїла сороктмилїонова держава. Найстаршому в сїмї европейских монархів-кузинів не щадила доля своїх ударів. Траґічна смерть сина-одинака й неменьш страшний скін подруги, що єї голубине серце прошив смертельний удар злочинного невольника розпучливої теориї — те все осрїблило єго й так вже сїдий волос, те єго струнку поставу долїв похилило. Але те все рівночасно стїснило вузли співчутя і щирої любови між цїсарем Франц-Йосифом І., а єго підданими.

І можна без пересади сказати, що уродини нї одного европейского володаря не роблять ся таким щирим, загально-державним съвятом, як австрийского, і нїодин монарх не тїшить ся такою пошаною між товаришами по скиптру, як наш. На те все зложило ся безлїч особистих прикмет, старання о мирні зносини з сусїдами і вічна дбайливість про добро своїх підданих, між якими повинна запанувати справедливість і спільне змаганє до щасливійшого побуту.

За кількадесять лїт володїня Франц-Йосифа І. переміняє ся Австрия в справдї конституцийну державу. Народи мають спромогу серед внїшного мира успішно дбати про свій розвиток і гаразд. І коли із під тягару давних кривд двигають ся упосльджені народи, то стрічають ся із помічною рукою — свого монарха. За се єму й дяка, за се й пливуть до стіп єго бажаня австрийских підданих!

Саме послїдні роки завдали не мало клопоту Короні. Ріжні бурливі елєменти стали глядїти для себе щастя поза межами нашої держави, через що терпить уладженє внутрішних відносин австрийских. А при усмиреню тих шкідливих течій зазнав не мало лиха й сам монарх, бо протидержавні елєменти стали звертати ся навіть проти самої особи цїсаря Франц-Йосифа І. як між Мадярами так між Нїмцями, які прим. як раз нинї уладжують демонстрацийне віче в Опаві тому, що в шлеских нїмецких семинарях заведено чеські й польскі паралєльки!

Колиж нїмецкі загорільці із приводу сего демонструють, то ними, яким свобідний розвиток запоручений лиш в Австриї, переживаючи саме тепер основини нового огнища рускої науки в нашім краю, поспішимо перед цїсарский престол із найщирійшими бажанями многих лїт!

Полїтичний перегляд.

Провід буковиньского сойму.

„Ґазета Народова" подає лист одного вірмено-польского посла з Буковини, в якім між иньшим говорить ся, що маршалком краю буде бар. Юрій Василько, а заступником маршалка „мабуть" проф. др. Стефан Смаль Стоцкий. Проти сеї послїдної обсади робила дїдичівска меньшість у президента краю ріжні старання, але як здає ся „з теґо нїц не бендзе".

Стріча монархів.

В вівторок о 3. год. пополудни прибув до Маріенбаду цїсар Франц Йосиф, привитаний сердечно анґлїйским королем, Едвардом. Опісля цїсар поїхав до Ваймарского готелю, де мешкає король Едвард, а звідтам до своєї резиденциї в Люґіслянд, а вкінци в здроєвім домі приймав численні депутациї. О 6. год. оба монархи виїхали на прохід, а о 7. год. повернули на обід, даний королем Едвардом в честь цїсаря. При обідї король вніс тоаст в честь цїсаря з словами запевнення найсердечнїйшої приязни. Цїсар відповів тоастом на добро королївскої родини. Орхестра відограла гимни австрийский і анґлїйский. — Із Маріенбаду поїхав д. 17 цїсар до Карльсбаду, де ентузиястично витаний пробув до год. 12 в пол., а з відси поїхав до Ішлю.

Угорский сойм.

Угорский сойм розійшов ся сими днями на ферії. Загалом покінчила ся замкнена сесия побідою правительства. Кабінет під проводом Тіси видержав всї атаки опозициї як із боку партиї независимости так із боку ґруп ґрафа Апонїя і барона Банфі. Як лиш сойм буде скликаний на ново, то прийде знову до завзятої борби при дискусиї над митовою тарифою і торговельними трактатами.

Бунт Ґерерів.

Ґенерал Трота телеґрафує із Гамакалї, що заняв ту місцевість і задав Ґерерам великі втрати. По нїмецкім боцї погибло кількох офіцирів і понад 50 жовнярів, крім сего дуже багато жовнярів і офіцирів потерпіло рани. Між раненими находять ся майори Мільфельд і Остергавз.

Американьско-турецкий конфлїкт.

Ам. секретар стану Гай заявив, що Порта у всїх точках спору із Америкою уступила, проте спір треба вважати покінченим. Американьска ескадра одержала приказ покинути Смирну.

Росия й Японїя.

Рапорт Алексеева.

Алексеев в телеґрамі до царя так описав битву із дня 10. с. м.: О годинї 9. рано росийска фльота зачала виїздити з Порту Артура. Японьскі кораблї уставили ся проти росийскої фльоти в трех лїнїях. Росийска фльота маневрувала, аби продерти ся через японьскі лїнїї. Японьскі торпедовцї кидали торпедами на росийскі кораблї, супротив чого маневри росийских кораблїв були дуже тяжкі. О годинї 1. в полудне по 40 мінутовій битві повело ся росийскій фльотї продерти ся в напрямі Шантуна (На хіньскім березї на полудневий схід від Порту Артура). Коло години 5 з полудня бій закипів на ново. Адмірал Вітґефт погиб. Командант „Цесаревича" ранений стратив память. Майже в тім самім часї японьскі гармати попсували машину керми „Цесаревича" і корабель мусїв через 40 мінут стояти на місци.

Лїкар Жбанков. 5)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря" В. Вересаєва). Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Хто й де робить подібні проби? Безсумнївно, що величезна більшість їх припадає на унїверзитети й професорів, між якими є чи мало й славних, як на пр. Найсер, Берґман і иньші; наші росийські професори, як видно з „Записок лїкаря", також не безгрішні в сїй справі. Значить професори й повинні почати боротьбу, не робити недозволених проб і на своїх викладах усе переводити гадку не лише про шкідливість і недозволеність таких проб, але й взагалї про задачі й обовязки лїкаря, що на жаль робить лише мало-хто, а решта професорів дбає лише про приготованє ремісників мало розвинених в суспільно-моральному змислї. Полишаючи унїверзитет малочутливим в сьому напрямі, лїкарі під гнетем житя й фаху, який робить їх черствими, роблять ся ще більше нереаґуючими, не протестують проти всїляких відхилень, які подибують. Дехто з тих, що перечуть В. Вересаєви, говорить, що сї проби є дїлом поодиноких лїкарів і решту лїкарів не винувати в тому. Нї, *ми усї лїкарі in corpore винні тому, бо, хоч неробимо самі проб, то не протестуємо проти них.* Як приклад недбалого відношеня до свого обовязку можу показати на одно засїданє смоленського товариства лїкарів, де один лїкар здавав справу про свої дуже турбуючі, хоч і сполучені з дуже незначним болем, проби над поліжницями, для досліджженя чутливости. Чи роблено се за згодою тих, над ким роблено проби, я на знаю, але в кождім разї, час для роблення проб над страждаючими жінками є дуже невигідним, а про те старший лїкар дозволив на сї проби, а ми, що слухали справозданя, робили всїлякі уваги, й нїкому з нас не впало навіть на думку протестувати проти сих проб.

Ідїмо далї: з'їзди лїкарів, товариства, академиї, куди посилаєть ся і де робить ся справозданя про ріжні, а між ними й недозволені проби, моглиб вменьшити їх число до мінїмум, відмовивши приймати й слухати подібні справозданя, — тодї не булоби головної мети робити сї проби: атже навряд хто небудь, крім духово-хорих, може робити їх для власної приємности. А преціньо, сї лїкарські институциї охочо слухають справоздань про подібні проби, навіть без найменьшого протесту, — так сильно впливає захопленє наукою а ще більше фахова нечулість, звикла до всїляких терпінь других людий. Впрочім медична праса може рішучо знищити сї проби, переставши друкувати справозданя про них. При такому неґативному відношеню товариств, з'їздів і праси нїхто не стане робити, так сказати, „в темную", безплідно, не бачучи жадної запомоги й наслїдків із своєї недозволеної й переступної дїяльности. На жаль сучасна медична праса відносить ся також досить недбало до сього питаня, як і до богатьох иньших лїкарських хиб і лише сам Вяч. Аксент'євич, як справедливо завважав В. Вересаєв, уперто, постійно, не зважаючи на особи, осуджував в своїм „Врач" — і всї подібні проби й закликав усїх лїкарів до боротьби з ними.

Коли й такому дужому голосови вдало ся зробити небогато, то розуміть ся, ми не такі наївні, щоб думати, що нашим покликом до з'їздів, товариств і праси се питане цїлком полагоджено, ми показали лише на путь для його розвязаня а далї його, як і богато иньших наших хиб можна буде усунути аж тодї, коли взагалї наші лїкарські з'їзди возьмуть ся до активної боротьби з усїми тими загальними умовами, від яких залежить так се, як і иньші прокляті питаня, над якими хочемо ми отсе розправити ся.

IV.

Наведена висше мартірольоґія мусить бути побільшена ще безлїчу сумних і ганебних фактів з лїкарського житя, про які В. Вересаєв цїлком не згадує. Описані проби оправдують ся бодай тим переконанєм, що їх роблено на користь науки, і, значить, для полекші мук хорої людскости, але є й такі дїла й проби лїкарів, які або безумовно шкідливі для усїх людий або прямо служать для завдаваня муки а навіть смерти. А обширна царина ріжноманїтного *катуваня*, як ось участь лїкаря у карі на горло, при карах на тїлї і практичне вживане *неомальтузіаньо-*

Аби его ратувати, росийскі кораблї мусїли довший час кружляти коло него. Команду фльоту обняв князь Ухтомский, команду „Цесаревича“ найстарший офіцир. Коли настала ніч „Цесаревич“ не здужав їхати за фльотою, котра его стратила з очий. Він поплив в сторону Владивостока. В ночи видержав атак японьских торпедовцїв, а над раном явив ся коло Шантуна.

Японьскі втрати.

З Токіо доносять, що японьскі страти в сїй битві були слїдуючі: На панцирнику Мікаса 4 офіцири і 29 вояків убитих, 6 офіцирів і 29 вояків тяжко ранених, 4 офіцири і 29 моряків легко. На кружляку „Якумо“ 1 офіцир і 11 вояків убитих, 10 вояків ранених. На кружляку „Нішім“ 7 офіцирів і 4 вояків убитих, 2 офіцирів і 14 вояків ранених. На кружляку „Касуґа“ 10 вояків ранених. На двох торпедовцях 3 убиті, 8 ранених. Разом 12 офіцирів і 47 вояків убитих, а 12 офіцирів і 121 вояків ранених.

Японцї про заняте „Решітельного“.

Японцї так представлять справу забраня „Решітельного“: Японьскі торпедовцї, вислані за росийскими кораблями, котрі пішли в розтїч, помітили, що якийсь росийский протиторпедовець поплив скоро на захід. Японцї перешукали море і прийшли до переконаня, що сей протиторпедовець мусїв утечи до порту Чіфу. Вони підплили під Чіфу і аж до рана ждали за портом, але росийский корабель не виплив з порту. Супротив того японьскі торпедовцї в'їхали до порту і переконали ся, що се „Решітельний“ і що він еще не розброений. Японцї вислали до „Решітельного“ офіцира Терашіму, котрий візвав Росиян, аби виїхали з порту, або піддали ся. Росийский командант не приняв візваня і в часї розмови з японьским офіциром дав наказ стріляти. Рівночасно вхопив Терашіму за обшивку і разом з ним скочив в море. Другий Росиянин вхопив японьского переводчика і також скочив в море. За ними зіскакували в воду иньші Росияни, підпаливши магазин амунїциї на кораблї. Вибух попсував „Решітельного“, при чім погиб 1 Японець а 14 було ранених. Японцї опанували відтак „Решітельного“ і забрали его з порту. Японцї кажуть, що тут не они, але Росияни провинили ся і зломили невтральність.

Другий рапорт Камімури.

Камімура стрітив ся онодги під Ульсау коло корейских берегів з владивостоцкою ескадрою о год. 5. рано. Битва тревала до ½ 11 рано. Кружляк „Рурік“ пішов на дно. Японцї виратували з него 430 людий. Кружляки „Росія“ і „Громобой“ тяжко ушкоджені. Росийский ґранат ударив о один японьский корабель і убив 2. людий, а 7 ранив.

Балтийска ескадра.

Балтийска ескадра, якої від'їзд що кілька днїв заповідають, як запевнює „Daily Mail“ на основі своїх інформаций засягнених з дуже поважного росийского жерела не від'їде швидше на схід, як на весну.

Доля „Аскольда“.

Вожд порт-артурских кружляків Райхенштайн повідомив ґенеральний штаб маринарки, що кружляк I. кл. „Аскольд“ ізза ушкоджень, які потерпів в послїдній морскій борбі мусїв причалити до берегів шанґайскої пристани. Его залога має такі втрати: Погиб капітан Рибіцкий, а поручник бар. Майдль, хорунжий Медке і Ідков і сов. Кільов раненві, 10 моряків вбитих, 15 тяжко, а 29 легко ранених.

„Бурний“.

Росийский штаб ґенеральний оповіщує отсю депешу получену від коменданта анґлїйскої ескадри на жовтих водах датовану у Вайгавей дня 12. с. м.: Комендант росийского протиторпедовця „Бурний“, пор. Трістов прибув сюда нині о 3-ій год. по пол. із залогою того корабля піхотою із Шантуну і доніс, що „Бурний“ о 2-ій год. 8 м. підчас мраки розбив ся об скалу. Ціла залога виратувала ся, тепер перевезуть еї до Гонґконґу.

Розброюють.

Ґубернатор Кявчав, капітан Труна доносить до Берлїна, що дня 15. с. м. приступлено до цїлковитого розброеня росийских кораблїв, що були в Цінґтав а то панцирника „Цесаревич“ і протиторпедовцїв „Безумний“, „Безпоставний“ і „Безсторонний“. — Японьский конзуль в Шанґаю зажадав від тамошного хіньского ґубернатора, аби росийским кораблям „Аскольдови“ і „Ґрозовому“, які там схоронили ся, поставив таку альтернативу: або покинути порт або піддати ся розброженю. Позаяк хіньский ґубернатор у своїх пертрактациях проявляе надто мало енергії, то Японцї готові зробити з тими кораблями те саме, що з „Решітельним“.

Порт Артура.

Із Порту Артура доносять: Японцї здобули напрасним атаком на баґнети всї горби під Кушен, що домінують із півночи над східним басеном портовим. Так само атакують вони також зугіря західні. Бомбардоване міста дуже завзяте від тижня не перериває ся і на хвилину, а тимчасом піхота знаменитими операциями і атаками здобуває що дня дальші терени біля форту. На Вовчій горі уставляють Японцї що раз нові батериї, які засипують місто градом куль. — Всї жерела солодкої води довкола твердинї находять ся в японьских руках. Тамтого тижня серед завішеня оружя — виїхало з міста богато цивільного населеня, а Японцї переслали его в части до Нючвану а в части до Дального.

Японьский комендант загрозив Штеслеви, що збомбардуе місто лїдитовими бомбами, як Росияни затоплять осталі в порті кораблї. Однак та погроза е поки що безпредметова, бо ті кораблї знов покинули порт і ведуть завзятий бій із ескадрою Тоґа.

Чіфу, (18). Японцї вїхали до голубиного заливу і посувають ся від Палїнґчін о дві анґл. милї на північ від Порту Артура проти твердинї. Останної ночи бомбардовано Порт Артур із голубиного заливу.

Із манджурского побоевища.

Рос. аґ. тел. доносить з Мукдену під датою 17.: Проти нашого крайного лївого крила стоять Японцї в Цянчан. Дня 15. с. м. обсадив малий відділ японьскої піхоти провал Тупіндушан, відки наші віддїли уступили.

Недуги у війску.

В Манджуриї змогли ся недуги серед Японців і Росиян до небувалої степени. Як доносять кореспонденти із Нючвану незмірна спека а відтак напрасні зливи е причиною частих вибухів маляричної фебри. В санїтарних змаганях роблять все можливе Росияни й Японцї. Росийскі і японьскі лїкарі, що на полях борби збратали ся у своїй праци, признають, що із можливостию вибуху недуг числено ся за мало. По сиберийскім шляху желїзничім переходять без впину потяги із недужими, а знов до Японії відходять раз у раз шпитальні кораблї. В Долїшнім Такушанї, Нючванї і Віджу уладжено тимчасові шпиталї.

Вори — не переводять ся.

„Освобожденіе“ приносить із Київа вістку про незвичайно скандальну господарку в тамошній філії „Червоного Хреста“. Ось еї предсїдателя начального команданта київского округа, Сухомлїнова і его жінку обвинило кількох членів за нечесну господарку грішми „Червоного Хреста“ та про богато иньших надужить і неправильностий. На квоту 55.000 рублїв виданих Сухомлїновим нема нїяких рахунків! Крім сего стверджено, що на поле борби висилано замість нового біля старе. Всї оті справи мають бути обговорені на внесене одного члена комітету разом на однім засїданю. На се засїдане скликувано членів уже два рази, однак оно ще не відбуло ся — задля недостачі комплету. А хто о него постарав ся, проте злишним буде говорити.

НОВИНКИ.

Із нагоди 74. цїсарских ур дини прибрали Чернівцї доволї сьвяточний вид. Богато домів поприбираних зеленню й хоругвами в красках народних, краєвих і державних. По всїх богослужебних домах відбувають ся сьвяточні богослуженя. О 2. год. по полудне відбув ся у краєвого президента кн. Гогенльоге, який вже повернув із Відня, ґалевий обід. — У кн. Гогенльоге була нині депутация представителїв руских товариств під проводом сов. дир. Филиповича і зложила на его руки цїсареви ґратуляциї. — Цїсарскі уродини сьвятковано величаво також у всїх краях. Вчера вечером уладжено по богато містах ілюмінациї і огнї. У сьвяточних богослуженях взяли удїл власти державні, автономічні і військові та численна публика.

Др. Володимир Филипович, директор краєвого шпиталю в Чернівцях зістав іменований правительственним совітником. Отсе нове відзначене нашого визначного земляка повинна радо повитати вся Буковиньска Русь.

Санкціоноване закону. Цїсар санкціонував ухвалений буковиньским соймом проект будівельного закона для буковиньских сїл, торговельних осад і міст.

Акция правительства з причини сегорічної посухи. Перед кількома днями подали ми, що правительство видало заборону вивозу паші за границю. Дня 12. с. м. відбула ся конференция в міністерстві зелїзниць, в котрій взяли участь також відпоручники міністерств рільництва, торговлї і справ внутрішних. Заступники приватних зелїзниць заявились за тим, що пристають на знижене цїни перевозу паші на їх зелїзницях в такій висотї, яку дасть правительство на державних зелїзницях для країв діткнених посухою а то: Чех, Галичини, Морави, висшої і низшої Австриї і Шлеска. Крім сего заявили ще заступники приватних зелїзниць, що знижать о 15% цїну перевозу від звичайних цїн перевозу на їх зелїзницях для ввозу заграничної кукурудзи, кіньского зуба і сїна. На сїй конференциї вибрано вкінци тїснїйший комітет, що має як найскорше сї полекші на зелїзницях ввести в житє.

Вписи учеників до ґімназиї ім. Франц Йосифа в Серетї на р. шк. 1904/5 відбудуть ся для першої кляси дня 1. і 2. вересня. Приняте учеників, що ходили перше до сеї ґімназиї, відбуде ся д. 1. вересня від год. 8.—10. рано.

Доене коров геґелюндскою методою. В наслїдок запросин бук. Ради культури краєвої буде п. Ал. Альфонзус

Повертаємось однак до лїкарів' без участи яких не міг би повстати й розвинути ся сей сучасний бич людскости. І дїйсно, лїкарі беруть в сьому найдїяльнїйшу участь, а декотрі зробили собі з нього навіть виключний фах. О скілько справедливі сї лїкарі і чи відповідає їх дїяльність завданям лїкарської науки і користи людий? Як ми вже вище сказали, неомальтузияньство полягає або в запобіженю зачатю або в перериваню вагітности, себ то в робленю переступного викиду. Першого досягаєть ся механїчними знарядами, хемічними чинниками, ріжними манїпуляциями при зносинах, про які говорити тут не місце. Яко курійоз нагадаємо тут ще радикальнїйшу пропозицию панї le Мок (Moque) на з'їздї американської лїкарської спілки 1900 року. Щоб дозволяти дружитись недоумкуватим, алкоголїкам, сухотникам і не мати від них все-ж таки потомства з хоробливою спадковністю, ся відважна особа пропонує обезплоджувати подібні жінки після способу проф. Спінелього (Spinelli) а чоловіків пі-

---

Повертаємось однак до лїкарів' без участи яких не міг би повстати й розвинути ся сей сучасний бич людскости. І дїйсно, лїкарі беруть в сьому найдїяльнїйшу участь, а декотрі зробили собі з нього навіть виключний фах. О скілько справедливі сї лїкарі і чи відповідає їх дїяльність завданям лїкарської науки і користи людий? Як ми вже вище сказали, неомальтузияньство полягає або в запобіженю зачатю або в перериваню вагітности, себ то в робленю переступного викиду. Першого досягаєть ся механїчними знарядами, хемічними чинниками, ріжними манїпуляциями при зносинах, про які говорити тут не місце. Яко курійоз нагадаємо тут ще радикальнїйшу пропозицию панї le Мок (Moque) на з'їздї американської лїкарської спілки 1900 року. Щоб дозволяти дружитись недоумкуватим, алкоголїкам, сухотникам і не мати від них все-ж таки потомства з хоробливою спадковністю, ся відважна особа пропонує обезплоджувати подібні жінки після способу проф. Спінелього (Spinelli) а чоловіків пі-

---

та, не виключаючи й робленя викидків.

Здавна люди пробували бороти ся з природою що до витвореня потомства — або старали ся перешкодити самому зачатю, або переривали почавшу ся вагітність; економічні умови грали тут меньшу ролю, а головні причини мали морально-естетечний характер: бажа не можливо довший час заховати панянські форми, або-ж сховати наслїдки позашлюбних зносин. О скілько відомо, се давнїйше було рідким явищем і лише в що-йно минулому віцї, надто з другої половини його ся протиприродна борба стала дуже розповсюдженим явищем, і обумовлена вона переважно глибшими причинами: утрудненєм боротьби о єствованє і економічними застановами — краще пожити самим і краще забезпечити одну — дві дитини. Попереду сї неморальні вчинки були питомі лише заможним верствам, а далї повстримуванє бід родженя дїтий почало ширити ся і в низших робучих верствах, де, воно викликаєть ся поважнїйшими причинами а не тими перекрученими поглядами, який тримаєть ся висших верстов. Позаяк же люди все старають ся оправдати свої вчинки якими-будь вищими законами і притягти до своєї оборони науку то й покористували ся цїлком не підхожими до сього „правами населеня“ Р. Мальтуса, від чого й ціла боротьба проти родженя дїтий й дістала назву мальтузияньства або-ж справедливійше неомальтузияньства, бо-ж Мальтус пропонував повстриманє від шлюбу й полових зносин а нїяк не те, що сучасний розпустний напрям — повстриманє від родженя дїтий при усильних полових зносинах.

На великий жаль сей рух підтримуєть ся і лїтературою в якій беруть удїл не лише бульварні письмаки але й більше меньше видатні письменики. що проповідують неомальтузіяньство до скрайних границь, як от Брандес, Нордав, Монтеґацца й иньші [1]). Брандес говорить, що полова роскіш належить до загальних прав людини і ним треба користуватись promiscue, „шлюб, — після його гадки — є нїчим иньшим, як законною асекурациєю для безпереривної полової розкоші“. Нордав каже, що „людина фактично не є моноґамним створінєм“ і жінцї мусить бути забезпечена її природна участь в любощанім житю людскости“. Вкінци Монтеґацца прямо радить „amate sed non generate“. Зрозуміла річ, що сї поради не остають без уваги й дуже сумних наслїдків. На заході повстриманє від родженя дїтий і перериванє вже наставшої вагітности дійшло до страшенних розмірів; надто замітно се у Франциї, де скількість людности лишаєть ся in statu quo; природний річний приріст населеня дуже незначний а иньшими роками помічаєть ся навіть перевага смертельности над народженями. Як, в яких формах і в яких гидких і небезпечних формах розвинено неомальтузияньство у Франциї, видно з дуже цїкавого з сього згляду роману Золї „Родючість“.

[1]) „Врач“ 1899 N. 12, 1900 N. 12, 1887 N. 15, 1900 N. 22, 1899 N. 37, 1899 N. 35, 1894 N. 4, 1897 N. 1, 1889 N. 6, 1898 N. 44, 1899 NN. 4 й 3, 1898 NN. 9, 28, 14, 44, 46, 1889 N. 3, 1898 N. 48, 1899 N 40.

Належитість за Оголошеня за один раз:

Цїла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цїлу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 7 — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширинї стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опуска ся на цїнї процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цїнах продаю лїтні парасольки, соломкові капелюхи, лїтні черевики, як також всїлякі сезонові артикули лїтні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дївчат, хлопцїв і дїтий з Chavreaux, Korkalf, Gems і телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки лїтні фулярові, в наймоднїйших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, піврукавички цїлі Glacè в найбільшім виборі.

Білє мужеске найлїпшого рода з зефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найлїпшої сорти для пань, панів і дїтий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсолїна в Італїї. — Найдвірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Габільший вибір капелюхів соломкових і фільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

Лїтні парасолї по сильно знижених цїнах, палички, Entoutcas, для дїтий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начинє, ремінцїв, нецесариїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушницї, револьвери, ріжнородне оружіє і мунїция.

Перша буковиньска

специяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівцї

ул. Руска II, а Філїя ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена

в недїлю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда":

	К. с.
* * * „Явдоха" словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи"	—·20
О. П. „Хлопцї садівники"	—·40
Омелян Попович „Розмови"	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки"	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець."	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский"	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть"	—·20
Гаршин. „Малярі"	—·20
* * * „Зерна"	—·20
* * * „Котюзї по заслузї"	—·20
* * * Толстой „Два старцї"	—.14
Омелян Попович. „Ластівка" (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа".

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка"	1.20
Ом. Попович. „Методика" І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика" II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли"	1.—
„ „ „10 казок для дїточок"	—.20
„ „ „Збірка законів"	.1—
Ів. Синюк. „Образки з житя"	—.20
Ом. Попович „Пів сотнї повісток"	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Шпойнаровский Серґій. „Руска Читанка" для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада"	—·40
„ „Порадник" як закладати каси	—·20
„ „Буковиньска Русь"	2·40
Ю. О. Федькович. „Піснї жовнярскі"	—.20
Франко Іван. „Русько-українська лїтература"	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар"	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки"	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла"	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—.50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва"	4.—
Іван Франко: „Що таке поступ?"	1.20
Франчук: „Оферма"	—.20
Підеша: „Восток і запад"	2 —
С. Тихий: „Як робити тестамент?"	—.30
Марченко: „Власна хата"	—.20
Яричевський: „Серце мовить"	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя"	—.40
Серґій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewczenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти".)

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат роздїляє межи членів яко звороти; в послїдних трех лїтах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцїнку шкід переводиаь разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 лїт виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на житє в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродїйні цїли; длятого на житє треба обезпечати ся тілько через „Днїстер".

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цїнних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР удїляє аґенциї селянам особливо там, де єще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгенїй Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради" Чернівцї, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї „Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Друкарня товариства „Рускої Ради"

має на складї

„контракт купна і продажи"

в рускім язицї.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 94. Чернівці, неділя дня 8. (21.) серпня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Буковиньский сойм в осьвітленю вірмено-польского обшарника.

Четвертова „Ґазета Народова“ містила ось такий лист одного із буковиньских вірмено-польских дїдичів про политичну ситуацию на Буковинї: „Становище клюбу вірмено-польского в новім соймі буковиньскім є з гори ясним; він не повинен опустити Румунів т. є. послів румуньскої більшої посїлости раз тому, що угода з минулого року так наказує, по друге тому, що Румуни консервативні репрезентують тут се, що шляхта в Галичинї: засади автономічні, засади „цьонґолєцї гісторичней“ (!) і прч. а по трете тому, що поступові Румуни Ончул, Сімйонович, Лупу і Бубурудзан ідуть рука в руку з Русинами радикальними (!), т. є. з тими, котрі для польскости суть в теперішну хвилю найгірше (?) успособлені. Наша ґрупа буде отже складати ся з 4 нас, з 4 послів румуньскої більшої посїлости, з 2 послів духовної більшої посїлости (Бежан і Калїнеску) з митрополита, з посла з селяньскої курії в Сучаві (Вартерес Прункул), але також з сегорічного ректора унїверзитету (Тарнавский). Тим способом крім вірилїстів (2) буде з нами 6 Румунів з більшої посїлости і 1 з сїльскої = 7 + 2 вірилїстів + 4 членів клюбу вірменьско-польского разом 13 (але лише в тім роцї, бо в слїдуючім случаю вибору ректором Нїмця лише 12). Соймова більшість має: 6 Русинів (др. Смаль-Стоцкий, Пігуляк, Никола Василько, Левицкий, Малик і Калитовский), 4 Румунів (др. Авр. Ончул, Лупу, Бубурудзан і Сімйонович), 7 Нїмців і Жидів (Лянґенган, Ляндвер, др. Скедль, Відман, др. Штравхер, Тітінґер і Вайденфельд), а також з поза сторонництва Юрій Василько, разом 18.

Отже відношенє сего року є 13 : 18, та позаяк бар. Юрій Василько стане маршалком краю, отже 13 : 17. На будучий рік, коли ректором буде Нїмець, буде 12 : 17. З поза румуньского табору ми не можемо надїяти ся союзників, хиба колиб котрийсь з румуньских опозиционїстів (се вже буде тяжше *Ред. Бук.*) схотїв зрозуміти, що дають оманити себе рускій политицї і виступив з союза freissinnig-ів; на разї на се не можна числити. З Нїмцїв жаден не піде з нами, бо навіть др. Скедль, котрому в обнятях вольнодумних є дуже невигідно, не піде з Поляками і консервативними Румунами з обави перед нїмецкими шовінїстами, які поза соймом значать богато і з обави перед д-ром Штравхером. На политичні здобутки не можемо числити в тій хвили, бо политичний тон надасть соймови більшість, яка в своїй програмі вповнї виключила національні справи, а наразї змагає до виборчої реформи, знесенья двірских обшарів і т. д. Маршалком краю стане Юрій бар. Василько, котрий має великі плечі у д-ра Кербера. Заступником маршалка стане мабуть проф. др. Смаль Стоцкий. Вправдї меншість зажадала від президента краю, щаби їм признано місце заступника, що відповідало би парляментарним звичаям але здає ся, нїчо не буде з того. Отже так і маршалок і его заступник будуть в більшости: маршалком Румун, заступником Русин; коли давнїйше маршалком був Румун (Лупул), а его заступником Кохановский (Поляк). Становище правительства є неясне, але прихильне теперішній більшости, яка зуміла зеднати собі правительство тим, що виключує національні справи, а ограничує ся до суспільно-политичної програми, що очевидно є найдогіднїйше для правительства. Теперішне правительство волить, аби сойм спорив о національні справи, чим, щоби ми займали ся „народою працию“ (?), якої Нїмцї боять ся. Про те, що буде, трудно судити в сїй хвили. Ситуация є дуже немила: бути може що треба буде зуживати всї сили в оборонній борбі, бо і виборча реформа і знесенє двірских областий є для нас грізні (отже справедливість грізна для шляхти. Незле признанє! *Ред.*) Виборча реформа є грізною тому, що стремить до помноженя рускых мандатів і жидівских; знесенє двірских областий знов тому, що тим способом значінє нашого „земяньства“ зазнало би обниженя“.

Розводити ся над сим листом не станемо, бо в тій справі забирали ми вже не раз голос, все таки згадаємо про охоту Поляків повести інтриґу між вільнод. Румунами а Русинами та безвинне суґґероване своїй публицї нашої ворожости. Але в листї є й опрокинене давнїйших елюкубурацій „Народової“. Перше писала вона і „Słowo pols.“, що Вільнодумні ширятъ народову „васнь“ а тепер вже констатує, що они національних справ не будуть нарушувати.

Росия й Японїя.

Ескадра владивостоцка.

Владивостоцка ескадра, яка своїми набігами і затоплюванем безборонних японьских кораблїв перевозових викликувала в Росиї таку радість — так як не істнує. Японцї, хоч вона їм тілько страт завдавала, не відкликали із під Порту Артура Тоґа, і терпеливість оплатила ся, бо і Камімура і Тоґо сповнили свою задачу. Се тим характеристичнїйше, що владивостоцка ескадра мала кораблї лїпші і швидші від японьских, а помимо того потерпіла поражку. „Рурік“ о поемности 11.000 тон пішов на дно, як се стверджує й телеґрам Алексеєва, его залога в части потонула а в части і то переважній попала в японьску неволю. „Россія“ і „Ґромобой“ вправдї вернули до Владивостоку, але значно ушкоджені. „Россія“ має в кадовбі 11 дїр під водною лїнїєю, а „Ґромобой“ таких самих шість. Залоги обох сих кораблїв потратили половину офіцирів і четвертину моряків. До Владивостоку має збирати ся тепер велика сила війска росийского, щоби по здобутю Порту Артура там боротись із Японцями.

Ескадра Порт-артурска.

В пятницю доніс Тоґо до Токіо таку вістку: Дві японьскі канонїрки, що кружляли біля Гатінґао побачили, що росийска канонїрка „Ґілїяк“ і „Отважний“ острілювали японьске войско на суші. Японьскі канонїрки сейчас заатакували Росиян. „Ґілїяк“ влучений японьским набоем цофнув ся до портартурской пристанї.

„Новік“ після того як виплив із Цінґтав десь пропав. Має він плисти до Владивостоку обходячи широким луком „Японїю“. Ходить чутка, що Камімура відплив до Владивостоку, щоби перетяти дорогу „Новікови“. — Що діє ся із „Палядою“ також певно не знати. Тоґо висловлює злогад, що пята фльотилї японьских торпедовців спричинила затопленє „Паляди“ в ночи 10. серпня. Вожд тої фльотилї доніс, що один росийский кружляк типу „Паляди“ був влучений японьскою торпедою, і стверджено, що торпеда вибухла.

Розброєнє росийских кораблїв, що втекли до Цінґтав, уже переведено. Амунїцию перевезено до нїмецкого арсеналу, а армати вчинено неспосібними до стріляня. Росияни зобовязали ся словом чести, що остануть в Цінґтав до кінця війни. — Справа із розброюванем „Ґрозового“ і „Аскольда“, які потерпіли великі ушкодженя йде доволї пиняво. Остаточно справа стоїть так, що хінський ком. Таотай позволив росийским кораблям остати до 23. б. м. Як до того часу кораблї пристани не покинуть — будуть розброєні.

Порт Артура.

Якою тайною окружують Японцї свої акциї, про те най сьвідчить хочби се, що досї не знати, хто властиво командує Японцями під Портом Артура. Отже

НАШ АЛЬБОМ.

Франц Михайлів.

Ридання.

Незабутій-чужій.

I.

На ридань безмежне море
Я покину серце хоре, —
повні суму і задуми
я покину свої думи
на ридань безмежне море...

А колись, як тебе зорі
збудять ясні, як на морі
життя вчуєш ся, дївчино,
знай, що я для тебе гинув
й тонув в слїз горячих морі...

5./VIII.

II.

Душі моєї ходять шляхами
сумні, страшнії хвилї безтями,
а моє серце чахне і вяне,
очи гіркими плачуть сльозами,
бо вже для мене сонце не встане...

Мрій моїх марно повяли цьвіти
із мого неба зникли блакити,
Куди не ступлю, скрізь бачу пекло
і вже не хоче ся менї жити,
бо не моя ти, бо ти далеко...

3./III.

III.

Всьо то, що було, вже більше не верне...
В часу безоднї хвиля потапає —
від мене втїкло щасте химерне
і то, що було, більше не верне —
тебе не має, ах, тебе не має!..

Сум лише чорний лишив ся в груди,
сум лише чорний і певність того,
що ти зі мною жити на будеш,
що сам перейду життя дорогу —
сум лише чорний лишив ся в груди...

3./III.

IV.

Як в серцю чую ще яку трівогу,
то лише того бою ся, що може
ти з ним перейдеш всю життя дорогу,
при його боцї (ох Боже, мій Боже!..)
й я тобі сього заказать не змогу...

Як в серцю чую я яку трівогу,
то не бою ся я, їй Богу, того,
що менї може крізь пусті толоки
іти прийде ся — я бою ся того,
що іти буду під твоїм уроком...

3./III.

V.

В погоду хочу я лице убрати,
щоб було чисте мов блакити неба
і між людьми все веселим здаватись,
хоч менї сумно і плакать би треба —
в погоду хочу я лице убрати...

Бо хотяй гордість далеко від мене,
я не бажаю, я сього не хочу,
щоби глядїв хто поглядом студеним,
як важко плачуть мої бідні очи,
як з болю вю ся мов хробак нужденний...

3./III.

VI.

Знаю, що власне моє вагання
то не мала є причина сього,
що днесь з тобою жити не могу,
що моїгруди дере ридання,
що свого болю втишить не могу...

Плачу, хоч знаю, що се конечність
яку не змогу я вже змінити,
з якою вічно треба в муках жити,
хоч се природї й Богу суперечність,
знаю і мушу плакать, тужити...

V./VIII.

VII.

Серце не пукло в моїй груди
і в мозок кулї не післав я,
хоч все життя своє програв я,
хоч біль важкий шалїв у груди, —
серце поволи всьо забуде...

Але втеряв я дуже много,
коли зневіра мій мозок жерла,
бом життя ясну втеряв дорогу,
па яку більше вернуть не могу,
в серцю послїдна розприслась перла...

6./VIII.

VIII.

Життя програв я, так життя
не пощастилась менї карта,
але то добре знаю я,
що марно я програв життя,
бо ставки гра не була варта...

Спокій програв я... Знаю сам,
що дуже лихо гравя,
але нехай, нехай вже там,
хоч все на все програв я,
хоч я остав ся сам, ах! сам!..

3./III і 5./VIII.

IX.

(На чужий мотив.)

Як пливе тихо лебідь чорний
крізь нерухомі, синї води
і крил нїколи не розгорне,
з вихром не піде у заводи,
Як чорний лебідь, суму птах
через від сонних лине шлях —

пливуть часом так мої думи
через життя бурливі води
покинені в глубінь задуми
і з вихром не ідуть в заводи,
а крізь один лиш ходять шлях,
як чорний лебідь, суму птах...

X.

(На чужий мотив.)

Іду в країну сїрих мар
іду в чужий далекий сьвіт,
де мріти буду серед хмар —
іду вглубившись в душу власну,
в якій давно згас сонця сьвіт,
як гарф розбитих тони гаснуть...

Іду самотний... Не на бій,
не де нових зір сяє сьвіт,
а щоб притих на вік жаль мій,
щоби притих мій смуток сїрий,
а засияв у груди сьвіт
ясний у лучшу долю віри...

25./X. 1903.

XI.

У серцю маю смуток сїрий
і навкруги лиш смуток бачу,
за днями днї йдуть у зневірі
за днями днї лиш марно трачу,
без щастя правди і без віри...

У груди маю сум великий,
в душі нема нї крихти сили
лиш туга чорна й сум великий
і бажанне: десь край могили
мрій — раз покластись вже на віки.

7./VIII.

оей командант вислав парляментаря до Штесля, щоб залога піддала ся на бажане японьского мікада, що не бажае собі розливу крови, який по головнім штурмі мусить наступити. Як доносять до Daily Express із Токіо, ґен. Штесель японьску пропозицию що до здачі відкинув. Аташе маринарки американьский і французкий Порт Артура вже покинули. Значить ся, вже приходить рішуча хвиля. Про се сьвідчить і денний розказ Штесля до залоги. У нім говорить ся, що прийшла вже хвиля, в якій треба зібрати всї сили для оборони сего кусня росийскої(!) землї. „Йдучи за приміром хоробрих предків наших не уступимо ні на крок, не видамо нашим ворогам нїчо і відважно й рішучо станемо проти них. Покараем ворога за безличну (!) напасть. З нами Бог, знайте се погани!“ Се послїдне заадресоване до Японців, але чи се їх переконае — питане. — Тимчасом іде під Портом Артура, а властиво вже в нім самім страшний, кровавий бій. Японцї окуплюючи кроваво свої здобутки, поступають крок за кроком вперед. Тепер мають в своїх руках вже такі позициї, що з них можуть бомбардувати саме місто і внутре властивої твердинї. Як пише „Русь“ дня 16. с. м. погибло Росиян 2000, отже Японців яко облягаючих мусїло впасти ще більше. Бюро Райтера принесло із Чіфу із уст Хінців, які 18. с. м. покинули Порт Артура на джонках, вістку, що 14. і 15. зведено велику борбу під Портом Артура, яку 17. поновлено. Японцї мали втратити 20.000(!) людий. Головний їх атак був спрямований на лїве крило Росиян. Здобуті горби Японцї вже укріпили.

Із Манджурії.

З Мукдену доносить рос. аґ. тел. під датою 19. с. м.: На поли борби всюди супокій; на полудневім фронтї цофнули ся Японцї до Гайчен, На фронтї східнім віддалені вони під Ляояну на 27 верств. Передні сторожі віддалені тут на 5 верств. Що днини відбувають дрібні стрічи. Борби ожидають кождої днини.

Письмо з краю.

Із Вашківців

Наше місточко не остало позаду решти монархії і також сьвяткувало величаво день цїсарских уродин.

Вже від полудня попереднього дня зачали всї прибирати свої доми чорножовтими хоругвами, портретами нашого цїсаря і вінками. Вечером засияли якби на даний знак у всїх вікнах сьвічки і при музиці та вистрілах рушили селяни Вашківскої громади враз із місцевою „Сїчию“ із смолоскипами до будинку староства, де їх очікував управ. староства з своїми урядниками. Сурмач сїчовий затрубів, всї поздіймали капелюхи, а начальник громади п. Балошескул промовив до п. Штронера, висказуючи ему преданність сеї громади. Но на диво ті сотки селян-Русинів, що тут зібрали ся і в чиїх імени п. Балошескул говорив, хоть слухали з увагою тої бесїди, не розуміли нїчого. Вони не знали про що ся говорить, бо їх начальник хоть Русин і хоть заступае руский нарід (бо тих кількадесять Поляків, з котрими він тримае, не мож порівнати з кількома тисячами Русинів) встидаючи ся певно своєї рідної мови, заговорив лиш по нїмецки. Се зробило на присутних дуже прикре враженє. П. управитель староства зміркував, здаеть ся, также се і мабуть, щоб направити бесїду свого передбесїдника бодай почасти, відповів коротко по нїмецки а потім, подякував гарними словами по руски. На другий день взяли участь в богослуженю всї урядники під проводом п. Штронера у всїх церквах а на конець й у темплю, де відсьпівали сіонїсти і „Сїчовики“ народний гимн.

Се жидів так утїшило, що запросили всїх учасників на перекуску. Явили ся на неї всї урядники і представителї, не було лиш начальника громади, котрого здае ся не запрошено. Перше слово при столї забрав представитель жидівскої громади п. Лїфшес, дякуючи п. завід. староства за его справедливе поступоване з всїми нациями без ріжниці. Пан Штронер, відповів, що він нїколи не робив і не буде робити ріжниці межи нациями і взнїс наконець шклянку за стан хлїборобів на руки присутного селянина п. Адама. По сїм слїдувало много иньших промов, межи котрими найважнїйша була п. нотаря Стрийского, котрий меньше більше так сказав по руски: „Я правдивий Русин, в моїх жилах пливе руска кров і я яко такий дякую в імени руского народу сеї місцевости громадї жидівскій за то, що она пізнала нашу ретельність і справедливість і тривала з нами в радости і смутку. Дай Боже, аби сї два найгірше упосажджені народи тримали разом й на далї так, а прийде час, що і в наше віконце засьвітить раз сонце.“ На сї із серця висказані слова відповів сейчас аптикар п. Вільнер, хоть жид чисто рускою мовою, заявляючи, що жиди тримали з Русинами при послїдних виборах нї за гроші, нї через підпрошене, лиш з переконаня, і так будуть поступати і на далї. Жиди з утїхи кричали „славно“ і сьпівали з Русинами „Мир вам братя“. — Ще додам, що тутейші Русини признають з вдоволенем, що п. управ. староства, котрого з початку здае ся зле поінформовано з ворожої нам сторони, пізнав з часом руский нарід і обіцюе відносити ся до него з найбільшою прихильностию.

Вашківский.

НОВИНКИ.

Цїсар із нагоди своїх уродин подарував решту кари 88 вязням.

Подорож д-ра Кербера. Президент мінїстрів приїде до Чернівців дня 3. вересня ранним потягом і заїде до краєвого правительства. Там будуть відбувати ся від год. 10—12 пер. пол. принятя урядників і корпораций. О годинї 12-ій в пол. слїдуе оглянене будівлї кр. суду і палати справедливости та представлене судових урядників, о год. 2-ій обід у краєвого президента, а по пол. оглядане замітнїйших мийских будівель. Вечером о 9-ій год. уладжуе в честь д ра Кербера super митрополит Репта.

Презид. суду К. Кляр із нагоди приїзду д-ра Кербера перервав свій урльоп і повернув до Чернівців. Дня 15. вересня від'їде на дальшу частину урльопу.

Під розвагу еміґрантам. Спол. Держави що раз більше обмежують приплив еміґрантів. Санїтарний догляд переводить ся тепер так строго і безпардонно, що 1903 р. завернено 10 тис. еміґрантів назад до Европи. Також домагають ся, щоб еміґрант мав при собі готівку бодай 10 дол., инакше завертають їх ще з острова Еліот до Европи. Про се розіслало тепер обіжник мінїстерство справ внутрішних, який повинен стати пересторогою для еміґрантів.

Посьвяченє вуглового каменя під другу частину Академічного дому в Чернівцах відбуло ся в четвер о год. 5 по пол. На се сьвято прибув сам президент краю кн. Гогенльоге, митрополит Репта, пралат Шмід, бурм. Кохановский, голова жид. віроісп. громади Штравхер, ром. конзуль Коґальнїчеану, сам фундатор Марку Фішер, президент суду Кляр, надсовітник суду В. Ясеницкий, сов. двору Кнїпфер, ґен. майор Горнїк, сов. Захар, сов. Дузїнкевич, сов. Тітинґер, раб. Розенфельд, дир. Пашкес, унїв. проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий, сов. дв. Кляйнвехтер і др. А. Гальбан та будівничі Проске і Сальтер і заступники академічних товариств: „Сїч“, „Зефіра“, „Австриа“, „Жунїмія“, „Гебронїа“, „Гасмонея“, „Акад. Lesehalle“ і „Унїтас“. По підписаню фундацийної грамоти через присутних промовив проф. Гальбан заступн. головного куратора „Studentenheim“-у, згадуючи зріст сеї институциї і дбайливість президента краю про неї і жертволюбивість Марку Фішера, який уможливив своїм княжим датком нинїшне сьвято. У відповідь на те зазначив кн. Гогенльоге велике значіне „Академічного Дому“, у якім повинна незабаром ствти й mensa academica, щоб спомогти незасібних студентів. В сїй справі заслужив ся як раз п. М. Фішер, якого імя остане на все в памяти студентства. З огляду на день посьвяченя сего дому уважае президент за найвідповіднїйше покінчити промову окликом в честь цїсаря, який присутні тричі повторяли. — Відтак прочитав унїверзитетский секретар др. Норст фундацийну грамоту, після чого промовив іменем унїверзитету проф. сов. двору Кляйнвехтер. Він пригадуе 1875 р., коли то основано черновецку alma mater, згадуе еї розвиток і злидні тутешного студентства, які як степендийний референт правничого факультету мав нагоду добре пізнати. Із помочию студентству поспішив сам цїсар, основуючи степендиї, а за ним і иньші жертволюбиві люди. За ініциативою проф. Гальбана збудовано 1900 р. Академічний Дім, а завдяки жертві п. М. Фішера будуе ся нинї его друга частина. Проте іменем унїверзитету дякуе щиро всїм, хто причинив ся до сеї справи. Після відповіди кн. Гогенлього зійшли присутні до фундаментів, де слїдували трикратні удари молотком у вугловий камінь а відтак відфотоґрафоване присутних. Вечером уладив п. М. Фішер сьвяточний інтимний пир в гарно прибраних салях готелю „Централь“. Запрошені на него були майже самі учасники пополудневого сьвята. Із рускої громади взяли удїл в пирі надсов. В. Ясеницкий і кандидат прав, Я. Весоловский (представ. „Сїчи“). Підчас бенкету промовив кн. Гогенльоге, пючи здоровле фундатора і господаря. По годинї 11-ій учасники всїд за президентом розійшли ся.

На численні запитання із Галичини в справі вписів до буковиньских ґімназий подаемо до відомости, що із за віку учеников не робить ся тут нїяких перепон при приниманю учеников до 1 кл. ґімназияльної, бо границя віку, до якої мож пр'инимати учеников не е обмежена нїяким законом.

Двоїтна служба військова. По скликаню сесиї парляментарної увійде під дискусию правительственний проект, який заводить двоїтну службу військову та при тім накладае нові тягарі військові на населене. Нїчо не приходить даром!

Страйк робітників будівельних. На робітничих зборах, що відбули ся в пятницю, рішено розпочати в понеділок загальний страйк.

Із ц. к. желїзниць держ. Із днем 1. вересня стане особовий потяг ч. 4556 від'їздити із Сучави о год. 3·45 а до Іцкан буде прибувати о годинї 4·5.

Страшливі зізнаня. Мужицкий парубок Ґрадер із Вільгельсбурґу біля Ст. Пельтен з'явив ся вчера в віденьскім судї і признав ся, що недавно убив трое людий. Єго сейчас арештовано.

Нові 10-коронові банкноти будуть пущені в обіг в місяци падолистї або в грудни. На них буде образок представляючий головку дитини, доньки кн. Роган. Маляр австро-угорского банку, котрому було поручено нарисоване образка на нові банкноти, здибав на улици дуже красну дитину, довідав ся, чия она і випросив дозвіл украсити єї портретом нові банкноти.

Пес в армії росийскій. В Росиї кожда компанія піхоти має 4 пси. В полку е 64 псів. Тих псів уживають не лиш до висліджена ворога, до присиланя рапортів, але они вишукують також ранених. Часом алярмують фалшиво ворога, а то в сей спосіб, що псови на хребтї уміщують апарат з 5 ладунками, до котрих причіплений е льонт. Той льонт запалюють і пускають; а коли пес зближае ся до передних сторожий неприятеля, ладунки експльодують, а неприятель гадае, що то віддїл війска.

Лїкар Жбанков. 6)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаева).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Як же відносять ся лїкарі до неомальтузияньства й до всїляких засобів запобіганя, чи заспокоюють вони вимоги своїх здорових пациенток, які часто зовсїм отверто питають в лїкаря за найдоцїльнїйшими засобами проти зачатя? Не підлягае сумнївови, що лїкарі беруть у сїй справі дуже велику участь, але порахувати її дуже трудно, бо-ж ся хосенна дїяльність належить до найінтимнїйших і обидві сторони тримають єї в найбільшій тайнї. Однак де-котрі закордонні лїкарі дуже енерґічно пропаґують свої погляди й занимають ся навіть винайденем і реклямуванем нових засобів проти зачатя. Др. Ганс Терді (Terdy) скаржить ся в одній нїмецькій часописї, що Едінбургська коллеґія лїкарів виключила д-ра Альтгута (Althutt) за те, що він видав книгу, у якій описуе й радить уживати де-яких засобів проти зачатя. А про те Терді потїшае себе тим, що неомальтузиянське вченє знаходить собі все більше й більше прихильників і між лїкарями так, що останнїми часами один з лїкарів у Петербурзї (дуже поважане імя) „тайный совѣтникъ“, записав ся довічним членом тої лїґи. З сього повідомленя видно, що ествуе навіть цїла міжнародна лїґа для підтриманя нової науки. Д-ри Цеплєр (Zepler), Бірнбавм (Birnbaum) виголошують, [проти них завзято повстае др. Бенїґ (Bönig)], що лїкар не повинен і навіть не маe права розважувати над подробицями кожного випадку, в якому звертають ся по його поміч ті, що хочуть запобігти зачатю. Др. Герцберґ (Herzberg) іде ще далї: коли лїкарі не заспокоювати муть таких вимог, що їх місце заступлять баби, і лїкарі втратять своїх хорих; слухатись сиеї ради, після гадки Цеплєра (Zepler), значить тілько „числити ся з свобіднїйшими поглядами на суспільні й економічні питаня, які все в житю промощують собі шлях що раз більше й більше“. Яких мало гарних слів і принципів не можна навести для оправданя найогиднїйших вчинків, коли тілько вони хосенні для їх оборонцїв. Характерним в сих заявах е те, що лїкарі чинять волю пациенток не з розуминя конечности або користи для них, а з обави того, що останні звернуть ся до баб і вони втратять великі гонорарі. В Мельбурнї хірург О. Гаре (O. Hare) продав акцийному товаристу патент на право торговлї осібним порошком Silenette, який би то запобігае зачатю, й коли на загальних зборах видїлу Британського лїкарського товариства в Вікториї голосовано над тим, чи виключити сього хірурґа з товариства, то за виключенем подано меньше нїж $^2/_3$ голосів, потрібних для виключеня, — ясно, що лїкарі, які голосували за О. Гаром, спочували його дїяльности.

„Врач“ 1899, року писав, що штучні заходи проти зачатя дуже ширять ся не лише у Франциї але й в Нїмеччинї і у нас в Росиї. І справдї і в нас, як і на Заходї почали явно реклямувати усїлякі засоби. Так от, того-ж року до „Врача“ прислано друковане оголошене казанської дроґуєриї Г. В. Майзеля: „Новина! гігієнїчні охоронні пластинки „Галь“ проти вагітности“, а далї обурюючі подробицї уживаня сих пластинок. Треба завважити, що в нас усї медичні оголошеня можна робити лише за дозволом лїкарського видїлу [1]). Як же-ж воно так?

(Далї буде.)

[1]) Врачебное отдѣленїе — видїл міського уряду. Складаеть ся із директора видїлу й його помічників і займаеть ся правами лїкарів, аптикарів і таке иньше і судить за неправильне виконуване своїх обовязків.

Видае товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.
За редакцию відповідае Іван Захарко.

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

По значно знижених цінах продаю літні парасольки, соломкові капелюхи, літні черевики, як також всілякі сезонові артикули літні.

Склад ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Chevreaux знаменитої фірми Ант. Чапек. ців і дітий з Chavreaux, Korkalf, Gems

Попер і самостійна продаж черевиків Черевики для пань, панів, дівчат, хлопі телячої шкіри в ріжних фасонах. Черевики суконні, систему Кнайпа, дра Лямана, сандали, і домові.

Краватки літні фулярові, в наймодніїших фасонах.

Рукавички шовкові, ткані з ниток гладкі, півруквички цілі Glacè в найбільшім виборі.

Білє мужеске найліпшого рода з вефіру, батисту, піки, полотна, шіфону, ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Паньчохи і підвязки найліпшої сорти для пань, панів і дітий. Товари шкіряні: Пояси для панів і пань.

Самостійна продаж капелюхів ц. к. насифа Піхлера і Синів в Ґрацу як також біґа у Відни, Борсоліна в Італії. — Найфільцових, з льодену, як також шапок, капелюхів стрілецких і т. и.

двірної фабрики І. Г. Іта у Відни, і Йонайбільший вибір капелюхів П. і С. Ґабільший вибір капелюхів соломкових і

Літні парасолї по сильно знижених цінах, палички, Entoutcas, для дітий. Найбільший вибір парасолїв і паличок до проходу.

Артикули до подорожи, найновійший вибір куфрів, валїз, віденьских і заграничних фабрикатів з замками і без них, пуделок на капелюхи, пледів, коців, кошиків на начине, ремінців, нецесаріїв і иньших подібних артикулів.

Артикули до гри Lavn-Tennis, ракети, бальони, черевики, пояски і т. и. Дамскі і мужескі шпортові шапки.

Рушниці, револьвери, ріжнородне оружіе і мунїция.

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска ІІ, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—·20
О. П. „Хлопці садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець.“	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гаршин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старці“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ ІІ часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—
Ів. Сянюк. „Образки з житя“	—.20

Ом. Попович „Пів сотнї повісток“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка“ для ІІ. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—·40
„ „Порадник‘ як закладати каси	—·20
„ „Буковиньска Русь“	2·40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“	—·20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“	1.—
Піруляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—·50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4·—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1·20
Франчук: „Оферма“	—·20
Підеша: „Восток і запад“	2·—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—·30
Марченко: „Власна хата“	—·20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—·40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewczenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“.)

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу проти в шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводиаь разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 літ виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНІСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпенах на жите в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродійні цїли; длятого на жите треба обезпечати ся тілько через „Днїстер“.

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНІСТЕР уділяє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНІСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Розписанє конкурсу.

В громадї **Руска Молдавиця** буде обсаджена стала посада **громадского секретаря** після закону із 19. грудня 1889, кр. зак. і V. Л. Ч. 24.

Із сею посадою є получені отсї побори: *а*) 800 К пенсиї, *б*) помешкане, *в*) потрібна скількість опалового дерева в незменшенім станї, і *г*) яриновий город.

Поданя треба вносити до 20 вересня 1904 у підписаного, заосмотривши їх в слїдуючі прилоґи:

1) урядове сьвідоцтво про вимагані від громадских секретарів і бодай з добрим успіхом зложені іспити;
2) виказане знаня рускої мови краєвої в мові і письмі:
3) сьвідоцтво дотеперішною занятя і
4) сьвідоцтво моральности.

Руска Молдавиця, дня 20 серпня 1904.

Начальник Громади
Димитрій Балабащук.

(1—3)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Українець

Дезертир з Росиї

що розуміє добре господарство і купецтво, а передовсїм торговлю церковними ризами пошукує сейчас занятя. Листи адресувати до редакциї „Буковини“ для Емануїла Н.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 96. Чернівці, пятниця дня 13. (26.) серпня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Царский маніфест.

Із нагоди уродин престолонаслїдника видав цар ось такий амнестийний маніфест:

Тїлесну кару для селян, а також для приналежних до армії і фльоти, де еї примінювано за кількаразове нарушуване обовязків, зносить ся. — Усї залеглости селяньскі в оплатах за увлащене, в податках земских і других умор'юе ся і увільнюе ся сїльске населене від звороту пожичок удїлених в часї недородів. Крім того дарує ся ріжні кари. — Провини, що потягають за собою гривни, арешт, або кріпость без утрати прав остають безкарні, як в дни наслїдника трону не були ще донесені або осуджені. Крім сего признає маніфест ряд пільг для злочинців і вязнів. — Полїтичні проступники, що відзначили ся добрим поведенем, можуть по відбутю кари на поручене міністра справедливости набути на ново горожаньскі права. Полїтичні злочини, числячи 15 лїт назад від уродин наслїдника престолу, які до тепер не зістали відкриті йдуть в забуте. Полїтичні проступники, що втекли за границю, можуть за дозволом міністерства справ внутрішних вертати до Росиї. — Фінляндцям дарує ся всї податки і податкові залеглости до 1. сїчня 1904. р. і четвертину удїленої пожички в готівцї або збіжу і муцї. Всїм їх громадам дарує ся нестягнені ще гривни за невибране членів до асентерункових комісий 1902./3. рр. Фінляндиї, що без дозволу покинули Фінляндию можуть вернути до року. Фінляндцї, що ухилили ся від служби військової будуть некарані коли до 3 місяців після уродин престолонаслїдника зголосять ся до військових властий. Проступки, з виїмком крадїжи, рабунку і спроневіреня, остануть безкарні. Ґен. ґуб. Фінляндиї одержує поручене застановити ся над полекшої долї тих осіб, що їм не вільно пробувати в Фінляндиї. Сїмї жидів-дезертирів звільнює ся від військових кар. Вкінци прирікає маніфест забезпеку вихованя дїтий офіцирів і салдатів, що погибли у японьскій війнї.

От і конець маніфеста, на якого видачу мабуть не мало вилила европейска опінїя і теперішна полїтична ситуация в Росиї. Правда сей маніфест улекшить долю богато людям, але в нїм нема й слова про зміну осуружної системи, якою править ся Росия, нема й згадки про людскі права і свободу. Помилуване полїтичних являе ся супроти сего ілюзоричним, воніж не можуть спочити у борбі проти абсолютизму. Колиж так, то сей маніфест є хиба розтягненем петлї, яка знов стягне ся на шиї росийских підданих, доки сама не трісне, на що вже крайна пора.

Полїтичний перегляд.

Галицкі Русини а др. Кербер.

На день 31. с. н. т. є на час побуту др. Кербера у Львові скликає полїт. товариство „Народна Рада“ всенародне віче у Львові, щоб на нїм, як говорить ся у відозві, „сам нарід публично але льояльно і отверто, як пристало на сьвідомих і вольних горожан конституцийної держави, проговорив про свої кривди, дав сьвідоцтво правди тому, що говорить наша преса, що говорять і говорили вже від давна наші дїйсні заступники в соймі і державній радї. Др. Кербер оголосив через віддані собі дневники, що він хоче особисто і на живо пересьвідчити ся про положене в краю — нехай же має нагоду почути се від самих народних мас, котрих голосу в таку хвилю хиба нїхто не важить ся обкроїти, нї задавати“. Проти віча сего виступили вже москвофіли у своїм „Галїчанинї“ із ріжними виводами в яких однак они не в силї вкрити свого гнїву, що при орґанізациї віча поминено кацапів, якіж прецї повинні раз зрозуміти що русскіе не можуть бути представителями нашого народу.

Нові пушки.

З Відня доносять, що справа нових пушок в австро-угорскій армії буде ще перед кінцем сего місяця остаточно залагоджена. В послїдних тижнях відбували ся проби з новими пушками коло Вешпріму на Угорщинї під командою будапештеньского коменданта корпуса кн. Лобковича і винали дуже добре. Тепер ті пушки перевезено на пробу на Штанфельд коло Вінер-Найштадт і тут будуть до них стріляти з иньших пушок, щоби тим способом випробувати видержимість материялу. Отже зараз по тій пробі войсково-технїчний комітет займе ся остаточним залагодженем справи пушок. Деякі фабрики понадсилали вже свої оферти.

В Македонії.

Відносини в Македонії мало що змінили ся на лїпше. Туреччинї й не при думцї якісь реформи. На жадане держав установлено міжнародну жандармерию, котра однакож показала ся за мала. Амбасадори Австро-Угорщини і Росиї домагають ся побільшеня числа офіцирів при жандармериї і пишуть ноти до Порти, а Порті то й байдуже. В санджаках скоплїйскім і дїбрійскім вибухли знов розруси, а магометаньске населене в скоплїйскім вілаетї противне реформам і бурить ся. Борис Сарафов, проводир македоньских ворохобників в розмові з кореспондентом ґасети „Petit Parisien“ так характеризує положене в Македонії. Відносини в Македонії — каже він — суть дуже злі. Турки старають ся зредукувати мірцштеґску програму реформ до мінїмум. Орґанізация жандармериї не доведе до нїякої цїли і вийде більше в користь Туреччини як Македонії. Насильствам зі сторони турецкої нема кінця. Туреччина й доси не відбудувала спалених міст і сїл, анї не виплатила відшкодованя. В виду того не може бути й бесїди про скоре здушене революцийного руху. Не зложимо оружия — закінчив Сарафов — доки не осягнемо нашої цїли.

І справдї в Македонії зачинає знову ширити ся ворохобня. З Константинополя потверджують вість, що властям поліцийним удало ся прихопити якогось підозріного чоловіка, у котрого знайдено плани васадженя у воздух двірця і вартатів зелїзничих в Єдікулю, передмістю Константинополя. Зачувати дальше, що дирекция зелїзниць ориентальных одержала знову письма з погрозами від македоньских комітетів революцийних. В виду того власти збільшили ще сторожу над шляхами зелїзниць і на двірцях.

Плєве заговірником.

Нечайна смерть Плєвого подала нагоду до публїкациї ріжних спогадів і заміток, які відкривають не одно темне місце дїяльности сего представника реакциї а заразом кидають ясне сьвітло на внутрішні відносини росийскої имперії за послїдні часи. Часопись L'Européen приносить в 140-ім числї один такий спогад п. заг. La conspiration Plehwe-Soudéikine-Dégaïeff.

В роцї 1883 склала ся в Петербурзї інтриґа, котра складає один із найбільш фантастичних роздїлів росийскої исторії. Роля, яку відограв тут Плєве, так характерна а при тім мало звістна, що не завадить розказати ту подію незвичайно важну для характеристики росийского міністра.

Дмитро Андреєвич Толстой, ультрареакціонер, був міністром внутрішних справ. Як автократ, він зовсїм не вагував ся кілька рази вмішати ся в справи всемогучого начальника полїциї — Плєвого. За се той дуже негодував на него. Попри се Плєве стремів сам до теки міністра внутрішних справ; але що він ще був за молодий, хотїв випхати на то становиско чоловіка без найменьшого хисту а при тім певного — а сам стати его „товаришом“ (заступником).

До сего треба було двох річий. Перш за все уможливити наслїдство по Толстоєви, себто дати его убити нїгілїстам. Відтак найти наслїдника, котрим серед даних обставин не міг бути нїхто другий як сей, що вславить ся придушенем революцийного руху.

Сим чоловіком був Судейкин, factotum Плєвого, его полковник жандармериї, чоловік без скрупулів, котрий виконував все, що Плєве придумав, при тім дурний і честилюбивий. Плєве впровадив его в

Лїкар Жбанков. 8)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва). Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Мало того, знаходять ся навіть професори, медичні журнали й товариства, які обстають за карами на тїлї і пропаґують заведене їх навіть там, де їх нема [1]). Проф. Берґман (Bergmann) у судї в Берлїнї обставав за педаґоґічною висїканкою і доводив, що 59 ударів, які дали хлопцеви монахи бамбусовою палицею не є катуванем, але лише педаґоґічною висїканкою, на яку хлопець цїлком заслужив. Президент суду висловив сьому хірурґови й тайному совітникови догану за його недозволену промову а публика нагородила його псиканєм і наріканєм. Нїмецка праса вияснила сей вчинок Берґмана тим, що він родив ся й виховував ся в Росиї! Льондонська дуже розповсюджена лїкарська часопись „The Lancet“, скаржучи ся на те, що в Льондонї побільшало убійств і рабунків, що походить, мовляв, від легкости кар — пропонує провчати злочинцїв різками або тяжкою роботою, при чім усї виновники нелюдских нападів конче підлягати мають обовязковій висїканцї. Усї отсї пропозициї робить ся із таким легким серцем тому, що вони не тикають ся анї нас, анї нашої верстви. І та-ж сама часопись (див. висше) заступила ся за лїкаря, засудженого на смерть за переступний викид, хоч, розуміеть ся, крадїж поповнена голодною людиною є більш зрозумілою нїж убійство поповнене лїкарем, що робив се задля великого гонорара. Судово-медичне товариство в Новім Йорку 1899 р. обговорювало питанє про привселюдну кару бичами при тому майже усї, що брали участь в дискусиях висловили ся за бичами за певні провини. Та сама часопись „The Lancet“ висловлюеть ся і за карами на тїлї для дїтий. („Врач“ 1901 р. Ч. 43); слухаючись тої поради старший лїкар дїточого шпиталю Lionel Stretton („Р. Врач“ 1902 р. Ч. 4) визнає конечність кари на тїлї для школярів, вимагаючи лише, щоб кару уживано лише на тих частях тїла, які, як здаеть ся, природа спеціяльно призначила для сїеї мети ?! (до більше циничної безличности трудно добалакатись!) Сей гуманїст висловлюеть ся дальше проти караня тонкою лїскою, позаяк вона може розсїкти шкіру, а пропонує для сього „добру грубу лїску, півдюжану [2]) ударів якою навряд чи можуть коли небудь пошкодити“. І такі циничні, противні усїм законам медицини дає старший лїкар шпиталю у просьвїченій Анґлії. Тому цїлком зрозумілим є те, що публика взагалї мало йме віри лїкарям, що для своїх особистих інтересів і переконань перекручують усї закони науки.

Отже, просьвічена заграница починає забувати й наслїдувати нас (т. є Росиян *Пр. Ред.*), заховавших ганебні кари на тїлї. Але-ж в честь росийських лїкарських з'їздів, товариств і поодиноких лїкарів треба сказати, що вони в останних восьми лїтах уперто борють ся проти кар на тїлї путем петиций, протестів і праси, доводячи цїлу ганебність і шкідливість сих кар. Пироговський з'їзд усїх росийських лїкарів, земські з'їзди: пермський, смоленський, московський, александровський повітовий, вітебський сїльский, лїкарські товариства: казанське, саратовське, смоленське, новгородське, воронїжське, іркутське, єнїсейське, омське, ярославське, мінське й иньші ріжними часами виступали проти кар на тїлї. З поодиноких лїкарів треба згадати надто завзятих противників їх: небіжчика Є. Н. Сребреннїкова, Вол. І. Яковенка, В. Ф. Бушуєва, Н. С. Лобаса, А. П. Чехова, Н. М. Коновалова, І. М. Ґвоздова, Н. І. Кірілова, В. М. Михайлова, Ниф І. Долгополова, М. О. Шайкевича і иньших і на чолї їх стояв Вячеслав Аксент'евич Манассеїн, який цїле своє житє присьвятив боротьбі з усїлякими насильствами й неправдою житя. Пироговський з'їзд, який що-йно скінчив ся, знову повторив свою петицию й треба сподїватись, що за ним знову підуть і иньші лїкарські з'їзди і товариства, позаяк, після справедливої уваги казанського проф. І. М. Ґвоздєва, „лїкар більше, нїж хто иньший повинен з усїх сил, і усїми залежними від нього способами причиняти ся до викиненя тих постанов з законодавства“. Треба сього не лише в інтересах ка-

[1]) „Врач“ 1899 р. Ч. 16, 1900 р. Ч. 43, 1899 р. Ч. 33.

[2]) Дюжин = тузїн = 12.

зносини з найбільш честилюбивим нїгілїстом, Деґаевом. У Деґаева відбували ся звичайно сходини нїгілїстів. Судейкин, предкладаючи по порученю Плевого убите міністра Толстоя, придбав собі довіре Деґаева. Деґаев впровадив его на нїгілїстичні сходини і так коспірувала полїция на спілку з нїгілїстами.

Гра була небезпечна для всїх. Коли Судейкин зміркував, що у Деґаева честилюбивість сильнїйша чим переконане, познакомив его отверто з пляном Плевого. Деґаев орґанїзував убите Толстоя. Плеве, обзнакомлений зі всїм, мав казати через Судейкина арештувати деяких нїгілїстів, але не тих що були дїйстно винні і їм відтак позволено би утечи. Судейкинови було би легко доказати, що виловив цїлу правлячу ґрупу революцийної партиї. При помочи Плевого Судейкин став би міністром внутрішних справ з Плеве его заступником. З другого боку Деґаев мав стати начальником полїциї. Деґаев, як сам відтак запевнював, приняв се місце, кажучи собі, що в такім положеню міг би відповідно до обставин дїлати або против правительства або против своєї партиї. Він не мав нїчого до страченя. Деякі з его товаришів, вважаючи его чесним, видїли незвичайний успіх в тім евентуальнім іменованю.

Між тим Плеве домагав ся від Деґаева доказів его полїцейскої льояльности. Сей не надумував ся довго. Він видав Плевому дві революціонерки найславнїйші і найбільш пошукувані; приловлене тих революціонерок мало бути незвичайним успіхом для змовлених. Таким чином зраджено Веру Фіґнер і паню Волькенштайн; одна з них ще сидить в шлїссельбурґских казематах, другу увільнено перед кількома лїтами. Зраду Деґаева швидко відкрили другі революціонери. І від сеї хвилї не було й бесїди про успіх змови, так як серед таких умов нїодин член партиї не згожував ся на убійство Толстоя. Плеве знав про се добре. А що зрада Деґаева дала ему в руки великий успіх, котрого він потребував, щоби стати заступником міністра внутрішних справ (хочби й при Толстім), він закинув давний намір і оставив Судейкіна і Деґаева їх судьбі. Що до першого, він був певний його мовчанки, бо міг на него кождої хвилї донести, що він бував на нїгілїстичних сходках. Про другого був певний, що той не уйде пімсти своїх товаришів. Що більше! він повідомив царя про детайлї заговору на Толстоя, не згадуючи імени Судейкина і удостоїв ся незвичайного признаня і похвали за відкрите заговору, котрим сам кермував.

Деґаева завізвано перед революцийний комітет. Опираючи свое оправдане на урядових документах, він вспів викрутити ся. Революціонери переконали ся, що Судейкин небезпечнїйший чим Деґаев і *приказали сему послїдному убити* Судейкина і втечи за границю. Деґаев зорґанїзував заговор. І в хвили, коли его висланники забили полковника полїциї (атентат з 28-го грудня 1883), він утїк до Америки, де живе досї.

Плеве відітхнув свобіднїйше. В найблисшім часї став він „товаришом" міністра внутрішних справ.

Росия й Японїя.

В Шанґаю.

Члени тїла консулярного в Шанґаю відбули 22. серпня пополудни довшу конференцию, в справі запутанин, які настали в наслїдок того, що російскі военні кораблї „Аскольд" і „Ґрозовой" задержали ся в порті по над приписаний час, однакож не порішили нїчого. Таотай заявив іменем хіньских властий, що дозваляе Росиянам позістати до 23. с. м. Американьский адмірал заявив, що готов супроводжати Росиян аж на три милї поза округ порту.

Справу російских кораблїв в Шанґаю *порішив* остаточно сам цар, приказуючи контр-адм. Райхенштайнови їх розброїти, що виконано вчера о 7. год. веч.

Порт Артура.

У Вашінґтоньских правительственних кругах одержали вість, після котрої упадку Порту Артура можна сподївати ся кождої хвилї. Здогадують ся того також і з того факту, що американьский аташе войсковий, капітан Меклї, котрий заявив, що позістане в Портї Артура аж до хвилї, в котрій упадок або капітуляция будуть вже лиш квестиею кількох годин. Рапорт присланий Меклїем до Вашінґтону описуе страшні муки і страданя, які мусить зносити російска залога. Шість тисячів ранених вояків лежить в лазаретах, а для прибуваючих щораз нових нема вже анї постелї, анї взагалї місця. Вояки особливо же від артилериї млїють від утоми і зморені сном засиплюють при пушках навіть підчас борби. Японьські кулї летять густо на улицї міста. Коли Меклї виїзджав з кріпости, щоби в голубинім заливі всїсти на хіньску джунку японьский ґранат впав до его помешканя і знищив его зовсїм.

„Севастополь".

Бюро Райтера доносить із Токіо. Панцирник „Севастополь" котрий вівторок рано виїхав з Порту Артура, наїхав на міну і потерпів так значні ушкодженя, що его до порту вже затягнули.

Нові офіцири.

Указом царским із 22. серпня іменовано 2039 вояків офіцирами.

Ще про „Новіка".

Телеґрама ґен.-поручника Аннова до царя *під оногдашною датою* о 1. год. в полудне звучить: Командант стоячої в Корсаковску залоги, телеґрафуе, що нинї о 7. год. рано неприятель заатакував вистрілами від моря Корсаковск і наробив великі шкоди. Друга доповняюча телеґрама подае, що неприятельский корабель появив ся перед Корсаковском о 6. год. рано і почав стріляти з віддалї 7 кільометрів. Бомбардиване тревало до $^1/_4$9 і корабель щез відтак поволи на овиді. Шкоди незначні, з людий нїхто не згинув. Командант япон. кружляка „Чітозе" доносить знов до Токіо: Кораблї „Чітозе" і „Чузіма" заатакували дня 21. с. м. над раном російский кружляк „Новік" в Корсаковскім заливі (на Сахалїнї). „Новік" тяжко ушкоджений затонув, а японьский „Чузіма" одержав незначне ушкоджене, котре вже направлено.

Дбайливість ґен. Штакельберґа про ранених.

Після борби під Вафанґу, в якій погибло кілька тисяч Росиян, було так богато ранених, що прямо годї було знати, де їх примістити. А що у ґен. Штакельберґа е власний поїзд, то хотїли там помістити тяжко ранених офіцирів, але ґенерал сему енерґічно супротивив ся. По перше він сам не конче був здоров, а по друге сей поїзд ховав він для своєї жінки і сестер, котрі товаришуть ему на війнї і ходять за ним. Крім того частину одного ваґона займае корова, що слїдкує всюди за ґенераловою сїмею. В часї більшої спеки приказував ґенерал поливати криші своїх ваґонів сьвіжою водою, якої й так важко роздобути, так, ще возять еї в окремих ваґонах-цистернах. Нехай ранені, як пише одна загранична російска часопись, глотають слину в той час, як водою поливати муть криші ваґонів, щоб его превосходїтельству ґенералови не було горячо.

Ранені Японцї.

Американьский лїкар штабовий Seamon, специялїст в области военної хірурґії поробив на поли борби в Манджуриї дуже цїнні замітки про те, як Японцї обходять ся з раненими. Їх система дае знамениті вислїди. В своїх лазаретах, що уставлені вздовж боевої лїнії удїлюють раненим лиш найшвидшої помочи і заосмотрюють рани лише антисептичним бандажом, а відтак відсилають ранених як найшвидше до Японїї. Завдяки сему багато ранених а то передовсїм кулями із мало-калїбрових карабінів, вже висїдаючи на землю японьску, находять ся в стадиї реконвалесценциї. Maximum смертности між раненими не переступае 3%. На шпитальнім корабли, який звиджував Seaman, їхало до Японїї 2.000 ранених, а з них по дорозї не умер нїхто.

Російскі зимівки.

Eclair-ови доносять з Харбіну, що російске правительство приготовлюе ся до будівлї зимівок для російских війск *біля* Харбіну. Там будують 60 касарень деревляних, по одній для кождого полку. Складають також великі деревляні шпиталї. На ярмарку в Новім Новгородї закупила *військова управа* богато футер і овечих скір. Може отсї кватири будуть лїпші нїж торічні, бо війска що прибували сеї зими під Ляоян неопаленими ваґонами — мусїли розкладатись під голим небом серед снїгів. Не було там нї хат, нї землянок — нїчого. Люди спали прямо серед снїгів. Потім стали рити землянки: вириють яму на аршин, прикриють жердками і землею і житло готове, хоч у сїй собачій ямі мокро й холодно. Із сеї причини розвельможнили ся були між російскими війсками пошести, які робили може й більші шкоди нїж японьскі кулї.

22. липня в Садаґурі.

Вже від двох недїль зачало чисте небо над Садаґурою мутитись. Грізні хмари, чорні та темні підносили ся із сходу і тягли повільно на захід, а з заходу на схід. Десь не десь блисне та загрохотить глухо, як із великого віддаленя. В парнім воздусї гомонїло щось невиразно і кождий мав неприемне чуте, що щось тяжкого на тонкій нитцї висить і мае небавом впасти.

І надійшов великий день: пятниця 22. липня.

Враз із сходом сонця стояв вже я на Садаґурскім малім ринку; він був вже цїлком оживлений. Ген повисше громадского уряду, аж поза головну пропінацию повно народу, чорна тьма жидів. З межи сеї темряви, виринае де не де як маленький островик з моря: біла сорочка, соломяний капелюх. То селяни, по части з нашої партиї, балакають з жидами, по части люди з противної партиї, вже порядно підохочені, свою совість заглушили, кричать диким зьвірячим голосом. Десь не десь товсті згінцї в масних кашкетах, водоноші, яткарі, підпанки і иньші індивідуа загадочного занятя. Від пятики їх очи мутні, лиця червоні, набресклї, рухи небезпечні, в руках грубі палюги. Иньші індивідуа фошкають ся ба сюди, ба туди, розглядають вулицями, нїби когось шукають і зникають у товпі.

В реставрациї на сходах — головній кватирі противників — на широкім ґанку, заняв місце ворожий штаб. Стоїть там кілька панотцїв, „русских" і волоских, кілька дїдичів та посесорів, грубих та товстих, аж їм очи позапливали а шиї не видко, німецкі жиди і кілька пяних селян, виборцїв-зрадників. З

раемих, але й тих лїкарів, які після своєї безвольности беруть участь в сїй ганебній карі.

Як се відхилене від наших заповітів і обіцянок мстить ся за себе, видно з вдатного описаня настрою сибірського лїкаря, який збирав ся спочити від служби (Мамін-Сібіряк „На покоѣ", начерк). Він усе згадуе свое минуле жите і службу у Сібіру; темні образи кар на тїлї скатованих злочинцїв устають перед очима лїкаря, не дають йому спокою в день, будять у ночи. У ночи від страху кличе він до себе свого небожа й слугу й розповідае їм про страсти, які бачив підчас своєї служби: „Але найстрашнїйше бувало, коли доводило ся виписувати з шпиталю для слїдуючої порциї київ. Відтягаеш кожен тиждень, кожен день, кожну годину. Боже мій! яка мука!... Попереду я сам млїв, а далї привик, себ то не привик, а отупів, як от людина тупіе від фізичного болю". Стрібуе лїкар заснути, а йому ввижаеть ся минуле в найстрашнїйших образах: „Він обходив тюремні шпиталї, де лїчено побитих злочинцїв; потім проводив на руштованя, потім лїчив покараного для нової кари. Які слова благаня говорено йому, якими повними розпуки очима на нього дивили ся, скілько смертельної муки у кожному русї..." Тодї він знову просипав ся і шептав свому слузї: „А я хотїв спочити! Хиба можна думати про спочинок, коли страшно жити?"

А яке безпосередне відношене до лїкарської дїяльности мае також участь лїкарів при карі на горло, участь не пасивна, а дїяльна, яка виявляеть ся в робленю проб над винайденем гуманнїйших (?!) способів позбавити людину житя? Познакомимо трохи із сею гуманною дїяльністю, з якою покійний редактор „Врача" Вяч. Акс. Манассеїн без перестанку боров ся[3]). Др. Абот (Abbott) запропонував троїти злочинцїв окисом вуглеця. Ся гарна думка, підтримана й иньшими американськими лїкарями, не вмерла і 1897 року зібрала ся осібна комісия — Allgheny Medical Society, яка й висловила ся за переміною уживаної в Пенсильванії кари на горло на шибеници на задушене ґазом. Лише де-які лїкарі лишили ся при окремій думцї, сумнїваючись про конечність кари на горло взагалї, як би й чим би її не поповнювано. Але надто богато попрацювали американські лїкарі над траченем людий за помочию електрики. „Чи не зла се іронїя долї — запитуе Вячеслав Аксент'евич — що навіть найбільшими винаходами послугують ся для дїлань ганьблячих людскість!" З неменьшою різкостю висловлюють ся про се Philandros в „The Lancet". З великим жалем прочитав я про участь лїкарів в пробах над страченем електрикою 4-х злочинцїв. Єдиним громадським завданем і обовязком лїкарів е ратувати людське жите а не нищити його. Тому я енерґічно протестую проти такого простиитуованя нашого чоловіколюбного стану". Попереду сим прекрасним дїлом займали ся окремі лїкарі, а далї й лїкарські товариства, що вбили для проби богато малих і великих звірят. Дальше ново-йорське судово-медичне товариство вибрало окрему комісию для рішеня питаня про найлїпший спосіб вбиваня злочинцїв електрикою; комісия видумала осібний стіл, який і зроблено потім, а який коштував 10.000 долярів. Фаховцї в области електричности повстали проти лїкарів, доводячи, що вони не знають електричности і що нова кара на горло е болїснїйшою чим иньші. Так один з найвідомійших електриків Ральф В. Поп (Ralph W. Pope) заявив, що „убиване електрикою буде ще жорстокійшим, чим вішане, розстрілюване і иньші цивілїзовані способи кари, бо воно визначаеть ся найбільшою непевністю і злочинець мусить перенести більшу духову муку підчас приготованя до вбитя. Не відомо навіть о скілько сама електрика може убити чоловіка. Ріжні люди ставлять ріжний опір, який до того-ж може різко міняти ся протягом $^1/_2$ години таки у тої самої людини... і нарештї може стати ся, що ток усе-ж таки буде не смертоносним". Такі переконаня між американськими електриками такі міцні, що де-котрі з них жертвують гроші для наймання оборонцїв злочинцям, яким загрожуе присуд на кару на горло при помочи електрики.

Однак, гадки лїкарів перемогли і нову кару заведено в Америцї,

[3]) „Врач" 1899 N. 46, 1897 N. 1, 1900 N. 30, 1891 N. 32. 1888 N. 48, 1889 N. 25, 1889 N. 31, 1892 N. 10, 1898 N. 42, 1896 N. 38, 1900 N. 45, 1900 N. 42.

відтворених вікон реставрації чути вразливі голоси снїдаючих людий і дзуркане кріґлїв. Фіякри ґальопують до ґанку, члени штабу сїдають і ґальопом гонять на всї сторони сьвіта. Иньші фіякри приїзджають, привозять якихсь людий — нїби виборцїв — а товпа витає їх, ґиючи:

Вів-а-а-а-т... брав-о-о-о-о!

Привезені злазять поважно з фіякра, члени штабу скачуть з ґанку, хапають бідного чоловіка і не беруть, а несуть до реставрації. І знов: віват — дзуркане кріґлями!

І так все в одно далї. Товпа противників страшенно зростає...

Долїшна часть ринку майже пуста. Стоїть кілька коників привязаних до мумужицких тарадайок, вони поглядають сумно в порожний кошик і дрімають.

Наш льокаль також отворений. Господар стоїть на порозї, поглядає заздрісно до реставрації противників та почухує ба бороду, ба потилицю. На лавцї під стїною сидить кілька бадіків. Один курить з люльки і спльовує за кождим паканем, другий щось палицею по каміню пише, третий позївае а четвертий спер лїктї на колїна а голову на долонї і дрімає. Кілька кроків перед ними стоїть гурток виборцїв, глядять на галакаючу товпу і посьмішкують ся.

— Гм, гм, буде кибско — каже високий сухорлявий чоловік, з на пів сивою головою.

— Що кибско, куми? — спитало кілька разом.

— Що? А ви не видите що! там фурт сьвіжих привозять а нас з десять.

— То вони лиш так гіц робють — каже один молодий виборець з годинником в кишени — я видїв, як один і той самий чоловік вже три рази фіякром їде. А по другім воно ще не пізно і то не всї виборцї.

— Я знаю, що не всї виборцї — відповів високий ображено. Я се шестий раз при виборах, я вже тілько знаю і сам.

Молодий чоловік з годинником спустив завстиджений старим „полїтиком“ очи в долину і зачав крутити вус.

— Не всї, не всї, але є багато виборцїв між ними а трахтирня набита ними. Одні пють ще від учера, я видїв крізь вікно. *Іван Синюк*

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Др. Кербер в Чернівцях. Президия краєвого суду розіслала отсей комунїкат: Президент мінїстрів др. Кербер з нагоди свого побуту в Чернівцях яко управитель мінїстерства справедливости буде дня 3. вересня, від год. 12-ої в полудне розпочавши, удїлювати авдиенций в будинку карного суду (австрийска площа). Хто хоче одержати послухане повинен зголосити ся бодай на один день перед тим у судового секретаря д-ра Гандля в президиї краєвого суду.

Іменованя. Укінч. студ. філь. Івана Керша іменовано суплентом радовецкої ґімназиї. — Др. Юлїеви Конови надкомісареви уряду для виміру належитостий надав цїсар титул і характер фінансового совітника. — Мін. фін. іменував секретаря Генрика Крупера сов. фінансовим в окрузї чернов. дирекциї фінансовоі. — Др. Микола Гакман, конзулярний аташе в Ґалацу іменований тамже віцеконзулем.

Із ц. к. II. ґімназиї в Чернівцях. Вступні іспити до I. кляси будуть відбувати ся дня 1. і 2. а евентуально й 3. вересня. Кандидати мають в однім із сих днїв зголосити ся між годиною 8 а 10 перед полуднем в товаристві родичів або їх уповновласнених заступників в канцелярії директора і через предложене леґального сьвідоцтва хрещення або уродженя виказати, що они 10-ий рік житя покінчили або в біжучім роцї календаровім покінчуть, а коли ходили до публичноі народноі школи, то мають принести із собою фреквентацийне сьвідоцтво або шкільне повідомлене найменьше із 4-го року шкільного. Кождий нововступаючий ученик має зложити таксу принятя в висотї 4 кор. 20 сот., 2 кор. датку на средства наукові, 1 кор. на забави молодїжи, 1 кор. на чорнило і 6 сот. на дисциплїнарні приписи; загалом отже 8 кор. 26 сот. — Поправки і іспити доповняючі а також вступні іспити до висших клас будуть відбувати ся дня 2. і 3. вересня від 8—12 год. пер. пол. і від 3—6 по пол. проте до тих всїх іспитів треба зголосити ся вже 1. вересня. — Ученики, що вже тамтого року належали до заведеня мають зголосити ся до вписів дня 2. і 3. вересня в часї від 8—10 год. пер. пол. в визначених до того комнатах а при тім показати сьвідоцтво із послїдного курсу і заплатити 3 кор. такси і 1 кор. на чорнило. Ученики, що приходять з иньших ґімназий, мають зголосити ся дня 1. вересня між год. 10 а 12 в директоровій канцелярії і виказати ся важним сьвідоцтвом хресту або уродженя і всїма сьвідоцтвами семестральними, при чім послїдне має мати клявзулю відходну і зложити таксу 8 кор. 26 сот.; однак при принятю чужих учеників може наступити рішене аж по укінченнх вписах. — Приняте приватистів відбуде ся в той сам спосіб і в той сам час, що учеників публичних; зголошеня чужих приватистів до II—VIII кл. може наступити письменно. Рік шк. 1904/5 розпічне ся дня 5. вересня о год. 8-ій рано богослуженем. По богослуженю мають всї ученики зібрати ся у своїх клясах, де їм прочитає ся дисциплїнарні приписи і подїл годин. Правильна наука розпічне ся дня 6. вересня о 8. год. пер. пол. Вкінци пригадує ся, що ґімназия находить ся в новім будинку на площи Фердинанда.

Із суду. П. Василь Івасюк, учитель семенариї на власне жадане зістав увільнений із уряду судового знатока.

Збори пасїчників. Пан Альойз Альфонзус при нагоді свого побуту на Буковинї яко делеґат центрального союза австрийских пасїчників відбуде дня 1. вересня о 3-ій год. по полудни в кр. середній школї господарскій збори пасїчників, на які отсим Рада культури краєвої усїх буковиньских пасїчників уклінно запрошує.

Осїнні маневри X. (перемиского) і XI. (львівского) корпусу зістали із причини наслїдків посухи т. е. недостачі паші й води відкликані. Буковиньский (22.) п. п. краєвої оборони місто виїздити на маневри буде лише відбувати більші вправи біля Черновець.

Господарска виставa в Чернівцях. Товариство господарске „Bukowina“ уладжує на мийскій стрільници в Чернівцях в днях 25.—28. вересня виставу насїнь і машин рільничих і дробу. Предсїдателем комітету виставового вибрано д-ра Каєтана Стефановича. Краєвий видїл виасиґнував на цїли вистави субвенцию в квотї 500 корон. Комітет сподївае ся, що мінїстерство рільництва яко премії для виставляючих визначить дипльоми золоті, срібні і бронзові.

Ґенеральний страйк будівельних робітників. Ситуация на поли страйку погіршила ся. Позаяк будівничі відкинули на своїх зборах різко бажаня робітників, то вони на вчерашнім вічу рішили тривати в страйку дальше, а навіть збільшити свої домаганя, домагаючи ся тижневої виплати і 20% підвисшеня платнї. Так отже покінчене страйку відсунуло ся в дальшу будучність. На цїли страйку прислав віденьский центральний фонд страйковий 9000 корон. Страйком проводить комітет, що складає ся із 36 членів, чи ему однак вдасть ся добути побіду при убожествї і браку орґанїзациї тутешних мулярів — годї предвидїти.

„Сїчи“ в Гуцульщинї. Із Жабйого пише нам селянин і бувший кош. Юрій Соломійчук, який сам не мало натерпів ся за „Сїч“ таке: „Ми Богу дякувати всї Гуцули не злякались ляцької нагінки. Дух в нас не застиг. Ми духом все з просьвітою і незабуваемо кличу: „У Сїчи гуртуйтесь брати!“ В нас сила і воля. Поки „Сїч“ відновимо множимо склепи, порядкуемо кождою читальнею і заложуемо касу райфайзеньску. Ляхи встїкають ся, а ми все працюемо і не лякаемось нїчого. Доки відбуде ся розправа в судї коломийскім про „Сїчи“ — то ми заложуемо нову „Сїч“ в понеділок 29. серпня с. р. Вже заложили ми „Сїч“ в Криворівнї, Устеріках, Яблоници а другі вже прилагодились. Нам дуже приязно чути, що на зеленій Буковинї загостив гаразд. Ви маєте своїх послів, ви маєте велике число своїх „Сїчий“, котрим вільно носити ленти, а ми бідуемо. Ось ми й будемо просити кого небудь з Вашої інтелїґенциї, може би прибули до нас на заложене Жабівскої „Сїчи“ дня 29. серпня с. р.“

Мінїстерство фінансів жертвувало на середну краеву школу господарску в Чернівцях 300 кор., а на краеву школу рільничу 500 кор. яко датки на удержане; на запомоги бідних учеників краевої школи господарскої 500 кор.; на буков. господ. часоп. 1250 кор.; на курс садівників 550 кор., а на вандрівні виклади 500 кор.

В Тораках повісив ся дня 12. с. м. 75-лїтний мужик Стефан Дмитрюк, не могучи перетерпіти болїв своєї прикроі невилїчимої неруги.

Цикльон. В Рауль і Мінеаполїс лютував передучера страшенний цикльон. Богато людий потратило житє або потерпіло рани. Шкода материяльна дуже значна; обчислюють еї на кілька мілїонів долярів. Богато мостів позриваних. Католицкий дім сиріт зовсїм знївечений; 25 дїтий потерпіло рани. Крім сего — як доносить друга депеша — втратило ще в місті 10 осіб житє.

„Руска селяньска бурса“. На бурсу пожертвував п. совітник правит. др. В. Филипович з нагоди свого відзначеня 5 кор.; дальші жертви наспіли від п. учителя Івана де Брага 1 кор. і его подруги панї Мінодори де Брага 2 кор. за місяць серпень. Заряд бурси дає перед початком шкільного року всїм патріотам-Русинам до відомости, що знов розсилають ся поданя селяньскої бурси до урядів громадских, читалень і райфайзеньских кас о запомогу. Заряд бурси просить уклінно щирих людий, котрі засїдають у видїлах названих институций, щоби підперли справу бурси. До тепер спомогли бурсу отсї громадскі уряди: Вашківцї 35 кор., Заставна 20 кор., Гавриловцї 5 кор., Кисилицї 13 кор., Шишківцї 5 кор., Дорошівцї 8 кор. 4 сот., Мілїв 5 кор. і Лукавець н. С. 50 кор. З кас жертвували до тепер: Каса райфайзеньска в Прилипчу 10 кор., Каса райфайзеньска в Старій Жучці 3 кор. і читальня в Кадобівцях 21 кор. 50 сот. Заряд дякує сердечно за дані запомоги і просить о дальші. — *Панько Клим, др. Кость Клим*, дентист, *Ник. Ісопенко*, ц. к. проф. ґімн.

Посмертні вісти.

† **Катерина Маковей,** мати д-ра Осипа Маковея, померла в Яворові дня 19. с. м., проживши 54 роки. Похорон відбув ся в недїлю при незвичайно великій участи яворівских міщан, котрі високо цїнили покійну за еї гарні прикмети душі. В. ї. п.!

Малий фейлєтон.

У воріт раю.

(Із Конрада Фердинанда Маєра).

В раю воріт — я бачив сном —
Ти любко проживала,
Сидїла там над жерелом
І ніженьки вмивала...

Біленьку вмивши мов обрус
Ти ніжку — страх — чудову —
Відтак на ново плюс! і плюс!
І вічно мила знову...

Питав: „Нащо так митись ту
З засльозавленим оком?“
А Ти: „З тобою в гидоту
Застрягла так глибоко!“...

Переклав *Андрій Паращак.*

при чому болїсність її для караних і ганебність для лїкарів доведе ся слїдуючими случаями винятими „Врачем“ із чужих часописий. Недавно др. Мекдонельд (Macdonald) фіґурував яко кат при траченю електрикою. „Ся форма траченя“ — як посьвідчили всї присутні а в тім числї й лїкарі: „є найстрашнїйшим видовищем, яке можна де-небудь на сьвітї добачити“. Попереду лїкар-кат перепустив тік через руки жертви і почали ся страшенні загальні конвульсиї, але смерть не наступила. За 49 секунд кат зважив ся повернути до старого способу (електроди до лобу і т. д.) Щоб приладити прилад треба було 4 хвилини, а нещасного усе корчило. Коли поставлено електроди, корчі ще подужшали і по сали пішов дух від паленого мяса! За якийсь час лїкарі заявили, що покараний „тепер вже мертвий“. Бувшого при траченю делеґата полїциї винесено тяжко зомлїлого; проснувшись він висловив ся про наглу конечність внесеня до парляменту проекту про скасованє якої будь кари на горло. Годї собі уявити — говорить „Врач“ — щось ганебнїйшого над ролю лїкаря-ката, і навіть думка про скасованє кари повстала не у лїкаря у полїциянта. Але сього за мало: в статї „Хто кат?“ др. О. Найль (O'Neill) висловлює страшне підозрінє що до осіб, які секціонують трупи злочинців, страчених електрикою (після закону їх конче мусять секціонувати). Секціонувати після слів О. Найля починають раннїше чим труп охолоне, а позаяк секціонованє не виявляє причин смерти і не показує чогось навчаючого, то цїлию сеї секциї є, після гадки автора, просто добити злочинця... Автор розповідає про таке траченє в серпни 1898 року. Злочинцю привязано до крісла ременями, замкнено ток, який викликав похоже на грім судорожне скорченє усїх мязів. За хвилину ток перервано, тїло караного осунуло ся в кріслї, він видавав звуки, подібні до ржаня коня, з відкритого рота текла слина, сонна артерия билась. Ток знову замкнено на 30 секунд... Свою статю О'Нейль кінчить покликом до лїкарського стану — отверто повстати проти виконаня примушень надаваних лїкареви обовязками ката! Але й до тепер знаходять ся ще лїкарі (і се в найсвобіднїйшій країнї — Америци), які згоджують ся бути катами! А в тім, американські лїкарі й лїкарські виданя взагалї радикальні скрізь, де не ходить о їхню користь. Цїлий ряд лїкарів Д. Б. Бровер (D. B. Brower), І. Фраціє (I. Frazier) і иньші і медичних часописей збираєть ся обезплоджувати усїх злочинців схильних до злочину, ідіотів, зїпсутих людий і т. п., бо-ж се є вигідним средством проти розширеня природженої схильности до злочину і деґенерациї. Після слів Бровера обезплоджуванє вже від кількох років вживає ся в державі Канзас в притулку для ідіотів при упертому ручному блудї із видимою користю. Хто дав право лїкарям так знущатись і лютувати над беззахистними людьми? Філядельфійський медичний журнал, що боронить сю радикальну пропозицию, говорить, що обезплоджуванє злочинців вже ухвалено законом в державі Мічіган, а в державі Пенсильванії викінчуєть ся подібний закон! „До якої нелюдскости треба дійти, каже Манассеїн, щоб пропаґувати такі річи? Надто сумно читати їх по виданях лїкарів, яким вже зовсїм не личить бути катами“. (Далї буде).

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на цінї процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпльодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Циліндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлощів і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлійської моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до полювання. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкциї і амунїция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacè. Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска 11, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАҐАЗИН ОДЯҐІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (1—25)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Розписанє конкурсу.

В громадї **Руска Молдавиця** буде обсаджена стала посада **громадского секретаря** після закону із 19. грудня 1889, кр. зак. і V. Л. Ч. 24.

Із сею посадою є получені отсї побори: *а*) 800 К пенсиї, *б*) помешкане, *в*) потрібна скількість опалового дерева в незменшенім станї, і *г*) яриновий город.

Поданя треба вносити до 20 вересня 1904 у підписаного, заосмотривши їх в слїдуючі прилоги:

1) урядове сьвідоцтво про вимагані від громадских секретарів і бодай з добрим успіхом зложені іспити;
2) виказанє знаня рускої мови краєвої в мові і письмі:
3) сьвідоцтво дотеперішною занятя і
4) сьвідоцтво моральности.

Руска Молдавиця, дня 20 серпня 1904.

Начальник Громади

(2—3) Димитрій Балабащук.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“.)

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех лїтах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводиль разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 лїт виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНІСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНІСТЕР посередничить при обезпенах на житє в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродїйні цїли; длятого на житє треба обезпечати ся тілько через „Днїстер“.

ДНІСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНІСТЕР удїляє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять *дотеперішні аґенти.*

ДНІСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Українець

Дезертир з Росиї

що розуміє добре господарство і купецтво, а передовсїм торговлю церковними ризами пошукує сейчас занятя. Листи адресувати до редакциї „Буковини“ для Емануїла Н.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 97. Чернівці, неділя дня 15. (28.) серпня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".
Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

ОВОЧІ АБРУСЕНЇЯ.

(яв) Підпори росийского самодержавя безвпину працюють над тим, щоб стомілїонове населенє Росиї прибрало один вид, одну форму, як віддїл сїро умундурованих салдатів. І йдуть їх змаганя на те, щоб навчити людий „не разсуждать", щоб від Молдавана аж до Фіна на всїх язиках все мовчало, щоб не було нїяких відступок від „казьонної" моби й лїтератури. От і давить ся всї народи, переслїдує ся їх письменьства юнацкими цензорами а то й удержує ся в силї таке Lex Jusephoviса, яке справедливо звуть европейскі сьвіточі — пощочиною культури. І сей постидний указ з р. 1876 остає далї в своїй силї, його знести не зважив ся Імператор Всея Рассеї і в своїм манїфестї, як йому після довголїтних очікувань за ласкою ново аванзованого св. Серафима уродив ся наслїдник, який вже й одержав номінацию на гетьмана всїх войск козацких.

Нового престолонаслїдника, який і не дуже крепкий, охрестили Алексїєм на спомин того Алексїя, що 250 лїт тому пригорнув до свого батьківского серця Украйну та так здорово, що їй сердешній і дихати важко.

Отже росийский уряд, видавши присуд смерти на українську лїтературу, звернув своє милостиве око й на єї мову й чудову безсмертну народну пісню, що була сотками лїт єдиною щирою подругою сего народу, у якій він висьпівав все своє горе й веселчані мрії. Ось і розпочав росийский уряд борбу проти української народної пісні. Заказують по селах „вулицю" ту вулицю, без якої й годї подумати розкішного українського села, серед зелених садів і гаїв озарених місячним сяєвом. Нельзя! Вже молодїжи не вільно вийти гуртом у вечір на „вулицю", щоб засьпівати своїх пісень, а за те пропаґує ся росийску культуру в видї піяцких московских пісень, які заносять у село вислужені салдати, що навчили ся в армії гордувати рідною „хахляцкою" мовою, а намагають чесати по московски, так як і наші „знїмчені Юрки" по нїмецки. Сеж не просто а по паньски.

Та викривлюванє форм народного житя веде за собою важкі наслїдки. Не обмоскалити-ж обрусителям мілїонів нашого мужицтва, а за те виринає із обрусительскої акциї иньше лихо. Молодїж надмір своєї енергії десь мусить подїти — і дїває єї тепер на монополїях, на заколочуваню супокою по селї, на деморалїзациї.

На лихі овочі абрусенїя жалїв ся було Данило Лукич Мордовець у своїх споминах з подорожі по Вкраїні, а тепер зустріли ми сеі в росийскій часописї. Ось „Ст. Петербурґскія Вєдомості" принесли в 214 Ч. із 20./VIII. таку допись із Воронїжа (губ. чернигівска):

„Почварних видів набирає в послїдних часах сїльске житє. Вечером ви майже не почуєте грімких хороших пісень, що давно колись розливали ся селом. Вони заказані. Народна поезия, чудові народні пісні, в яких відбивала ся народна душа принесено в жертву тишинї й ладови." Та, як показує ся, абсолютну тишину установити не так легко; прояви народного житя так важко убити, як спонукати море, щоб воно покинуло свої брижжі [1]). Місто пісень чути тут та там иньші крики:

— Каравул!

— Що се, запитає хто небудь із горожан.

— Се хлопцї бють вікна у Палянички.

Тільки й чуеш: там вибили вікна, там побили парубка, там коня украли... Буквально нема иншої забави, як горівка та поличники. За те вже горівки випиває ся незчислиму скількість! Пють єї серед улиць, і під сьвято, коли на домаганє духовеньства особенно строго переслїдують тих, що нарушують тишину, пють єї і в сьвято, пють єї і в жнивні лїтні дни, як дозріле жито домагає ся невідклично робучих рук. У нас не рідкі є такі „горожани", що пропивають рішучо все, що є дома, а жінцї і дїтям приходить ся голодувати. Ми знаємо один такий случай, що одна женщина, жінка пяниці мало не померла із голоду; як про се довідали ся сусїди принесли їй хлїба, якого вона не бачила вже чотири дни. А муж здоровенне хлопище крутив ся коло „винополії".

[1]) „Баранки", що повстають на морских хвилях.

А лихо в тім, що сї случаї не спорадичні. Пожежі не переводять ся. Сими днями згоріла клуня одного хазяїна. За кождий раз при огни показує ся неспроможність місцевих протипожарних средств"...

Ось невідрадна картина нинїшного українського села, що мусить кушати гірких овочів „абрусенїя".

Із сеї допису видно однак ще й щось иньше.

Видно, як щасливою була думка основувати у нас „Сїчи", що подають селяньству, а головно молодїжи можність корисного для загалу зужитковуваня своєї енергії. Та наших „приятелів" так поміж Москалями як і Поляками саме те й найгірше болить, як селяньство зуживає свою енергію на працю около самопізнаня й орґанїзациї. Inde й ігае та нагінки на „Сїчи".

Полїтичний перегляд.

Автономія православної церкви в Босній і Герцеґовинї.

Послїдне число „Вістника православної дальматиньскої церкви" приносить з Константинополя відомість, що патриярший синод занимав ся статутом для православної церкви в Босній і Герцеґовинї, який предложило австро-угорске правительство. Босньйским і герцеґовиньским митрополитам дає ся після статута

НАШ АЛЬБОМ.

Богдан Лепкий.

* * *

Намалюй менї, брате картину,
Щоб я мав який спомин по тобі,
Намалюй менї гріб а на гробі
Білий хрест і червону калину.

Або нї, намалюй менї друже
Таку довгу, підгірську долину
У вечірню, спокійну годину;
Таку синю, задуману дуже.

А долиною яр нехай веть ся
Глибочезний, глухий і бездонний.
А яром най потік невгомонний
По каміню бурлить і пінить ся.

Намалюй над яром тим тернину
Бодяки і кропиву і глоги.
Поміж ними пусти дві дороги,
Одну в ґóру а другу в долину.

По одній най вона іде друже,
А на другій пусти його брате.
Перед ними нї лїса, нї хати
А між ними яр глибокий дуже.

Так ідуть вони мовчки в долину,
Доокола спокій мов у гробі...
Намалюй менї друже картину,
Щоб я мав який спомин по тобі.

Франц Михайлів.

Мій корабель.

1.

Мій корабель розбився на гострій скилї,
вихор буйний подер його вітрила —
мій дім пожежа в попіл замінила...
минули марно молодечі хвилї...
На поли град все збіже потолочив —
минуло всьо, про що колись я мріяв,
сльози лише печуть зболїлі очи
й на все гасять послїдний луч надії.
А грім хрести з могили скинув ясний,
душу звялила отрута любови,
звялила хвилї молодечі, красні...
Мій корабель розбився на гострій скилї,
залога вся попала ся в окови —
минули марно молодечі хвилї...

2.

Мій корабель пливе по від глубині,
а перед ним в віддалї сьвітло мріє,
мій корабель пливе крізь води синї
й високі филї до лучів надії...
Мій корабель пливе спокійно нинї,
хоч буря йде, хоч вихор буйний віє,
він скоро там пливе крізь води синї,
де ясний луч з країни щастя мріє...
Може колись вихор підре вітрила,
може колись його зменьшить ся сила
може колись його бурливі филї
Заллють й в свою пірвуть глубину,
але тепер... тепер він ще при силї
і я на нїм в країну щастя лину...

3.

Я не журю ся, що мене чекає
і де пливу я, все менї однако —
сумні позаду спомини лишаю,
пливу в віддаль і все менї однако...
Минули марно лїта молодії,
мрії мов цьвіти осїннії вянуть —
скрізь пустку бачу, де лише погляну,
жаль за минулим сльози шле на вії...
Сумні позаду спомини лишаю,
лишаю тоску сумну за собою
і сїру мраку і тугу безкраю...
Я не журю ся, бо менї однако,
чи я дібю ся ще коли спокою,
чи може нї... Усе менї однако...

Лїкар Жбанков. 9)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря" В. Вересаева).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

VI.

Є одна, буцїмто медична дїяльність лїкарів, яку, для наданя їй більшого значіня, називають навіть запобігаючою або санїтарною; се — догляд над проституциєю, який повинен охороняти людність від ширеня сифілїсу і полових недуг. Догляд полягає в тім, що лїкарі, переважно мійські й військові мусять двічи на тижню оглядати усї повії, ті, що зареєстровані в публичних домах, або що мешкають одинцем і хорих з поміж них відсилати до шпиталю поки вилїчуть ся. Кождому невтаємниченому сей спосіб може видатись цїлком раціональним: поміщено хору, положено до шпиталю і консументів охоронено від зарази. Та не так є се в дїйсности: цїлий догляд є в самій річи фікциєю і дуже мало обороняє від зарази; мало того, він є провокациєю до розпусти і веде за собою безлїч небажаних і шкідливих явищ для суспільности, жінок і самих лїкарів. Передовсїм властителькы сих домів уміють все частину своїх женщин ховати від догляду, і саме найкращі, а значить такі, які найбільше практикують, які й заражують ся ранійше і більше заражують иньших. Далї лїкарі, які роблять огляд, звичайно мають богато иньших обовязків і дістають часто від сих домів певну квоту, яко роз'їздне і т. и., а тому не рідко зовсїм вже не так строго відносять ся до сих оглядів і роблять їх на швидку, без усїх потрібних мікроскопічних і иньших досліджувань. Але припустїм, що всї лїкарі найсовіснійше, lege artis, виконують свій обовязок — чи можуть они ручити, що женщина, яку вони оглянули, цїлком здорова і, найголовнїйше, що вона не може заразити? В багатьох случаях — нї; женщина, яку при найпильнїйшому оглядї признано здоровою, може заразити иньших. А якже страшенно небезпечним є час між одним а другим оглядом, а надто коли пригадати неймовірне число відвідин: сьвятами в дешевих петербургських закладах на одну женщину приходить 60—70 гостий! (М. І. Покровская „Борба з проституциею"). Безуспішність оглядин доводить приклад, поданий Фурнїєром (Fournier): один лїкар, що хорував ще до шлюбу, дуже пильнував ся і все-ж таки заразив женщину. Коли лїкар у власнім інтересї не міг осягнути мети, то як же вимагати сього від лїкарів, що оглядають повій? Де-ж

верховна власть в чисто церковних дїлах; під їх управою будуть находити ся й церковні школи. Митрополити будуть вибирати членів консисториї, однак правительству прислугує право затвердженя. Згаданий „Вістник“ доносить, що в синодї виринула гадка, чи не признати би церкву в Боснїї і Герцеґовинї самостійною а заразом проклямувати боснїйского митрополита наслїдником старих сербских патриярхів в Печі (місцевість в Старій Сербії). Відомо однак, що синод звичайно противить ся усамостійненю церкви, але в тім случаю цареородский синод готов ухвалити усамостійнене боснїйскої і герцеґовиньскої церкви, бо деякі члени сего синода побирають сталі субсидиї від Австро-Угорщини. Для Австриї є усамостійнене боснїйскої і герцеґовиньскої церкви вельми пожаданим, бо тодї Боснїя і Герцеґовина була би церковним центром для всїх Сербів.

Убійник Плевого.

Російскі круги офіцияльні заперечують вістку, неначеб Созанов помер. Він має як раз що раз більше приходити до здоровля так, що зняли з него бандажі. Після інформаций „Lokalanzeiger-a“ він є 30-ти-лїтним мужчиною, православним Росняниним, який ходив до семинариї.

Царский манїфест.

Амнестия царска викликала загальне невдоволене. Єї межі так скупі, що не сповнили навіть бажань російских кругів консервативних. Віденьскі дневники обговорюють его в дуже неприхильнім тонї. Прим. „Zeit“ посьвячує для него окрему статю під написию — „Велике нїчо“. Загально підносять, що в нїм не знесено кари смерти для полїтичних проступників, яку вже давно знесено для звичайних розбійників і душегубів.

Процес о шпіонажу.

У Перемишли відбув ся знов один шпіоньский процес проти Сильвестра Маркевича. Із зізнань сьвідків виявило ся, що він студиював уладжене твердинї, а відтак передавав їх до відомости російским офіцерам пограничним. Ізза сего признано обжалованого винним шпіонажі й засуджено его на два роки тяжкої вязницї.

---

22. липня в Садаґурі.

(Конець).

— А я навіть в серединї був — відозвав ся з лавицї ґазда, що писав палицею на плитках.

— Як, то ви були там в серединї? — питали ся здивовані всї разом і приступили близше.

— Був, бігме був!

— А то як?

— От-так! Ідучи сюди, став я на роздорожу і дивю с и на комедию...

— Цїла комедия! сказав хтось.

— Дивюси, аж тут надлїтає ф і л я к е р. Два жиди вискакують, беруть мене по під пахи та у філякер. Я сїпаюсь, недаюсь. Але они кажуть — я з ними добре знакомий — що якийсь великий пан хоче зі мною кілька слів поговорити а відтак зможу собі іти.

— І ви пішли? — спитав молодий виборець з грізно підкрученим вусом, бурачковим лицем і карком з безлїч веснянками.

— Пішов. Або ш о? Нїби мене хтось годен присилувати туди г л а с у в а т и, куди я не хочу?

— Тай? спитав нетерпеливо рудий — веснянковатий чоловік.

— Тай понесли мене до реставрациї. На столах лежали стирти ковбас та булок, а люди — а є там багато наших, що дали панови дохторови у недїлю руку — пили кріґлями пиво та вино.

— Бог би їх скарав! заскреготав рудий зубами і стулив кулак.

— Напили би вони си болячки, хороби та нужди! кляв старий полїтик.

— Всї мене обступили, кричали „браво“ та „віват“ тай на руках підоймили. Потім завели мене до маленького темного анкіря і якийсь старий панок з спічастою бородою, дзуркаючи по кишени повно гроший, хтїв мене перемалулити.

— Далї, далї! крикнуло кілька голосів.

— Що далї? Нема нїчо далї. Я єму сказав, що прийду зараз з товаришами і будем говорити.

— Ото лайдаство!

— Гей люди, пропадаєм! крикнув вже з далека задиханим голосом чоловік середного віку, з Girard-капелюхом на обстриженій голові.

— Як пропадаєм?

— Най вороги пропадають!

— Голову свою даю, що ми побідимо. У нас самі чесні люди, вони борше дали би собі руку відтяти нїжби відступили від Стоцкого.

— Говоріть ви своє — каже Girard-капелюшник і обтирає піт з чола — ви тут к и п к и бете, а вороги стали на всїх роздорожах з фіякрами та переловлюють наших. Правда наші чесні люди, дуже чесні але бідні. А вороги сиплють грішми, сотки дають. А гроші то біда, покуса, вже не одного чесного, лайдаком зробили. Що, не правда може?

— Правда, правда гріш лакомий! потакують виборцї.

— Отже панове ґазди, не сидїм пусто. Чим скорше на вхідні дороги. Гайда по три, штири на всї боки і боками, с у т и ч а м и, навіть городами з виборцями сюди.

І скорим кроком розійшли ся на всї сторони Садаґури.

За якийсь час зачали і наші сходитись. Приходили пішки, не їхали фіякрами і нїхто не кричав їм: браво — віват.

— Стоцкий, др. Стоцкий приїхав! загомонїло тихо але радісно ринком. І всї наші зітхнули лекше і як пчоли за маткою рушили до нашого льокалю. Вороги посьміхкувались лихорадно. Ми зібрали ся і обрахувались. Обрахунок випав добре, що грімкими „Славно“ привитано. Відтак вибрано кандидатів на членів комісиї і написано картки. Все тихо спокійно.

— Рушаймо, бо вжє пора! сказав хтось.

Наш кандидат промовив до нас при відходї ще кілька слів, кінчаючи: „Як жаден з вас не відскочить, не зрадить, як всї підете в одну руку, як тут стоїте, то наша побіда, побіда бідних селян над дїдичами, що сиплють грішми і їх похвостичами. Ідїть щасливо, кріпко держіть ся, най вам Бог до доброго помагає“.

По сїй ядристій промові вибухли виборцї з неописано великим одушевленем в клики:

— Ми не зрадимо свого тата, що нам лиш добро робив!

— Ми не зрадимо свою маму Русь-Украину!

І ми пішли. Пішли в бій, що мав за чверть години зачинатись. Всї відважні, всї охочі, але на серци так тяжко, так важко, як-би на грудех Цецин лежав. Кождий побоював ся зради в остатнїй, рішучій хвили, бо гроші біда, велика скуса.

Понеже ринок, вулиця і вхід до громадского уряду були густо покриті ворожою товпою і при великім розярeню обох партий мож було сподїватись бурливих сцен — не хочу казати бійки, до якої противники наших людий провокували — зайшли ми бічною уличкою на подвіре громадского уряду.

Подвіре було порожне, пусте. Лиш на головнім заходї, на брамі, стояв гурт противників, між ними зо три, чотири панотцї.

Противники щось такого не сподївали ся, в перщій хвили засторопіли. Але зараз пустили ся два панотцї а за ними кілька виборців як шалені оси до нас і на млї ока настала велика галабурда. Они два хотїли нас з подвіря вигнати, а я не знаю, чи всї противники годні би се виконати. Настала сїпанина, буркане, штуркане і сварня. Слова летїли сюди й туди, палицї, парасолї та кулаки замиготїли грізно воздухом.

— Назад! назад! сюди не можна!

— Засїй, тобі назад, церкву пазь, не вибори!

— Мадзури, Йойлики. Унїяти!

— Цигани, до шатра, кадигроби.

Такими і ще гіршими словами поздоровлялись виборцї при першій стрічі. А уздрівши руских виборців-зрадників, що під якоюсь шопчиною як на грани стояли сховані, закричали наші обуреним голосом.

— Зрадники! Сором і ганьба вам! Панцкі помийники хочете назад панщини, ворогам воду носити, хрунї, продаєте себе і свої дїти.

Зрадники поспускали мовчки голови засоромлено в долину і слївця не промовили.

Роз'ярене на нашій сторонї дійшло до крайности і хто знає, до чого мало прийти, як би в сїй критичній хвили не був появив ся староста і не помирив зворушені уми.

Дуже сьмішно було, як один панотець з страшно витріщеними очима, запінений та червоний як бурак, вимахував палицею, скакав то крок наперед то два назад.

Наші виборцї втихомирили ся, але при виборі комісиї, як стали з противниками око в око і зрадники давали друковані картки (ми мали писані картки) мало що не вибух вулькан пристрастий на ново. Ми стояли праворуч, противники лїворуч, серединою вузенька уличка. Грізні погляди, повні ненависти, червоні лиця, закушені зуби, горячий короткий подих, тремтюче тїло і затиснені кулики було видко по обох сторонах.

Громадский уряд, властиво подвіре облягла нечислима тьма народу, сотки повилазили на дахи сусїдних стаен і шоп. З напруженем глядять всї на відтворене вікно громадского уряду, звідки має ся оголосити вислїд виборів до комісиї. Велика тишина запанувала кругом.

Аж тут раптом, несподївано загреміло: Славно! Славно! Славно!

До комісиї вибрано самих наших.

Панотцям упав вус, що був перед тим так відважно підкручений. Їх лиця почорнїли, очи в голову потахли, як попарені поспускали голови і забрались по части до виборчого льокалю, по части у холод до шопи. І наші посїдали у холод, лиш кілька патролює подвіре, аби в остатнїй хвилї не скоїло ся якесь нужденне дїло.

І конче було треба мати очи і уха відтворені, бо кілька раз кликали якісь панки та жиди наших виборців до паркану, щоб переконувати їх „дзвінкими“ арґументами.

А сонечко так пече, аж дих спиняє.

— Ну — каже один виборець до панотцїв, що нервово бігають то сюди, то туди — ви вже своє „браво“ й „віват“ викричали, тепер приходить черга на наше славно.

— Мовчи ти — гукнув на него панотець на увесь рот — Фльондор має уже щось 46 голосів а Стоцкий ледво 20. Ото буде сорому та встиду! Ха-ха-ха!

— Та не знати кому? До тепер мололо ся ваше, але кіш вже порожний. Зараз зачнем ми молоти і... ну, будем видїти, хто буде на кінци сьміяти ся.

Вибори поступали чим раз далї а враз з ними загальне зворушене.

І наші, як зачали молоти, мололи, мололи майже без перерви до кінця. Ми Фльондора наздогонили, перегнали і побідили.

Безперестанні, радістні, гучні „Славно“ дзвенїли кругом і трясли горячим, парним воздухом.

воно та забезпека? А прецінь консументи, покладаючись на значінє оглядин, не обмежують своїх бажань і не бережуть ся і... заражують ся. Отся ошука й є поликуванєм до розпусти, а до тогож дають зайвий привод, і до того привод поважний до нарікань на лїкарів і медицину!...

Отже лїкарі грішать проти науки і проти моралї свою фіктивною забезпекою і, крім того, підтримують ту неправду, що ради ф а н т а с т и ч н о ї охорони одних можна робити насильні оглядини других, які й без того є паріями в нашім несправедливім суспільстві, сї оглядини, після слів знайомих з сїєю справою, псують і понижують повій далеко більше чим їх зносини з багатьма. Але се не все. Реґляментованє проституциї, яка опираєть ся саме на медичнім огляданю (а без такого огляданя всї реґляментациї нї до чого) веде до маси надужить, відомих і невідомих і лїтерально додає до білого рабства, в видї облав, торговлї живим товаром, зневагу невинних. Закордонне товариство аболїціонїстів, яке борєть ся за визволенє білих рабинь — жертв суспільного неладу, викрило безлїч неймовірних фактів і надужить, в яких були замішані урядники і лїкарі. В нашій прасї також все частійше і частійше пишеть ся про ринки й торговлю білими рабинями як у самій державі, так і за кордоном; усїм відомі факти робленя облав на підозрюваних о проституцию, в які попадали і невинні дївчата, нераз виточувано справи за огидні обзорини невинних дївчат, на яких, як на проституток доносили ріжні нїкчемники, аж допняли то, чого хотїли. І яку огидну ролю в сих оглядинах, в сїй невитравній зневазї доводить ся відограти представникам гуманної професиї — лїкарям; з них один лїкар Сеффер, признав проститутками двоє дївчат, яких при другому огляданю признано невинними, і суд сьому лїкареви удїлив нагану [1]). А за кордоном лїкарі не рідко відограють у сїй справі справжню ролю звідників. В Анґлїї істнують лїкарі, які оглядають осуджених на розпусту дївчат і дають їм сьвідоцтва, що вони ще невинні; одного такого лїкаря судило медичне товариство і удїлило йому нагану, „лише нагану“, додає „Врач“. Другий лїкар давав такі сьвідоцтва маленьким дївчаткам, призначеним для дїдів, третий купував дївчат собі і давав ріжні „сьвідоцтва“, щоб заховати ріжні проступки в сїй торговли.

Та чи сама Анґлїя й самі анґлїйські лїкарі винні в сьому? Адже-ж реґляментациєю проституциї можна покористуватись для ріжних „гарних“ цїлий. Памятаю дуже сумну історию одного студента медика, який жив якийсь час з одною дївчиною, покинув єї і коли вона почала жити з иньшим, донїс на неї, яко на тайну повію, від якої-б то він заразив ся. Ще про яскравійшу подію з минулого розповіджено менї про одного лїкаря, який був тут пасивною особою. Лїкаря сього, що жив з невінчаною жінкою, вважали дуже невигідним за його боротьбу з ріжними надужитями; усї проби присмирити лїкаря були даремні, і тодї йому загрожено, що його жінку візьмуть на медичні оглядини, яко повію, щоб видати їй відповідний білет. Лїкар мало не заподїяв собі смерти... і покинув місто на радість своїх ворогів, які звернули ся до гуманних правил реґляментациї проституциї...

Досить і сих прикладів. Лїкарі не повинні прикривати своїм іменем не маючого наукової підстави догляду проституциї і випливаючої з сього, мовляв, догляду ошуки публїки; а разом із сим згине й цїла уґрунтована на сьому догляданю реґляментация проституциї з усїма її надужитями і огидними подробицями: най проституция — ся неправда нашого суспільства — лишаєть ся незамаскованою наукою і неприкрашеною а в цїлій своїй огидній наготї, а з отвертою неправдою дасть собі суспільство раду швидше.

(Далї буде).

[1]) „Врач“ 1885 р. N. 25, 1885 р. N. 44, 1886 р. N. 1, 1885 р. N. 32, 1885 р. N. 40.

Батяри, яткарі, зрадники, згінції десь щезли, цїла нам ворожа товпа зникла, як під землю щезла, як би еї вітер змів з лиця землї. Нам гей-би зняв хтось страшний тягар з грудий.

Від горячої завзятої борби і страшної спеки до сорочки мокрі, потягли ми ринком долїв, дякуючи Богови за побіду.

Васловівцї, 18. серпня 1904.

Іван Синюк.

Росия й Японїя.

В Манджурії.

Після довгого вичікуваня і маневрованя прийшло вкінци в Манджурії до бою між Японцями і Росиянами. Як лиш устали дощі розпочали Японцї офензиву. Передвчера розпочали ся безперервні стрічі о 22 миль на північ від Ляяну, який Росияни що раз більше укріплюють, не могучи дістатись до Мукдену. Нинїшна депеша із Петербурга доносять, що ніч на 26. серпня перевели обі сторони у віддаленю 5 верств. Досьвіта напали Японцї Росиян на цїлій лїнії. Передполуднем і вечером чути було в Ляоянї грімку канонаду.

Бій біля Цузіми.

Два кружляки владивоотоцкої фльоти, Россія і Ґромобой вернули до Владивостока дня 16. серпня. Алексеев выслав до царя слїдуючий рапорт команданта сеї фльоти:

Дня 14. серпня плив я повною силою пари з кружляками Россія, Ґромобой і Рурік між Фузаном (Fusan) а островом Цузіма (Truschima). Там побачили ми чотири опанцирені кружляки японьскі, котрі плили на північ. Я звернув на лїво і пустив ся на північний схід, аби дістати ся на повне море. Японцї, котрі нас були вже випередили, звернули також в сей бік, відтяли нам дорогу і присилували до битви, котра зачала ся о годинї 6 рано. По хвили з полудня надплив Японцям на поміч пятий кружляк. Японцї доміркували ся, що ми звернули на північний схід, аби дістати ся на повне море, отже пустили ся просто на нас і унеможливили нам виконанє нашого наміру. Я використав одну добру нагоду нагоду і звернув на право. Японцї не доміркували ся, який мій плян і при помочи великої скорости наших кораблїв наш маневр мало що не повів ся. Але по 5 мінутах Рурік вийшов з лїнії і дав знак, що его керма не рухає ся. Я дав знак, аби помагав собі машинами і пустив ся дальше. Але коли Рурік не відповідав і я побачив, що всї японьскі кружляки бомбардують Руріка, я звернув всю пальбу ворога на себе, аби Рурік міг тимчасом направити машину своєї керми.

Тимчасом ми помітили, що Японцї дістали еще два кружляки. Рурік дав знак, що не може рушити ся. Я допоміг ему підійти на три кільометри до корейского берога і коло осьмої годинн дав ему знак „до Владивостока!“ Він повторив сей знак і старав ся плисти в сїм напрямі. Безперервно відбиваючись від ворогів, здоганяв він Россію і Ґромобоя.

Японцї пустили ся в ту саму сторону, в віддаленю шести до семи кільометрів від нас. Рурік ішов за нами віддалений о 7 кільометрів від нас. Цїлі дві години тревала битва, в котрій наші кораблї сильно попсовано. На Россії продіравлено два комени, і знищено три котли. Через те тяжко було удержати пару. О пів до девятої Рурік зачав лишати ся що раз більше позаду. Ми бачили, що два японяскі кружляки дальше били ся з Руріком і ми его сгратили з очий. Тимчасом Камімура з чотирма опанцированими кружляками дальше плив рівно з нами і в той спосіб що раз більше віддаляв ся від Руріка. Бючись з Камімурою, і затягуючи его дальше за собою на північ, ми гадали, що Рурік, дасть собі тимчасом сам раду з своїми двома, від него слабшими противниками; переможе їх, направить свою керму і відтак сам дістане ся до Владивостоку.

Коротко перед десятою годиною розпочали Японцї з віддаленя семи кільометрів страшну бомбардацию, якої не було еще в цїлій битві. Здавало ся, що они звернули на нас головний атак. Але на превилике наше здивованє, цїлий відділ японьскої фльоти нагло відвернув ся від нас завернув на право і перестав стріляти.

(Се стало ся тому, що Камімура із усїма своїми кораблями став спасати потапаючу залогу „Руріка“, з якої вратовано 600 людий).

По 5-годинній завзятій битві я оглянув шкоди на наших кораблях. Россія має 11 дїр під водою, Ґромобой 6. На обох кораблях погибла більша половина офіцирів і четвертина рядових. Супроти того ми не могли думати про нову битву і вертати там, де полишено Руріка, що найменше 55 кільометрів на полудне від нас.

Рапорт про „Новіка“.

Комендант кружляка „Новік“ надіслав таке справоздане: Як настала борба д. 10 серпня, в якій „Новік“ потерпів трикратні ушкодженя під водною лїнією і разом із „Аскольдом“ переломив ряди неприятельских кораблїв, я із причини густої мраки втратив „Аскольда“ із своїх очий. Дня 11. удав ся я до Кіявчав, щоб набрати вугля. Дня 12. покинув я нїмецкий порт із наміром окружити японьскі побережя і дістати ся до Владивостоку. Дня 20. прибув я до Корсаковска і набрав там вугля. Того самого дня о 4. год. по пол. спостеріг я наближаючий ся корабель типу „Нїтака“. Я вийшов на повне море і о чверть на 6. увійшов у борбу з ним, в якій „Новік“ по 45-мінутовій борбі потерпів 3 ушкодженя під, а 2 над водною лїнією; серед того вдерла ся вода до середної части корабля. Ворожий кружляк, що також потерпів ушкодженя залишив дальшу борбу і сиґналїзував се. Позаяк при кінци борби мав я до ужитку лише 6 котлів, а керма була ушкоджена, проте мусїв я вертати до Корсаковска, щоби поправити ушкодженя, а в ночи думав я вертати на море. Та що направа „Новікових“ ушкоджень була неможлива а в поблизу показало ся кілька ворожих кораблїв, що можна було пізнати по сьвітлах кількох рефлекторів проте рішив я „Новіка“ затопити. Офіцири і залога висїли на сушу, куда винесено також усю обстанову. Дня 21. с. м. японьский кружляк типу „Сума“ обстрілював частину „Новіка“, яка удержала ся над водою. В борбі із 10. серпня потерпів „Новік“ отсї страти: 2 жовнярі убиті, корабельний лїкар легко ранений, дня 20. серпня: 2 жовнярі убиті, поручник і 2 жовнярів легко, а двох тяжко ранених. — Із сего рапорту видно, що комендант „Новіка“ не добре зоріентував ся в ситуації, бо за ним ішло не кілька а лиш два японьскі кружляки. Замітне й те, що він не подає ні одної влучної назви японьских кораблїв.

Ситуация в Портї Артура.

Після вістий засягнених у Хінців лише форти на Золотій Горі, Білій горі, Мармуровій і на Ліаотешанї є ще в руках Росиян. Инъші головні форти є ще вправдї обсаджені Росиянами, але они виставлені на безвпинний сильний огонь японьских батерий, в наслїдок чого Росияни будуть мусїли без сумнїву уступити. Зачувати, що форт ч. 5, який Японцї вже раз здобули а відтак покинули, опинив ся знов у їх руках. Японцї вживають до обстрілюваня твердинї тяжких армат спроваджених з твердинї Кобе, Наґасакі і Йокагами. Після, о скілько мож припускати, певних вісток, нова, европейска дїльниця Порту Артура стоїть в полуміню. — Після дописи „Köln. Ztg.“ із Петербурга потерпіли Японцї підчас облоги около 28.000 вбитих і ранених. Японцї здобувши Золоту гору із 20—30 тяжких армат удержують в день і в ночи страшний огонь до твердинї. Японьскі армати викидують із сеї гори на місто около 800 ґранатів, що наносять страшні шкоди. — Джонка, що дня 24. с. м. покинула Порт Артура, привезла до Чіфу вістку, що число ранених Росиян в шпиталях виносить 5000 та, що Японцї обсадили узгірє Чаобанка.

Затоплені протиторпедовці.

Із Токіо доносить Бюро Райтера, що два росийскі протиторпедовці наїхали в середу вечером при вїздї до Порту Артура на міну. Більший із них незнаного назвища, що мав 4 комини, затопив ся. Страти в людях незвісні.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 27. серпня 1904.

Президент міністрів др. Кербер прибув нині рано в інспекцийній подорожі до Кракова. На двірци повитали его представники властий.

Із краєвого правительства. Резервов. кад. і укінченого уч. шк. серед. Івана р. Калмуцкого іменував краєвий президент рахунковим практикантом.

Із суду. Віцепрез. суду кр. Алекс. Артимович повернув вже із урльопу і обняв урядованє.

Рільнича вистава в Чернівцях. Хто хоче взяти удїл в тій виставі має зголосити ся до дня 10. вересня в льокали тов. „Bukowina“ (ринок ч. 3), де удїлює ся що середи від 3—5 год. по полудни потрібних інформацій.

Ізза зливи основини „Січи“ в Старій Жучці відложено на слїдуючу неділю.

Ґенеральний страйк будів. робітників тривае дальше. На вічах підбадюрують ся робітники і думають витревалостию переломити опір будівничих. В четвер прийшло до конфлїкту між поліцією а робітниками, що хотїли зігнати спроваджених страйколомів із будівлї старости Вірфля при ул. Новий Сьвіт. Через два дни паде дощ, що мимоволї продовжує страйк. Нині удає ся робітнича депутация до президента краю, кн. Гогенльоге, щоб він порішив справу.

Нещаслива пригода. Учителя учит. семинарії Сев. Білїнкевича поразив передвчера серцевий удар перед порогом власної хати, куди его зараз занесено, удїливши першої помочи.

В Гобокен зчинив ся великий пожар нафти. У огни спопелїло зовсїм чотирох робітників. Усї резервуари нафтові палають.

Острі набої підчас маневрів. Підчас ґарнїзонових вправ 80. п. п. у Львові пострілив хтось капітанови Сімічкови ногу острим набоєм. Виновника не найдено.

Снїги в серпни спали дня 25. с. м. в Босній й Герцеґовині, Чорногорі і Сербії.

Вогонь. Із Селетина пишуть нам: Сегодня 24. серпня с. р. о 3-ій годинї рано займив ся в Ропочилї (Селетинї) паровий тартак товариства акцийного „Union“. Заслугує на увагу, що майже цїла інтелїґенция занимала ся гашенем огню. Жандармерия з Селетина, як також уряд громадский на передї із секретарем А. Дашкевичем і Ґрінберґом, як також учителї М. Дашкевич і Юрко додавали собі всїх сил, щоби огонь зьлокалїзувати, що по найбільшій части удало ся їм, але прото однако огонь знищив цїлком дім з палевищем і машинами. — Шкода виносить до 80.000 кор.

Холера. Із Баку наспівають вісти про ширене холери. В тих околицях померло на неї вже кількадесять людий. Холера ширить ся також, як доносять до „Zeit“, між росийским військом у Манджурії.

Страйк за морем. В Новім Йорку застрайкувало 30 тисяч робітників будівельних. Через него не добудовано 65 шкіл, а се веде за собою такий послїдок, що 100 тисяч дїтий не буде ходити на науку.

Неудалий памятник Жанні д' Арк. Місто Анжер в Франції рішило поставити памятник Жанні д' Арк і зробило пропозицию тром найславнїйшим теперішним різьбарям: Томасови, Фреміе і Баріе, щоби предложили свої моделї на конкурс. Но між представленими ними моделями мійска управа Анжера не найшла анї одного відповідного, тому рішила, що поставлене памятника Жанні д' Арк відкладає ся до часу, коли у Франції знайде ся більше талановитий різьбар а тим, що предложили свої моделї виплатити обіцяні премії. Різьбарі обидились, но... від принятя премій не відказались.

Нарада в справі станового орґану руского учительства „Промінь“ відбуде ся в неділю, дня 4. вересня 1904 точно о годинї пів до 11-ої перед полуднем в Чернівцях в сали „Народного Дому“ (ул. Петровича ч. 2), на котру всїх дотеперішних членів видавничого комітету „Проміня“, членів еґзекутивного комітету першого руского учительского віча, як також відпоручників „Руского Товариства Педаґоґічного“ і „Рускої Школи“ і їх філій уклінно запрашаємо. Відповідно до ухвал, які запали на першім вічу руского учительства має ся на сїй нараді вибрати редакцийний комітет з Галичан і Буковинців і обговорити справи і спосіб дальшого веденя редакції „Проміня“. З огляду, що сї справи є для руского учительства обох країв незвичайно важні, просимо о як найчисленнїйшу участь. — *Редакция „Проміня“ в Вашківцях н. Ч.*

Промінї Рентґена (Х) в військовій хірурґії. Вперве знайшли примінене промінї Х до цїлий хірурґічних у шпиталях військових в Нїмеччинї; потім повторено сї проби в Спол. Державах, в Греції а в кінци в часї японьско-хінъскої війни. В р. 1900 підчас війни хінъскої проф. Ґаґа, Японець, шеф хірурґічного японьского віддїлу примінював радіоґрафи до дослїдів многих ранених: Нїмцїв, Французів і Японцїв. Згаданий хірург твердить, що промінї Х віддають в тих случаях необчислиму прислугу, особливо, коли ходить о відкрите місця застряглої кулї в тїлї. При помочи радіоґрафії дає ся досконало розпізнати напрям, виміри як рівнож цїла околиця, де поцїлив стріл. Так отже приряди, що служать до радіоскопії, суть конечними для хірурґії військової. В Нїмеччинї є вже тринайцять шпиталїв військових, що мають приряди рентґенівскі, при тім є вони так уряджені, щоби в часї війни мож було їх легко перевозити.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Музичний Вістник.

(Відозва).

Товариство „Союз сьпіваків і музичних товариств у Львові“ подає отсим до відомости рускої публики, що з днем 1-го надходячого ст. с. р. розпочинає видавати „Музичний Вістник“, місячник посьвячений музиці і штуці.

Видавництво се буде містити а) місячні перегляди руху музичного в краю і заграницею і б) біоґрафічні начерки, в) фахові музичні розправи, ґ) рецензії нових музикалій як і концертів, продукций музичних і вистав театральних, д) новинки і перзоналія; е) анонси музичні. Від часу до часу буде до поодиноких чисел долучений додаток музичний, зложений з творів наших і чужих композиторів на сьпів, фортепян, або скрипку. Рівнож буде видавництво поміщувати репродукції портретів і автоґрафів наших і чужих музиків і артистів.

Комітет редакцийний запрошує отсим всїх наших музиків і артистів до співробітництва і просить о скоре присилане дописей і статяй на руки о. Вол. Садовского в Перемишлї (уч. Владиче ч. 17).

Пожадані передовсїм є біоґрафії, фотоґрафії, автоґрафи померших вже музиків-артистів і композиторів, яко материяли до історії руско-украïньскої музики, котрих збиране і публїкация буде одною з головних задач „Музичного Вістника“. Наших артистів просимо о пересилане коротких автобіоґрафій з долученем рецензий і фотоґрафій; управи товариств бояньских, хорів міщаньских і селяньских, руских шкіл музичних і т. д. просимо присилати короткі начерки дотеперішної дїяльности, річні справоздання, програми концертів і взагалї всї вісти, які в нашім артистичнім житю мають значінє. Руских композиторів і рускі видавництва музичні запрошуємо до періодичного присиланя нововиданих музикалій в цїли їх зрецензованя.

Близші условія пренумерати і цїни анонсів будуть в коротцї по підписаню контракту з друкарнею, подані. На жадане висилає ся перше число оказове як рівнож удїляє ся інформаций в справі анонсів. Всякі зголошеня в тім напрямі принимає і удїляє інформації секретар „Союза“ п. О. Бережницкий, Львів, ул. Длуґоша 33.

Комітет редакцийний.

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на ціні процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Шіхлера і Синів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Циліндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітий.

Краватки і біле після найновійшої анґлійскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних краєках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до полювання. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкциї і амунїция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дітий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дітий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacè, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas; як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дітий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска 11, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько обезпечені тревало в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати позички на 6 % за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 лїт.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від удїлів а часть зиску призначує ся на добродїйнї цїли; до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. 18.385.— корон.

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїннї папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Рынку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯҐІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (2—25)

Розписанє конкурсу.

В громадї **Руска Молдавиця** буде обсаджена стала посада **громадского секретаря** після закону із 19. грудня 1889, кр. зак. і V. Л. Ч. 24.

Із сею посадою є получені отсї побори: *а*) 800 К пенсиї, *б*) помешкане, *в*) потрібна скількість опалового дерева в незменьшенім станї, і *г*) яриновий город.

Поданя треба вносити до 20 вересня 1904 у підписаного, заосмотривши їх в слїдуючі прилоги:

1) урядове сьвідоцтво про вимагані від громадских секретарів і бодай з добрим успіхом зложені іспити;
2) виказане знаня рускої мови краєвої в мові і письмі:
3) сьвідоцтво дотеперішною занятя і
4) сьвідоцтво моральности.

Руска Молдавиця, дня 20 серпня 1904.

Начальник Громади

(3—3) **Димитрій Балабащук.**

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Українець

Дезертир з Росиї

що розуміє добре господарство і купецтво, а передовсїм торговлю церковними ризами пошукує сейчас занятя. Листи адресувати до редакциї „Буковини“ для Емануїла Н.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 98. Чернівці, середа дня 18. (31.) серпня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10 „	—	„
„ чверть року	5 „	—	„
„ місяць	1 „	70	„

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Др. Кербер на Буковині.

Вже небогато днїв віддїлює нас від хвилї, коли до нашого краю загостить керманич австрийскої политики державної а заразом начальник австрийского судівництва. Поки що здержуємо ся із обговоренєм значіня й характеру, який мають сї відвідини. Та можна вже заздалегідь бути певним, що не промине се без користи для нашого краю, коли начальник двох так важних магістратур державних, що нормують відносини горожан до держави і їх приватні зносини між собою — наочно переконає ся про потреби мешканцїв нашого краю і почує на авдиєнциях із їх власних уст усї жалї й бажаня.

Зложило ся так, що перший привіт д-ра Кербера послїдує на рускій земли, в містї Кіцмани, де як раз завдяки прихильности до нас д-ра Кербера основано нову ґімназию, чим сповнено довголїтнї бажаня нашого народа, який свою будучність може добачувати лише в культурній і економічній еволюциї.

Відповідно до того повинен випасти і привіт д-ра Кербера на Буковині.

Із Залїщик приїде др. Кербер до Кіцманя в суботу д. 3. вересня ранним потягом о год. 7·40 перед пол. (час желїзничий). Тут привитає єго президент краю ки. Гогенльоге іменем краєвого правительства Буковини, а в слїд за тим подякує президентови мінїстрів за нову ґімназию в Кіцмани начальник тамошної громади п. Дмитро Бажан а разом із ним гурт усїх руских послів із Буковини, іменем яких промовить пос. Николай Василько. На привіт д-ра Кербера зберуть ся на кіцманьскім двірци також і „Сїчи“ із околиць Кіцманя, именно із Кіцманя, Суховерхова, Кліводина, Лашківки, Веренчанки, Ошихлїб, Гаврилівців і Ставчан. Названі „Сїчи“ являть ся на двірци вже точно о семій годинї рано. Всї „Сїчи“ прибудуть на дворець торжественним походом, про який належить заздалегідь політичні власти повідомити із наведенєм цїли походу, себто для повитаня през. мін., мінїстра справ внутрішних і справедливости. Всї „Сїчовики“ із поодиноких кошів повинні явити ся по можности в однакових одягах, як се й досї водилось, із відзнаками, топірцями і прапорами. Дальших інформаций удїлять „Сїчам“ на місци наші посли, що заздалегідь вже прибудуть до Кіцманя.

Із Кіцманя відїде потяг до Лужан; там прибуде о год. 7·30 хвилин і задержить ся довший час. На дворець в Лужанах прибудуть „Сїчи“ із Лужан, Шипинець, Дубівців, Неполоківців, Мамаївців ст., а також по одному делєґатови селяньскому із усїх „Сїчий“ на Буковині, які під проводом одного із руских послів повитають президента мінїстрів як „Сїчова“ депутация, дякуючи єму за можність свобідного розвитку і плеканя сїчової ідеї під справедливим краєвим правительством, яка є корисна для цїлого буковиньского населеня без ріжниці народности й віроісповіданя.

Потяг із Лужан прибуде до нашої столиці, до Чернівців о годинї 8·48. Тут послїдує знова привіт ріжних властий, а тут також являть ся із согроге наші товариства „Міщаньска Читальня“ і „Міщаньский хор“ у відзнаках з прапорами. Улиці, якими буде в'їздити премієр до міста, будуть замаєні і прикрашені хоругвами. На загальнім принятю депутаций явить ся у през. мін. др. Кербера також депутация руских товариств черновецких враз із парляментарними й соймовими заступниками.

Думаємо, що не треба додавати сего, що точність і акуратність се головні условини, від яких зависїти буде те, щоб Буковиньска Русь належно заманїфестувала свою участь у привитаню визначного гостя і висловила єму свої почуваня й потреби.

Hands off!

Поляки і їх преса прямо не можуть прийти до себе із за висліду буковиньских виборів. По галицких часописях невмовкає хор ріжних „ґлосув“ меньше і більше поважних „родакув“ в справі кривди і недолї, яку приходить ся терпіти нещасним буковиньским Полякам, які серед нечуваної для них ситуациї в виді вільних виборів, творячи 4% краєвого населеня, мають чотирох послів! Знаюли шляхи, якими вандрують польско-шляхотскі політики, мож було певно надїятиєь, що вони візьмуть ся інтриґувати. А нагоду до сего дає їм як раз подорож президента мінїстрів по Галичині. Про подорож сю заговорили ріжні польскі часописї перелїцитовуючи себе в домаганях, які має сповнити др. Кербер, щоби уґрунтувати пановане шляхотско-польскої кліки в Галичині. Ба галицкі Поляки не малим ситі, вони простягають свою руку й на Буковину, виступаючи в роли опікунів наших Поляків, яких хотять спасти від руского радикалїзму і жидівского сіонїзму. Ось у „Ґазетї Народовій“ пише хтось із буковиньских Поляків, які по галицких часописях радіб настроїти публичну опінїю проти буковиньского краєвого правительства:

Понеже теперішна ситуация на Буковині — а именно се загальне зможене руского радикального і сіонїстичного руху є прямо небезпечною річию для Гачини, тому звертаємо на се увагу міродатних сфер і питаємо, чи для наших політиків подорож д-ра Кербера не була би найлїпшою нагодою, щоби виконати вплив на зміну буковиньскої ситуациї?

Коли др. Кербер хоче дїйсно ґрунтовно пізнати потреби нашого краю, суспільности, коли теперішний шеф кабінету намірає усунути бодай важнїйші перешкоди в більшім культурнім розвою нашім, то нехай між иньшим зважить і се, що підпираючи на Буковині радикалїзм серед Русинів і сіонїстів, віддає медвежу прислугу польскій суспільности в Галичині. А може др. Кербер припускав, що Галичина як до недавна, так і дальше з замкненими очима буде дивити ся на все, що дїє ся на еї східних „кресах?“ Може др. Кербер манив ся надїєю, що ріжними обіцянками, які привезе нам з Відня і висипле як з рога обильности, успокоївши Поляків в Галичині, буде дальше виявляти їм свою нежичливість через підпиране на Буковині тих течій, які в своїх наслїдках діткнули би тяжко також нашу суспільність у східній Галичині. Против сего належить виступити рішучо і енерґічно і в польских кругах на Буковині сподївають ся, що галицкі політики уймуть ся за кривду (?!!) і недолю буковиньских Поляків тимбільше, що се лежить у власнім інтересї польских мешканців східної Галичини. Чиж маємо спокійно дожидати сеї хвилї, коли Русини за прикладом буковиньских земляків приключуть собі до помочи жидів, перенятих сіонїстичним духом? А ся хвиля надійде певно (!), коли позволимо їй зблизити ся, коли з цїлою певностию не запобіжимо

Лїкар Жбанков. 10)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

VII.

Відношеню медицини і лїкарів до жінок і навпаки удїлює В. Вересаєв в своїй статї, як і треба було сподївати, місця чимало, із ріжних приводів порушує се питане не раз. Се цїлком зрозуміле: до останних часів цїла медицина була в руках мужчин, до яких і доводилось звертати ся всїм жінкам, а тому у сих відносинах, як і в рештї житя, мусїла виявлятись полова ріжниця в той чи иньший спосіб, в тій чи иньшій формі; сї відносини були не лише відносинами лїкаря до хорого, але й мужчини до жінки, і після цїлої складности вимагали докладної аналїзи. Доказом того, що сї відносини не байдужні, досить навести відомі всїм факти; є дївчата й молодиці, які до останньої можливости не хотять лїчитись лише тому, що треба звертатись до мужчин лїкарів, і навпаки, є жінки, які і тепер звертають ся тілько до мужчин, і то кепських, хоч є відомі жінки-лїкарки. Так само є чоловіки-лїкарі, які ухиляють ся від лїченя жінок, а надто з жіночими хоробами, иньші-ж навпаки, волять лїчити жінок і стають акушерами і ґінекольоґами. Не має байдужности в усїх иньших людських відносинах, не могло її бути і в царинї лїкарюваня.

В. Вересаєв аналїзує сї відносини, хоть і недокладно, бо-ж говорить переважно лише про себе, про свої відносини, вражіня й пригоди і майже зовсїм не торкаєть ся иньших, може ще меньше непохитних з сього погляду. Насамперед студіоване анатомії вивело автора з того стану, який так подобавсь нашому легкомисленому поетови, який вважав що „тьмы мелкихъ истинъ намъ дороже насъ возвышающій обманъ“ і усї люди а надто люба дївчина тратять свій нїмб і починає здаватись позбавленою усїєї принади і поезиї. Чи можна того жалувати? Розуміють ся нї; не робить сього і автор; адже не сама наука розбиває наші іллюзиї і мрії, але й перші ґіткненя з житєм і близші зносини з жінками приводять до тих самих наслїдків і чейже, до ще сумнїйшого характеру. Не даром Надсон з тугою говорить в своїй чудовій поезиї про повстанє й дальший розвиток любови: „Тілько ранок любови й красний!“ Тут ми принаймнї маємо до дїла з наукою; вона, правда, обнажає людину і розкриває її цїлком, але вона-ж таки дає нам знаня і закони, які дають моральне заспокоєнє і розкіш намість загублених іллюзий. За помочию науки ми взнаємо усе чисто про людину, взнаємо, що усї люди однакові, не має нї в кому чогось невідомого і осібного і се зрівнанє усїх може також давати й певне вдоволенє. Правда, іллюзиї і мрії прекрасні є оздобою і нутою житя, але-ж однаково їх знищить і без науки скрійний і нерозумний сьвітовий досьвід; однаково і без науки, як справедливо говорить Надсон у тій самій поезиї:

„Нудно так тягнуть ся довгії днї
Скрійної прози, нудьги і ошуки“.

Ідїмо далї за автором. В перші часи перебуваня студентом, обнаженє перед авдиториєю молодої хорої жінки викликало в ньому любашне чуте або обаву перед ним. Студенти часто приходили перкутіровати серце у серцево хорої, гарної дївчини, що лежала в клїніцї. Спогади дома про перший випадок набрали делїкатно-любашної відтїни, і я з тайною приємнїстю думав про те, що далї нам трапить ся чимало таких випадків“.

Ся отверта сповідь автора викликала трохи чи ненайбільше з усього варікань і заперечень з боку лїкарів, які дїйшли навіть до того, що сконстатували у автора полову неврастенїю.

Менї здаєть ся, що ті, що перечать Вересаєву, або забули своє минуле, або не щирі, або навіть просто лицемірять. Я дозволю собі посьвідчити, що полове чуте в тій чи иньшій мірі, яко втїху красою або навіть з любашною відтїню почуває з початку дуже багато студентів (чи не всї?) і що се є дуже природним, хоч і не бажаним. Адже при оглядану хорих студенти відграють пассивну ролю і поки увага їхня цїлком не захопить ся наукою — поясненями професора, їм вільно віддаватись зовнїшним вражіням, а з них в даній хвилї найсильнїйшим є обнажена жінка, до гарного тїла якої вони ще не привикли, воно ще не обридло не-

грозячій нам небезпечности через підотнене коріня там, звідки оно надійшло би се е на Буковинї".

Вінцем сих перемелювань старої а фальшивої пісоньки е апель до д-ра Кербера, щоб він перестерігав законів та не юдив (!) одних народів проти других із шкодою для цїлої навіть держави !!!

На щось подібного може собі позволите лише чоловік у якого пахальство переходить в безличність. Прикро нам, що мусимо ужити сих твердих слів, але нема иньшої назви на ту роботу. Безвинне вмовлюване в публичну опінїю вічної кривди Поляків, без поданя фактів того стану, вічне юджене на руский радикалїзм (!), який настає на Поляків, про що нема й мови, інтериґоване проти краєвого правительства, яке старає ся, щоби в Австриї конституция була виконувана, імпутоване правительству, що воно ширить національну ворожнечу із рівночасним признанем, що теж правительство саме тому прихильне „Вільнодумним", що вони елемінують із своєї програми національні спори — иньшими словами, які ми їх ужили, схарактеризувати не можна. Не можна сего зробити тим більше, що те все нарікане неправдиве, а облудне. Воно нагадує того спекулянта, якому дуже добре веде ся, а який вічно кричить, що не має гроший, щоби часом не підвисшили ему податку! Полякам буковиньским аж надто добре, та нехай вони розважуть, до чого доведе те, що вони тепер роблять, бо се нїяк забувати, що всяка акция викликує реакцию. Гнїв польских шляґунів хоч безосновний але зрозумілий. Їх прямо поривае пасия на думку, що е десь на сьвітї кусник землї, де супротн Русинів примінює ся закони, супроти тих самих самих руских мужиків, які мають із здоймленим капелюхом на кільометер обходить паньский двір, тих самих мужиків, яких прадїдів саджали предки теперїшних галицко-польских верховодів зовсїм без женади — на палї! Пани, в яких жилах пливе кров просякла атавізмом анархістичних відносин у шляхетскій Польщі, не можуть погодити ся з тим, щоб у державі панував закон а не шляхотство-паньска самоволя. Та таке ельдорадо може бути хоч і не довго лише в Галичинї, по той бік Черемошу, бо із сего боку йде на встрічу польско-шляхотским інтриґантам згідний клич усїх буковиньских націй: Hands off! Проч від наших справ із руками замараними кровию галицких мужиків, стріляних при виборах в імя „ладу і пожондку", для якого на Буковинї місця нема!

Полїтичний перегляд.

Др. Кербер в Кракові.

Президент міністрів др. Кербер прибув в суботу до Кракова о 6. годинї 19 мінут рано. На двірци повитали его намісник краю, бурмістр міста і зверхники урядів та властий. О 9. год. міністер-президент перевів люстрацию староства в товаристві намісника, а еще перед тим приняв урядників дирекциї краківскої полїциї. О год. пів до 10. зачав принимати довгу чергу депутаций капітули, ґенералїциї, ради міста Кракова, повітових рад, університету, академії наук, міст краківского округа, лїкарскої і торговельно-промисловоі палати, фльоріянки, гіпотечного банку, аптикарского ґремію, жидівскої громади і др., — а вкінци репрезентантів правительственних властий і державних институций. По скінченю авдиенциї др. Кербер зложив візити презесови Академії ґр. Тарновскому, кардиналови Пузинї, командантови корпусу Горецкому, а відтак поїхав на снїдане до шляхоцкої ресурси, дане президентом висшого суду др. Гавзнером. Новий бурмістр Кракова др. Лео, який провадив депутациї міста, порушив в своїй промові справу обвалованя Висли, прискорене будови пристани, третого мосту на Вислї, зниженє домово-чиншового податку і знесене консумцийних оплат, будови висшої промислової школи. ще одної ґімназиї і реальної школи, учительскої семинарии женьскої, палати справедливости і иньших публичних будинків. На сю промову др. Кербер дав успокоюючу відповідь, що дотичні роботи е в части вже постановлені, а в части запевнені. Пополудни президент міністрів звидїв катедру на Вавели, Ягайлоньску бібліотеку, народний музей, Марийский костел, заведене ім. Любомирских, а о 6. год. поїхав на обід до намісника ґр. Андрія Потоцкого. Другого дня в неділю був др. Кербер в костелї на Службі Божій, почім звидїв будинок висшого краевого суду. Там привитав его промовою президент Гавзнер, а др. Кербер відповів в довшій промові. Опісля представлено ему урядників суду і депутацию канцелярийних урядників, які просили о полїпшене їх материяльного биту. Дальше звидїв президент міністрів будинок кр. суду карного і вязниці. Звідтам поїхав оглянути шпиталь ОО. Боніфратрів, а о 12. год. в полудне пійшов оглянути металеву виставу. По звиджению вистави міністер-президент був на снїданю в Ґранд-Готели, данім президентом міста д-ром Леом. По снїданю поїхав на люстрацию староства в Подґуржу, а звідтам до копальнї соли в Величцї, де в его честь названо его іменем одну новоотворену комору. По обідї відїхав др. Кербер до Тарнобжеґа пращаний на двірци представителями властий. — Відповідаючи на провіти полїтичних урядників сказав між иньшим сказав др. Кербер отсї золоті слова:

„Хочу з притиском сказати, що держава нїколи не може руководити ся иншою засадою, як засадою справедливости. Не могуть тутки мати місця жадні кручки в толкованю законів, жадні химери при їх виконюваню. Нолїтичний урядник, котрому найважнїйші інтереси населеня е повірені, повинен бути лише одною гадкою перенятий: як би можна закони примінювати на користь загалу і одиниць. Давні часи, в котрих одиниці, сотки а навіть тисячки екзистенций мало значили, минули безповоротно. Тепер треба числитись з кождою одиницею і жадної навіть найубожшої одиниці не можна злосливо або легкодушно нищити. Хто е помічний в працї творчій, той е правдивим австрийским урядником".

А до судових урядників сказав:

„Справедливість зображають звичайно з завизаними очима. Хоч воно може не цїлком влучно, все таки річ певна, що їй цїлию не повинно бути анї споглядати на лїво анї на право, але на саму лише правду і тілько на правду". Дальше зазначив міністер, що найновійший дух в новочаснім судівництві чимраз більше покидае засаду, що строгою карою має ся відстращувати, а чим-раз більше принимае задачу, поправляти суджених. З сего випливае засада лагідности для тих, що провинили ся не з переворотности і злоби. Длятого новочасне судівництво покидае звичай безоглядного і незмінного драконьского примінюваня карних законів, а глядае способу, як би охоронити від еще більшого зіпсутя тих, у котрих не находить згаданої вже переворотности. Строга кара для винуватців затвердїлих; але умірене для тих, що не відбирають еще надії на поправу, — особливо для молодіжи. Можете бути певні мого попертя, коли будете тримати ся сеї засади".

Рим і Ватикан.

Борба Ватикану із Парижом обмежуе ся тепер на ґазетні статї, яких велика скількість походить таки із кругів французского висшого духовеньства. Частина французских епископів держить ся правительства, а за те друга виступае безпощадно проти Комбових змагань як в пресї так і з проповідниць. Із дипльоматичних квестий оставав ще по звіснім розломі до полагодженя протекторат над католиками на сходї, який на основі численних папских писем оставав досї при Франциї. В сїй справі забрав голос урядовий орґан Ватикану „Osservatore Romano" і оголосив в числї з дня 24. с. м. статю про протекторат над католиками на Сходї, в якій підносить що Апостольский престол не відніс ся до нїякої держави з просьбою о обняте протекторату. Позаяк однакож дипльоматичні відносини межи Ватиканом а Францией зірвані, то протекторат з натури річи припадае Австриї. Оттак коротким шляхом ущасливлюе Ватикан Австрию новою аґендою, котра далаб богато клопоту а мало користи.

Вірмени на Кавказї.

На заграблене росийскими властями майна вірменьскої церкви, з якої удержувано народні школи вірменьскі і видавано вірменьску літературу, і на иньші насиля росийского уряду відповіди кавказкі Вірмени терорам. „Московскія Ведомостї" подають такий спис осіб, які впали вже досї жертвами вірменьского комітету революцийного: головний начальник Кавказу Ґолїцин, начальник семяджиньского повіту Шмерлїнґ, карский полїцмайстер кн. Херхелїндзе, протоерей Васінов в Александрополю, ґубернатор Андреев і ще один начальник повіту. Крім сего замордовано ще отсї особи приватні: дневникаря Терхинянца в Батумі, богача Таміранца в Суші, архимандриту Дольвида в Ечмядзинї, богача Адамова в Баку, банкира Джамбарова у Москві, а вкінци Ґріґорано, Семеана і Карапетяна в Льондонї.

Бунт Герерів.

Побіда Нїмців під Ватеберґом вправдї значно полїпшила їх шанси, однак ще не полагодила рішучо дїла із Герерами, які розсипали ся по цїлім краю. Тепер треба буде вести проти них борбу піджїздну, яка е неминучим насліджком кождої війни в Африцї. Треба буде Нїмцям перебігти й перешукати численні й просторі герерскі гори і там кінчити дрібними віддїлами борбу із Герерами, яка ще буде коштувати Нївців немало жертв і крови, заки зможуть кінчити свою „високу культурну місию" нївечене Герерів.

Росия й Японїя.

В Манджурії.

Генерал Куропаткін телеґрафував до царя дня 26. с. м.: „Японцї розпочали дня 25. с. м. зачінну акцию, але тілько на східнім теренї (Курокі). Японьскі війска в сїй сторонї обчисляють на дві дивізиї з дуже сильною артилерию. Обі сторони переночували на позициях, віддалені лише 3 до 5 км. від себе. Росияни стратили коло 100 ранених і убитих. На слїдуючий день Японцї перейшли до офензиви на цїлім фронтї". Про дальший хід битви Куропаткін не доніс еще нїчого. Дня, 26. с. м., заатакувала Росиян полуднева армія японьска. Про сей атак ґенерал Сахаров доніс ґенеральному штабови: „Дня 26. с. м. Японцї перейшли до зачінної акциї на цїлім фронтї. О годинї 6. рано росийскі війска на західнім теренї цофнули ся на головне становище боеве. О годинї пів до 6. Японцї розпочали канонаду головно в полудньово-східнім напрямі. О годинї 6. пальба розвинула ся на цїлім полудньово-східнім фронтї, а також ударили Японцї на праве наше крило (полудньово-західне). Атак відперто. О год. 11. перед полуднем росийскі батериї присилували до мовчанки японьску батерию коло Тулїнґу, зложену з 24 гармат. Проби Японців, аби змінити позицию батериї, не повели ся. О год. 1. Японцї перейшли до офензиви коло Кот'юш. По-

---

персиченному молодикови, як-коли дуже чистому.

Се відношенє е продовженем лише в дужчій мірі наших звичайних відносин одного пола до другого: крім виїмкових случаїв, жаден чоловік не забуде, що він має дїло з жінкою й жадна жінка не забуде зробити відповідну міну при чоловікови. Як се намітно по ріжних зборах від студентських зібрань аж до учених засїдань, скоро появить ся особа другого пола, усї підтягають ся — розмова стає жвавійшою, суперечки завзятїйшими, одним словом перед вами усе той самий „середновіковий турнїр на славу пань", лише не зброєю, але словами, руками і т. и. Те-ж саме, але в рідшій формі є й при обнаженю жінки (для тиеї-ж цїли матїрки вивозять своїх обнажених доньок на балї!)

Так ось як вони вчать ся! Не наука, а тїло вабить їх! скажуть де-які. Проч з лицемірством і брехнею, беріть факти таки такими, якими вони є. Коли починають ся поясненя, досліджуванє, то наука перемагае вплив тїла, в усїх поважних випадках, коли помочи треба зараз, коли форма хороби незвичайна, а має значний науковий інтерес, там сторонні почуваня не повстають цїлком і цїла увага студентів звернена на науку і пол хорого тодї не істнуе. Так буває звичайно, але бувають відхиленя в той і другий бік. Є студенти й лїкарі, яких природа в цїлій своїй наготї, з цїлим своїм нагим брудом, так відражає, що вони надто сторонять ся усїх царин медицини, які тичуть ся жіночого орґанїзму і сї особи нїколи не будуть ґінекольоґами й акушерами. Але за те є иньші, яких надто вабить ся царина і вони роблять ся лїкарями полової сфери взагалї а специяльно жіночої. У де-яких ґінекольоґів і сифілїдольоґів і помічаеть ся певна цїха мясожерности, осібна невимушена манера поводженя з хорими і певне відношенє до другого полу і взагалї до полового житя, що так рідко відзначають їх від осіб иньших фахів: повтаряємо, що кождий фах накладае свою цїху. Як не дурно минае для ґінекольоґів їх занятє, видно із слів одного з них, сказаних своєму братови не лїкареви: „Ви щасливійші від нас, вас в кождім віцї зворушуватиме обнажене жіноче тїло, а ми вже привикли до обнаженя жінок, і воно нас не зворушуе". Сї слова лїкаря середнього віку показують між иньшим і на дальші відносини лїкарів до другого полу: чуте неоднакового відношеня що-раз то більше слабне або зовсїм зникае, і лїкареви, який богато практикував, однаково чи перед ним хорий чоловік чи жінка, він бачить тілько страждущих і стремить до того, щоб їм помогти.

Переходимо тепер до другої сторони — до хорих жінок. В. Вересаев безумовно справедливо каже, що для більшости жінок, надто молодих і дївчат, оглядане лїкарями а до того в присутности студентів і перед цїлою авдиториею, завдае богато муки і неприємности, а соромливість відограе тут найголовнїйшу ролю. Але автор і тут малює за темними красками: майже всї, за небагатьма сумними виїмками, старають ся милувати хорих, і тому слова, що одну хору на прийомі у професора-сифілїдольоґа „оглядано довго, оглядано мерзко, огидно..." сказані в зайвім запалї і бють лише на почуваня. Розуміеть ся, оглядане було докладне, якого й треба було при сифілїсї; до чого-ж тут „мерзко, огидно", сї-ж слова припускають якесь насильство ради приємности дослїдників або нарочне роблене неприємности хорій.

Крім зневаги соромливости, лїченє жінок у чоловіків-лїкарів має ще й другий дуже некорисний бік для лїкарів і хорих: через те-ж саме чуте встиду хорі дуже богато ховають з свого анамнезу або-ж просто брешуть і не лише при студентах, але навіть сам на сам з лїкарем (а в тім, не рідко через встид роблять те саме й хорі-чоловіки, надто що до полового житя, піяцтва). Се викликае трудність пізнаваня хороби й правильного лїченя. Хорі надто з вищих верств (з так зв. товариства) часто заперечують, начеб у них був сифілїс і коли нема ясних обективних даних доводить ся робити на помацки.

(Далї буде).

мічено значні сили японські в напрямі Ляошанц'яну. Атаки Японців відперто, почім російскі війска перейшли до зачіпного дїланя і виперли Японців до долини Нагайгон. Росияни стратили 300 людий. Бій був дуже завзятий, приходило навіть до бою на баґнети. Завзятий був бій в часї атаку Японців на праве крило російске. Російскі війска цофнули ся з занятих становищ на головну боєву лїнїю. Росияни стратили коло 1500 людий".

Зміни вождів.

Ґенерала Штакельберґа, який програв битву під Вафанку, а крім сего вславив ся своїм „extra-zugom", яким виїхав на війну а притім був комендантом 4. корпусу сибірскої армії відкликано із поля борби, а его наслїдником іменовано ґенерала Фляйшера, коменданта другого корпусу сибірского, що стоїть в Ерайваню.

Желїзний хрест.

Із Ляояну пише один російский офіцер до „Русского Слова": Війна у східній Азиї вивела на перший плян важну справу а то похорони погибших жовнярів. Їх ховають із військовими почестями або в гуртових могилах або на військових кладовищах. Заходами дбайливого начальства або товаришів кладуть на могилах деревляні хрести без нїякої напису. А гроби забувають ся і по лїтах не буде з них нїякого слїду. Щоби сему зарадити проектує сей офіцир оснувати добродїйне товариство „Желїзний хрест" подібне як тов. „Червоного хреста", що має займати ся похоронами вбитих, їх гробами та повідомлюванем сїмї про вбитих, бо про богато пропащих салдатів у Росиї нема й вістки.

Росийске корсарство.

Морский трибунал видав сими днями осуд, що російский торпедовець затопив „Гіпсанґа" без нїякої справедливої причини. Сей анґлїйский пароплав не віз нїякої контрабанди, не мав на палубі ні одного Японця а до того йшов нормальною дорогою і мав позапалювані всї сьвітила. На приказ російского торпедовця станув сейчас, а заховане его капітана було без закиду. А помимо того богато людий погибло від російских армат, а пароплав затоплено. Подібна доля стрінула рже анґлїйскі пароходи „Алянтон", „Кальхас" і „Кнїґт Командер", проте нема що й дивувати ся, що обурене Анґлїйців зростає що раз більше так, що льорд Ленсдовн сказав: — „анґлїйский нарід бачить зневагу в цїлім рядї зневаг, а вони вичерпують его терпеливість, через міру досьвідчувану і виставлену на пробу незвичайно небезпечну".

В филях алькоголїзму.

Зріст а радше спад населеня Франції вже від років прибирає так сумні форми, що стали їх студиювати ріжні учені, дошукуючись причини лиха. Ось в журналї „La Revue" доказує др. Левенштайн, що се дїє ся не так із за змен шеня числа родин як радше через надмірну смертність. Після обчисленя Bertellon'a припадає на Францію 500.000 сконів. Алькоголїзм змітає із сьвіта що року до 300.000, а чахотка 150.000, заражуючи при тім в двоє тілько людий. Иньші пошестні хороби роблять решту а при тім безвинно зростають, так що у віцї до двох лїт вмирає 100.000 французских дїтий. Причину сего треба добачувати в непомірнім зростї алькоголїзму у Франції. За послїдних 50 лїт населене Франції зросло в відносеню 100 : 112, а рівночасно алькоголїзм у відношеню 100 : 355. На голову припадає тепер у Франції в однім роцї пересїчно по 18 лїтрів спірітусу, отже найбільше із усїх европейских країн. Замітне що алькоголїзм найбільше розповсюджений у північних провінциях Бретанії й Нормандиї, що рівночасно славлять ся осїдками клерикалїзму. В тамошнім місточку Одіерн в однім роцї припадало по 27! лїтрів на голову. Наслїдки сего очевидні. Смертність між дїтьми змагаеть ся, населене марнїе як під зглядом духовим так і тїлесним. Лїкар французский Шаркот каже, що „краплина крови алькоголїка має в собі зароди всїх можливих недуг". І справдї жертвами алькоголїзму се безконечні ряди — гістериків, розпустників, епілептиків, божевільних, ідіотів і півголовків. Хоть число населеня не змінює ся, за те число злочинів подвоює ся а самоубійств стає там чотири рази більше.

А бороти ся проти алькоголїзму у Франції важко. Преса мовчить, бо моралів публика читати не любить, а до того напрям публичного житя зависимий від людий, які майже всї повязані своїми грошевими інтересами із продукциею алькоголїчних трунків. Як на те й черънечі монастирі стали фабриками найславнїйших і найбільш кріпких горівок, доки не мусїли покидати Франції після нових законів проти-монашних. Значить ся із того боку анти-алькоголїчна акция не знаходила хиба пособлювань. Оттак приходить ся французкій суспільности тонути у отроюючих филях алькоголїзму.

НОВИНКИ.

Черновцї, 30. серпня 1904.

Кіцманьска ґімназия. Як зачуваемо з цїлком певного жерела, то вступні іспити до I. кляси кіцманьскої ґімназиї відбудуть ся 5. і 6. вересня. Родичі дїтий, що хочуть до сеї ґімназиї бути приняті, мають між 8. а 10. годиною передполуднем зголосити ся в дирекційній канцелярії (в будинку, де доси було староство) і виказати метрикою, що їх дїти вже мають 10 років або в біжучім роцї закінчать 10. рік житя. Окрім того належить предложити шкільне сьвідоцтво що найменьше з 4. шкільного року. При іспитї буде вимагати ся з рускої мови вправи в читаню й писаню, знаня правописи і елементів з науки про форми (відміну імен і дїеслова) і вправи в аналїзї поединчого реченя. З мови нїмецкої вистарчає вправа в читаню й писаню, знане що найважнїйших правил правописи, знане що найважнїйших і найчастїйших форм відміни, дещо з аналїзи поединчого реченя, вкінци лиш такий засіб слів, який можна набути з нїмецко-руских учебників Рота-Глїбовицкого для шкіл народних. З рахунків вимагає ся знаня чотирох головних операций цїлими числами. Вкінци подаємо до відомости, що тим ученикам, що вже зробили іспит перед вакациями до I. нїмецко-рускої кляси II. ґімназиї в Чернівцях, вільно перейти без нового іспиту до ґімназиї в Кіцмани. Отже хто би хотїв туди перейти, нехай заявить се при записах (1.—3. вересня) дирекциї ґімназиї черновецкої і зверне отримане перед вакациями потверджене принятя („Aufnahmsschein"), почім дістане назад таксу й документи і зможе записати ся в Кіцмана.

Із ц. к. II. ґімназиї. Директор II. ц. к. ґімназиї Корнило Козак повернув дня 25. с. м. із урльопу і знов обняв управу заведеня.

Ремісничa „Зоря" в Чернівцях відограе в неділю дня 4. вересня с. р. в салї „Народного Дому", на дохід погоріців міста Вашківцї н. Ч. аматорске представлене, в якого програму входять: „Золоте теля" комедия в 1 актї Добжанского, переклад Ів. Захарка, і „Українці" комічна оперетка в 1 актї Мирославского. Цїни місць: I-рядні крісла (враз з податком від карт) по кор. 1·32. II-рядні по кор. 1·10. Партер 44 сот. Початок о годинї ½8 вечером. — Сподіємось, що наша публика численною присутностию на тім представленю належно розпічне новий сезон товариского руху, що отсе розпочинає ся по вакацийній мертвечинї.

Руска бурса в Кіцмани буде отворена дня 1. вересня і прийме двайцять незаможних, селяньских хлопців. Цїну удержаня мож буде оплачувати грішми або в натуралїях. Кошта удержаня, розуміе ся умірковані, определить ся при вписї учеников. Зголошувати ся в тій справі можна до д-ра А. Воєвідки або судиї Осипа Бурачиньского. Кождий ученик, що буде принятий до бурси, мусить мати своє шмате, ручник, убране і сїнник. — Ось і приступає громада кіцманьских Русинів до заснованя бурси, що стала би помічною нашій убогій молодїжи, яка побирати буде науку у новій нашій ґімназиї. Говорити про потребу висшого образованя для нашої молодїжи хиба вже не треба. Не треба згадувати й сего, що удїлене помочи нашій молодїжи се не лиш справа гуртка кіцманьских Русинів, але цїлого нашого інтелїґентного загалу. А до его жертволюбивости приходить нам відкликати ся тим більше, що уладжене бурси і введене еї в житє е получене з коштами, які переходять спроможність нашої громади! Оттому то просимо щедрою рукою посилати датки на нашу бурсу на руки одного із названих вже членів заряду нашої бурси. Нехай на се сьвяте дїло нїхто не жалуе своеї лепти, бо кождий даток пожертвований на образоване молодїжи се капітал, із якого процент буде колись побирати нарід цїлий, здобуваючи собі що раз красшу будучність! — *Від управи рускої бурси в Кіцмани.*

Перейти на православіе цїлій громадї у Австриї не так легко. Всїм ще в памяти справа галицкого села Залуча, а щось подібно стало ся і в словіньскім селї Ріцманї. Там селяни із за спорів із латиньским пароxом забагли перейти на православіе, та справа їх ще й досї неполагоджена мимо переговорів із царским прав. митрополитом Ник. Милашом, церков у Ріцманї стоїть вже 9 місяців заперта. За той час родило ся вже 48 нехрещених дїтий, а з них 5 померло, а крім сего померло 26 старших людий. Староста Бердан благословив за той час 12 пар новоженців.

Обкраданє скарбонок. Злодії викрадають із церковних скарбонок крейцарі в той спосіб, що витягають їх пасками паперу намащеними клеем. Щоб від сего захистити ся треба зробити ось що: До скарбонки всипає ся дуже мілкого піску на висоту двох-трех пальців. Грошї вкинені до скринки занирати муть в пісок, а злодій буде мусїв по доконаню своеї операциї вдоволяти ся лише піском що поприлїплює ся до наклееного паска. Такий спосіб поручає „Frankf. Ztg."

Холеру сконстатовано урядово в росс. місті Мерві.

В Константинополи помер вчера на diabetes ex-султан Мурад.

З японьскої педаґоґіки. В японьских шкільних сьвідоцтвах нема так як у нас рубрики „обичаї" а е замість того рубрика „склонність", бо після японьских педаґоґічних поглядів обичаї учеників не повинні підлягати осудови учителїв, бо они е наслїдком характеру і виховання шкільної молодїжи. В рубрицї „склонність" учителї обовязані вписувати, до якого предмету або до якого занятя вже змалку проявляе ученик цїкавість, щоби потім улегчити ему вибір заводу, до котрого він чуе нахил. Если приміром ученик вже в наймолодших лїтах любить будувати доми з глини і каменя, то е обовязком шкільної управи прийти ему з помочию, щоби по укінченю школи міг вписати ся на техніку. Дїтвак, котрий з ранних лїт мріе про се, щоби зістати лїкарем, если его нахил до медицини стверджують сьвідоцтва, може надїяти ся, що буде принятий до медичної академії. Самопонятно, що е й такі ученики, що не оказують жадного нахилу до якогонебудь предмету чи занятя або дуже часто сей нахил зміняють, то все те точно вписуе ся в рубрику „склонність".

Ґенеральний страйк будівельния робітників вже покінчив ся і нині розпочала ся всюда робота. До полагоди прийшло вже в суботу завдяки інтервенциї кн. Гогенльоге, о яку просила его робітнича депутация під проводом адв. др. Хомеда. В неділю підписали обі сторони протокол важний до кінця 1904 р., в якім починено обопільні уступки. На слїдуючий період часу переведе угоду комітет, до якого увійде по 5 членів з обох сторін, а який має свою задачу викінчити в часї між 1. листопадом а 15. груднем.

В Іджештах (пов. Сторожинець) заводить ся з днем 1. вересня почтову складницю; вона буде получена із почтовим урядом в Чудинї желїзничими потягами ч. 2751 і 2754, які що дня курсують між Карапчіевом а Чудином.

Посмертні вісти.

† **Николай бар. Мустаца** помер в неділю о 2. год. рано, а похорони тлінних останків покійного відбудуть ся в середу о 2. год. по пол. після того перевезуть їх до Садаґури для зложеня в родинній гробници. Покійний належав до найвизначнїйших личностий на Буковинї. Потомок грецкого роду прилучив ся до рум. дїдичів і став на довгі лїта їх полїтичним вождом, а обставини зложили ся так, що враз із зломанем їх сили сходить і він із житевої арени. Покійний чоловік незвичайних спосібностий і полїтичного талану родив ся 1839 в Ясах, до 1892 був совітником в дирекциї дібр, коли сей уряд покинув. Від р. 1869 був послом спершу із громад сїльских а відтак від р. 1878 із більшої посїлости, займаючи крім сего безліч визначних становищ передовсїм в Краевім Видїлї, де від 20 лїт панував безмежно в користь боярскої кліки, котра тратить в нім найхитрійшого свого покровителя! Супроти Русинів покойний відносив ся скрайне ворожо, кривдячи їх де тільки міг. Ще у всїх памяти братоубійча боротьба, яку Мустаца викликав був у буковиньскім соймі між рускими послами, звабивши покійного Воляна і Тиміньского на свій бік. Се й була его послїдна більша штучка полїтична, по котрій пішла руска справа вперед, а Мустацова і боярска зоря стала головно завдяки вмілій полїтицї наших послів все більше погасати. А коли перед роком Мустаца занепав і фізично, рускі посли відомстили ся над ворогом, виednавши ему в соймі довічну пенсию в значній сумі. Так Русини відплачують своїм ворогам.. В. е. п.!

Малий фейлєтон.

Мультатулї (Е. Деккер).

Закони природи.

На одній високій вежі стояла матїр з дитиною. Дитина вилетїла їй з рук.

В тім самім часї падав якийсь иньший предмет так за тяжкий, як і дитина. Сила притягаюча землї, опір воздуху... все, що мало вплив на падане було при тім предметї такеж саме, як при падаючій дитинї.

Тільки що дитина жила і мала матїр, яка з розпуки вириває собі волосе.

А про сей другий предмет нїхто не журив ся.

О Боже, Боже, моє дитя, моє дороге дитя — заводила матїр. О Боже, ратуй мою дитину.

За другим предметом нїхто не заводив.

І оба тїла спадали одно при другім все низше з рівною скорістю.

І природа — се було ще перед Ньютоном... знала сама докладно, як вона має казати тим тїлам спадати — природа поступала своїм ходом. Вона обчисляла зовсїм спокійно квадрати... старалась про більшу перешкоду на долинї, де воздух е меньше густий... і сю надвишку відтягала від скорости...

Єще раз крикнула мати:

„О Боже моє дитя!"

Дитина впала на долину і розбила ся. Мати надармо благала — вмерла. Батько дістав помішаня змислів по тім випадку... і т. д.

А сей мішок з корком, чи там шинка, або що там вже небудь, що рівночасно падало з дитиною — остало ся все мішком з корками, або шинкою, і виглядало так, як би йому нїчо не стало ся.

А прецї нїхто не молив ся за сей корок.

І чи се е як раз „добре"? Певно, певно!

Найменьший рух, найменьше схибленє е нераз причиною, далеко більшого нещастя, як смерть дитини.

Я не розказую сеї події для розважаня природи, але на те, щоби кождий зрозумів, що ні просьба ні мольба нїчого не поможе, коли хто сам собі винен, й що дитину треба сильно тримати, коли стоїть ся на високій горі, чи там вежі.

Бо про се також дбае природа — і коли єї послухаем, то вона не впаде. Злишним е наводити правила Ньютона: Вони е лише дробиною того загального права, що його в малій части висловив Ньютон, хоча перед тим воно вже з поконвіку зовсїм коректно дїлало.

Переклав *Осип Василевич.*

Належитість за Оголошення за один раз:

Цїла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цїлу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на цїну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, пліш у і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди в Ґрацу Борсолїна в Александриї.

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до полюваня. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкції і амунїция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців системи Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

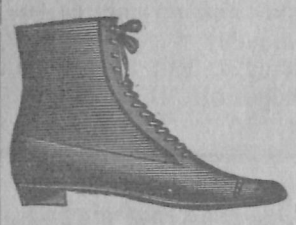

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯҐІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довірє, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (3—25)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Ст< заришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько **обезпечені тревало** в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **позички на 6 %** за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; силату більших позичок розкладає **ся на 10 лїт.**

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі **звертають ся** за **позичками до** „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденту** від удїлів а часть зиску призначує ся **на добродїйнї цїли;** до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. **18.385.— корон.**

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	**1,698.786 К.**	**Позички**	**1,403.472 К.**
Удїли	**115.947 К.**	**Цїннї папери, льок.**	
		в банках і на рах.	
Фонди резервові .	**23.522 К.**	**біжучий**	**506.994 К.**

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—·20
О. П. „Хлощї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкавї загадки“	—·40
В. Умінський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде еї конець.“	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гаршин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ І. часть	—.60
„ „ „Гаврищук Методика“ ІІ часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—
Ів. Синюк. „Образки з житя“	—.20
Ом. Попович „Пів сотнї повісток“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Шпойнаровский Серґій. „Руска Читанка“ для ІІ. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—·40
„ „Порадник“ як закладати каси	—·20
„ „Буковиньска Русь“	2·40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“	—·20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“	1.—
Шігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листа з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—·50

	К.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4·—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1·20
Франчук: „Оферма“	—·20
Підеша: „Восток і запад“	2·—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—·30
Марченко: „Власна хата“	—·20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—·40
Серґій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewczenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складї

„контракт купна і продажи“

в рускім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 99. Чернівці, середа дня 20. серпня (2. вересня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Др. Кербер у Львові.

Після короткого побуту в Тарнобжеґу, Ланцутї, і Перемишли прибув др. Кербер передвчера до Львова повитаний львівскими достойниками і замешкав в палатї намісництва.

Вчера рано розпочав люстрациї, прибувши до краевого суду. На привітну промову през. Тхоржницкого, в якій він запевнював про найлїпші інтенциї судиїв і висловив ріжні бажаня що до реформ у судівництві, відповів др. Кербер довшою промовою, у якій сказав між иньшим: Чого хочемо осї, те дасть ся висловити коротко. в кількох словах: Хочемо справедливого судівництва. В краю такім як Галичана. що постепенно змагає ся з давного занедбаня нема певнїйшого дороговказу до піднесеня, як справедливі суди. Їх ореченю підлягають два народи, перед їхним форум стають люди ріжних віроісповідань; якуж лїпшу охорону можна сотворити тут для сумлїня судиїв як справедливе, непідлягаюче нїкому судівництво. Якаж красша слава може усьміхати ся судиї як опінїя, що він справедливий. Певне, що домаганя, які кладе ся супроти судиїв, ростуть безвинну. Материял росте, форми судового поступованя зазнають цїлковитого переображеня. Ба що більше, зміняють ся закони, після яких треба орікати, зміняють ся навіть в своїх основах. Та не лиш скількість материялу є значно більша, також і дух, після якого з законом в руцї треба вимірювати справедливість став ся иньший і змагає до того, щоби приноровити ся до нашої ґенерациї. Колись носив для власної оборони кождий чоловік збрую, нинї боронить его людска гідність, а законодавство справедливо змагає піднести ту гідність до значної висоти. А при тім є обовязком судиї поступати на чолї, бо в своїх руках має він долю стілько людий. І я прошу Вас мої панове, виконуючи свої обовязки, памятайте все на людяність і вартість чоловіка". Вкінци запевнив, що буде старати ся о побільшене судейских місць і упорядковане ґрунтових книг. По принятю депутациї палати нотарів і адвокатів і авскультантів переїхав до намісництва, де в бюрі президияльнім промовив до него ґр. Потоцкий, хвалячи своїх підвладних урядників „з нечисленними виїмками". У своїй відповіди не жалїв Кербер признаня для намісника ґр. Потоцкого, а відтак завзивав політичних урядників до послуху і до коректного поведеня. Між иньшим замітив, що Галичина є країною окремих питомостий, тому як тут не є все так як в иньших краях, то та ріжниця має свою причину, і треба еї попереду усунути, нїм буде можна жадати, щоб устав той стан річий, який повстав із еї причини. Відтак перейшов до авдиенціональної салї, де приняв краевого маршалка, капітули, депутацию м. Львова і многих иньших товариств та інституций а між иньшим депутацию москвофільских товариств і депутацию „Народної Ради", в якій під проводом пос. Романчука взяли удїл Русини сьвітскі, духовні й селяни а між ними „Січовики". Відтак удїлював ще др. Кербер до год. 2. 90 авдиенций приватних, після того пішов на „снїдане" до народового касина. — Рівночасно із сими авдиенциями відбувало ся кількатисячне руске віче під призідиєю др. Окуневского. Перший реферат про упослїдженє Русинів виголосив др. Евген Левицкий кінчучи резолюциею проти безправств галицко-польских властий, які толеруе доктор Кербер, йдучи в слїди своїх попередників. В слїд за тим пішов цїлий ряд промов, підчас яких вернула руска депутация від Кербера, якій він висловлював надїї на безборонність ґр. Потоцкого та запевнював про дбайливість правительства о всї народи. Відповіди сеї віче до відомости не приняло і ухвалило за неї вотум недовіря і обуреня през. мін. Резолюцию сю ухвалено, після чого серед народних гимнів віче замкнено, а тисячна товпа пішла походом ул. Краківскою, Галицкою, Бернадиньскою під намісництво, але вкінци полїция піша і кінна похід спинила, рубаючи людий без розбору голими шаблями. Кілька осіб раненно й арештовано між ними сьвященників Селяньского і Пристая. Конфліктови сему приглядав ся др. Кербер із ґр. Потоцким із намісниківского балькону.

Суд Европи над указом із р. 1876.

(Дальше.*)

Др. Е. Гассе,
проф. унїв. в Липску:

Від кількох лїт слїджу я з великим заінтересованем судьбу, в західній Европі майже незнаного 25,000.000 руского народа, що вкінци зачинає вже опирати ся польским гнобителям в Галичинї, а в Росиї ставати сьвідомим того, що він не є підплеменем росийского народа, тільки самостійною нациєю. Коли увзгляднить ся сей послїдний факт, то відчуває ся дуже несправедливість росийскої держави, котра старає ся пересьвідчити сьвіт, що она є державою одної нациї, а всї иньші нїби то малі народи, що мешкають в Росиї побіч Росиян можна і мусить замінити ся на Росиян.

Яких строгих средств уживає росийске правительство, щоби знищити руску народність, видко як найлїпше по указї з року 1876, що був дословно передрукований в „Ruthenische Revue" в першім річнику ч. 1. сторона 7. Тим указом хочуть 25 мілїоновому народови в Росиї забрати всю его лїтературу і через те також унеможливити і дальший розвиток его матерної мови, позаяк робить ся майже неможливим привіз і друковане творів в рускій мові в Росиї.

Зі становища націоналїзму, на якім я стою, мусить ся такий спосіб як найострійше осудити, якби навіть і мало ся припустити, що сей указ при віджитю національної сьвідомости Русинів, лише якийсь час може устояти ся і ледво чи зможе осягнути бажану цїль.

*) Гл. 91 часоп. „Буковини".

Політичний перегляд.

Буджет на 1905 р.

Віденьскі часописи доносять: конференциї в поодиноких ресортах про установлене буджету на 1905 р. у розгарі працї. Загалом задержано рами тогорічного буджету, однак треба було числити ся із поменьшанем доходів. Побільшили ся потреби мінїстерства справ внутрішних на водні будівлї і реґуляцию рік, дальше потреби мінїстерства торговлї в наслїдок більших видатків на порти. Мінїстерство краевої оборони своїх жаданъ не побільшило. А що до мінїстерства желїзничого, то его прелїмінарі мабуть випадуть корисиїйше завдяки успішним транспортовим кон'юнктурам. В податках не видно зросту в податку домовім і ґрунтовім. При податках посередних годї добачити тенденцию до зросту у податках від пива і горівки. За те можна висше прелїмінувати доходи із стемпля, скарбових належитостий і комунїкаций.

Коронация сербского короля.

Урядовий дневник в Білгородї оповіщує програму коронацийних торжеств в днях 20. і 22. вересня. Дня 21. вересня відбуде ся властива коронация в катедрі а відтак велике приняте в королївскім замку.

Димісия Гоеса.

До N. F. Presse доносять із Трієсту, що тамошний намісник ґр. Гоес, що був давнїйше президентом Буковини, подав ся до димісиї. Причиною димісиї мають бути ще давні розрухи триестеньскі, які его ситуацию в Триестї мали зробити безвихідною.

На султановім деорі.

На султановім дворі — коли вірити вістям, які приходять із Константинополя — панують дуже дивні порядки. Ось ізза грізного поступованя палатної сторожі альбаньскої візвано сими днями иньші військові віддїли, щоби еї заступили і завели лад. Між Альбанцями і

Лїкар Жбанков. 11)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря" В. Вересаева).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Лїченє жіночих хороб і неврастенії іноді веде ся довго і без жадного успіху лише тому, що жінка не хоче признатись і покинути вживати ріжні лїки проти вагітности. Іноді помічаєть ся знаки хронїчного алькоголїзму і на всї питаня дістаєть ся вражливе запереченє, а далї виявляєть ся, що пані усильно заливаєть ся, коли не вином, то ріжними сурроґатами валеріяновими, гофманськими кроплями, одекольоном і т. и. Штуки морфінїстів відомі усїм. Селянки і міщанки брешуть і затинають ся часто з переступною цїлию — викликати викид, бо після розповсюдженого повіря вагітній жінцї не можна заживати нїяких лїків, а то скине. Пригадую собі одну дївчину, що прийшла до мене в амбуляторию, скаржучись на те, що в неї нема місячки; ранійше її лїчив другий лїкар, який вірив їй на слово і не оглядав її, як треба. Розуміють ся вона цїлком відкидала, що мала полові зносини. Однак вона легко згодилась на те, щоб я її оглянув і виявило ся, що вона вагітна. Хора не була зовсїм дурною, і чи вона безсумлїнно затиналась чи й справдї цїлком наївно не розуміла справи — я й досї не знаю.

Так чи інакше, але соромливість жінок, що змушує їх брехати сьвідомо, а як інколи то може й несьвідомо, перешкаджає пізнавати хороби й лїчити їх а надто молодим, починаючим лїкарям, які не рідко встидають ся не меньше самої хорої і не важуть ся розпитувати про інтимне житє й примусити хору, щоб дала себе докладно оглянути, коли хора вагаєть ся або відмовляєть ся від сего — через се сифілїс можна з початку признати за жабу, вагітність в перші місяцї просто за брак місячки.

Але бувають і иньші хорі, які як раз, ходять до лїкарів і навіть до унїверзитетських амбуляторий для заспокоєня свого полового чутя. Лїкарі знають се добре, а тому обмежимось на небагатьох прикладах. Насамперед треба зазначити, що де-які жінки просто говорять що нїколи не будуть лїчити ся у жінок-лїкарок; причини того ріжні: вікові традициї, недовіре до кожного нового дїла, образа самолюбства, коли приходить ся лїчитись у осіб свого пола (адже жінкам-лїкаркам багато иньших жінок завидує) і нарештї... не останню ролю відіграє потяг до другого пола. Гарні з лиця лїкарі мають більший успіх в приватній практицї, і кариєру їх роблять звичайно жінки. Один з таких лїкарів скаржив ся менї, що в перші-ж роки його дїяльности його зіпсували жінки і наводить факти натрутливости своїх soi-disant, пациенток; а в тім треба додати, що він сам вибрав своїм фахом жіночі хороби. Другий лїкар — терапевт недавно переказував менї, що до него заходила пациенткою дївчина, яка бажала спробувати усе... без нїякого обовязку для лїкаря. А яку масу всїляких і дуже дорогих дарунків дістають лїкарі, а сї дарунки далеко не все є наслїдками вдячности пациенток, а радше бажанєм звернути на себе більшу увагу сподобавшого ся лїкаря. В багатьох случаях мабуть відограє головну ролю не лише суто звіринне чутє, але й певна схильність, бодай і невисокої цїни, що розвиваєть ся на ґрунтї близьких стикань з ним, розповіданя усїх своїх тайн. До речі, кумедний, але справедливий факт: на одну посаду, після наляганя матїрок, кликано лише нежонатого лїкаря, і треба було бачити, як родини, в яких були дорослі доньки, спішили познакомитись з наспілим лїкарем, закликаючи його лїчити. Значить, нема чого обвинувачувати самих лїкарів в зіпсутостю; тут винне й окруженє.

Ідїмо далї: є й иньші пациентки, які для заспокоєня своїх жалоб не спинять ся нї перед чим і може навіть знаходять більше вдоволеня при невідповідних умовах і неморальних способах. У хорих, що приходять до ґінекольоґічної амбуляториї, можна все помітити цїлком відмінні відносини до прийому; де-які дуже соромлять ся і червонїють при самому приходї професора і студентів, другі цїлком байдужні завдяки свому стражданю або привички, у третих на лици відбиваєть ся і страх, а вкінци де-які почувають себе цїлком свобідно. Пригадую собі одну, середнього віку, грубу жінку, яка уперто і довго ходила до клїнїчної амбуляториї з цїлком незначною хоробою; вона

візваними віддїлами прийшло до формальної борби, в якій були вбиті й ранені. Між раненими находить ся один баша, один ад'ютант і комендант палатної сторожі. Причиною бунту Альбанців мало бути те, що від довшого часу не побирали ґажі.

Росия й Японія.

В Манджурії.

Бюро Райтера доносить: Росийска армія стоїть під Ляояном, куди вернули в порядку всї пушки. Послїдна битва тревала 4 днї. Японьскі вийска з найбільшою енергією поступають наперед і не лякають ся навіть найбільших жертв; так один баталїон, котрий дня 28. с. м. брав участь в битві під Сялїнче, стратив всїх своїх офіцирів. Росийска артилерия удержувала огонь зі всїх своїх пушок без перерви і мимо того, що Японцї з великою точностию посували ся наперед, не переставала холоднокровно піддержувати огонь. Росийска аґенция тел. доносить під датою 31. серпня. Після поголосок йде від нинїшного ранку завзятий бій біля Ляояну. Всї зусиля Японців, щоб обійти наші крила зістали ударемнені. Зачувати, що неприятель втратив більше чим 10 армат. Подробиць доси не має. — Після нинїшної депеші із Токіо борба коло Ляояну триває дальше. Вчера до пізного вечера не осягнула нїодна сторона якийсь наглядний успіх.

Порт Артура.

Berl. Tagblatt доносить із Tokio: Вісти, які надійшли з Порту Артура під датою 26. с. м. потверджують донесеня, що японьска піхота по завзятій борбі дїйсно здобула форт Ідшан, з якого японьска артилерия розпочала тепер страшний огонь на місто і внутрішні форти. Як Росияни не зуміють виперти Японців із того форту, то дни росийского панованя в твердини будуть почислені; до Standard-у знова доносять, що від днини в якій висаджено маґазин пороху коло Маотішан не має вже портартурский ґарнїзон бездимного пороху. В наслїдок величезної спеки працюють салдати без мундурів. Залога зовсїм здеморалїзована (?). Передні сторожі наближають ся до Японців лише тодї, як офіцири їх до сего присилуюгь. За те Хінці, що прибули не давно до Чіфу із Порту Артура розповідають, що ґен. Штесель впровадив частину вийск і провіянтів до тих фортів, які уважає неможливими до здобутя. В послїдних трох днях відперто Японців із значними стратами від кількох внутрішних позиций Порт Артура.

Оборонцям Порту Артура.

На основі царского указу всїм воякам в Порт Артурі числить ся, почавши від 1. мая 1904, до кінця облоги, кождий місяць облоги за рік служби. Цар надав ґен. Штеслеви за его хоробрість ордер Юрія III. кляси.

Князь Борис.

Великий князь Борис Владиміровіч, як телеґрафують з Петербургу прибув передвчера вечером до Владивостоку. — Значить ся Куропаткін таки допняв того, що бутного князя позбув ся із своєї кватири.

Манджурске пекло.

Немирович Данченко описує в „Русскім Слові“ манджурску спеку так: „Яка страшенна спека! Я був підчас „нессїх днїв“ в Марокко, я обїздив в лїтї Кавказ і Перзию і палючу спекоту Андалюзиї чув я на собі — але нїколи не відчув я щось такого, щоби рівналоб ся манджурскій спекотї. Сонце і небо видають ся тут бути найбільшими ворогами. Грізно блищить перше, як знамя непримиримої вражди; безмилосердя обнимає его пекуча синь неба і здає ся до нас ось так говорить: „Перед мною не сховаеш ся нїкуди!“ І на долї все жарке, сухе, пирскаюче отрую як пащі вужів. Сьвіт крутить ся — зіпреш ся на скалу то попечеш долоню; сядеш на сїрий відламок скали і здає ся тобі, що попав ся на жарїючу желїзну плиту. Сядеш на коня, щоби відїхати — за пів години сїдло наче яка горіюча материя. Пе ся огонь з воздухом, котрий вдихує ся, очи заслїплює страшний блеск, в ухах шумить, серце роздуває ся... Ти відчуваеш те все еще одну хвильку, і падеш обезсилений, побіджений манджурскою спекою. І не довго тому мусїли в такій горячи машерувати жовнїри з двома пудами тяжкої амунїциї на плечах. Подивім ся тільки на них: вони були вже перед битвою побіджені тим немилосердним небом і спекою замучені на смерть. Всї слабі, облиті потом... Він проникає сорочку, блюзу й славлені анґлїйскі хакі. Мокрі ви і ваш кінь, та від сеї вогкости нема полекші, як нема его в росийскій бани на лаві в розпаленій парі. Та на лаві ви посидите кілька мінут, а тут йдуть години за годинами, з ранку до вечера, коли вкінци повіє на вас оживляюча прохолода. А означеного місця не вільно опустити. Радо би то кождий зробив та пішов би до жерела, але не можна, бо в такий спосіб зрадив би товаришів, що укріпили ся в окопах — неприятель чуйний... Мозок топить ся під шапкою. Щось ярке осліплююче мріє з пересичної сьвітлом віддалї. Чути якісь голоси, голоси з блискучої огненної пропасти... І вони кличуть, вони ваблять... Подивіть ся в таку пору на салдатів: що йдуть куда небудь походом. Не має лиця без муки, нема думки необпаленої тим сонцем. Потилиці червоні, здаеть ся, в ту мить продре ся кров. Дивіть ся, що там дїе ся за тим нужденним обпаленим пожовклим лїсочком. На зеленавій мураві лежать якісь тїла. Дивите ся близше, а то тїла погибших жовнїрів на удар сонця. Лице їх червоне, набренїле, уста широко отворені наче би хапали воздух, а він затроєний убійчий — очи набіглі кровю, отворені. Руки безсильно опущені ноги конвульсийно дрожачі...“

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. вересня 1904.

Др. Кербер на Буковинї. Черновецкі посли і бурмістер міста видали відозву, в якій взивають до численної участи в принятю през. мінїстра і декорованя домів. — Ще раз пригадуємо, що до Кіцманя прибуде др. Кербер в суботу о год. 7·40, до Лужан 8 30, а до Чернівців о год. 8·48. Не сумнїваємо ся що в принятю, якої програму подали ми в попереднім числї, возьме численний удїл наша сьвітска і духовна інтелїґенция.

Личні вісти. Із лїтного віддиху повернули вже пос. Ст. Стоцкий і Ер. Пігуляк; пос. Ник. Василько вертає ізза границї завтра. — До Чернівців повернув також і обняв своє урядоване інсп. Ом. Попович.

Початок року шкільного відмінив Чернівцї. Всюди глїтно і гамірно. Улиці, склепи повні приїзжих батьків і дїтий, що прибули знов до школи. Місто ждало на них цїлих шість недїль і, захопивши їх, витягає від них послїдний крейцар, бо у приїзжих накопичилась сила орудок.

Із маґістрату. Віцепрез. маґ. др. Райсс і дир. маґ. Відман повернули з урльопу і обняли урядоване.

Сьвяточне відкрите жидівского сиротиньского приюту ім. Франц Йосифа I. відбуде ся в суботу дня 3. вересня 1904 о пів до 5. год. по пол., в льокали сиротиньского приюту при ул. різницкій ч. 26. В сім сьвятї возьме удїл також презид. мін. др. Кербер і през. краю кн. Гогенльоге.

При учительскій семинарії в Чернівцях мінїстерство просьвіти на внесок краєвої ради шкільної, поставлений др. Стоцким, знесло курс для учительок ручних робіт а намість него отворило приготовляючий курс для дївчат, до котрого вписують учениць 1., 2. і 3. с. м.

Душехватство. Як що року, так і тепер при записах до шкіл в Чернівцях переловлюють Волохи наших дїтий і фабрикують з них волоских Яничарів. Найважнїйшу руку у сїй професиї має совітник консисториї Бежан, що увиває ся по мешканях учеників, по школах і улицях, прилизує ся до темних татів, мамів, опікунів і масненько проповідує румунїзацию, а з себе робить великого добродія. Власне передвчера перетягнув він так до волоского інтернатула двоє руских дїтий з Іспаса: Николая і Евгенія Зоту, з котрих перший ще тогід був учеником 1 кл. рускої ґімназиї а другий е учеником шкіл народних. Через свого кревняка, резеша Бежана з Волоки, закинув свою сїтку й на резеша Мироша з Станівців, та сей покищо опер ся ему й записав обоє своїх дїтий Русинами. Ми звертаємо увагу нашої інтелїґенциї на ту лукаву роботу совітника Бежана, котрому вже перед кількома роками хотїли дати пашпорт до Букарешту. Митрополит скаржить ся на тяжку долю правосл. церкви на Буковинї, та як їй процвитати, коли має таких ревних ворогів руских правосл. диецезан. А Ви, рускі родичі, не давайте ся піддурювати, а твердо держіть ся свого.

Кіцманьска ґімназия. Управу кіцманьскої ґімназиї поручило мінїстерство проф. II. ц. к. ґімназиї в Чернівцях п. Серґієви Шпойнаровскому. Отворене ґімназиї відбуде ся, як ми вже писали, дня 7. вересня, а вступні істнити дня 5. і 6. Коли в новій ґімназиї буде треба відкривати лише один віддїл, то крім директора буде у нїй занято лише одна учительска сила. Нинїшна „Wiener Ztg.“ принесла саме іменоване учителем в Кіцманьскій ґімназиї п. Ілярія Федоровича, дотеп. заст. учит. в П. ц. к. ґімн. в Чернівцях.

Панна Евгенія Ярошиньска має ся значно лїпше і є надія, що небавом виздоровіе. Дїлимо ся сею радістною вісткою з руским загалом.

Президентом найвисшого трибуналу іменований на місце д-ра Габетінка дотеперішний другий президент того трибуналу Ом. Штайнбах.

Товарискі сходини, на котрих черновецка руска громада попращає паньство Шпойнаровских з нагоди їх відїзду до Кіцманя, відбудуть ся в сю суботу $8^1/_2$ годинї вечером в готелю „Central“, на котрі панї і пановe зволять численно явити ся.

Що думав Наполеон I. про місіонарів і конґреґациї? В „Archives nationales“ находить ся ось такий цїкавий лист Наполеона I., датований: Шенбрун 12. вересня 1809. а адресований до мінїстра віроісповіданя першого цїсарства французского: Я не хочу мати місий в Франциї. Ви виготовіть ласкаво обіжник до архиепископів і епископів, щоби їм оповістити, що я із сьвященьства нїкого не знаю тільки Вас, сьвя-

---

дуже радо давала себе досліджувати багатьом студентам (звичайно иньших оглядало двоє, троє) і нїколи не протестувала, як иньші. Не відмовляти-ж їй було, гаразд, що трапив ся такий вигідний материял для досліджуваня й вченя. А ґінекольоґічний масаж, до речі заведений навіть не лїкарем — який то вигідний ґрунт для штучного заспокоєня жаги! Хиба не до того-ж типу належить і панї, що про неї згадує В. Вересаєв, яка незнайомому студентови-медикови розповіла всї тайнощі свого житя і свого ґінекольоґічного лїченя?

Але в кождім разї жінок, які, так сказати, з и с к у ю т ь від лїченя в чоловіків без порівнаня меньше чим таких, що п р о ґ р а ю т ь, себто відчувають встид і неприємність ізза обнаженя свого тїла і виявленя своїх тайн перед чоковіком-лїкарем а надто в присутности студентів. Ся соромливість доходить іноді до того, що доводилось нераз відмовляти лїчити жінок, які не згоджувались дати себе оглянути, або дївчатам, які не давали вислухати своїх грудий. Бажаним є увільнити жінки від сїєї більше-меньше поважної неприємности, але з другого боку, де-ж і на кому-ж ми будемо вчити ся? Де-ж вихід з сього стану? питає В. Вересаєв і не дає відповіди.

Справдї, чи може бути вихід з сього зачарованого колеса? Ми тепер по части наближуємось до розвязаня сього питаня утворенем інституту жінок-лїкарок, які з часом і лїчитимуть головну масу жінок, а тому суспільство і всї, хто страждає від сучасного ненормального стану жінок, повинні дбати, щоб як найшвидше було більше жінок-лїкарок, що можливе лише тодї, коли жінок пустить ся до унїверзитетів. І колиб ходило лише о лїченє поодиноких осіб, то питанє може-б було цїлком розвязане таким способом: коли досить лїкарського перзоналу обох полів, тодї всї лїчитимуть ся у лїкарів свого пола. Але на сцену являєть ся наука і осьвіта лїкарів — чи можливо-ж, не шкодячи їм, зосередити лїченє осіб одного пола в руках осіб того самого полу? Сучасний стан науки змушує нас відповісти на се питанє безумовно неґуючо: жіночий і чоловічий орґанїзми річево відмінні і в своїх відносинах і залежностях так переплутують ся один з другим (а надто всї залежать від матерного орґанїзму), що ми не можемо уявити собі поправного розвою науки й науково-осьвіченого лїкаря, який не знав би анатомії, функций і хороб осіб обох полів. Досить навести такий приклад: Чи може-ж лїкар лїчити дитину хлопця, не знаючи матері, яка його годує? Отже в інтересї науки і тогож таки лїченя не може й не повинно бути строгого відокремленя лїченя хорих в лїкарів лише свого пола. А як же тодї уникнути всїх тих неприємностий і бічних комплїкаций, про які сказано вище.

Соромливість є почуванем дуже складним і — окремо се підчеркуємо — дуже умовним, себ то виявленє його залежить від найріжнїйших умов віку, полу, часу, місцевости, степеня розвою і т. и. Ми не можемо застановлятись над докладною аналїзою свого житя, але мусимо навести кілька прикладів конечних для ствердженя сїєї гадки і для розвязаня поставленого питаня. Усїм відомо, що люди мало розвинені, на пр. наші селяни, дуже мало соромлять ся сповняти свої природні потреби; росийські городяни і культурні верстви навпаки з усїєї сили старають ся замаскувати сповненє своїх природних потреб; нарештї-ж на заході, а надто в Парижу є богато виходків а надто пісуарів, і публика цїлком не соромить ся користуватись ними. Доводилось спостерігати такі факти, що йдуча під руку парочка разом вступає до виходка і занявши сумежні кабінети продовжує почату розмову! (По отсих звичайно платних виходках є слугами звичайно жінки і часто дуже молоді).

Отже, село й Париж, природа й культура зійшли ся в сьому відношеню, а ми, незвиклі до того Росияни соромимось дуже звичаїв і села і Парижа, але чи можемо-ж ми назвати їх безсоромними і чи дїланя їх ображують соромливість? Думаємо, що нї.

Ідїмо далї. В. Вересаєв наводить приклад, коли студентка свобідно говорила про материньство і зачатє але навіть руки її не цїлували чоловіки, а друга, не варуючись закочує сорочку і показує лїкареви живіт, але не дозволить сказати собі щось перченого. Теж саме бачимо ми й на противному бігунї; наші селянки, навіть наймолодші, звичайно не соромлять ся давати цицьки

щеників-парохів і їх помічників. Я не хочу щоби місіонарі яко вандруючі проповідники блукали по державі. В тім змислї даю прикази міністрови поліциї. Я не хочу ніякої місиї. Я позволив місіонарам осїсти в Парижи і дав їм один дім. Тепер відкликую все та вдоволяю ся тим, наколи тілько у моїй державі буде держати ся релїґію, але цїлком мене то не обходить, щоби розширювати релїґію поза границями краю. Місіонарі є в кінци для того, хто їх платить; для Англичан, коля вони хотять мати їх услуги. Предложіть менї проект декрету в тій справі. Хочу раз із тим покінчи- Роблю вас одвічальним за те, як у Франциї дня 1. жовтня будуть місіонарі або конґреґациї. Наполеон.

Похорон бар. Мик. Мустаци відбув ся вчера незвичайно величаво при участи корпораций, товариств, майже всїх визначних личностий і незчислимої товпи народа. По панахидї рушив похід ул. Амброзия і Головною, коло церкви св. Параскеви слїдувало покроплене тлїнних останків. Звідси подав ся похід до мосту на Прутї, а відтак переїхав до Роґізної, де похоронний похід переняло численне духовеньство, в супроводї якого переведено тлїнні останки до садаґурскої церкви, а відтак похоронено в родиннім гробі. Над гробом промовив катедр. проповідник о. Попович і краєв. марш. Лупул.

Із любови. Дня 25. м. м. вечером напав на шевского майстра Гайтнера в Радівцях один тамошний парубок і завдав єму ножем кілька ран із пімсти за те," що сей мав безпокоїти его любку своїми адорациями. Виновника найдено швидко — і. як показало ся, его удари належали ся иньшому шевчукови а не тому, якого поранено. Любов тай то палка і ревнива — осліплює.

Смерть при роботї. В Сучавици погиб дня 24. м. м. Іван Петрук, задавлений кльоцом при ладованю бутуків на лїсну желїзницю.

Добрий спосіб найшли американьскі купцї на приєднуванє клїєнтелї. Кождий купець при закупнї товарів обовязує ся направляти куплені у него річи аж до зношеня. Рукавичник прим. що тижня відчищує і направляє рукавички зовсїм даром. Капелюшник відпрасовує куплені у него капелюхи. Моднярки самі пришивають до капелюхів цьвіти і стрічки куплені у них. В складах чобіт і черевиків кождому клїєнтови в кождій годинї очистять даром обуве. Властитель складу удержує в тій цїли кількох хлопців, а видаток на них єму зовсїм оплачує ся, бо старі клїєнти для вигоди не покидають его склепу.

Хмаролом. В Меранї лучив ся сими днями хмаролом; злива тривала майже годину. Більша часть улиць міста стала залита. Потік, що плив із Кіхельберґу зібрав так нагло, що за кілька мінут розлила ся вода по площи Головній, Бесїдочній і шляху перегонів. Виявила ся конечна потреба поспішного барикадованя склепів і брам домів. Рівночасно упав великий град.

Замах на місто. Льондоньска часопись Daily Telegraph одержала з Нового Йорку вість, що вівторок наміряли невислїджені доси злочинцї висадити у воздух при помочи динаміту великаньский збірник води над містом Ст. Марі в державі Огайо. Колиби дїйсно було удало ся висадити у воздух гать збірника, то великаньска скількість води, вдерши ся до міста, наробила би страшенного нещастя. Вибух динаміту ушкодив вправдї камінну гать, але не перервав еї. Кілька домів є ушкоджених, а богато осіб було оглушених вибухом. Мешканцї міста так обурені на злочинців, що грозять лїнчем, воли їх зловлять.

Оріґінальне вихованє. Незвичайна справа займає під сю пору угорскі власти. Урядник Берґ, котрий мешкає під Пештом виховує свого сина в клїтцї, котра в лїтї стоїть на подвірю, а в зимі в кімнатї. Підлога клїтки висипана піском, поставлено також в клїтцї лавочку, на котрій дїтвак може спочивати. Факт такий не міг остати тайною; говорено про него широко, аж вкінци хтось завідомив власти. Прийшли з поліциї до Берґа, котрий завів урядників до клїтки і заявив їм, що думає сина котрий тепер має три лїта, виховувати в клїтцї; дїтвак є дуже живої вдачі, на слугу, котра би пильнувала его сина, п. Берґа не стати, а в клїтцї має забезпеку перед всяким випадком: не впаде до води, не дістане ся під колеса, не може бити ся з другими, не буде зривати цьвітів в огородї, нищити домової посудини, стягати обрусів зі стола, товчи, що лише впаде єму в руки. Дїтвакови поводить ся в клїтцї дуже добре, одержує правильно харч, купають его що дня, а вечером заносять его до постелї. П. Берґ відказав власти права мішати ся в сю справу. Каже він, що кождий має право виховувати дитину свою так, як єму подобає ся, щоби тілько не зі шкодою для дитини; а прецїнь его синови не дїє ся ніяка кривда. З причини, що анї поліция анї судия окружний не могли найти параґрафу в законї, котрий би зборонював виховувати дїтий в клїтцї, відіслано протокол до прокураториї державної. Оногди прийшли до п. Берґа судия слїдчий і лїкарі судові піддали дїтвака докладним оглядинам, але не найшли нїчого, що вказували би, що побут в клїтцї шкодить дїтвакови. Лишили его проте п. Берґови, а прокуратория шукає тепер параґрафу, на основі якого можна би п. Берґови заборонити держати дитину в клїтцї.

Учительки по мужеских школах. У Америцї виринуло в послїдних часах питанє, чи учительки, що заняті по мужеских школах не будуть впливати лихо на своїх учеників, затираючи в них мужескість. Сю справу прослїджувала окрема комісия, а „New York Herold" уладив в тій справі нарочну анкету. Головно побоювано ся, що хлопцї будуть ставати за „чемні" за „послушні" місто того, щоб ставати „атлетичними і доволї самостійними". Відповідий і то преріжного змісту не забракло, а найцїкавійше відповіло товариство бувших учеників шкіл середних, які виступили різко проти вислїдів комісийних нарад, предкладаючи між иньшим, щоб члени комісиї попробували, о скілько вони через учительки занепали в атлетицї. Дальше вичислюють вони в своїм письмі атлетичні побіди над анґлїйскими студентами. Вкінци замічують, що „любимцї професорів" є все осоружні, чи вчуть женщини, чи мужчини; вони всї є однак того переконаня, що те, що їх вчили женщини було для них получене лише з користию, бо се впливало на них лиш образуючо й уніжнюючо а нїколи розпещуючо.

Влучна відповідь. Полковникови сербскому Машинови, одному з головних провідників заговору на житє короля Александра і Драґи, приключила ся оногдї підчас побуту на курациї в Піщанах, на Угорщинї немила пригода. На хіднику зустрів він п. Квапільову, яка свого часу виступала в білгородскім театрі. Коли еї Машин побачив, поклонив ся їй, але она навіть не глянула на него і пішла дальше. Машин приступив тодї до неї, подав їй свою візитку з запитом, чому бокує від него, немов би его бояла ся. На се відповіла єму артистка коротко: „Я не є королевою і не маю причини вас бояти ся".

Напад. В Люді-Горечій напали д. 20. м. м. незвісні людцї Симеона Ткачука і так побили, що він у шпитали в наслїдок зазнаних ушкоджень помер.

Із команди жандармериї. Новоіменований підполковник 13. краєвої команди жандармериї Альойзій Вайман прибув вже із Праги до Чернівців.

Із маневрів. Нинї вечером повернув із військових вправ в Галичинї 41. пол. піх. ім. арх. Евгена.

Шість годин у мори. В ночи дня 21. м. м. підчас їзди із Мальти до Мессини випав до води із палуби парохода „Ледрер Сандор" моряк Франц Шпрайх, що задрімав на корабли. Те, що він зник, на корабли не спостережено, тому не заряджено нїчо для его ратунку. Заглянувши смерти в очи, став Шпрайх із усїх сил пливати, а щоб мати більшу свободу руху розібрав ся цїлковито. Остаточно по шестигодиннім плаваню, коли вже добував послїдних сил, побачив сьвітила. Се плив якийсь пароплав; Шпрайх став кричати із послїдних сил так, що пароход „Вакіно" задержав ся і вибратувавши Шпрайха із очевидної загибелї, завіз его до Палермо, звідки він прибув щасливо до сїмї у Фюме.

Знайдений корабель. Мало кому так щастить ся, як одному австралїйскому поселенцеви, котрий після донесеня анґлїйских часописий знайшов цїлий корабель. — Корабель „Dumfrieshire", їдучи до Нової Каледониї, попав на рафу коралеву і залога уважала его вже за пропащого, тому не постягавши навіть щоглів, вcїла на лодки ратункові і відплила, а на другий день, не побачивши его на горизонтї, думала, що він потонув. В дїйсности було инакше. Приплив моря підніс корабель до гори, а відплив зніс его з рафи, а филя загнала его о 30 миль морских дальше, до спокійного заливу, над яким недавно осїв новий фармер. Сей зловив корабель, спустив якор і доніс властям морским про знайдену згубу. Корабель сей представляє вартість більше як 20 тисяч фунтів штерлїнґів. Як „знахідне" одержить фармер десяту часть вартости корабля, а крім сего значнїйшу нагороду за его уратованє від затопленя.

Дирекция черновецкого „Орфеум" постарала ся із днем 1. с. м. о нові сили і нову програму, яка буде виповнювати послїдний сезон орфеальних вистав, що будуть тривати ще до 15. вересня.

Руска селяньска бурса. На бурсу пожертвував пан Йоахім Ретер, директор банку в Садаґурі 50 кор. В імени заряду бурси складає як найщирійшу подяку *П. Клим* канд. філь.

дитинї в присутности не лише своїх родичів а навіть і чужих. Далї через свою довголїтну практику між селянками я зустрічав лише поєдинчі факти відмови датись оглянути або розслїдити себе найдокладнїйше з боку молодиць і дївчат селянок, а між напів культурними городянками такі факти трапляли ся частїйше. А прецїнь, ті-ж самі напів-розвинені наші дївчата і навіть 40 лїтні панї зовсїм не вважають непристойним являтись на балї з напівобнаженими грудьми, що робить ся з ясною метою викликати полове почуванє у чоловіків і придбати собі молодого або поклонника.

Перш чим робити виводи з наведених прикладів, застановимось над фактом, про який розповідає В. Вересаєв: сїльська дївчина Тетяна $1^1/_2$ місяця соромилась звертати ся до лїкаря і неможливо задавнила хоробу. Такі випадки можуть, розумієть ся, траплятись, але те, що селянські дївчата ухиляють ся від лїченя кожної хороби, при якій зовсїм і не треба обнажатись, походить найчастїйше не від встиду а зовсїм від другої причини: про неї говоритимуть, що вона хора, її не свататимуть, бо-ж чоловікови після економічних причин треба здорової а не хорої жінки. Що не встид, а саме обава „слави" перешкаджає дївцї лїчитись видно з того, що вони надто не хотять лїчитись на очах у своїх односельчан і знакомих, а також по шпиталях і амбуляториях, де їх можуть побачити знакомі, я навпаки дуже радо лїчать ся потай, приходячи до дому до лїкаря або навіть уїзджаючи не в свій а далекий медичний округ, де вони значно меньше ризикують стрітитись із знакомими; я не один раз чував подібну причину від батьків, що привозили здалека свою доньку, яка при таких умовах лїчить ся цїлком свобідно. Траплялись часто й такі випадки: прийдеш на село до якогонебудь хорого, тебе кличуть до иньшої родини оглянути хорого хлопця; в дїйсности-ж хлопець тілько *притока*, а *треба оглядати* хору доньку-відданицю, при чім тебе слїзно благають не казати нікому, що кликали лїчити дївчину. Так само не соромливість змушує селян ховати перед всїма, що в них у родинї має родити жінка, а пересуд, що чим меньше людий про се знатиме, тим лекші будуть злоги; коли потреба часом покликати на поміч лїкаря або акушерку, то той, хто іде за ними старанно ховає перед сусїдами, по що він іде, і з лїкарем старає ся перебалакати на самотї.

Побутові і економічні умови а надто близькість до природи привчили селян відноситись просто і правильно до усїх проявів сеї природи так поміж людьми як і поміж звірятами; се все добре знають усї, що жили на селї і стикались з селянами. Не можу не навести тут одної подїї з сїльського житя, яка різко врізала ся в мою память: якось рано весною, зустрів я дві селянки, доволї молоду жінку з дорослою донькою — дївкою, що йшли з того села, де я жив. Вони вели корову до сусїдного панського двора. Я здивував ся, чому се вони в початку весни продають свою корову, але мати відповіла просто, анї трішки не засоромившись, що вони ведуть корову не на продаж а до бугая сусїдного дїдича.

(Далї буде).

Малий фейлетон.

Генрик Сєнкевич.

Дві левади.

Індийска леґенда.

Були колись дві великі країни, що межували з собою як дві безмежні левади. Дїлив їх лише один чистїсенький ручай.

В однім потоцї береги розійшли ся, а вода розлила ся в невелике гарне озеро.

Крізь прозору голубу воду сияла в сподї озера золотава земля. З тої землї виростали льотоси й стелили ся зеркалом озера в рожеві і білі цьвіти. Над тими квітами і пальмами на побережу уносили ся метелики із весельчаними крильцями а попід і понад надбережними пальмами колисали ся чудові птицї, що сьпівали чарівними голосами.

Як раз оттут був перехід з одного краю на другий, із одного царства у друге. (Один край звав ся левадою житя а другий левадою смерти.

Обидві левади сотворив всемогучий бог Брама. Першу леваду передав доброму богови Вішну, а другу проворному богови Шіву, аби вони там царювали кождий по свому.

У царстві Вішну заворушило ся житє. Почало сходити і заходити сонце, повставали дни і ночи, безконечні моря стали прибувати і спадати; на небі з'явили ся наповнені росою хмари, а на пустій земли заметушили ся люди, звірята і птицї.

А щоб ті сотворені живі єства множили ся і пробували щасливо на падолї житя, то добрий бог Вішну сотворив і любов тай приказав їй, щоб вона була щастєм того царства.

Тепер окликав всемогучий Брама доброго Вішну тай сказав єму: „Ти не в силї більше нїчо совершенного сотворити, як я вже вперед сотворив небо, тому відпочивай уже, а ті єства, що ти назвав їх людьми нехай торочать дальше нитку житя самі, без помочи".

Бог Вішну повинував ся приказам всемогучого Брами і люди мусїли з того часу самі про себе думати й дбати. Впали на добрі гадки, то повставали із сего втїха, впали на лихі, то повставала з сего гризота. Тепер люди здивували ся і пізнали, що житє не є безконечним празником втїхи. Пізнали, що вони торочують житє неначе дві прясї, у яких одній сияє в очах втїха, а другій блищать ся сльози.

(Далї буде).

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на цінї процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Ґ. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів в Ґрацу Борсоліна в Александрії. Найбільший вибір капелюхів Габіта, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлійскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до полювання. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкції і амунїция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска 11, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯҐІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Пиблику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (4—25)

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНЯ

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р. я отворив нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в окоцїмске **пиво, бочкове** і **фляшкове, леґер** і **експортове пиво,** знамениту **кухто** як також у молдавскі і иньші натуральні **вина.**

О численні відвідини просить

З глубоким поважанем

Самуїл Кремер.

31 (1—5)

Дектистичне Ателїє

Бернарда Сальтера

в Чернівцях, Karolinengasse Nr. 8

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи. 32 (—)

Найкраще і відповідне виконане по найнизших цінах.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

створена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для Дам, Панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцю.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

33 (1—24)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—·20
О. П. „Хлощї садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкавї загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде еї конець.“	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гарнин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслуаї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ І. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ ІІ часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—
Ів. Синюк. „Образки з житя“	—.20
Ом. Попович „Пів сотнї повісток“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Шпойнаровский Серґій. „Руска Читанка“ для ІІ. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—·40
„ „Порадник“ як закладати каси	—·20
„ „Буковиньска Русь“	2·40
Ю. О. Федькович. „Пісенї жовнярскі“	—·20
Франко Іван. „Русько-українська лїтература“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“	1.—
Пігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листя з некла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—·50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4·—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1·20
Франчук: „Оферма“	—·20
Підеша: „Восток і запад“	2·—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—·30
Марченко: „Власна хата“	—·20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—·40
Серґій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewczenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 100. Чернівці, неділя дня 22. серпня (4. вересня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата платні в Чернівцях.

Привіт Буковини др. Керберові.

Ранним потягом із Залїщик прибув др. Кербер в товаристві гофрата Бляйлебена, сов. през. Завадзкого і през. висш. суду Тхоржнїцкого до Кіцманя. Загомонїли моздїрні вистріли і оклики а в слїд по повитаню представив през. краю кн. Гогенльоге приїзшому кіцм. старосту, Кшесньовского і управ. руху, Гнїдого а посол Николай Василько руских послів др. Смаль-Стоцкого, Калитовского, Малика, Пігуляка і Левицкого. Відтак виступив нач. гром.*) Д. Бежан і повитавши др. Кербера хлїбом і солию подякував ему іменем міста за основане нової ґімназиї, що запише руский нарід в своїм серци незатертими буквами. По подяцї президента мінїстрів промовив пос. Василько, зазначуючи ріжницю почувань, з якими відносить ся руский нарід в Галичинї і в Буковинї супроти правительства. Хоч се буковиньских Русинів незвичайно діймає, однак они уважають своїм обовязком іменем рускаго населеня Буковини як найщирійше повитати его з огляду на прихильність, з якою през. мін. до него відносить ся, що доказує хочби кіцманьска ґімназия. Впрочім речник надїє ся, що бистре око преміера й за короткий час догляне те, чого краєви ще не достає, й сему зарадить. На се відповів др. Кербер, що він уважав своїм обовязком звидїти Буковину, яка так гарно розвиває ся. Відтак запевнює про поміч і на будуче, коли між працюючими для добра краю буде панувати згода.

Після того відїхав др. Кербер до Лужан. Тут вже із ранного ранку гуртували ся сїчові табори так, що до приїзду през. мінїстра непроглядно залягли із своїми прапорами желїзничу платформу. Тут уставили ся також і шкільні лужаньскі дїти із своїм прапором і учительством. Як над'їхав потяг, усї сурмачі затрубіли грімкого ґенерального марша а там затрясли воздухом оклики: „Слава". По привітї нач. гром. Орелецкого і жид. віроісп. гром. приступила до д-ра Кербера сїчова депутация із усїх кошових під проводом пос. Пігуляка, який промовив ось так:

Ексцеленцие! В імени руских охотничих товариств пожарничих, що в народних устах зовуть ся „Сїчами", витаю Вашу Ексцеленцию як найсердечнїйше на буковиньскій земли. А сей сердечний привіт пливе із душі буковиньских Русинів тим щирійше, що ті проняті високою християньскою любовію ближного, гуманїтарно-культурні і серед широких мас народних так дуже популярні товариства саме під режімом Вашої Ексцеленциї можуть у сїм краю без нїяких перепон розвивати ся тепер, коли подібні товариства у сусїднім нам краю, що нам завдає найглибшого болю, наші споріднені нам кровію сусїди під усякими покривками переслїдують і гноблять.

Товариства якого небудь народу рівнозначні із нервовими вузлами, вони є інтелектуальними проявами житя народного орґанїзму, пособляти їх розвиткови значить творити для народу культурні умовини житя, їх давити значить спихати народне житє на уровень звичайного веґетованя. Такими саме товариствами є „Сїчи", що вчуть не лиш борби з огнем але й сповнюють велику культурну місию, виховуючи молодїж, що покінчила нар. школи, отже нарід на карних горожан сьвідомих орґанїзациї і ладу.

Колиж Ваша Ексцеленция дає буковиньским Русинам можність безперепонного розвитку на сьвітских областях, що документують стоячі ось тут „Сїчи" і иньші наглядні докази прихильности Вашої Ексцеленциї із послїдних часів, проте сотворили собі Ваша Ексцеленция в серци і істориї буковиньских Русинів, які довго терпіли горе, неминаємий памятник вдячности.

Тож витаю Вашу Ексцеленцию на буковиньскій земли як найсердечнїйше ще раз і кличу Вам у привіт трикратним одушевленим: „Слава".

Отсе „Слава" повторили грімко численні сїчові сотнї, а відтак промовив др. Кербер, висказуючи свою радість із сего привіту. Він признав дїйсно велике значіне таким товариствам в житю народа, коли вони строго держуть ся постанов своїх установ, тож заслугують вони на підпору, бо їх розвиток причинює ся до розвитку народу і краю. Розвиток же Буковини лежить ему все на серци, тож дякує за витане ще раз. Після того обійшов двічи довжезний фронт Сїчових товариств, розпитуючись пос. Пігуляка про осїдок поодиноких кошів. Під той час коші один за другим сьпівали Сїчову пісню: „Гей там на горі". Кілька лишних хвилин проминуло стрілою на розмовах і незабаром над'їхав потяг із Залуча, до якого всїв премер. Тут заграла сїчова музика ще раз свого марша, ще раз загомонїли оклики „Слава" ухилились прапори і др. Кербер відїхав до Чернівців, де ожидали его на двірци численні достойники. Відси переїхав до краєвого правительства, де по представленю урядників став принимати поодинокі депутациї.

На загальних авдиенциях приняв през. мін. др. Кербер також депутацию руско-народних товариств в Чернівцях, яка явила ся у него у год. 11. під проводом дир. й сов. д-ра В. Филиповича, що промовив до д-ра Кербера сими словами: Ексцеленцие! Зібрані ось тут заступники руских товариств, що змагають до культурно-національних цїлий, витають Вашу Ексц. як найгорячійше на своїй рідній земли. Із великою втїхою і вдоволенем можемо ми сказати, що наші культурні змаганя в послїднім часї не лиш не зазнавали перепон але навіть були підпирані, як із боку центрального, так із боку льокального правительства а передовсїм із боку Его Сьвітл. пана президента краю, якого ми вельми поважаємо, як знаменитого, модерного, пронятого найлїпшими інтенциями мужа. Ми в повнї сьвідомі того, що се завдячуємо ми передусїм високим, вільнодумним, сьвітовим поглядам Вашої Ексцеленциї, позволимо собі проте в імени цїлого руского народу зложити тут за се Вашій Ексц. найглубшу подяку а рівночасно висловити свою надїю, що наступить зміна і на церковнім поли, на якім від більше, чим 24 лїт годї сконстатувати яке небудь полїпшеня хочби тому, що ми будучи чисельною більшостию, стремимо лише до — рівноуправненя", на жаль і досї безуспішно. — На се відповів др. Кербер меньше більше так: „Дякую сердечно руским товариствам за привіт. Тїшить мене дуже, що руский нарід, як самі Ви признаєте, під зглядом культурним поступає наперед. Підпирати его у сих змаганях буду старати ся і на будуче. Певне, що слїд се признати, що не все ще зістало осягнене, але я надїю ся, що й се дасть ся полагодити."

*) Промови виголошені в Кіцмани подамо в слїдуючім числї в цїлости.

Росия й Японїя.

Росийска поражка під Ляоном.

Урядовий комунїкат із Токіо про борби із 25. до 27. звучить: Перша армія розпочала дня 25. м. м. атак на неприятеля, що заняв становище на однім із стрімких горбів у віддаленю 23 миль на полудневий схід Ляояну. До вечера дня 25. удало ся японьскому осередкови по виконаню атаку на баґнети заняти росийскі позициї, але праве і лїве крило опирало ся дальше. Дня 26. розпочала ся борба на ново, а опір Росиян був знова завзятий. По кровавій борбі праве крило японьске відперло лїве росийске і забрало 8 армат. Дня 27. всї японьскі колюмни знов розпочали борбу, а при заході сонця цїла лїнїя росийских позициї попала в японьскі руки. Росияни стратили поверх 2000 людий. Рівночасно вечером помашерували японьскі відділи в напрямі до Ашандучан, відки неприятель уступив. Один віддїл японьский неприятеля гонив а другий перерізав ему дорогу. Неприятель утїкав в найбільшім замішапю в напрямі до Ляону, причім японьска пальба завдала ему важкі страти. Японцї здобули 8 полевих армат, амунїцию і богато возів. — Із Токіо принесло бюро Райтэра в пятницю ось таку вістку: Під Ляояном ставила сконцентрована росийска армія полученим японьским арміям, якими доводив Ояма опір якнайзавзятїйший. Оста

Лїкар Жбанков. 12)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря" В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Як се просто і природно! Але се було з початку моєї знайомости з селом, і, признатись, я пожалїв, що селянським дївчатам доводить ся визнавати усї тайни не лише звірячого але й людського житя.

В сьому случаю я як і більшість з нас, виявив себе людиною, що відаливавсь від природи, але не осягнула найвисшого розвою, який так само, як і близькість до природи, змушує просто і природно відноситись до всїх животних потреб і відбувань. Тілько середні степенї розвою і культури виявляють багато фальшивого встиду а разом з тим безсоромности, а люди природи й люди висшого розвою годять ся з собою в сьому відношеню, і відносять ся до наших функций і до нашого тїла в його цїлости просто і природно: як видно з висше наведених прикладів, студентки і селянки — сї два бігуни розвою — мають справедливий погляд на се, який виключає богато непотрібних і шкідливих вязань і умовностий, хоч вони без порівнаня моральнїйші, чеснїйші й близші до природи, чим наші панї і панни, що приходять напів-обнаженими на баль, ходять на неморальні оперетки а разом з тим вважають непристойним для дївчини студиювати анатомію.

От ми й думаємо, що в висшім розвитку і в близькости до природи і є відповідь на поставлене висше питанє, і В. Вересаєв має повну рацию казати: даремне гадати де й на чому стануть в будучности межі соромливости; але в одному не можна сумнїватись, що люди де далї то поважнїйше й з більшим поважанем будуть відносити ся до природи й її законів, а разом з тим перестануть встидати ся, того, що в них є тїло і що се тїло жиє після законів показаних природою". Осягаєть ся се, розумієть ся, за помочию правильного розвою і вихованя; ще Руссо вимагав, щоб батьки й виховувачі обясняли дїтям все, а не полишали робити се брудним язикам слуг.

Вимога ся така ясна й справедлива, але В. Вересаєв і тут допускаєть ся противеньств і пересад; „ріжниці тут рішучо нема жадної, виховане дитини ведеть ся так, що не може вона, хоч як „чисто" викладай йому справу, не побачити в нїй найстрашнїйшого й найбезсоромнїйшого бруду". Ги словом „бруд" і порівнаня безсоромного нашептуваня слуг з розумними поясненями батьків ми вже цїлком не можемо зрозуміти, і навіщо авторови треба усе заплутувати ся в видуманих противеньствах, коли й без того є багато дїйсно нерозвязаних питань?

VШ.

Роздїли XIV. і XV. присьвячує В. Вересаєв важному питаню односторонности медицини і рядови проклятих питань про будучий розвиток і долю людини, яко homo sapiens.

Застановимось над першим питанєм. Де-котрі ученї винуватять медицину за односторонність і її непевну користь для людскости; медицина, помагаючи і ратуючи чоловіка-одиницю тим самим завішує дїланє природного добору, шкодить цїлому ґатункови людности. Ратуючи сухітника, сифілїтика, родилю з вузкою крижовою костю і т. и. ми дозволяємо їм плодити потомство хоробливе, слабке, з всїлякими вадами і таким чином погіршуємо будучність цїлої людскости, яке робитиметь ся усе меньше витревалим, меньше здатним до боротьби з хоробами і шкідливими впливами природи. Розуміють ся цїле питанє про дїдичність, передаванє вад, переступности і хороби і взагалї про модну деґенерацию найлїпше розвязуєть ся спартанським способом — убиванєм всїх слабих новороджених або ще радикальнїйше пропозициєю нїмецького ученого, тратити всїх злочинців, з усїма вадами і хоробами, які передають ся в спадщину. Але при першому способі ми не малиб Ньютона, Ренана, Шілєра, Гюбо, Беранже і богатьох иньших, а виконуючи другу пропозицию ми наражуємось на небезпечність, що нарештї лишить ся тілько двоє людий і їм вже доведеть ся льосувати, кого першого з них, яко маючого більші недуги, що передають ся в спадщину, треба повісити — а той що лишить ся останним, мусїтиме також повіситись, бо не лишатись же самому на сьвітї... і тодї цїлий сьвіт засяє здоровлєм і силою але лише без людий. А поки ще ся радикальна

точно вчера лїве крило російске зістало віднерте, а праве проломане, супроти чого мусїли Росияни уступати. Лїве крило японьске стало нині відпирати Росиян в напрямі Тайгіго, а праве приняло борбу коло Гейінґав. — Японські втрати у сїй страшенній борбі від понеділка обчисляють на 10.000.

Здобуте Ляояну.

Вже в четвер вечером наспіла була із побоевища вістка про те, що Японцї по завзятій борбі взяли Ляоян. „Kölnische Zeitung“ потверджує сю подію і каже, що вона наступила 1. вересня. — Із Мукдену доносять, що зелїзниче получене між Ляояном а Мукденом перерване. Дорогами не можна пройти.

З Порт Артура.

З Чіфу подають звістки про облогу з наспілого там числа „Нового Краю“ з дня 26. серпня. Від трех днїв тревае сильний атак неприятеля на кріпость. Дня 23. м. м. вечером ударили Японцї з великою енергіею на сильний форт Каредонтви, на правім російскім крилї, при тім дерли ся на гори, як Індияни і мимо нагального російского огня додерли ся до рівнини перед фортом. Звідтам підняли новий атак, однак їх змів сильний російский огонь. Тілько один японьский відділ, машеруючи по трупах своїх товаришів дістав ся до форту, але оборонцї форту відперли его баґнетами. Неприятель одержав підмоги і виконав новий штурм, але Росияни відперли его три атаки. Японьска артилерия стріляла ґранатами понад голови власних колюмн, щоби пригадати їм обовязок, що мають або побідити, або згинути. Російска залога форту зажадала підмоги на случай, колиб неприятель виконав дальший атак, однак до сего не прийшло. Огонь артилериї з обох сторін був завзятущий. Капітан Лебедеев, який проводив віддїлом маринарки, стояв на мурі і звиш 20 Японцїв застрілив з револьвера. Неприятель через піраміди убитих старав ся добити ся під мур. В часї третого атаку згинув кап. Лебедеев. Ґен. Горбатовский перебув шість безсонних ночий на окопах і управляв особисто російским огнем. Японські ґранати вирядили в фортах великі шкоди, так що ґен. Ґорбатовский дав воякам розказ скрити ся в окопах. О год. 10. рано японьска гірска артилерия уставила ся так, що Росияни могли еї успішно обстрілювати. В полудне два японьскі віддїли, один за Цукровим горбом, другий коло зелїзничого мосту цофнули ся під сильним російским огнем. О год. 2. пополудни Японцї розпочали з 12 гарматами марш на Палїнчен і коло год. 6. розпочали атак, однак їх відперто. Капітан Стенеповский ударив на неприятеля, щоби відперти японьскі батериї.

Селитьба мілїонерів.

Найдорожшим куснем землї, який де небудь істнує, є безперечно частина одної Новойорскої улицї, що зве ся пятою Avenue; тут стоїть всего вісїмдесять домів, в яких мешкають самі мілїонери. Цїлий сей простір займае 5.280 стіп, а кожда із них варта 25.000 до 40.000 зр., а фронт кождої із палат займае найменьше по 30 метрів. Дїльниця мілїонерів складае ся або з комплексів, що обнимають кілька домів, або з будівель, що творять окремі квартали, як прм. величавий дім Корнеля Вандербільта, що отвирае сю закутину володарів торговлї і промислу, або пишна віля Кернеджія, що гідно замикае серию богацких палат.

Сї будівлї, в яких зібрані богацтва цїлого сьвіта, повстали переважно в послїдних десятиліттях; кожда будівля є в иньшім ґустї, а разом творять імпонуючу цїлість. А що найзамітнїйше — то се, що се селетьби людий, які зросли з нїчого. На вісїмдесятьох мешканцїв сеї дїльницї всего може десятьох одїдичило свої маетки, а решта доробила ся своїх достатків сама.

Палату найбогатшого креза-Карнеджія, того рідкого доробкевича, що збирав на те, аби тепер роздавати і, то годить ся се признати — на найлїпші цїли, викінчено аж перед кількома місяцями в чудовім парку. Кошта еї будованя досягли 5 мил. дол. Як еї покінчено, то Карнеджія жертвував еї своїй дочці в дарунку на уродини. Не кождому хиба пощастило ся одержувати такі дарунки. В недалекім сусїдстві від Карнеджія мешкае Кароль Еркес, що в своїй палаті зібрав цїнні збори штуки, які знатоки оцїнюють на 3 мілїони. Самий вхід до сего музею може справедливо належати до найзнатнїйших чудес сьвіта. Кождий степень сходів, що ведуть до еї притвору коштуе нї меньше нї більше лише по 7.380 корон.

Та не лиш мужчинам вдало ся придбати ласку „золотого телця“, між вибранцями долї е пятнацять жінок.

Найкрасші і найдорожші палати належать до Вилїяма Астора і Вандербільта. Перша е копією замку Шамборд у Франциї збудованого Франком I. в стилю ранного ренесансу. В тій палаті може переночувати сто гостий, а кождий в окремих апартаментах. В палатнім купалї е викована одна ванна із мармородої брили, що важила 4.000 кґ. Та найвеличавійшою палатою е таки Вандербільтова, у нїй е балева саля, що мае 4 квадратових метрів простору. У нїй е золотий фортепян, на якім грають мілїонеровим гостям до танцю. Колиж мілїонери послугують ся такими дорогоцїнними меблями, то се нїкого не подивуе, коли скажемо, що знатоки оцїнюють саму обстанову чи заклятих мілїонерских замків на 10,000.000 кор.

Читаючи про се, годї по подумати рівночасно про мілїони вбогих робітничих родин, що коротають свій вік у вогких підземних сутеринах, про мілїони селян із їхними задушливими, безпросьвітними хатами, що на їх городї сидить — як каже поет — голод і обгризае кости. Яких контрастів накопичили на сьвітї нездорові суспільні відносини. Чи прийде сему який стрим, чи рости будуть они без впину, за чим мусїлаб прийти якась катастрофа, бо тодї рівновагу хиба годї буде вдержати і найхитрійшими средствами...

Полїтичний перегляд.

Угорский язик в армії.

Дневник військових розпорядків оголосив розпорядок мінїстерства війни в справі уживаня угорскої мови у внутрішній службі командантів віддїлів і військових властий в зносинах з цивільними властями і особами. Сей розпорядок постановляе: 1. Всї начальники військових властий і институций та маринарки, де небудь они е, мають приймати урядові письма і поданя поодиноких осіб в угорскій мові. Не вільно відказати принятя урядового письма тому, що оно не писане в нїмецкій мові. 2. Військові віддїли, які доповняють ся з країв угорскої корони, без огляду на те, де они розміщені, а також тамошні доповняючі команди, мають вести службову переписку з угорскими властями цивільними в угорскім язицї. 3. Всї иньші під 1. і 2. наведені військові власти, коли находять ся в краях угорскої корони з виїмком Хорватиї і Славонії, мають переписувати ся по угорски зі всїма угорскими цивільними властями.

Екссултан Мурад.

В Константинополи помер бувший султан Мурад, брат теперішного султана Абдул Гаміда. Коли султан Абдул Азіс, що панував через 15 лїт, вступив був на престол, держав Мурада, котрий мав европейске вихованє і учив ся в Парижи, в палаті Дольмаґче як би у вязници, в наслїдок чого Мурад живучи у вічній обаві о своє житє і шукаючи відради у винї, ослаб на умі. В маю 1876 року вибухла була в Константинополи палатова революция; Абдул Азіса скинено з престола, а Мурада посаджено на нїм під назвою Мурада V. Та не довго побув він на престолї, бо під враженем смерти Абдул Азіса — чи в наслїдок убийства, чи самоубийства, сего й до нинї не знати — попав в таку задуму, що остаточно і его усунено з престола, а на его місце став султаном теперішний султан.

Письмо з краю.

Отвореня „Січи“ в Потоцї.

Дня 18. серпня с. р. відбуло ся відкрите сїчового коша в Чорнім Потоцї, заставнецкого повіта. З причини слітної пори не випало се торжество так як годило ся, а именно давав ся відчувати брак інтелїґенциї з сусїдних сїл.

Заповіджене отворене на другу годину пополудни — відбуло ся аж о годинї четвертій ізза опізненя черновецких делеґатів п. Волод. Калиновича, студ. філь. і п. Андрія Паращака, урядника „Селяньскої Каси“, котрі ледви на силу прибули на місце непригожою під ту пору дорогою.

Спора товпа народа дожидала їх на просторім обійстю хати, в котрій містить ся місцева читальня. Тут привитано делеґатів хлїбом і солию і гарним військовим General-Marsch-ом на трубі.

В відкритю коша сїчового брав участь місцевий парох о. Тимкович, дїдич п. Салямон Мердінґер, учитель з Мосорівки п. Михайло Іваніцкий і ученик учит. семинаря Партемій Петрюк родом з Добринівців. — З сего села прибув між иньшими голова каси райф. Іван Ґаврилюк, будучий осаул добринівскої „Січи“, Стефан Маціборский і спорий ґурток парубків.

На одноголосну заяву вибрано батьком сїчовим Тодора Костинюка двірника з Онута, маткою сїчовою п. Зиновію Коверчукову. На секретарів вибрано Андрія Паращака і місцевого ґосподаря Василя Палїброду.

Збори відкрив вибраний предсїдателем місцевий надучитель п. Володимир Коверчук бесїдою, в котрій взивав зібраних до єдности і згоди, даючи запоруку, що лиш сим способом можна виборотн собі лїпшу долю серед незавидних условин, в яких жие наш рускій нарід, а головно мужицка верства.

По нїм виступив з промовою відпоручник товариства укр. студентів „Січ“ в Чернівцах, п. Вол. Калинович. Зложивши привіт від згаданого товариства, пояснив бесїдник назву і цїль теперішних „Січий“ і вказуючи на статути, збивав всїлякі закиди, якими обсипують вороги рускої справи сї товариства, підносячи заслуги сїчової дїяльности, між иньшими заслуги „Січи“ в Ворохтї, яка змогла недавно уратувати загрожений огнем лїс.

При кінци бесїди став падати ґустий дощ, а нарід мусїв товпитись по під стріхою та в комнатї читальнї.

По грімких оплесках бесїдникови розпочато обдїлювати молодих Сїчовиків лентами.

За врученем кождої відзнаки трубів трубач удачно грімкі військові сиґнали.

В склад старшини ввійшли Волод. Коверчук, кошовий; Пантелей Василен-

---

пропозицию ще не швидко здїйснить ся, подивимо ся, чи так винувата медицина в односторонности?

Почнемо з дїтий. В. Вересаев говорить: Чим дужша смертельність дїтий, з якою так енергічно бореть ся медицина, тим певнїйше очищаеть ся поколїнє від усїх слабих і хоробливих орґанїзмів“. Ся теза справедлива тілько по части. Наша російська болячка, страшенна смертельність у селян зовсїм не е наслїдком природного добра, а наслїдком нашої бідноти і темноти, бо безлїч зовсїм здорових і крепких селяньских дїтий умирае від припадкових причин, від яких умерла-б і дитина-геркулес: топлять ся, горять, троять ся, обгодовують ся, вбивають ся, давлять їх матїрки, що сплять з ними в купі (як кажуть прості люди „приспляють“) і нарештї... їдять їх свинї. Думаю, що від усїх сих смертий людскість не зискуе для свого уздоровленя, а навпаки, програе хоч би й в тому відношеню, що після смерти немовлят, настае нова вагітність, і ся безперерывна і передчасна полова дїяльність разом з надмірною працею вискажуе селянок.

Сумнїваю ся також, що до уздоровляючої дїяльности всїх наших державних і земських виховавчих домів, які ще випереджують в своему змислї село в дїяльности усїх отсих фабрик ангелів „на підставі закону“, де відсоток смертности дїточої вагаеть [1]) ся між 60%—90%. Адже не можна думати, що усї отсї нещасні дїти, загинувші по отсих домах, були непринаровлені до житя — навпаки — ми їх принаровили, щоб вони швидше очистили сьвіт для иньших — таких самих нещасних.

Нарештї, хто зважить ся запевняти, що дана дитина дїйсно слаба і сьвіт тілько зискае на її смерти? Нютон і Ренан родили ся недоношеними, Гюґо, Шілер, Беранже і иньші родили ся кволими, нужденниками і однак усї, за виїмком Шілера (45 лїт) дожили до глибокої старости: від 69 до 85 лїт, значить ся орґанїзм їх став кріпким, а рівночасно для людскости зробили вони так богато, як мало хто з тих, що родили ся геркулесами. Ясно, що догляд разом з медициною і гіґієною, ратуючи сї одиниці, зробили велику користь і цїлому ґатункови людскости.

Дальше питанє про дїдичність ще зовсїм не розвязане остаточно, і ми доси не маємо математичної формули, яка дозволила-б нам пізнати дві сї незвістні: дїдичність і вплив обставин у найширшому значіню сього слова. Ми бачимо, що від ґенїяльних людий походять невідомі дїти, від пересічних людий ґенїяльні дїти, від доброчинних людий зіпсовані дїти і навпаки, від сифілїтиків і сухотників здорові дїти, а від здорових батьків хоробливе потомство і т. и. Деж межі дїдичности і де починаеть ся вплив обставин? На се питанє і доси відповіди не знайдено і можливо, що при величезнім значіню дїдичности, відповідні противні дїдичности обставини мають ще більше, так сказати, рішаюче значінє для спосібности до житя, здоровля і розвою людини. Мало того, і в дїдичности треба мати на увазї двоє родичів; повстае неминуча боротьба і хто й зна, чий вплив переможе, здорового чи хорого з родичів. Коли-ж сих основних питань не розвязано, ми не маємо права відноситись неґативно до хорих людий і до можливости мати від них потомство, а навпаки наша наука повинна надто напружати свої зусиля для полїпшеня обстанови і перших і другого.

Ідїмо далї: нема сумнїву, що суть такі хорі, які мимо усього лїченя і відповідних обставин цїле житє тілько „скрипітимуть“ і породять таких самих „скриплячих“ дїтий, та все-ж таки, чи має право людина з погляду інтересів ґатунку, відвернутись від сих людий? Чи можна се фактично здїйснити? Про фактичну нездїйсниміть сього нема що й говорити — навряд коли небудь повстануть поміж людьми такі умови, які дозволять здїйснити единий відповідний радикальний спосіб вище згаданого нїмецького ученого, і навіть відважні Американцї не зважують ся виконати пропозициї своїх непроханих реформаторів-лїкарів — повалашати або зробити безплідними (див. вище) усїх хоробливих родичів. Але ми сумнїваємось і в праві, з погляду щастя того-ж самого ґатун-

[1]) Ся смертність більша від звичайної смертельности дїтий в Росиї в $1^1/_2$—$2^1/_2$ рази. Див. „Докладъ правленія пироговского общества русскихъ врачей VIII. съѣзда“.

чук, осавул, Іван Николайчук, справник, Мафтей Палїброда, учитель; Николай Безручак, скарбник; Николай Запаренюк, Івон Безручак, Пантелей Запаренюк і Палїброда — четарі.

П. Коверчукова роздавала ленти, а коли вже всїх удекоровано — яли сьпівати добринівські парубки народні пісні. І ось залунало в глухім кутї Буковини, саме над границею держави кнута „самодержца“ грімке „Не пора“.

На лицях присутних слїдно було розревнене і одушевлене, а вжеж найбільше ликували обдїлені лентами молоді сїчовики. Слухав пісень зібраний нарід тай прихвалював собі, слухав дідич і пан-отчик, а коли засьпівано „Ще не вмерла“, пан-отчик завертїв ся неспокійно, мов покусаний мурашками, і під позором хрестин — бігством спасе ся. Та все-ж таки був бодай в „началї комедиї“, за теж его донечка підучителька п-на Евгенїя не змогла нїяк погодитись зі слїтною атмосферою.

До „Сїчи“ вписало ся 41 членів між ними 8 дївчат.

По сїм відбулись загальні збори читальнї, де реферував Андрій Паращак.

Він обговорював сучасну добу економічного упадку і застою земельної сїльскої господарки, находячи сему причину в невіжи і темнотї, та заскорузлости наших мужиків і в старосьвітских звичаях що до погляду на школи і просьвіту.

Вкінци радив піти за приміром иньших сїл та оснувати в сїм селї касу райфайзеньску, яких на Буковинї є вже чимала скількість, і всюди стають такі каси в великій пригодї з'убожілим членам громади. Нарід прирік, що невдовзї о се постараєть ся.

Відтак забрав голос господар Іван Гаврилюк, старшина добринівскої каси, вказуючи на хосен, який віддає вона громадянам і радив рівнож завести і в Чорнім Потоцї се дуже хосенне стоваришене.

По нїм промавляв еще сьвідомий труженник народної справи Стефан Мацїборский з Добринівців, ставляючи наглядно перед очи всїлякі мужицкі кривди і поневірки, з такою силою слова, що не в одного ґазди або ґаздинї закрутили ся в очах слези...

Торжесчво замкнув п. Коверчук, попращавши і подякувавши всїм присутним за участь

Та нарід не рухав ся з місця, неначе держаний якою невидимою силою.

Тут виступив ще раз академик Калинович і мусїв на загальну просьбу розповісти теперішний стан росийско-японьскої війни, чого слухали всї з надзвичайним зацїкавленем.

По сїм став нарід розходити ся, а місцеві парубки провожали через село добринівских товаришів. Селом машерувала новоз'орґанїзована „Сїч“ серед сьпівів „Гей на горі Сїч іде“, та серед сильних звуків труби вправного трубача. На сей гомін счинив ся рух в росийскій граничній касарни. На двір вибігли салдати, а один затрубів звучний росийский „General-Marsch“.

Коло будинку шкільного похід установив ся. Тут запросив до себе п. Коверчук добринівских людий на чарку і перекуску, почім тїж вибрали ся до дому.

Нова „Сїч“ під проводом свого учителя, вислуженого підофіцира розпочала муштру, що викликало загальне заворушене. По дорозї та коло хат ставали жінки і дїти любуючи ся тим „походом“ нових „козаків“. А. П.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 3. вересня 1904.

Із краєвого правительства. Управу президияльної канцелярії краєвого правительства обняв знов еї начальник, надком. Антін Кешман, що повернув вже із урльопу.

Відкрите будинку ц. к. II. ґімназиї. Комітет будівельний і дирекция сего заведеня запрошують на торжество вложеня послїдного каменя, зглядно розпочатя науки шкільної, що відбуде ся в понедїлок дня 5. вересня 1904 о год. пів до 11. із сею програмою: 1. привіт през. краю, 2. промова надсов. будів. Фр. Габерляндта, 3. відповідь кн. Голенльоге, 4. прочитане грамоти основаня, 5. відкрите памятної таблиці відтак о год. 11. у сали 1. промова директора Козака, 2. хор, 3. промова проф. Хрістофа (нїмецка), 4. промова проф. Ю. Кобиляньского (руска), 5. хор, 6. закінчене директора, 7. народний гимн, о год. 12., оглянене будови і представленя. — Дивно що на запрошенях на се сьвято нїмецко-рускої ґімназиї зовсїм поминено мову руску. Сподіваємо ся, що до часу отвореня наступить справлене сего промаху і в написях на новім заведеню.

Ратункова стация в Чернівцях. Заходами заряду черновецкого охотничого товариства ратункового уладжено ратункову стацию, яка є так необхідно потрібно у великім містї; отворене еї відбуде ся в неділю, дня 4. вересня о 11. год. пер. пол. на площи Елисавети ч. 4.

Дїточу захоронку при ул. Петровича число 6. відкрито знова вині в суботу.

Другим президентом найвисшого трибуналу іменував цїсар тайн. сов. і през. сенату найв. триб. др. Ігнатия Рубера.

В справі признаня дорожнього додатку відбули в середу віче урядники державні і професори і рішили вислати в сїй справі депутацию до кн. Гогенльоге, який обіцяв їй вчера передати їхню петицию през. мін. Керберови.

Президент краю кн. Гогенльоге звидів в четвер по пол. в тов. сов. правит. Дузїнкевича і промислового інспектора цегольню „Patria“ де его повитали властителї Тавбер і Кіслїнґер. Кн. Гогенльоге оглянув се гарно ведене заведене і процес виробу як найдокладнїйше а відтак увійшов у розмову із робітниками, випитуючи їх про условія працї і висоту нагороди. Коли робітники заявили, що они одним і другим вдоволені, заявив президент кр., що се его незимовно радуе, бо лише при обопільних змаганях робітників і їх принципалів може промисл розвивати ся. Промову приняли робітники грімкими окликами. Із словами признаня розпрощав ся відтак достойний гість із властителями заведеня.

Страйки вибухли по шкларских заводах в окрузї Шарлероя, між фіякрами в Римі і різницкими челядниками в Чікаґо.

Відзначене. Краєвий президент признав правит. сов. в буковиньскім виділї краєвім, Антонови Захарови медаль, установлений найвисшим відручним письмом із 18. серпня 1898. за сорокліту вірну службу.

Із буков. ґімназий. Мінїстер просьвіти іменував дійсними учителями також суплентів: Емануїла Антоновича для гр. прав. ґімн. в Сучаві, Германа Гінґґоофера для ґімн. в Серетї, Ів. Нїстора для гр. прав. ґімн. в Сучаві і Льва Тумлїржа для І. ґімн. в Чернівцях.

В Мігові вибух 24. м. м. огонь в хатї Николая Хованича і спалив цїле забудоване господарске. Шкода виносить 3.700 корон, а була заасекурована на 1.700 кор. Огонь повстав через те, що занадто напалено в печи.

Із гр. прав. вишої школи дївочої в Чернівцях. Минулого р. шк. системізовано в перших двох клясах відділи рускі й волоскі а тепер основуе ся їх у клясї третій. В тих клясах було тамтого року 70 учениць, із яких 65 публичних, а 2 приватні одержали поступ добрий, дві виступило а одна через недугу не могла бути клясифікована.

700 років вязниці. Росийскі власти поводять ся безцеремонно супроти вязнїв а то й підозрілих о проступок горожан, щож дїють вони із „полїтичними“ проступниками на далекім Сибірі те не важко буде собі уявити. В крайній розпуцї взяли ся „полїтичні“ в Іркуцку за оружний опір супроти властий забарикадувавши ся у своїй тюрмі. Між полїцийними чинниками а вязнями прийшло до формальної борби, в якій — річ природна — полїция побідила. Тепер суджено за той опір 55 социяльстів і социяльсток і засуджено їх разом на 700 лїт вязниці, себто на поодиноку особу припало по 13 лїт. Проти сего засуду внесли „полїтичні“ рекурс.

В оборонї зьвірят. Пятий міжнародний конґрес зоольоґічний в Швайцариї поставив резолюцию, в якій настоює на ненаходимість робленя всїх можливих старань, щоби охоронити від гибелї висші роди зьвірят, які гинуть під вплывом поступу і цивілїзациї.

Малий фейлєтон.

Генрик Сенкевич.

Дві левади.

Індийска леґенда.

(Дальше).

Пішли вони перед престол Вішну і стали жалїтись: „Господи! Як тяжко жити в гризотї!“

А добрий Бог каже їм: „Я сотворив вам любов, нехай вас потїшить *любов*“.

Людий се заспокоїло. І дїйсно, любов стала для людий такою благодатию, що гризота жизни, проти неї никла до майже незамітного значіня.

Але з того вийшов знов иньший клопіт: любов стала причиною помноженя житя, пожноженя живих істот. Хоть царство Вішну було безгранично велике, то з часом не ставало вже людям ягід лїсами, овочів деревами а меду по розколїбинах скал від скалових пчіл. Тодї почали найрозсуднїйші між людьми корчувати лїси, обробляти і засївати землю та збирати плоди землї.

Але з сего зродила ся на сьвітї праця. Вона захопила небавом всїх людий, ба стала властивостию житя.

А з сего знов зродив ся труд а з труду утома.

І люди знов перед престолом Вішну.

„Господи!“ ридали вони піднявши руки, „змилуй ся, наше тїло увяває від труду а утома вселилась нам аж у глубину костий, ми хотїлиб відпочатн, але житє силуе нас до безконечної працї.“

На те відновів бог Вішну:

„Всемогучий Брама заказав менї розвивати житє дальше. Менї можливо хиба сотворити ще щось такого, щоби перепинювало житє, значить сотворити відпочинок.

І Вішну сотворив сон.

Сей дар приняли люди з великою втїхою. Вони признали, що се найбільший дар, який вони доси із рук доброго бога приняли.

Бож сон втихомирював гризоту і розчарованя житя; сон вселяв сьвіжу силу в змучене тїло; сон втирав блаженною рукою матери сльози гризот: сон огортав людскі облича тихою мракою забутя. Люди тїшили ся сном і казали:

„Слава тобі, бо ти лїпший, як тверезе житє“.

Лиш одно невдоволяло їх: що сон не тревав вічно. По снї слїдуе знов тверезість, по отверезеню знов праця — знов новий труд, знов нова утома.

Отсе пригноблювало людий і вони ступили у трете перед Вішну.

„Господи! Ти обдарував нас великим, неоцїненим добром, але добром несовершенним. Зроби щоби сон тревав вічно“.

Вішну зморщив свое божественне чоло, его вже гнївила влізливість людска і він сказав:

„Сего я вам вчинити не можу, але підїть до Броду над потоком а там найдете на другім березї те, чого бажаете“.

Люди, послухали божого голосу і цїлими товпами пішли над озеро та глядїли з сего берега на тамтой бік.

А там за тою, ясною, оживленою сьвітами, тихою глубиною озера простирала ся левада смерти, царство Шіви.

Там сонце нї сходило, нї заходило, там не було нї дня, нї ночи, там цїлий безконечний простір наповняла і пересинувала якась принадна леґїйна ясність.

Нїякі речі там тїни не кидали; там пронизала та дивна ясність все немов становила там суть всего ества.

Країна та се була пустинею, там виднїли доли і гори. Горами стелили ся чудові дерева а із скал звисав невидано гарний блющ і виноградні віти. Але все те, скали, пнї дерев, гнучкі стебелини зїля, все те було майже прозоре і ясне, немов би сотворене із згущеного сьвітла, блющевим листом сияло немов рожеве сяево раннїшного зарева.

(Далї буде).

кy — людскости. Істория дїйсно великих людий — наших учителїв — показуе нам цїлий рід хорих і хоробливих людий. Белїнскій Добролюбов, Помяловскій, Бокль, Гоголь, Достоєвскій, Гайне; як богато зробили вони для щастя, людскости, і де-котрі саме в тій царинї, яка нас найголовнїйше цїкавить тепер, для полїпшеня умовин, витворюючих хороб і вад. Чи може медицина відвертатись від таких людий і чи не пошкодить вона сим ще більше ґатункови? Дозволяю собі висловити теж саме і відносно дрібних, непомітних людий; багато молодих сухотників є такими ідеально-чистими, чаруючими і безконечно-добрими, що за свою шкоду для ґатунку над міру платять своїм доброчинним впливам на окружене (на пр. Станкевич). Сих людий зветь ся „не сьогосьвітними“, вони і нас підносять понад сьвіт бруду і пожадливости. Та зрештою на питанє, чи можна їґнорувати для „щастя людскости“ окремими особами, можна відповісти словами самого Вересаева: „Та в житю-ж то може нїчого нарештї і не істнуе крім сьвідомої себе істоти і кожна з сих істот є осередком усього сьвіта“. І помимо сього автор таки виводить: „А все-ж таки факт лишаеть ся фактом: природний добір усе дужче перестаe дїлати, медицина усе дужче причиняеть ся до сього а натомість не дає нїчого, що бодай трохи заступало-б його місце“. Ми-ж жадним чином не можемо признати сього фактом, а лише більше меньше ймовірним припущенем, на яке ми можемо відповісти другим також імовірним припущенем; репрезентанти науки узнають, що медицина навряд чи кого-небудь ратуе в лїтеральному значіню сього слова (крім певних хірурґічних випадків), а лише помагае певному орґанїзмови перемогти хоробу творчі основи і саму хоробу.

Коли-ж справа стоїть так і медицина є тілько помічним засобом, що визволяе від смерти одного і не ратуе другого від тої-ж самої хороби (при однакових умовах і в тій самій клїнїцї), то природний добір захований тут в цїлій своїй силї: перший орґанїзм, завдяки доборови й медицинї, подужае хоробу, а другий слабший, назначений добором, не переможе її.

Наведемо ще один приклад з царини сифілїса. По глухих селах і доси подибуеть ся сифілїтиків, які або лїчать ся у знахорів, або зовсїм не лїчать ся, але завдяки доборови перемагають сю страшенну хоробу, лишають ся жити часто з проваленим носом, знищеним підпебінем і все-ж таки плодять здорове потомство. Так хиба-б же було шкідливійше для ґатунку, колиб медицина вчасно прийшла до них на поміч, помогла-б їх крепкій натурі, що витримала добір і охоронила їх від страшенного опоганеня й руйнованя? Отже, беручи на увагу, що нїхто і нїколи не згодить ся на корінний спосіб, щоб зовсїм нищити усїх хорих і слабих, або бодай робити їх безплодними, ми думаємо, що медицина не ворог, але друг природного добору тим більше, що її головним завданем є бороти ся зі шкідливими і утворювати нормальні умови для житя людий.

(Далї буде).

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на ціні процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Іїхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпльодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Циліндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлощів і дітий.

Краватки і біле після найновійшої анґлійської моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до пользованя. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкції і амунїция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярской фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дітий. Черевики з Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і Chevreaux, турнованя. Все з найлїпшої сорти. т. и. Черевики до ношеня дома і до

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дітий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacè, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дітий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

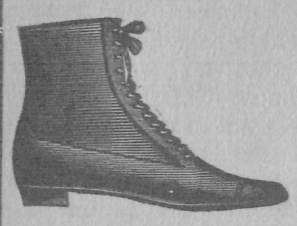

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Рынку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом"

МАҐАЗИН ОДЯҐІВ

для панів дам і дітий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (5—25)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателїе

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкраще і відповідне виконане по найнизших цінах.

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНА

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р., отворив я нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в окоїмске **пиво, бочкове** і **фляшкове, ляґер** і **експортове пиво,** знамениту **кухню** як також у молдавскі і иньші натуральні **вина.**

О численні відвідини просить

З глубоким поважанем

Самуїл Кремер.

31 (2—5)

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти").

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу проти шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех лїтах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцїнку шкід переводиль разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 лїт виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на жите в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродїйні цїли; длятого на жите треба обезпечати ся тілько через „Днїстер".

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР уділяє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 годины рано.

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

33 (2—24)

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 101. Чернівцї, середа дня 25. серпня (7. вересня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Президент мінїстрів про національне питанє.

Між численними промовами, які виголосив др. Кербер підчас подорожи по Галичинї, висловлюючи свої погляди й дезідерати що до поступованя державних орґанів супроти горожан, яких треба шанувати й цїнити — без огляду на те, якої вони національности і віроісповіданя, визначує ся передовсїм знаменна довша промова виголошена на обідї у краєвого маршалка ґр. Ст. Баденього у відповідь на тост господаря, яку ось тут наводимо:

„Прийміть, ваша екселенциє мою найщирійшу подяку за незвичайно приязні слова, якими зволили ви звернути ся до мене, а також і подяку за те, що ваша екселенция, як і всї, котрих підчас сеї, для мене так гарної подорожи я пізнав, промовляв до мене по нїмецки. Підчас цїлої подорожи я жалував глубоко, що не володію мовами вашого краю і що раз більше брало у мене гору пересьвідченє, що принайменше урядники, заховуючи свою народність, повинні говорити кількома краєвими мовами. Не стали ся ви, панове, гіршими Поляками через се, що говорили зі мною по нїмецки, і нїхто не спроневірює ся свому народови через се, коли учить ся другого і третого язика. (Се повинні тямити польскі урядники в поведеню супроти Русинів. *Ред.*) Для мира в державі було би найщасливійшим проґностиком, колиб держава могла розпоряджувати великим числом урядників, які були би в можности без перешкід порозумівати ся живим словом з горожанами, приналежними до иньшої народности.

Недавно тому піднесено против нас тяжкі заміти з сеї причини, що ми уможливили австрийским студентам на загребскім унїверситетї вступати до австрийскої державної служби, коли перед тим піддадуть ся іспитови з найважнїйших частий австрийского права. Коли се було несправедливим, — то ми були до сего примушені, бо не мали достаточного числа кандидатів на посади урядників в Дальмациї: Від богато лїт вже поручувано властям, щоби звертали увагу урядників на особливі користи, які на случай, коли навчать ся хорвацкої мови і підуть до Дальмациї, узискають по части сейчас, почасти будуть їх могли узискати на будуче. На жаль не зголосив ся анї один урядник. Ми звернули ся також до унїверситетів, аби студентів, з між яких богато дїйсно боре ся о будуччину, поучено в тім самім дусї — але і се не мало найменшого наслїдку. А понеже ми мусимо мати урядників, тож вибрали ми вихід так строго критикований, бо населенє має право домагати ся, щоби его справи були полагоджувані.

Язикова справа стала великою квестиєю в сїй державі і нїчо не є більше пожалованя гідним, чим се, що сю квестию трактує ся з пересадою і єї, а не справу народного загального розвою чинить ся головною квестиєю, з єї причини віддає ся через довгі роки парлямент під пановане обструкциї і не зважає ся на се, що абсолютне ідентифікованє язикової квестиї з народностию загрожує прямо державі в єї екзистенциї. Позвольте менї, мої панове, говорити раз зовсїм отверто про ті справи і про наші відносини. Також серце президента мінїстрів може бути повне, а навіть переповнене. Теперішнє правительство є пересьвідчене, що не діймило в який небудь спосіб жадної з живучих в Австриї народностий. Що про нас говорять в тїй квестиї, є або перекрученем нїчо не значучих випадків, або знов бракує тому, се вже є правилом, взагалї якеї небудь підстави. А що по правдї не можна нам закинути жадних позитивних гріхів, тому обвиняють нас тим насильнїйше за неґативні гріхи, за мнимі занедбаня. Якжеж маємо оправдувати ся з того, чого ми не вчинили? Се вже понад наші сили. Коли однак нас хто запитає ся, чому ми не вчинили того, або сего, то я відповім єму на се через повторенє нашої проґрами, якій завсїгди незломно останемо вірними.

Бажаємо кождого часу всї наші скромні зусиля посьвятити дїлу порозуміня, коли народности що борють ся між собою, в дїйсности бажають сего порозуміня. Однак не будемо нїколи, серед жадних відносин, робити односторонних національних концесий. Для сеї проґрами ми не затягнули зобовязань супротив себе самих і нашого слова додержимо. Не даємо нїколи права приписувати нашій дїяльности иньших тенденций, як ті, які з наших дїл випливають ясно. Так само в Тїшинї і Опаві ми заспокоїли тільно культурні потреби двох, управнених до сего народностий. Колиб коли небудь повстала небезпечність — однак після наших диспозиций уважаємо єї за цїлковито виключену — колиб отже повстала небезпечність, що справу тих шкіл втягнено би в механїзм національної борби, так, кажу се вже тепер, тодї зробимо всї кроки до радикальної оборони, бо уважаємо себе обовязаними не дозволити на зменшенє народного стану посїданя Нїмцїв.

Нас не перестрашує крик, в котрім є богато автосуґґестиї, однак питаємо ся, чи сего треба, чи для народности є пожиточним шукати щоденно нових причин, аби ними роздратовувати ся? У радикальних полїтиків може се стати ся другою натурою, але розсудним мужам не пристоїть, аби давали себе поривати. Для австрийских народів се було би спасенним, колиб найшов ся гурт рішучих патріотів, що постановили би сильною волею положити конець тим борбам, таким повним небезпечностий. Коли сонце зійде, тодї мрака мусить опасти.

Правда, що стоїмо серед нагальних національних борб, однак ми одїдичили їх вже перед столїтями. Що нинї они кітлують сильнїйше, то се стало ся єдино в наслїдок конституциї, яку, що дивно, хотять пірвати як раз ті, яких голос без неї гомонїв би богато тихше, сї, що колиб не було конституциї, мусїли би зносити правительства, найбільше неприязні для них. Австрия стала зґерманїзованою і зцентралїзованою, коли єще не була конституцийною і тодї анї один акт не був писаний по чески в урядах. Не твердже, аби се було справедливим, але з сего видати, що конституцийна ера дала також ческому народови і я задаю собі питанє сам собі, чи се відповідне і гідне, щоб сей так високо розвитий нарід поборював так пристрастно нову Австрию? А коли таке саме питанє зверну до Русинів і Словенцїв, до Волохів та Італїйцїв, чи може бути иньша відповідь?

Ся монархія повстала як щит против нападів зі сходу; так легко забуває ся про се, що богато єї народів добровільно злучило ся з нею як раз з причини сеї цїли. Хотяй ся цїль нинї стратила богато на значіню, держава єствує, а клей помежи поодинокими вязанями сеї будови стверд. Численні, спільні інтереси потворили ся межи народами, держава посїдає основні закони, які кождому народови дають запоруку, що его голос буде вислуханий, а тепер могутну, народну думку, яка своєю силою могла би бути кріпостию згоди, перековано на якийсь пароксизм, котрий нищить державу.

Конець легко предвидїти. Се лихо мусить довести до стану, який не буде зовсїм приємним для народної і полїтичної свободи сего покрою. Безнастанні змаганя, щоби другого перестигнути, кінчать ся катастрофою, банкроцтвом.

Під сумний образ теперішности кладу як підпис девізу правительства: безпристрастна витревалість. Нїхто не здужає намовити нас до жадної несправедливости, до жадного насильства; коли парлямент вчинить нас кураторами сеї держави, то знаємо, що ми самі маємо журити ся про его добро доти, доки не найдуть ся сторонництва, які вийдуть з лябіринту народних неприязний і повернуть до ясних галь спільної працї. Однак Австрия не може чекати на се, а під примусом, який плине з того, як до тепер, так і на дальше в цїлій нашій дїяльности будемо поступали з чистим сумлїнем“.

Конець промови творили конвенціональні компліменти для Поляків, галицкого сойму і маршалка Баденього.

Лїкар Жбанков. 13)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Дальше віддаєть ся В. Вересаєв ще більше припущеням і думає, що медицина не лише не робить слабих сильними але навіть сильних робить слабими, бо-ж охоронює їх від шкідливих условин (обеззаражуванє кождої рани, убиванє зародів заразливих хороб і т. и.), а не привчає самого орґанїзму боротись з сими умовами, вадами й їдьми.

На доказ своєї гадки наводить автор той факт, що кожна заразлива хороба, звичайна в певній місцевости, губить меньше людий, а в боротьбі з чужосторонними хоробами орґанїзм виявляє себе меньше витревалим, так н. пр. шкарлятина і другі заразливі форми убивають серед дикунів половину людности. Дїйсно аклїматизация і привичка до певної заразливої хороби значать чимало, але для заразливих хороб більше значінє мають умовини тої місцевости, де вона повстає. Автор допустив ся великої хиби не довівши свого порівнаня до краю.

Справдї наші заразливі хороби є згубні для дикунів, але чи теж саме бачимо ми на відворіт? Далеко не те і вривають ся до нас чужі нам хороби — чума і холєра і гинемо ми від них далеко меньше ніж дикуни від шкарлятини і віспи. Колись, коли ми мало відріжнювали ся від дикунів, чума і холєра страшенно опустошували Европу, а тепер вони для нас далеко не такі небезпечні. Холєра підчас найголовнїйших холєричних епідемий дала такі числа захорівших і вмерлих (в круглих числах):

В роках:	захоріло:	умерло:
1830—31	534.000	234.000
1847—48	1,932.000	767.000
1853—55	609.000	245.000
1866—67	215.000	74.000
1871—72	632.000	238.000
1892—93	528.000	254.000

Таким чином ми бачимо, що колишні холєрні епідемії (до того-ж і записи ведено ранїйше дуже зле; мабуть і хорих і вмерлих було ще більше) у нас в Росиї були далеко страшнїйшими, а з поліпшенєм умов і боротьби значно ослабли; на Заходї справа стоїть ще без порівнаня лїпше: за виїмком дуже забрудненних і бідних місцевостий; там холєри тепер не боять ся. Чума доводить се ще лїпше: в старину вона пустошила мало не на половину великі міста і цїлі держави, вона була карою й Росиї й Заходу а тепер, не зважаючи на часті занесеня, вона обмежуєть ся окремими випадками. В вітчинї чуми й холєри, в Індиї, сї хороби знов таки більше нападають на звиклих до них тубильцїв, а не Европейцїв, бодай і не звиклих але живучих в лїпших умовах. Нарештї Анґлїя з її малим заболюванєм заразливими хоробами (чума не пристає до Анґлії помимо частаго занесеня) і смертельність є найлїпшим доказом того, що санїтарні умови роблять людий витревалїйшими в боротьбі з заразливими хоробами, як раз противно припущеню В. Вересаєва.

Далї він цїлком віддаєть ся припущеням у дуже важних питанях про недоскональність сучасного стану розвою людського орґанїзму, слїпа кишка з її відростком, суперечности в царинї полового чутя і т. и.) про непринорованє орґанїзму до сучасної культури і про шкідливий вплив культури; нарештї наводить розваги ріжних авторів, після гадки яких мозок з часом поглотить все, визволить людий від турботних зовнїшних вражінь і навіть обидва поли сполучать ся в в одному третьому полї якого мозок заступить місце чоловічих і жіночих полових орґанів. Застановлятись над сим довго ми не будемо, бо-ж се завелоб нас далеко в бік і лише скажемо кілька слів про нашу культуру, о скілько вона тикаєть ся медицини. Коли Руссо, може не зовсїм справедливо каже, що „все є доскональним, виходячи з рук природи“ то він цїлком справедливо говорить, що наша цивілїзация несе з собою богато шкідливого і нездорового; для нас надто важно зазначити дві умови, які є наслїдками нерівномірного подїлу дібр житя — усе поступаюче відданє висших і заможних верств від природи і погіршенє умов житя й працї робучих верств. Якось давно бачив я карикатуру ідеального робітника: маленька голова і жи-

¹) Звичайно сифілїдольоґи після своїх спостережень над городянами схильні запевняти, що сифілїтики дають багато безплідних подруж або жінки їх скидають. Мої-ж спостереження в солїгайлицькому повітї (пермської ґуб.) доводять противнє: далеко більший % сифілїтичних жінок родить доношені дїти не рідко цїлком вдорові. „Врлч“ 1889. Ч. 13.

Учителї царя.

В хвили, коли вбито головного представника режиму заведеного в Росиї по смерти Александра II., більш чим коли инодї інтересно познакомити ся з внутрішною ситуациею царства, з кругами, в яких дїйсно спочивае керма сеї великої держави і судьба мілїонів людий.

Вже давно закинули люди байку про ефективне самодержавіе. Цїлий сьвіт знае, що цар відділений від своїх підданих недоступним муром цїлого ряду посередників, що він в дїйсности лише невільник тих, котрі его інформують, і що правлїне в дїйсности находить ся в руках високої бюрократиї. Однак загальне поняте сеї бюрократиї звичайно невірне. Загально думають, що вона складае ся з товпи одиниць, де кождий працюе лише для себе самого; росийска бюрократия мала би бути після сеї думки найповнїйшим і найбільш ненависним взірцем цїлковитої анархії, борби всїх проти всїх. А всемогучість Плевого пояснюють тим, що він мав силу заволодїти цїлковито сею товпою і покласти на який то час кінець анархістичним відносинам серед високої бюрократиї для своєї особистої користи.

Між тим сей погляд хибний. Висока росийска бюрократия не е конґльомератом анархістичним; вона складае ся зі солїдарних, карних кадр. Се що кермувало через Плевого, не була одиниця, яка носила се або друге імя, але олїґархія. Се що володїе царем, не е особиста воля сего або другого члена его окруженя, але цїла олїґархічна ґрупа, що працювала над осягненем сего результату від 30 лїт цїлком сьвідомо. Власне історию розвою і роботи сеї олїґархиї, незвичайно цїкаву а мало відому, подае часопись „L'Européen“ у 141. числї.

Клїка, що держить керму правлїня в Росиї складае ся з трех частий: полїцийних урядників, високого військового начальства і честилюбивих великих князїв (членів царскої родини). Саме друга частина сеї клїки зорґанізувала ся найскорше і взяла ініциятиву в просторій акциї для захопленя державної керми. Єї початки давні; она витворила ся в „Другій кадецкій военній школї“ в Москві. В тім шляхоцкім закладї було в роках 1862—1868 кілька „нероздільних“, себто товаришів наук, що творили замкнене кільце і визначали ся незвичайною честилюбивостию. Саме вичислене імен вкаже вже знатокам бюрократиї цїлу вагу сего почину. Тут були слїдуючі товариші: Безобразов, Ванлярский, Василь Сахаров, Валеріан Сахаров, Волков, Петровский і Пузанов. Всї ті молоді офіцири, коли вірити нотам їхнїх професорів і наставників, не визначали ся нї таланом, нї пильностию, нї прикметами военними. Але вони мали деякі зносини і дар інтриґованя, вони попирали ся взаїмно. Ось чини, до яких, вони добили ся по злуцї, як се пізнїйше буде виказано, з двома другими ґрупами (полїциею і двором): Безобразов, мінїстер без теки, директор справ далекого сходу перед війною; Ванлярский, дивізийний ґенерал; Василь Сахаров, мінїстер війни; Валеріан Сахаров, начальник ґенерального штабу в Манджуриї; Волков, ґенеральний комендант Харбіна; Петровский, директор „Московских Ведомостій“, головна підпора реакциї; Пузанов, ґенерал жандармериї, комендант полїциї.

(Конець буде).

Гостина д-ра Кербера на Буковинї.

В Кіцмани.

В доповненю нашого справоздания із попередного числа подаемо повні тексти кіцманьских речників. Начальник громади Дмитро Бажан, подаючи д-ру Керберови хлїб-сіль говорив так: „Ваша Ексцеленцие! Високоповажаний президенте мінїстрів! В імени міста Кіцманя позволю собі Вашу Ексц. повитати із найбільшою пошаною і найгорячійше подякувати за те, що нам першим на буков. земли припала можність повитати Вас, Вп. пане мінїстер! Прийміть Вп. пане мінїстер запевнене йдуче із глубини серця, що В. Ексц. через великодушне рішене основаня нового культурного огнища для нашого, досї так занедбуваного, народа записали ся на віки в серцях сего міста й повіту, та що ми всї без ріжницї віроісповіданя і народности нїчого иньшого горячійше не бажаемо як того, щоб В. Ексц. було можна ще много, много лїт трудити ся спасенно із незменьшеною силою на чолї правительства нашої горячо улюбленої держави на добро і щасте всїх еї горожан. Дякуючи ще раз найгорячійше В. Е. за ласкаву гостину позволю собі старим звичаем нашого народу піднести отсї наглядні докази нашої преданности із сердечним бажанем: Єго Ексц. пан президент мін. др. Кербер най жие!“

По представленю урядників судових і полїтичних виголосив пос. Николай Василько отсю знамениту промову: Ваша Ексц.! Впов. п. мінїстре-президент! Н а б е р е г а х С я н у вступила В. Ексц. н а і с т о р и ч н у з е м л ю р у с к о г о н а р о д у, на ту землю, яку нинї границя країв подїлила між провінцию Галичину і частину Буковини. С я г р а н и ц я к р а ї в д ї л и т ь н а ж а л ь т а к о ж і п о ч у в а н я, з я к и м и в і д н о с и т ь с я тепер руский нарід супроти високого ц. к. правительства. Помимо того буковиньскі Русини, мимо жалю, який вони притім відчувають і мимо співчутя з яким відносить ся до своїх одноплеменних братів із найбільшою радостию користовують сю хвилю, щоб на буковиньскій землици повитати Вашу Ексц. із найглубшою пошаною як шефа правительства, як приятеля й щиробажаючого добродїя сеї країни. І се як раз задача, яку маемо сповнити ми, рускі посли у рускім повітї, до якого Ваша Ексц. як перший президент мінїстрів загостила. Передовсїм маемо Вашій Ексц. нашу найглибшу подяку зложити за те, що ми получили тут, в містї Кіцмани руску середну школу, якої Русини вже від 30 лїт собі горячо бажали. Сего не можемо ми заперечити, що е ще просьби й жалоби не лиш нашого народу але й цїлого краю, які — мабуть не уйдуть бистрого зору Вашої Ексц. підчас подорожи по сїй провінциї. Ми маемо почуване, що до нас прибув, щироприхильний добродїй, добре бажаючий приятель сего краю, тож із щирого серця витаемо Вашу Ексц. а до сего повитаня додаемо ще й отверте бажане, щоб як найдовшій дїяльности Вашої Ексц. яко керманича державних справ сеї монархії повело ся довести до того, щоб руский нарід в ц ї л і й державі, так як колись козаки боронили оружем своєї землї супроти Татарів, був сторожию й обороною Австриї на сходї і оставав тривало в любови й пошанї до династиї, а вдячности до управи Вашої Ексц. і того можна надїятись для *ц ї л о г о* народа. У сїй надії і з просьбою приняти ласкаво наш поклін кличемо: Ваша Ексц. най жие! Славно! — Єго Ексцеленция президент мінїстрів др. Кербер подякував за привіт найсердечнїйше. Він уважав своїм обовязком, будучи в Галичинї, прибути й на Буковину хочби на короткий час, щоби переконати ся про еї поступаючий розвиток, яку він вже знае із давнїйших часів, і якої відносини зробили на него вже тодї добре вражіне. „Не забувайте — кінчив він свою промову — що цїлість може лиш тодї повести ся, коли одиницї взаїмно розуміють себе, та що лише згода може принести для краю ті успіхи, яких ви, панове собі бажаете. Продовжайте дальше свою невсипучу працю для добра краю і держави. Такій працї удїлить правительство все своеї помочи“.

Відтак оглядав стоячі рядом товариства (між иньшими і частину „Січий“) та розмавляв із ріжними личностями між ними із дир. Шпойнаровским, а відтак приняв ще депутациї Заставнєччини, в склад якої входили пос. Ф. Калитовский, дїдич С. Вайсґляс і аптикар Шехт, що просила оснувати в Заставнї старосто. Премієр обіцяв се зробити, коли те по розслїдженю обставин окаже ся можливим, бо ему се звісне, що громада Заставна за сим вже з давна побивае ся.

В Чернівцях.

О год. 9·30 рано прибув др. Кербер із Лужан до Чернівців. Президент краю представив репрезентантів властий зібраних на двірци. Президента мінїстрів повитали маршалок Лупул, митрополит Репта, гр.-кат. сов. Костецкий, жид. гром. віроісп., бурм. Кохановский представителї унів. і шкіл. і товпи народу. З двірця удав ся др. Керер удекорованими улицями до краевого правительства. Тут в сали засїдань слїдувало п р е д с т а в л е н е п о л ї т и ч н и х у р я д н и к і в, причім промовив презид. краю кн. Гогенльоге, даючи вираз своїй радости із можности витати приміера та просячи о більше число системизованих місць для полїт. урядників, які дуже перетяжені працею, а вкінци обіцює іменем підчинених держати ся все закона і уважати цїлию працї загальне публичне добро. — Мін. презид. у своїй відповіди висловив передовсїм признане для краевого президента, що він і в Буковинї спрямував дїяльність урядників на кождочасне спомагане населеня словом і дїлом а за тим згадуе, що *слуги держави мусять бути безсторонні, зичливі і непродажні, бо їх мораль стае моралею краю*“. Буковина е в добі розвитку, а се булоб сумно, якби недотепні урядники звели еї на безпуте. Вкінци радуе ся із за ревної трудолюбности урядників і обіцюе сповнити по можности бажаня що до побільшеня сист. урядів.

Відтак приняв др. Кербер росийского і румуньского конзуля а вкінци численні д е п у т а ц и ї, які устами провідників висловлювали свої бажаня передаючи їх дуже часто ще й в окремих мемориялах. Так приняв він депутацию краевого видїлу, в склад якої входили під проводом маршалка Лупула сов. Калїнеску, сов. Лянґенган, проф. др. Ст. Смаль-Стоцкий, Николай Василько і прав. сов. А. Захар і Сіміґінович; депутацию міста Чернівцїв, в склад якої входили дир. маґ. Відман і оба віцебурм. під проводом бурм. Кохановского; депутацию гр. прав. консисториї під проводом митроп. Володим. Репти; депутацию рим. кат., гр. кат. і вірм. кат. клира під проводом крил. Каспровича; суперіора Єзуїтів о. Мелїна; пресбітерию евангел. чернов. громади під проводом сенїора Фронїюса і фінанс. надсов. Маера; жид. віроісп. гром. під проводом предс. д-ра Бенна Штравхера, старшого раб. д-ра Розенфельда і раб. Вайса; депутацию армії під проводом ґенералмайорів Ванки і Горнїка та полковників Двожака, Лавріча і Коха; депутацию буковиньскої Ради культури краевої під проводом президента Теодора Фльондора; депутацию торговельної й промислової палати під проводом сов. Лянґенгана; депутацию університету (проф. др. Воюцкий, сов. двору проф. др. Кляйнвехтер, проф. др. Гандль, проф. др. Тарнавский, проф. др. Саґін, проф. др. Ґаїна, бібліотекар др. Полек під проводом проректора доктора Шаріцера); члена палати вельмож Ю. Василька-Серецкого; урядників скарбової дирекциї під пров. надс. двору Кніпфера; уряд. дир. дібр. під проводом сов. двору Ульмана; уряд. фінанс. прок. під проводом сов. д-ра Льорбера; директорів шкіл середних під пров. краевого інсп. др. Тумлїржа; офіцирів жандармериї під пров. підполковника Ваймана; румуньске тов. жіноче під пров. проф. п. Ст. Стефано-

---

віт і здоровенні руки й ноги; противна карикатура могла-б бути ідеалом маючих людий. Невідбийне стремлїне до сих ідеалів е ґрунтовною неправдою нашого житя, величезним лихом, яке викликае безлїч страждань і хороб в обох клясах; на боротьбу з сим злом і мусять бути звернені всї сили медицини і лїкарів, та медицина поки що мало звертае на се уваги. А в тім рекомендуеть ся ріжні забави, ґімнастику, спорт, гуляня, але усе се не поважне, нагадуе переливане з пустого в порожне і не може бути виконане дорослими людьми, які потребують справжньої к о р и с т н о ї ф і з и ч н о ї п р а ц ї. Ось один приклад того: шведська королева запала про нервову хоробу, усї засоби лїченя перепробувано без жадних наслїдків: тодї лїкар звелїв пациентцї не користуватись прислугами слуг а усю роботу коло себе робити самій і королева видужала. Кождий, кому доводило ся працювати фізично, добре знае те чуте задоволеня орґанїзму і роскоші, якого ми часто не відчуваемо від нашнх культурних розривок. В. Вересаєв досить мальовничо описуе вплив ествованя сеї працї і недостачі її на орґанїзм і чутя чоловіка. Але фальшивий встид, брак часу і ненормальні умови мійського житя позбавляють нас не лише тої приемности але й конечної умови здоровля.

Кінчимо слушним бажанем В. Вересаєва: „най усе дужче розвиваеть ся мозок, але най при тому в нас будуть крепкі мязи, витончені орґани чутя, зґрабне і загартоване тїло, яке даватиме змогу дїйсно жити одним житєм з природою а не лише спочивати на її лонї яко знїжненому лїтникови“.

IX.

Але ось л ї к а р п о к і н ч и в с т у д и ї. Відношене його до медицини різко міняло ся: поступаючи *на видїл, він думав все*; побачивши факти безсиля медицини, він як і усї півзнатоки, стае нїгілїстом і глузуе з медицини, нарештї, познакомившись лїпше з наукою він переконуеть ся, що медицина все-ж таки може робити багато, і з таким спасенним і близьким до правди переконанем виходить молодий лїкар із унїверзитету. Сї переходи від віри до невіря і від невіря до сьвідомого відношеня до науки відомі мабуть, великій більшости лїкарів; а в тім, бувають і такі лїкарі, що мало знають, а разом з тим дуже певні себе і зважують ся на все, треті, може меньше реаґуючі і спочутливі, беруть від медицини цїлу її силу, задовольняють ся нею для помочи там, де можна, а безсилє медицини і усї невилїчимі хорі їх турбують мало, сумнїви і прокляті питаня їх не мучать; нарештї четверті — таких е меньшість — вважають медицину ремеслом, яке дае „великі і багаті милости“ і поза сим для них не мае сумнївів і мук. Молодий лїкар дістав дипльом і переконуеть ся, що, хоч він і робив не меньше товаришів і знае не меньше їх, ба, навіть „більше дуже багатьох“, але що він знае дуже мало, а до практичної дїяльности і зовсїм неприготований: в унїверзитетах нам усе лише показуеть ся, а не даеть ся нїчого робити — бачити-ж не значить уміти зробити. Почалась практика; молодий лїкар дуже бажав її — треба-ж з чогось утримуватись — але ще дужше бояв ся, було меньше радостий і більше горя. Рядом слушно вибраних фактів автор показуе помилки і митарства молодого лїкаря і приходить до такого висновку: „Я особисто, не зверну ся по поміч лїкаря, який що йно покінчив студиї, не ляжу під нїж хірурґа, що робить першу свою операцию, не дозволю дати своїй дитинї нового мало спробованого лїку“.

Се дуже вдатні сторінки „Записок“, які роблять велике вражінє, але вони то й були одною з головних причин нарікань на автора за його розмаскованя. Але ми вважаемо сї нарікания несправедливими і нещирими, якими хочеть ся заховати дїйсний стан річий. Я знаю одного лїкаря, який скінчив студиї одним з перших не лише cum eximia laude, але навіть з премією і він, дістаючи посаду в земстві, не брав нї разу ножа у руки, не вживав акушерських щипців, не вмів зробити ґіпсової перевязки і навіть не бачив, як щіплять віспу. Може було богато лїпших і практичнїйших за

вичевої, румуньскі тов. під пров. конс. сов. Бежана і рускі тов. „Народний Дім“, „Руска каса“, „Руска Школа“, „Буковиньский Боян“, „Тов. Православної Шляхти“, „Зоря“, і „Міщаньска читальня“ під пров. сов. дир. Филиповича; товариства польскі під пров. дідича Ф. Пасакаса; товариства німецкі під пров. бр. Фірта, німецкий союз господ. спілок під пров. дир. Баера; депутацию москвофільских тов. під пров. о. др. Козака; депутацию міста Радівців під пров. др. Скедля а з речником д ром Брунштайном; деп. міста Вижниці під пров. пос. Ник. Василька; деп. міста Кімполюнґа під пров. пос. д-ра Авреля Ончула а вкінци депутацию почтових практикантів (Бреннер і Вайс).

О год. три чверти на 1. по пол. явив ся презид. міністрів по огляненю будівлї палати справедливости в прибранім будинку краевого с у д у карного в тов. презид. висш. суду кр. Тхоржницкого і мініст. сов. Завадского. По представленю урядників промовив през. суду Кляр, запевнюючи про безпартийність судиїв і їх льояльність супроти цісаря й держави. У відповіди своїй говорив др. Кербер як шеф міністерства справедливости, щоб судиї високо держали гідність свого званя. Судия се неначе сьвященик, усїм своїм поведенем повинен він оправдувати незвичайне поважане, якого вимагає его зване у публики. Вони мають населеню за кождим разом показувати, що *ествуе лише одно право, якого не вільно нікому вигинати, перед яким богач і бідак є рівні.* — Судейска независимість лежить в самостійности судиї супроти всїх посторонних впливів. Судия має також справляти закорінені в народі давні блуди і вселювати в него висшу мораль. Відтак оглянув др. Кербер судовий льокаль і приняв депутацию сучавского суду окружного, адвокатскої й нотаріяльної палати, лавничих судиїв, судових авскультантів, урядників судових канцелярий і книг ґрунтових; товариства адвокатских і нотаріяльних урядників; депутацию м. Радівців з просьбою о суд окружний і депутациї Чудина, горішного Викова і Стражі з просьбою о основане у них судів повітових. Вкінци др. Кербер уділяв приватних авдиенций а о год. 2-ій по пол. взяв уділ в о б і д і у к н. Г о г е н л ь о г е, в якім взяло уділ 36 осіб, начальників всїх урядів сьвітских і духовних.

О год. 4. по пол. оглянув президент міністрів к р а е в н й ш п и т а л ь в товаристві президента краю кн. Гогенльоге сов. двору Бляйлебена і Фекете та президіяльного секретара Кешмана. У входу шпиталя ожидали на него краевий маршалок Лупул, дир. др. Филиповнч, краев. реф. саніт. Ключенко і старш. управ. ціс. сов. Найнтайфель. По представленях оглянув др. Кербер в супроводі директора д-ра Филиповича поодинокі відділи шпиталю, комнати хорих, операцийну салю, будинок управи, відділ „Червоного Хреста“ і пресектуру, розвідуючи ся про все із великою цікавостию. Вкінци зложив свій підпис в памятній книжці в директоровій канцеляриї і розпрощав ся із словами признаня для дир. Филиповича і лїкарского збору, з яким познакомив ся, обходячи шпиталь, і урядників управи за їх працю для добра терплячої людскости. Виїхавши із шпиталю зложив др. Кербер в і з и т и маршалкови краю Ексц. Лупулови, Впр. митрополитї Рептї, бурмістрови бар. Кохановскому, членови пал. вельмож бар, Юріеви Васильковн і ґенералам Ванцї та Горнїкови, а о год. 5. взяв уже удїл в в і д к р и т ю ж и д і в с к о г о п р и ю т у с и р о т и н ь с к о г о ім. цісаря Франц Йосифа I., на якім зібрало ся чи мало визначоих гостий, жидів. акад. товариства і весь заряд жид. віроісп. громади. Сьвято отворив презид. др. Штравхер обговорюючи велике гуманїтарне значіне сего заведеня, що має заступити батька-матїр бездомним сиротам і виховувати їх на добрих горожан і висловлюючи свое вдоволене, що про патріотизм жидівского населеня може запевнити тут першого дорадника цісаря, під якого іменем взнесено сю будівлю. По відсьпіваню народного гимну відповів др. Кербер, дякуючи всїм жертводавцям, що причинили ся своїми лептами до сеї незвичайно корисної для загалу будівлї. Із сиротиньского приюту відїхав др. Кербер на о г л я д и н и буковиньского акцийного бровару, парового акцийного млина і парового тартаку Ґетц & Comp.

Вечером о год. пів до девятої відбула ся в величавих комнатах митрополичої палати в е ч е р а, на яку митроп. Репта запросив півтретя сотки осіб, заступників духовеньства, військовости, шефів державних і краевих урядів, обох конзулів, парляментарних і соймових послів, заступників преси, адвокатури і нотариату і т. д. Вечера відбувала ся в монументальній їдальни і в митрополичій їдальни. При шампанї тостував митрополит Репта на честь цісаря а відтак і д-ра Кербера, який відповів тостом на честь митрополита й цїлої Буковини, дякуючи за сердечний привіт і радуючись із розвитку сего краю. Підчас вечері приграваліа військова музика 41. п. п. — По вечери відбував ще през. мін. cercle із многими особами а по опівночи при звуках коломийки стали гості розходити ся домів.

Відїзд.

В неділю о год. 8·2 відїхав др. Кербер із Черновець до Станїслава. По дорозї на дворець вступив на коротку молитву до рим. кат. парохіяльного костела відтак на двірци розмовляв із многими достойниками, що чисденно зібрали ся на его пращане, поки поїзд ведений др. Гнїдим не відїхав до Неполоківців, де в прибраній ждальни чекали вже громадска старшина, старшина райфайз. каси, жид. віроісп. гром. і шкільна молодїж, всї рускі посли, нач. Вижниці, Любіш, вижницке учительство під проводом інспектора Никоровича, архипресв. чернов. дек. Осташек і двірники гуцульских громад із пов. вижницкого і вашківского. Порядок удержувала неполоківска „Січ“. О год. 8·28 наспів поспішний потяг і др. Кербер враз із кн. Гогенльоге і сов. двору Бляйлебеном і опустив свій ваґон сальоновий, а Ник. Василько промовив до него на розхідне отсими словами:

Ваша Ексцеленцие! Високоповажаний Пане Президенте! Як посол до Ради державної із сего повіту стою я отсе на чолї усїх руских послів та присутних тут делеґатів повітів вижницкого, вашківского і кіцманьского, щоб Вашій Екксцеленциї при відїздї із Буковиньскої землї кликнути із щирого серця: „Бувайте здорові“. Із вдоволенем констатую, що щирі, повні довіря вчерашні привіти, якими витали м и Вашу Ексц. в часї поступленя ногою на землю сеї провінциї, зустрінули Вас також у дальшій Вашій подорожи в краю, головно-ж у столиці нашій при співучасти усїх народів і віроісповідань, що замешкують сю країну.

Ваша Ексцеленция безпечно могла пересьвідчити ся, що правительство жде на се, шоби державна управа довела до краю богато ріжних оправданих домагань, які без державної підпомоги нїколи не могли сповнити ся мимо того, що у сїй провінциї всї нациї згодили ся на одну проґраму, яка має на метї піднесене материяльного і культурного добробиту краю і усунене по можливости національних змагань і суперечок. Око Вашої Ексцеленциї як мужа стану побачило, що *руский нарід уміє показати ся дуже вдячним, коли із ним справедливо обходять ся і поступають із ним після букв закона.* Ваша Ексцеленция зволять отсї спостереженя утвердити собі в памяти, пращані нашими найщирійшими бажанями для Вашої тяжкої полїтично-державної роботи. Єго Ексцеленциї нашому президентови міністрів: Многая лїта! Славно!

Президент міністрів відповів на се: „Дякую вам мої панове! За короткий час, який я між Вами пробуваю зміг я зробити миле спостережене, що край поступає шляхом розвитку вперед, та що всї покликані чинники причинюють ся до піднесеня краю. Я ґратулюю всїм тим панам, що до сего причинили ся; п о с т у п а й т е с и м ш л я х о м д а л ь ш е“. — Стискаючи руку пос. Н. Васильковн замітив: „Мушу коротко висловлювати ся, бо втече менї потяг!“ Ще представлено др. Керберови нач. гром. Давбера, після чого визначний гість, попращавши ся сердечно із кн. Гогенльоге, в тов. сов. Бляйлебена всїв до потягу. Сїчовий сурмач затрубів, сино-жовтий прапор похилив ся і відїхав п е р ш и й презид. міністрів, що завитав на Буковину.

Кн. Гогенльоге розмавляв ще із послами, познакомив ся із неполоківским двірником, поговорив ще приязно із гуцульскими громадскими старшинами і в тов. др. Гнїдого відїхав дрезиною до Чернівців.

сього премійованого лїкаря; ще безсумнївнїйше, багато було меньше знаючих і практичиих за нього. Але в кождім разї се питанє розвязуєть ся дуже просто: най кождий з противників В. Вересаєва щиро відповість собі самому, чи був він таким досьвідченим, певним себе й безпохибним в діяґнозах і лїченях, з самого початку своєї практики, і взагалї чи почував себе таким сильним, як за 2—3 роки праці в якім будь шпиталї [2]) під проводом досьвідчених товаришів? Ми не думаємо, щоб хто небудь був такий певний себе і зважився дати позитивну відповідь. Мало того, найлїпші наші учителї давно взнають конечність практичного приготованя для починаючих лїкарів.

[2]) Щасливі ті з молодих товаришів, що, подібно до висше згаданого премійованого лїкаря, почали свою самостійну дїяльність у шпитали, де вони можуть *довше вчитись*, перевіряючи на многих хорих свої приписи, перебіг хороб, пізнаня їх і т. и.; становище лїкарів тих, що починають свою дїяльність в амбуляториї *або* приватною практикою, є без порівнаня гірше: змога спостереженя й перевірки в них доходить до minimum.

(Далї буде).

НОВИНКИ.

Чернівцї, 6. вересня 1904.

Із кругів судейских. Цїсар надав сов. суду краев. п. Антонови Н е в е ч е ж і л ь о в и в Чернівцях при нагоді его переносин в стан супочинку титул совітника суду вижшого. — Прокуратор держ. п. Володимир М и х а л ь с к и й задля приїзду управ. міністерства справ. перервав свій урльоп, і повернувши до Чернівців обняв, урядоване.

Судовими знатоками при тутешнім суді краевім для справ дневникарских установлено пп. правит. сов. Антона З а х а р а, секрет. унів. др. Антона Н о р с т а, канд. адв. Филипа М е н ч л я, проф. унів. др. Стефана С м а л ь- С т о ц к о г о, ред. Евзебія С т е ф а н е л ь о г о і ред. Генрика Ц у к е р а.

Новий кіш сїчовий. Отворене „Січи“ в Драчинцях відбуде ся в неділю, дня 11. вересня с. р. під голим небом а в разї непогоди в стодолї чесн. господаря Николая Антонюка із звичайним порядком дневним. О численну участь в сїм сьвятї просить за старшину тимч. кошовий *Данило Прокопець.*

Дволїтний курс висшого образованя для дївчат, який утворило й удержувало доси краеве товариство учителів в льокали ц. к. учительскої семинариї із причини недостачі місця буде від тепер находити ся в давнім приміщеню ц. к. II. ґімназиї (ул. Шкільна vis-a-vis театру). Вписи тривають до 15 вересня кождої днини від 10.—12. рано і від 4.—5. вечером у названім помешканю. Близші поясненя при вписах.

Вільгельм II. — непокоїть і вмерлих. Як пише „Berl. Tgb.“ замовив німецкий цїсар у різьбаря Шебеля образ: „Фридрих Великий перед домовиною фельдмаршала ґр. фон Шверіна“, але забажав, щоби домовина була під зглядом історичним представлена зовсїм вірно. Щоб цїсарску волю сповнити прийшло ся отворати склепіне в шверінбурскім костелї, де поховано пок. фельдмаршала і виносити з відси его домовину на сьвіт.

Холера в Перзиї і в Росиї. На холеру померло доси в Перзиї поверх 20.000 осіб. Як возьме ся під розвагу, що в перскій столици Тегеранї, в якій жиє 100.000 душ населеня, а як деякі статистики подають, аж 300.000 жителїв, панують страшні непорядки і бруди, то можна вносити, що жертв холери було там далеко більше, чим 20.000. Холера вибухла найперше в Тегеранї, а звідтам рознесла ся по цїлій Перзиї. До сего причинила ся та обставина, що Перзи ховають померших на спільних цвинтарях в деяких містах як Мастеда, Гарозаму і в Кебалї на турецкій области. Мастеда і Гарозаму лежать на росийскій границї і тому звідтам перенесла ся холера до закаспійского округа в Росиї. В Мерві занедужало на холеру 53 вояків, а 9 з них померло. З цивільного населеня занедужало 13 осіб. До Мерви заволїкли холеру козаки, які стережуть кордону. Аби ся грізна пошесть не рознесла ся дальше, заряджено кварантану в Красноводску, порті на Каспійскім мори, а надто в Баку зроблено лїкарску стацию для приїзших з Перзиї і з місцевостий навіщених холерою.

Малий фейлетон.

Генрик Сенкевич.

Дві левади.

Індийска леґенда.

(Дальше).

Там було все таке пречудне, таке пречисте, якби потонене в якійсь сьвітлій дрімотї блаженного вічного сну, з котрого нема пробудженя.

Нїякий легіт воздуху не ворушив ся, нїяка квітка, нїякий листочок не хитав ся там.

Галасуючі товпи людий, що станули над берегом, замовкли в обличу отих нерухомих мілїйонови мас на тім боці; вони лиш шепотом кликали:

„Яка там тишина! Як все в сьвітлї спочиває!“

„О там, справдї, вічний супокій, вічний сон!“

По якійсь хвили сказали найтруднїйші з них:

„Ходїм туда, шукати там вічного сну!“

І не надумуючись довго, вбрили вони у воду. Дуговими красками іграючі хвилї розступились, як би хотїли їм улекшити перехід. Людий, що стояли на сїм боцї берега і придивлювали ся тому, обхопила раптом туга за віддаляючими ся товаришамми, вони почали прикликувати їх назад до себе — але жаден з них і не оглянув ся назад. Противно вони ступали легко, весело дальше, немов тягнені все дужше а дужше преображеностю чаруючої країни.

Тим часом зауважила товпа на березї житя, що тїла віддалюючих ся товаришів чим дальше немов рідшали та ставали чим раз прозорійшими, чим раз лекшими, чим раз більш сьвітючими, немов би розпливали ся в тім загальнім сьвітлї, що наповняло країну смерти.

Колиж ступили на тамтой беріг, то положили ся одні під цьвітами, другі під деревами, або і під скалами. Очи в них були зачинені а твари виражали не лиш невимовний супокій але таке щасте, яким в країнї житя, не в силї була навіть любов обдарувати.

(Конець буде).

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнапята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускається на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпльодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнородшійшої конструкції і амуніція.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і Chevreaux, т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

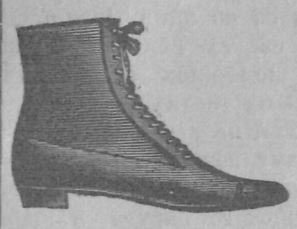

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“).

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех лїтах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 лїт виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на жите в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродійні цїли; длятого на жите треба обезпечати ся тілько через „Днїстер“.

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР уділяє **аґенциї селянам** особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Пиблику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (6—25)

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНА

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р., отворив я нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в окоцїмске **пиво, бочкове** і **фляшкове, ляґер** і **експортове пиво,** знамениту **кухню** як також у молдавскі і иньші натуральні **вина.**

О численні відвідини просить

З глубоким поважанем

31 (3—5) Самуїл Кремер.

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

33 (3—24)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 102. Чернівції, пятниця дня 27. серпня (9. вересня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неоцечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З краєвої політики.

Кн. Гогенльоге опускає Буковину? У триєстеньских кругах думають, що вибір на наслїдника ґр. Ґоеса хитає ся між краєвим президентом Буковини, кн. Гогенльоге, а намісником Дальмациї бар. Гандлем. Іменованє кн. Гогенльоге має, як запевнює N. Fr. Pr., шанси більші.

* * *

Скликанє буковиньского сойму, яке спершу мало припасти на конець сего місяця, зазнало тепер відроченя мабуть до перших днів жовтня раз тому, що ще не всї приготовні роботи полагоджено а друге тому, що й парлямент не буде швидше скликаний як на листопад, бо справа будучої парляментарної більшости ще не зовсім вияснена.

* * *

В недїлю перед пол. відбув „Вільнодумний Союз“ під проводом пос. др. Авреля Ончула засїданє, в якім взяли участь всї вільнодумні посли. На сім засїданю переведено уконституованє „Союза“ в отсей спосіб: головою вибрано др. Авреля Ончула, першим заступником голови Николая Василька, а другим заступником др. Осипа Відмана.

Поодинокі національні клюби, які разом творять „Вільнодумний Союз“ уконституовали ся також. В румуньскім клюбі переведено сю справу вже давнїйше. Головою сего клюбу вибрано др. Авреля Ончула, заступ. др. Фльорea Лупу. Крім сего належать ще до рум. клюбу: Сімйонович, Бубурудзан і бар. Юрій Василько.

Головою нїмецкого клюбу вибрано проф. Скедля, який свого часу усї нитки, які лучили его з христ. Нїмцями був так пірвав, що виступив із „Arminii“ і всїх їх товариств, а по виборах за посередництвом бар. Фірта і ред. Маєра увійшов з ними знова у порозуміне ради одноцїльности роботи буков. Нїмцїв; заступ. голови вибрано пос. Лянґенгана. Крім сего належать до нїмецкого клюбу ще пос. Ляндвер, Тітінґер і Відман. — Посол др. Штравхер заявив, що до сего клюбу не вступить так само пос. др. Вайденфельд відкинув запросини що до вступленя до нїмецкого клюбу.

* * *

Со смиренїєм відповідає „Gazeta Polska“ на те, що буковиньскі часописи дали рішучу відправу галицкій шляхетчинї, яка забагла вести інтриґу із приводу буковиньских справ. „Gazeta P.“ удержує, що галицкі Поляки мають право занимати ся справами цїлого польского народу без огляду на провінциї — бо — вони незвязані російскою цензурою. Дивно, що такі сердечні приятелї наших „umarkowanych Rusinów“ сиріч москвофілів нараз беруть ся відказувати на російскі порядки, до яких зітхають їх найсердечнїйші. Нїби братя люблять ся — але відвертають від себе лиця. Та до речі треба й те сказати, що за сю саме справу годї й лаяти російску цензуру, бо „Gaz. P.“, повинно бучи звісним, що і варшавскі часописї і петербурский „Kraj“ поміщують статї і дописи як із Галичини так із Познаньщини, не раз навіть дуже влучні і їм сего російска цензура не боронить. Навпаки буває і так, що передруки із варшавских польских ґазет конфіскує по польских таки часописях — прокуратория галицка, щоб не „йонтшиць“ населеня проти шляхетских верховодів...

Воєвничий тон польских часописий пояснює „Gazeta P.“ упослїдженем польской мови на Буковинї. Чиж сему винні Русини, чи може загалом вільнодумні посли? Таж відносини евентуальних польских кривд про які пише „Gazeta P.“ тривають ще із часів пановання боярской польско-румуньскої кліки, чомуж проти неї не ломили копія „шляхетні рецежи?“

„Gazeta Polska“ бачучи вкінци, що галицкі защитники буковиньскої Polonii значно попересаджували в ріжних справах, за що дістали по пальцях — отрицає ся тепер всего того, хоч перше сама ті статї перепечатувала. Ба що більше. „Gazeta P.“ простує звісну статю п. Р. Сембратовича п. з. „Hannibal ante portas“ із „Ruth. Revue“ новими — назвім се делїкатно — помилками. Ось редактори „Gaz. P.“ опрокидують сей факт, неначеб галицкі ґазети кинули ся на кн. Гогенльоге за послїдні „вільні вибори“ і кажуть, що вони сего нїгде не читали, що подають розстріленим друком. Щоб богато над сим не розписуватись сконстатуємо лише, що такі еремїяди були поміщені між иньшим в 365 ч. „Słowa Polsk-ого“ річник IX. із дня 4. серпня 1904, видане попол. в статї під заголовком „Виник виборув сеймових“ а статю сю вповні перепечатала „Gaz. P.“! Як се незнанє із перепечатанем погодити сего не вгадаєм, най се зроблять редактори „Gaz. P.“, які, як із сего виходить, хиба самі не читають своєї часописи!

* * *

Промова, якою повитав пос. Ник. Василько през. мін. др. Кербера в Кіцмани дуже дїймила вшехпольске „Słowo Polskie“. Воно коментує єї як доповненє демонстраций галицких Русинів. А найбільше непокоїть его те, що Русини, коли їм признасть все, що їм належить ся, можуть стати заборолом Австриї на сходї, таким як колись козацтво, що своєю грудию захистило Европу від хижої Татарви. Sł. Pol. удає на конець недотепу й питає, хто саме є Татарами XX. ст. Дивно, що сих гнобителїв другого народу, гасителїв его культури не може воно — впрочім таке бистроглядне — добачити, а може се приписати надто пильним дослїдам над ґенеальоґіями японьских ґенералів a la Куроки-Kurowski. Як впялиш свій зір у недосяжну віддаль нїяк не добачиш того, що дїє ся біля ніг.

Учителї царя.

(Конець).

Тут бракує кілька визначних імен, особливо Плеве, Муравев, мінїстер справедливости, Алексеев, віцекороль далекого сходу, Клейґельс і Валь, давні начальники Петербурга, а також кількох великих князїв, цариці-матери і Победоносцева. Але відносини уладили ся зовсїм природно відповідно до дїяльности кождої з названих осіб.

Найшвидше на ногах були Петровский і Ванлярский. Перший з них був в родинній звязи зі славним Катковом, малим Ґамбетою російскої реакциї. Петровский став его приватнич секретарем і рівночасно секретарем в редакциї „Московских Ведомостій“; его вплив у реакцийнім кружку ріс враз із впливом славного директора. За мінїстерства Дмитра Толстоя він війшов через Каткова в зносини з правлячими сферами, де Катков був інспіратором. Вже в той час він знав Плевого, начальника полїтичної полїциї, і підпирав его брутальну дїяльність. За посередництвом Каткова перепер Петровский іменованє Пузанова полковником жандармериї в Петербурзї, хотячи умістити громадку старших своїх товаришів при Плевім. Таким робом став Пузанов повірником Плевого і одним з рідких ініциаторів в тайнах реакцийного правлїня. По смерти Каткова, Петровский заняв его місце при „Московских Ведомостях“ а через се й в реакцийній ґрупі на дворі, себто у цариці і єї інспіратора Победоносцева. Так завязав ся кружок: Петровский, Пузанов, Плеве, Победоносцев і цариця.

Додаймо до сего Муравева, теперішного мінїстра судівництва і его брата, мінїстра внїшних справ в 1900 р. Муравев був „аташе“ прокурора в Москві 1870 р., коли Плеве був прокурором. Оба Муравеви були добре записані у двора

Лїкар Жбанков. 14)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Де-ж вихід? Кождий лїкар, що скінчив студиї повинен перебути ще практичну школу — приготованє протягом 2—3 років в шпиталях або клінїках під проводом досьвідчених товаришів. Про се приготовленє й треба сказати кілька слів. Медичні видїли при сучасному їх станї саме до практичних знань студентів не можуть додати багато - чого, бо для сього є чимало перешкод. Медикам викладаєть ся так богато природних і специяльних наук, з яких трудно що-небудь скоротити, що їм доводить ся майже цїлий час обертати на слуханє викладів і читанє підручників; часто в ту саму годину відбуваєть ся виклад, практичні занятя, ординациї, і студент повинен вибрати що-небудь одно і залишати усе иньше. Велике число студентів медиків і пропорціонально мале число хорих у клїнїках також дуже перешкаджає не лише щось зробити але навіть подивити ся: кождому студентови доводить ся бути куратором через цїлий рік лише в одного хорого а через цїлий час студий бачити 1—2 злоги. Нарешті, професорский персонал, з дуже малими виїмками, є невдоволяючим, але не після якости — є ріжні — але після скількости часу, який вони віддають викладаню: майже усї вони усильно займають ся придбанем гроший, з сього походить ріжне скуплюванє посад аж до посади підрядного ординатора в шпитали. Про одного професора казано жартом, що він має так богато посад, що іноді забуває, де він ще має узяти пенсию, більше меньше активна участь в приватних лїчницях, великі прийоми в дома, навідуванє хорих і промислові екскурзиї. Усе отсе забирає так багато часу і так утомлює професорів і їх помічників, що клїнїці й викладаню вони присьвячують за мало часу, а далї утомлений професор дуже довго спочиває в лїтку, пізно починає і рано кінчить свої занятя в унїверзитеті. Відома усім московська „Захарїнада“ ясно показала, до чого можуть доходити лїкарі в гонитві за набутком, а в тім, до сього ми ще повернемо далї. Бідність багатьох студентів змушує їх давати лекциї, але також чимало шкодить їм в придбаню солїдного знаня.

Деякі з висше згаданих причин, що стоять на перепонї лїпшому практичному приготовленю студентів, можна більше-меньше усунути, але все-ж таки студент при сучасних умовах не може скінчити студий добре приготованим практичним лїкарем і, значить, скінчивши студиї, він мусить ще приготовлятись. Де-ж і як се робити? Якась частина може продовжати свою фахову осьвіту при унїверзитетах, яко асистенти, ординатори в клїнїках, але більшість мусить вступати до шпиталїв: столичних, мійських і земських. Шпиталї столичні і по великих містах мають свою перевагу, бо-ж лїпше обставлені, ними заряджують більше досьвідчені фаховцї, далї житє в сих містах таке чаруючо-привабливе, і в них лекше зробити собі лїпшу кариєру, тому до сих міст і збираєть ся так багато лїкарів. Переваги дрібних і земських шпиталїв ще більші: у них багато працї а мало помічників і молодим лїкарям доводить ся робити на всї заставки, що в великих шпиталях, завдяки тому, що там богато помічників їм дістаєть ся не так легко; крім того село й мале місточко не мають того псуючого впливу — не приучують уганяти за практикою, що з часом перетворюєть ся в гонитву за набутком. З молодих лїкарів, які почали свою дїяльність по великих, бодай і земських ґуберніяльних шпиталях рідко йдуть потім служити у земство та й то не на довго; у них заникають громадські інтереси, защіплюють ся особисті схильности лїкаря-практика і ремісника, а земські а надто участкові шпиталї власне й прищіплюють схильність до сих громадсько-земських інтересів, що цїлком відповідає задачам нашої гуманної науки.

Які матеріяльні обставини молодого лїкаря, що продовжає у шпитали своє практичне приготовлене? Усї великі, а надто столичні шпиталї нїчого не платять сим практикантам, що неминуче змушує їх вганяти за практикою; в земських, дуже небагатьох находять ся посади асистетів, які дістають пропорціонально малу пенсию, але позаяк

…й стрик Муравев-Вешатель виробив як найлїпшу опінїю у царя, Плеве уважав їх *неоцїненими. Він* підпирав їх скільки зміг. Як начальник полїциї, спричинив, що Муравеву, тодї прокуророви в Петербурзї, поручено судити на смерть нїгілїстів — нї один з прокурорів, як думали тодї, не був так добрим бесїдником анї таким реакціонером. Так завдячував Муравев цїлу свою кариеру Плевому. І они нїколи не перестали разом працювати.

Двірскі звязи Петровского і Муравевих булиб може не вистали, щоби помогти й другим товаришам з Москви. Але Бог любови прийшов їм на поміч. Ванлярский, гарний і сьміливий парубчак, дуже цїнений шляхотними дамами у двора, мав щасте добути собі серце одної з найбільш впливових великих княгинь, котру годї назвати по імени, так як вона ще жиє. Ся велика панї не відмавляла нїчого свому поклонникови, нї чинів, нї ласк. А щасте бойкого офіцера спало й на его товаришів у формі авансів без числа. Талани старих товаришів, досї темнї, заяснїли на царскім дворі. Таким чином цивільна ґрупа Петровских, Плевих, Муравевих, Пузанових, котрі вже у замашистих фінансових плянах хіснували ся особливим таланом свого товариша Безобразова, доповнила ся щасливо войсковою ґрупою оживленою тими самими змаганями, а через се й членами царскої родини, котрих тамта ґрупа, більш полїцийна, булаб не придбала.

Під ту пору великий князь-наслїдник Николай замотаний у невідповідну любовну інтриґу мав бути усунений на який то час. Порішено подорож довкола сьвіта. Всї офіцери маринарки співубігали ся о ласку *командувати кораблем, котрий* повезе будучність Росиї. Але на поручене великого князя Владимира, а властиво за протекциею Ванлярского, віддано се капітанови Алексееву. А в часї побуту престолонаслїдника з Алексеевом на далекім сходї можна було замітити в его окруженю й Безобразова.

Від сеї пори „зделкі“ між Алексеевим і Безобразовим нїколи не переривали ся. І ми бачимо, як від сего часу клїка дійшла до найбільшої власти і сильно держить ся у спільнім інтересї. Єї дїяльність за послїдні роки так добре відома, що моглоб видавати ся безхосенним єї дальше аналїзувати.

Визначними противниками сеї клїки було двох людий: найспосібнїйший фінансїст і знаменитий ґенерал — Вітте і Куропаткін. Експанзийна полїтика Віттого могла помішати інтересам клїки лиш так довго, доки вона розвивала ся мирною дорогою і фінансовими способами. Перемінити економічну експанзию у експанзию военну значило пособити войсковим і морякам, належачим до клїки, до більшого впливу; се значило отворити можливість ріжних „зделок“ поза мінїстериєю фінансів; се значило наконець витворити ситуацию, в якій ті, що працювали у внутрішних справах (Плеве, Муравев і т. д.) найшлиб відносини заворушені, котрі послужилиб їм відразу за диверзию у адмінїстративних трудностях і за драбину до диктатури.

Річ стала дуже можливою з хвилею, *коли брат Муравева обняв управу* заграничних справ. Велика інтриґа, яку провадив Вітте на далекім сходї посередством свого росийско-хіньского банку, була так знаменито паралїжована Муравевим, що оружна інтервенция в Манджурию була рішена в 1900 р. мимо сильного негодованя Віттого. По тім успіху умер Муравев у невиясненний спосіб. Однак від сего часу працював сам Вітте над знищенем своеї полїтики.

Так володїли Алексеев і Безобразов на далекім сходї — Плеве і Муравев, сей від судівництва, в Росиї. Благодать не минула й других.

Між тим істнували Вітте, Куропаткін і Лямсдорф, протеґований Віттем. Треба було забезпечити собі особу самого царя. Плеве як *мінїстер внутрішних справ*, се було щось трохи; креатури: Валь через Плевого, Клейґельс через царицю-матер поставлені на високих становисках, се було також цїнне. Але на царскому дворі заволодїла нова особа; дами Вонлярского постарїли ся між тим. Победоносцев бачив, що Плеве его посунув трохи на бік, а цариця-мати, хоч реакціонерка як бажалось, була за дуже авторитетна щоб дати себе ужити до иньшої цїли як саме власна всемогучість. Треба було нового туза на дворі. І найшли великого князя Александра-Михайловича, який із прямої ненависти до Віттого не вагував ся кинутись із замкненими очима в обійми нової олїґархії. Яка се була підмога! Він оженив *ся* з сестрою царя, котра була перш за все *дочкою своеї матери*, себто представителькою ідей Победоносцева. І саме вона мала досї, зі всїх осіб які стоять у зносинах з царем, найбільший вплив на царскі рішеня.

Через Александра-Михайловича усунено Віттого. Через него присилував Безобразов до війни царску родину, котра не хотїла тратити своїх мілїонів. Через него захитана позиция Лямсдорфа. Через него вислали Куропаткіна до Манджуриї на очевидну погубу. Через него на конець, і мимо рішучого запевненя даного ґенералїссімови, іменовано Сахарова *мінїстром війни*, а его брата начальником штабу Куропаткіна, а его товариша Волкова командантом Харбіна. Таким робом Куропаткін має дорадниками а заразом шпіонами своїх найгірших ворогів.

Побіда клїки була вже рішуча, коли єї начальник і єї підпора, Плеве, упав. Думати що тепер та клїка зникне булоб наівно. Але вона потребує нового начальника.

Цїла надія в тім, що вирід в родї Плевого лиш раз находить ся.

Полїтичний перегляд.

Наслїдник Плевого.

Росийским мінїстром внутрішних справ іменовано сенатора Платонова. Ось так по тритижневім ожиданю засїв на місци Плевого кандидат кн. Мещерского, який у своїм „Гражданїне“ за ним завзято побивав ся.

Проґрама Комба.

Французский презид. мінїстрів Комб промавляв сими днями на великім банкетї в Оксер, підносячи успіхи правительства при послїдних виборах громадских і департаментових і заявляючи, що правительство стреміти ме до підчиненя всїх інституций під супремацию сьвітскої републиканьскої держави, яку буде старати ся охоронити перед всякою зависимостию із боку релїґійної власти. З огляду на те, що Ватикан від 30 лїт не дотримував зобовязань конкордату правительство рішило ся на зірване конкордату. Новий конкордат, після думки Комба немислимий. Одиноко можливим розвязком теперішної ситуациї є роздїл за обопільною згодою, не із ворожнечі до віруючих християн але ради основ социяльного мира і релїґійної свободи. — Відтак перейшов бесїдник до справи протекторату, замічуючи що єї не треба мішати із справою роздїлу держави від церкви. Франция сповняе свої обовязки, виникаючі із трактатів вповнї гідно. Ми — говорив дальше Комб — не претендуємо більше о титул „найстаршої дочки церкви“, а радше маємо переконане, що наш поступ условлений нашою економічною могутностию і береженем принципів, що кажуть шанувати закон і піддержувати солїдарність, які запевнюють Франциї питоме становище в сьвітї. Свою промову закінчив Комб апелем до всїх републиканців, щоб єднали ся ради заведеня дволїтної військової служби, доходового податку і робітничого обезпеченя на старість, а після того прийшов би під обради роздїл держави від церкви.

Розрухи на Гайтї.

На острові Гайтї тамошні жителї переслїдують страшенно Сирийців. З міста Архарес товпа вигнала 100 родин Сирийців, зрабувавши вперед їх торговлї і мешканя. В уличних борбах бере також і війско участь. В многих місцевостях загрожені також і чужинцї. Американьский конзуль зажадав рішучо від тамошного правительства оборони чужинців і в сей спосіб забезпечив їх житє і маєток.

Подорож кретийского ґубернатора.

Кретийский ґубернатор, грецкий кн. Юрій вже вибрав ся в заповіджену дипльоматичну подорож, яку розпочав від Риму — зглядно Міляну, де конферував довго із італїйским мінїстром справ внїшн. Тіттонїм і вручив єму мемориял в справі сполуки Крети із Грециєю. Дня 3. с. м. виїхав кн. Юрій із такою самою місиєю до Парижа. Свій мемориял зложить він також на дворі льондоньскім і петербурскім. Які успіхи мати буде ся подорож годї вгадати. В Константинополи пильно слїдять єї хід, однак не припускають, щоб кн. Юрій перевів в дїло свою погрозу, що зложить свій уряд, коли великі держави не згодять ся на аннексию. В Парижу має кн. Юрій зустрінути ся із цїлковитою обоятностию до своїх постулятів а зглядно до бажань Кретийців, бо вони всї без ріжницї партий заявляють ся на вічах і проклямациях за покінченем дотеперішного провізоричного стану і за сполукою із Грециєю, за чим они вже довгі лїта побивають ся. Зачувати що король грецкий Ґеорґіос І. і атиньске правительство хоч безперечно раді би були прилученю Крети до Грециї відносять ся до подорожі кн. Юрія неприхильно, виходячи з того переконаня, що при такій справі можна надїяти ся на успіхи лише тодї, коли єї веде ся тихенько без лишного шуму, який викликає лише непоборимий опір із усїх інтересованих кругах.

Росия й Японїя.

В Манджуриї.

Коли пляном Росиян було бути побитими і уступати — то справдї все йде після пляну. В страшних змаганях під Ляояном побідили Японцї, виграючи одну із найбільших борб сьвіта і займаючи ту сильну кріпость. Армія Куропаткіна у відворотї має бути роздїлена на дві части, із яких більша відрізана Японцями не знати чи вивене ся із засїдки. Японцї заняли вже і Янтай і підступають під Мукден. Намістник Алексеев із своїм штабом вже поїхав аж до Харбіна, а колиб Мукден попав у руки Японців то прийшлось би Куропаткінови уступати аж до Телїну, що лежить серед пустої неурожайної пустинї Ґобі.

Порт Артур.

Порт Артура ще держить ся, та Японцї безперервно поновлюють атаки, поносять й самі шкоди і що раз більше зменьшуючи залогу, яка виравдї має

житє на селї коштує дешево, то єї для самітного вистає.

Є спосіб досить слушно розвязуючий трудність: по всїх земських шпиталях є по 2—3 фельчерські посади, одну з сих посад і повинно ся давати молодому лїкареви, який, виконуючи часть фельчерської роботи, робитиме головним чином, яко лїкар, під проводом досьвідченого товариша. Я знаю заздалегідь, що така пропозиция здибле багато нарікань і заперечень, але я, в інтересї населеня і самих молодих лїкарів вважаю потрібним обставати за неї. Населенє на сьому без сумнїву зискає, бо присутність другого лїкаря дасть змогу і малим шпиталям заспокоювати єї потреби що до хірурґічної помочи. Молодий лїкар також багато зискає: він саме навчить ся усїх практичних заходів, вправить руку до того, чого йому не міг дати унїверзитет, мало того, як фельчер він близше стикатиметь ся з людьми і лїпше пізнає їх потреби і запити. Що до матеріяльного боку, то нема сумнїву, що теперішню фельчерську пенсию 240—400 карбованців на рік, земства охоче згодять ся піднести до 500—600 карб. для фельчера — лїкаря, а при такій пенсиї молодий лїкар житиме, розуміеть ся, незгірш тих столичних екстернів і інтернів, які не побирають нїякої пенсиї і змушені шукати практики. Нарештї було-б се фальшивим самолюбством, колиб молодий лїкар вважав для себе понижуючим вибути 1—2 роки фельчером, а тим більше, що кождий земський лїкар поводитиметь ся з ним як товариш, а не як зверхник, що дозволяють собі робити старші по столичних шпиталях.

Отже практичне приготовленє для молодих лїкарів є конечним і неминучим, бо-ж незабаром, анї земства, анї иньші заклади не даватимуть самостійних посад лїкарям, які що-йно кінчили студиї, бажанем є, щоб се приготовленє вело ся по таких шпиталях, переважно земських, де-б молоді лїкарі переймали ся громадськими інтересами а не особистими апетитами.

X.

Чимало нарікають лїкарі на автора „Записок“ і за те, що він, мовляв, виявив перед публикою цїле безсилє медицини, показав, що хорі за багато сподіваються від медицини й лїкарів і повторив те, що говорять наші учителї: „наші успіхи ідуть через гори трупів“, позаяк нові операциї, проби з новими лїками дають з початку не мало невдач і жертв, так н. пр. оваріотомія з початку в найлїпших хірурґів давали сумні наслїдки, а тепер навіть у пересїчних лїкарів ратує вона житє безлїчи жінкам.

Щож тут несправедливого і чи не теж говорять Пирогов, Боткін, Більрот і богато иньших видатних учителїв? І хиба-ж тепер лїкарська часть медицини не є меньше наукою, нїж штукою, яка потребує талантів? Коли що й можна закинути авторови, то лише властиве йому прибільшенє, коли він немов відкидає цїле наступство і значінє досьвіду иньших і говорить: „Вчись без упередженя спостерігати живе житє і кожен починай усе з початку“. Але автор далї сам наводить приклади того, як богато значить для нас досьвід минулого і сталі надбаня науки.

Не можна не згодитись з В. Вересаєвом і відносно до того, що наші професори мало знайомлять нас з нашою будучою дїяльністю, або радше, з межами нашої науки, себ то з тим, що дїйсно може робити медицина для хорих. В сьому відношеню можна порівнати двох моїх учителїв Боткіна і Айхвальда після впливу їх на мене і декого із моїх товаришів. Боткін все ставив на першім плянї усе те, що є в медицинї наукового — проби, обєктивні дослїджуваня, наслїдки секций, а лїченю, яко штуцї, що має в собі мало наукового і справжнього, удїляв не багато місця на викладах і прийомах. Навпаки, Айхвальд, як практик і завзятий терапевт, за багато вже місця удїляв лїченю і славив всеможність лїчучої медицини, але хорі в його клїнїцї були яскравим простованєм сього і доводили безсилє найріжностороннїйшої і найенерґічнїйшої терапиї. Наслїдки сього були такі: з викладів і прийомів практика Айхвальда із їх арсеналом лїків я уходив часто пригноблений, з повною невірою в медицину, а виклад ученого теоретика — Боткіна з його десятком улюблених лїків заспокоював мене і змушував вірити у медицину і її будучність, московська захарїнська школа з своїм учителем на чолї пішла ще далї Айх-

провіяти, але відчуває недостачу амуніції. — За послідну поражку порт-артурскої ескадри винують кн. Ухтомского і ось его із адміральства усунено, а его наслідником іменовано ком. корабля „Баяна“ кап. Віррена. Та й він відай не здобуде для недобитків із фльоти більшої слави.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. вересня 1904.

Чи кіцманьска ґімназия була потрібна се показують виписи до 1. кл. До вступного іспиту зголосило ся було 133 кандидатів, сіло 131 а перепало 29 значить до I. кл. принято 102 учеників.

През. мін. др. Кербер повернув вже із Галичини до Відня.

Виділ краєвий відбув передвчера свое засідане, на якім взив по раз перший уділ і нос. Николай Василько, якому як заступникови прийшло ся обняти опорожнений мандат по Іларіон. Ончулі. На сім засіданю реферовано вибори послів із великої посілости і міст, проти яких не вилинули протести.

На засіданю ради шкільної краєвої із д. 29. серпня по пошановану президентом кн. Гогенльоге памяти нок. бар. Мик. Мустаци приступлено до порядку денного і переведено отсі ухвали: Іменовано

сталими надучителями: Едварда Келера для Якобен, Генрика Кіппера для Айзенав, Стефана Костенюка для Самушина, Каєтана Горвацкого для Лукавиці і Петра Поповича для Пожоріти,

сталими учителями: Лібера Веттера для Кімполюнґа, Івана Блендула для Капусатулуй, Дмитра Кудлу для Магали, Кароля Микитинського для Красної, Юрія Ґафенка для Петрівців-Фундоя, Семена Ґафенка для Чудина, Евгена Гуцайла для Ґлібокої, Юрія Граматовича для Кременатика, Николая Хемичука для Нових Мамаївців, Александра Дутку для Рогізної, Юліана Ковалевского для Старої Жучки, Стефана Зотту для Розтік, Калиника Константинюка для Нової Жучки;

сталим підучителем: Гаврила Чоботаря для Білки;

сталими учительками: Евгенію Прокоп для Гадікфальви, Наталію Бартон для Альтгітте, Леокадію Чехов-ску для Фундул-Молдави, Ему Крайс і Олену Браєскул для Боян, Олену Стшижевску для Садаґури, Теодору Трусевич для Оршівців, Іванну Дмитрук для Ревної, Марію Ончул для Чагра а Олену Шкурган для Рогізної;

сталими підучительками: Розалію Франк для Радівців (народна школа при Фратівскій улици), Марію Ґрігорко *для долїшного Викова*, Евгенію Буцко, Файґу Вайнер і Ґітлю Вайденфельд для Садаґури.

На власну просьбу перенесено Теодора Банатюка із Шипинець до Садаґури, Теодора Дудиньского із Веренчанки до Кучурова малого і Ґітлю Барон із Чагра до Нової Жучки.

До повненя служби придїлено: надучителя Василя Нагайчука в народній школї в Брашці, надуч. Михайла Віколя в нар. шк. у Валесаці, надуч. Івана Синюка в нар. шк. в Білій, іменованого для Білої сталого учит. Касияна Павлюка в нар. шк. у Васловівцях, учит. Адольфіну Вігардт в муж. шк. у Радівцах і учит. Евфрозину Нагайчуку у нар. шк. в Брашці.

Учителеви в Роґожештах Артемідорови Проданюкови поручено провізоричну управу нар. школи ім. св. Димитрія в Кучурові великім.

Треті загальні збори товариства „Січ“ в Кіцмани відбудуть ся в неділю, 11. с. м. о год. 1. по пол. На случай погоди запрошуемо сусїдні „Січи“. — *Остап Попович*, кошовий.

З Вижниці пишуть нам. Заходом тов. „Руска Школа“ в Вижници відбуде ся дня 11. вересня в неділю *аматорске представленє* „Наталка Полтавка“ комедіо-опера Котляревского в трех дїях. Ціни місць першорядних 2 кор., другорядних 1 кор. 60 сот. лавка 1 кор., вступ на салю 60 сот., для селян 40 сот. Представленє в сали Фріста, а чистий дохід призначений на запомогу бідних шкільних дїтий з вижницкого повіту. Тому братя і сестри прибувайте як найчисленнїйше не жалуйте труду а розвеселите серце і зробите благородне дїло. Білетів можна дістати передом у торговли А. Москви а вечером при касї. Добровільні датки принимає ся з подякою. — *Комітет.*

Сьвяточне відкритє будинку II. ґімназиї відбуло ся в понеділок при участи кн. Гогенльоге, митроп. Ренти, проф. університету, директорів і проф. шкіл середних та достойників із иньших урядів. По привітї надсов. будів. Габерляндта промовив князь Гогенльоге, заявляючи свою радість, що може брати уділ в основинах тільких культурних институций, які означають все один крок дальше в культурнім розвитку краю. А се стає тим важнїйше, коли приходить ся повитати новий здобуток в шкільництві, від якого залежить будучність краю. „Хтож управляє краєм *безпечаливости о шкільництво сей веде господарку рабункову*“. Нехай мир царює в сьому домі, тим більше, що молодіж має в нїм спромогу вчити ся у рідній мові, щоби стати корисними членами суспільности. Промову свою закінчив окликом vivant sequentes! розум. нові ґімназиї в Чернівцях. По причитаню грамоти покінчення будівлї і відслоненю памяткової таблиці перейшли зібрані до сьвяточно прибраної салї, де внеред промовив дир. Козак, відтак відспівав хор нїмецку пісню, після чого проф. Хрістоф у нїмецкій промові змалював повстане і розвиток II. ґімназиї, а проф. Ю. Кобилянський подав у рускій промові задачі ґімназиї. Сьвято закінчив руский хор і промова дир. Козака до молодїжи. По закінченю офіциальної части розмовляв кн. Гогенльоге сердечно із молодїжию, заохочуючи еї до науки, а відтак слїдувало оглянене будівлї, яка хоч дуже солїдна вже тепер оказує ся за скупою на салю, не кажучи вже про будучність.

„Руска селяньска бурса.“ До бурси зголосило ся сего року 157 питомців принятих зістало лише 47. Імена питомців оголосить ся пізнїйше. Надзирателями зістали: Николай Михалюк і Петро Тарновецкий ученики VI. кл. ґімназиальної. — На бурсу зібрав управитель бурси на отвореню „Січи“ в Старій Жучці **66 кор. 40 сот.** Жертвували отсї Вп. панї і панове: Павлюк Касиян 20 сот., Михайло Щижевский 1 кор., Іля Вертигора 50 сот., Меленка Микола 10 сот., Іванович Сивер 1 кор., Романовский Вол. 1 кор., Ільницкий Григорій 1 кор., Ільницка Ізидора 4 кор., Омелян і Віктория Кукелка 16 кор., Петрук Парт. 30 сот., Ґелич начальник з Топорівців 1 кор., о. ексарх Гиґдий 1 кор. 80 сот., п. Шігуляк 1 кор., Якубовский Евг. 20 сот., Якубовска Мінод. 60 сот., Остап Попович 20 сот., Якубовска Х. 30 сот., Швайцер Ромуальд 20 сот., Химійчук 20 сот., Завіховский Гільд. 40 сот., Ґрищук 1 кор. Дальше пожертвували на бурсу: др. Кость Клим 10 кор. на книжки для біднїйших бурсаків, п. Христина Маланчук з Лукавця 6 гусок соли, 6 хлїбів і міх булок а п. офіциял Черский приобіцяв що дня приставити молоко від одної корови для бурси. Хто з Вп. панів має зношений убір, хай з своєї ласки пожертвує тром найбіднїйшим бурсакам, котрі не мають одежини. Заряд дякує сердечно за щирі датки а заразом подає до відомости П. Т. публиці що в спомагаючі члени бурси вступили: Пан Мільтияд де Брага 1 кор., пан др. Сивак авск. суд. з Сторожинця 1 кор. і пан Пилипчак 1 кор. місячно. Сим Вп. панам складає заряд щирий спаси біг! — *П. Клим.*

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Аматорске представленє товариства „Зоря“ відбуло ся в неділю дня 4. с. м. в сали „Народного Дому“. Одноактову комедию Добжаньского (пер. Ів. Захарка) „Золоте теля“ відіграли „недільні артисти“ вповнї вдоволяючо. Ролю банкира Розенблята віддав п. Захарко з повним зрозумінем, а в комічних місцях *був по просту* — знаменитий. Менче удатно передавав він траґічні ситуациї, прим. в хвили, коли его донька (п-на Березовска) кидає в ніч банкноти на 200.000 зр., або за слабу радість, в хвили, коли показуесь, що в печи спалила не гроші, але непотрібні папері. Загальне однак вражінє з відіграної ролї банкира вказувало наглядно, що репродукує еї не звичайна сила аматорска, але людина, котрій *не першина* виказувати публиці свій артистичний хист. — Роля аматки, котру не обсипав автор комедиї потрясаючими любовними сценами — припала п нї Березовскій. Годї заперечити, що п-на Березовска вивязалась зі своєї задачі як найпохвальнїйше. Обсервуючи еї повні свободи і натуральности рухи, забували слухачі, що се є передаване чужих характеристичних черт житя; гра згаданої панни наводила перед очи зовсїм звичайну дїйсність... Невдячну ролю боягуза — тамоватого аманта перебрав на себе студент фільозофії, п. Сабат, вивязуючись з неї, скілько мога, рівнож не доганно, та годї блиснути талантом там, де нема його і у самого автора... Вельми удатно репродукував невелику ролю старого Ґольдштерна п. Созаньский, ба й несогірше задебютував в своїй роли молодого Ґольдштерна п. Унґурян. Підрядну мізерну ролю льокая відіграв п. С. Попович, представляючи після приказу автора — нїмий службовий автомат, отже о грі сего „артиста“ нема що говорити, бо еї властиво не було. — Одноактову оперетку Мирославского „Українці“ *відіграно вже з меньшим поводженем*. Як в першій штуці била в очи домінуючо гра п. Захарка, так в другій штуці належить ся пальма першенства безперечно п. Созаньскому. Ролю старого, богатого вдівця Телепеня, що бажав би посїсти за жінку гарну дївчину Степанїду (паню Оржеховску), віддав п. Созаньский так влучно, що не постидав би ся нею і перед „заводовими“ артистами. — Панї Кордасевич (вдова Губиха) передала рівнож удатно пяну, підтоптану вже віком жінку, та всеж таки більше рухами, чим вимовою; слїдний був именно декуди брак *належної* модуляциї голосу. — Пан Захарко (роля сїльского шевця-полатайка Лупа) був завдяки комічній ситуациї сеї ролї — в своїм елементї, а схарактеризувавшись знаменито — вже самим виглядом викликував серед публики голосний регіт і вдоволенє. *Всеж таки банкир Розенблят* мав в особі п. Захарка вірнїйшого представителя, чим заграничний, український селюх-швець Луп — Ролю любовної пари (парібка Клима і дївчини Степанїди) передавали п. Сабат і панї Оржеховска. До згаданої ролї потрібно більше як вправи рухів, так постави і відповідної модуляциї голосу, чим до переданя якої характеристичної сьміхованки, тим то й випала роля Клима доволї сухо. Належить однак піднести его сьпів, бо — нїгде правди дїти — всї инъші, старші віком „недїльні артисти“ не є навіть свояками, анї сусїдами родини „нівчих“. Був може голосок, та „позички з'їли“... — Панї Оржеховска (дївчина Степанїда) була не більше щаслива в своїй роли від п. Сабата Та як імпонував п. Сабат своїм сьпівом, так виріжнялась вона своєю добірною статию, вивчила ся знаменито своєї ролї і взагалї видно в послїднім еї виступі рішучий поступ. Додати належить, що згадана любовна пара втяли при кінци штуки вельми удачно шпаркого козачка, стягаючи собі грімкі оплески публики. — Виступ сватів (пп. Сидора і Уманьского) зі взгляду на торжественну хвилю був вповнї вдоволяючий. В рухах п. Сидора малювалась незвичайна повага, а постава п. Уманьского робила рівнож приемне враженє. — Як перша, так і друга штука не має стійности драматичної. Всеж таки в першій штуці видимо богатих жидів і їх спекуляційні характеристичні черти. Особи штуки — мійскі люди, тим то й випала ся штука лїпше на сценї. Друга штука носить вправдї заголовок „Українці“, дарма що на сценї крім українських одягів, майже не слїдно було того поетичного, природного житя наших заграничних братів. Аматори-артисти, жителї міста, могли нераз бачити жидів-банкирів, та ледви чи видїв хоч один з них українських мужиків. Тим то й випала друга штука гірше від першої. — „Зоряни“ не дуже промахнули ся в доборі штук, бо, кажучи по правдї — крісла стояли порожні, а „оболї“, що капнули зі стоячих місць пірнули відай цїлковито в широких *кишенях нешироко*ї та *не вишколеної* громадки музикантів. — Вашківскі погорільці можуть подякувати драматичному кружкови хиба за щирі бажаня і заходи коло полїпшеня їх долї...

Андрій Паращак.

Малий фейлєтон.

Генрик Сенкевич.

Дві левади.

Індийска леґенда.

(Конець).

Як се ті, що остали ся при житю побачили, то сказати собі: „Блаженнїйшою і красшою землею *Шіви*“.

Тепер то й почали вони чим раз більшими рядами переходити на тамтой бік. Як би торжественними походами переходили туда старці, зрілїйші люди, мужчини зі своїми подругами, матері рука в ручку своїх дїточок, молодці та дївчата, все тиснуло ся на тамтой бік, тисячами, мілїонами, аж вкінци царина житя стала майже безлюдна.

Тепер налякав ся Вішну. Єгож задачею було житє берегти а тимчасом его висказана людям в гнїві рода готова була як раз житє знищити. Незнаючи, що чинити ступив Вішну перед всемогучого Браму.

„Творче сьвіта“, сказав він, збережи житє! Ти сотворив царство смерти так гарне, так сьвітле, так блаженне, що всї люди нюкидають мій край.

„Якжеж? В тебе нїхто не остав ся вже?“ спитав Брама.

„Ще лиш один молодець і одна дївчина, котрі у своїй безконечній любови, волїють зречи ся вічної блаженности, нїж замкнути очи і не бачити себе більш нїколи“, відповів Вішну.

„Чогож бажаеш ти?“ питає Брама.

„Зроби країну смерти меньше гарною, меньше щасливою, інакше й ті двоє опустять мене, як жар любови у них притахне“ просив Вішну.

Брама задумав ся на хвильку а по тім сказав:

„Нї, *я не уйму з красоти* і блаженности країни смерти нїчого, але я вчиню щось иньшого, щоби житє уратувати: Від тепер люди будуть приневолені на там той бік переходити, але охота туда переходити їх покине.

Тепер сотворив всемогучий Брама із темряви *грубу густу* занавісу, тай страшні постаті: біль і боязнь. Тих поставив він, щоб на переході держали тую чорну завісу.

І від сего часу заворушило ся знов в країні житя; хоть країна смерти остала ясною, мирною і блаженною як і внеред, то люди боять ся туда переходити.

Явірник, 27./VII. 1904.

Переклав *Єр. Пігуляк.*

вальда і готувала виключно практиків так професорів, як і лїкарів; після свого практичного напряму московські лїкарі свого часу різко відзначали ся від петербурґських лїкарів-академіків. Ми вважаємо сей напрям безумовно шкідливим для науки і хорих і підтримуючим шарлятаньство і недовірє публики до медицини і лїкарів. Сей неправильний виключно лїчничий напрям лїкарів є одною з головних причин того, що навіть великі люди погано відносять ся до лїкарів. Відношенє Л. Н. Толстого відоме усїм, а от як дививсь на лїкарів і Гумбольд [1]): „В Ґренляндиї — сказав йому один знайомий — можна часто здибати столїтних дїдів, а прецінь там зовсім нема лїкарів; не правдаж як се дивно?“ — „У нас в Берлїнї — відказав Гумбольд — є кілька соток лїкарів, а про те де-які люди доживають до 100 лїт; чи не дивнїйше-ж се?“ В сьому відношеню Л. Толстого і Гумбольда є, розуміеть ся, богато несправедливого і одностороннього, але не мало й справедливого, викликаного тим, що лїкарі вдають з себе чудотворців, тодї як самі є не чим иньшим, як більше меньше розуміючими слугами природи.

[1]) „Врач“ 1890 р. Ч. 31.

(Далї буде).

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхопускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлєра і Синів в Ґрацу Борсоліна в Александрії. Найбільший вибір капелюхів Габіта, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на білє, парасолї, кошики на начинє, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкції і амуніція.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, поясеки і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

ПОДЯКА.

Не могучи кождому з осібна подякувати за співчутє, яке оказали на похороні мого покійного мужа, Вп. Пани ц. і к. офіцери, Всч. Духовеньство, Представителї властий полїтичних, і громадских корпораций, як також і всї, котрі заняли ся будьто складками на вінці, будьто взяли чинну участь у відданю покійному послїдної прислуги, складаю на сій дорозї всїм згаданим Вп. Добродіям як найсердечнійшу подяку.

Чернівці, дня 6. вересня 1904.

34 (1—1)

Анисія баронова Мустаца.

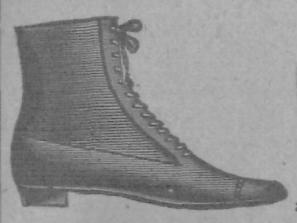

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Великий склад ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій ціні

в друкарні „Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (1—20)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателїє

Бернарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкраще і відповідне виконане по найнизших цінах.

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНА

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р., отворив я нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в окоцїмске **пиво, бочкове** і **фляшкове, ляґер** і **експортове пиво,** знамениту **кухню** як також у молдавскі і иньші натуральні **вина.**

О численні відвідини просить

З глубоким поважанем

Самуїл Кремер.

31 (4—5)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Рынку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом"**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (7—25)

Маґазин одягів

Ващлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшим виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

33 (4—24)

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 103. Чернівці, неділя дня 29. серпня (11. вересня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Краєві постуляти.

(яв) І. Др. Кербер пробув на Буковинї всего 24 години, тож про те, щоб за так короткий час міг наочно обзнакомити ся із краєвими потребами не може бути й мови. Значінє єго коротенької гостини на Буковинї і проголошених підчас неї промов се хиба признане для теперішнього краєвого правительства і для полїтичної ситуациї, яка тепер витворила ся в краю і поставила собі за пїль перевести ряд суспільно-економічних реформ. Вони невідкличні для нашого краю, коли хоче ся Буковину видвигнути із багна економічного банкроцтва, в яке завела єї довголїтна господарка румуньско-польской дїдичівской кліки.

А ситуация теперішна незвичайно поважна і задача, яку прийде ся сповнити „вільнодумній“ більшости не аби яка. Тут треба буде й талантів визначних і ревного труду, як се побачимо із поверховного обзнакомленя із краєвими потребами. Анї одного, анї другого „Вільнодумним“ не забракне, та до заспокоєня краєвих потреб треба доконче ще й помочи центрального правительства, на яке наш край хиба рефлектувати може.

Про краєві потреби поінформував президента мін. нобіжно краєвий маршалок Лупул у своїй мові, а крім того передав ему доволї просторий мемориял зладжений в сій справі буковиньским Видїлом краєвим, а заосмотрений підписами чл. Вид. краєвого Лупула, Калінескула, Лянґенгана, Ончула і др. Ст. Смаль-Стоцкого.

Пригляньмо ся бодай нобіжно тому, як Буковина виглядає в сьвітлї названого мемориялу:

Преліминар краєвих фондів виказує на 1905 р. суму видатків на **2,863.000 кор.**, з чого сам даток на краєвий фонд шкільний виносить 886.303 кор. т. є. 31% загального запотребованя. На покритє тих всїх видатків остають до розпорядимости отсї доходи:

1. Удїл із суми безпосереднього особисто-доходового податку . . . . . 80.000 кор.
2. Удїл із підвисшеного податку горівчаного . . 620.000 „
3. 30% краєвий додаток до державного податку консумційного під вина і т. д. 12.000 кор.
4. Державні підмоги для заводових шкіл . . . . 16.000 „
5. Дивіденди із акций буков.-желїзниць льок. . . . 62.000 „
6. Краєвий додаток за спотребоване пива . . . 200.000 „

отже всего разом є доходів **990.000 кор.**

Із сего вже видно, до якої степени треба буде вишрубувати всїлякі додатки, щоби осягнути рівновагу в краєвім буджетї. Передовсїм треба порішити 67% краєвий додаток до безпосередних податків із виїмком податку особисто-доходового. До сего треба ще додати 50% додаток до безпосередних податків, призначений на краєвий фонд шкільний який виказує загалом 2.080.000 кор. видатків, а по відчисленю власних доходів і зазначеного вже перше удїлу краю, виказує ще 672.345 дефіциту, який саме треба покрити названим 50% дод. на краєв. фонд. шк. Дотепер маємо отже вже 117% краєвих додатків до безпос. податків, а крім сего висять над буковиньскими податниками пересїчно 60%-тові додатки громадскі, 3% додатки на громадских лїкарів і 18% додатки на повітові дороги, отже разом є всїх додатків до податків є нї меньше нї більше лише **198%**, отже майже в двоє тілько, що безпосередних податків, не вчислюючи в те додатків конкуренційних на церкви й приходства та на удержане шкільних будинків.

Край, не маючи иньших жерел доходу є приневолений заспокоїти свої потреби підвисшуваним додатків до податків, котре остаточно також мусить мати межу. При тім треба тямити, що сї додатки до податків головно пригнїтають селяньских податників, а недосягають дїдичів захованих у своїх обшарах двірских.

Доходів нових не видати, за те виступають на овид нові потреби і то такі, що їх треба конче сповнити — а передовсїм треба конче побудувати нові шпиталї. Буковина має доси всего 4 шпиталї: краєвий у Чернівцях оснований 1886 р. який має тепер ліжок 400, шпиталь т. зв. „фундациї Рудольфа“ в Радівцях (із р. 1874) із 60 ліжками, заг. шпиталь в Кімполюнгу (із р. 1889) також із 60 ліжками а в кінци заг. шпиталь в Сучаві (із 1895 р.) із 66 ліжками; загалом 4 шпиталї із 586 ліжками, так що в Буковинї припадає одно шпитальне ліжко на **1245** мешканців тодї, коли в цїлій монархії припадає воно на **558** мешканців. Із того є такі наслїдки, що буковиньскі шпиталї переповнені, а богато хорих нїяк принати. Оттому треба буде основати нові шпиталї у Вижници, Серетї і Сторожинци і розширити краєв. шпиталь в Чернівцях через вибудованє навільону для очних недуг а також розширити шпиталї в Сучаві і Кімполюнгу; Кошта сих інвестиций будуть виносити 1,250.000 корон.

Також треба поробити якісь кроки для успішнїйшого лїченя і піклованя умово недужих, яких число через розпаношене пеляґри в останних часах значно зросло. У чернов. заведеню для невелїчимих божевільних є всего місця на 150 хорих, а в першій половинї 1904 р. містило ся їх там аж 280. Супроти сего виготовлює краєвий видїл для сойму предлогу побудованя 2 нових навільонів для божевільних, а 1 для заразливих недуг, що буде коштувати 300.000 кор., отже на сами шпиталї треба буде видати в найблизшім часї 1.610.000 кор. Крім того треба буде чимось покрити кошти реґуляциї Сучави, Серету й Черемошу, кошти дренованя, й видатки на перебудову краєвого видїлу.

На те все треба мілїонів, яких край не має. І колиб удало ся навіть роздобути де пожичку, то треба мати конче якісь жерела доходів на силату рат і процентів! Ось і наглядно видно, що без державної, фінансової помочи Буковинї із теперішного положеня нїяк вибристи. А тут має наш край ще й иньші потреби й домаганя.

Полїтичний перегляд.

Зміна в краєвім правительстві.

Вістка про перехід кн. Гогенльоге на незвичайно важке становище в Трієстї удержує ся. Як би се мало сповнити ся, то булоб воно великою шкодою для нашого краю, в якім він розпочав нову еру поступу і розвитку. Наслїдником кн. Гогенльоге мавби стати мінїстерияльний секретар Октавіян Реґнер-Бляйлєбен, що їздив із др. Кербером по Галичинї і Буковинї.

„Через Черемош“.

Під таким заголовком обговорює „Дїло“ в 193 ч. гостину д-ра Кербера на Буковинї і між иньшим пише: Так витали д-ра Кербера наші буковиньскі братя не забуваючи при тім і на се, що вони є орґанїчною частию того самого народу що й ми, і обнимаючи полїтичним поглядом не тілько інтереси буковиньских Русинів, але всего рускаго народу в Австриї. Серед висловів признаня за прихильне для буковиньскої Руси поведенє правительства не забули буковиньскі наші одноплемінники устами посла Василька пригадати д-ру Керберу ще раз положенє галицко-рускаго народу і вказати за горяча на се, що „руский нарід вміє бути вдячним, коли з ним поступають після букв закона“.

Коронация сербского короля.

Хоч економічне положенє Сербії в сю пору таки зовсїм не відрадне, хоч проби, щоби Анґлїю склонити до признаня пануючого ладу в Сербії зовсїм не повели ся, то король Петро І. рішив ся таки коронувати. Корону, „сьвіт“ і берло зроблено в Парижи з бронзу якоїсь старої пушки, уживаної ще за Петрового предка Чорного Дьордїя. Сї королївскі відзнаки є зовсїм поєдинчої роботи і скромні під взглядом вартости; лиш на берлї умі-

---

Андрій Паращак.

Стара пісня.

Зівяли цьвіти; хмаролом
Розбурхав їх по поли —
Рясї нависли над чолом
Запались очодоли.
Мов цїи на битий тік,
Паде за роком рік.

Конає молодість буйна
Сьпіва' трівожну нуту —
Вже чари випила до дна,
Прийдеть ся пить отруту.
Мов хмара понад гаєм
Старий вік зазирає.

А хмара ясну нитку лїт
У темну краску вбрала —
А в нашім серцю пьвіт поблїд,
Що ненька підливала,
Трівожно чашу клонить,
А серцем холод гонить.

Рясї нависли над чолом
Запались очодоли —
Зівяли цьвіти; хмаролом
Розбурхав їх по поли,
По терню, по каміню...
Не знайдеш їх, леґіню! —

Чернівці, 31. VIII. 1904.

Мультатулї.

Японський каміняр.

(Казка.)

Переклав *Ярослав Весоловський.*

Жив колись чоловік, що із скель витїсував каміне. Його праця була безмежно важка, труд великий, але платня була дуже мала; із сеї причини був він невдоволений. Часто зітхав, а раз один навіть закликав:

„Ех, якби я був так богачем та міг спочати на „баляґ-балеґ“ *) із опоною із червоного шовку!“

Нечайно явив ся із неба ангел і сказав: „Нехай стане ся після твойого бажана.“

І забогатїв. Спочивав на „баляґ-балеґ“ із опоною з червоного шовку.

Саме туди проїздив король із почотом лицарів біля своєї коляси. Слуги держали над головою короля золотий „пайонґ“.**)

Як богатий чоловік се побачив, став завидувати, чом се над його головою не держать золотого „пайонґу“ і був невдоволений.

Зітхнув тай промовив: „Хотїв би я стати королем.“

*) Баляґ-балеґ — східні ноші похожі на ліжко.

**) Пайонґ — парасоль, ознака знаменитого роду.

В ту мить появив ся з небес ангел і сказав: „Нехай стане ся після твойого бажана.“

Так став давний каміняр королем; перед і за його возом їхали лицарі, а над його головою держано золотий „пайонґ.“

Сонце сьвітило ясно, а його жарки промінї палили землю так, що всюди повяли трави.

Король став нарікати, що сонце обпалило йому твар, та що має над ним власть. Проте не був вдоволений.

Зітхнув знов і закликав: „Хотїв би я стати сонцем!“

В ту мить появив ся з небес ангел і сказав: „Нехай стане ся після твойого бажаня!“

Король став сонцем. На всї усюди вислав своє проміне і в долину і в гору; на право і на лїво. Палив земельну траву, обпалював облича князїв, що жили на земли.

Та між ним а землею станула хмара, а від неї соняшне проміне відбивало ся.

Розгнївав ся, що знова стрітив ся із опором і нарікав, що хмара могутнїйша від него і знов був невдоволений.

Хотїв бути, хмарою, що мала таку силу.

І знов прилинув із небес ангел і промовив: „Нехай стане ся після твойого бажаня!“

Отже зробив ся хмарою, станув між сонцем а землею, поглощував сонїшне проміне, а трава знов позеленїла. Хмара посилала на землю дощ у великих краплинах, ріки зібрали, гудїли потоки. Надмір води поніївечив велику скількість піль, та одна крапля впала на скалу, що не хотїла помякнути. Спала з неї відтак струями, але скала не змякала.

Розгнївав ся, що скала не змякла помимо сили і знов був невдоволений.

Закликав: „Отже скала могутнїйша від мене! Хочу бути скалою!“

Знов прийшов ангел із неба і сказав: „Нехай стане ся після твойого бажаня!“

Перемінив ся в скалу, став неповорушно, як сьвітило сонце, не рушав ся ся й тодї, як ішов дощ.

До скали прийшов чоловік із джоґаном, острим долотом і важким молотом і став лупати із скали каміне.

А скала мовила: „Щож се? Той чоловік має наді мною перевагу і лупить із мене каміне.“ І знов був невдоволений.

Тож закликав: „Я слабший чим він; хотївбим бути тим чоловіком.“

Із небес знов зіступив ангел і сказав: „Нехай стане ся після твого бажаня!“

І знов став камінярем. Відлуплював камінні відломи із скали. Була се важка праця тай заробок був невеличкий, але чоловік... був вдоволений.

(Із „Макса Гаваляра“).

щено не конче великий брилянт мабуть із шаблї Чорного Дьордїя. Королївску мантию зроблено в Білградї. Коронация має відбути ся також зовсїм скромно і тихо дня 21. вересня; із заграничних дворів не запрошено на коронацию нїкого. В навечериє коронациї перенесуть королївскі відзнаки в торжественнім походї до соборної церкви, де їх митрополит поблагословить, а на другий день відбуде ся коронация. Акт коронацийний підпишуть король, митрополит і президент ради державної, найвисшого трибуналу судейского, ради мінїстрів і скупштини. По сїм верне король до своєї палати і окруженний членами своєї родини засяде на тронї в троновій сьвітлици. Тут сам вложить собі корону на голову, убере ся в пурпурову мантию і возьме „сьвіт“ в одну а берло в другу руку. Всї присутні віддадуть відтак короновaному королеви поклін. Вечером буде місто ілюмінованє, а на другий день відбуде ся військова парада і на тім закінчить ся торжество коронациї, якого кошти обчислені на 100.000 дінарів (95.000 корон).

Наслїдник Плєвого.

Вістка Бюра Райтера про номінацию Платонова оказує ся неправдивою. Урядово оголошено номінацию мінїстром внутрішних справ дотеперішного ґен.-ґубернат. Вільна кн. Сьвятополка-Мірского. Він є так само польским ренеґатом як і Плєве. Із того, що єго жінка княжна Бобрінска є лїберальних поглядів, комбінує Berl. Tgbl., що він буде гуманнїйше поводити ся чим його попередники. Однак такі комбінациї є поки що передчасні.

Необзнакомленому „Знакомому“.

Лїз на грушку, рвав петрушку...
Нар. прип.

Нема може другої нациї на сьвітї, де булоб тілько людий, що знаюб більше від других як у нас, що уважаюб своєю професиєю бути менторами других, не завдаючи собі й тільки труду, щоб коли вже не лагодити вперед своїх справ то бодай належно обзнакомити ся із справами других, до яких адресує ся посланія з адмонїциями. Се приходить ся згадати, читаючи статю якогось „Знакомого“, поміщену в 190 ч. „Дїла“ л. з. „З нашої недольщини“, а присьвячену справам Буковиньскої Руси.

П. „Знакомий“, який ще тому 20 лїт розмавляв із якимсь черновецким визначним Русином, видно від чого часу був у далекій подорожі; тілько є в его статї іґноранциї, бо о злу волю не хочемо его посудити. „Як не будемо робити то лїнюхам Бог не дасть нїчого“ пише п. Знакомий і сипле свої поученія. Та пригляньмо ся їм близше. Зачнїм від кінця. П. Знакомий каже буковиньским народовцам працювати на поли економічнім, а невже ему не відомо про 88 руских райфайзеньских кас у маленькій Буковинї, заснованих протягом 4 лїт, невже не відомо про консумцийні спілки „Взаїмна вигода“, про розвиток „Рускої каси“, про дїяльність Русинів в Радї культури краєвої, яка так запомагає наших селян на поли економічнім? Невже не відома ему програма „Вільнодумних“ в тім напрямі, яку старають ся перевести рускі посли в дїло? Та п. Знакомий загалом радби в друге відкривати Америку. Він каже, що на Буковинї треба окремого руского православного епископа і подїлу семинаря на руский і румуньский, так якби буков. Русини не старали ся о рускаго ґен. вікария і о подїл семинаря. Але невже п. Знакомий не знає дороги від: хотїти до: зробити. Дальше виводить, п. Знакомий, що православіє не є охороною рускости, а тут вартаб вже знати що віру із нацією нинї хиба вже не час утотожнювати, тож боротись із такою тезою се забава в Дон Кішота і втраків. Та невже п. Знакомому не відома борба буковиньских Русинів із попами румунїзаторами і з румуньскою консисторию?! Се вже клясичне!

П. знакомий опрокидує тезу, начеб Буковина випередила Галичину в розвитку русчини. Хтож сю тезу висказав? Се нова борба із вітраками, тай то дуже „киртава“, бо п. Знакомий, ведучи еї, при селянах попутав русчину із добробутом наших мужиків, що хиба тут нї при чім. П. знакомий закидує, що буков. Русини вживають залюбки нїмецкої мови, ба він стрітив навіть такого прав. Русина, що звав себе ein Slave. Чиж за се слїд винувати провідників буковиньскої Руси? А невже п. Знакомому не відомо, коли стала зростати національна сьвідомість між буков. Русинами і чи в такім разї він не в силї добачити кольосального поступу за той час? Чомже сего не зазначує і чи не розуміє, що еволюция в тім напрямі йти все перед мусить. Чи впрочім п. Знакомий до зросту русчини не зволить почислити майже цїлковите виполене москвофільского хабузя із буков. ниви. Нї, він радше волїв робити такі „бистрі“ поміченя, що в Галичинї є більше руских інтелїґентів як на Буковинї, забуваючи, що на Буковинї Русинів є тисячі, а в Галичинї мілїони.

Та найдовше розводить ся п. Знакомий над черновецкою п. к. II. ґімназию. Невже п. Знакомий думає, що лад який є у нїй, є ідеалом для провідників буков. Руси? П. Знакомий видно зовсїм не знає Нїмців і то тих із ческими назвами, коли говорить про їхну прихильність до русчини. А повинен би він знати, що добуто ґімназию т а к у, яку в той час було мож добути, що й тепер треба вести борбу за мізерну руску напись на нїй, що треба Бог зна яких старань, аби прим. II. руску кл. із 81 ученіками подїлити на два віддїли, коли I. кляса нїм. із 79 має їх два. П. Знакомий певно й сього не знає, що сего року вже викладає ся в тій ґімназиї і ґеоґрафію по руски. Впрочім є у нїй ще велика сила такого чоґоб не повинно бути. Ось клясифікация учеників за 1903 р. шк виказує на 614 учеників аж 256 недостаточних поступів, а на сїм тлї загальної клясифікациї є такі цьвітки як 24 двійки + 6 поправок = 30 недостаточних поступів на 23 добрих в (кл. IV.), або 16 недост. поступів на 21 добрих в VII. кл.! В VII. знова клясї заведено такий педаґоґічний дивогляд, що два віддїли злучено разом, а ученики розходять ся лише на латину, а впрочім вчуть ся всего по нїмецки! є ще й такі істориї, що ученикам із нїмецких віддїлів до руских переходити не позваляє ся, позволяючи рівночасно не перехід оборотний є й такі, що на 80 кандидатів до приготов. кляси від разу не принято, не знав чому, аж 20 а відтак ще видалено додатково 9-ох і т. д. і т. д. Із такими обставинами доводить ся мати до дїла, але п. Знакомий видно з ними не познакомлений і менторствує. На папері все зреформувати легко, не так оно на дїлї. А коли п. Знакомий те все написав ради обниженя Буковини, то нехай подивить ся і на Галичину, чи не булоб ще там треба его рецепт, і то не лиш писати але й виконувати.

На кінци ще одна замітка.

Коли що буде шкідливе то, заострене контрастів між Галичанами а Буковинцями. Зріст таких сепаратизмів бувби незвичайно шкідливий для національної справи рускої, а чи до его зросту не причинюють ся т а к і статї, як саме обговорювана, най подумає п. Знакомий і — редакция „Дїла“, яка дала їй приміщене без жадних застережень від себе. (*ос.*)

Арматний бій.

(*Із „военних образків“ Вол. Немировича Данчека*).

Серед холодної мрачної ночи уступали ми із Айшанчуану. Покинені позиції заняв полк і батериа ворогів, які безпроводочно розпочали безхосенну стрілянину по непрогляднім просторі, по якім звільна порушували ся Росияни. Дрезиною їхав я на полудне. Всюди тишина і лиш здалека греміли глухо японьскі армати. В далечи вибухали також і гасли карабінові сальви до уступаючих віддїлів. В глубинї проваля видно було в полуміни великий міст за Айшанчуаном. Стацию заняв уже неприятель і вислав численні передні сторожі. В нїчній тишинї чути всюди таємничий, зловіщий гомін. Росияни займають супокійни позициї. Тимчасом на горах перед мостом на ріцї Шахе і на сходї, сейчас розложили ся біваки й запалили ватри. Цофане йшлоб швидше, колиб не табор, що розтягнув ся через міру на шляхах, попсованих дощами.

Нїч проминула тихо. Японцї не надїючись того, що Росияни будуть уступати йшли звільна на нові для них позициї. Як небо прояснило ся і місяць облив своїм сьвітлом пусті гори й дрімучі долини, видно було поза занятими через Рвсиян постерунками рух боевих колюмн. Було чути глухий гомін їхної гірскої артилериї, що вдирала ся крутими доріжками і шелест проса, яким продирали ся віддїли стрільців і неприятельских звідунів.

На другий день розпочала ся боротьба на цїлій лїнії.

Цїла долина під нами гудїла й стогнала. Тисячі сталевих та гнучких бичів перехрещувало ся над нею в ріжних напрямах. Тисячні бичі сичіли, свистїли і несли в незчислимих білих облаках чиюсь смерть. Серед білого облаку зловіщо займав ся огонь, відтак розлягав ся зловіщий тресюіт і щось надало на землю, розвалюючи й пробиваючи еї поверхню. Ґранати вривали ся в середину землї, а відти вибухали нараз якісь підземні страховітя, вибухали цїлі гори землї і в задавлюючім поросї вбивали всїх доокола.

А зойки і стогони росли й зростали і здавало ся, що не може бути нїчо грізнїйшого від сего. А однак через хвилину заглушили нас нові крики перераженя, новий свист сталевих бичів, тресюіт пукаючих набоїв і свист відламків і куль. Чути було якесь неможливе до опису тст-тст-тст-тст, яке кождого незвиклого до сього мимоволї склонювало припасти до землї і сховати ся в нїй, щоб не чути того пекла і вийти із области дикої, мордуючої артилерийної борби. Сталеві пащі, викинувши набій цофали ся назад. Здавало ся і нам, що шрапнель пукав кедалеко арматного дула.

Десять або дванайцять разів, вилїтав шарпнель в видї білого облачка біля самого дула передовсїм в лївій батериї. Ляк проймав і тих канонірів, що

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Науково-осьвічений лїкар повинен твердо знати межі нашої сили, бо-ж, за виїмком хірургічних заходів і гігієнїчних средств, усї наші лїки, крім дуже небагатьох, непевні і користь від них сумнївна. Для доброї половини наших хорих лїки, які ми записуємо, що найменьше некористні, коли навіть не шкідливі і сї хорі чудово видужали-б при самому нашому доглядї і виконуючи показані їм гігієнїчні приписи. Але лїкар-практик не може так поступати — бо в нього перестануть лїчитись і він лишить ся без кусника хлїба.

Другим конечним завданєм лїкарів є не ховати від суспільства сили й безсиля медицини а ясно й отверто показувати, що наука може, а що є понад наші сили й знанє. Таке ознайомленє є корисним для обох сторін і зробило-б наші відносини значно простїйшими: публика вимагатиме від лїкарів і медицини лише того, що вони можуть дати, більше числитиме не на лїченє а на запомаганє і правильне гігієнїчне житє, й не кидатиметь ся, від лїкарів до шарлятанів і від шарлятанів до лїкарів, сподіваючись від лїків чуда. А тепер лїкарі навпаки підтримують в і р у в ч у д е с а, противні усїм законам природи: хиба-ж не до сїєї царини чудодїйного й шкідливого, треба рахувати н. пр. славетні браун-секаровські вциркування, за помочию яких лїкарі обіцяли старим людям повернути ослабнувшу, або зовсїм зниклу полову спроміжність? Адже се противне усїм законам природи і всякому здоровому розумови, щоб цїлком зужита клїтина почала знов дїлати — тодї не булоб анї старости анї смерти. Можливо, що сї вциркування під впливом автосуґестиї іноді і дїлали до певної міри, але, в кождім разї на шкоду хорому, а преціньь завдяки сьому неразсудному бажаню дїда, щоб „повернути неможливе“ повстало чимало лїкарських крамничок і немало лїкарів поробило свою карієру.

На жаль, се друге завданє є доти неосяжним, поки усї лїкарі не будуть громадськими, у яких прямим інтересом буде мати меньше хорих а більше здорових; тепер же більшість лїкарів здержуєть ся і богатїє коштом хорих, гаразд лїкаря пропорціональний до числа хорих і їх вірі в чудодїйну силу медицини а тому боротьба таких лїкарів з антисанїтарними умовами і хороботворчими причинами не може бути енергічною й хосенною. Сучасний стан річий, при якому лїкарі удержують ся безпосередно з платнї, яку дістають від хорих, змушує і лїкарів і хорих надто триматись лїченя усїх хороб лїками, і таким чином підтримує пересадну віру в медицину і тягне за собою шарлятанство, яке не дурно закидаєть ся лїкарям. Хиба не шарлятанством є безлїч нових лїків, які що дня випускаєть ся на ринок, і які часто появляють ся лише на те, щоб завтра зникнути і відступити місце иньшим не довговічнїйшим? Чи не ради „пусканя пороху в очи“ хорим уряджено богато лїкарських кабінетів і закладів з усїма їх хитрощами. Невже можна поважно вірити, що вживанєм ріжних екстрактів і усїляких патентованих харчових средств, можна полїпшити відживленє більше, нїж сьвіжими харчовими продуктами. Розуміють ся, багато з сього робить ся на те, щоб переконати публику, яку масу цїлющих средств має медицина до розпоряджуваня. Приходить до лїкаря неврастенїк, і лїкар згадавши йому мельком про найголовнїйше: про нормальне пожите і конечність фізичної працї, чого в самій річи й булоб досить для більшости таких хорих, — приписує йому ряд лїків від нервових хороб і строго приказує заживати їх тодї — й так то — і т. д. Хорому лекше й вигіднїйше бавитись з лїками, і бачучи строгий приказ лїкаря і його певність себе, коли він давав сї лїки, хорий більше покладаєть ся на них, а перемінене способу житя відсуває на далї. Лїки, розуміють ся, помагають мало і хорий переміняє лїкарів, а часто вдаєть ся і до шарлятанів. Другий приклад: звертаєть ся до лїкаря неомальтузиянка; він приписує їй усї такі лїки, тодї як повинен був би сказати їй ясно, що поки вона не покине неправильних полових зносин, про жадне лїченє не можна й говорити. Отже й тут зустрічаємся ми з неправдою нашого житя. Ся не-

набивали армати і иньших, що стояли подальше.

В долинї були такі місця, що над ними вистріли зливали ся; так було їх богато! А через них ширчала смерть спустошене серед всего, що жило. Під таким трескотом і в таких обставинах прожили ми цїлу днину, серед якої не було й хвилини відпочинку.

А із лївого боку доходили із одного села відгомони зовсїм иньших солістів, що мішали ся до загального гуку сеї военної опери. У тому селї верещали козаки, іржали конї, скликали ся Хінці, хтось безуспішно шукав за своїм віддїлом, а осли вторували своїм риком загальному замішаню. Нараз розлягає ся із відкілясь хорова пісня, яку перериває военний сиґнал, а те все разом, той вихор звуків, та мішанина ріжних трескотів, свистів, стогонів, пісень і сиґналів переносить в якийсь недосяжний простір і вбиває в голові усї думки.

Та знова он там на якімсь шпилю захопила люнета якісь чорні точки, відмірено простір і знова шлють туди шарпнелї. І відти зачинають утїкати, не знаючи з відки падуть на них стріли. Я прямо прикований до скали. Розум переконує, що вид, як одні люди нївечуть других є осоружний, а рівночасно розвиває ся якась жажда, жадоба, щоби ворога впало, як мога більше. В таких хвилинах видно виразно, що розум із серцем не мають нїчо спільного, так як творять два окремі ества, неначеб то замкнені в одній спільній людскій вязници.

Японьскі батериї шукають наших безуспішно. Неначе сталевими руками шукають і мацають всюди, але вони заховані в ґаоляні недоступні для металевих крил ворога. Усї горби так дуже засипані вистрілами, що бували хвилї, в яких здавало ся, що узгіря диміють, що налають величезні жертви на честь якогось незнаного божества, що розносить і дусячий дим і туман. Та не лиш дусячий але прямо задушуючий. Ось тріс лїдитовий ґранат, вирвав із землї страшні клуби піску і пороху, що помішав ся із димом вистрілу. Ми всї почули відразу, що наші горла стискають ся, що в серединї щось палить нас, що всї віддихові шляхи поражені. Осоружний ґаз викликує у всїх торсиї і ще по двох тижнях чихаєш і кашлаєш, щоб викинути із грудий ті отрійні ґази, що продерли ся до грудий. (*яв*)

Росия й Японїя.

В Токіо із побіди велика радість. В Петербурзї відворот Куропаткіна, по якім надїяли ся вже раз побіди викликав значне пригноблене. З Токіо і Петербурга йдуть на поле борби помічні війска. Японцї останними часами роблять заходи около здобутя Сахалїну.

Порт Артура.

Із Чіфу доносять бюро Райтера вістку, випечатану в рос. час. „Новий Край“, що 3. вересня сїмсот Японцїв, машеруючи на Порт Артура, наступило на електричні міни. Росияни викликали їх вибух, який спричинив страшне спустошене між Японцями, так що лише неміногі спасли ся. На дня 26. і 27. серпня мали такі нещастя стрінути Японцїв біля оконів ч. 2. Подробиць про сю справу — нема.

Ся пригода на війнї, де падуть тисяті, незначна але вражує своїм трагізмом. „Daily Telegraph“ доносить із Чіфу, що в послїдних днях відбували ся лиш дрібні борби, за те старають ся Японцї підмінувати із свого боку росийскі форти.

В Манджурії.

Вісток певних із Манджурії нема. Анґлїйскі часописї доносять, що Куропаткін вже в Мукденї, отже він вспів вивинути ся Японцям від рішучого розбитя. Тепер відбувають ся борби вже незачні, лише із віддїлами, що крюють росийский відворот. „Echo de Paris“ доносить знов, що коло Мукдену кипить значнїйший бій між Куроким а 16 і 17 рос. дивізією під вождом Маендорфом. Помимо відвороту в „добрім порядку“, здобули Японцї на Росиянах 132 ваґонів ожива, 38 ваґонів провянтів і 97 армат полевих.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 10. вересня 1904.

Нинї о 9. год. відбуло ся в римо-кат. парохіяльнім костелї номинальне богослуженє за душу блп. цїсаревої Єлисавети.

Іменованя. Міністер рільництва іменував рахункового практиканта при дирекциї бук. гр. прав. фонду п. Александра Садаґурского рахунковим асистентом.

Буковиньске кр. тов. охорони звірят в Чернівцях відбуде дня 17. с. м. о 6-ій год. вечером в соймовій салї свої загальні збори. Заряд товариства просить членів о численну участь, бо розходить ся о те, щоб те товариство знова покликати до житя. Загальні збори відбудуть ся із отсим дневним порядком: 1. Звіт із дотеперішної дїяльности товариства. 2. Вибір усїх функціонарів. 3. Евентуалія. Рівночасно звертає ся увагу членів на те, що на вилату членьских вкладок залеглих до 1904 року зовсїм не рефлектуєсь. — Завидїл: Проф. Жуковский.

Речинцї іспитів зрілости. Письменні іспити зрілости будуть в осїннім терминї відбувати ся в ц. к. І. ґімназиї і гр. прав. вишшій школї реальній в Чернівцях та в ґімназиї в Радівцях і Сучаві від 12. до 17. б. м. Письменні іспити зрілости, зглядно поправки в учительскій семинарвї в Чернівцях розпочинають ся дня 12. с. м. Письменні поправки в дївочім лїцею відбудуть ся 12. згдядно 13. вересня, а устні іспити дня 14. б. м.

Інспектор поліції — стріляє! Вчера відбула ся перед судиею др. Ґольдом, карна розправа проти інспектора черновецкої поліциї др. Мироновича, який мав в ночи із 29. на 30. липня стріляти із свого помешканя до прохожих інтелїґентів на улицї, які зайшли в дрібний конфлїкт із поліциянтом. Сьвідки, судові авскультанти др. Ґрінфельд і др. Премінґер зізнали для обжалованого обтяжаючо. Для покликаня дальших сьвідків і знатока в справах оружія п. Вацельовека і проф. д-ра Наймана-Вендера розправу відрочено.

Інтернаціональні конґреси. В Буданештї покінчив свої наради конґрес міжнародного союза спілкових товариств, який відбував ся під протекторатом архикн. Йосифа. В конґресї взяли удїл представники Угорщини, Австриї, Нїмеччини, Анґлиї, Франциї, Швайцариї, Росиї і балканьских держав. — В недїлю знова розпічне свої наради IX. міжнародний конґрес преси у Відни. Наради відкрите в заступстві цїсаря архикн. Райнер. Перший працовий конґрес відбув ся в Антверпії 1894 р.

„Король хінїни“. В Філядельфії помер сими днями Вілїям Вейтан, який полишив у спадку своїй повдовілій вже дочцї 250 мілїонів долярів зароблених на торговли ріжних хінїнових медикаментів власного виробу.

Пригода львівского Дон Жуана. На львівску інспекцию поліційну зголосив ся вчера п. Н., а складаючи плащ і капелюх із жалібною крепою заявив, що забрані річи належать до одного студента політехніки, якого він приловив на любовній сценї із жінкою і які він по „вилїґітимуваню“ може собі забрати. При тім заявив, що непрошеному помічникови в двиганю супружеского ярма належну заплату в готівці вже виплачено грубою палецею. Сама подія любовна у великім містї се нїчо дивного, але характерне для цивілїзованого Львова те, що муж скандал будь що будь із своєї родини уважав за відповідне зголошувати із цинїчною втїхою аж на поліциї.

Число лїсничих і рільничих в Австриї зросло сего року до 184, се значить, що сего року прибуло 5 нових шкіл сего рода. Перед ведуть між тими заведеннями Академія земельної культури у Відни і рільничі студиї на краківскім університеті. До сих заведень учащало із кінцем 1903/4 загалом 583 слухачів. Поміж них роздано загалом 49 стипендий в сумі 27.803. Згадати годить ся, що аґрономію студиює у Кракові також кількох закордонних Украінцїв.

Кн. Людвіка Кобурска, що наробила кілька мілїонів довгів і признана умово хорою пробувала, пильно стережена в Бад Ельстер, втекла сими днями із того заведеня і через Берлїн враз із своїм любовником б. поручником Ґезою Матисіч прибула до Парижа.

Жінки на університеті. На будапештеньский університет вписало ся так богато слухачок, що угорске міністерство просьвіти завело нові обмеженя для дївчат. Именно на університет приймають лиш ті дївчата, які поробили іспит зрілости з відзначенем; тих що поробили іспит зрілости без відзаченя приймають але лише услівно, иньших зовсїм не приймають.

Фортепян домовиною. Американьский автомобілїст Леандер забив ся недавно в часї перегонів автомобілїв. Родина рішила перевезти его тїло в Америку, але жадне француске товариство пароходів не хотїло перевезти домовини до Нового Йорку, знаючи що се викликало би не зовсїм добре враженє між пасажирами, колиб они довідались, що їдуть разом з трупом. В тім кдоногї прийшло одному з членів родини на гадку запакувати домовину в фортепян і так вислати. На опаковаю фортепяну нишалась напись: „фортепян! осторожно!“ В такім видї привезено трупа Леандра до Нового Йорку.

Виказ жертв на тов. „Народний Дім“: Членьскі вкладки зложили Вп. пп.: Марія Бобикевич 60 кор., Юрій Кавуля 20 кор., др. Стефан Гординьский 20 кор., др. Михайло Литвинович 6 кор., Казимір Петращук 15 кор.. Володислав Кукелка 8 кор., Николай Ґелка 4 кор., Партемій Данчул 10 кор., Др. Мирон Кордуба 12 кор., Осип Григорчук 20 кор., Емануіл Ярошиньский 10 кор., Кость Павнель 6 кор. — На бурсу жертвували Вп. пп.: Залїнка 80 сот., Омелян Попович 8 кор., Володимир Михальский 16 кор., др. Ст. Смаль-Стоцкий 8 кор., Володимир Ясеницкий 6 кор, др. Кость Клим 8 кор., Серґій Шпойнаровский 4 кор., др. Стефан Гординьский 12 кор., Єротей Пігуляк 4 кор., Володимир Кмицикевич 4 кор., льорд Йосиф Барбер 1057 кор., каса в Прилинчу 10 кор. і Ґедимін Лисянецкий 4 кор. — За видїл „Народного Дому“ сердечне спасибіг! *Михась Івашко*, каспер.

Просимо відновити передплату і вирівнати залеглости!

правда змушує лїкаря прибільшувати значінє лїчничої медицини, а хорих заживати без жадної користи безлїч усїляких лїків, і лише громадська медицина може почати правильно боротись з сим злом, а наші учителї, повторяємо, повинні бути справжнїми ученими, а не практиками, привчаючими своїх учеників „вірити в невідоме“ себ то приписуваню безлїчи непотрібних і безкористних, коли не шкідливих, лїків. „Практику полишімо практикам“, наука-ж і її репрезентанти не повинні самі блукати і иньших водити в пітьмі і грати на хорім почуваню хорих людий, які хапають ся за кожну соломину й вимагають від лїкаря, щоб він приписував лїки: се-ж також шарлятанство і забава в „авґурів“. Кождий поступ і справжня боротьба можливі лише тодї, коли зло названо власним його іменем а не замаскованою самоошукою і фальшивими надїями, так і в сьому случаю: наука повинна сказати просто, що надїї на лїчничу медицину занадто пересадні, бо вона лише помагає а не вилїчує — тілько тодї почнеть ся боротьба з умовами, які нївечать людий. Ми не ховаємо від себе трудности такого перевороту радикальної переміни поглядів публики на медицину, але-ж коли-небудь починати треба і треба знищити сю неправду.

XI.

Два молоді лїкарі, які що лиш покінчили студиї замешкали разом в одному помешканю в Петербурзї, щоб вчитись далї, а щоб мати засоби до житя, рішили занятись приватною практикою. Довго їм прийшло ся чекати на хорих, але нарештї прийшла якась хора з незначною хоробою; зрадїлий товариш вивив до неї цїлу свою участь і оглядав її після усїх правил науки трохи не цїлу годину, поки вкінци хора не заблагала: „та пустїть же мене, я зовсїм не хора“. Сей лїкар плакав і не спав цїлу ніч, коли вмер його перший хорий на сухоти; в земьскій амбулятории серед стогону і плачу дїтий він буквально кидав ся сюди й туди, стараючись швидше заспокоїти страждання і утишити сльози. За 5 років хорі, що збирали ся в тогож лїкари в земській амбулятории по сто й більше людий, скаржились вже на противне, що він швидко відпускає їх, мало розпитуе і не виявляє потрібної жалости — хорі, надто селяни не так цїнять досліджуване і оглядини, як розпитуване і уболївaня.

Знав я таку матїр, що не могла чути, коли плакала її перша дитина, не спала цїлими ночами, коли вона нездужала а за 10 років, коли в неї вже було 5 дїтий вона не рідко казала, що любить, коли дїти плачуть і кричать, бож їх тодї відносять або відводять до далекого дїточого покою і вона їх не бачить і не чує.

Памятаю зворушенє і сльози молодого адвоката, коли одного з його клїентів засуджено на тюрму; потім його клїентів, дїйсно невинних іноді засуджувано на каторгу, на страшенну кару на тїлї, і він досить спокійно переходив до оборони иньшого.

Усї отсї явища належать до одної відміни: можности людини, зжити ся і припаровити ся до окруженя і приспособлюваня вражінь. Неминучим є те, що з лїтами ослаблюєть ся вражливість і розвиваєть ся привичка до повторних вражінь і ся остання спроможність до приспособленя є навіть доконечною для багатьох а надто для лїкарів, Колиб лїкар до крови і стогону відносив ся так само як і з самого початку, то його вистарчило-б не на довго, і, найголовнїйше, він через свою чутливість і зворушенє не міг би подавати потрібної помочи; коли настає ся нечутливість і минає зворушенє, і до якої міри стаєть ся се, се залежить від індивідуальности і умовин житя кожного лїкаря. Тому скарги В. Вересаєва на очерствінє лїкарів суть, що найменьше, безплідними; він сам узнає, що воно є не лише неминучим, але й бажаним. Розуміють ся, має рацию і хорий, що жде від лїкаря не самого знаня, але й „душі“ — осібного спочуття або участи, але в лїкаря, що робить що-денно десятки візит або має в ординацийній кімнатї сотку хорих, не стане на се анї часу анї сил, або-ж він мусить пожертвувати масою хорих для кількох лише, на що громадський лїкар не має права.

(*Далї буде*).

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщенях опускаєть ся на цінї процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Іїхлера і Синів в Градцу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних краскаx найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, плєди, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. п. шкіряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкциї і амуніциа.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacé. Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, поиски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребіні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Рынку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Гольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, заневняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ!!!

30 (8—25)

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска 11, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько обезпечені тревало в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати позички на 6 % за предложенем відповідної гіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 лїт.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденту від удїлів а часть зиску призначує ся на добродійнї цїли; до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. п. 18.385.— корон.

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїнні папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Маґазин одягів

Вашлер і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

33 (5—24)

КАВАРНЯ ТЕАТРАЛЬНА

Чернівці, Bankgasse Nr. 3.

Отсим подаю до загальної відомости, що від 1. вересня с. р., отворив я нову з найбільшим комфортом уладжену

Каварню театральну,

котру заосмотрив в окоцїмске **пиво, бочкове** і **фляшкове, ляґер** і **експортове пиво,** знамениту **нухню** як також у молдавскі і иньші натуральні **вина.**

О численні відвідини просить

З глубоким поважанем

Самуїл Кремер.

31 (5—5)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Радн“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 104. Чернівці, середа дня 1. (14.) вересня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Росия й Японїя.

В Манджуриї.

Людским силам є також поставлена межа. По страшних зусилях. які виконали японьскі й російскі війска в 12-денних борбах під Ляояном, був конечним відпочинок, розуміє ся відпочинок, який є мислимий підчас війни. Щоб уявити собі, до якої степени доходила лють в тім бою се не важко собі уявити, коли 18 ст. ст., як пише Нов. Врем., на одні окопи виконали Японцї 20 атаків! Отсе завзятє й страшне новітне оружє дає рівночасно можність обміркувати велич обопільних страт, які від 50 тис. певно не будуть меньші. Із Токіо подає урядовий звіт страти японьскі від 25. VIII. на 17.539 жовнярів і 136 офіцирів, російского звіту поки що „не зредаґовано“. „Нов. Врем.“ згадує, що на північ висилає „Черв. Хрест“ (у якого зарядї виявили ся нові фінансові „операциї“) тисячі ранених; се справджувалоби донесенє Курокого про 10.000 ранених Росиян під Ляояном. В пятницю спала в Манджуриї величезна злива, перемочуючи до нитки утомлені війска й змиваючи із землї потоки людскої крови. Та страшний молох війни наточить єї знова ради зросту великодержавного нїмбу...

Поле війни, як шахівниця, тож тим більше там, де противники є рівно сильні, нераз може нападаючий попасти в дуже скрутне положенє. Ось російскі кореспонденти розповідають, що Куропаткін введений у важке положенє мало не зловив до своєї лапки Курокого, який наступав єму на пяти.

Куропаткін машерував правим берегом із переважними силами і хотїв відтяти Курокого від решти війск японьских, та ново прибулі дивізиї із Росиї ізза недостачі досьвіду не зуміли спинити Японцїв, які перебили ся. Через те відсловено лїве крило самого Куропаткіна а плян єго розбив ся і він мусїв уступати.

Порт Артура.

Подрібности атаку Японцїв на Порт Артура дня 3. с. м. дуже інтересні. Атак відперто вибуховими мінами. Японцї машерували долиною, яку Росияни перед двома недїлями підмінували були на півтора кільометра. Міни тоті присипали землею, утовкли, а потому підсипали камінєм. В ночи йшли Японцї до атаку, Росияни не відповідали на огонь, лише осьвічували неприятеля рефлекторами. Коли неприятелї станули на підмінованім поли, Росияни підпалили міни; сї експльодували, а виславід експльозиї був такий страшний, що навіть Росияни потратили дещо людий. Експльозия порозкидувала на всї боки карабіни й пошарпані японьскі тїла, так, що не можна було навіть ствердити японьских страт.

Суд Европи над указом із р. 1876.

(Дальше*).

Едвард Ваврінскі
член шведского парляменту, межипарляментарної ради й народного бюра мирового в Бернї (Швайц.).

Штокгольм.

Імперіялїзм нашого часу, що має на цїли витворюнати великі держави, дозволяє вільні форми й значну самостійність всїляких наций становлячих державу, аби добути силу так в нутрі, як і на зовнї. Бистрозора штука правлїня має нинї більш як коли задачу вислїдити потребу самостійного житя народів в нутрі держави або державного союза й вихіснувати єї. Навіть правительства більше та меньше деспотичні мусять в слушну пору глядїти на те, аби заховати національну живучість всїх своїх народів і розвивати єї, замість угвїтати.

В тому осьвітленю є указ із р. 1876., заборона руско-украïньскої мови більш як жорстокостию й злочином — є се самокаліченє, нерозум.

Хочеш мати мир — готови війну звучить старе полїтичне евангелїє брутальности й гнету. Проти сего мусимо запротестувати — словом і дїлом. Хочеш мати мир — дай справедливість і свободу, от яке є евангелїє нинїшного дня, а особливо будучности.

Вашу борбу за національну вашу питоменність витає з одушевленєм цїла армія правої людскости в усїх краях, хоч не правительства. Ви-ж ведете борбу за добро одно з найбільших і найдорожших людскости, за найголовнїйші права людскі: за рівноправність усїх народів.

На почві могутної ідеї духових зусиль може й найменьший нарід стати найбільшим. А Вас є більше як 25 мілїонів борцїв „за вашу живу душу“. А що Ви нїколи не дали загинути тій боротьбі, за се правдива честь Вам. Майте добру надію. La verité est en marche.

Др. Ґ. Бухгольц,
професор унїв. в Липску.

Мій погляд про указ із р. 1876. основує ся на досьвідї, який подає нам ясно розважанє над істориею. А сеся не вчить нас, немов би то національности не дали ся знищити, одначе не дадуть ся й згубити дорогою законодавства й управи.

Можна се зрозуміти а навіть зі становища Росиян уважати за цїлком понятне, що вони старають ся засимілювати Русинів національно. Але се є певна річ, що не дасть ся се зробити брутальною силою, ба навіть буває вислїд як раз противний. Саме істория Вашого народу дає на се примір. Помалу довершало ся відроджене єго в протягу минувшого столїтя так на Украïнї, як і в Галичинї. Нинї воно так зміцнїло, що починає з ним числити ся навіть публична думка Европи. У нас в Нїмеччинї звернули ся бачнїйші вже давно з повною прихильностию до рускього руху і витають в нїм союзника супроти аґресивних великопольских плянів, що загрожують нашій східній граници.

Певно, що Русини не віднесуть отак нинї-завтра побіди й не стануть тріюмфувати, але річ несумнїва, що анї польска зрада, анї російске насиле не в станї їх на довше придусити. Бож врештї є се прецїнь ідеї тим, що відносить побіду, а не якісь там міри.

Полїтичний перегляд.

Анґлійцї в Тибетї.

Ситуация Анґлійців в Тибетї робила ся чим раз більше скрутна. Ляссскі урядники на словах дуже чемні і уступчиві, але трактатів між Тибетом а Анґлією підписати не хотїли, звиняючись неприсутностию верховного начальника Даляй Лями. Се продовжувало побут Анґлійців в Тибетї, а зима вже не далеко, що булоб зовсїм не після їх думки. Самий трактат торговельний урядники підписалиби радо, якби не те, що треба рівночасно заплатити Анґлійцям кошти їхної експедициї. Така непевна ситуация тривала аж до 9. с. м., коли Тибетанцї остаточно тра-

---

Лїкар Жбанков. 16)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Лїкар мусить однаково гуманно відносити ся до усїх хорих, але-ж не повинен він через цїлі години слухати розповідань де-котрих нервових хорих, коли на нього чекають хорі поважнїйшими хоробами. Хора людина ще еґоістичнїйша нїж здорова, їй конче хочеть ся, щоб лїкар визначив єї, спочував їй більше нїж иньшим, бо-ж їй здаєть ся, що її хороба болячійша нїж иньших. Вона навіть вважає образою те, що її хоробу можуть рівняти до иньших, як се було в описаному автором випадку з його сестрою, якій здавало ся, що її горе зроблено скрійним через слова професора, що таких хорих є тисячі. Тактовність лїкаря, розуміють ся, повинна рішати, в яких випадках з хоримі треба осібно поводитись, але що в сьому відношеню трудно догодити хорим покличусь на В. Вересаєва і себе. В. Вересаєв поводить ся зі своїми хорими гуманно, але він заздалегідь жахаєть ся того, що до нього, яко хорого, иньші лїкарі відноситимуть ся так, як він відносить ся до своїх хорих. Про гуманність і про щире співчутє В. А. Манассеїна говорено й писано чи-мало, я сам на собі завжди відчував сю щирість і таку увагу, якої можна сподїватись лише від найблизшого родича, а все-ж таки менї, хорому, здавало ся, що він не з достаточною участю віднїс ся до моєї хороби, тодї, як я тепер здоровий, розумію, що більше незвичайно щирого відношеня і бути не може!

Заспокоївшись гадкою, що медицина може де-що робити, автор натикаєть ся на перешкоду, яка і се де-що часто приводить до зера; се — умови, в яких жие більшість людий. Та й справдї, яка користь приписувати зелїзо людинї, якій нема що їсти, приписувати лїки хорому, в якого хорі легкі, який мешкає в такій комірчинї, якої повітре містить усе, а дуже мало кисеня? Вийшло, що медицина є наукою про лїченє самих богатих і незалежних людий. В сути річи се справедливо, і тепер цїлу користь медицини можуть мати лише богаті і незалежні люди, більшість же бідних дістає самі крихти; але в сьому уступі треба зробити поправки і в той і в другий бік. Багато хорих, що лїчать ся в шпиталях і клїнїках — а бідних між ними найбільше число — користують ся усїм добром медицини майже в такій самій мірі, як і багаті. З другого боку не треба забувати про месть природи і богатим. Коли-б ся месть могла потїшити і заспокоїти, справедливість бідняків. І багатство не ратує від своїх виключних хороб, усїлякий надмір, пересит, отовщенє і неврастенїя є переважно хоробами богатих, яких пещений орґанїзм тяжше перемагає де-які хороби і, нарештї, продукт бідноти — маса заразливих хороб вриваєть ся тодї і в богаті палати. Розуміють ся можна пожалувати, що ся месть мало дає ся у знаки; дїлала-б вона сильнїйше, то богаті давно-б уже взялись за розум і зрозуміли-б, що їхне здоровлє і щастє залежить так само від здоровля і щастя усїх: усї переконуваня і доводи впливають далеко слабше, нїж шкіряні інтереси, і часті епідемії тифів в богатих домах змусили-б поважно подумати і про лїпянки.

Вкінци висловлює ся В. Вересаєв за санїтарним напрямом медицини, що давно проповідує земська медицина, і за те, що „лїкар повинен насамперед боротись о усунене тих умовин, які роблять його дїяльність безрозсудною і безплідною; він повинен бути громадським дїячем в найширшому змислї слова, він повинен не лише показувати, він повинен боротись і шукати засобів перевести свої вказівки у житє“. (На жаль се, одно із найголовнїйших питань автор порушив лише злегка і йому треба-б було осьвітити се питанє і фактами і причинками; гаразд, що їх так багато). Але сього нїколи не буде, поки лїкарі занимають ся і удержують ся приватною практикою; лїкар-практик, не покликаний і не здатний до такої справи: розум його спеціялїзував ся і звернений на видумуванє засобів лїченя і на боротьбу о істнуванє — здобуванє пацієнтів і кусника хлїба, він відвик від узагальнень і громадської дїяльности. Та лїкареви-практикови й нїколи і нїяк займатись такою справою, бо-ж боротьба з санїтарними непорядками вимагає багато часу і боротьби з особами, а се відтрутить багатьох пацієнтів.

До сього питаня ми переходимо зараз, а тут завважимо, що лїкарі-практики уживають лише одної санїтарної, чи радше, при сучасних способах виконаня байдужної і безкористної міри — дезінфекциї, до-

ктат угодовий підписали. Вільний час зуживали анґлійські офіцири на оглядане ляських будівель і монастирів.

Ще про наслїдника Плєвого.

Наслїдником Плєвого не став сенатор Платонов, як се ошибочно донесла була аґенция Райтера, але став ним іменований ґенерал-ґубернатор Вильна, князь Сьвятополк Мирский. Новий міністер внутрішних справ у Росиї се чоловік доволї молодий, має 47 лїт, походить *з польскої родини* — дїдо его мав брати участь в польскім повстаню з р. 1830 як польский офіцир — і має мати досить лїберальні пересьвідченя. Худий, низького росту подабає Мирский на старшого, як е. В сальонї его, що уходив до тепер за невтральний терен, зявили ся навіть полїтичні противники, як Вітте й Мещерский. Жінка его залюбки віддаєть ся студиям хемії.

Іменоване се було несподїванкою навіть для правлячих кругів росийских. „Чоловік з желїзною рукою“, Платонов, за яким розщибав ся Победоносцев, перепав, а з ним упадає видимо й вплив его протектора Победоносцева на царя. А програма Мирского? Тяжко про неї сказати нинї що певно — одно хиба, що новий міністер не зажене ся в лїберальнім напрямі, але й не буде ширити реакциї. Се отже щось в родї побіди тої партиї на царскім дворі, що сподївае ся більше добути полекшами, як гнетом й терором. В Петербурзї уважають се іменоване продовженем гуманїтарного напрямку, який вибрали собі найвисші сфери з хвилею народин наслїдника престола. Сей напрямок зазначив ся знесенем тїлесної кари, лагідним зворотом в виду Фінляндиї і звісним указом про Жидів.

Особистим бажанем царя есть мабуть надати внутрішній полїтицї пятно лагідности й поблажливости, аби тим чином успокоїти обурене. А до такої *полїтики* як найкрасше надає ся саме кн. Сьвятополк Мирский. — Есть еще й поголоска, що кандидатуру Мирского переперла царица-мати і граф Шереметев. Дивна се поголоска, бо царица-вдова уходить за прихильницю реакциї.

Султан Мурад.

До „Pol. Corresp.“ пишуть з Цареграду ось-що: Не було се нїякою тайною, *що померший* султан Мурад належав до вільномулярскої льожі, навпаки — говорено про той історичний майже куріоз доволї голосно. Его приступлене до стамбульскої льожі масоньскої припадає на рік 1872., коли султан був наслїдником простола. На церемонію принятя удав ся в перебраню, бо стерегли его пильно вже й тодї. На звичайний запит, що его спонукуе належати до масоньского союза відповів Мурад: „*хочу стати корисним для* людскости й тому хочу належати до союза, що на цїлім сьвітї проповідуе науку любови ближнього. Маючи надію стати колись володарем народу, маю охоту дїлати в тім напрямі й ущасливити своїх підданих. В цьвітни р. 1877., по скиненю Мурада з престолу, намагав ся вольномуляр Грек Скалїері разом з иньшими „братами“ увільнити его з вязниці. Не вдало ся. Скалїері й сам з товаришами дістав ся до тюрми. Султан Абдул Гамід не явив ся навіть при смерти Мурада. За цїлих 28 лїт пробуваня Мурада в вязници бачили ся братя лише раз по оголошеню відозви Алї Сояві за висвободженем Мурада. В похоронї взяло участь всего 50 осіб визначених теперішним султаном.

Справа Крети.

Доносять із Цареграду, що поголоска, немов то би Туреччина мала намір супротивити ся всею своєю военною силою прилученю Крети до Грециї, не має нїякої підстави. Порта вишле в разї потреби до великих держав поновну ноту проти сеї сполуки, але буде вижидати з цїлим довірем успішної полагоди сеї справи так потрібної для пожаданого утриманя мира на балканьскім півострові.

З судової салї.

„Не ратуйте Жидів!“

Нашим читачам стоїть певно ще в памяти подія при пожежи Вашківців, де оклеветано др. Петровского, тамошного лїкара немов би він мав спинювати людий від акциї ратункової словами: „Не ратуйте Жидів!“ Як звісно др. Петровский сказав був тогди до одного жида по нїмецки (щоби мужики не розуміли): „Jetzt brauchen sie Bauer, und in dem Gemeinderate nicht!“ бо дїйсно при виборах громадских, які відбули ся були перед виборами соймовими Жиди стояли против народу. (Відтак відносини змінились на лїпше). Ті слова сказані др. Петровским перекрутили наші і его вороги в дїлах аґітацийних і кинули клевету на сего чесного чоловіка. За те і відповідають они як раз перед судом, — а оскільки правди містить ся широко й далеко із перебігу самої розправи судової, що відбула ся у вашківскім ц. к. судї повіт. дня 9. вересня 1904. Приват. жалібника д-ра Льва Петровского заступае адвокат др. Константин Ончул (брат пос. Авреля Ончула); обжалувані: двірник Дмитро Балошескул і шинкар (член ради громадскої) Йосель Простак о обиду чести (§§ 488 і 491) за те, що сказали і розширювали вість немов би др. Петровский мав виразити ся при пожежі: „Не ратуйте Жидів!“, що донесли про те старостї Штронерови, а відтак підносили се публично еще раз на засїданю ради громадскої в Вашківцях н. Ч. дня 12. серпня, 1904. Розправу переводить адюнкт др. М. Берифельд.

Саля заповнена авдиториею. Є там урядники, учителї, панї, правосл. паноtець Купчанко, міщани і мужики. Напружене велике.

Розправа зачинаесь

Обжалуваний Йосель Простак (некараний) випирає ся немов би казав, що др. Петровский виразив ся: „Не ратуйте Жидів!“ Се міг казати доперва по огни, коли те „стояло“ в часописях. *Можливо, що се сказав* дня 18. вересня на засїданю ради громадскої, але сего не памятае. Знае лиш тілько, що др. Петровский виразив ся до Мешулима Лїфшиса по нїмецки: „Jetzt brauchen sie die Bauer und in dem Gemeinderate nicht“!

— Судия: „Чи були там хлопи?“ — „Ні“ (а по часї) можливо що і були, але я сего не видів!“ — До старости об тім не доннсив. — Судия: „Чи ви вірили, що др. Петровский мав сказати: „Не ратуйте Жидів?“ — „Так!, бо се стояло в часописях“.

Обжалуваний Дмитро Балошескул двірник (караний): Об тім що др. Петровский мав виразити ся: „Не ратуйте Жидів“, донесли ему вірогостойні люди, на котрих правдомовність міг спустити ся. Оскаржений на тій підставі сам хотїв усунути др. Петровского із площи вогню, та не могучи его найти донїс про те старостї, однак не памятае добре якими словами. „Не ратуйте...“ а далї не памятае як казав. На близші запитаня судиї каже, що донесене було менше більше так сформуловане: „Се нїчого дивного, що ту так мало ратуе, бо др. Петровский кличе до себе людий і каже їм не ратувати!“ При засїданю ради громадскої не було про се бесїди. Оскаржений переконаний, що др. Петровский виразив ся „Не ратуйте Жидів“ і переведе доказ правди. Судия жадае, щоби оскаржений подав сьвідків, однак Балошескул не може собі анї одного сьвідка нагадати. — Судия: „Як? Таже ви самі сказали, що вам о тім донесли вірогостойні люди! А ви тепер не можете надати анї одного імени?“ — „Ні! бо я не був на се приготований!“ Остаточно по великих пересправах подае сьвідків: Мешулима Лїфшеса, Шауера, Йосля Тріхтера, Марцеля Еренспоха і еще двох-трох, а решту вишукае і їх імена подасть до 8 днїв до суду.

Для ілюстрациї, який з др. Петровского великий антисеміт наводить обжалуваний „факт“, що др. Петровский не хотїв лїчити дитини господаря Митра Лютика Танасієвого, котру кінь вдарив ногу а лиш тому, що названий господар жертвував більшу квоту (50 чи 100 кор.) на погорільців-Жидів.

Заступник др. Петровского вносить до протоколу нову скаргу з причини сеї нової обиди его кліента зі сторони Балошескула перед судом.*)

Судия: „Подайте сьвідків!“ — Оскаржений: „*Я пізнїйше подам*, бо тепер не знаю!“ Судия: „Може подасьте самого Митра Лютика?“ Оскаржений: „Нехай буде Митро Лютик.“

Слїдуе переслуханє сьвідків.

Сьвідок-староста п. Штронер (некараний): Балошескул доніс ему, що др. Петровский стримуе людий від ратованя. Якими словами він се ему доніс, сьвідок собі не пригадуе. На підставі сего доносу староста скартав д-ра Петровского дуже острими словами і візвав его, аби усунув ся з площи вогню, що др. Петровский вчинив сейчас без найменшого опору. Сьвідки: комісар стар. п. Юзефович, *секретар* стар. п. Шармаркевич і радні громадскі: пп. Зайде Вельцер, Іван Дарій, Николай Мельник, Міхал Зелїньскі і Танасій Адам нїчого не знають.

Всї сї сьвідки заявляють, що вони не є свояками Балошескула, лиш Танасій Адам констатуе, що він „собі з ним куми!“

Сьвідок-канцлїст п. Ґутельсперґер (некараний) під присягою: Об тім що *діялось* при огни нїчого не знае. Знае лиш, що Простак ставляючи вне-

*) Для роз'ясненя сеї справи подамо нагий факт: Коли Митро Лютик Тан. прийшов до д-ра Петровского, щоби він лїчив его дитину, котру зранив кінь, др. Петровский записав ему медикаменти потрібні, казав ему іти їх купити до аптики, а він сам удасть ся тимчасом до суду, де мав пильний інтерес, а відтак приїде до него до дому і дитинї рану перевяже. Коли др. Петровский скінчивши орудки в судї приїхав до дому Митра Лютика, того не було еще з аптики. По довшім часї той прибув, і тогди др. Петровский очистив і перевязав рану та казав на другий день привезти дитину до себе, щоби рану зашити, бо не мав з собою потрібних приладів. На другий чи третий день привіз Митро Лютик дитину і спитав чи не обійшло би ся без зашиваня. Др. Петровский сконтатувавши, що рана гоїть ся правильно сказав, що рана загоїть ся *так* і навчив Митра Лютока перевивати рану, щоби не потребував за кождий раз їздити і платити лїкаря. §

бре, що вона задовольняє обидві сторони: лїкар порадив, пациент покликав фельчера виконати сю пораду і клопіт не великий і житя переміняти не треба і авторітет лїкаря збережений. Дезінфекция, як її робить ся тепер, є шкідливою самоошукою, що заспокоює обидві сторони і маскуе сучасний, неможливий стан санїтарної справи. Підчас минулої холєрної епідемії багато соток тисяч видано на дезінфекційні средства і заспокоєне суспільства, а *наші міста лишились*, як і попереду, авгієвими стайнями; ся холєрна епідемія ще раз показала, як шкодить кожна заспокоююча ошука і яку невідповідну ролю грали в сїй кампанії законодавці санїтарної справи — лїкарі.

XII.

Беручи загалом, становище лїкаря нагадуе становище першого лїпшого інтелїґентного робітника, але-ж є цїлий ряд відмінностий, над якими й застановимо ся.

Насамперед чим раз частїйше роздають ся голоси про надпродукцию і злий материяльний стан лїкарів. Чудно чути про надпродукцию, коли на Заході в ріжних *державах один* лїкар приходить ся на 500—1000 людий, а в нас по цїлій Росиї 1 лїкар пересічно на 6000 чоловіка; є правда міста, де і в нас 1 лїкар приходить ся на 1000 голов, але часто по селах лїкар має в своєму окрузї 15.000—50.000 людий. Отже питане не в надпродукциї, а в неправильному подїлї лїкарів і в умовах винагороди за лїкарську працю. На Пироговськім з'їздї в Київі, коли обговорювано справозданє про побут лїкарів, один бесїдник почав свою промову лїтерально парафразою звісної поезиї Некрасова: „Вѣдь на Волгу, чей стон раздается? То стон врачей бѣдняков!“

Материяльне становище лїкарів, загально беручи, не гірше від становища иньших інтелїґентних робітників, коли пенсия служачих лїкарів часто меньша від пенсиї иньших служачих осіб, то се дїеть ся з огляду на можливість приватної практики, яку вважають законною не лише самі лїкарі, але, на жаль, і всї заклади, які дають лїкарям посади. Се становище є решткою передпотопової старовини і заклади ще й доси не переконали ся, що не можна служити двом богам і що служба і приватна практика не лише не дають ся погодити з собою, але після своїх інтересів просто противні собі. На підставі усїх фактів і спостережень можна рішучо сказати, що жаден служачий лїкар, який рівночасно займаєсь і приватною практикою не може виконувати, як слїд, своїх службових обовязків, коли не вважати таким виконанем шабльонового відсиджуваня кількох годин на вказаному службовому місци. Проста розвага показуе, що не може людина звернути усїх своїх сил і часу на одну службу, коли все тягнуть еї цїлком в другий бік иньші інтереси і справи, які вимагають багато часу, цїлком иньшої вправи, осібного уміня. Такий чоловік не йти ме на перед і не посувати ме своеї справи: він здатний лише виконати шабльоново свої зовнїшні обовязки, а про душу — внутрішний зміст, нема що й казати.

Крім приватної практики багато служачих лїкарів побільшуе свої доходи комуляциею обовязків, себ то крім своеї підставної посади займають вони ще кілька иньших платних лїкарських і навіть цїлком сторонних посад. Комуляция, здаеть ся, в жаднім фаху так не розвинена як у лїкарів, форми й розміри його дуже ріжноманїтні. 1888 року [1]) менї вдало ся зібрати відомости про 73 таких лїкарів по ріжних містах, для справозданя на Пироговському з'їздї. Наведемо деякі дані, які й доси не втратили свого значіня і доводять, як засібні лїкарі не варують ся заїдати хлїб в своїх товаришів. Сих 73 лїкарів мало разом 209 посад, від двох до семи на кожного. Посади сї були дуже ріжні: военний і земський лїкар, професор і працює в шпитали, професор і на зелїзници, урядовий і фабричний, в шпитали і на зелїзници і т. д. і т. д. Один відомий лїкар у Петербурзї мав 4 посади, і з них 2 у шпиталях (як же він міг навідувати їх обидва у ранцї?) І в обох шпиталях мав помешканя, з яких одно винаймав за гарну плату. До якого скупарства і дрібязковости міг дійти сей лїкар! Професори займають посади ординаторів і старших лїкарів у шпиталях. Є повітові лїкарі, які займають посади фабричних лїкарів в 11 фабриках по ріжних частях повіту. Лїкар, що має півмілїона маєтку залишає посади в ґубернїяльнім шпитали жіночім інститутї і фабриці, і в томуж самому містї 30 лїкарів не має жадної посади.

(Далї буде).

[1]) „Врач“ 1889 Ч. 1.

сене на засіданю ради громадскої на усунене дра Петровского зі становища лїкара громадского мотивував се внесене аферою при огни. Те саме і Балошескул.

Між оскарженими велике порушене і неспокій.

Сьвідок по хвили: „Чи і Балошескул се сказав, не можу собі пригадати". По запротоколованю: „Я собі не пригадую, щоби п. Простак сказав се на раді"... Судия: „Алеж перед хвилею твердилисьте рішучо, що казав. В протоколї вже затягнено! Чи бажаете собі се змінити? Сьвідок: „Так! Прошу запротоколувати можливо, що Простак мотивував"... і т. д. По запротоколованю судия: „Ваші зізнаня противорічать собі". Сьвідок: „Або то не все одно?" Судия: „А вжеж, що не все одно!"

Сьвідок п. Антін Вольнї, комісар сторожи скарбової (некараний) під присягою зізнає, що при засїданю ради громадскої Простак мотивував внесене на усунене дра Петровского зі становища лїкаря громадского наганним поведенем тогож при огни. Якими словами не пригадує собі, бо знаючи справу з часописий не звертав на сей пасус належитої уваги. Те саме підносив пізнїйше і Балошескул піддаючи внесок Простака під голосованє.

Сьвідок радний громадский Ян Домбровскі під присягою зізнає, що при засїданю ради громадскої сказав до него Простак в присутности більшого числа радних: „Нам такого лїкаря не треба, що сказав не ратуйте жидів!"

Між оскарженими констернация.

Що до огню, то сьвідок там не був і о нїчім не знає.

Сьвідок антикар Еміль Вільнер під присягою зізнає, що чув від одної особи, як др. Петровский мав виразити ся: „Не ратуйте Жидів", але тому не няв віри. Однак др. Петровский зараз по вибухови вогню вислав конї з возом на місце нещастя, щоби ратувати річи. Конї дуже полошили ся від вогню, тому мусїли конї випрячи і відпровадити до стайнї, але докторовим возом перевезено річи від сьвідка (антикара Жида) і від адвоката д-ра Канізи (також Жида) до дому д-ра Петровского. Дитина антикара враз з нянькою перебувала у д-ра Петровского через цїлий час, як тревав вогонь. — Також потім, як староста усунув вже д-ра Петровского з площи вогню, то той не забрав з собою свого воза, але лишив его до полудня і ним ратувало ся жидівскі річи, аж доки не минуло небезпеченьство!

Новий термін назначив судия на 20. вересня 11. год. пер. пол. §

НОВИНКИ.

Чернівцї, 13. вересня 1904.

„Desteptare"-ю, яка впрочім, як вся боярщина Русинів дуже любить, болить швидке основане кіцманьскої ґімназиї, вонаж наступила лише по 30 лїтних старанях Русинів. Боярска грішниця кривдує собі, що Русини мають вже дві ґімназиї, а Румуни лише одну в Чернівцях. А деж пропала з рахунку румуньска ґімназия сучавска?

Галицка краєва рада шкільна придумала спосіб, якби зарадити емґрациї учителїв на Буковину. Ого вона жадає від бувших стипендистів звороту стипендиї або відслужити в Галичинї шість лїт. Звертаємо на се увагу галицкого учительства з тим, що нїхто із тих, що побирали в Галичинї стипендию а не відслужили за неї шість лїт, або не звернули еї, не може одержати на Буковинї посаду. Галицкі ґазети зволять подати се до відомости тамошних учителїв-стипендистів, щоби не убігали ся на дармо о посади на Буковинї, бо не одержать їх, ба ще й виставлять себе непотрібно на ріжні секатури в Галичинї. Заразом додаємо ще раз, що без матури сем. уч. нема вже місця на Буковинї.

Устні іспити зрілости будуть в осїннім речинци відбувати ся: а) під проводом ц. к. краєв. інсп. шк. д-ра А. Тумлїжа в гр. прав. ґімназиї в Радівцях від 19. до 21. вересня, в гр. прав. ґімназиї в Сучаві від 22. до 24. вересня, в І. ц. к. ґімназиї в Чернівцях від 26. до 30. вересня, а в учит. семинари в Чернівцях від 16. до 17. вересня: під проводом ц. к. унів. проф. дра А. Гандля в гр. прав. висшій школї реальній від 22. до 24. вересня.

Новий Русин-адвокат. Др. Теодот Галїн, концепіст скарб. дир. і звісний наш поет зложив у висшім краєвім судї у Львові адвокатский іспит із добрим успіхом.

З Кіцманьскої ґімназиї. Відтявши 29 (10 Бук. а 19 Галичан) учеників, перенавших від загальної суми 132 всїх, що ся зголосили, остає принятих 103. З них припадає 59 на Буковину, а 44 на Галичину. Після вироісповідань є: гр пр. 42, гр. кат. 43, р. кат. 9, Жидів 9; а після рідної мови: Русинів 86, Нїмцїв 11, Поляків 4, Чехів 2.

Голод в Росиї вже розпочав ся. Після информаций, які роздобула часопись „Бассарабець" в офіциальних кругах положене населеня в кишиневскім повітї дійшло до того, що в деяких селах богато родин буквально голодує. Велику скількість родин можна зустрінути по улицях, де вони жебракують милостинї. А що до населеня бендерского повіту, то після даних із тогож таки жерела воно таке, що прямо нема слів, щоб його доволї драстично змалювати.

Чи Ваґнер походить з жидівского роду? Ось яке питане затрудняє голови ваґнеристів. Джемс Ґінекер видав недавно книжку, в якій повідає рішучо, що славний починовець „музики будучности" походить з жидів. В одній частинї сеї книжки п. з. „Парсіфаль" розповідає якийсь діріґент ваґнерівских опер своїм приятелям в Новім Йорку, що бачив у віллаї Ванфрід руконисну автобіоґрафію Ваґнера, яку можна буде опублїкувати доперва по певнім часї. Тут отже стоїть чорне на білім, що Ваґнер не є сином актуара полїцийного Ваґнера, лише якогось Людвіка Ґаєра (?), що був малярем, поетом, драматурґом, композитором, актором і режісером — словом чоловіком всесторонно даровитим — а той Ґаєр мав бути жидівского роду. Ще й біоґраф Ваґнера Анрі Фінк мав у віллаї Ванфрід бачити лише портрети матери Ваґнера й Людвіка Ґаєра, образу Ваґнера, що уходить за отця ґенїяльного композитора, не було нїгде. От повінь на ріжні „походженя"! Пана римский Сарто — з Поляків, спора найка росийских ґенералів походить із Жидів, Курокі — навіть вшехполяк! Повінь — тай годї.

В Барбівцях (пов. Вашківцї) отворено дня 9. вересня при тамошнім почтовім урядї телеґрафічну стацию із обмеженою денною службою.

Протоігуменом оо. Василиян в Галичинї вибраний о. Платонїд Філяс, настоятель василияньскої місії в Канадї. Вибір відбув ся в той спосіб, що кождий монастир выслав свій голос на протоігумена і опечатаній ковертї до Риму. З іменованем сего протоігумена уступили вже Єзуїти з василияньских монастирів в Галичинї.

Бойкотують „Neue Fr. Presse"? „Słowo polskie" з дня 10. с. м. доносить, що населене Черновець порішило(?) бойкотувати „Neue Fr. Presse" ізза з'обидливого фейлетона „Aus der Bukowina". Свого часу мав сей дневник потратити багато передплатників ізза „безличної" статї проти Поляків. — Про бойкот сей якось у Чернівцях не чувати нїчого. Але „Słowo polskie" має слух феноменальний.

З Парижа доносять, що княгиня Людвіка Кобурска удає ся на осїнь до Риму, де хоче внеднати анульоване свого подружа.

Жертва алькоголю. В полїцийнім арештї повісив ся онодї на ремінци 31-лїтний Йосиф Пеґеля в нападї божевільства піяцкого.

Загальні збори товариства „Взаїмна вигода" в Топорівцях відбудуть ся в неділю дня 18. с. м. у годинї 3-ій по полудни в власнім домі читалнї під числом 1232 — *Петро Гелич*, голова.

Особисті вісти. Секретар буков. торговельної палати др. Губерт Віґлїцкі починає з днем 12. с. м. свою чотиротижневу відпустку. Заступати его буде концептовий ад'юнкт Фридрих Ернест Декер.

Малий фейлєтон.

Іларій Карбулицкий.

Дїтям про дїтий.

Кілько то разів доводить ся родичам перед своїми дїтьми говорити неправду — і то у всїляких формах. От приміром говорить ся неправду, коли страшить ся малих дїтий „вовою", „чортом", „відьмою", „вовкуном", „опиром", „жебраком із торбою" або „жидом". Хоч той, хто страшить, певно не має злого наміру; противно — найчастїйше думає відвернути дитину від пустоти, непослуху або упертости, але звичайно мають такі брехливі страхи дуже лихі наслїдки. Вони вливають звичайно на дитинячу душу так нещасливо, що витворює ся відтак у дїтях безмірний страх перед темнотою і доводить дитину до всїляких страшливих привидів і поганих снів. Що такі дїти попадають часто в певні слабости і нервовість, то річ звісна.

Говоримо дальше дїтям неправду, коли заставляємо їх вірити, що сьвятий Николай приносить чемним дїтям дарунки — а нечемним пруг, або, що „Ісусик" дарує послушним дїтям на сьвятий вечер „деревце". Хоч віруване в сю неправду не має злих наслїдків, але все таки викликує в тих дїтях, що припадково дізнали ся про неправдивість таких річий, насьмішки і глум.

Та в дуже трудне положене попадають родичі, коли приміром їх цїкава дитина поставить таке питанє: „Татку, відки беруть ся маленькі дїти?" На таке питанє мають родичі вже давну — всїм звісну відповідь. Інтелїґент відповідає: „То є, синку, далеко в сьвітах став, в тім ставі є дуже багато маленьких дїточок, а довгоногий бузько бере їх в дзюб і розносить по людях".

Ну, та коли дитина занадто цїкава і рада би дізнатись, відки беруть ся ті дїти в ставі і яким способом бузько дитину вносить до хати, то заклопотаний батько не знає що відповісти і може лише сказати: „Се тобі не треба знати!" — або — „сего малі дїти не сьміють знати!" Селянин має на таке питанє коротшу — і по моїй думцї лучшу відповідь: „Так Бог дав".

Про се питанє висловив ся д. Гуґо Салюс в однім числї нїмецкого журнала „Das litterarische Echo" (1903) в той спосіб, щоби в такім випадку дати дитинї правдиву відповідь, лише в доступній формі, не зражаючи дитячого сорому.

Для зрозуміня думки сего нїмецкого письменника, подаю шановним читачам дотичний уступ в рускім перекладї.

...„Огже там високо на небі, дїточки мої дорогі, де власне бачите тепер ту ясну курашку, там бавлять ся звичайно ангелики. А як часом буває дуже гарна погода, то вони злазять на землю і заглядають до помешкань тих людий, яких вони люблять і котрі між собою люблять ся.

Так то одного разу заглянули були ті ангелики ще перед сїмома роками й до нас і вздріли, що ми з мамою сидїли при купцї і зараз пізнали, що ми пара після їх волї, та що ми би дуже радо хотїли мати Вольфґанґа і Рікарду. А коли ті хитрі ангелики щось такого побачать, то зараз хватають ся за рученятка, стають танцювати накруги зьвізди а при тім ще присьпівують:

Ясне небо, небесні зорі
На земли там дїточок двоє
Бажають Н. . . . мати —
Вперед хлопчика, дївчинку потім.
Хто ж хоче вчинити се дїло їм —
Хлопчика вперед подати?

Потім танцюють знову, рантом опускають руки і скоренько біжать кожде до одного ріжка зьвіздяного; бо така зьвізда має дуже багато ріжків. А той ангелик, що спізнить ся і не досягне нїякого ріжка, мусить іти на землю і оповістити родичів, що вони мають дістати дитинку. А щоби він добре трафив дорогу, ломить собі кавалочок зьвіздяного ріжка і кидає на землю, щоби ему добре сьвітив. А на долинї — в кімнатцї сидять собі тих двоє людий, я і мама, і дивлять ся на небо. А як побачать той спадаючий ясний кавалочок зьвізди, замикають сильно свої очи і щось собі з серця бажають; і як обоє мають одно й те саме бажане, то воно певно сповнить ся. І от, бачите, того вечера бажали ми собі обоє з цїлого серця мати Волфґанґа і ангелик був зараз коло нашого вікна, хухнув тричи на віконну шибку і благословив нас. А шибка засияла мов срібло і ми знали, що наше бажане сповнить ся.

От бачите, дїточки любі, що як такий ангелик спустить ся на землю до людий, щоби їм приректи Вольфґанґа або Рікарду, то їм дарує ся опісля дитинку, але дарує ся властиве лише батькови, бо матїр дістає від ангела такий лише наказ подарувати батькови дитинку. По такім благословеньстві стає під материнм серцем кільчити ся дитинка так само, як я показував вам тогідного року фасолю, що зачала була в вохкій землї кільчити ся; земля дає еї свої соки й силу, щоби з тої фасольки могла вирости ростина. І так само росте й те під материнм серцем маленька дитинка, а матїр дає еї силу, кормить і огрівае еї своєю кровю, проникає еї своєю любовю, а материнна надія, що еї дитинка буде красна й добра, допомагає їй, що вона росте і більшає.

І от бачите, дїточки, — а тепер мусїв би мій голос так лунати, мов супроводжало би його сьвяточна гармонія орґану. — „так лежали ви під серцем вашої матери, вона вас кормила своєю кровю, берегла і плекала вас у своєму тїлї. І се не байка, дїточки мої, се найсьвятїйша тайна і чудо, яке творить ся на сїй земли. Се є така тайна, що найбільші мудерцї клонять в покорі свої голови перед нею. Коли еї слухають і наймогутнїйші царі падають перед своїми матерями на колїна, і дякують їм за їх любов, котрою обдарували їх матері тодї, коли вони не бачили ще сьвіта. І тому не стидайтись любі дїточки, тих сліз, що котять ся вам тепер личком долів, бо се сльози вдячности і любови, а на таку вдячність і любов заробила собі ваша матїр тисячу раз у вас!

Але тепер хочу вам сю байку вже до кінця росказати. Через той цїлий час все ангелики бавили ся коло тої зьвізди і от одного вечера заглянув той самий ангелик, що приходив тодї до нас, знов до наших вікон і закликав всїх прочих ангеликів, котрі зараз посїдали навкруг зьвізди, а ріжок зьвіздяний, що був тодї відломив ся, знов виріс — а саме того вечера був він вже цїлий і чудно сьвітив на землю. А ангелики знову взяли ся за ручки і стали сьпівати так тихонько і так красно, що жаден чоловік на земли не міг так сьпівати; але то означало, що нам мала уродити ся дитинка, що матїр вже досить дала їй своєго житя і що вона вже може на сьвіт прийти. І ангелик знову злетїв на землю, але сего разу він вже не потребував сьвітла, щоби дорогу трафити і знов хухнув тричи на віконну шибку; а матїр вздріла его і еї так якось зробило ся, мов мала би умирати з того щастя, що їй мала дати ся дитинка, еї власна дитинка. А дитинка відриває ся від еї серця, мама омлїває і не бачить вже ангелика, але опісля очунює від тяжкого болю, а перед нею лежить дитинка і глядить на неї своїми великими зачудованими очима. А батько стоїть біля неї, бо то й его дитинка, а матїр усьміхає ся і подає ему ущасливлена дитинку в руки. І аж тодї чують вони обоє, як в небі ангелики сьпівають свою прекрасну пісню...

От бачите, дїточки, се та байка, і так приходять дїточки на сьвіт.

І я знаю, що підчас того, як я би сю байку вповідав, то дїти сидїли би дуже тихонько і безпечно задумали би ся, а матїр стояла би біля нас, дрожала би зі зворушеня і певно плакала би зі сьвяточної стидливости і щастя та тихонько, тихонько висунула би ся з кімнати. А дїти й словечка не промовлять, вони ледво що дихати будуть, так вилине на їх душі ся казка. А я возьму кожде на руки і покладу в ліжечко до суночинку; бо вони навіть їсти не схотять сего вечера. Навіть цїлком не потрібно їсти того вечера, котрого вони вчули історию своєго повстаня!

А матїр певно робила би менї того вечера викиди за мою правдиву байку, але я боронив би ся; бо такий мій погляд на виховане дїтий в нашім ясноокім столїтю і така байка, то по моїй думцї гарнїйша від всїх прочих байок. А наколи-б матїр вірити не хотїла, то я указав би їй на небо, як власне на землю паде зьвіздяний відломок, і шепнув би їй щось у вухо. І вона вже би певно мовчала...

Та ба... наколи-б ми мали дїти...

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхъ опускаєть ся на цінї процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Іїхлера і Синів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковиярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на білє, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. п. шкіряні товари.

Артикули до полюваня. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкциї і амуніция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше білє для стрілців системи Д-ра Лямана, шкарпитки, калєсони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacè. Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заволї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, заневняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (9—25)

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Ґрушкою“).

7 (—)

За вигідною сплатою по 50 сот. тиждневo з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (2—20)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїні

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

33 (6—24)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
* * * „Явдоха“ словіньска казка	—·24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—·20
О. П. „Хлопці садівники“	—·40
Омелян Попович „Розмови“	—·40
Корниль Н. Устиянович „Три цїкаві загадки“	—·40
В. Уміньский-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде еї конець.“	—.30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавский“	—·40
Ів. Бажаньский. „Пропасть“	—·20
Гаршин. „Малярі“	—·20
* * * „Зерна“	—·20
* * * „Котюзї по заслузї“	—·20
* * * Толстой „Два старцї“	—.14
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники.)	2·—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановский Мечислав. „Педаґоґіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ I. часть	—.60
„ „ „Гаврицук Методика“ II часть	2.—
„ „ „Як бідні збогатїли“	1.—
„ „ „10 казок для дїточок“	—.20
„ „ „Збірка законів“	.1—
Ів. Синюк. „Образки з житя“	—.20
Ом. Попович „Пів сотнї повісток“	—.60
„ „ „ „ „	—.50
„ „ „ „ „	—.40
Шпойнаровский Сергій. „Руска Читанка“ для II. кляси ґімн.	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—·40
„ „Порадник“ як закладати каси	—·20
„ „Буковиньска Русь“	2·40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскі“	—·20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—.20
Теодот Галіп. „Домашний писар“	1.—
Шігуляк Єротей. „Верховиньскі згадки“	2.—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—.30
Яр. Юлев. Семинарскі спомини	—·50

	К. с.
Євг. Жуковский: „Учебник рільництва“	4·—
Іван Франко: „Що таке поступ?“	1·20
Франчук: „Оферма“	—·20
Підеша: „Восток і запад“	2·—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—·30
Марченко: „Власна хата“	—·20
Яричевський: „Серце мовить“	—·60
Сильв. Яричевський: „На филях житя“	—·40
Сергій Шпойнаровский „Ausgewählte Schzewezenkos-Gedichte	—.50
Ярослав Весоловський: „Стефан Баторий а Русини	—.10

При замовленях книжок упрашає ся присилати на порто.

ОПОВІСТКА.

Отсим маю честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що я на себе перебрав і наново з найбільшим комфортом урядив

Каварню і реставрацию

(Hotel Metropole)

Маю на складї **окоцїмске і марцьове пиво бочкове, молдавскі і угорскі столові вина, зимні перекуски,** і веду **знамениту кухню.**

Принимаю замовленя на обіди і вечери.

Ретельна і скора обслуга. ⁂ Незвичайно мірні цїни.

Дякуючи Вп. Гостям за доперішне поперте і довіре яке оказали менї на давнім місци в реставрациї „Zur Buche“, маю надію, що і тут будуть мене відвідувати а тим самим дадуть менї спромогу до дальшого істнованя моєї реставрациї

пишу ся з глубоким поважанем

Бернард Цайґ

властитель каварнї і реставрациї „Hotel Metropole“.

36 (1—2)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 105. Чернівці, пятниця дня 3. (16.) вересня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і надежитість за інсерати платні в Чернівцях.

Vindobona locuta — causa finita!

Найвищим цїсарским рішенем із 11. вересня висловлено подяку кр. марш. Ів. Лупулови за его дотеперішну дїяльність а рівночасно покликано нових людий до сповнюваня найвищих автономних урядів у краю. *Буковиньским маршалком краєвим іменував монарх соймового посла бар. Юрія Василька, а віцемаршалком соймового посла д-ра Стефана Смаль-Стоцкого. Рівночасно появив ся цїсарский патент, скликуючий буковиньский сойм на 10. жовтня 1904.* На першім его засїданю зложать новоіменовані достойники обіт на руки вже нового президента краю.

І розпічне ся новий період в істориї Буковини. Ні, він вже розпочав ся. Розпочав ся із хвилею, як народ став осьвідомлювати ся, як дано можність, щоб его воля виявила ся свобідно на вні. Із виборчої урни виходить нова більшість, що на своїм прапорі виписала широкі *суспільно-економічні кличі*, які едино можуть повести Буковину на красший шлях.

Мира і труду вимагає наш край. Під сим прапором бороли ся при виборах „Вільнодумні" і ось із монаршого престолу паде placet для такої спасенної працї через іменоване найвищих краєвих достойників із поміж нових людий.

Маршалком стає прихильний селяньским змаганям бар. Василько, а его заст. таки син мужицтва др. Ст. Смаль-Стоцкий, який цїлий вік свій посьвятив для працї над буковиньско-руским селяньством. І так по довгих лїтах опинює ся маршалківска булава і в руках сьвідомого Русина, чим признано й становище, яке належить ся в краю довгі лїта кривдженій релятивній рускій більшости. Се признане наступило із хвилею, коли руский нарід проявив силу, із якою треба числити ся, якої не могли одолїти нїякі інтриґи анї перед виборами анї по них. А силу сю сотворила єдність усего народу, селяньства і інтелїґенциї та спільна праця. Єдність лише може бути й на далї запорукою, що Русини на здобутім становищи удержуть ся і будуть далї наперед поступати.

Іменоване нових достойників се примінене до нового фактичного стану краєвих відносин, і за се належне поінформоване центрального правительства про ті відносини пехай буде дяка краєвому президентови кн. Гогенльоге від усего нехтованого досї населеня Буковини, а передовсїм від нашого народу.

Суд Европи над указом із р. 1876.

(Дальше).

Проф. Анатоль Леру Болє,
з Парижа.

Я висловив уже й в часописи „L' Europeen" мій погляд на сумне положене Русинів, витворене царским указом з р. 1876. і — як то я виложив в дотичній статї (ч. 135) — нїколи не перестав протестувати против гнобленя Вашої гарної мови. Бо вже в р. 1877 указав я в нашій найвизначнїйшій часописи „Revue de Deux Mondes" на се розпоряджене росийского правительства та дав вираз обуреню всїх культурних людий на той напад на найсьвятїйше право народу, яким є свобідне уживане своєї рідної мови.

З того часу памятав я про сю справу і в кождім новім виданю моєї обемистої працї „L' Empire des Tsars et les Russes" І. т. указував на неї; так само і в III. томі, де я напятнував насильне поведене з тими Вашими зем'яками з царства польского, що остали вірними в унії з Римом.

Свобода мови і віри є справді — в моїх очах — одним з тих прав як великих так і малих народів, котрих не вільно нарушувати.

Я повтаряю, що завсїгди однаково інтересую ся Вашим народом. Спосіб, яким я в р. 1877 станув в его оборонї, довів мене до знакомства з проф. Драгомановим, котрий мене нераз навідував в моїй хатї у Virollay.

Вашу „Ruth. Revue" читаю тим більшою цїкавостию, що знаю, що ся часопись рускою справою заїкавила французский народ. Я сам згадую Вашу справу моїм ученикам в Ecole des Sciences politiques в Парижи так основно, що декотрі з них взяли ся до специяльного виучуваня положеня Вашого народу.

* * *

В „Europeen"-ї писав про сю справу д. Болє під заголовком „Із приводу Русинів і Росиї" ось так: „П. Редактор! Позвольте менї відповісти в „L'Europeen"-ї на питане поставлене національним комітетом у Відни.

На се питане, як гарно говорить „L'Europeen" і як се виказав в его числї із 4. червня д. Марбурґер можуть приятелї свободи дати лиш одну відповідь. Вони обовязані грімко осудити усю систему переслїдовань, якої вживає петербурске правительство супроти рускої мови, яка чи не найбільш гармонїйна із усїх славяньских мов.

Як се позваляю собі тут пригадати Русинам, то на те, аби показати, що у Франциї мають вони старих другів, а до того, щоб заінтересувати ся їх справою ми не ждали, аж на поклики їх комітетів або журналів, як „Ruthenische Revue". Відтак згадує д. Болє так само як в „Ruth. Revue" про оборону в нашій справі, яку він вів друком і живим словом, безупинно говорючи читачам і студентам „про гнет, якого жертвою являє ся в Росиї руска мова а вслїд за тим руский нарід". Дальше пише він: „Тут може й не місце на те, щоб говорити про відносини Поляків і Русинів в Галичинї, та що дотичить мене, я нїколи не переставав дорадждувати перším, щоб вони були більш великодушними і зтїдливими у відносинах до других. Я позволю собі в тій справі поручити як одним так *другим серию* етюдів одного із моїх трудолюбивих учеників д. Леро, які появили ся в сегорічних „Річниках полїтичних наук." Свої уваги кінчить д. Болє заміткою, що „братоубійча руско-польска борба" перейшла аж за океан, до Америки, де польскі дїти кричуть: Най жие Японїя а рускі знов: Най жие Росия!, „мабуть забуваючи про те, як обходять ся із їхною мовою в країнї, де іменем царя панує дд. Побєдоносцев і Плеве". (Ся замітка відносить ся до ам. кацапів, які уладжували в Америцї з иньшими славянами руссофільскі манїфестациї! — *Ред.*)

Полїтичний перегляд.

Відгук війни з Герерами.

Цїсар Вільгельм II. кінчить як пише „Journ. des Déb." проект таблички, яку будуть розсилати родинам нїмецких жовнярів, що погибли в кампанії із Герерами в полудневій Африцї. На тих таблицках буде зображений св. Юрій на кони, що в лївій руцї простирає лавровий вінок над пірамідою із прапорів, шоломів, труб і т. д. Під сим буде підпис „Памятка по (тут прийде імя покійного), що положив своє житє за цїсаря і вітчину". З лївого боку полишено місце на портрет убитого жовнїра. От війна з Герерами осирочує родини нїмецких підданих, а рівночасно дає їх цїсареви тему до артистичних проектів...

Кн. Фердинанд болгарский у цїсаря.

У вівторок о годинї 1-ій з полудня приймив цїсар Франц Йосиф І. на окремій авдиенциї кн. Фердинанда болгарского. Князя супроводив болгарский ґен. Марков в повнім мундурі. Ґен. Марков полишив ся в комнатї перед цїсарским кабінетом, а князя впущено самого до авдиенціональної салї цїсаря. Розмова цїсаря з князем, в чотири очи, тревала три чверти години. По тій розмові цїсар позволив собі представити ґен. Маркова. Пополудни о годинї 6-ій видав цїсар обід для князя в так зв. малій ґалериї шенбруньского замку. Віденьскі часописи кажуть, що ту авдиенцию у цїсаря за-

---

Лїкар Жбанков. 17)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря" В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Пенсия за сторонні посади виносить від 60—2400 кор. річно, а саме на 97 посадах від 60—600 карб., на 18 від 600—900 кар. і на 15 від 1000—2400 карб. І крім того усї лїкарі мають приватну практику. Рішуче не знаєш кого треба більше жалувати: чи отсих нещасненьких лїкарів, які не мають анї хвилини спокою через невсипущу любов до „страждаючої людскости", чи отсих страждаючих, які дуже рідко бачуть своїх змучених надмірною любовю лїкарів. На фабрицї трапивсь нещасливий випадок, який вимагає негайної помочи, а лїкар мешкає за 50 верств відтїль; родиля сходить кровію, а лїкар поїхав за сотку верстов навідувати зелїзничних хорих; лїжкові і амбуляторні хорі чекають в шпитали, а лїкар-професор викладає в унїверзитетї, або-ж студенти і хорі чекають а професор орлинує в шпитали. В дїйсности-ж, дїяльність комулянтів часто зводить ся до того, що прибічні їхні обовязки виконують фельчери, або й нїхто їх не виконує, треба тілько подивляти, як у таких лїкарів стає сьмиливости приходити скрізь, де вони мають посади, по пенсию... винагороду за ту величезну шкоду, яку вони роблять хорим тим, що не подають їм потрібної помочи і цїлому *закладови* — *фабрицї*, *школї* і так и., дбати о їх санїтарний стан, на що у них не стає часу.

Скільки заробляють лїкарі приватною практикою? Порахувати ее, розумієть ся, дуже тяжко, тим більше що багато лїкарів ховає се навіть від добрих знакомих і завжди схильні сказати меньше. От кілька значних прикладів. Про Захаріна говорено, що він заробляв далеко більше, нїж 100.000 карб. на рік; наші (розум. росийські) професори дістають також десятки тисячів, славні анґлїйські лїкарі заробляли річно [1]): Radcliffe 350.000, Mead 200.000, Baillie 450.000, Harford 550.000, а Brodil навіть 850.000 карб. Один американський хірург заробив практикою 5,000.000 долярів. Др. Shelton в Новому Йорцї за лїченє одного мілїонера дістав 87.000 дол., а другий відомий американський практик правив з спадкоємців неощика 191,864 карб. за 2200 візит по 87 карб. за кожду візиту. Нема що й казати, що такі неможливо великі гонорарі псують не лише тих, що їх дістають, їх окруженє, але й иньших лїкарів, розвиваючи в них завись і захланність до такої-ж самої швидкої наживи. Росийські звичайні лїкарі, після причинків д-ра Гребенщикова зарабляють мало, а саме 77 проц. з них дістає за приватну практику меньше 1000 карб. [2])

Угорські лїкарі по тих містах, де їх приходить по 1 на 750 чоловік, зарабляють більше: тілько 22 проц. зарабляє меньше нїж по 4000 корон (1000 карб.). 53 проц. від 4000—8000 кор. і 25 проц. поверх 8000 кор. Американські лїкарі (їх припадає по 1 на 600 людий) ще щасливійші в сьому відношеню, вони зарабляють пересїчно по великих містах 2000 дол., по середних 1500 і по селах 1200 дол.

До сього треба додати, що так у нас, як і за кордоном дивлять ся на платню належну лїкарям за їх труд зовсїм відмінно, не так як на винагороду иньших фаховців: багато — де-хто не вважає зовсім потрібним платити його і лїкарям приходить ся правити судом гроші у своїх пацієнтів. Росийські лїкарі в таких случаях найчастїйше махають рукою, вважаючи непристойним виточувати такі справи. Ось тому в нас такі справи дуже рідкі не стали звичайними, а на Заходї вони — звичайне явище, що між иньшими видно з справозданя за 1883 р. берлиньскої спілки для охорони прав лїкарів, яка веде такі справи: з 1882 року справ полишилось 1516 на квоту 35.928 мар., 1883 року знову почато 6073 справ на квоту 108.635 мар., з них простили лїкарі 645 справ, за 3941 додержано 71.105 мар. і т. и. Багато справ доводить ся облишати для бідноти пацієнта, що ще раз доводить цїлу ненормальність постанови лїкарської справи за кордоном, де бракує громадскої медицини і лїкарям доводить ся розплачуватись за цїлу суспільність — робити за дурно. Мало того, такі справи забирають багато часу і чинять чи-мало неприємностий, усїляких зайвих виявлень для обох сто-

---

[1]) „Врач" 1884 N 39, 1889 N. 25, 1888 N. 30, 1891 N. 20, 1884 N. 9, 1885 N. 18, 1900 N. 10, 1900 N. 23.

[2]) 1000 карб. = 1250 римських.

вдячує кн. Фердинанд посередництву анґлійского короля Едварда, котрий мав вставити ся за ним у цїсаря Франц Йосифа І. Цїсар, нарадивши ся з ґр. Ґолуховским, згодив ся на удїлене авдиенциї, болгарскому князеви. Кн. Фердинанд хотїв бути принятий тому, аби лично пересьвідчити цїсаря про миролюбивість болгарскої политики. Князь мав заручити цїсареви, що болгарске правительство постарає ся о здавлене дїяльности революцийних комітетів болгарских в Македонії. Цїсар приймив то заявлене кн. Фердинанда з вдоволенем. По полудни віддав цїсар візиту кн. Фердинандови.

Росия й Японія.

Ситуация в Манджурії.

Із Льондону телеґрафують, неначе маршалок Ояма заявив, що Куропаткін находить ся в прикрім положеню і вже зрозумів, що его справа програна.

Операциї Курокого.

Бюро Райтера доносить, що до Токіо надійшов уже звіт Курокого про его тяжкі операциї за час від 28. серпня до 5 вересня: Армія Курокого терпіла в тім часї безвинно великі недостачі, бо Росияни відтяли всї полученя і довіз поживи. Одного разу не дістало вийско через 24 години ані напою ані поживи і мусїло заспокоювати голод малою скількостию сухого рижу. Підчас борби в ночи 30 серпня коло Гайчен осьвітили Росияни поле борби рефлекторами і спрямували на Японцїв страшний огонь. В середу обсадили Японцї, відперши российский атак, височину положену недалеко копальні в Янтай, що протягає ся пасмом на захід до Таяс. На другий день розпочала ся знов борба артилериї. Японцї пересунули ту колюмну, що стояла в Пеншіку до Пінтайфу. Тут полишив ся один віддїл, а решта вийска пішла дальше на захід. Центрум японьскої армії заняло після того височину на захід від Гайінґтай і лише з трудом єї удержало, бо вона була виставлена на сконцентрований японьский огонь. Росияни обстрілювали центрум і праве крило японьске рівночасно із обох боків. Японьска артилерия мала дуже некорисне становище і понесла великі страти. В пятницю (2. вересня) три российскі бриґади заатакували японьске праве крило і центрум. Їх відбито лише тому, що лїве крило японьске прибуло в пору із помочию.

Манджурскі оселї.

„Фанза“ — лїпянка манджурского мужика зроблена із глини й соломи. Вікна звернені на полудне і місто шиб заосмотрені перетовщеним папером. Попри стїни тягне ся щось таке неначе лава із масивної глини. По під ню йде рура від печи, що огріває сю лаву сповнюючу рівночасно функциї ліжка. Посеред „фанзи“ жевріє вугля, при якім варить ся страви а головно чай. Повали в хатї нема, а з даху висять вязанки рижу, пантофолї, сушена риба, лахманї і т. д. Під одною стїною находить ся щось похоже на вівтар а імено ріжні статуї Будди в видї товстопузого Хінця. Перед тими статуями стоять в деревляних лїхтарях червоні сьвічки, а біля них мисочки на жертви. Кількадесять таких фанз творить манджурске село, у якім є ще й сьвятина — також фанза як иньші, лише окружено валом і плотом з соломи й глини.

Хлїба! Хлїба!

(Із „военних образків“ Вол. Немировича Данчека).

Я лиш що вернув ся із позиций змордований, змучений і менї — совісно. Право- і лїворуч ідуть люди, що мають більше від мене право на віддих. Вони зовсїм сколочені. Сї люди від десяти днїв не знають справжнього спокою. Та тут важна не лиш утома. Ось утомлені, що ледви держуть ся на ногах, стають, і жадібно дивлять ся на нас. В ваґонї, що сповнює ролю салдатскої їдальнї є салдатский борщ:

— Чого тобі голубчику?

— Хлїбця би.

Даю йому гроший.

Не хоче.

— Покірно дякую. Менї би хлїба треба... Вже другу добу не їмо. Ми роздали все, що у нас було. Наші салдати — також. За годину в цїлім потязї не стало й кришки хлїба, а люди із дальших позиций, куди нїяка інтендатура не змогла доставити поживних средств, все йшли і йшли і просили одного лише „хлїбця“. І нїхто не бере гроший. Тільки й чуєш, що напружені, жалібні, умолюючі проханя: „хлїбця!“

Над'їзджає другої днини стїйчик.

— Ваше високоблагородіє! Позвольте хлїба!

— На маєш!

— А ще трохи — мене він нерішучо.

— Вже досить.

— Для мене досить... Але для капітана — вказує він на верхового офіцира, що відвернув ся від нас.

— Нехай же він сам приїде.

— Вони не приїдуть.

— Чому?

— Їм нїяково.

Йому дають для офіцира хлїба і вареного мяса.

Той з далека кланяє ся і ми бачимо, як зненацька радощі озарили його лице.

Незабаром приїзджає із поза кількох верстов С... офіцер ґен. Міщенка.

— Ради Бога. Ґенерал не має що їсти. Дайти що-небудь.

Наші дїлять ся, чим можуть: пів бутельки „водки“, хлїб, мясо, трохи консервів.

Офіцир прямо одушевлений. Навіть руки дрожать, а весь він у румянци.

— Спасибіг! То радість. Буде чистий празник. Ми вже місяць чогось подібного не бачили.

І мало не танцює на сїдлї. Не відпочиваючи, летить з поворотом, несучи дорогоцїнний набір.

Один приставший офіцир примістив ся коло нас.

Просимо обідати — що є.

Дякує.

— Я вже забув, як їдять... тихо, тихенько говорить він.

— Чим же ви жили?

— Чаєм.

Весь хорий. Дрожить... На чай накинув ся, а у самого — молоде, гарне лице і зуби такі величаві, що ними кости перегризби.

Другий офіцир кинув ся на салдатский „зразок“ з такою жадобою, що у мене мало сльози не ринули із очий.

— Такої розкоші ми вже давно не бачили!...

Чи ви бачили коли, як люди пють воду з брудних, вопючих калуж повних пуголовиць і всякої повзаючої нечисти? Приїзджайте сюда і подивіть ся. Подивіть ся, як із запліснїлого хлїба зітруть зелену плїснь так, що й кусочка не урвуть і їдять з апетитом, як пожирають мясо, покрите сїрим налетом — та ще й Богу за се дякують. Є консерви; бляшанки роздуті, стали випуклими. Пробеш їх — відти бе смердячий ґаз. Дадуть йому вийти і їдять та ще й підхвалюють. Інтендатура уладжена в теперішну війну знаменито, як порівнати єї із війною турецкою 77—78 рр., але там де вона не може доставити своїх засобів, або де попаде ся непоміркований офіцир із резерви, що вимагає формальностий, яких нїяк сповнити, там справа стає поганою. *(яв.)*

До Вп. Руского учительства вашківского виборчого округа.

Коли вже минула виборча борба, котра закінчилась повною побідою „Вільнодумного Союза“, чую ся спонуканим сказати пару слів заяви, які диктує менї совість, а то тим більше, що Вп. Учительство через цїлий час виборчої акциї — з поминенем власного кандидата — щиро і енерґічно працювало для мене — висланника з мужицкого стану і в першій мірі учительству належить завдячити, що шалена аґітация ворогів просьвіти і поступу не взяли верху над щирими змаганями українсько-рускогого народу.

Роблю се як раз тепер — вже яко посол, щоби нїхто не підозрівав мене про нещирість моєї заяви, що могло-б статись, як я еще був кандидатом.

Я глубоко переконаний, що економічний стан народу є тїсно звязаний з просьвітою і нарід лиш тогди може піднестись з економічного занепаду, коли народне шкільництво устроїть ся так, щоби заспокоювало всї его просьвітні потреби. Очевидно до сего пожаданого стану лиш тогди можна дійти, коли належито ситуоване учительство буде могло весь час присьвятити научно-виховавчим справам, коли не буде змушене шукати иньших жерел доходу і тратити сили і час на їх здобуване.

Отже я, яко заступник народу, що бажає ему а тим самим і цїлому краеви лиш добра, — чуюсь обовязаним при кождій нагоді по всїм моїм силам попирати шкільництво і учительство, бо я переконаний, що весь селяньский стан думає так само як я.

З поважанем

Тодер Левицкий

посол до сойму краєвого.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. вересня 1904.

Із буков. видїлу краєвого. Нинї о год. 10. пер. пол. передав б. краєв. марш. всї аґенди членови вид. краєв. і новому заст. марш. проф. др. Ст. Смаль-Стоцкому а відтак розпращав ся із усїми урядниками. Як зачуваємо Екс. Лупул розпращає ся взагалї із Буковиною, переїзджаючи на сталий побут до Відня.

Від видїлу „Буков. Бояна“. Проба мішаного хору відбуде ся в понедїлок 19. с. м. точно о год. **7**-ій вечером. Просимо о комплет і точність. — За видїл: *М. Левицький.*

рін [3]), понижують лїкаря перед публикою і взагалї цїлу справу помочи страждаючим становлять на промисловім ґрунтї. Лїкар, намість бути другом родини і хорого, є ворогом, якого старають ся ошукати не лише в платї гонорару, але й розповідженю своїх тайн і т. и. потрібних для правильної діяґнози лїченя: не можна-ж справдї довіряти людинї, яку вважаєть ся лише ремісником, з якою завтра позиватиметь ся. І дїйсно тепер лїкарі й публика усе більше дїлять ся на ворожі табори, а тому à la guerre comme à la guerre...

Страждання хорого й труд лїкаря не можна виносити на базар, робити їх предметами попиту і пропозициї, гонорар, приватну практику і взагалї усї грошеві угоди хорого з лїкарем, повинно знищити, медична поміч повинна бути безплатною і справою з громадскою орґанїзациєю. Розуміють ся, заздалегідь можна сказати, що не тілько лїкарі, маючі велику практику, але й середні лїкарі віднесуть ся згірдно до сїєї пропозициї: в них так уїлась привичка діставати, почувати в своїй руцї після кожної ві-

[3]) Завважимо для куріозу, що самовбийцї, яких лїкарі повернули до житя й вилїчили, звичайно відмавляють платити гонорар лїкарям за непрохані прислуги.

зити „де-що“, що зрезиґнувати з сього дуже тяжко, а до того-ж ми після своїх поглядів на винагородженє не далеко зайшли від нерозвиненої части публики, на пр. від слуг, які не так цїнять свою пенсию й правильне піднесенє їй, як усїлякі нагороди і случайні доходи. Так і служачі лїкарі: піднесїть їхню платню до конечної норми, обумовленої звичайними потребами — що й спостережено не раз — і все-ж таки вони не зрезиґнують з приватної практики, поки не знищить ся саму можливість її.

XIII.

В. Вересаєв мало порушив питанє про практику, але, як художник, дав два яскраві образи, які показують на ненормальність істнуючої системи плати. Три карбованцї, які він дістав за візиту до жінки урядника, що померла, палили його кишеню. „Яким брутальним різким діссонансом увірвали ся вони у їхне горе! Я уявляв собі, що так у мене перед очима умерла жінка — і в той час шукати якихось трох карбованців, щоб заплатити лїкареви! Та коли-б усї лїкарі були ангелами, то саме се плаченє їм за поміч тодї, коли, здаєть ся, цїлий сьвіт повинен завмирати від горя — саме се гідно викликати гидливе й вороже чутє до них“. „О, ся платня! Кілько часу треба на те, щоб хоч трохи привикнути до неї! Кождий крок твій зазначуєть ся карбованцем, брязкіт сих карбованців усе стоїть між тобою а страждучим чоловіком. Скілько утруднень викликає він в відносинах, як часто перешкаджає роботї, вяже руки... Далї автор каже, що з початку усяка платня страшенно тяжіла йому, принижувала його в своїх власних очах, брудною плямою лягала на його дїло. Платня — се лише сумна конечність, і чим меньше вона мішатиметь ся до відносин між лїкарем а хорим, тим лїпше; вона робить сї відносини неприродними, напруженими і часто цїлком звязує руки“.

Після таких палких і глибокосправедливих слів, природним було чекати, що В. Вересаєв висловить ся за знищенем приватної практики й переміною способу винагородженя лїкарів, але він обмежуєть ся самими дотепними скаргами на ненормальне становище лїкарів, які с а м і повинні подавати иньшим поміч за дурно і кінчить такими заспокоючими для лїкарів словами: „За свою працю лїкар, як і кожен робітник, має право діставати нагороду й йому нема чого встидатись сього; йому нема чого брати платню нотай, соромлячись, немов який небудь ганебний незаконний хабар“.

Се н е р о з в я з а н є п и т а н я і н е з а с п о к о є н є, а повне заперечене усьому, що сказав він про платню: най мішають ся ті самі неприродні відносини, най лїкар далї підтримує гидливе й згірдне відношенє до себе публики, най платня лягає брудною плямою на лїкарську справу й принижує лїкаря в своїх власних очах, най ся платня о стілько зіпсує лїкаря, що він почне бачити намість хорих гонорарі, най нарештї гуманна справа лїченя хорих стане справою наживи, яка не спиняєть ся перед жадними способами добуваня гроший з людських страждань! Кажемо знову, що се не є розвязанем питаня, і вже самий той факт, що платню лїкареви даєть ся і береть ся „тайно й соромливо“ показує, що сей спосіб винагороджуваня лїкарів є ненормальним; адже усї ремісники й усї служачі, а між ними й лїкарі, одержують своє винагороджене і пенсию отверто і не соромлячись. В чому-ж тут ріжниця? Коли купуєть ся яку-небудь річ або навіть працю зреалїзовану в формі певної видимої роботи, кожен покупець бачить й цїнує те й

Личні вісти. Пос. Николай Василько виїхав з Чернівців за границю. — Дир. почти Осип Пощ повернув із урльопу і обняв з днем 14. с. м. урядоване.

Із кругів військових. Цїсар надав капітанови I. кл. Іванови Мінкушови 22. пол. піх. обор. краєв. в Чернівцях із із нагоди его власновільного переходу в стан супочинку характер майора ad honores із увільненем від такси і наданем лицарского хреста Франц-Йосифового ордену.

Доповняючі вибори до ради мійскої. Виборчі лісти до I., II. і III. кола виборчого вже зладжені і виставлені в президияльнім бюрі до публичного перегляду для евентуальних реклямаций, які можна вносити в речинци між 3. а 10. жовтнем.

Жіночий виклад. В пятницю дня 16. с. м. виголосить віденьска журналїстка, п. Вільгельміна Мор відчит про „Жіночий рух в сьвітлї міжнародного жіночого конґресу в Берлїнї 1904 р.“ Відчит відбуде ся в замкненім павільонї Ґрудера, де доси гостило „Орфеум“. По відчитї спацеровий концерт військової музики 41. п. п. Цїни місць I. р. 2 кор., II. р. 1 кор. 20% чистого доходу призначено на *черновецке ратункове товариство.*

Віче буковиньских учителїв відбуде ся в недїлю дня 18. вересня о 11. год. пер. пол. в „Ґімнастичній сали“ в Чернівцях (ул. Йосифа ч. 10.) із отсим порядком дневним: 1. Реґуляция учительскої платнї (реф. Ю. Петровский), 2. Школи для нац. меньшостий (реф. М. Кісанович), 3. Нова орґанїзация шкільництва і науки та реформа учительского образованя (реф. Кіпер мол.). 4. Орґанїзация буковиньского учительства (реф. Дубенски).

Почта на виставі. На час господарскої вистави, що буде тривати від 22. до 27. вересня уладжує ся на виставовій площи окремий уряд почтовий із назвою „Чернівцї — виставова площа“, який буде приймати всякі посилки а також буде мати публичну телефонїчну стацию.

Урядова мова в бук. судах. Мінїсерство справедливости розпорядило. щоби буковиньскі суди вживали від теперт коверт із рецепісами заосмотреними в написи в трех мовах: рускій, румуньскій і нїмецкій.

Із черновецкого унїверситету. Найвисшим цїсарским рішенем із 26. серпня іменовано надзвич. проф. доґматики др. Василя Ґайну і надзв. проф. церковнослав. мови і лїт. др. Евгена Козака звичайними професорами богословского видїлу чернов. унїв., *а дня* 13. с. м. іменував цїсар надзвичайного проф. др. Раймунда Кайндля, який немало своїх праць посьвятив також і змальованю побуту нашого народу, *звичайним професором* австрийскої істориї на тут. унїв. — Проф. др. Альфреда Гальбана *іменував мінїстер просьвіти* членом правничої еґзамінайної комісиї для державного іспиту.

Конкурси виписані до 30. с. м. на місце надучителя у Вербівцях (Кіцманьского повіту) і на управителя школи в Острі (Вашківского повіту) з рускою мовою викладовою.

Штекель—Бежан. Дневникар, що хоче виступати проти промахів і надужить „можних сего сьвіта“ а до того полишений на інформациях посторонних людий, яких правдомовности сам рішучо *не в силї провірити, мусить попадати у* дуже прикрі ситуациї, тим більше, коли ще его особа має впасти жертвою мести ворожої партиї. Оттаке скоїло ся було і з ред. „Bukow. Post“, якого за поміщенє звісної нотатки про прот. о. Бежана засуджено свого часу на 3 місяцї арешту заостреного постом. Сей присуд однак ізза многих недостач найвисший трибу*нал зніс так що до вини як і що до кари* дня 9. VII. с. р. Нова розправа в тій справі вже не відбуде ся, а справу полагоджено в дорозї мировій. П. Штекель маючи тепер переконанє, що отся нотатка основувала ся на неправдивих інформациях зложив тепер ось таку

Заяву.

В справі „Виборчого образка“ поміщеного в 1487 ч. „Bukow. Post“ із 6. серпня заявляю без обиняків, що він зістав поміщений в моїй часописи лише на основі неправдивих інформаций та що він зовсїм неправдивий. А що Веч. о. Омелян Бежан міг справедливо почувати ся его змістом зобидженим, проте виявляю тут публично мій жаль із сеї причини, що названа нотатка появила ся в моїй часописи.

Чернівцї 10. вересня 1904.

Моріц Штекель.

Із кругів лїкарских. Наш краян др. Р. Мінцер, який довший був занятий на клінїках професорів Гаєка і Шреттера, осів у Абазиї як специялїст в недугах горла, ями устної, гортани, носа і грудий.

Самоубійство. Дня 10. с. м. відобрав собі житє у Львові револьверовим вистрілом Ізидор Ваґнер, концепіст скарбовий в Радівцях. Денат полишив пять листів а також бажанє, щоб его поховати після католицкого обряду. Причиною самоубійства мала бути невилїчима недуга.

Товариство Січ в Юрківцях складає отсим найгорячійшу подяку Вп. п. Петрови Войновскому, що подарував на товариство 2 кор., а Вп. п. Юріеви Бурикови за 16 книжочок в вартости 5 кор. Спаси Біг за отсї дари. — За товариство „Січ“ в Юрківцях. *Юрій Князький*, кошовий.

Утік зі школи. Із румуньского інтернату пропав 10. с. м. чотирнайцятьлїтний Александер Балошескул. Збіглець є середного росту, чорнявий, ходить в мійскім убраню.

Загальні збори Січи у Драчинцях відбудуть ся у недїлю дня 18. вересня.

Напад на каравану, що везла золото, виконали мароканьскі розбійники в 25 милевім віддаленю від Танжеру біля Акбалябри. Золото везли мули, та в руки розбійників попав ся лише один, що віз із собою 6000 пястрів. Прочі мули враз із набором уратовані.

Війна з Япониєю дала ся в знаки і київским торговельникам церковними річами й самим монастирям, бо скількість богомольців, а разом із тим і доходів із них значно підупала. До Успенія Богородицї заходило звичайно в Лавру до 12 тисяч богомольців, а сего року приїхало їх ледви 6.000, через те втратила Лавра бодай яких 25—30 тисяч карбованців, які звичайно бере із богомольців під всякими претекстами.

Против страйку. Один богатий фабрикант в Мерідіян (Міссісіпі) висадив динамітом всї свої фабрики й заявив, що „не буде робити нїяких інтересів“, бо не хоче робітничого страйку. От радикальне средство проти страйку — але „американьске“!

Американьска спадщина або 274 мілїонів долярів дістане ся в удїлї однїй жидівскій родинї в полудневій Угорщинї. Богатий промисловець американьский Емануїл Ґутгард вибрав ся був перед 40 лїтами до Америки як зовсїм бідний чоловік. Перед 14 роками умер, полишивши по собі 37 мілїонів долярів. За той час сума зросла до висоти 274 мілїонів; так рідня его зложена з 8 голов сестер і братів помастить собі гарненько зголоднілі жолудки.

Нові почтові значки. Ц. к. мінїстерство торговлї завело отсї зміни в зовнїшнім виглядї почтових значків від квоти 1 до 60 сот. Почтові значки від 1—6 с.: числа, які представляють вартість марки, будуть поміщені в колїсцятах на чотирох рогах значка; закраска чисел така як закраска значка, поле біле. Почтові значки від 10—30 с.: числа поміщені в квадратах; закраска чисел чорна, поле біле. Почтові значки від 35—60 с. числа з закраскою білою поле з закраскою самої марки. Значки 40-сотикові будуть кромі того закрашені на фіолетово, щоби їх лекше можна було відріжнити від 35-сотикових. Змінені в той спосіб значки будуть видавати ся аж в міру зужитя значків давної емісиї.

Нещана пригода в горах. Недалеко Айрольо, в Швайцариї, найдено сими днями трупа капітана італїяньского ґенерального штабу бар. Сальватора, котрий упав із скали високої на 200 м. і погиб на місци. При трупі найдено записки і пляни, з котрих показало ся, що капітан Сальваторе займав ся відрисовуванем швайцарскої твердинї на горі сьв. Ґотгарда.

Величезний пожар лїса. З Ґельбезанде, в Меклембурґії, доносять, що онодї вибух там в двох місцях рівночасно великий пожар лїсів, котрий удало ся спинити аж вчера по полудни. Члени княжого двора разом з нїмецким наслїдником престола, котрий там тепер перебуває в гостинї, брали живу участь в ратованю.

Еміґрация до Америки. Статистичне бюро в Вашінґтонї виготовило вже спис еміґрантів, котрі прибули до новойорского порту в місяцях маю і червни с. р. З того спису показує ся, що в маю приплило до Нового Йорку 662 Русинів, котрі мали при собі 7417 долярів, Словаків 2116 з маєтком 39.527 долярів. Найбільше прибуло в тім місяци полудневих Італїйців, бо аж 14.359 з маєтком 221.647 дол., а найменше Филипинців, бо лиш 1 з 164 дол. Всїх разом *прибуло в маю* 76.312 з 1,931.556 дол. В червни прибуло Русинів 770 осіб з 8976 дол., Словаків 2432 з 45.509 дол. Найбільше в тім місяци прибуло Жидів, мабуть задля війни, бо 12 424 з 209.666 дол., а Филипинців знова лиш один з 506 дол. Всїх разом в місяцю червни прибуло 56.411 з 1,615.621 дол. Треба зазначити, що за Русинів уважають *лише* тих, котрі походять з Галичини, а угорских Русинів зачисляють до Словаків.

Національна нетерпимість. Онодї відбувала ся в краєвім карнім судї у Львові розправа перед трибуналом судиїв присяжних, в склад котрого входив також п. Кость Паньківский, директор руского Союза кредитового. По відчитаню звісної роти присяги, очивидно *в язицї польскім*, п. Паньківский попросив президента, що проводив розправі, п. Пшилуского, щоби з огляду на важність самої справи та її лїпшого зрозуміня, повторив для него виголошену присягу як і поясненє пониманя обовязкождого судиї в виконуваню справедливости — по руски. Президент Пшилуский відмовив сему оправданому доманганю, заявляючи, що присяжний судия є підчинений нормам внутрішного урядованя в судї і як иньший судовий урядник обовязаний користуватись також мовою „урженд**о**вою“, супротив чого п. Паньківский відмовив зложеня присяги. Трибунал по довшій нарадї візвав п. Паньківского зложити присягу по польски і загрозив гривною 50 кор., а коли сей опять відмовив, мотивуючи се в відповідний спосіб, през. Пшелуский наложив на п. Паньківского гривну в квотї 50 кор. і увільнивши его від розправи, покликав на его місце одного із заступників. Против сего засуду п. Паньківский вносить відклик до висшої інстанциї.

Всесьвітні вистави не є специяльностию нових столїть. Таку виставу був уже уладив египетский король Птоломей VI. 180 лїт пер. Хр. Ще цїкавійша була вистава уладжена звісним татарским володарем Тамерляном 1404 р. На неї прислали були незчислимі держави свої вироби й твори штуки, а все потапало в мори цьвітів. Для предметів *вислевлених побудовано* тодї аж 500 амфітеатрів. Вистава була така величава, що нею захопив ся сам Тамерлян і для виживленя гостий спалив на кухонні потреби цїлі лїси, а вкінци на час еї триваня зніс ріжницї станів між людьми. А те все так радувало людий, що перебирали ся за зьвіряг, і знаменито їх наслїдували. Передовсім удавало ся се дївчатам, що виступали як кози...

иньше, рішає сьвідомо чи те, що він купує, відповідає його бажаням і вимогам. Купуючи-ж лїкарську працю, публика не знає, за віщо вона платить, бо-ж приїзд і зужитий лїкарем час, складають найневажнїйшу часть його працї — цїла вага в лїченю, а як ведеть ся се лїченє, чи як слїд, чи нї, чи старанно чи недбало, анї хорий, анї оточенє його оцїнити не можуть, і їм доводить ся платити лїкареви навіть тодї, коли хорий умер. А ми-ж не платимо, міркує публика, а навіть *правимо звороту* шкоди у кравця, коли він зіпсує дану йому материю! Друга відміна ще важнїйша: хороба є нещастєм і в сьому нещастю хорий часто зовсїм не винен, а винні або явища природи, яких ми ще не можемо подолати, або частїйше цїла суспільність, що витворила такі ненормальні умовини, що безлїчи людий доводить ся жити й працювати при шкідливих і хоробoтворчих умовах. Коли-ж хороба кожного є так чи инакше провиною усїх, то цїлком природним є те, що всї й повинні відповідати за одного себ то санїтарна і лїчебна справа повинні бути загальним обовязком. Без громадських лїкарів нїколи не можна як слїд управильнити відносин лїкарів до хорих; всїлякі примусові закони про таксу за лїкарську працю не принесуть користи анї хорим анї лїкарям і їх завжди легко обминути обом сторонам.

Розглянемо докладнїйше, як відбиваєть ся приватна практика на лїкарях і суспільстві. Ми вже висше зазначили, що ненормальність відносин публики до лїкарів і цїлої лїкарської справи обумовлена двома головними причинами — недокладностию і недоскональностю медицини і браком знаня і досьвіду в декотрих, надто починаючих лїкарів; не меньше сих двох причин винна і трета — грошеві рахунки лїкарів з хорими в так званій приватній практицї.

Який же настрій і інтереси лїкаря-практика? Людина мусить жити із карбованцїв й копійок, які дістає безпосередно від хорих, і, щоб не вмерти з голоду, мусить бажати, щоб були хорі, багато хорих і щоб вони волїли його, а не иньших лїкарів, одно слово — торговля з її попитом і пропозициєю. Відразу витворюють ся нездорові небажані умови — ґрунтувати свій гаразд на нещастю й хоробі иньших.

(Далї буде).

НАУКА, ШТУКА, ЛЇТЕРАТУРА.

„Промінь“. Зміст 18. числа: Задача орґанїзациї і станового орґану руского учительства. — Реґуляция учительскої платнї. — Проблем сексуальний в школї. — Всячина. — Надіслане.

„Молодіж“. Зміст 9. числа: До працї, Amicus. — Розмова небіжчиків, F. Copée. — Казка о японьскім каміняри, Мультатулї. — Моя борба о образованє, B. T. Washington'а. — Жарт і правда. — Загадки і питаня. — Переписка редакциї.

„Дзвінок“. Зміст 17. числа: Сотик. — Котик і дротики до робленя панчіх. — Товаришки. — Похорон канарка. — Радісні хвилї. — Праця і забава.

Лїтературно-науковий Вістник 1904. Річник VII. Том XXVII. Книжка IX. за вересень містить: Часть белетристична: Б. Грінченко: Леандро; I. Франко: Конкістадори; Ганна Барвінок: Садовнича школа; Ольга Коренець: У тїнях ночи; Надія Кибальчич: З малих краєвидів; Незнайома: I. Перший снїжок, II. Стріча; Павло Барвіньский: На занехаяній ниві; Редіярд Кіплїнґ: Три казки; Антонїн Сова: Анна; Казимір Пшерва-Тетмаєр: Із Фраґментів; Г. Гайне: Із поезий. — Часть наукова: др. Евген Олесницький: З перед четвертини столїтя; Іван Раковський: Вплив цивілїзациї на людські нерви; I. Франко: Східно-західні непорозуміня; П.: В справі перекладу Сьвятого Письма; Хроніка і бібліоґрафія.

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхопускаєть ся на ціну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Циліндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітий.

Краватки і білє після найновійшої анґлійскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних краскахнайліпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на білє, парасолї, кошики на начиня, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до полюваня. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкції і амуніція.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дітий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найліпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дітий, найліпше білє для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найліпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дітий.

Щітки і гребіні. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дітий.

Маючи поверх 20-літну практику в тім заволї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надію що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, заневняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦІНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (10—25)

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальопові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (3—20)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій ціні

в друкарні

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (7—24)

37 (1—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пендзлїв, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товщів, артикулів технїчних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до праня і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки електричні,** домові лїхтарнї, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цінники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

ОПОВІСТКА.

Отсим маю честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що я на себе перебрав і наново з найбільшим комфортом урядив

Каварню і реставрацию

(Hotel Metropole)

Маю на складї **окоцїмске і марцьове пиво бочкове, молдавскі і угорскі столові вина, зимні перекуски,** і веду **знамениту кухню.**

Принимаю замовленя на обіди і вечері.

Ретельна і скора обслуга. ✣ Незвичайно мірні цїни.

Дякуючи Вп. Гостям за доперішне поперте і довіре яке оказали менї на давнім місци в реставрациї „Zur Buche“, маю надію, що і тут будуть мене відвідувати а тим самим дадуть менї спромогу до дальшого істнованя моєї реставрациї

пишу ся з глубоким поважанем

Бернард Цайґ

властитель каварнї і реставрациї „Hotel Metropole“.

36 (2—2)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 106. Чернівцї, недїля дня 5. (18.) вересня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З краєвої полїтики.

Квестия зміни личности краєвого президента набирає на жаль виглядів певности. Іменованє нового краєвого президента наступить вже в перших днях слїдуючого місяця, оттимто й не від річи буде познакомити ся із особою загально вказуваного наслїдника кн. Гогенльоге, гофрата д-ра Октавіяна Реґнера фон Бляйлебена. Чоловік він молодий ще, має всего 38 лїт. Родив ся 25. листопада 1866 в Бернї, де єго батько був професором технїки. По покінченю шкіл середних і правничого видїлу вступив до полїтичної службі. Кариєра єго в сїй царинї розпочинає ся аж із настанєм Керберового мінїстерства. Від 1897 р., коли др. Реґнер-Бляйлебен був звичайним комісарем староства, перейшов за кілька років усї щеблї урядничих аванзів аж до гофрата. В мінїстериї славить ся він як незвичайно способний урядник адмінїстрацийний.

* * *

Ще сойм і не зібрав ся, а буковиньска Польонія вже грозить, що він буде неспосібним до позитивної працї „бо в обецних варунках — як пише „Gaz. Narodowa“ ч. 211. — анї мислець о тим можна, би мнейшосьць сеймова моґла і хцяла поддаць сен волї венкшосцї“. Потомки шляхотско-анархістичної Польщі грозять, що не дадуть ладови оцарити ся на Буковинї, а рівночасно мають ту.. відвагу закидувати кн. Гогенльоге, що „єго дзелем ест так вельке розпаношене сен на Буковінє радикальнеґо руху рускеґо і сіоністичнеґо“. Отже ті самі ворохобники — зайди, які хотять заколотити мир між автохтонним населенем краю ще сьміють комусь приписувати якийсь радикалїзм?! Каже дальше „Gazeta Narodowa“ що буковиньскі Поляки не будуть жалувати з причини „тих прогрішений“ за кн. Гогенльоге. За се признанє треба їм бути вдячним, вониж ним розоблечують своє інтриґантство, від якого „Gazeta Polska“ недавно відхрещувала ся. І той сам облудник, що хоче спинювати соймові наради, потрібні для ратованя краю проливає кількадесять стрічок низше сльози над тим, що прийдуть спори між автохтонними народами! Нема чого лякати ся сього. Народи автохтонні не мають чого зводити колотнеч, бо представники всїх народів з'єднали ся у „Вільнодумнім Союзї“ для позитивної працї для добра усїх народів і тої згоди не розібє нїхто. На тих, що жили лише колотнечами, видала цїла Буковина засуд при виборах. А й нинї є ще на те сила, аби провчити польских інтриґантів. В тій точцї всї буковиньскі народи зединять ся, щоб як пише „Buk. Post“ „оборонити ся проти плянів малої горстки галицких емісариїв, аби з Буковини зробити польский пашалик“. Поляки не можуть собі дати ради, тому, що „Русїном позвольоно побавіць сен в ґосподажи краю“. Із сего йдуть всї їх зрозумілі жалї і „утисківаня“. Одно лише незрозуміле, як можуть вони мати ще чоло кривдувати на невдячність Русинів супроти Поляків у Галичинї, які з ними так „справедливо“ поводять ся! Чи се кпини, чи що? Ба, Поляки удають жертвенних козлів і ждуть коли правительство заспокоїть їх бажаня, висловлені през. „Koła polsk-ого“ на Буковинї п. Пасакасом д-ру Керберови. А ті жаданя такі „справедливі“, що Поляки хотїли би нї меньше нї більше лиш того, щоб завести у нас галицкий лад, аби всї дїти вчили ся по народних школах „найпенкнейшеґо єнзика на свеце“, бо польским дїтям не дїє ся там нїяка кривда. Всюди де є вимагане правом число польских дїтий, польскої мови вчить ся. Вчуть єї по богато селах, де навіть нема й половини вимаганого числа і вчуть єї по черновецких ґімнезиях. Крім сего мають Поляки свого інспектора шкільного, але й тут бачуть вони свою кривду. Хотїли би ще польского лекторату на чернов. унїверситетї, не добачуючи того, що польска мова не є тут краєва, тож урядники мусять вперед вміти мови краєві. Але „вопль“ кривди піднимамати вигідно хоч на жаль — безцїльно.

„Защитниця“ народної просьвіти.

„...gemeine Lügen-Zeitung“ забавила ся в защитницю народної просьвіти!... Вже на першу вістку про основанє кіцманьскої ґімназиї виступила вона, як ми се свого часу належно осудили, з нотаткою проти „гіперпродукциї“ інтелїґенциї, дарма що єї у нас зовсїм нема. Незабаром виступила в тій справі наша приятелька із окремою статею п. з. „Gimnasium und Volksschule“. На сю статю відповідає влучно 1659 Ч. „Bukow. Post“, виказуючи недостачу урядників і духовеньства, що зналиби руску мову, аби могли належно сповнювати потреби населеня. До тогож руский нарід потребує своєї інтелїґенциї а тут в середних школах панує прямо система, щоб до I. кляси найменьше Русинів прийшли, а відтак найбільше „палити“, щоб не знайшли доступу до унїверзитету.

„...gemeine Lügen-Zeitung“ іде ще далї. Вона обвиноватує руских послів, що вони стараючись о рускі ґімназиї занедбують шкільництво народне. Рівночасно клевече учительство, що воно бавить ся в полїтику місто працювати над дїтворою і уморальняти єї. А вже найбільше доймає боярского письмака, що учителї, живучи в крайно лихих материяльних обставинах, домагають ся підвисшеня своєї платнї. Полемізувати з сим шкода. Сеж річ загально звісна, яких старань докладали й докладають рускі провідники над піднесенєм школи і народної просьвіти. Очевидне і те, що учительство не дасть собі відобрати горожаньских прав, чого бажали би румуньско-польскі дїдичі і... кацапскі недобитки. Вкінци наведемо ще кілька дат про зріст буков. нар. шкільництва, щоб вони непоколибимо завдали брехню крутійствам обговорюваної статї. За час від 1892/3 і 1902/3 р. зросло число народних шкіл із 319 на 386 отже о 67, число одноклясівок спало із 203 на 93 отже о 110; число шкіл більше-кляс. зросло із 116 на 293 отже о 177; число кляс зросло з 540 на 1090 отже більше чим о 50 проц., а фреквенция шкільна зросла із 66 проц. на 88 проц. Неправда й те, щоб учительство не працювало, бо урядові звіти признають успіхи науки серед пануючих обставин вдоволяючими. На загальне число учащаючих було 90 проц. клясифікованих, із чого 87 проц. перейшло до висшої кляси. Інспекцийні звіти признають успіхи в 349 клясах (т. є. 29 проц.) дуже вдоволяючими, в 683 (т. є. 57 проц.) вдоволяючими, в 118 (т. є. 10 проц.) достаточними, а лише в 46 (т. є. 3·5 проц.) мало або в 7 (т. є. 0·5 проц.) зовсїм невдоволяючими, отже признано загалом **96** проц. добрих а всего **4** проц. лихих успіхів, а „...gemeine Lügen-Zeitung“ управляє своє „ремесло“ дальше...

Росия й Японія.

Порт Артура.

Ґен. Штесель в телеґрамі до царя з дня 28. серпня доносить: Вчера о год. 3-ій рано Японцї заатакували підчас сильного вихру нащі позициї на лївім крилї, іменно один форт і гору Кудянча. Атак відперто на всїх точках. Наші

Лїкар Жбанков. 18)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Може хто на се відповісти, що лїкареви нема чого і бажати сього, й без його злих бажань будуть хорі. Так воно не є: хорих, розумієть ся багато, але се — бідняки, з якими лїкареви-практикови самі клопоти, а треба, щоб хорували заможні люди, які можуть багато платити. Памятаю, як засьвітили ся очи від зле захованої радости у лїкаря-практика, коли, що-йно прийшовший товариш сказав йому, що його сеї ночи покличуть на конзилїюм до доньки важної й багатої особи, і який хмурий був він другого дня, коли його помочи не було треба. Між міськими лїкарями-практиками не рідко чуєть ся скарги на „глухий час“. Публика чудово се розуміє і, рівняючи приватну практику до кожної торговлї, винуватить лїкарів в ошуках і на правду змислює на них нїсенїтницї, буцїм то лїкарі нарочно проволїкають хоробу, і се змушує і хорого і його близьких відносити ся до лїкаря з підозрінєм — а хиба-ж таке відношенє є корисним і бажаним для здоровля хорого? А яку шкоду задають собі хорі, коли боючись видатків кличуть лїкаря, не з самого початку хороби, або перестають його кликати, ще не вповнї одужавши. А як повинні ображати лїкарів підозріня, що їх можна закупити, задобрити гарною платнею — з чого походять постійні просьби як найшвидше і найлїпше вилїчити, надто характерні у вустах простих людий: „Та вже, батечку постарайте ся, а ми нїчого не пожалуємо, останне заставимо та заплатимо“. Нарештї, яку незгоду між публикою а лїкарями викликують висше згадані судові розправи за гонорар!

Епідемії публика просто називає „косовицею для лїкарів“; сей погляд був одною з причин того, що колись народ винуватив лїкарів за те, що вони-б то троять колодязї, щоб викликати епідемії і т. и. і вбивав їх за се...

Можуть відказати, що не годить ся усе звертати на гроші і забувати про самолюбність і амбіцию практиків; розумієть ся, мають значінє і сї чутя, але вони часто є другорядними і залежать від першого чинника — гроший, і майже усї шанолюбцї разом з тим і грошолюбцї.

В. Вересаєв цїлком справедливо говорить, що гонорар звязує руки; завдяки платї лїкар не може бути цїлком отвертим і щирим з хорим, платня муром стоїть між ними, і часто робить їх ворогами, між якими панує взаїмна ошука. Дуже не здорово впливає практика навіть на видатних людий, що доводить слїдуючий уривок у листу С. П. Боткіна д-рові Бєлоголовому: „Від трох тижнїв почали ся виклади; з цїлої моєї дїяльности — се єдине, що мене цїкавить і животить, решту-ж тягнеш, як тягло, приписуючи безлїч нї до чого непотрібних лїків. Се не є фразою і дає тобі зрозуміти, чому практична дїяльність в моїй полїклїнїцї так тяжить на менї. Маючи дуже багато хронїчно-хорих, я починаю виробляти собі сумне переконанє про безсилє наших терапевтичних средств. Рідко коли відвідини полїклїнїки пройдуть без прикрої гадки, завіщо узяв я з більшої половини народу гроші, та змусив її видати гроші на один з наших аптичних лїків, які, давши полекшу на 24 годин, нїчого річево не перемінять. Вибач менї мою нудьгу, але сього дня я приймав дома хорих, і ще не пройшло вражінє сеї безплідної працї“.

Коли вже Боткін не міг визволитись від засмоктуючого впливу практики і розуміючи цїлу її фальш, не міг визволитись від неї, то як же повинна впливати вона на иньших [1]), які зовсїм не помічають цїлої ненормальности стану лїкарської справи? Ще кілька слів про шкідливий вплив приватної практики на лїкарів. Лїкарі, які дістають певну пенсию, впорядковують своє житє відповідно до сього, обмежуючи свої апетити; у лїкарів-практиків буджет непевний а разом з тим не-

[1]) Бєлоголовий також не уник суперечности. Він хвалить Боткіна за те, що він видавав академії свої найлїпші сили з такою ретельностию і з такою безінтересною любовю, які дуже рідко бувають у сучасних клїнїцистів, яких завжди практика відхиляє від викладаня. А в другім місци, кажучи, про побільшенє приватної практики в Боткіна, Бєлоголовий називає сю працю не такою привабною, „але-ж прецінь неминуче сполученою з обовязком і фахом“. Як се несправедливо Боткін сам доводить своїм листом.

страти були незначні. Згинуло 3 офіцирів, а 2 офіцирів і 98 вояків є ранених. Всї ранені находять ся в лїкарскій опіцї. Труни японьских вояків хоронять наші війска Однак непріятель утруднює сю працю, стріляючи до віддїлів Червоного Хреста. Друга телеґрама ґен. Штесля до царя з дня 2. вересня доносить: Нинї в ночи непріятель розпочав гарматний огонь і рівночасно виконав атак на гори Високу і Довгу. Однак передні сторожі вчасно зузріли непріятеля і рівночасно розпочали сильний огонь. Одна непріятельска колюмна, машеруючи через долину, натрафила на автоматичну міну, яка експльодувала. Велике число непріятеля вилетїло у воздух. В протягу одної годины ми відперли атак. Наші страти незначні. Ранений 1 офіцир і 7 вояків.

Рапорт Куропаткіна.

На основі одержаних подрібних рапортів від поодиноких корпусів про тяжкі борби в часї від 26. серпня можу зложити В. царскому Величеству слїдуюче справоздане: Армія манджурска будня 20. серпня подїлена на три части. Перша займила простір між Ґедрон а Аннін на лївім крилї, середина була уставлена коло Ляндіясіян, а праве крило Аншанчуан. Того самого дня розпочали Японцї борбу на цїлій лїнії. Центр коло Ляндіясіян відпер всї атаки ворога. На лївім крилї удало ся нам по завзятих бобах удержати ся на головних становищах коло Аннін. Непріятель займив тут лиш одну нашу позицию і загрозив відворот нашого лївого крила вздовж долини ріки Лян. Я випровадив всї корпуси на передні становища перед Ляояном, а становища коло Ляндіясіян і Аннін ужив я до використаня часу і завданя ворогови тяжких страт. В наслїдок гористої околиці на західнім фронтї і розмоклих від дощу доріг на фронтї полудневім був дводневний похід дуже тяжкий і відбув ся лише завдяки посьвяченю всїх вояків на всхіднім крилї. Удало ся нам тут перевезти цїлу артилерию і табори. Ще тяжший був марш через долину. Середному і лївому віддїлови удало ся також щасливо перевезти цїлу артилерию і табор до Ляояну. Дальше дуже тяжкий був похід на захід від зелїзницї. Непріятель заатакував значними силами нашу задну сторожу, котра мусїла вести з ним завзяті борби. Батериї в часї дальшого маршу застрягли в багнах і треба їм було поспішити з помочию. Для їх охорони полишила ся задна сторожа під проводом ґенерал-майора Рутковского довше на позициях, як би то сталось в иньших обставинах. Той віддїл потерпів тяжкі страти. Ґенерал-майор Рутковский і підполковник Рабен погибли. Мимо всякого напруженя і жертв мусїли ми з артилериею уступити. Дня 29. серпня цїла армія була стягнена до Ляояну. Перший корпус обсадив правий беріг ріки Тайце, а другий лївий берег. Дня 30. і 31. серпня атакували Японцї з величезною завзятостию наші найбільше висунені становища, але всюди відперто їх з величезними стратами. Наше праве крило і центр перевели в часї битви кілька атаків, котрі перемінили ся в завзяту борбу на баґнети. І резерву спеціяльну і загальну треба було втягнути до борби. Дня 31. серпня перейшли значні віддїли Курокого на правий берег ріки Тайце Дня 30. і 31. серпня було наше лїве крило, напротив котрого ішов Курокі, розмірно слабо атаковане. Можна було з того здогадувати ся, що головні сили Курокого обходять наше лїве крило, аби відтяти наше полученє. Серед тих обставин рішив я стягнути війско з найбільше висунених становищ на головні позициї і обернути значні сили против Курокого, аби відперти его до ріки Тайце, котру лиш в однім місци можна було перейти. Той рух довершено з добрим наслїдком. Не непокоєні Японцями розпочали ми опорожнюване наших найбільше висунених становищ, котрі вже віддали нам великі прислуги, бо подали нам можність ослабити ворога і завдати ему великі страти. Завдяки тому удало ся в ночи на 6. вересня, мимо пїтьми всї наші війска, призначені до атаку перевести на правий серіг ріки Тайце. Аж вечером того дня обсадив непріятель опорожнені нами передні позициї і відкрив огонь на Ляоян. В руки непріятеля не впало нїчо. Для армії переведеної на правий беріг ріки Тайце мав я такий плян: Армія та мала розвинути ся між Сіквантун а горбами коло копалень вугля в Янтай.

Ті копальнї мав обсадити віддїл ґенерал майора Орлова, зложений з 13 баталїонів. За середну точку операций вибрав я позицию коло Сіквантун; армія мала зробити оборот на лїво, аби заатакувати японьскі позициї, котрі розтягали ся над Тайце коло місцевости Квантун в напрямі горбів Янтай. Атаки зачали ся дня 2. вересня. В ночи на 2-го вересня донїс мені вожд армії на правім крилї, що Японцї довершили в ночи атак і займили дуже для нас важну часть позиций в напрямі північно-всхіднім від Сіквантун. Позаяк полк боронячий ту позицию мусїв уступити, був я приневолений змінити первісний плян і на день 2. с. м. як першу свою задачу поставити відобране утраченої позиції. Аж вечером того дня знайшли ся гірскі хребти при селах Сіквантун і Сомий назад в наших руках. Около 6-ої годины вечером розпочали ми атак на горби на північний всхід від Сіквантун. З початку атак наш був безуспішний, але мимо ночи ми поновили его і взяли ті горби, котрі відтак кілька разів переходили то в наші руки то в Японців. Нозаяк віддїли помішали ся, тяжко було удержати провід в руках. По кількох атаках удало ся нам удержати ся на становищах на горбах. В той спосіб виповнено задачу призначену на день 2. с. м. правому крилу. Того самого дня на лївім крилї в напрямі копальнї Янтай займив віддїл Орлова на горбах на полудне від копальнї дуже сильне становище з фронтом в напрямі полудневім. Розпочав він огонь з 2 батерий на непріятеля, котрий стояв в віддаленю кількох верств на полудне. Підчас того було лїве крило корпусу в віддаленю ще лиш двох верст від правого крила віддїлу Орлова. Для удїленя помочи військам, котрі займили Сіквантун, відкликав Орлов часть віддїлу з горбів і післав еї наперед в напрямі всхіднім до Сагулюн. Військо мусїло перейти околицю, покриту високою травою, де непріятель приймив его огнем. Військо стратило напрям і мусїло уступити. Прочі віддїли на горбах також уступили на захід. В борбі потерпів ґенерал Орлов рани, а ґенерал Сонін погиб. По полишеню тих позиций на горбах, котрі мали служити за точку опори в часї переходу лївого крила нашого войска, обсадили Японцї коло години 5-тої пополудни цїлий ланцух горбів і копальнї Янтай. Сотнї сибірских козаків під проводом ґенерал-майора Самсонова боронили до останку дуже успішно наших позиций, але відтак мусїли їх покинути. Корпус лївого крила мусїв би був атакувати сильні позициї непріятеля на горбах. Але то було для корпусу, котрий в послїдних 5 днях потерпів тяжкі страти, за тяжкою задачию; тому уступив корпус до села Лїянку. Позаяк заняті нами важні позициї коло Сіквантун, о котрі мало опирати ся праве крило переходячої армії, мусїли бути в ночи з 2. на 3. опорожнені, рішив ся я уступити до Мукдену і перевів той плян в часї до 7. с. м. Опорожнюване Ляону зачало ся на днях 3. с. м. і було укінчене 4. с. м. рано. Всї запаси для наших войск цїлковито вивезено і лиш один склад, містячий запаси на 8 днїв, знищили ми, не могучи тих запасів вивезти. Войска уступили в повнім порядку. Непріятельску погоню відперто. Дня 3. і 4. с. м. зарядив я средства, аби перешкодити окруженю армії від всходу. Непріятель з полудня не гонив за нами, лиш від всходу грозила нам армія Курокого. Наше войско, займаюче становища в Гаенґте мусїло в ночи на 5. с. м. звести завзяту борбу. Ми удержали тут наші позицаї, але страти лише одного полку виносили 500 людий. Дня 5. с. м. вечер не було вже небезпечности рівночасного атаку непріятеля на наш фронт і лїве крило. Серед величезних трудностий дійшло наше войско і артилерия з таборами дня 7. с. м. до Мукдену. Сильна задна сторожа, зложена з кінноти, осланяла відворот. В борбах від 30. серпня не мав непріятель нїякої добичи. Віддїли піонїрів віддали армії великі услуги.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 17. вересня 1904.

Личні вісти. Віцемаршалок др. Ст. Смаль-Стоцкий виїхав до Відня.

З Буковиньского Бояна Пригадуємо, що проба мішаного хору відбуде ся в понедїлок 19-го с. м. точно о год. 7-ій вечером. Запрошуючи членів на сю пробу, звертаємо увагу їх на се. що учитель сьпіву безусловно не буде держав проби, як не явить ся повний комплет членів і то точно на означену годину. З сего, як комплету не буде, вийде отже для „Бояна“ лише безцїльний видаток, до чого члени хиба не допустять. А як раз тепер маємо дуже важну пробу, якої цїль в понедїлок близше подасть ся. — За видїл: *Модест Левицький.*

На руки посла д-ра Стефана Смаль-Стоцкого зложили свої ґратуляциї із приводу его іменованя краєвим віцемаршалком всї визначнїйші буковиньскі личности. Ґратуляцийні телеґрами наспіли між иньшим ще також від давного президента Буковини й секцийного шефа в міністерстві справ внутр. ґр. А. Паче та від секр. мін. гофрата д-ра Октавіяна Реґнера-Бляйлебена та від голови клюбу галицких руских послів соймових, д-ра Евгена Олесницкого. Сей надіслав депешу ось такого змісту: „*Витаю сердечно ваше іменованє заступником маршалка буковиньского сойму яко новий триюмф нашої справи і съвітлий результат вашої розумної политики.*“ Та найбільш радісно відчула се іменованє Буковиньска Русь, для якої номінат поклав такі неоцїнимі прямо заслуги. Вислів тій радости дала черновецка громада Русинів, висилаючи представників своїх товариств, щоб вони зложили послови д-рови Смаль-Стоцкому свої ґратуляциї. Вчера в полудне удали ся голови а зглядно заступники голов всїх руско-і народних черновецких товариств а то „Народний Дім“ (п. надсов. Ясеницкий), Комітет бурси „Народного Дому“ (сов. др. Вол. Филипович), „Руска Рада“ (пос. Ер. Пігуляк), „Руска Бесїда“ (інспектор Попович), „Руска Школа“ (проф. Клим), „Буковиньский Боян“ (п. М. Левицкий), „Руска Каса“ (п. Івашко), „Селяньска Каса“ (п. др. Клим), „Тов. православної Шляхти“ (п. де Влад), „Січ“ (ак. Весоловский), „Союз“ (ак. Ясеницкий), „Сокіл“ (п. Ів. Радомский), „Історичне товариство“ (п. др. Кордуба), „Райф. Каса в

обмежений і цїле їх житє нагадує льотерию, в якій можна виграти багато або мало, що плодить надії на припадок, розвиває апетити й бажанє діставати усе більше та більше. Приклади практиків-ґенералів розпалюють завжди зависть і жадобу наживи, яка робить з практика грача, який бачить скрізь і виключно карбованець. Подивім ся, як лїкар практик, упорядковуючи свою долю, п р и н а р о в л ю є т ь ся і до чого доходить в погони за наживою.

Бажанє лїкаря-практика, щоб хорі зверталисъ саме до нього а не до иньших, витворює погоню за хорими і неможливу атмосферу довкола практикуючого лїкаря. Стаючи річию попиту — товаром, лїкар повинен дбати про те, щоб „захвалити товар“ і наслїдком сього являють ся на сцену ріжні способи, як і в торговлї, — себ то рекляма.

Насамперед реклямують родичі, знайомі, хорі, старі практики своїх „послушників“, далї просять [2]) о те-ж саме акушерок, аптикарів, учителїв, ветеринарів, господарів ґотелїв, а меньше перебірчиві спускають ся до кельнерів і слуг, за прислуги сим особам або нїчого не платить ся або платить ся умовлену квоту за кождого хорого. Більше натрутливі закордонні лїкарі приходять самі на колїю й до ґотелїв, пропонуючи свої прислуги. Наймаєть ся навіть осібних окличників: в одному угорському місточку, мійськый лїкар після умови мав лїчити дїтий дурно; тодї двох нових лїкарів, що замешкали у сьому місточку, наняли осібного чоловіка, який ходив по місту з барабаном і голосив, що вони лїчитимуть дїтий також за дурно, а дорослих значно дешевше проти міського лїкаря. Так само і в однім містї в Арканзасї: з 12 х лїкарів, що займають ся практикою по є 1—11 околичників на кождого, що ходять по вулицях з барабаном і закликають хорих до крамничок своїх патронів; вони мають осібну бляху і дозвіл на се заняте. Медичне товариство пробувало боротись з сим злом, але, видно без успіху.

А дальше до послуг лїкарям стає праса загальна й медична і ріжні афіші. У нас в Росиї уживаєть ся їх рідко а за кордоном се звичайне явище. Після лїкарської етики оголошеня по часописах в нас неприняті, але те обминають ся за помочию конечних би то оголошень: перенїс ся до нового помешканя, поїхав за кордон, повернув ся із студий, зза кордону і т. и. Але съміливі не варують ся й отверто повідомляти про себе по загальних часописях: доктор закордонного унїверзитету, ординатор відомого професора переїздом задержав ся на кілька день і приймає хорих, досьвідчений фаховик, майстер таких а таких операций (достоту як „кравець з Москви“, „швець з Петербурга“); часто багато назв буває фальшивих і в лїкарів і в ремісників. За кордоном уживають і курйозів; один нїмецький лїкар оголошує, що стайня тепер біля самого його помешканя, так, що він тепер на кожде запрошенє може приїхати зараз же. Фаховики потайних мочево-полових хороб і лїкарі, посїдаючі ріжні кабінети цїлком виповнили своїми оголошеними перші сторінки великих часописий, знаючи, що такі хорі через встид шукають лїкарів не через знайомих а по часописях. Сї панове доходять до того, що віденська колегія лїкарів висловила жаль, що лїкарі, які лїчуть полові хороби, друкують про себе такі оголошеня, які викликують обуренє поміж лїкарями і публикою і понижують достойність лїкарської верстви. Французькі лїкарі пішли ще далї і повиклеювали своїми оголошеняма внутрішні стїни численних парижських пісуарів.

Крім оголошень ведеть ся рекляма ще й иньшим чином: в загальних часописях друкуєть ся п о х в а л ь н і с т а т ї про професорів і лїкарів в видї подяки їм, описаня операций, які вони зробили, надрукованих праць, списку справоздань, добродїйної їх дїяльности і т. и. і т. и. Нарештї останнїми часами багато професорів і лїкарів у нас і за кордоном послугують ся „інтервюверами“, які потім захвалюють їх під тим чи иньшим позором. Де-котрі росийські лїкарські товариства протестують проти подібних захвалювань або самореклям, але жадобу наживи не так то легко перемогти без спочутя усїх або більшости лїкарів.

(Далї буде).

---

[2]) „Врач“ 1884 N. 24, 1886 N. 30, 1890 N. 8, 1891 N. 40. 1901 N. 50, 1900 N. 36, 1885 N. 42, 1886 N. 14, 1885 N. 30, 1884 N. 4, 1890 N. 14, 1885 N. 24, 1900 N. 15, 1900 N. 25, 1900 N. 51, 1600 N. 27, 1898 N. 5, 1885 N. 13, 1886 N. 52, 1890 N. 14.

Чернівцях“ (п. Захаріясевич), „Тов. сьв. Тадея“ (п. Коралевич), „Шкільна поміч“ (п. Кумановский), „Міщаньска читалня“ (п. Мицак), „Зоря“ (п. Созаньский), „Селяньска Бурса“ (п. Клим), „Тов. укр. дівчат“ (п. О. Шкурганівна). Крім сего прибув ще Всч. о. крил. Костецкий, о. Евг. Семака, дир. ґімн. п. К. Козак і пос. Ф. Калитовский, а від учит. збору проф. Ю. Кобиляньский. Іменем сеї депутації промовив надсов. В. Яценицкий, висловлюючи сердечними словами радість Буковиньскої Руси із іменованя посла Стоцкого віцемаршалком та подаючи наглядний провал, який ділить стан розвитку нашої країни в часі, коли посол Стоцкий розпочав свою діяльність а в теперішній хвили. Все те треба завдячити невтомимій праці і політичному таланови д-ра Стоцкого. Орґанізоване селяньства, пособлюване зросту національно-сьвідомої інтеліґенції через печаливість о руске шкільництво, економічна і політична наша сила се овочі его труду. Окликом „Многая літа“, який зібрані грімко повторили, покінчив бесідник свої бажаня. Видимо зворушений відповів віцемаршалок др. Стоцкий меньше більше так. Усіх вичислених заслуг не приписую собі але спільній праці цироз'єдиненої рускої громади, про яку згадував передбесідник. Так само й особа его в теперішнім відзначеню обоятна. Головне тут те, що буковиньским віцемаршалком став Русин, чим признано належне становище нашому народови, який творить релятивну більшість краю. А се, знова як раз вислід нашої спільної довголітної праці. І коли цирий труд для народу буде далі гуртувати всіх Русинів у одну цілість то успіем в здобутках поступити ще о один щебель вище. Ось тому не сміємо ділити ся і розбивати ся. Сего вимагає добре зрозумілий народний інтерес. Новий уряд се не лиш відзначене але й тяжкий труд. Але він бере бере на свої плечі сей тягар, щоб послужити усіми силами для нашого народу в тім переконаню, що добуток его праці буде лише причинком до того, щоб наслідники могли добути все, що нам належить ся. Дякуючи ще раз за бажаня й заявляючи, що як досі так і на будуче вважати ме себе лише слугою громади просить о взаїмне порозуміне і о удержуване безвпинного контакту ради одноцільности всеї роботи, о що тепер тим лекше, коли вибудували ми спільне огнище „Народний Дім“, і безвпинне мірене кождого вчинку під кутом інтересів народу. Відповідь сю приняли усі зібрані грімким „Славно“, ще з окрема витаючись сердечно із заслуженим номінатом.

Учительскі іспити квалїфікаційні для публичних шкіл народних і мійских розпічнуть ся в осіннім речинци перед ц. к. комісиею іспитовою в Чернівцях дня 9. листопада 1904. Поданя зладжені відповідно до II. арт. точка 1. зглядно III. арт., точка II. міністерского розпорядку із 31. липня 1886 ч. 6033, В. з. д. ч. 52 треба в приписаній службовій дорозї вносити найдальше до 22. жовтня до кр. ради шк. повітових, які обовязані переслати їх до 8 день перед іспитом до іспитової комісиї.

Із бук. шкіл середних. На засіданю ради шкільної кр. із 16. с. м. іменовано між иньшими суплентами п. С. Яричевского в Кіцмани, п. Осипа Проскурницкого в ц. к. II. ґімн. в Чернівцях, а п. Алекс. Поповича у учит. сем. в Чернівцях. Учит. вправ чернов. семин. Оттона Жуковского іменував міністер просьвіти головним учителем в тішиньскій семинарії.

Знайдені гроші. Д. Яків Маркевич дідич у Плоскій найшов в лісї калитку із грішми і депонував в путилівскім судї. Пошкодований має подати число сто-, пядесяти-, двайцяти- і десятикоронівок.

Загальні збори „Січи“ в Барбівцях відбудуть ся в неділю 25. вересня с. р. — *Н. Кушкірюк*, кошовий, *Никифор Петрашук*, осавула.

Із учительского семинаря. Міністер просьвіти іменував учителя ґімнастики при гр. прав. висшій школї реальній Леонїда Боднаескула тимчасовим головним учителем ґімнастики в учит. семинарії.

Бузьки сего року дуже чемні супроти пануючих домів. Ось після довголітного очікуваня одержала престолонаслідника Росия, а вчера припало се по довгих заводах в удїлї й Італії. Королева Олена повила сина, якому надано імя Гумберта і титул піємонтского принца.

Загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Барбівців відбудуть ся в неділю дня 25. вересня с. р. з слідуючим порядком нарад: 1. Вибір ради надзорчої. 2. Установленє висоти паїв, укладок щадничих, пожичок. 3. Установленє стопи процентової від укладок щадничих і пожичок. 4. Вільні внесеня. — *Н. Кушкірюк*, начальник.

Від кривди, від нужди тїкають селяни за далекі моря і в потї чола працюють там на кусень хліба. Навіть заощаджують трохи гроша і посилають до „старого краю“. Але й тут досягає їх рука „галицких порядків“. З гроші і перекази крадуть польскі урядники в Кракові і Вадовицях! Ось тепер виконали ґімназиальні ученики в Кракові цілу пачку таких переказів із Америки, яких прилоги себто грошї пропали в кишенях почтових урядників.

Утопив ся пяним. Дня 4 с. м. переходив садівский господар в підпитім станї по кладцї ріку Сучаву, та похитнув ся і впав до води, де найшов смерть.

Надзвичайні загальні збори Каси пожичкової і щадничої для громади Кадобівці відбудуть ся дня 25. вересня 1904 в 2. годині по полудне з отсим порядком дневним: 1. Вибір касиера. 2. Шконтроване рахунків. 3. Вільні внесеня. — Старшина *Мельниченко*, голова *Веселий*.

Видїл тов. „Шкільна Поміч“ скликує отсим звичайні збори сего товариства, котрі відбудуть ся в четвер 22. н. ст. вересня о год. 6 ій вечером в комнатах „Народного Дому“ з слідуючим дневним порядком: 1. Отворене зборів головою товариства і прочитане протоколу, 2. Справоздане уступаючого видїлу за минувший рік, 3. Вибір нового видїлу, 4. Вільні внесеня. Колиб в назначений час не явило ся достаточне число членів, відбудуть ся загальні збори в той сам день о год. 7-ій вечером при довільнім числї членів. — За видїл тов. „Шкільна поміч“ О. *К. Костецкий* голова, *др. М. Кордуба* секретар.

Вибір із м. Львова. В четвер відбував ся доповняючий вибір соймового посла із м. Львова на місце пок. Тадея Романовича. Борба йшла між вшехполяком-русиноїдом др. Стан. Ломбіньским а консерватистом, апеляційним віцепрез. др. Ів. Дилевским, якого кандидатуру висунено доволї пізно. Русини і социял демократи від голосованя відтягнули ся. На 15.000 управнених до голосованя голосувало всего 4199 виборців із чого др. Ів. Дилевский одержав 1031 голосів, а др. Ст. Ломбіньский, який мав на свої услуги усю махерку виборчу, 3151 голосів, отже вийшов із виборчої урни послом; 17 голосів було розстрілених.

Анальфабетизм рекрутів. На 1000 новобранців припадало анальфабетів: в Німеччині (1901 р.) 5, Швеції (1900 р.) 8, Данії (1892 р.) 2, Швайцарії (1900 р.) 20, Голяндиї (1901 р.) 23, Анґлії (1889 р.) 37, Італії (1900 р.) 329, Австро-Угорщині (1900 р.) 351 а в Росиї (1894 р.) 617.

Арештоване трупа. В Льондонї задержала поліция цілий похід похоронний молодої дівчини Ґертруди Ґаррісон і забрала караван із домовиною на поліцию. Тут переведено секцию покійної, із якої виявило ся, що вона померла через затроене крови викликане злочинною операциею одної повитухи.

Людоїди. „Daily Telegraph“ доносить із Ліверпулю, що вісьмох моряків із залоги корабля „Heckbarth“, який застряг біля Нової Гвінеї впало жертвою каніалів.

В Ґішпанії бомби хиба засіяні вже всюди, бо ось одна бомба вибухла онодї аж в барцельоньскім сиротиньскім заведеню.

Вік японьских ґенералів. Дуже цікаві дані що до віку японьских ґенералів подають льондоньскі дневники. Маршалок маркґр. Ямаґата має 66 літ, мркґ. Ояма 61, ґенерал ґр. Нодзу 62, мркґр. Кацура 56, ґенерал бар. Курокі 60, ґен. бар. Оку 57, ґен. бар. Ноґі 54, ґен. бар. Кодама 52, ґен. князь Фушімі 45, ґен. бар. Гасеґява 54, ґен. бар. Окадава 60, ґен. віцеґраф Сакума 58 а ґен. бар. Ніші 58 літ.

Демонстрациї в гельзінґсфорскім університеті. При нагоді сьвяточного відкритя нового семестра зайшла на гельзінґфорскім університеті така подія: По промові ректора і проти его приказу виступили два студенти і відчитали в мові фінляндскій і шведскій протест проти того, що росс. прав. видалило із Фінляндиї кількох професорів унів. Ректор і частина професорів покинула салю, але більша часть студентів і професорів остала. Проти згаданих студентів заряджено дисциплінарне слідство.

Заява. В 56. ч. „Буковини“ обвинуваченo під написию „Твердї орїхи“ Всч. о. пароха Антона М. Тофана, неначебто его гірняки чинно зневажили. Отсе тверджене є зовсім неправдиве, а що воно загалом могло в названій часописи появити ся треба се тому приписати, що я, Іван Захарко, під писаний одвічальний редактор „Буковини“ перетяжений працею не міг на час перед появою того числа перевести ревізию. *Заявляю отсим виразно*, що згадане в горі тверджене є цілком неправдиве, жалую, що тверджене такого рода зістало випечатане і прошу отсим Всч. о. Антона М. Тофана о прощене. Чернівці, 17. вересня. — *Іван Захарко.*

Міжнародний зїзд дерматольоґів почав свої наради в Берлинї при участи около 150 лїкарів. Зїзд буде займати ся головно: проказою, венеричними недугами і чахоткою. Онодї ведено наради в справі сировиці протисифілїстичної, яку виробляють французькі лїкарі др. Кір і др. Шампан. Оба дослідники заневнюють, що віднайшли бацила тої недуги та що при помочи специяльного способу закрашуваня можна его легко віднайти в крови осіб, які хорували на сифіліс. По відкритю бацила оба лїкарі перевели его годівлю і витворили сировицю, яку випробували спершу на малпах, а пізнїйше на людях. Проби мали вдати ся. З'їзд лїкарів недопустив до відчиту про сей винахід яко ще незрілий.

Отворене „Січи“ в Шишківцях відбуде ся в середу 21. вересня 1904 о 2 годині по полудни на толоці серед села з отсим дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір сїчових батька й мати. 3. Поясненє статутів. 4. Вибір старшини. 5. Установленє висоти вкладки. 6. Вільні внесеня. 7. Привітні промови і деклямациї, потім танцї „Січовиків“. *Просимо всї „Січи“ і всїх прихильників „Січової“ справи, особливо нашу всю інтеліґенцию прибути на сї збори як найчисленнїйше, щоб дати доказ нашої єдности і сили.* — За старшину *Дмитро Тотоескул*, кошовий.

Подяку панови Е. Стрийскому ц. к. нотареви в Вашківцях за безплатне леґалїзоване статутів складає вдячний основатель каси. Барбівцї 16. вересня 1904. *Денис Севескул.*

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Сильвестер Яричевський. **Пестрі звуки.** Поезиї. Чернівцї 1904. Ст. 157 — 16°. (з портретом автора). У сїй роскішно виданій збірцї містить 100 поезий, що розпадають ся на отсї роздїли I. Невисьпівані пісні. II. Пестрі звуки: III. Наддунайські мельодиї. IV. Вітчині. V. Поеми. VI. З чужого зїльника. Ціна принадно оправленого примірника 2 кор. 30 сот.

„Учитель“. Зміст 17. числа: Наука ґеоґрафії в школах народних і видїлових. — *Які норови і хиби мусить на родний учитель у дітий поборювати і викорінювати?* — Як має учитель будити і образувати амбіцию у школярів? — З педаґоґічної спадщини Оскара Сґера. — Новинки.

„Ruthenische Revue“. Зміст 16. числа: Das Verbot der ukrainischen Sprache in Russland. Von Prof. Anatole Leroy-Beaulieu (Paris); Fredrik Bajer (Kopenhagen). — Die Liebesgabe des russischen Kronprinzen. Von Roman Sembratowycz. — Das Ausland über die ruthenische Frage in Russland. — Zur Politik des offiziellen Russland. Von I. L. N. (Petersburg). — Die ruthenische Bibelübersetzung. Von W. D—j. (Lemberg.) — Die Steinbrecher. Von Iwan Franko. (Пер. Вільгельма Горошовского). — Die ruthenisch-ukrainische Presse.

Науковий фейлєтон.

Іван Раковський.

Вплив цивілїзациї на людські нерви.*)

Був Прометей, що вирвав насильно заздрим богам животворне полумя, яке розігнало тьму і рознесло тепло по всїй землї і за те карав ся вічними терпіннями... Та полишив він на землї невідродних своїх дітий, що без впину видирають природї що раз то більше таємних іскор, та за те мучать ся тисячними питанями, що з'являють ся як раз наслідком збільшуваного знаня та зросту культури і цивілїзациї.

А одним із найважнїйших таких питань, що томлять душу найлїпшої частини сучасної, культурної людскости, есть безперечно питане, чи сучасна культура і цивілїзация для людскости пожиточні чи шкідливі — бо сеж питане позволяє нам сумнівати ся про достаточну причину істнованя усеї культури і цивілїзациї, а від рішеня його буде залежати, чи ті, що бажають добра для усеї людскости, мають пособляти дальшому розвоєви культури і цивілїзациї, чи може спинювати їх у їхньому побідному походї.

Всїм нам добре звісно, що людська культура і цивілїзация поступили незвичайно вперед в останніх десятках лїт у всїх напрямках житя людської суспільности. Згадаймо тільки для прикладу, що перед 45 ти лїтами люди почали тільки що вживати нафти до осьвітлюваня, що сили електрики до порушуваня машин спробувано вперве ужити що йно перед 31 лїтами; згадаймо й се, що багато величаво розвинених тепер наук, як електромеханїка, орґанїчна хемія, порівнуюча анатомія, антропольоґія і багато иньших, се дїти остатніх 50 лїт, і певно не дуже помилимо ся, коли скажемо, що в остатній сотцї лїт поступила наша людська суспільність далеко більше вперед, як за тисячу лїт попереднїх. Розуміть ся, що такий незвичайний поступ культури і цивілїзациї має величенський вплив на житє самоїж тієї людскости. Для прикладу згадаю тільки про те, що вживане парових машин викликало не тільки цілковитий переворот у промислї й торговлї, але й далекосяглі зміни в устрою самої-ж суспільности. Було-б дуже пїкавим розслїдити сей вплив розвою культури і цивілїзациї на людську суспільність у всїх напрямках, та ми займемо ся лише розслїдком одної частини сього великого питаня, а то впливом цивілїзациї на на людські нерви.

Розвій цивілїзациї в останніх десятках лїт проявив ся незвичайним розвоєм наук та велитенським розширенєм просьвіти — науки давні резштряють ся та поглубляють ся безчисленними новими дослїдами та видають із себе нові численні галузи, що дуже швидко, нераз у протягу кількох лїт розростають ся в самостійні, величні дерева знаня. Для прикладу згадаємо тут про хемію.

З початком девятнайцятого столїтя хемія ледви почала прозябати завдяки ґенїяльному Лявуазієрови, що видобув еї із знахарської альхемії та поставив еї на дорогу строго наукову, на дорогу досьвіду — експеримента, а ось уже в половині тогож столїтя завдяки неменьшим талантам таким як Велер, Лібіґ, наш Горбачевський, Ле-Бель, Ван т' Гоф, Менделеев, Маєр, Томзен і иньші, розвивають ся нові галузи хемії, т. зв. хемія орґанїчна, а далї стереохемія, термохемія, електрохемія та хемія молекулярна, аналїтична і анатотична, теоритична та ріжні прикладні, практичні віддїли, як хемія лїкарська, фармацевтична і рільнича і т. и., а всї нові галузи хемії виростають далї не з кождим роком, але з кождим днем, збогачують ся що хвиля новими здобутками та розцвитають в наших таки очах чарівним цьвітом.

(Далї буде).

*) Із „Лїт. Наук. Вістника“ кн. IX. за 1904 р.

Належитість за Оголошеня за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна трета сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна осьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнацята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошеня** (в шпальтковій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількаразових уміщеняхъ опускаєть ся на цїну процент після скількости уміщеня.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Ніхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Циліндри і кляки після найновійшої моди

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Краватки і білє після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних краскахъ найлїпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Рукавички найлїпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкциї і амуніция.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Дентистичне Ателїє
Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

Перша буковиньска цегольня „ПАТРІЯ“, в Чернівцях.

38 (1—4)

ВИРОБИ:

А. ВИРІБ РУЧНИЙ:

ЦЕГЛИ ДО МУРУ
ФЛЯСТРІВКИ
ЦЕГЛИ ДО ГРУБ
ЦЕГЛИ ДО КЕРНИЦЬ
ЦЕГЛИ ДО ҐЗИМСІВ
ПОВНІ ЦЕГЛИ ДО КОМИНІВ

Б. ВИРІБ МАШИНОВИЙ:

ДРЕНІВКИ (в ріжних промірах)
ТРИКУТНИКИ, ЖОЛОБІВКИ
ДАХІВКИ
ДЕРЕВЛЯНКИ (до тонких стїн)
ЦЕГЛИ ПРАСОВАНІ, ФОРМОВАНІ (після рисунків).

Цегли „Rekontr“ до плоских склепінь, патенту ЛЮДВІКА ВАЙСА.

Замовленя виготовлаємо сейчас, точно і дешево.

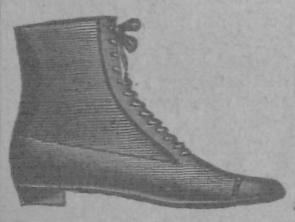

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведене
ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для панъ, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

37 (2—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пендзлїв, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товщів, артикулів техніїчних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до праня і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки електричні,** домові лїхтарні, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цінники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“).

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех лїтах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцїнку шкід переводить разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 лїт виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на жите в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродійні цїли; длятого на жите треба обезпечати ся тілько через „Днїстер“.

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР удїляє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (8—24)

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирада, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (4—20)

КАНЦЕЛЯРИЯ
друкарні товариства „Рускої Ради“
отворена
в неділю і сьвята від ½10 до 11 год. рано.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 107. Чернівці, середа дня 8. (21.) вересня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Краєві постуляти.

П.*) Буковина бажає у центрального правительства не лиш помочи для переведеня санациї краєвих фінансів, вона ще має домаганя й що до иньших областий державного орґанїзму.

Саме судівництво було вже з давна предметом постулятів краєвого сойму, над якими центральне правительство найчастїйше переходило бодай часово до порядку дневного. Та помимо сего видїл кр. ще раз домагає ся у звіснім меморияли, щоби 1.) вже в найблизшім часї основано для князївства Буковини висший суд краєвиї із осїдком в Чернівцях, а коли нї то, щоби бодай делеґовано сенат висш. суду кр. у Львові до Чернівців для виконуваня приналежної ему юдикатури і то зовсїм незалежно від проєктованого побільшеня судових трибуналів І-шої інстанциї; 2) щоби можливо як найскорше креовано судові трибунали першої інстанциї у Вижници, Радівцях а евентуально в Кімполюнґу, та 3) щоби приспішено побільшенє числа судів повітових, именно, щоби основано нові суди повітові передовсїм в Горішнім Викові, Чудинї, Глїбокій, Веренчанцї і Бергометї н. С. а відтак в Ватрі-Молдавиці, Іліїшештах і Босанчу. Також і під зглядом чисельности політичних урядів не вивінувана Буковина в тій мірі, як би сего належало бажати для успішного і швидкого полагоджуваня справ населеня. Деякі повіти розтягають ся на дуже широких просторах, а ситуацию погіршує ще й те, що ті повіти гірскі, де средства комунїкацийні нерозвинені, тож далеку дорогу до староства відчуває населенє дуже болючо. Щоб сему зарадити вносить краєвий видїл, щоб вже в найблизшім часї подїлено повіти: Кіцмань (обнимає 838 km² простору і 96.633 мешк.), Чернівцї (на 876 km² 99.438 мешк.), Кімполюнґ (на 2349 km² 55.668 мешк.) і Вижницю (на 1289 km² 56.285 мешк.), зглядно утворено чотири нові староства.

*) Гл. 103 ч. „Буковини“.

Голоси праси про нову президию соймову.

Іменованє нового маршалка і віцемаршалка краєвого не могло пройти без відгомону в прасї. Тут же йдуть в рахубу не лише нові особи іменованих, але також нові думки, новий напрям краєвої полїтики, який вони будуть заступати. Та се іменованє значуче не лиш для краю, воно відбило ся й в часописях позакраєвих. Як віднесли ся до нього наші братя в Галичинї, се вже ясне хочби з привітної телеґрами д-ра Евг. Олесницкого. „*Дїло*“ ч. 199 констатує, що „серед нинїшних відносин як раз ті два мужі являли ся найбільше пригожними кандидатами на зверхників краєвої управи, а своїми личними кваліфікациями, як неменьш дотеперішною публичною дїяльностию дають новну запоруку, що з повіреної їм задачі вивяжуть ся згідно з інтересами не верховодячої кліки кількох маґнатів, але всїх верств буковиньского населеня“. „*Руслан*“, обговорюючи в 201 ч. справу скликаня краєвих соймів пише про нас отсе: „Серед вельми замітних змін збере ся буковиньский сойм. Із щирою радостю бачимо там не лише одноцїльну і укріплену репрезентацию руского народу, але на еї чолї вельми заслуженого, рішучого і сьвідомого мети проф. д-ра Стоцкого не лише яко провідника послів але на становищи віцемаршалка сойму. Не можна сумнївати ся, що і новий президент краєвий др. Бляйлебен піде дальше дорогою кн. Гогенльоге і довершить початого дїла, а Русини на Буковинї здобудуть постепенно приналежні їх числовому значїню права. Се неперечно одна сьвітла сторона на хмарнім овидї руского народу і до сего поступу і розвитку шлемо нашим буковиньским братам сердешне щасть Боже!“ На иньшім знова місци в дописи із Буковини читаємо, що „іменованє бар. Юрія Василька краєвим маршалком, а посла д-ра Стефана Смаль-Стоцкого его заступником повитано, як початок нової ери на Буковинї. Головно буковиньскі Русини можуть гордитись, що їх проводир став першим чинником краєвої автономії. Се місце належить ся заступникови релятивної більшости населеня по справедливости; а що оно дісталось проводиреви народного руху, се новий доказ, що вложена праця руских проводирів приносить сподївані користи для народу. А подвійно радувати може се нас, що саме др. Стоцкий тим способом дістав заслужену нагороду за свою невтомиму працю“.

З черги перейдїм до часописий краєвих. „*Bukowinaer Post*“ (ч. 1661) посьвячує сему іменованю окрему статю п. з. „Акт справедливости“, зазначуючи, що „цїлий край прийме се цїсарске рішенє із особливим вдоволенем, як новий доказ розумного почутя справедливости нашого монарха“. Згадуючи про дотеперішну дїяльність бар. Юрія Василька пригадує его вільнодумність, характерність і добре серце, яке ему заневнило вже й досї симпатиї у цїлого буковиньского населеня. Оттимто й належить ся ему бути на чолї краєвої автономиї. До сего має він усї условини. „Рівно независимий і з гори і з долу зможе він піти прямим шляхом рівноуправненя і безпереєудности, який лежить в дусї нової ери, що має тепер бути заінавґурована на Буковинї. Саме ті дві обставини є найпевнїйшим заборолом мира, який вибороли „Вільнодумні“, а якого удержанє буде одною із гарних хоч важких задач краєвої репрезентациї“.

Символом мира є й те, що поруч бар. Василька засяде проф. др. Смаль-Стоцкий. Через его іменованє не лише заспокоєно вимогу справедливости супроти релятивно найсильнїйшої національної ґрупи в краю але також запевнено для краю визначну робучу силу і то на довший час. „Проф. Стоцкий знає основно краєву управу. А его невтомима пильність і незломима витревалість так само звісні й цїнені як его правність і глибоко вільнодумні почуваня і горяча любов до Буковини, з якою може рівноважити ся лише з его жертволюбивостию для свого народу. Як бар. Василько так і проф. Стоцкий будуть через охоту до праци і невтомимий жар в пособлюваню піднесеня економічних і культурних відносин Буковини чесно стреміти до того й можна надїятись осягнуть те, що ми станемо краєм культури, що автономія запустить крїпке коріне, немов могутне кріслате дерево, в якого тїни добре спочити. А в сїй справі поможуть їм „Вільнодумні“ кождого часу охотно, бо й вони стремлять до того самого“.

На трудности, які прийде ся поборювати новій більшости соймовій, із помежи якої іменовано президию сойму, в стремлїню до санациї краєвих відносин вказує „*Czernowitzer Tagblatt*“ в 1188 ч. висловлюючи при тім надїю на успішність їхнього труду. Окремо ще подає ся часопись житєписи обох номінатів, підносячи при проф. Стоцкім сесї его заслуги для краю: спонуку до заснованя райфайзеньских кас, акцию для ревізиї ґрунуового катастру, вироблене будівельного закона для міст і громад та заінїціоване акциї в справі поправи ґрунтових книг.

Отсе голоси прихильних дневників; середину творять „*Bukow. Nachrichten*“ і „*Desteptarea*“, які обмежили ся на сухій нотатцї, а тепер перейдем до невдоволених. „Gazeta Polska“ вважає що через фактум, що заступником не став хтось із дїдичівскої меньшости (певно із Полаків) еї „кшивда сен стала!“ Через те „відтручено цїлу меньшість від управи сойму і надано вже заздалегідь управі цїху

Лїкар Жбанков. 19)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

XIV.

Привичка діставати більше меньше багато гроший від пациентів розвиває апетити — l'appetit vient en mangeant — змушує лїкарів не вдоволяти ся гонораром, а уживати і иньших способів, щоб побільшити свої доходи коштом хорих. Де-котрі з сих способів просто пересгупні — як от участь в робленю викидів; другі-ж такі загально приняті і розповсюднені, що анї з боку публики, анї навіть з боку найлїпших репрезентантів медицини не подибують жадного опору. Так суспільство привикло до фальши і взаїмної ошуки, що вважає сї способи тілько наслїдками свобідної конкуренциї, забуваючи, що хороба і нещастє повинні-б стояти поза всяким супірництвом. Треба заздалегідь пояснити, що росийські лїкарі до тепер меньше нїж чужоземні уживають більше шкідливих способів наживи. Залежить се найголовнїйше від того, що в Росиї конкуренция і боротьба о єствованє далеко не дійшли до такої межі, як на Заходї.

Почнемо наш перегляд від промислових екскурзий, які роблять професори, лїкарі міських шпиталїв і, на жаль, навіть земських ґубернїяльних шпиталїв; а в тім сї шпиталї є взагалї наростями на земському тїлї і земськими громадськими інтересами кермують ся мало. Екскурзиї сї бувають трох родів: тимчасові на заклик окремих хорих, обїзди цїлого ряду міст з відповідними оголошенями по часописях, або навіть афішами „про приїзд відомого професора“ на кілька день, і нарештї гостинні виступи по ріжних лїчничих стациях. Усї отсї поїздки, крім шкідливого впливу — розпалюваня жадоби до наживи і погорди в багачів до професорів, які ради гроший покидають свою справу, мають ще й важнїйші некорисні боки: шпиталї і клїнїки з їх масою хорих лишають ся без достаточного догляду, а виклади і вченє зовсїм завішують ся. На те одиноке заперечене, що не можна-ж, мовляв, полишити без помочи відомих фаховців і мешканця якої-небудь Тмутораканї, приходить ся відповісти, що сей хорий, хоть і багатий (до бідного-ж нїхто не поїде), варт все-ж таки далеко меньше нїж полишені сотки хорих і катедри.

Наведемо кілька прикладів; на жаль усї так привикли до екскурзий професорів, що про се й не пишеть ся, річ звичайна й достойна — а шпитальні лїкарі їздять звичайно тихенько. Проф. Більрот [1]) їздив до Александриї до одного банкира за 25.000 фр., проф. Найман [2]) до Португалиї до короля за 24.337 карб. золотом, проф. Склїфасовскій [3]) з Москви до Одеси робити операцию Рамлї за 11.000 карб., проф. Ґрубе [4]) з Харкова до Астраханю до торговця рибою за 5000 карб. він таки [5]) до Курска (квоти не написано), Берґман [6]) до Петербурга до Боголєпова, Шарко до Москви й Петербурга, берлинський проф. Зоненбурґ [7]) приїздив до Одеси робити операцию лїкареви, а звідти поїхав до хорих у Варшаві, Букарештї, Константинополи, проф. Шервинський [8]) їздив до Метери до багатого фабриканта а не схотїв заїхати до хорого земського лїкаря, хоч і проїздив попри самий дім сього хорого (ясно що не любов до закинених недужих тягне сих вандруючих промисловців); проф. Лейден приїздив до Харкова до багатого купця Гладкого [9]), який заслаб на запаленє легких. Де-котрі чужоземні професори, що приїхали були на з'їзд до Москви поотворювали лїтерально крамнички. Нарештї, промислові екскурзиї проф. Захар'їна зробили ся просто „притчею во язицїх“. Наведені приклади добре показують, як оплачуєть ся любов професорів до покинених (надто які живуть по унїверзитетських містах) хорих. Як далеко їздять вони через сю любов і кілько часу лишають ся унїверзитети без професорів! Шпитальні лїкарі вдовольняють ся десятками і сотками карбованців і також ради любови до хорих їдуть до иньших ґубернїй і покидають шпиталї на кілька день.

Другий спосіб наживи — професори й шпитальні лїкарі або закладають свої приватні шпиталї, або, що лїпше і безпечнїйше, беруть активну участь в шпиталях заложених на чуже імя. Се явище дуже розповсюднене й вва-

сторонничу". Не так траґічно задивляється на ситуацию „...gemeine Lügen-Zeitung". Вона, признаючи в прінціпі рацию мальконтентам, каже, що в сім случаю через таке іменоване зроблено би лише лиху прислугу і соймови і більшости, бо через те втеряла би вона свободу акциї „в очікуваних горячих (!) борбах, в яких помимо бажаня всіх мирних елементів можна надіятись уживаня найкрасшійших(!) средств парляментарної боротьби!" Впрочім коментуе названа часопись, що властиво у президиї заступлена і більшість і меньшість, бо бар. Василько поглядами належить до меньшости. Те „властиво" властиво знамените!...

Мовчанка „Desteptare-i" й поміркованість „...g L. Ztg." спонукують шукати властивого голосу боярщини де инде. І ось виливає ся він із непогамованим простацтвом у Чоповій „Buk. Rundsau". Та чіи остане все чопом, годі з ним ставати на розмову тим більше, як він добре „помащений". Поляк каже що „псе ґлоси не ідон в небйоси", проте голоси такої „преси" як Чопова помиває ся згірдним іґнорованем.

Полїтичний перегляд.

Галицкий сойм.

Галицкий сойм збере ся на перше своє засїдане дня 30. вересня. Видїл краєвий вже оповістив прелїмінар буджету на 1905 р. із сумою видатків 26.907.766 кор. себто висшою від попереднього року о 1,678.385 кор., а позаяк доходи зовсїм не зросли в рівномірній мірі, проте виринає в буджетї дефіцит. Кр. видїл вносить, щоб его заспокоїти підвисшенем податковоі стопи від податків безпосередних: на 65 сотиків від корони податків державних а на 71 сотиків від корони податків особистих введених законом із дня 25. жовтня 1896. за виїмкою податку особисто доходового та перенесенем давнїйших кредитів до доходів краєв. фонду на р. 1905. Замітне й те, що місто 1,300.000 вимаганих кр. радою шкільною на просьвіту прелїмінуе краєв. Видїл лише 884.584, не счеркуючи зовсїм нїчого із мілїонових субвенций польско-шовінїстичних товарист. — Яка буде роля нововибраних руских послів у соймі годї предвидїти. Поки що нотуємо отсей комунїкат руского клюбу: Дня 15. с. м. відбуло ся засїдане нововибраних руских послів соймових, котрі звязавши ся в клюб вибрали предсїдателем посла Олесницкого, его заступником пос. Короля, а секретарем пос. о. Богачевского. До парляментарної комісиї вибрано послів Олесницкого, Короля, Могильницкого і о. Богачевского. При тій случайности обговорено всесторонно теперішну ситуацию в краю, ражаєть ся таким невинним і дозволеним, що небіщик московський професор С. Корсаков, якого усї вважають ідеальним учителем, брав дуже дїяльну участь в подібнім шпитали: анї йому анї його окруженю у голову не клалось, що не можна поспіти бути в двох місцях і що професура є за поважною й надто одвічальною річию, яка виключує купецькі підприємства. Не як закид С. Корсакову [10]), якого я щиро поважав, наводжу я сей факт (як і висше згаданий лист С. П. Боткіна) а як доказ величезної непереможної шкоди, яку заподіває фальшива система приватної практики, від впливу якої не можуть ухилитись навіть найлїпші наші учителї — щож лишаєть ся робити нашим звичайним лїкарям? Ось що на пр. пише катеринославський земський лїкар на зазив, що він брав гроші за операциї в шпитали і приймав до шпиталю за гроші своїх приватних хорих: „Обвинуваченє-ж повстало з того, що декотрі мої приватні хорі, яким я, для браку власного шпиталю і ради хірургічної асептики робив операциї в земськім шпитали, вийшовши із шпиталю лїчили ся дальше у мене дома, або й я відвідував їх у них дома, инодї досить довго, і в таких випадках я не відмовляв брати гонорару, який вони менї пропонували за мою працю". Цїлком віруючи авторови що платня за операциї в шпитали не містилась у гонорари, який він діставав за самі відвідини дома, ми не можемо погодитись з його гадкою, що можна мати посаду а разом з нею ще й свою приватну практику. Шпитальні лїкарі все так скаржать ся на утому, яку на них наводять шпитальні заняти, що лишаєть ся лише дивуватись, як в них стає часу і сили на те, щоб робити ще в приватнім шпитали. Я знав два роди лїкарів в однім шпитали, які робили в нїм від 9—10-ої рано до 4—5 годин по обідї і анї часу, і не мали й бажаня робити в приватних шпиталях або займати ся приватною практикою.

Хорі, що лїчать ся по шпиталях також не ратують ся від апетиту лїкарів. В Парижи є звичайним явищем, що вони платять лїкарям за операцию і лїчене. У нас почав був робити те-ж саме казанський проф. Кузьмін, але протест студентів підтриманий професорами спинив сю експльоатацию хорих. Чи роблено те й по иньших унїверзитетах, не знаємо, але мінїстерство видало обіжник, заборонюючий професорам брати платню у хорих по клїнїках. До чого не доводить практика та жадоба наживи! Клїнїки а навіть шпиталї повертаєть ся на крамнички!

Надто сильною є конкуренция лїкарів і боротьба о пациентів по ріжних лїчничих стациях: сюди приїздять все багаті хорі, ґрунт для наживи підхожий, і хто має велику практику той везе звідсїль через 2—3 місяцї тисячі й навіть десятки тисячів карбованців — є до чого сьвітити очима. До всїх лїпших уздоровищ підчас сезону приїздять десятки професорів, асистентів і дрібних практиків і починають ся лови, які відомі усїм, хто бував на водах, а тому обмежимось кількома прикладами [11]). „Новое Время" пише, що по росийських курортах лїкарі вживають наємних хвальків, закупляють службу готелїв і т. и. В одному такому містї 7 лїкарів добилось того, що городський голова розклеїв по містї оголошеня і в них хвалив лише сих 7 [12]) лїкарів із 60 [13]) які були в ріжнородних торговельних заведень До Сьмілої прибув київский ґубернатор ґенерал-майор Савич; полїцийний і судебні власти. Розпочало ся слїдство. Около 30 осіб, обжалуваних за удїл в демонстрациях арештовано. Полїция занята вишукуваем розграбленого майна. В мийску управу звозять цїлі фіри річий награблених в склепах і жидівских домах. Кажуть, що в розрухах брали удїл також і робітники та ремісники із стациї Бобриньск. (Ся стация віддалена від Сьмілої, що числить 20—25 тис. населеня, всего на 5 верств). — Ось знов одна із відражаючих драматичних картин, зааранжованих деспотичною Росиею. Із дрібної причини вдає ся „громилям" підюдити тисячі людий до грабованя й різнї жидів — а з полїциї, яка в иньших обставинах находить ся все, підчас розрухів не було й слїду...

Анґлїйці в Тибетї.

Юнґхесбенд вже повертає з Лясси із готовим договором в кишени. Вправдї нема на нїм підпису Даляй-Лями, а за те є прибита его печатка, яку він забув у Ляссї. Крім того є він підкріплений печатками иньших трох начальників великих монастерів. Згаданий трактат заключує в собі отсї постанови: Тибет зобовязує ся отворити три торги для анґлїйскої торговлї а також иньші торговельні шляхи між Индиями і Тибетом. Тибет платить Анґлїї відшкодоване у висотї 500.000 фунт. шт. в трех річних ратах. Яко запоруку одержуть Анґлїйцї в своїм посїданю долину Чумбі. Без дозволу Анґлїї не вільно тибетаньских просторів анї давати в державу, анї продавати иньшим моцарствам, також не вільно винаймати желїзничих шляхів, телеґрафічних лїнїй і копалень.

Другий з'їзд буков. учителїв.

„Сонце сходить на сходї". Так кликав з емфазою один із вічевих бесїдників, констатуючи, що буковиньске учительство дало провід австрийскому учительству в змаганях о здобуте полїтичної сили. Нехайжеж воно дасть провід і в здобутю красших материяльних обставин, бо й справдї учительство, яке сповняє в суспільности так важне й високе посланництво живе прямо в нуждї. Оттимто заспокоєне потреб учительства в тім напрямі се добро вчинено для школи і для краю. І в борбі тій учительство мусить побідити, коли буде бороти ся в едности. Та на жаль борба о хлїб знечулює деколи гуманні, етичні почуваня, затемнює полїтичну бистроту, а в слїд за тим втручує в вир прикрої безпощадної борби. З отсим обявом зустріли ся ми й на названім, вічу. Краєва учительска еґзикутива поставила проект платнї кривдячий значно учителькы. Се вже надало різкий тон нарадам, а оливи до огню долила різкість і прямо провокацийна нечемність богатьох бесїдників, та учителькы станули до борби веденої найстрійшими парляментарними средствами, витревал и еї і — побідили, так що проекту референта п. Кісановича навіть не піддано під голосоване.

*

Ось звіт із ходу нарад сего віча що відбуло ся дня 16. вересня.

На сали понад тисячу учасників. Учительство із найдальших околиць помимо непогоди поприбувало, щоб постояти за свою справу, бо головна точка нарад се реґуляция платнї, на иньші теоретичні квестиї й часу не стало. Учительки знаючи, що тут лагодить ся щось проти їх інтересів, прибули теж у великім чи й не переважнім числї. Із гостий прибули соймові посли: Калитовский, Штравхер, Відман, Лянґенган, Сімйонович і бар. Гормузакі, а дальше інсп. Поповіч, секр. краев. вид. Гостюк, адв. др. Хомед і мати д-ра Ончула. Преса заступлена доволї. Полїтичним заступником комісар Ґевельб.

Збори отворив о год. 11. надуч. Дубеньски привітом присутних, виказуючи цїль збору — пригадати послам, що є на Буковинї учителї, які беруть платню таку як полїцияити й нічні сторожі, а заразом повідомляє, що справу „орґанїзациї" відрочено до загальних зборів краев. учит. тов. Вже підчас сего привіту прийшло до несупокоїв. Бесїдник стало іґнорував присутність учительок, які при кождім вимовленім слові „учителї" — додавали із салї звучно „і учительки" — і то тревало до кінця промови.

На внесене учит. Кісановича вибрано через аклямацию серед окликів і оплесків головою зборів дир. Ісакевича, а заступником надучителя Дубенского.

Голова Ісакевич витає товаришок (грімкі оплески серед учительок) і товаришів. Згадує, що 8 лїт тому заповів свитанє. „Я казав тодї, що наша задача — се роздути іскру народної сьвідомости в полумя, що наші ідеали здійснять ся, як зійдемо в нарід і станемо серед него і для него працювати. Серед тривання завзятої національної ворожнечі заповідав я, що наша сила лише в едности всїх. (Оплески). І бажаня сповнили ся. Учительство з малими виїмками з'єднило ся, здобуло собі силу а за тим і поважане. Ми нинї чинником, із яким треба числити ся. Нашим змаганям удало ся обіслати репрезентацию краю людьми, що хотять для него посьвятити всї свої сили. Маємо повну надїю, що вони не забудуть і про нас, а нашим обовязком буде посьвятити всї свої сили на те, містї. Один лїкар, що побував на кавказських мінеральних водах, писав, що по готелях продаєть ся списки лїкарів, які займають ся практикою, в яких підчеркнено імена найлїпших.

Урядовий купелевий лїкар в Гансалї розпорядив, щоб усї хорі приходили до нього й показували приписи иньших лїкарів, на яких повинна була бути написана хороба й спосіб її лїченя. Він без нїякої потреби оглядав сих хорих, за огляд брав гроші і давав дозвіл на своїй приватній картцї, реклямуючій його кабінет. Те-ж саме було й на курінських водах, де не можна було купити навіть рицинового олїю без рецепти лїкаря, що заряджував водами. За кордоном справа ведеть ся простїйше і отвертїйше. В Америцї на теплих водах в Арканзасї 40 лїкарів має осібних окличників, які по желїзницях і шпиталях захвалюють вправність і т. и. своїх патронів; на платню окличникам іде около половини заробітку лїкарів. Міський уряд, бажаючи знищити сю ганебну професию, наложив на окличників податок і думав, що вони не являть ся, але помилив ся: прийшло по дозвіл 21

аби бідний, визискуваний нарід добув собі красшу долю і не втїкав за море. Після того ще раз витає прибулих, посьвячуючи окремі привіти визначнїйшим гостям. (Оплески).

До слова зголошує ся надуч. Дубенски і читає отсе письмо кн. Гогенльоге: „Чернівці 13. IX. 1904. Вп. екзекутивний комітете учителїв! Прошу приняти мою найсердечнїйшу подяку за ласкаве запрошене на буков. учит. з'їзд а рівночасно вирази найщирійшого жалю, що по причинї пильних занять не можу брати лично удїлу у ваших нарадах, яким я бажаю найлїпшого успіху із цїлого серця. Добро й лихо школи, сего найважнїйшого культурного чинника нероздїльно получене із добром і лихом учителя. Без учителїв годящих, свобідних бодай від найтяжших матеріяльних злидень нема школи, а без школи нема поступу в цивілїзациї. Проте хто бажає добра учителям, і після своїх сил дбає про їх інтереси працює не лише над вдоволенем одного стану але для великої цїлости. Тому ще раз кличу: Щасть Боже Вашим нарадам! Колиб із них зросло добро для учителїв і школи то нїхто тим так би не радував ся, як Ваш найщирійше переданий

Гогенльоге ц. к. президент".

Надуч. Дубенски поясняє причину неприбутя князя ще й тим, що він незабаром Буковину покидає, проте булоб ему важко прийти тут хиба на те, щоб пращатись. За тим зголошує ся до слова уч. Кіппер мол. і славлячи дотеперішну дїяльність кн. Гогенльоге просить приняти отсю резолюцию:

„Буковиньске учительство довідує ся із найщирійшим жалем, що Є. С. князь Гогенльоге Шілїнґфірст, якого надано убогому краєви Буковинї в найкритичнїйшу пору рівнозначно як спасителя і вибавника, так вчасно і саме тепер із нами розстає ся, коли его посїв зачинає в краю сходити і розцвитати. Кн. Гогенльоге се перший шеф краю, що зачав помагати народови через учителя, що дав волю учителям, а через те освободив убоге населене нашого краю. Сему мужеви, що через свої вчинки не лише став на вікп безсмертним в краю, але якому також кождий мужик і приятель учительства а передовсїм учитель поставив памятник у своїм серци, висловлює кождий буковиньский учитель із найглибшого серця свою подяку і з горячим бажанем щоб незабутний, дотеперішний буков. шеф краю кн. Гогенльоге найшов свою заплату в далеко ширших кругах борцїв за поступ і свободу!"

Сю резолюцию принято серед грімких оплесків.

(Конець буде).

людий. Французькі медичні часописї сьвідчать, що такі окличники є і у Франциї, а „Врач" додає, що й у нас на кавказьких мінеральних водах робить ся теж саме: явились осібні „кореспонденти", які хвалять одних а лають других лїкарів.

(Далї буде).

---

[1]) „Врач" 1886 р. N. 12. [2]) „Врач" 1880 р. [3]) „Врач" 1890 р. N. 17. [4]) „Врач" 1891 р. N. 6. [5]) „Врач" 1891 р. N. 9. [6]) „Врач" 1901 р. N. 8. [7]) „Врач" 1899 N. 30. [8]) „Врач" 1890 р. N. 14. [9]) „Врач" 1898 р. N. 44. [10]) Взагалї в своїй статї я мав на увазї досліджуване загальних умов житя і дїяльности лїкарів, а не докори окремим особам, тому і факти наводив я лише яко докази моїх тез, а назвища росийських лїкарів подавав лише там, де се було безумовно конечним. Розуміють ся, одні лїкарі винуватїйші за других. Але не о полїпшене їх — що також дуже важно — а ходить тут о радикальну переміну загальної системи, яка робить вирОдні явища звичайними і змушує і иньших, як таких, що дивлять ся скрізь призму сеї фальшивої системи, віддалюватись більше меньше далеко від вимог науки і справедливости. [11]) „Врач" 1902 р. NN. 4 й 12. [12]) „Врач" 1899 р. N. 19. [13]) „Врач" 1896 р. N. 24.

З судової салї.

Новое посрамленіе.

Із Вашковець н. Чер.

Дня 17. с. м. відбуло ся в Вашківцях розправа вашківскої „Січи" проти о. д-ра Богатирця о обиду чести — і підсуване „Січи" ложних, небувалих фактів. Обжалованого заступав др. Алексевич, звісний із обкиданя гнилими яйцями пок. кард. С. Семиратовича на віденьскім двірци, а поодиноких обжаловуючих Січовиків нотар Стрийский. Інкримінований факт після зізнаня сьвідків і заяви о. Богатирця мав ся так: День чи два перед виборами сидїв о. Богатирець і о. Масїкевич, а з ними кілька жидів і иньших ріжних осіб в коршмі вашківскій, де о. др. Богатирец з подиву гідною витревалостию топив свою журбу і сумні виглади на пословане в шкляниї. При тім говорилось богато, о. др. Богатирець переконував невірних о своїм покликаню на посла і серед ріжних аргументів сказав таке: „Ви жиди ідете за Левицким, а як „Січ" вас заколе (чи буде різати) — тодї Левицкий вам не поможе". — О. др. Богатирець (заявив (через свого заступника), що сей — негідний — висказ вирвав ся ему всего — і то в жартї! І якраз отсей „жарт" (сказаний перед виборами в цїли аґітацийнїй) був сутею обжалованя. Перед розправою предложив оборонець о. Богатирця згоду, заявив, що зложить заяву чести — однак та заява була так недостаточна — а що більше: обжалованої так бажали доказати перед судом, яких средств уміє ужити о. др. Богатирець і які „віци" пускає по коршмах на чесних і невинних, що жадали розправи! Переслухані сьвідки висказувались по мисли обжалованя. — Остав ще один важний сьвідок і підчас того, як над відроченем розправи велась розмова і факт був доказаний, удало ся обороицеви о. Богатирця намовити обжалованих до згоди. І так о. Богатирець зложив заяву, що він своїм висказом не думав обидити „Січи" і не мав до сего причини. На сім розправа скінчилась.

І от нова цьвітка з віночка чесних поступків, якими вінчають ся голови наших москвофілів! А преціньо оно сумно, що наотень, до того Доктор, так далеко забуває ся, що по коршмах за шкляпкою накидає ся на чужу честь, — хоть би воно було і жартом! — А Вам „господине" оборонець о. д-ра Богатирця пригадаю, що закон о обидї чести § 488 з. к. не знає „жартів", тож те, що Ви скінчили заявою, зробили ви дуже мудро!

Січовик.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. вересня 1904.

Герберт Бісмарк, найстарший син пок. нїмецкого канцлера помер д. 18. с. м. у Фрідріхсруге.

З'їзд буков. лїкарів. Дня 14. с. м. відбули ся в сали засїдань лїкарскої палати збори громадских лїкарів Буковини, на яких раджено під пров. сов. санїт. д-ра Ремера над поправою власної долї. На внесене д-ра Вебера рішено перевести орґанізацию бук. лїк. гром., а справу сю поручено комітетотови зложеному із др-ів Гарта, Гутшнекера, Рунеса, Сейка, Шадта, Вебера і А. Воєвідки.

Конкурс на запомогу. Із фонду Каролїни Самборскої, який остає під зарядом тутешного міста надасть рада мийска, дня 15. жовтня 1904 стипендию в висотї 100 кор. зубожілому а гідному чернівскому промисловцеви христ. віроісп. евентуально убогій а гідній вдові по чернов. пром. але також христ. віроісп. — Петенти о сю стипендию мають внести свої подання, заосмотрені в докази виманих условин, до черн. маґ. найдальше до 30. жовтня 1904. Бурмістер *Кожановский.*

Наука в державній школї для повитух в Чернівцях розпічне ся дня 5. жовтня б. р. в мові рускій і нїмецкій. Вписи учениць будуть відбувати ся в перших трох днях місяця жовтня між 2—4 год. по пол. в канцелярії школи для повитух при ул. Сьв. Николая. — Подаючи отсю нотатку не можемо не висловити свого здивованя, що помимо того, що наука для повитух буде відбувати ся також і в мові рускій оповіщене про вписи і условія принятя оголосила дирекция заведеня лише в мові нїмецкій! Чи може се є обчислене на те, щоб рускі інтересантки із того оповіщеня не могли користати?!

Каналїзация Чернівців. Незабаром переведе магістрат м. Чернівцї каналїзацию улиць Войнаровича, Войнаровича-бічної, Броварняної, Ветеранів, Емілії, Фабричної і Нового-Сьвіта. Для переведеня сих робіт розписано саме тепер оферти із речинцем вношеня до 30 вересня 1904.

Вінчане п. Евгена Гуцайла, учителя з Гайбокої з п. Недею Лукіянів, підучителькою в Гайбоцї відбуде ся в четвер перед полуднем дня 22. вересня 1904 в парохіяльній церкві в Коломиї.

Дешеві пральні. За ініціятивою лїкарів заводять ся у Варшаві по убогих передмістях народні пральні, у яких за дешеві гроші (1 коп. за штуку біля) будуть прати народови біле, піддержуючи таким робом чистоту. Лїкарі проектують, щоб рівночасно із тими институциями заводити ще й дезенфекційні кімнати для того біля а також і одягів, які бувають звичайно переповнені заразливими бактеріями, бо бідні люди купують собі їх звичайно у похатників. Дезинфекция має переводити ся безплатно. Добреб було, щоб такі справдї філянтропійні институциї позаводжувано і по иньших европейских містах.

Безконечна тринайцятка. Підчас росс. війни із 1877 р. припала борба коло Зевіну на понеділок 13. червня. Російским війском командувало 13 ґенералів, війска було 13 тисяч, а бій тривав 13 годин.

Науковий фейлєтон.

Іван Раковський.

Вплив цивілїзациї на людські нерви.

(Дальше).

Та рівномірно з простором науки збільшуєть ся й число тих, що займають ся науковими дослїдами, і тих, що не маючи спромоги займати ся тими дослїдами, з замилуваня до правди і науки старають ся бодай зазнайомитись із остаточними висліґами ріжних наук — словом, збільшуєть ся стремлїне до осьвіти.

Висловом сього стремлїня есть також постійний зріст шкіл усякого типу, найнизших, середних і найвисших і постійний зріст фреквенциї тих шкіл. Томаер обчислює, що в протягу останнього столїтя в самій Празї число людий, що вчать ся, потроїло ся; звісно, що у нас на галицькій части Украіни перед сто лїтами стояла просьвіта на далеко низшім ступни, як у Чехах, проте думаємо, що не помилимо ся, приймаючи, що в нас число тих людий збільшило ся що найменьше в десятеро.

Як бачимо, наслїдком сучасного поступу цивілїзациї есть із одного боку зріст числа тих людий, що займають ся умовою працею, а з другого боку і зріст материялу для тієї умової працї. Усяку умову працю виконує чоловік осібним до сього призначеним приладом нашого тїла т. зв. нервовим укладом т. є. мізком із хребетним стрижем і нервами. Всякий прилад нашого тїла може працювати тільки до певної границї, а коли ми перетяжуемо його працею, то він ослабає. Коли-ж се перепрацьоване повторяєть ся частїйше або й систематично, то се викликає немічі хоробу даного орґану або й цїлого тїла.

Заходить проте побоюване, чи ся напружена умова праця, що їй віддаєть ся тепер чим раз то більше людий, не спричинює перетяженя ума, а що за сим іде, і ослабленя нашого нервного укладу або й його хороби. І справдї в останнїх десятках лїт почали завважувати лїкарі чим раз то частїйше і чим раз то більше випадків роздразненя і ослабленя нервового укладу, а Американець Бірд (Beard) виступив у роцї 1881 із заявою, що сучасне людське жите з своїми дуже зложеними обставинами, зусиллями і стремлїнями, займає дуже і підбадьорує людський ум своєю ріжнородністю і скількістю материялу до умової працї, — та напружує його занадто сильно так, що наслїдком сього викликає властиву хоробу, яку він назвав неврастенїєю.

Бірд зробив се спостереженє виключно на Американцях і думав, що неврастенїя — хороба виключно американська, але його книжка дістала ся швидко до Европи і ще й того самого року переклав її Найсер на нїмецьку мову і анальоґічні прояви ослабленя нервового укладу, неврастенїї почали відкривати лїкарі і психіятри скрізь по цїлій Европі. Мантеґацца, Льомброзо, неврольоґ Ерб, Цімсен і Айленбурґ повели провід у тих розслїдах і дискусиях і до нинї нагромадилась уже так велика література про сю справу, як мало про яку иньшу.

Вислід тієї розширеної дискусиї був той, що не лише загально сконстатовано істноване тієї страшної хороби неврастенїї та розріжнено всякі її відміни і ступнї, від незначної надмірної дразливости до цїлковитого розстрою ума, але ще й статистично доведено постійний зріст тієї хороби, та згідно засуджено цивілїзацию, що се вона есть причиною сього лиха.

Доведено до сього, що Льомброзо, а за ним Гірш і иньші орекли що й ґеніяльність, та виїмкова здібність до певного рода умових праць, се те-ж прояв хоробливої психози — тільки на жаль не доведено, щоб ся хороба збільшувала ся та обіймала чим раз ширші круги всїєї людскости.

Та питане, чи умова праця шкодить людським нервам, се не лиш справа чисто теоретична, але й має дуже велике практичне значіне: сотки, тисячі людий займаєть ся тепер умовою працею, а се число постійно зростає і зростає, а проте не може бути байдужним для цїлої нашої суспільности, чи ті люди й їх потомки призначені на загладу, чи ні. Особливо для нас Украінцїв се питане важне тим, що як раз нам закидуєть ся часто нездібність до висшої культури тай усїм Славянам кинено в лице закид Цімсеном і иньшими, що наш мозок меньше витрівалий та меньше здібний до умової праці та що причиною сього есть питома вроджена невитрівалість чи нездібність сього мозку.*)

Мусимо поставити собі вперед питане, чи в иньших народів меньше або й зовсім некультурних є також хороби ума, чи ні.

Маємо вже до тепер багато праць, що займають ся описом або й розслїдом духового житя т. зв. диких народів, як от праці Тайльора, Вайца, Люмгольца, Буша і инь. і на основі тих праць можемо вже представити доволї ясний образ душі тих народів. Степень умового розвою тих диких народів незвичайно низький, а головною його цїхою есть незнане причин найзвичайнїйших навіть явищ природи. Вони бачать, що сонце, місяць і зьвізди сьвітять і рухають ся, що день і ніч чергують ся зі собою, що буває вихор і буря, що вода пливе, що ростини виростають із землї, ростуть і всихають, що в кінцї чоловік хорує і вмирає — бачуть те все, та не знають найблизших навіть причин тих проявів. Природним наслїдком сього есть удуховлюване природи — т. зв. анїмізм. Цїла природа роїть ся у них від ріжних духів: каміне, ростини, зьвірі, сонце, місяць і зьвізди або є прямо самі духами, або мешканями духів. Низький ступінь культури робить їх безрадними супроти найпростїйших явищ природи: звичайні бурі і зливи наносять їм велитенські шкоди та наповняють їх душу невимовною трівогою, що степенують ся з причини удуховлюваня самого-ж явища та почуваем безсильности супроти висших сил, всемогутних духів. І так дикі народи живуть у постійному страсї перед всемогутними злими духами, а ся постійна тревога дає знаменитий підклад до зворушеня рівноваги духа, до деяких психоз та хоробливих духових проявів, дарма, що цїле їхне жите виповнюєть ся всякими обрядами, що мали-б їх заспокоювати та хоронити перед уроєними страховищами. Найменьша причина викликає в них трівогу та доводить до нестями, а всякі сьвяточні обходи, ба навіть звичайний танець кінчить ся звичайно громадними проявами каталепсиї, епілепсиї, гіпнози або прямо дуру.

(Далї буде).

---

*) Ziemssen. Die Neurasthenie.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Циліндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних краскаx найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начинє, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкції і амуніция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців системи Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacè, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою").

7 (—)

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осінний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цїнах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (9—24)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом"**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводі — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!!

30 (11—25)

ВІДОЗВА.

При надходячім сезонї осьміляю ся звернути Вп. П. Т. Публицї увагу на мій

склад ріжних приборів

і додатків кравецких,

котрий заосмотрив я **в найбільший вибір названих товарів,** а то: в материї шовкові, плїши, кльоти, ґафтки, стелївки, дивани, ріжнородні тканини і т. и.

НОВОСТИ в крепах, ґазах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріко і шовках, як також в білю і Glacè-рукавичках.

Склад всїх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідини упрашає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse)

(в сусїдстві **Дорнбавма.**)

39 (1—10 с. н.)

---

37 (3—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пендзлїв, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товщів, артикулів техничних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до прання і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

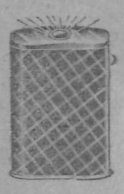

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки електричні,** домові лїхтарні, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цїнники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публицї всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконанє по найнизших цінах.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (5—20)

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгенїй Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради" Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Канцелярия

друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 108. Чернівці, пятниця дня 10. (23.) вересня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

ТЕРЕВЕНЇ Fr. L. Ztg.

Із кругів руского учительства одержуємо отсю відповідь „Fr. L. Ztg.“ на послїдну еї статю п. з. „Allerlei Brüder“:

Здавало ся, що „Fr. L. Ztg.“, відогравши при послїдних виборах таку незавидну ролю a la попиране Фльондора, спічне на „лаврах“, заверне ся з безпутя та щирою працею над орґанїзациєю і єднанем учителїв поправить важкі свої промахи. Та ся часопись а зглядно еї редактори живуть тільки криком та підюджуванем; до позитивного труду у них хисту нема.] Ось „Fr. L. Ztg.“ хоче ввести конче ворожнечу і роздор між руским учительством і тому вмовляє в буковиньских учителїв-Русинів, що учителї з Галичини — се по більшій части карієровичі, доносчики і лизуни. Гадав би хто, що „Fr. L. Ztg.“ опирає свої вискази на яких фактах. Та нї! „Fr. L. Ztg.“ нї звідси нї звідти обкидує болотом руских учителїв без найменшої причини. — Далї каже вона, що в кождім числї руско-галицких ґазет, як „Проминя“ (sic!) або „Ruthenische Revue“ (!) можна вичитати про упосліджене руского народного шкільництва в Галичинї і запитує: Як може руске шкільництво піднести ся, коли ті, що покликані піднести его, шукають за 50 злр. річно більше посад в иньших краях. Ну, щоби писати такі нїсенїтницї треба бути крайним іґнорантом або чоловіком злобним і треба не знати цїлковито обставин галицких анї галицкого шкільництва. Таж се кождий знає, що учителї, що прийшли з Галичини, се не карієровичі чи які ще там, але люди ідейні і поступові, котрим добро і поступ школи лежало на серци, та що лиш через се польска шляхта змусила їх переслїдованями в ріжний спосіб до еміґрациї на Буковину, де також ще лїпше працюють над руским селяньством. Впрочім, чи такий, хто є доносчик, лизун і т. д. потребує еміґрувати? Таж такому й там добре, бо шляхта любить таких. Редактори „Fr. L. Ztg.“, які так завертали очима до Фльондора повинні знати, щó пани люблять, все одно чи польскі, чи румуньскі. А хочби і найшов ся який негідний учитель із поміж тих, що приїхали з Галичини, то чи з сего виходить, що всї они такі? Коли такий знайде ся, нехай „Fr. L. Ztg.“ наведе факт і напятнує его. За се загал учительства певно не буде гнївати ся, але нехай вона не обкидає болотом цїле руске учительство! Чи так пише поступова ґазета, що хоче витикати блуди другим?

„Fr. L. Ztg.“ каже далї, що галицкі учителї роблять конкуренцию буков. учителям-Русинам. Розуміється ся, що се все голословна бляґа, але що то шкодить писати! „Fr. L. Ztg.“ хоче мнимою обороною учителїв роджених на Буковинї проти тих, що прибули з Галичини, з'єднати собі перших, щоб воня забули те, як виступала „Fr. L. Ztg.“ підчас виборів проти інтересу всїх Русинів-учителїв.

А вже прямо сьмішним видаєть ся нам висказ „Fr. L. Ztg.“, що галицка рада шкільна краєва жаданем звороту пібраної стипендиї зискає — після льоґіки „Fr. L. Ztg.“ — учителїв для руских шкіл. Чи „Fr. L. Ztg.“ не знає або не хоче знати, що галицка краєва рада шкільна в руских школах власне не хоче мати учителїв-Русинів, тому кидає їх до західної Галичини між Мазурів? Се може „Fr. L. Ztg.“ вичитати що дня із галицких ґазет.

Вкінци „Fr. L. Ztg.“ бажає собі, щоби галицка рада шкільна краєва енерґічно виконала свій розпорядок в справі звороту стипендиї. (Читай: Polizei! Polizei!)

На конець порадимо ще раз редакциї „Fr. L. Ztg.“ ось що: місто того, щоб мішати ся до справи руского учительства і Русинів взагалї, та щоб обкидувати болотом загал рускаго учительства, нехай вона красше запізнаєть ся та й більше розважає над тим, про що пише, а то такі статї, як „Allerlei Brüder“ в часописи, що хоче бути постуavailповим орґанам всего буковиньского учительства, прямий сором!

Учитель.

Політичний перегляд.

Буковиньский сойм.

Видїл краєвий розіслав уже занрошеня до поодиноких послів на перше засїданє соймове, що відбуде ся 10. жотня. — О мандат із більшої посїлости опорожнений через смерть пок. М. Мустаци старає ся субститут прокураториї др. Константин Ісопескул, який зголосив вже свою кандидатуру в еґзекутивнім комітетї більшої посїлости.

Соймові вибори вибори в Стирії.

При виборах до стирийского сойму, що відбули ся в понеділок вибрано в новокреованій четвертій курії: одного социял-демократа (із міста Градця), двох клерикалів, одного християньского-социяла (антисеміта) і одного національного а одного клерикального Словінця. В двох виборчих округах прийде ще до стиснїйшого вибору.

Коронация сербского короля.

Коронация Петра I. заповідала ся невідрадно. Почта приносила що дня листи із погрозами для морального вбійника Александра і Драґи, являли ся і „божевільні“, що кричали улицями: „Проч із убійниками короля!“ Супроти того завела полїция строгий догляд. Із дахів публиці заказано придивляти ся, за видців по вікнах зроблено відвічальними властителїв домів. Чужі держави також не дописали. Анґлія не прислала нїякого заступника, а Росия заступила ся звичайним послом. Лише Австрия, Німеччина і Італія вислали надзвичайних послів. В коронациїнім походї ступав лише один „помазаник божий“ — кн. Чорногорский. Отже коронация відбула ся не величаво але й без пригод, яких сподївала ся полїция.

Другий з'їзд буков. учителїв.

(Дальше).

Відтак слїдувало відчитане дальших привітів, які наспіли від С. Кеслера, голови звязку нїмецко-австрийских учителїв (із Мансверт), посла до долїшно-австрийского сойму і парляменту, учителя Зайца (із Відня), та від віцемарш. Стефана Смаль-Стоцкого, (із Одерберґу), Николая Василька (із Відня), Флореа Люпу, відтак від митрополити Репти та від кількох учителїв, які не могучи прибути лично, бодай телеґрафічно заявили свою солїдарність із вічевими парадами.

Нїм приступлено до порядку дневного, ухвалили ще збори на внесене уч. Кінера мол. ось таку заяву для Вільнодумного Союза:

„До Впов. Пана д-ра Аврела Ончула в Бернї.

Другий Зїзд буковиньских учителїв зазначує із незвичайним вдоволенем побіду Ваших товаришів партийних при послїдних виборах, *як побіду вільнодумности* і поступу над реакциею, висловлює заступникови „Вільнодумних“ довіре і має всяку певність, що вільнодумне сторонництво буде заступати інтереси учительства як інтереси народу. Ісакевич, предсїдатель.

При приступленю до порядку денного виголосив перший реферат про економічне положене учительства уч. Петровский із Солки.

Довгі роки вже боре ся учительство, як досї безуспішно, за полїпшене свого незавидного материяльного добробуту, але маємо повну надїю, що се осягнемо. Поки що, у нас дбають про саму „школу“, не розуміючи хиба, що проживаюче в нуждї учительство не зможе просьвітити голодуючого мужика. Тут полила ся із уст бесїдника справдї проймаюча до живого одна страшна скарга на нуждю учительства і селяньства. Бесїдник не добирав гарних слів і фраз. Нї, він дїлав лише тим, що виводив перед очи образи блїдих а немічних сїльских дїтий, які не мають чим путнїм дома поживити ся і йдуть до школи, де зустрічають ся часто (ось як се стало ся не давно в Ґурагуморі) із учителем, який теж примирає з голоду і йде до школи із тою сьвідомостию, що не лише він не має що їсти, але, що він не лишив дома кусня хлїба для дїтий і жінки. Якже можна тут думати про якісь успіхи науки?! А вигляди сеї справи тим невідраднїйші що школою й народом наша (себто волоска — *Ред.*) інтелїґенция не інтересує ся. Ій більше в голові „трікольор“ чим те, щоб мужик мав що вхопити до уст. — *І ми учителї, добиваючись красшої платнї заздалегідь застерігаємо ся проти тому,* щоби на ту цїль придавлювати селян більшими податками; на се мусять найти ся иньші жерела доходу. Дальше піддає бесїдник острій а заслуженій критиці дотеперішне поведене консисториї із винаймом фундацийних дібр та поступки боярщини, яка так злощасно держала досї Буковину в своїх тенетах. Та по тяжких хмарах, що прислонили наш небозвід полїтичний — кінчив бесїдник — прийшла буря, вибори. І проясніло. Маймо проте повну надїю, що і для нас прийде красша доля. Сеж сонце сходить на сході! (Грімкі оплески).

Справу самої реґуляциї учительскої платнї референував учит. Кісанович. Референт, заявляючи, що ему припав реферат неприемний хочби тому, що буде проектувати платню низшу для учительок чим учителїв, сподїє ся однак, що зуміє переконати слухачів про справедливість того проекту ріжними зглядами, коли вже не говорити про те(!), що учительки не ходять по каварнях і по реставрациях, не пють і по більшій части не курять(!). Справа реґуляциї зустрічає трудности в тім, що на еї цїли може сойм ухвалити всего 500.000 кор., а тут би треба суми далеко більшої. Супроти сего треба держати ся в тих рамках, які є можливі. Бесїдник виходить із того переконаня, що платня зростає не після видатности працї лише після зросту особистих потреб учителя з огляду на удержане родини. Супроти того рішив ся учительский комітет запроектувати для учителїв платню більшу чим для учительок, які й так становлять передовсїм по містах „billiges Material“ — за се знов усунено би зовсїм катеґорию помічних учителїв обсаджувану досї головно жіноцтвом, яке робить учителям по більшій части „Schmutzkonkurrenz“.

Остаточно ставить референт такий проект платнї:

а) для учителїв, що мають іспит зрілости і кваліфікацию і сталих учителїв реґіґії творить ся три катеґорії:

I. катеґория: се директори і учителї шкіл видїлових із платнею: I. степ. платї 4000 кор., 20% загалу — II. степ. платнї 3200 кор., 50% загалу — III. степ. платнї 2800 кор., 30% загалу.

II. катеґория: се народні наддучителї і учителї, що належать до перзонального статусу із платнею: I. степ. платнї 4000 кор., 5% загалу, — II. степ. платнї 3000 кор., 20% загалу, — III. степ. платнї 2400 кор., 30% загалу, — IV. степ. платнї 1800 кор., 45% загалу.

III. катеґория: се народні наддучителї і учителї, що ще не належать, до перзон. статутусу із платнею 1200 кор.

Катеґорию підучителїв зносить ся.

б) оля учительок установляє ся також дві катеґорії:

I. катеґория се директорки і учительки шкіл видїлових із платнею: I. степ. плат. 2400 кор., 30% загалу — II. степ. плат. 2000 кор., 50% загалу — III. степ. плат. 1600 кор., 20% загалу;

II. катеґория се народні наддучительки і учительки, що вже находять ся в перзональнім статусї із платнею: I. степ. плат. 1800 кор., 20% загалу — II. степ. плат., 1600 кор., 30% загалу — III. степ. плат. 1440 кор., 50% загалу.

Катеґорию підучительок зносить ся.

Учителї й учительки, що мають лише *одно* сьвідоцтво зрілости одержать адютом в сумі 900 кор.

Учителї I-ої і II-ої катеґориї одержать квінквенїя по 200 кор. на кождім степени платнї. Переходячи на висший степень платнї, тратять попередні квінквенїя. Учительки знов без огляду на степень платнї одержують по 4 квінквенїя і то в першій катеґориї по 200 кор., в другій катеґориї 2 перші по 100 кор., а 2 послїдні по 200 кор.

За дїловодство удержують управителї одно- і двоклясівок по 200 кор., трикласівок по 250 кор., а чотироклясівок 500 корон. За кожду клясу рівнорядну одержує управитель ремунерацию 40 кор.

Додаток на помешкане (Quartiergeld) по тих громадах, що мають мешканців меньше як 8.000 — 480 кор.,

в тих, що більше як 8.000 — 600 кор. Кваліфіковані учителї у учительки, які резиґнують із помешканя в натурі одержують активальний додаток в сумі 300 корон.

Жерелом із якого має покрити сойм сї видатки — се пропінация. Виправдї сам референт є противний таким доходом так само як соц.-дем., але думає, що з огляду на ціль, — якій будуть вони служити не буде мати нарід із сего нїякої страти, але лише користь. Вкінци просить збори принати резолюцию в дусї своїх виводів.

Конець промови повитали оплески учителїв, приглушені сиканем і окликами невдоволеня учительок. Вже підчас самого реферату знімали ся між учительками ознаки й оклики невдоволеня, які переходили дуже часто в терпкі диялоґи з референтом, та до властивої бучі прийшло аж підчас дискусиї, яку отворено над сим нефортунним проектом.

(Конець буде).

Росия й Японїя.

При Порт Артурі розпочала Японці правильну облогу, втерявши надію, щоб здобути его одним атаком. Росияни — як доносять з Льондону — випали в неділю вечером із твердині, щоб прогнати Японців із форту Ічшан, але зістали відперті. Тепер ладять ся знов Японці до атаку на форти Рікваншану і Ерлюншав. Сей находить ся всего в віддаленю 50 кроків від малих фортів, що є вже в японьских руках.

В Росиї мабуть числять ся із упадком Порту Артура, бо адм. балтийскої фльоти, (яка все ще не виїхалала) Рождественьский заявив, що як до часу его приїзду Порт Артура впаде, то він причалить аж до берегів Владивостока.

В Манджуриї позпочала ся нова кервава борба вже коло самого Мукдену. По короткім відпочинку зведуть оба війска новий смертельний бій. Японьска армія посуває ся звільна під Мукден, оперта лївим крилом о ріку Лїяо, а правим о копальнї вугля в Душан. Японьскі операциї стремлять до того, щоб окружити Росиян. Се поручено ен. Курокі, який із 100 тис. військом мав переступити ріку Гунго. — Збіжа пожинано, через що мають стріли далеке, свобідне поле.

В своїй хатї своя правда і сила і воля!

Родимцї! І опять ми соколи галицкої Руси просимо Вас любі Родимцї о поміч в нашім розпочатім дїлї. Наші відзиви до складаня средств на будову Сокільнї прогомонїли без великого успіху. Але ми пукаємо в третє до Вас. Поможіть нам здвигнути Сокільню! Поможіть нам довершити сей храм а стане ся він певно осередком орґанїзациї і народної служби. Про средства до здвигненя сокільскої сьвятинї, Ви чуєте Родимцї що дня: се 10-коронові позички, та льоси фантової льотериї. І вічно будуть ждати Вас ті самі поклики від соколів: Набувайте позички а Ви наші рускі Красавицї не забувайте про нашу фантову льотерию.

Найже сей поклик не остане без успіху і нехай лепти Ваші вибудують дім не для нас а для Вас, бо ми нїчо иньше як служба Ваша. — Гаразд!

Старшина Тов. ґімн. „Сокіл“ у Львові.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 22. вересня 1904.

Личні вісти. Віцемаршалок, др. Стефан Смаль-Стоцкий повернув із Відня, де яко начальник „Селяньскої Каси“ брав удїл в засїданях центрального заряду „Загального союза хлїборобских спілок в Австриї“.

Відзначене. Цїсар надав повітовому комісареви в Чернівцях Францови Люнцови золотий хрест заслуги з короною.

На засїданю ради шкільної краєвої із 16. вересня 1904. переведено отсї ухвали: Потверджено отворене отсих кляс рівнорядних: а) Вашківцї (школа дївоча II. кл.), б) Слободзїя-Раранче (II. кл.), в) Усте-Путиле (однокл. нар. шк.), г) Горішні Шерівцї (I. кл.), д) Котул-Баїньский (однокл. нар. шк.), е) Іспас (III. кл.), з) Долїшні Станівцї (I. кл.), ж) Садаґура (школа муж.), і) Арбора (нїм. нар. шк.), й) Іліешти (нар. шк. в 1 окр. шк. I. кл.), к) Бадівцї нїмецкі (нїм. нар. шк.), л) Остра (нар. шк. вол.), м) Волока (I. кл. шк. нар.). — Переведено крім поданих нами давнїйше ще отсї іменованя в шк. середних: а) суплентами іменовано Юлїяна Гудечека в I. ґімн. в Чернівцях, Ізр. Шляєра в ґімн. Франц-Йосифа в Серетї, Лаврентия Тамаяґу в гр. прав. ґімн. в Сучаві, Івана Райнарда в учит. сем., Юрія Прелїча і акад. маляріз Авґуста Гофмана і Трояна Берґеану в гр. прав. висш. школї реальній, а Теодора (Тойві) Кернав ц. к. II. ґімн. в Чернівцях; б) суплюючим учит. ґімн. в гр. прав. висшій школї реальній Івана Радомского; дальше іменовано в) надучителями: Петра Войновского для Оршівців, Дмитра Томоруґа для Кулівців, Николая Тевтула для Пядиківців; г) сталим учителем Івана Секота для Кучурова малого; д) сталими учительками: сталу підуч. Марію Махнєвич в Кучорові великім при сьв. Марії, сталу підучит. Евфрозину Дашкевич в Кучурові великім при сьв. Дмитрію, Марію Дроздовску для Юрківців, Стефанїю Петровску для Суховерхова і Стефанїю Федорович для Стрілецкого Кута; е) шкільним сторожем при ново отвореній ґімназиї в Кіцмани Івана Легняка, дотеп. надзорцю вязниці в Яслї. Вкінци придїлено управителя школи в Вадесаці, Александра Кисилицю до повненя служби в мужескій школї Ґурагуморі.

Із „Буковиньского Бояна“. Слїдуюча проба відбуде ся в пятницю о 7-ій год. вечером, але можна надїятись при більшім удїлї сьпівачок і сьпіваків, як се було в понедїлок. — За видїл: *М. Левицький.*

Краєвий президент іменував учительку Евфрозину Тайбер в Чернівцях і підучительку Ґлїкерію з Дмитриевичів Іспенко в Сторожинци народними учительками при гр. прав. висшій школї дївочій в Чернівцях. І ось вже в трете не допустила консисторія до названої школи сьвідомої Русинки до сповнюваня учительских обовязків. Се один із дальших доказів „прихильности“ митрополичої резиденциї до руского народу.

Буковиньска каса щаднича на основі ухвали великого Видїлу із дня 16. с. м. обнижує із днем 1. сїчня 1905 процентову стопу від усїх щадничих вкладок із 4% на 3¾%, а від ґіпотечних пожичок в готівцї із 5% на 4¾%. Вкладаючим ощадности вільно свої вкладки вибрати, як вони не згоджують ся на обнижене проценту. Нашим „капіталїстам“ пригадуємо, що „Руска Каса“ платить від щадничих вкладок не то 4% але 5%. А з сего вже хиба ясний вислід, де краще льокувати капітали чи в чужій інституциї, чи у своїй. Може бодай сей більший процент спонукає декого із нашої впрочім дуже патріотичної інтеліґенциї до складаня гроший у своїй касї.

Рільнича вистава в Чернівцях. Із причини кількатижневої слоти мусїло господарске тов. „Bucovina“, що уряджує рільничу виставу в Чернівцях змінити ґречинець єї отвореня. Місто 25. с. м. буде она отворена аж 2. жовтня і буде тривати до 4. жовтня включно. На цїли премійованя виставників удїлило мінїстерство рільництва названому господарскому товариству 5 срібних, а 5 бронзових медалїв державних. В отворену вистави возьме удїл і кн. Ґоґенльоге.

Продаж військових коний. Дня 15. жовтня о 11-ій год. пер. полуднем відбуде ся в державній стаднинї в Радівцях лїцитация 43 коний пригожих до хову або ужитку. Цїну купна треба зложити сейчас в готівцї. Специяльні інформациї що до поодиноких поіменно названих коний можна получити в зарядї стаднини.

Конкурс на дві стипендиї призначені для добрих і пильних учеників тут. школи промислової в висотї 120 кор. розписує черновецкий маґістрат. Стипендиї сї, основані на спомин 25-лїтного цїсарского ювилею, будуть виплачені 2. грудня 1905.

Наука в школї малярства і рисунків акад. маляра, Миколи Івасюка розпічне ся сего року дня 1. жовтня. Зголошувати ся можна що дня від год. 2—5 по полудни в помешканю п. М. I—а при ул. Йосифа ч. 7.

Військове сьвято. Вчера відбуло ся в семинарскій церкві богослуженє за жовнярів 41. п. п., що погибли в боснїскій війнї 1878 р. в бою під Сенкович. На памятнику поставленому в честь погибших уміщено величавий вінок.

Виклад п. Вільгельміни Мор „Про жіночий рух в сьвітлї берлїньского конґресу“ відбуде ся в друге в пятницю о 7. год. веч. в сали ратушевій. Вступ 1 кор.

Суд повітовий в Чернівцях, а руска мова. Полїтика ґерманїзациї загнїздила ся від якогось часу також і в суді повітовім в Чернівцях. Дня 30 го серпня 1904 р. вніс я звичайний внесок еґзекуцийний, щоби займлено рухомости довжника I. П... Внесок сей списаний машиною до писаня рускими буквами і для того міг судия всьо виразно прочитати. На сей внесок видав судия ухвалу, що завзиває І. Я... внескодавця, щоби написав подане ручними знаками або щоби долучив перевід в нїмецкій мові. І. Я... звернув сю ухвалу до суду з заявою що не обовязаний писати руских букв рукою анї долучувати перевід в в нїмецкій мові. Помимо того не дав ся судия переконати і видав ще раз таку саму ухвалу. Против сеї ухвали вніс І. Я... рекурс до суду краєвого в Чернівцях. Рішене сего суду подамо пізнїйше. На тепер зазначуємо, що судия, котрий видав наведені ухвали се секретар Реґіюс, вже знаний яко загорілий ґерманїзатор. якому видно не до вподоби руска мова, хоч се мова краєва, яку повинен шанувати. Маємо певну надїю що висші власти научать сего судию шанувати права рускої мови. — *Іван Якимець.*

Перший снїг. З Вижницї доносять: В неділю дня 18. с. м. з полудня перший раз сего року забілїли снїгом наші над Черемошскі гори. Особливо кутский Овид пишає ся гарною білостию, що чим більше до верха тим яснїйша, тим більш непорочна. Дивлячись з Вижницкого моста на Черемоши, горі руслом, видко, що всї кичери (верхи) покриті грубою верствою снїгу, а чим дальше глядиш в гори, тим меньше зелени пробиває ся з під снїгу, тільки одна біла плахта аж до хмар. І все таке гарне й приемне, но тільки на вид, бо як раз до того, що сего року в наших горах дуже скупо на сїно, спала на наших Гуцулів скора зима. Дощ падає вже пятий день безнастанно. Потоки зіграли, нищать левади і забирають й ту одробину сїна, що вже поскладана. Черемош ковбками береги лупає, кукурудза і бараболя гние на поли, бо зібрати годї через дощ, а Гуцули ходять і бідькають ся та все говорять „ба ци нани муть мати сумлїне та зменьшать податки“. — А з околиць Гатни пишуть нам: В понеділок впав у гірских наших околицях перший снїг. Місцями гори покрили ся білою скатиртию, але небавом дощ змив того передвчасного гостя. Селяни загально побоюють ся по теперішних зливах морозу, котрий знищив би всяку надїю на сякий-такий збір кукурудзи. Невеселі вигляди із сегорічних зборів. Мабуть припаде важка зима нашій Буковинї.

Посьвячене церкви. Минувшої неділї відбуло ся в селї Мерицеї, сучавского повіту, посьвячене прав. церкви. Доси мерицейскі люди мусїли ходити до далеко віддаленої церкви в Татнї, щоби помолитись в церкві і аж по довгих короводах удало ся їм поставити власну церков. З того між народом велика радість і тому згуртував день посьвяченя помимо вельми неприемного веремя величезне число селян і з доохрестности. Але і ту радість закаламучено ось в який спосіб: Посьвяченя доконав консисторский совітник о. Манастирский в сослуженю 8 сьвящеників. Відправа відбувала ся на пів по волоски, а на пів по руски, хоч Мерицея на своїх несповна 2000 мешканців має ледви кількох зайшлих із иньших сїл (Міроки і Костини) Румунів. Се дуже здивувало всїх, бо нїхто не відчував потреби волоского богослуженя, окрім — панотців і даскалів! Цїкаво було-б знати, чи консисторскі делеґати відносять ся так само „делїкатно“ і в тих румуньских селах, де майже нема Русинів, і що до славяньского богослуженя... Та найбільш разячим було поведене даскалів! Коли треба було відповідати консисторскому делеґатови по церковно-славяньски, даскали не вміли і щось тихо під носом бурмотїли або таки впрост відповідали по румуньски! Навіть „вічну память“ в честь померших ктиторів обо многолїтствія в честь цїсаря ті підпанки не вміють сьпівати! Се чимале згіршене для присутних селян. Видно з того найлїпше, що в черновецкій „даскалії“ вчать мужицких дїтий хиба румуньского шовінїзму, а відтак ті даскали стають емісариями румунїзаторскими по руских селах. Навіть парох о. Баднарескул, хоч самий Румун, був обурений на таких даскалів. Може ся прикра нагода спонукає о. совітника Манастирского, щоб зробив уважним митрополита Ренту на ті згіршаючі плоди науки в „даскалії“... ω

Із Горошівців. На надзвичайних загальних зборах каси пожичкової і щадничої в Горошівцях, стов. зареєстров. з необмеженою порукою, вибрано дня 18. червня 1904 на місце помершого начальника, Янка Влайка одноголосно Івона Шевчука начальником, Ґріґория Фуштея заступником а Ілію Фуштея членом першої старшини.

Погорджують нїклем злодії. Ось сеї ночи обікрали злодії склад годинників Бенямина Редїха, вломивши ся до склепу із подвіря. Злодії видно були аматорами лише благородних металїв, бо покрали все, але годинники нїклеві лишили. Для схарактеризованя чуйности черновецкої сторожи безпеченьства годить ся запримітити, що обрабований склеп находить ся в ринку, vis-a-vis ратуша, недалеко електричної лямпи.

Желїзнича катастрофа. В ночи на 20. вересня наїхала в Ферарі льокомотива, на акій був лише палїй, із усею силою на поспішний потяг, що їхав із Больонїї до Венециї. В ваґонах пакунковім і почтовім займив ся огонь і спалив їх до тла. Шестеро людий, вбитих 17 ранених, між послїдними находить ся секретар австр. мінїстерства др. Отто Бажант, який їхав до Риму в справі заключеня торговельного трактату з Італїєю.

Водонош — мілїонером. По передмістях Ясс носив воду цїлий свій вік Ґершон Зелїґ, та ось і до него прийшла в гості фортуна. Перед кількома днями одержав із Філядельфії рекомендоване письмо з офіцияльним повідомленем, що один із его свояків, богатий реставратор, який недавно помер, установив его своїм одиноким спадкоємником. Спадщина виносить 1,900.000 корон. Щасливий Зелїґ вже й виїхав до Америки, щоби побрати гроші.

Страшна похибка. Замість сантонїни видав аптикар в Ґрантолї під Медіоляном стрихнїну. З тої причини померло трое дїтий, а неосторожного аптикаря увязнено.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 109. Чернівці, неділя дня 12. (25.) вересня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Росия а Русини.

Саме познакомленє із гнетом, який мусить терпіти наш нарід, приєднує нам що раз то нових прихильників між західно-европейскими народами. Ось в 381 ч. „Berliner Zeitung" помістив єї начальний редактор і один із визначнїйших послів до нїмецкого парляменту Г. фон Герлях отсю статю в нашій справі, що визначає ся знаменитим познакомленям із нашою долею:

Чим більше займаємо ся росийскими відносинами, тим прикрійше стає враженє, яке вони роблять. Про те, як переслїдують там Поляків, Фінляндцїв, Вірмен, балтийских Нїмцїв і Жидів, се меньше-більше річ звісна. Але про те, що мілїони Русинів зазнають в полудневій Росиї гнету завдаваного усїма засобами варварства, про те знає в західній Европі ледви зникаючо мала скількість людий.

Оттим то вельми заслужило ся для рускаго народу кількох визначних австрийских Русинів через те, що основали перед кількома роками нїмецку часопись „Ruthenische Revue". Два посли до ради державної і звісний письменник Роман Сембратович видають сей двотижневник, який дає влучний образ духового житя Русинів а також і погляд на росийскі насиля.

Самостійність рускаго народу покінчила ся із хвилиною, як Петро Великий побив під Полтавою українскозо гетьмана Мазепу. Землю Русинів — Україну влучено до Росиї. Правду сказавши, силою Переяславского договору Україні признано автономію. Але царат, який яко найзнаменитшими своїми подвигами може повеличати ся безвпинним ломанєм заприсяжених договорів, прямо аннулював сей договор, так само як пірвав недавно тому конституцию Фінляндиї, немов непотрібний клаптик паперу. Розпочала ся насильна русифікация Русинів. Передовсїм заходили ся всїлякими способами около того, щоб змести з лица землї руску мову. Вершком сеї борби се указ із 1876 року.

(Дальше наводить ш. автор дослівний перевід ославленого указу із 5. червня 1876 р. ч. 3158 М. В. Д., яким заборонено 1) ввозити до Росиї українскі книжки із заграници, 2) печатати що-небудь в українскій мові крім а) історичних памятників з задержанем правописи оригіналу, б) творів белетристичних у правописи росийскій, при чім дозвіл на печатанє має походити від „Главного Управленія по дѣламъ печати", 3) давити українскі представленя і виклади а також тексти до муз. нот.)

Сей указ виконують, як пише Ром. Сембратович, із безпримірною строгостию. Недавно тому с к о н ф і с к о в а н о в Камінци-Подільскім навіть рускі в е с ї л ь н і о п о в і с т к и. У славяньскій великаньскій державі, у якій появляють ся часописї у всїх можливих мовах — французкій, нїмецкій, росийскій, польскій, литовскій, фінській, вірменьскій, гебрейскій, ґрузиньскій, татарскій і и. не вільно нинї на початку 20 ст. видавати нїже єдиної рускої часописї. Навіть лїтературно-науковий місячник „Кіевская Старина" мусить виходити в росийскій мові, і лише белетристичні причинки може печатати в мові укр.-рускій. Переступити границї велитеньскої славяньскої держави не вільно найневиннїйшій рускій публїкациї навіть р у с к о м у п е р е в о д о в и с ь в. П и с ь м а, виданому британийским товариством бібліїйним. Всї стараня, щоб добути дебіт бодай для рускої біблії — розбили ся. Росийский метод кнута захоплює найбільш особисту домену чоловіка — заспокоєнє релїгійних потреб.

Во виду сеї брутальности звернула ся недавно „Ruthenische Revue" до багатьох визначних мужів найріжнїйших країв, щоб вони висловили свою думку про указ із 1876 р. та про єго виконуванє Росиею Плєвих і Сїпяґінів. Відповіди, які вони получили, виявили, як сего можна було й надїяти ся, нове безпощадне осужденє Росиї.

(На сїм місци наводить ш. автор вислови італ. проф. Серджія, М. Рапісарді, швед. посла Адольфа Гедїна, б. франц. мін. Іве Гійо, даньского професора Фредерікзена та Бернстерна Бернзена, яких тут у переводї не подаємо, бо вони були вже печатані на сторінках давнїйших чисел нашої часописї).

Кождий культурний чоловік, який погляне на руске питанє мусить симпатизувати із борбою пробуджених до національної сьвідомости, росийских Русинів проти царского утиску. Сеж розходить ся тут в першій мірі о борбу за найцїннїйше добро чоловіка, за єго рідну мову. Колиж росийскі властидержцї старають ся брутальними засобами деспотизму позбавити терпеливий і льояльний руский нарід єго національної питомости, то сего не можна чим иньшим пояснити як тим, що росийский абсолютизм прагне не лише володїти над одним народом невольників — але домагає ся ще й того, щоб невольники були також тільки о д н о ї мови, о д н о ї віри і о д н о ї думки.

Другий з'їзд буков. учителїв.

(Конець).

Непевним голосом, із нотатками в дрожачій руцї промовила перша уч. Т о ф а н е л ї із Радівців, застерігаючи ся передовсїм супроти того, щоб д. Кісанович називав учителькы „billiges Material". Учителї і учительки працюють однаково, тимто й мають право до однакової платнї. Сеж і дивно, що учительске товариство, що має дбати як про інтереси учителїв так і про учительки виступило з таким несправедливим проектом. Бесїдниця апелює однак до присутних послів, щоб они в почутю справедливости сего проекту не ухвалювали. (Оплески і іронїчні оклики.) До голосу зголошує ся богато учительок, але дістає його уч. Ч е р н а в ц а н, та він також противить ся проектови референта, який веде до розділу між учительством. Учительки і учителї мусять іти до борби п л е ч е о б п л е ч е, т ї л о о б т ї л о! (На сали невгомонний сьміх.) До слова зголошує ся учит. М л о д н ї ц к а. Одягнена в жалобу читає зворушеним голосом заздалегідь уложений протест учительок проти внесеню референта, доказуючи, що воно в устах учителя, який хоче уходити за вільнодумного прямо абсурдне, коли пригадаємо собі послїдний з'їзд жіночий в Бернї та признанє учителькам частинного права виборчого в Австриї. (П р е д с ї д а т е л ь звертає тут увагу бесїдниці, що читати не мож! Г о л о с и: Ого, чому нї? Інсп. Д о л ї н ь-

---

Франц Михайлів.

VOX MYSTICA.

Др. Д. Лукіяновичеви в доказ щирої прихильности присьвячую.

I. Я чую голос дивний в своїй груди,
а хоч не знаю, звідкиля він лине
і хоч так часто в вирі мрій він гине,
то люблю чути його в своїй груди...

Його поняти я чомусь не могу,
а висьпівати силю ся даремно,
хоч чую радість якусь і трівогу,
як озове ся він у груди темній.

Й знаю, що якби у зневіри хвилї
не відозвав ся він у моїй груди
як його тамки задавили люди,

то миттю-б зникло сяйво золотее,
що мінї сьвітить, як пливу крізь филї
розпуки й згаслоби житя пустее.

1./IV. 1904.

*

II. Все менї звонить сьпів тихий, химерний
в ушах мов казка якась віковая —
десь із віддалї йде весна новая,
щиро всьміхне ся і більше не верне...

Нї, повертає!... А хоч сам не знаю,
звідки вона йде, ві її збагнути
не могу, звільна вона повертає
й знов никне — казка о весні забутій...

Я мов дитина слухаю й думаю,
що десь в країну піду якусь тайну,
в країну гарну, чудову, без краю...
Що там я піду, де цьвітка не вяне,
весни шукати, та її нечайно
знайду — як мого житя вже не стане...

1./IV. 1904.

*

III. Чому ся тайна, що здавна до мене
вже загостила, так вічно шепоче,
що треба жити, хоч серце студене,
що треба жити, хоч жити не хочесь...

Ляк якийсь дивний кождїської ночи,
кождої хвилї приходить до мене
і каже жити, хоч жити не хочесь
і каже жити, хоч серце студене...

Ляк, чар і розкіш якась непонята,
плач якийсь тихий прорваної струни,
якась розпука забутої труни,

і якась радість мов в дїтий на сьвято
кождої ночи родять ся у мене
і кажуть жити, хоч серце студне.

27./VII.

*

IV. Я тайне Слово, твій слуга покірний,
що свій щоденний лан сльозами оре,
якому серце знищив жах безмірний
туга блїдая, розпука і горе...

Чомуж ти кажеш менї через море
житя безмежне мовби степ безмірний
тугу тягнути, розпуку і горе,
як я, слуга твій слухняний і вірний?

Чому ти кажеш дальше, чим орлині
сягають очи, менї в даль глядїти,
чому ти кажеш тугою на сині
гори і бори соколом летїти,
як я не могу та як серце в мене
давно застигло, як давно студене.

27./VII.

*

V. Скажи раз, Слово, якими думками
тебе хвалити, тебе величати
і яким дїлом, якими словами,
як мало того, що я могу дати?

Чи менї з сьвітом бороти ся стати,
чи вкорить його сьвітлими думками,
щоби від тебе спокою зазнати,
щоби не знатя муки до безтями?

Чи хто повірить менї ту, де горя
біди, розпуки і муки чимало,
де сліз горячих пролили ся моря,

де може навіть віри вже не стало,
де в кождій груди серденько студене,
чи хто послуха, чи повірить в мене?

27./VII.

*

VI. О дїйсно, братя, гірший богомілякій, що веде нас чужими шляхами,
чим той, що з горя, туги і бездїля
веде до працї, добра тай отями.

О, дїйсно, братя, гірше до безтями
плакать і вянуть мов сухе бадиля,
чим шлях верстати, оттой, що сльозами
і тернем тягнесь з країни бездїля,

если піти ся має в ту дорогу,
з якої люди вернути не могуть,
з якої часом, а часом поверне

чи надлюдина, чи звіря химерне
і з палким зором, зі словом огненим,
та з серцем в груди зівялим, студеним...

27./VII.

*

VII. Мов давний спомин йде воно до мене
крізь буйні ниви поранком весняним —
а його сила наче сталь студена
в мить огортає моє серце пяне...

А його сила мовби добре зїля —
хто всього зїля обчислив вже силу?
а його сила має розкіш милу,
яку дає лиш чудотворне зїля...

Мов блїдий спомин давних сьвітів зорі
йде воно д'минї, а я сам не знаю
звідки воно йде й чи в спокою морі

воно потоне, чи десь на безкраю
гору полине, чи може в засьвіти
мойого серця пожене го вітер...

27./VII.

*

VIII. Хотяй для Його красше місце гідне,
Слово сїдає на душі престолї
мов спокій серця тихе і погідне
і благословить колоски у полї...

Все благословить, що не знало долї,
все, що не знало про житя погідне,
що гнуло горе мовби вітер в полї
згинає збіже самотнее, бідне...

Море колося до його хиляєсь,
сердець музика сьвята йому грає
й лине до його мов голуби білі

тихі, спокійні а дуже несьмілі,
а Слово тихо говорить до мене,
що треба жити, хоч серце студене...

27./VII.

ский: Читайте далї! Надуч. Дубенски: Пане інспектор, заховуйте ся прилично! Інсп. Долїньский: Нехай предсїдатель радше заховує приличність.

По сїм інтермеццо читає п. Млодїцка дальше. (П. Кісанович, який через весь час неспокійно кидає ся на крісли, перериває виводи бесїдниці: Чом Ви панночко не принесли цїлого конверзаційного лексикону із собою? (Сьміх). Голоси учителькок. Пане предсїдатель прошу охоронити і нас від перебиваня! — По Млодїцкий вносить учит. Сорочан, щоб дискусию замкнути, вибираючи ґенеральних бесїдників. Внесене при акомпаньїментї окликів учителькок: Трусість мужчини! Скандал! перепадає.

По успокоєню завзятої метушнї здобуває слово адв. із Радівців др. Хомед. Серед постепенно наступаючої тишини пригадує свою прихильність до учительства. Він переконаний, що добро народу лежить у школї. Переходячи до проекту уч. Кісановича уважає его неможливим і противним всякій етиці. Бесїдник рішучо противний уживаню грошей із пропінациї на школу, бо се річ крайно лиха. Обнижувати платню учителькам не етично. Рівна праця мусить найти рівну заплату. Теорию уч. Кісановича, що до підношеня платнї після потреб а не після працї збиває як софізмат. (Уч. Кісанович чимось переривае. Голоси: Не перебивати!)

Відтак виказує бесїдник чистий анахронїзм проектованого провідниками учительства целїбату для женщин, проти якого озивають ся голоси вже і в католицкій церкві. Впрочім і з педаґоґічного згляду відбив би ся жіночий целїбат на шкільній молодїжи лише шкідливо. — Ріжниця платнї і під социяльним зглядом принеслаб для учителїв лише шкоди, бо край треба вважати роботодавцем, який буде відтак фаворитувати дешевійшого робітника — себто учительки, які аж тодї сотворять небезпечну конкуренцию для учителїв. Колиж ходить о пропаґанду в інтересї поступового учительства то нехай учителї не забувають, що прим. християньство завдячує свій зріст передовсїм жіноцтву. Оттому просить бесїдник, як у сїй справі зовсїм не інтересований, опрокинути проект д. Кісановича. Надуч. Дубенски атакує учительки, що вони нїколи на зборах не являють ся (оклики: ого!), не беруть удїлу в змаганях учительства, лиш тепер прийшли, коли на порядку дневнім справа реґуляциї учительскої платнї. Тут наставляє бесїдник полу сурдута й кличе: Прошу, мої панї, ось тут реґуляция платнї! Прошу! — На сали оклики обуреня змагають ся. Знимає ся сварня між учителями й учительками. Взиване до порядку не доводить до нїчого. Промовляючого вдруге д. Кісановича, зовсїм не чути так, що голова зборів переривае „наради“ на 10 минут. По перерві боронить д. Кісанович свого проекту давнїйшими аґументами. Закидує учителькам, що нїчо не роблять. (Оклики: Pereat Chisanovici!) На зборах не являють ся і держать із „попами“. Грозить їм часописями (роз. „Fr. L. Ztg.“). Відтак полемізує із д-ром Хомедом, якому закидує, що не розуміе ся на учительских справах і випрошує собі всякі науки від него. (Nb. адв. д-ра Хомеда підчас сеї промови на сали вже не було!). Надуч. Карбулицкий зве проект Кісановича курійозом. (Кісанович кличе: Він жонатий з учителькою!) Карбулицкий: Се тут нї при чім бо я так і так на реґуляциї платнї зискаю. А сей проект лиш витворить конкуренцию жінок проти мужчинам, а означуване платнї після потреб а не після працї довелоб хиба до того, що батько 3 дїтий буде брати більшу платню як той що має 2! Крім сего такого проекту вільнодумним учителям нїяк ухвалювати! Проте вносить, щоб вибрати новий комітет для зладженя лїпшого проекту платнї. (Оплески). Подібно промовляє уч. Бевка. Учит. Ґайбе за проектом і кінчить біблїйним цитатом, щоб учителькам відпущено нинїшну опозицию, бо не знають, що чинять. Уч. Вурцер е проти проекту. Він уважае, що учителька не зможе сповняти свого обовязку, будучи сьвідомою, що в тій самій школї за ту саму працю беруть більшу платню учителї. Учителька Шпайдель промовляе contra, вміло збиваючи референта і подвиги „Fr. L. Ztg.“, яка не хотїла містити еї статї в сїй справі хиба тому, що у нїй не було відповідної дози лайки. Учителька Тофанелї замічує, що сей компльот учителї вже здавна укартували і ставить внесене, щоб до нового комітету вибрано і учительок. Ще раз промовляе учит. Кісанович, грозячи, що проект про рівну платню перейде хиба по трупах учителїв! (На сали іронїчні оклики). Робить ся нове замішане і при голосованю приймають загальну резолюцию до сойму учит. Кіппера мол., щоби зреґульовано платню учителїв після 4 найнизших категорий урядників державних. Сам проект д. Кісановича анї дальші що до нового комітету навіть не пішли під голосоване. Такий вислід повитали учительки демонстрацийними оплесками. Тут прийшло ще до словної перепалки між дд. Кісановичем і Ісакевичем а інсп. Долїньским. Властива баталїя на сїм покінчила ся.

З порядку дневного референе коротенько справу проектованих шкіл для меньшостий д. Кісановичі ставить резолюцию проти їх основуваня а за евентуальним заводжуванем в школї викладу мови нац. меньшости. Резолюцию одноголосно принято.

Відтак ухвалено ще резолюцию уч. Кіппера мол. якою апелює ся до міністра просьвіти, щоби постарав ся о санкціоноване учит. дисциплїнарного закона.

Справу реформи учительского образованя і реорґанїзациї школи референе задля недостачі часу побіжно уч. Кіппер мол. і ставить дві резолюциї, приняті одноголосно зібраними.

В першій заявляе ся з'їзд за ноглубленем науки в семинарах. Условіем принятя мае бути IV. кл. ґім., а уровень науки мае бути такий, щоб учителї могли користати із університетів, із усуненем таких предметів як музика.

В другій протестуе проти реорґанїзацийних плянів школи, зладжуваних анкетами, в яких не засїдають фахові учителї, тим більше коли в новім мінїстерскім проектї е такі ретроґрадні „цьвітки“ як догляд управителя над учителем поза школою. осляча лавка і т. д.

Після того закінчив голова дир. Ісакевич збори, яких не приходило ся ще нїколи так прикро вести як сим разом. Після того відсьпіванем І-ої стрічки австрийского народного гимну у всїх трех краєвих мовах розійшли ся зібрані около 5. год. покріпити зїло утомлене, немощне тїло.

Росия й Японія.

Военний суд у Харбінї засудив прав. совітника Переведенцева за надужитя в інтендентурі на 5 лїт тюрми і утрату всїх відзначень і прав. Рівночасно наспіла вістка про видалене із головної кватири рос. звісного военного кореспондента В. Н. Данченка за виказуване неладу в рос. армії. За правду бють!

Порт Артура мов та пізаньска вежа все паде, а все держить ся. Вістки про те, що Японці здобули форти Куропаткіна і иньші горби на захід від Ічан справджують ся. У містї пють лише воду із десталяторів, та еї незабаром не стане через вичерпане вугля. Порт-Артурска фльота мае знов пробувати, чи не дібе ся до Владивостоку.

В Манджурії розпочала ся борба рішаюча про цїлу кампанїю. Марш. Ояма видав зазив до жовнїрів до сьміливости і посьвяти. Що тепер дїе ся коло Мукдену, певно не знати. Standard доніс навіть, що Росияни его вже й опустили. Ояма доносить, що 20. уступили Росияни із Тінґтайце і Бонціку. „Прав. Вестнїк“ доносить, що Японці розпочали обходите лїве крило росийске.

Руска селяньска бурса.

До селяньскої бурси принято на шкільний рік 1904/5 отсих 50 питомців: Арійчука Евсевія з Шипинець, Бадюка Николая з Котул-Баїньских, Бандуру Танасія з Вашківців н./Ч., Гараса Ник. з Вашківців н./Ч., Гараса Мих. з Вашківців н./Ч., Гоголя Юрія з Оршівців. Ґалана Івана і Ґалана Стефана з Старої Жучки, Дурста Романа з Стрия, Кавулю Василя з Старої Жучки, Кливчука Стефана з Нових Мамаївців, Кидриньского Юрія з Нових Мамаївців, Кирстю Юрія, Кострижа Самуїла і Кострижа Софронїя з Кучурова малого, Клима Тодера з Старої Жучки, Лабача Дмитра з Прилипча, Лакусту Ник. з Станівців висших, Личковского з Вашківців н./Ч., Меленку Василя з Рогізної, Мельничука Николая з Нових Мамаївців, Мінтяньского Юрія з Лукавця н./С., Недїльского Волод. і Недїльского Стефана з Репужинець, Оленюка Василя з Вовчинців, Осадчука Антона з Старої Жучки, Остафійчука Вас. з Вовчинців, Пержула Василя з Міхальча, Пелепчака Василя з Давиден, Перепилицю Танасія з Вашківців н./Ч., Поповецкого Николая з Волоки, Рабіцкого Ореста з Незвиск, Салдата Дмитра з Ленківців, Семенюка Ілю з Мамаївців нових, Скакуна Григорія з Шипинців, Слободяна Волод. з Заліся, Слюсара Волод. з Чункова, Сторощука Івана з Старої Жучки, Тов. мацкого Ник. з Раранча, Труфина Григ. з Банилова Вол., Хемійчука Дарія з Мамаївців Нових, Чорнея Василя з Лукавця н./С., Щербинюка Івана з Незвиск, Ярему Стефана з Микулинців, Єлинчука Юрія з Старої Жучки, Юрчука Дмитра з Рогізної, Стовбика Корнила з Лужан, Смеречиньского Ник. з Садаґури, Тарновецкого Петра з Боянчука і Михайлюка Ник. з Лужан.

З сих учеників ходить: 39 до рускої ґімназиї (14 до приготовл. курсу а 25 до ріжних висших кляс ґімн.), 10 до гр. прав. школи народної, а 1 до учительск. семинара. Після віроісповіданя належать 41 з поміж них до обряду гр. прав, а 9 до обряду гр. кат. Що до походженя, е між бурсаками 47 Буковинців а 3 Галичани, найбільше число з черновецкого, вашківского і кіцманецкого повіту, а найменьше з серетского.

Бурса приміщена, так само як тамтого року при улици стрілецкій (Jägergasse) ч. 14, близько коло рускої ґімназиї (7 минут ходу). Надзирателями е Николай Михалюк, відзначаючий ученик VI. кляси ґімн. і П. Тарновецкий ученик VI. кляси ґімн. Господарством бурси занимає ся панї Смеричиньска з Садаґури, яка держить до по мочи дві служниці. Помешкане коштуе річно 1008 кор.; оно складае ся

Лїкар Жбанков. 20)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаева).

Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

XV.

Взаїмні відносини лїкарів творять цїкаву сторінку в житю інтелїґенциї і ще раз сьвідчать про неправильність істнуючої форми винагородженя приватної практики. Почати з того, що на позір відносини лїкарів е найблизші, найприязнїйші, розмова лїкарів так і пересипана ласкаючими слух словами: „товаришу“, „колеґо“, але в дїйсности сї слова звучать глумом і справжна колеґіяльність, як що й де заховуєть ся ще, то поміж лїкарями, які не займають ся практикою, які е на службі, а надто земськими, яким не приходить ся дїлити карбованця. Між иньшим, ворогуване багатьох чоловіків лїкарів до жінок-лїкарок також уґрунтоване на обаві конкуренциї а до того в царинї ґінекольоґії, відки пливуть найбільші доходи. Ворогуване лїкарів-практиків і їх особисті відносини так добре відомі і зробили ся такою „притчею во язицїх“, що нема що довго розводитись над тим. Великі практики і, на жаль, навіть професори [1]) у нас і на Заході нї трішки не соромлять ся робити згірдних рухів й мін в присутности хорих відносно провінціональних лїкарів, що їх лїчили; далї багато й звичайних лїкарів вважає можливим більше меньше різко ганити в присутности хорих лїкарів, що лїчили їх ранїйше; меньше повздержливі просто таки лають усїх лїкарів без розбору, що були перед ними, а разом з тим вважають можливим бути й далї знайомими з ними, але, що найдивнїйше так се те, що й ті, кого лають, радо стискають руку тим, хто їх ганить. Незгода лїкарів не може полишитись тайною й виявляєть ся усїлякими обмовами й великими скандалами, головною причиною яких е „не подїлили ся практикою“. Щоб знищити противника, колеґи не соромлять ся набріхувати, що той лїчить не так, як слїд або навіть троїть хорого [2]); більше палкі [3]) не стримують ся і доходять до битя (записано навіть випадок убійства за практику), суду чести, або загального суду. Медичний журнал що року подає десятки подібних случаїв, а скілько „сьмітя“ лишаєть ся ще в хатї. На Заході боротьба лїкарів набирає ще острійшого характеру; так на пр. судия засудив на кару грошеву двох лїкарів за постійні суперечки і скандали й заборонив їм чекати на зелїзничому двірци й закликати до себе хорих. Се-ж вже зовсїм публична торговля собою і навіть із скандалами!

„Колеґіяльність“ лїкарів характеризуєть ся ще двома фактами. Після заведеного з давна звичаю, лїкарі лїчать один другого за дурно, але останнїми часами значні фаховцї і професори усе частїйше та частїйше почали за ріжними вимівками ухиляти ся від сього звичаю: лїчити за дурно не хочоть ся, а гроші узяти соромно, так що починаєть ся вже говорити в медичній прасї про цїлковите знесене сього звичаю, бо-ж через нього хорі лїкарі лишались без лїченя. Другий факт: каси запомогові в наглих случаях і добродїйні капітали, завдяки малому числу членів, ледви веґетують, так що бідних західних робітників лїпше підтримують їхні каси для убогих. Що ворожі відносини поміж лїкарями обумовлені переважно боротьбою о практику доводять також два слїдуючі противні явища. Ворогують звичайно професори і мійські лїкарі, які беруть участь в ловленю пациентів, а земські участкові лїкарі живуть звичайно по приятельски. Надто різко виявляєть ся се на пироговських з'їздах, де зібрані земські лїкарі дїлають згідно між собою і, хоч їх буває на з'їздї тілько 10—20% усїх членів, усї питаня і вибори роблять ся після їх бажаня. Більшість же членів з'їзду, яку складають професори мійські й займаючі ся приватною практикою лїкарі, лютять ся на такий вплив земських лїкарів, але поєднатись між собою нїяк не можуть, бо їх роз'єднують усїлякі особисті рахунки й питаня взаїмної конкуренциї. Другий факт иньшого роду: лїкарі-практики звичайно ріжних фахів инодї єднають ся між собою... і знов таки для спільної практики. В нашій публицї сї угоди ріжних фаховців набирають инколи обурюючого характеру.

На се показував 1889 р. проф. Le Fort. Розбираючи причини, чому де-котрі сучасні хірурґи уживають операций частїйше нїж треба, показує сей автор одну причину, ість-

[1]) „Врач“ 1885 N. 8, 1886 N. 35, 1899 N. 5, 1900 N. 16 і 26, 1900 N. 39, 1900 N. 36, 1889 N. 32, 1884 N. 46, 1884 N. 31, 1900 N. 6.

[2]) й [3]) „Врач“ 1885 N. 8, 1886 N. 35, 1899 N. 5, 1900 N. 16 і 26, 1900 N. 39, 1900 N. 36, 1889 N. 32, 1884 N. 46, 1884 N. 31, 1900 N. 6.

Бібліотека наукового товариства імени ШЕВЧЕНКА.

з 6 сьвітлих сухих кімнат, досить обширного подвіря і малого огородчика.

З причини, що сего року зголосило ся аж 157 учеників, мусїло ся на жаль не приняти і кількох дуже бідних і здібних хлопців. Вибір був великий, тому приняло ся дуже здібних, які крім 2 є надзвичайно убогі.

З нинїшним днем закінчено розсилане подань о запомогу до громадских урядів, читалень і кас. Просимо ще раз всїх щирих людий, котрі засїдають по висше названих урядах і є *приятелями* нашої бідної молодїжи, нехай з своєї ласки підопруть нашу просьбу!

В послїднім часї запомогли селяньску бурсу отсї Вп. панї і панове: совітник прав. др. Филипович подарував 9 штук одежі у вартости що найменьше 50 кор., Корн. Шкраба, півець церк. в Селетинї 3 кор., Юрій Воротняк надуч. в Молдаві Р. 2 кор., Олекс. Перч, учитель в Станівцях 2 кор., панї Зиновія Канюк 1 кор., надучитель Лаґадин Прокіп 1 кор. а тов. св. Тадея обдарувало 3 учеників потрібними шкільними книжками. На краєвих зборах учительства в Чернівцях 18. с. м. зібрав управитель 23 кор. 70 с. Жертвували отсї Вп. панї і панове: панї Качковска 1 кор., панї Проконович з Кіцманя 1 кор., панї Жуковска 2 кор., панї Суханос з Мамаївців 1 кор., п. Карбулицкий Ілярій 1 кор., п. Ол. Іваницкий 2 кор., п. Влад з Шерівців 1 кор., п. Кукелка Волод. 1 кор., п. Данчул Ксиноф. 1 кор., п. Юрій Костюк 1 кор., п. Іван Кошка 1 кор., п. Денис Севескул 1 кор., п. Циґанюк Т. 1 кор., п. Т. Гординьский 1 кор., п. Іван Бережан 10 сот., п. Григорчук Осип 20 сот., п. Константинюк 30 сот., п. Перч 50 сот., п. Газа 40 сот., п. Іля Ілюк 50 сот., п. Х. 20 сот., п. Орест Ілюк 40 сот., п. Н. Н. 40 сот., п. Л. М. 40 сот., п. Глиньский Николай 40 сот., п. Лупуленко 20 сот., п. Данилюк 60 сот., п. Роиґуш з Глїбокої 60 сот., п. Х. 40 сот., п. Х. 30 сот., п. К. М. 30 сот., п. Стришка Касіян 40 сот., п. Альбота Касіян з Рівної 1 кор. 60 сот., студ. техн. Іля Попович 20 сот. — В сномагаючі члени бурси вступили дальше: пан секр. суду Цурковский із місячною вкладкою 2 кор., п. Ілярий Карбулицкий із міс. вкладкою 1 кор., панї Суханос із міс. вкладкою 1 кор., п. Евг. Федорович із міс. вкладкою 1 кор., п. Скакун Нїкон із міс. вкладкою 1 кор і п. Ант. Маркевич із місячною вкладкою 1 кор.

Заряд селяньскої бурси складає всїм щирим панам і панам, що причинили ся і причиняють ся до розвою і підтримання сеї бурси як найщирійшу подяку.

Панько Клим
управитель

Др. Конст. Клим лїкар — *Николай Ісопенко* ц. к. проф. ґімн.
куратори.

З судової салї.

„Не ратуйте Жидів“.)*

Розправа з дня 20. вересня 1904. стягнула незвичайно велике число авдиторії. Саля прямо за мала. У всїх слідно велике напружене.

Судия вбирає тоґу і починає ся переслухане.

Д-ра Петровского заступає др. Константин Ончул, обжалованих Валошескула і Простака др. Ебнер.

Обжаловані покликують ся на попередні зізнаня.

Найголовнїйший сьвідок Мешулем Лїфшес, лїт 68 зізнає під присягою: др. Петровский сказав до мене отсї слова: „Jetzt verlangen sie von den Leuten, sie sollen sie retten und wenn es zu Wahlen kommt wollen sie von Leuten nichts wissen“.

Судия: „Як ви уважали ті слова, чи яко поклик до людий, щоби не ратували?“

Сьвідок: „Нї, він се сказав приватно до мене, бо там не було людий, що найвисше Простак і може ще кілька жидів“.

Судия: „Чи не було се зверпене до мужиків“?

Сьвідок: „Нї, бо там мужиків зовсїм не було“.

Судия: „Чи не чули ви, як др. Петровский сказав? „Не ратуйте Жидів“?

Сьвідок: „Нї! То доперва в пару годин пізнїйше ходила така верзия по містї, але я сам нїчого не чув, нїчого не знаю“.

Що до засїдання громадскої ради з дня 12. серпня, то не пригадую собі, щоб обжаловані сей висказ там повторили, але здає ся була об тім бесїда.

Сьвідок Шауер зізнає, що кількох жидів прийшло до него і сказало, що др. Петровский мав виразити ся: „Не ратуйте Жидів“, а іменно сї слова мав сказати в розмові з Мешулемом Лїфшисом. (Котрого перед хвилею переслухувано.) Об тім доніс сьвідок двірникови. Коли відтак староста виступив з тої причини проти др. Петровского, послїдний нїчо не відповів. Присутні там люди (Жиди) потверджували голосно, що др. Петровский виразив ся: „Не ратуйте Жидів“.

Др. Ончул: Чи не пригадуєте собі хоть одної особи котра вам донесла про висказ др. Петровского? Таж се, як кажете, були самі Жиди, котрих ви лично знаєте!

Сьвідок: Нї! Не пригадую собі нїкого!

Др. Ончул: Чи не пригадуєте собі, хто стверджував при старостї, що такий висказ пав від д-ра Петровского.

Сьвідок: Не пригадую собі анї одної особи.

Др. Ончул: Се „Schlamperei!“, що двірник в урядовім характері на підставі таких голословних висказів робить донесене до староства! Се лиш в Вашківцях можливе! §

(Конець буде).

*) Гл. 104 ч. „Буковини“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. вересня 1904.

Із найвисшого порученя передав президент краю, кн. Гогенльоге письменну подяку руско-народним товариствам за желаня зложені в день цїсарских імянин.

Проба „Буковиньского Бояна“ відбуде ся в понеділок о год. 7. веч. Просимо ще раз о точність і комплет які є конечні, коли „Боян“ має взагалї продукувати ся. За видїл *М. Левицкий.*

Новий адвокат. Надрадник судовий н. С. Антін Невечежіль зложив адвокатску присягу і отворив адвокатску канцелярию в будівли біржі при ул. Почтовій.

Концерт в Залїщиках устроює музичний кружок Академічної Громади дня 28. вересня 1904. в великій салї „Сокола“. По концертї забава з танцями. Початок точно о 8 ій вечером. Ціни місць: Крісло 2 кор. Вступ на салю 80 сот. — Вступ на забаву: 1 кор. за оказанем запрошеня. Білетів можна дістати в торговли Вп. Стернюка, а вечером при касї. — За комітет: *Олена Охремовичева, Іван Туркевич.*

Отворене „Сїчи“ в Драчинцях. Задля непогоди не відбуло ся отворене нашої „Сїчи“ 18. с. м. *Ми постановили* невідклично відсьвяткувати отворене нашої „Сїчи“ 2. жовтня с. р. на котрий день запрошуємо всї инші „Сїчи“ і взагалї всїх приятелїв „Сїчи“. Отворене відбуде ся о 1-ій год. по полудни з звичайним дневним порядком — За старшину „Сїчи“ у Драчинцях: *Василь Арійчук.*

Оповістка. Маґістрат м. Черновець розписує конкурс на надане пятьох вільних місць застережених радою мійскою в школї музики і сьпіву тутешнього товариства музичного для вбогих учеників згляднo учениць на рік шк. 1904/5. Подання треба вносити найдальше до 10. жовтня безпосередно до видїлу музичн. товариства. — Бурмістр *Кохановский.*

В справі переписних листків пригадує дирекция почт, що їх не можна висилати яко друки із 3 сотиковою маркою, коли на них напише ся яке небудь инше слово крім дати, підпису і місця пробуваня висилаючого. Припис що до дозволених до уміщуваня пятьох слів відносить ся до білетів, які й тодї можуть бути переслані яко друкі. На будуче будуть переписні листки, наколи на них буде напись „переписний листок“ счеркнена а уміщена „друки“ при 3-сотиковій марцї а більшім текстї із почтового обігу виключені; переписніж листки оплачені 3 сотиковою маркою без зміненої назви будуть доручувані у внутрішних зносинах по подвійній доплатї недостаючого порта, а в заграничних по подвійній доплатї вимаганій до листу.

Академія ветеринарнї у Львові. На основі нового плану студиїв затверджених Найвисшою постановою дня 31. грудня 1896, потрібні до принятя на звичайного слухача Академії ветеринарнї у Львові: сьвідоцтво зложеного з успіхом іспиту зрілости з ґімназиї або з реальної школи. При вписї, який трває від 1. до 8. жовтня, належать предложити крім сьвідоцтва зрілости метрику, а в случаю довшої перерви по зложеню матури, сьвідоцтво моральности. Вписове виносить 10 кор., а чесного не платить ся. Час студиїв трває 8 півроків; доктори медицини могуть покінчити ті студиї в двох роках. Виглядн для покінчених ветеринарів є тепер надзвичайно корисні, бо всюди настав великий брак ветеринарів. Много міских посад, добре платних, є необсаджених а також потреба щораз більше ветеринарів на державні посади. Ранґи державних ветеринарів управильнені (від X. до VI. ранґи); платн асистентів Академії ветеринарнї зрівнані з платами асистентів политехнік і університетів. На жадане приспілає плян студиїв і удїляє всяких пояснень ректорат Академії ветеринарнї (Львів, ул. Кохановского 33).

Страйк будівельних робітників вибух у Великім Вараждинї. Між страйкарями а жандармериею прийшло до конфлікту. Жандармерия ужила оружия і ранила важко 20 робітників.

Кроване весїля. На весїлю господаря Ґреґора в Кромілю, на Угорщинї прийшло до бійки між гістьми, в якій убито 5 людий.

Науковий фейлетон.

Іван Раковський.

Вплив цивілїзациї на людські нерви.

(Дальше).

Тим то нїчо дивного, що як раз у диких народів найбільше трацляють ся людий хорих на ріжнородні умові схибленя, манїяків, ідіотів, кретинів та божевільних, що і вважають ся в них сьвятими або одержимими лихим духом.

Фетишизм, себто віра в чародійну силу найзвичайнійших камінців та кавалочків дерева та бляшок із ріжних металїв, шаманїзм, щось у роді нашого колишнього відьмацтва, та чарівництво так звичайні дуже у всїх сучаних диких народів; т. зв. божі суди у Африканців і Мадаґаскарців і иньших народів, аскетизм і самомучеництво азийських Індийців; убиваня людий в жертву богам так загальне у американських Індиян, Маляйців і Полїнезийців; людоїдство, що подибуєть ся скрізь у диких Американців, Середно-Африканців та Австралїйців; добровільне убиване власних дітий усьвячене вірованями й обрядами у численних племен Мадаґаскару, Полїнезії, Океанії й Австралії; мучене невільників і полонених у Індиян і Дагомейців, та багато иньших проявів суспільного житя у диких народів — се безперечно природні наслїдки їхньої некультурности, та в осьвітленю нинїшніх наукових дослїдів являють ся вони нїчим иньшим, як лиш неправильностями, схибленями, чи прямо хоробами їхнього ума, що їм підлягають цїлими віками цїлі племена диких народів так, що їх можна би назвати постійними, суспільними хоробами ума або нервів.

У народів трохи більше культурних як згадані повисше „дикуни“, як приміром у Індийців, Китайців, Японців (необразованих по европейськи), Арабів, Турків та иньших, не бачимо майже зовсїм таких страшних суспільних схиблень і неправильностий у духовому житю як людоїдство, вбиване власних дітий або мучене невільників та полонених і жертвованя людий богам, а чарівництво, відьмацтво, божі суди та фетишизм проявляють ся в далеко лагіднїйшій формі.

У проявах духового житя культурних Европейців згадані суспільні нервози ледви замітні. Правда, неосьвічені верстви всїх европейських народів теж дуже забобонні та податливі на схибленя на тлї релїґійнім і моральнім і то більше на сході Европи, пр. у Москалїв, як на заході, пр. у Нїмців і Французів. Правда, і тут бачимо доволї ще розширений фетишизм, ворожбитство, знак некультурности ума, нерівноваги його чинностий та податливости на умові хоробн; правда, що от хоч би й наш селянин боїть ся чорта а не Бога, та се вже лиш слїди згаданих повисше проявів суспільних умових схиблень і хоріб, так що хоч ми не маємо ще статистичних даних, що могли-б нам вказати, чи культурнїйші народи меньше хорують на нерви, як мало- або й некультурні, все-ж таки маємо право сказати, що чим більше культурний народ, тим меньше в него загальних, суспільних неправильностий і хороб ума.

(Далї буде).

Переписка Редакциї.

Вп. **Кр.** в **Г.** Дякувать за присланє. Анонси до редакциї прецї не належать. Відповідь у Вашій справі одержите вже незабаром. — Вп. **М. Д—ич** в **Ш.** Відповідь листовно. — Вп. **О. Ф—ич** в **С.** Піде аж по випечатаню „Про лїкарів“. — Вп. **А. К—ий** в **К—ї.** Ждемо на давно вже обіцяне.

нуючу в Франциї і яку він справедливо признає публїкою для лїкарської верстви: „Торговельні привички, льоґічні й дозволені в професиях, яких законною й визначеною цїлию є добуване гроший, проникли і в медицину. Хірург платить певний процент терапевтови, який дає йому нагоду зробити операцию, або просто бути покликаним на пораду. Таким чином терапевт дістає $^1/_4$—$^1/_3$ і навіть $^1/_2$ того гонорару, який хірург мав би право дістати собі. Придумано навіть і нове слово для сього — діхотомічний подїл. Наслїдком сього терапевт шукає вже не того хірурґа, який міг би дати йому найлїпшу пораду та запропонувати й ужити найлїпшого лїченя, а того, який заплатить йому найбільше. Але позаяк за операцию платить ся далеко краще, нїж за неоперативне лїчене, хоч які-б не були гарні наслїдки його, то й терапевт і хірург мають спільний інтерес запропонувати операцию й умовити хорого згодити ся на неї, хоч може й можна було-б обійтись без неї. З таких сумних угод природно випливає інколи неможливе піднесене гонорарів для хірурґа“. Далї додає автор: „се зло стало так явним, що торговцї цинїчно пропонують нам особними обіжниками зробити скидку з приладів і машин і т. и., які ми приписуємо хорим. „Новое Время (1902 Ч. 85) пише, що й росийські хірурґи почали дуже часто уживати операций, назначаючи за них великі гонорарі від 500—2000 карб. самій „знаменитости“ і 50—60 проц. з сеї квоти асистентови і на иньші видатки. Часопись думає, що коли операция кінчить ся зле, гонорар повинен бути звернений родичам або йти на добродїйні цїли. Усї подібні пропозициї не приведуть нї до чого, поки між хорим а лїкарем існують грошеві рахунки.

Як здаєть ся, ге-ж саме робить ся і в Америцї. Тут треба згадати ще про одну згоду лїкарів, яку практикуєть ся за кордоном, надто у Франциї; мійські й сїльські лїкарі, які займають ся приватною практикою, переносячись до иньшого місця, продають практику в полишенім місци кому-небудь з молодих товаришів; як відносять ся мешканцї сих сїл і міст до такої продажи неістнуючих прав на їх лїчене, не доводило ся подибати вказівок, але, в кождім разї, звичай сей навряд є бажаним для пацієнтів.

(Далї буде).

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільду, льодену, плішу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcak, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Краватни і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Рукавички найлїпшої сорти Glacè, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкциї і амуніция.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

Перша буковиньска цегольня „ПАТРІЯ“, в Чернівцях.

38 (2—4)

ВИРОБИ:

А. ВИРІБ РУЧНИЙ:

ЦЕГЛИ ДО МУРУ
ФЛЯСТРІВКИ
ЦЕГЛИ ДО ГРУБ
ЦЕГЛИ ДО КЕРНИЦЬ
ЦЕГЛИ ДО ҐЗИМСІВ
ПОВНІ ЦЕГЛИ ДО КОМИНІВ

Б. ВИРІБ МАШИНОВИЙ:

ДРЕНІВКИ (в ріжних промірах)
ТРИКУТНИКИ, ЖОЛОБІВКИ
ДАХІВКИ
ДЕРЕВЛЯНКИ (до тонких стїн)
ЦЕГЛИ ПРАСОВАНІ, ФОРМОВАНІ (після рисунків).

Цегли „Rekontr“ до плоских склепінь, патенту ЛЮДВІКА ВАЙСА.

Замовленя виготовлаємо сейчас, точно і дешево.

---

37 (4—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, цендзлїв, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товщів, артикулів техничних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до праня і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки електричні,** домові лїхтарнї, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цінники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“

МАҐАЗИН ОДЯҐІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ
НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (12—25)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько **обезпечені** тревало в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **позички на 6 %** за предложенем відповідної ґіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає **ся на 10 лїт.**

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї пехай купуючі **звертають ся** за **позичками до** „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденту** від удїлів а часть зиску призначує ся **на добродійнї цїли;** до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. **18.385.— корон.**

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїннї папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

Десеровий Виноград курацийний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., висилає Др. Горват в Шентендре (Угорщина).

40 (1—5

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (6—20)

ВІДОЗВА.

При надходячім сезонї осьміляю ся звернути Вп. П. Т. Публиці увагу на мій

склад ріжних приборів

і додатків кравецких,

котрий заосмотрив я **в найбільший вибір названих товарів,** а то: в материї шовкові, пліши, кльоти, ґафтки, стеліївки, дивани, ріжнородні тканини і т. и.

НОВОСТИ в крепах, ґазах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріко і шовках, як також в білю і Glacè-рукавичках.

Склад всїх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідини упрашає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse)

(в сусїдстві **Дорибавма.**)

39 (2—10 с. н.)

Видає товариство **„Русна Рада“** в Чернівцях.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцию відповідає Іван Захарко.

Ч. 110. Чернівці, второк дня 14. (27.) вересня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20	К.	— с.
„ пів року	10	„	— „
„ чверть року	5	„	— „
„ місяць	1	„	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

УРЕҐУЛЬОВАНЄ УЧИТЕЛЬСКОЇ ПЛАТНІ.

(*Статя надіслана*).

В послїдних днях виникло в нас велике непорозуминє а лучше сказати-б правдоподібна борба між учительками а учителями з причини предложеного проекту уреґульованя учительскої платнї, який то проект виготовив — а взглядно приняв видїл централь. тов. „Landeslehrerverein“, та в якім зроблено рїжницю між учительками а учителями. Именно жадає ся в тім проектї підвисшеня платнї для мужеских сил після чотирох найнизших ранґ державних урядників, (1800 кор., 2400 кор., 3000 кор. і 4000 кор.) а для женьских осібного статуса зложеного із трох кляс.*) (1440 кор., 1600 кор. і 1800 кор.). Отже рїжниця не аби яка.

На послїднім учительскім вічу, на якім сей проект виголошено, запротестували учительки всїма можливими способами обструкциї проти такого упослїдженя їх станових прав і помимо того, що майже всї учителї приняли сей проект із великим одушевленєм, то найшли ся й такі, що теж запротестували. Між тими був і я, і під час моєї бесїди нагороджено мене зі сторони учителїв деякими глумливими міжокликами і сподїю ся ще не дуже то ласкавої лекциї в „Freie Lehrerztg.“

Пишу се не з тої причини, щоби може накинути ся на тих, що проектом тим занимали ся, ако щоби учителькам підластити ся. Й не з тої причини виступив я проти того проекту, щоб до того спонукали мене еґоїстичні мотиви з причини, що моя жена є учителькою. Нї! Наколи-б навіть сойм приняв той проект, то я нїчого не втратив би, бо оскільки дістала би моя жена меньше, остілько дістав би більше я. Але з тої причини, що я задивляю ся на сю справу не лише яко учитель але й яко чоловік, що має притененї звати себе поступовим і яко чоловік, що бажає, аби не лише его трактовано справедливо, але й самий хоче бути справедливим. По силам моєго невизначного розуму і серця, хочу сю справу троха заглубити ся.

Референт умотивував той куріозний подїл тим, що сойм не має більше на наше уреґульоване платнї як 500.000 кор. Дальше, що учительки не мають удержувати родин, і тому їх видатки о много меньші, а по кутках дехто навіть говорив, що учительки меньше працюють і більше не заробляють. Отже подїл дуже практичний.

На се треба би сказати, що тому, що хтось зі сойму сказав комусь, що нема більше гроший як 500.000 кор., хоч нїгде сего не було написано анї офіциально стверджено, дальше що нїхто зі сойму не вдавав ся до централь. тов. „Landeslehrerverei-ну“ з просьбою о виставленє для сойму такого інформацийного реферату, не було причини пускати в сьвіт такої дурниці, що опирає ся на таких безпідставних арґументах. Менї навіть дивно, що майже всї учителї приняли той проект із великим шумом радости та не мали навіть настілько часу, щоб хоч троха заглубити ся в самій сути річи і подумати над его евентуальними лихими наслїдками. І хоч той проект вічем непринятий, то все таки дурниця вийшла в сьвіт і викликала неодну усьмішку в поступових людий, чим нанесла на наше учительство, яне уходить перед загалом за дуже вольнодумне і поступове, сором.

Думаю, що з боку правного і принципу справедливости зроблено велику помилку. Преціньк рай платить учителям не за те, що вони женять ся, мають дїти і удержують дім, й не на те, щоби вони мали защо йти до каварнї, курити і аби „Schnorre.рам“ давали надувати ся, але за те, що вони працюють і своєю працию приносить краеви — а взглядно его населенню моральну й економічну користь. Про добробит краевого населеня є кождий край з'обовязаний турбовати ся; і тому він засновує школи і удержує учителїв. Учителька є законом з'обовязана так само працювати як і учитель, а коли бувають случаї, що вона сего не робить, то в тім лежить вина десь инде: именно в лихих порядках, в недостаточнім надзорі самих таки управителїв шкіл і протекцийних випадках зверхностий, в індолєнциї поодиноких учительок, а головно в не дуже то добрім вихованю питомцїв в учительскім семинари. Але се случаї, хоч і дуже часті, але все-ж таки случаї і після них не слїд міряти одною міркою цїлого загалу. Бо-ж є учительки дуже пильні і працьовиті, що сповняють свої службові обовязки дуже точно, і колиб таких були лише одиниці, то ухвала такого закону була би крайно несправедливою і деморалїзуючою. В данім випадку, треба ти й всїх тих учителїв, що не мають дїтий і жінок, а наколи-б брало ся й службову дїяльність під увагу, — то всїх тих учителїв, що не сповняють точно своїх обовязків, просто сказавши є недбайлами (а такі найшли би ся також) брати в одну рубрику з учительками. Що управителї шкіл більше працюють, то також мильне тверджене, (думаю тут про більше-клясові школи), бо вони беруть собі звичайно меньше годин, хиба що на те місцеві шкільні обставини не позволяють. Зрештою кождий управитель школи дістає за проваджене аґенд (і в тім лежить властиво его більша праця) функцийний додаток, помешкане та город і користує ся ще й иньшими бенефіциями.

Що тичить ся дїяльности учителя по за школою, то закидати таку недїяльність учителькам є прямо сьмішно. Бо-ж до такої дїяльности закон не з'обовязує анї учительку анї учителя. Учитель працює по за школою тому, що того вимагають его полїтичні і національні амбіциї, але кілько учителїв найшло би ся, що по за школою нїчого не роблять? А противно знаю багато учительок, що ревно займають ся деякими хосенними позашкільними дїлами, або хоч материяльно підпирають подібні справи. Зрештою годї жадати від учительки аґітацийної роботи, коли вона часом і учителям не вдає ся.

Що до самого грошевого недобору (думаю про тих 500000 корон) то да лоби ся також дещо сказати. Всїх учительок у статусї є щось 146 а учителїв 511. Отже рїжниця між сими числами а рїжниця в розмірі проектованої платнї є занадто велика. Сконстатувавши ще й те, що в 1 степ. другої категориї (нашого теперішного статусу) є всего 20 учительок, а в 2 степ. всего 53, то решта припадає на 3 степ. Значить, що коли-б дало ся всїм однакову платню, то в найвисший степень (нїби VIII ранґи) прибуло би дуже мало, або може й жадна учителька, в слїдуючий троха більше, а решта припала би послїдним двом степеням. Отже моментанно дала би ся са справа якось залагодити, вимагаючи не дуже то великої суми понад тих 500.000 корон. Що пізнїйше буде тим не слїд нам журити ся, бо хто зна, чи за якийсь час не роздобуде край ще й иньших грошевих жерел. Се що до фактцчного стану річи, але по моїй думцї не є задачею учительства „заїхувати вже на перед лоша“, ломити собі голову такими рахунками, і пророкувати що буде — а що нї. Ми маємо право домагати ся, кажім хочби й чотирох ранґ, а наші теперішні приятелї в соймі потрактують справу по совісти і можностях. Бо колисьмо дали їм наше повне довіре, то вже й при сїй квестиї мусимо мати до них повне довіре.

Виходячиж зі становища морального, думаю, що доконалибисьмо на учительках також акту насильства. Хто иньший як не ми є покликані до тої великої і сьвятої задачі защіплювати в серцях молодїжи принципи справедливости, рівноправности для всїх і солїдарности? Хтож иньший як не ми є з'обовязані на кождім кроцї поборювати аднормальні відносини в нашій простолюдній суспільности? А чиж було би то льоґічно, голосити такі ідеальні річи, як справедливість, рівноправність і солїдарність а иньшим боком робити рїжниці між однаково працюючими? Такий поступок учителїв не лише, що був би перед поступовим сьвітом дивовижею, але вплинув би навіть на душу учительок дуже шкідливо. Бо чиж сьміла би учителька вірити в якісь ідеали рівноправности і справедливого трактованя однаковопрацюючих елементів, коли самі еї товариші по званю упослїджують еї. Ба, навіть до самого учительского званя відносила-б ся кожда учителька з певною апатиею і відразою. А чиж не звернуло би на неї увагу навіть еї окружене? Чиж не була би вона в очах загалу чимсь меньше вартним, чимсь меньше упривілейованим нїж еї товариш-учитель? І чиж сьміло би допустити наше сумлїне і принцип товарискої солїдарности до того, щоби нашими товаришками погорджував загал і відбирав їм те одиноке щасте нашого стану — поважане і вдячність родичів. Таж се наша одинока осолода, одинока моральна сатисфакция за наш мозольний труд для суспільности; а Ви Панове Товариші, будьте переконані, що добре вихована женщина багато прикрійше відчуває такі оскорбленя нїж ми — мущини!

Ми не маємо що глядїти на деякі західно-австрийскі провінциї, найначе на такі клерикальні гнїзда, в яких провадять ретроґрадні елементи верх. Годї нам взорувати ся і на Прусах! Абож все, що робить ся в Нїмеччинї мусить бути для нас міродайним і взірцевим? Та в Прусах будь що будь иньші обставини. Там величезна гіпперпродукция учительских сил, так, що навіть укінчені фільозофи учителюють по народних школах... А хто може знати, чи в нас, наколи б такий закон ухвалено, не форсувало би ся учительок, щоби дійти до меньших видатків на цїли народної школи?

Тепер вдарю об клявіш поступовости і вільнодумности. Наше учительство уходить, як я то вже перше сказав, за вельми поступове і вольнодумне. Впрочім кождий учитель, оскілько я учителїв знаю, чванить ся своєю поступовостию і вольнодумством, але я думаю, що саме чванене не вистарчає. Бути справдїшним поступовцем, то не вистарчає лише писати і говорити про постуи, але й працювати в значінню того слова. Дїла, які доконали народні учителї при сегорічних виборах, доволї сьвідчать, що наше учительство працювало справдї по поступовому і вольнодумному, але послїдне віче зробило на мене вражінє, що більша часть нашого учительства не дуже то з загальними принципами поступу обзнакомлена. Бо поступовий чоловік, що з переконаня зове себе поступовцем, повинен знати, що до поступу зачисляють ся й всї здобутки руху, викликаного женщинами, як на поли социяльно-економічнім так і политичнім. Кождий поступовець признає без ваганя, що женщинам належать ся всякі институциї просьвітні, бо того вимагає дух поступового часу, щоби дати женщинам відповідну осьвіту. А коли ми сегодня маємо фахові институциї для женщин, щоби ті женщини могли займати опісля певні публичні уряди і своєю працею сповняли культурну місию, роблячи услуги суспільности, то за те належить ся їм така сама плата і такі самі станові права, як і всїм иньшим, що сповняють таку саму роботу. Принайменьше признали доси всї цивілїзовані держави женщинам правну рівноправність як і мущинам, а я думаю, що і в станових правних відносинах повинно ся жінок трактувати так само.

Думаю дальше, що кождий поступовий чоловік повинен хоч троха дещо знати про жіночу еманципацию; не про ту малпячу еманципацию, яку практикують неосьвічені члени „красшого пола“, але про ту, де жінки домагають ся — на підставі своїх студий і здібностий допущеня до публичних урядів. І хоч до здійсненя сих бажань ще доволї далеко то всї вольнодумні і поступові елементи відносять ся до сего прихильно. Вони виходять із того становиска, що коли вільно женщинам зносити житеві злидні, терпіти нужду і всїлякі иньші удари судьби, коли вони мають такі самі природні потреби і вимоги житя як і мущини, що сьвіт нїколи не може істнувати без сьпівдїланя женщини, — чомуж та сама женщина не мала би права жити своїм житем? Чому-ж мусить вона бути залежною від мущини і спускати ся на мужеску супружну ласку, коли вона сама може запрацювати своєю роботою на хлїб, не підчиняючи ся нїчиїй волї і неволї!?

І сегодня стоїмо на тім, що кождого чоловіка, що противить ся сим домаганям жінок, що хотїв би й надалї бути для жінки деспотом і держати еї сьвітогляд у вузеньких рамцях, уважає поступовий чоловік ворогом цивілїзациї.

В тїснїйшім змислї — мусить поступовець йти вперед, поборювати всяку віковіччину, душевний застій, неприродні появи в суспільстві, стреміти до осьвіченя, бути вільним в думках, справедливим, безпартийним і чоловіком, заосмотреним етичними принципами. — Тому сумнїваю ся, чи таке учительство, що перло на упослїдженє прав учительок, які обовязані до такої самої працї як і учителї, має богато рациї чванити ся поступовостю. І коли-б навіть сам сойм був виготовив такий проект, то нашою товарискою повинностию було би — против такого проекту рішучо запротестувати.

Але я не дуже виню наших учителїв за сей поступок. Кождий знає, що наша станова еманципация є дуже нової дати, і що саме учительство не мало ще досить часу вдорожити ся у тім поступі з певними принципами, який став для него гаслом.

А тепер слово до наших учительок! Слово щире, товариске, яке не повинно уминути їх уваги, коли й вони хочуть бути поступовими. Коли учительки хочуть творити з нами одно й те саме станове тїло, то мусять конечно бути учительками а не „дамами“. Треба, щоби вони цїкавили ся всїма иньшими — а головно педаґоґічними і становими питанями, а не тілько підвисшенем платнї. Конечно їм приступати громадно до учительских орґанїзацій, значить до учительских товариств, перебирати й на себе деяку роботу і підпирати тїж товариства та станові орґани морально і материяльно. Таким робом здобудуть собі учительки признане всего учительства і будуть

*) *Я взяв лише другу категорию.*

мати тим більше право домагати ся рівноправности.

* * *

Хоч як прикро приходило менї се писати, вже з огляду на те, що люблю і шаную наш стан і поважаю тих людий, що занимали ся тим нещасливим проектом, але вже з тої причини було конечно хоч троха розяснити сю справу, аби хоч на далї не вкорінювали ся такі погляди в нашім славнім учительстві. Думаю, що кождий чоловік має свої блуди і хиби і нераз стрілить дурницю — не зі злоби, але таки з неуважаги і не обдуманя. Та мабуть найкрасшою хвилею людского житя повинно бути шляхотне признане до поповнених помилок. А найпаче в сій справі таке признане є вельми пожадане, бо нїякі софістичні анї „віцові“ арґументи не осягнуть своєї цїли.

Ілярій Карбулицкий.

Полїтичний перегляд.

Італїйский унїверзитет в Інсбруцї.

Незабаром вийде, як доносять до „Zeit“, мінїстерский розпорядок в справі орґанїзациї італїйских правничих курсів в Інсбруцї. Вони будуть поміщені в окремім будинку від нїмецкого унїверзитету. Буде се загалом вповнї независимий правн. факультет із своїм деканом і правом промованя. У розпорядку часто натикає ся, що теперішний осїдок сего унїверзитету провізоричний і, що як лиш полїпшать ся парляментарні відносини, буде він змінений. Італїйцї однак ще й проти сего протестують, домагаючись конче основаня унїверзитету в Трієстї, От чого добили ся далеко меньші числом а за те завзятїйші від нас Італїйцї, підчас коли наша борба за свій унїверзитет лишила ся майже без успіху.

Торговельний договор

Між Австрією а Італїєю підписано в пятницю торгов. договор. Обнижено мито від фіґ, міґдалів, оливи і ярин. За те знесено свободу від оплат за конї, а впроваджено оплату 25 кор.

Болгарскі тайні суди.

Із Уескіб доходять вісти, що в Кокошіню і Ґюянце появили ся болгарскі капітаджії і покликуючись на тайний суд болгарский, завели шість осіб, які приступили до сербской партиї, в тім числї місцевого сьвященика і учителя до приходского помешканя і відчитавши їм засуд смерти, постріляли їх. Одна особа із мордованих прикинула ся мертвою і тому лише завдячує своє житє.

Росия й Японія.

В Росиї мобілїзують другу армію до Манджуриї. Вже й іменовано нового команданта для неї, який піде на поміч Куропаткінови. Дотеперішні невдачі на поли борби а заразом економічні злиднї викликані війною родять в широких масах ляк перед Японцями і невдоволене війною. Із покликаних резервістів втїкає, хто лише годин. На саму Буковину втїкає їх що дня по кількадесять головно ремісників, яким ще найлекше найти заняте. Втїкачі вибирають ся аж до Анґлиї або Америки.

В Манджуриї панував після рапортів Куропаткіна дня 23. і 24. с. м. спокій. Се треба мабуть приписати дощам і студени, які там наступили. Нинїшна телеґрама говорить вже про погоду, яку будуть мабуть обі сторони старати ся використати для добутя успіхів, бо час борби вже недовгий — зима вже за плечима. На всякий случай первісні вістки про те, що під Мукденом борба вже кипить — оказали ся передчасними.

Коло Порту Артура за те знов розпочали ся прямо пекольні операциї. Ґенерал Ноґі змінив спосіб добуваня в той спосіб, що місто ґенеральних атаків атакує поодинокі форти. Як ті борби виглядають на дїлї видно хочби з того, що один атак тривав понад 50 годин. Жовнярів передовсїм по японьскім боцї гине сила. „Daily Telegraph“ доносить, що Росияни випадають часами із твердинї в ночи, а тодї розпочинаєсь рукопашня на револьвери і шаблї. Бувають случаї, що одні другим відкушують пальцї! Молох мілїтаризму може мати справдї демонїчну сатисфакцию із страшного обопільного мордованя зненависнїлих до краю армій. Здобуті Японцями укріпленя мають становити основу для дальших атаків. На кінци нотуємо чутку, що Японцї дістали грізного союзника в холернїй пошести, якої кілька случаїв мало виявити ся в обляженій твердини.

Телеґрами із дня 26. вересня 1904.

Командант 2-ої манджс. армії.

Петербург. Команданта віленьского округу воєнного, ґенерал-адютанта Ґріцпенберґа іменовано командантом другої манджурской армії.

В Манджуриї спокій — перед бурею.

Петербург. Куропаткін доніс 24./IX. цареви офіцияльно: Нинї не наступили нїякі переміни в наших позициях. Після кількох студених днїв знова потеплїло. Стан здоровля нашого війска добрий.

Петербург. Сахаров доніс дня 24./IX. цареви офіцияльно: На поли борби нема нїяких змін.

Борби під Портом Артура.

Чіфу. Бюро Райтера доносить: Пароход, який причалив до Дального, принїс отсї вістки про японьскй атак на Порт Артура із 19. вересня: Борба тривала понад 50 годин. Японцї заняли лиш два або три доповняючі форти при Кільванчав. Втрати японьскі пропорціонально незначні.

Токіо. Бюро Райтера доносить, що Японцї заняли шість фортів в другій оборонній лїнії Порту Артура. Від 19. вересня зрастає у них надія, що займуть твердиню як найшвидше.

З судової салї.

„Не ратуйте Жидів“.)

(Дальше).

Сьвідок Шая Лявнер: Що до огню, то не знає нїчого. При засїданю ради громадскої з дня 12. серпня Простак поставив внесене на усунене д-ра Петровского з уряду лїкара громадского і при тім згадував про вислів д-ра Петровского що до ратованя при огни. Якого змісту були сї слова сьвідок собі не пригадує.

Сьвідки: Мінцер Герш, Ляйб Вальцер і Арон Штериберґ не зізнають нїчого замітного. Обі сторони зрікають ся переслуханя сьвідків: Іванїера, Крайцлера і Марцеля Еренспаха, бо они мали доказати, що др. Петровский виразив ся: „Jetzt brauchen sie die Leute und in dem Gemeinderate nicht“, а се вже достаточно виясьнила розправа.

Сьвідок Ілярій Кейван з Карапчева нїчого не знає.

Балошескул: „А в млинї?“...

Сьвідок: В млинї я казав що чув від других, а сам нїчого не знаю. Я-ж присягав і мушу правду казати.

Сьвідок Ілія Вірстюк з Залуча д-ра Петровского перший раз бачить. При огни ратував, але нїчого не чув, щоби доктор щось подібного сказав.

Балошескул: А в канцелярії громадскій?

Сьвідок: Я присягав, я мушу правду казати. Нїчого не знаю.

Др. Петровский: Ви присягали перед Богом і перед судом! Скажіть же тепер правду: Чи не намавляв вас хто, щоби ви зізнавали, що я сказав: „Не ратуйте Жидів“?

Між оскарженими занепокоене.

Судия скоро: Се питане до мене належить! (до сьвідка): Не потребуете відповідати на се питане!

Судия покликує сьвідка Нусема Розенбавма. Між тим приступає Балошескул до свого оборонця, д-ра Ебнера і щось з ним скоро і живо розмавляє.

Надходить сьвідок. Балошескул жадає заприсяженя его.

Сьвідок Нусем Розенбавм зізнає: Я чув як др. Петровский сказав до мужиків: „Не ратуйте Жидів!“

Судия: Чи не пригадуєте собі, до кого він ті слова сказав?

Сьвідок: Не пригадую собі.

Др. Ончул: Чи не пригадуєте собі в котрім то було часї: чи то була ніч, чи вже був день?

Сьвідок: Не пригадую собі, в котрім то було часї.

Др. Петровский: Щож ви тогди робили?

Сьвідок: Я нїс воду до сикавки.

Др. Петровский: До котрої сикавки, до громадскої, чи до „сїчової“?

Сьвідок: До громадскої.

Др. Петровский: Та-ж громадска сикавка була на містку другої вулиці і я там зовсїм не був.

Сьвідок збентежений, Балошескул відповідає: — То було 2 сикавки громадскі. Друга працювала коло трафіки.

Сьвідок підхоплює: — То я нїс воду до тої сикавки, що була коло трафіки.

Сьвідок Кранц, заприсяжений на жадане Балошескула зізнає, що чув як др. Петровский сказав: „Не ратуйте Жидів!“ Однак не пригадує собі, чи тогди була ніч чи день, анї осіб, до котрих др. Петровский ті слова звернув, анї місця.

Сьвідок Шнїтер не зізнає нїчого нового.

Сьвідок Йосел Тріхтер чув як др. Петровский сказав по тихо: „Bei Wahlen braucht man die Leute nicht, jetzt aber ja!“ Не чув щоби др. П. мав сказати: „Не ратуйте Жидів!“

Сьвідок Султановский зізнає під присягою, що др. Петровский, вийшовши зі свого дому, сказав до него: „Ідїть ратуйте антику! Моя фіра пішла вже наперед!“

Сьвідок Анна Бонк під присягою зізнає, що як др. Петровский посилав свою фіру до вогню, то казав ратувати антику, адвоката д-ра Капізого і взагалї, кому буде треба, нехай бере віз і конї і ратує! Коли др. П. вирядив віз до вогню, сам вернув до дому. За якийсь час пізнїйше, коли бігла до вогню, бачила, як др. П. розмавляв з трафиканткою, сперши ся на паку. Тогди як раз розвиднялось.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Чернівцї, 26. вересня 1904.

Цїсар виїздить дня 30. вересня на лови до Радмар; до Відня поверне дня 7. жовтня, а відси поїде на довший побут до Ґеделе.

Личні вістн. Кн. Гогенльоге виїхав в товаристві трієстеньского нам. ґр. Ґоеса на польоване до Ілїшешт. До Черновець поверне аж 1. жовтня, та авдиенций вже не буде удїлювати аж до свого відїзду, який наступить около 6. жовтня.

В кіцманьскій школї рільничій відбули ся під проводом віцем. кр. д-ра Ст. Смаль-Стоцкого іспити абсольвентів. Один абсольвент зробив іспит з поступом відзначаючим, а 5 з добрим.

Почетне горожаньство надало дня 24. с. м. місто Сучава кн. Гогенльоге за его заслуги около нашого краю.

Відкрите „Сїчи“ в Топорівцях відбуде ся дня 2. жовтня н. с. б. р. о годинї 3 пополудни. Зі взгляду на се, що село наше есть одно з найбільших на Буковинї, що маємо ту много противників просьвіти, хочемо надати сїй подїї більшого значіня і урочистости і запрошуємо руску інтелїґенцию, котрій просьвіта народу лежить на серци, як також наші околичні Товариства „Сїч“, котрим дорога не дуже далека до нас, до взятя участи в відкритю. — Топорівцї, дня 23. вересня 1904. *Северин Іванович*, кошовий. *Василь Приступа*, писар.

За убійство жінки засудив черновецкий трибунал судиїв присяглих Теодора Одовійчука на півпята року вязниці заостреного однодневним постом в кождім кварталї.

„Нова твердза на Буковіне“ стане незабаром у Веренчанцї в видї рим. кат. каплички, яку вже незабаром мають будувати, як запевнює тут. польска часопись, на хвалу Бога, а на пожиток Польщі.

Желїзнича катастрофа. Вчера в наслїдок зустрічи двох потягів коло Атлянти погибло 50—75 пасажерів, 150 віднесло рани. Машинїсти обох потягів вбиті. Причиною катастрофи хибне уставлене зворотниць.

В Кракові розбирають перед судом присяглих справу дефравдациї поповнену уряд. Мілером в „Товаристві кридетовім“ на суму 373.668 кор. 28 сот.

Атентат на одеского міс. гол. ґен. Найґардта виконав дня 21. с. м. 19-лїтний мужик Басиль Поляков. Вистріл із револьверу схибив, а нападений вспів відтак напасника сам розброїти.

В Бремі покінчив свої наради з'їзд нїмецких социял демократів, вибираючи місцем слїдуючого з'їзду Єну.

Засудженє посла. Тїшиньский суд засудив звісного кс. Стояловского, посла до гал. сойму і парляменту на 2 місяцї вязниці за обиду чести пос. Кубіка.

Корнеля Желяшкевича, який будучи адм. директором звязкової каси хорих і тов. будівельнрх робітників допустив ся дефравдациї на суму 20.133 кор. 91 сот. засудив львівский трибунал орікаючий на чотири місяцї тяжкої вязниці.

Експльозия динаміту. В Мельрозе, містї положенім в півн.-ам. станї Месечусете випав із їдучого воза клунок із 50 фунтами динаміту на вулицю. Незабаром переїздив туди ваґон електричної желїзниці, в якім сидїло кількадесять осіб, і наїхав на динаміт. Наступив страшенний вибух, в якім погибло 9 осіб, а 19 потерпіло тяжкі рани.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

Історія Боротьби Віри з Наукою. Написав Дж. Дрепер. Переклав із 21-го анґлїйского виданя М. Павлик. 2-ге українське видане, коштом Ярослава Федорчука. 8°, ст. XVI+276. Цїна 1 К. а з пересилкою 1 кор. 20 сот. Львів, 1904. Виключний склад у книгарни „Наукового Товариства ім. Шевченка, ул. Чарнецкого, 26.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 111. Чернівці, пятниця дня 17. (30.) вересня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

ОБИДЖЄНІ.

Іменованє нового маршалка краєвого і его заступника — се квестия, яка все ще не сходить із часописних шпальт. Малькотенти вдають обиджених і розписують свої безконечні жалї на ту тему; дарма, що вони безосновні і нїчо їм не поможуть. Колиб маршалком був став який румуньский боярин, а его заступником польский обшарник, як вони собі желали, то все булоб гаразд і — справедливо, а так кривда, кривда і ще раз кривда!

Ось „Desteptarea“, яка по довгій мовчанцї, уважала за відповідне виступити в оборонї „обиджених почувань румуньского народу“ добачує корінь зла в тім, що маршалком став Румун умірковапий, бар. Юр. Василько, а віцемаршалком проф. Стоцкий, який є після неї неумірковапий! Та о скілько се є правдивим висловом опінії Румунів видно із статї д-ра Авр. Ончула в „Buk. Post“ із (29./VIII.), який передовсїм виказує що „Desteptarea“ не має нїякого права промавляти в імени румуньского народу. Колиж іде мова про властивих речників Румунів — їх вільнодумних послів, то що до іменованя бар. Василька се сповнене їх горячого бажаня, а що до заступника то се місце в засадї належить ся після їх думки Русинам з огляду на їхну чисельність в краю. А коли ходило о вибір особи на той уряд — то на сей уряд знадобив ся в першій лїнії проф. др. Ст. Смаль-Стоцкий.

„Він же був між своїми земляками ізза неоспоримих заслуг для свого народу і чистоти свого характеру найвизначнїйшим дезиґнатом. Оттому то іменованє проф. Смаль-Стоцкого краєвим віцемаршалком а бар. Ю. Василька кр. маршалком *викликало найповнїйше вдоволенє як між покликаними заступниками рум. народу так і між рум. народом*, який у сьвідомости тодї бажаного а тепер осущеного складу краєвої президиї віддав свої голоси“.

Оттаке повне гідности dictum acerbum дістала „Desteptarea“.

Замітно зложила ся істория із Поляками і „...gemeine Lügen-Zeitung“, яка хоч як сердечна до дїдичів всеж таки хотїла успокоїти їх шадений *вопль* тим, що пояснювала їм цїлковиту безосновність усїх жалїв, про що ми вже згадували, подаючи голоси праси про нову президію соймову.

Та „Gazet-ї Narodow-ій“, яка перебрала на себе ролю ґенерального прокуратора шляхотскої Польщі супроти Буковини зовсїм не до вподоби те, що меценаси „...gem. L. Ztg.“ радіби виступати в роли „утїшителїв“ — незажурених nb. „в иньших намірах“. Ось вона іменем вірмено-польских і румуньских дїдичів, вповнї годячись вже із доконаним іменованем, дає „...gem. L. Ztg.“ недвозначну лекцию на тему: не пхай носа до чужого проса, бо на тім нїчо не заробиш! Та „...gem. L. Ztg.“ з тої відправи ще не вдоволена і в статї „Sieger und Besiegte“ далї потїшує Поляків, обнижуючи теперішне *значінє* Русинів, бо ось „das Siegesgeschrei der Jungruthenen hat die Polen stutzig gemacht“. А рівночасно не тямлячи на доволї прикру димісию від Поляків апелює „...gem. L. Ztg.“ дальше до „Вільнодумних“ а передовсїм до Русинів, щоб йшли під лад польским постулятам! А польскі постуляти ростуть мов на дріжджах. Перше бажали лекторату *польскої мови*, а в послїдних днях вже хотять катедри тоїж мови на черновецкім унїверситетї! Про ті „глибоко обдумані і так відповідаючі потребам буковиньских Поляків постуляти“, наших обиджених нїщо більше й говорити...

З краєвої полїтики.

Зміна краєвого президента.

Дня 2. буде іменований новий краєвий президент для Буковини, а дня 6. о год. 1·30 від'їздить дотеперішний, многозаслужений шеф нашого краю. Переміна личностий на сїм уряді викликала цїлу повінь статий передовсїм по польских часописях. Полишаючи їх обговорене до слїдуючого числа, подаємо ось тут голос вельми поважного парижского тижневника, який кидає на сю справ хиба найсправедливійше сьвітло.

Про уступленє кн. Гогенльоге пише L'Européen в 147. ч.: „Іменованє кн. Гогенльоге, теперішного президента Буковини, намістником Терсту є вже річию цїлком певною. Князя, який тїшить ся ся незвичайними симпатиями на віденьскім дворі, має замістити на Буковинї радник Regner von Bleyleben“.

„Причиною сеї наглої зміни є велике довіре австрийского правлїня до кн. Гогенльоге, котрого управа видала на Буковинї незвичайно хосенні плоди. Так як неспокій і страх австрийского правлїня перед італїйским ірредентизмом послїдними часами сильно змогли ся, висилають чим швидше князя Гогенльоге до Терсту, щоби він там приноровив свій метод успокоювання: елеґантний і благородний“.

„Не знати лише, чи сей метод, котрий міг добре згодити ся з характером Русинів і Волохів на Буковинї, дасть ся приноровити до так тяжких условин як ірредентистичний рух в Терстї“.

Буковиньский сойм.

В понедїлок дня 26. с. м. зібрали ся на „соньмище“ заступники більшої посїлости і уконституовали ся в два клюби.

Вірмено-польский клюб вибрав головою п. Христофа Абрагамовича, заступн. гол. Захарію Богосевича, а секретарем д-ра Альф. Гальбана. Позаяк клюб сей складає ся з 4 членів — то лише один із них остав без „чина“.

Тої самої днини уконституовав ся і клюб дїдичів румуньских, де крім двох консисторских совітників є ще трох заступників „народа“. Головою сего клюбу вибрано д-ра Волчиньского а секретарем д-ра Ал. бар. Гормузакого. Ergo — консистория перепала не лиш при виборах між мужиками але навіть тут дізнала „деґрадациї“, бо головою румун. клюбу був перше о. архимандрит Каліпеску. Замітно, що румуньскі дїдичі хотїли спершу свій клюб перехрестити на клюб рум. аґрариїв, та відк полишили ся при старій назві, дарма що вони не заступають румуньского народа.

Письма з краю.

Посьвячене нової церкви в Заставнї.

Величава, пригарно вимальована академічним малярем М. Івасюком, сьвятиня здвигнула ся в Заставнї. Мов та цьвітка по дощи маєвім взнесла ся своїм гарним виглядом високо понад малі стріхи і своєю византийскою повної краси короною немов кличе до всїх по словам Христа: „Прийдїте ко мнї вси труждаючиї ся и аз упокою ви“. І народови здало ся, що так говорить та сьвятиня, як вона своїми посередниками перший раз до нього дня 18. вересня с. р. заговорила. Ну! але треба було вже інакше зрозуміти з поміщеної на табличци при входї церковнім надписи: Благословен грядий во імя (?). Через цїлий тиждень перед 18. вереснем нарід як бджоли гомонїв коло нього, занимаючись еї украшенем, бож треба й було упоратись до 17. с. м. до пополудня і очікувати ту Преосьвященого, котрий прибув точно о годинї 4. Архипастирю на зустріч вийшов, хто тілько міг, щоби князеви церкви серед звуків дзвонів і вистрілів моздїревих честь віддати.

Прибувший Митрополїт, по перенесеню мощий зі старої церкви до нової відїхав на спочинок до ґр. Яблоновского, від котрого на другий день т. є 18. повернув сюда на Службу Божу. Хору до сьпіву не було, самі отчики тягнули і якось булоби увійшло, якби не проповідь О. Томовича, котрий говорив нї в дві нї в три. Преціньо до Заставної можна було запросити лїпших проповідників, не лиш самих паньских партнерів; але тут вже полїтика між самим сьвя-

---

Лїкар Жбанков. 21)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаєва).

Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Гадка публики про угоди лїкарів з аптикарями має свою підставу: хоч і не багато лїкарів робить такі угоди, але вони роблять славу й иньшим. Угода звичайно буває така, що лїкар посилає свої рецепти умовленими знаками, зрозумілими лише для сеї аптики, без потреби приписує дорожші лїки, а аптикар з свого боку захвалює сього лїкаря й платить йому $^1/_4$—$^1/_3$ того, що коштують приписані лїки. В числах „Врача“, які ми передивляли, подибали ми такі вказівки на канадийських, французських, берлинських, московських і петербуржських лїкарів. Що не без гріха буває й по иньших містах, доводять сего протести лїкарських товариств проти таких угод. В Берлїнї розроблюєть ся питанє про міри, якими можна-б було запобігти сим угодам; *виступило проти них* і медичне товариство в Каліфорнії. В Австриї заведено навіть до нового проекту карних законів статю, після якої присуджуєть ся на грошеву кару і лїкаря, що бере дарунки від аптик і аптикаря, який дає сї дарунки.

Ще більше розповсюджена або бодай більше відома дїяльність лїкарів в справі натяганя публики патентованими і потайними лїками. Де-котрі лїкарі беруть патенти на винайдені їми прилади, лїки і навіть на потайні лїки. Надто характерним є те, що річи, з яких складають ся сї лїки, коштують пусте, а винаходчики беруть за них по 100 й більше разів дорозше. Се вже саме повинно-б показати публиці головну цїль сих винаходів, але страждаюча публика невстримно купує їх і видає на них силу гроший: в Анґлії дохід держави з податку на патентовані лїки з 1890 р. був 1,423.270 карб., а кілько мілїонів заплатила за них публика! Винаходчики, розуміть ся, не цурають ся жадних реклям і способів для обдурюваня публики й збуту своїх виробів; щоб вловити більше легковірних хорих, винаходять головним чином лїки проти довгих і невилїчимих хороб, сухотів і рака, а надто проти потайних хороб. Тепер по де-яких медичних часописях а ще більше у загальній прасї друкуєть ся силу оголошень про патентовані, нововинайдені і иньші средства. Головно закордонні винаходчики і аптикарські фірми, розсилають також силу усїляких оголошень, брошур, які до того-ж для лїпшого успіху містять не рідко завзяті похвали професорів і лїкарів; взаїмна ласка — рекляма лїків, рекляма і професора. Французька лїкарська преса пішла ще далї і завзяті реклями ріжних лїків містить яко наукові статї. Не без того й у Нїмеччинї, бо-ж нїмецький з'їзд природознавців і лїкарів 1900 року висловив ся рішучо проти реклямованя нових средств і дїйсно давно пора розпочати боротьбу з сим лихом. Подаємо кілька прикладів: На першому місци треба поставити Феррана, Коха й Адамкевича, що наробили свого часу великого шуму. 1885 року гішпанський лїкар Ферран підчас холєри в Гішпанії видумав потайні лїки проти холєри і користуючись великим нещастєм людий заробив великі гроші. Мету свого винаходу і триманя його в тайнї висловлював Ферран отверто. Коли до нього явилась французька колеґія з професорів, він просто сказав їм, що не скаже їм „своєї тайни, яка може принести йому гарні гроші“. „Коли-б мене нагороджено так, як в Нїмеччинї Коха а у Франциї Пастера, то я описав би свій винахід, бо-ж нїяка слава на сьвітї не в станї забезпечити безбідного істнуваня моїм дїтям“. Всї ще памятають сумну історию Коха з його славутним туберкулїном, який заподїяв тілько шкоди хорим і принїс так багато доходу винаходчикови і його близьким. Не меньшу бучу збив і віденський проф. Адамкевич своїм тайним лїком на рака і безперечно, не вважаючи на свій провал, він не понїс страти. Але що надто сумно в перших двох історіях так те, що не лише публика й хорі, які хапають ся за кожну соломинку, але й багато репрезентантів науки, професорів і лїкарів також легкомисно захопились сими винаходами і наочно показали цїлу хитість нашої науки і недостаточність наших знань що до лїченя хорих, паломництва професорів і ріжних комісий з усїх держав до Гішпанії й Берлїна, до Феррана й Коха, широкі проби над хорими і проклони на усїх протестуючих проти захвату сими баньками. Не можемо не пригадати тут

щеньством показалась, що не повинно бути, бо церков політики не повинна знати. Та на ділї тої неполїтичної „политики“ було забогато всюди. Запрошення, пр. як до кого їх післано були в такім тонї зладжені, що годї було з них користати, а багато визначних осіб як прим. наш пос. Ф. Калитовский зовсїм его не дістав, хоч удостоїв ся сего перепавший кандидат др. Гакман. По Службі Божій пішли участники домів а сметанка, специяльно вибрана, пішла на бенкет до о. Никоровича. Ту при столї завважав сам митрополит якусь политику а замітивши неприсутність декотрих місцевих урядників і учителїв, зараз по обідї опустив се товариство і поїхав відвідати обох тутешних надучителїв, щоб подати їм свое благословеньство.

Найбільше, що впадає в око, то нетактовне поведене супроти місцевого патрона дїдича (Вайсґляса), котрий е також представителем громади свого віроісповіданя, бо сього пана навіть не повідомлено, щоби із жидівского віроісповіданя вийшов хтось на привіт его Преосьвященьству. ...Цїкаво виглядав бенкет у о. Никороовича. Тут при столї між Поляками і Волощуками був і посол др. Гакман. Утомлені урочистостию силкували ся при польскім ґаданю а Алековім ґраню. Даскалів принято в курнику, дано їм макітру студенцю з верствою смальцю, яко почестне за спів. Та нїхто з них сього не приняв завдяки місцевому даскалови. Сей угостив їх власним коштом красше, як о. Никорович, Форґач & Сіе.

Православний.

З судової салї.

„Не ратуйте Жидів“.)

(Конець).

Дальше ведено розправу в справі обжалованя Балошескула заступником др. Петровского що до поновної обиди послїдного перед судом. (Як звісно Балошескул сказав, що др. Петровский не хотїв лїчити дитини Митра Лютика тому, бо той дав був 100 кор. на жидівских погорілцїв).

Сьвідок Митро Лютик Танасія під присягою: „Коли я прийшов до д-ра Петровского, що кінь зранив мою дитину, др. Петровский зараз записав лїки і післав до антики, а менї сказав, що сам іде до суду, бо має цильну справу і зараз відтак приїде до мене до дому. Нїм я вернув з антики, др. Петровский був вже у мене дома і перевивав дитинї рану, а також жінцї заосмотрив палець, який еї болїв. Доктор сказав, щоби я на другий день прийшов з хлопцем до него. Я так зробив, а доктор тогди еще раз леревинув рану“.

Судия: Чи не казав др. Петровский, що не буде дитини лїчити, бо ви дали 100 кор. на бідних Жидів?

Сьвідок: „Нї, лишень писар Еренспах сказав: „Єму „варта“ дати „карту“, бо він аж по 100 кор. даруе на Жидів“. А я ему на се сказав: Як „вам не рихт, то дайте самі сто корон!“

Заступник др. Петровского вносить, щоби суд допустив сьвідків: нотаря Стрийского, учителя Ісакевича, дїдича Богосевича, трафікантку, з котрими др. Петровский був при огни, а також „Сїчовиків“ вашківских і залуцких і вартівників та слугів громадских, котрі тогди працювали при огни і до котрих мав др. Петровский після зізнань двох сьвідків сказати: „Не ратуйте Жидів!“, на доказ, що такі слова не могли пасти.

Др. Ебнер противить ся сему.

Судия рішає сьвідків не допустити до переслуханя.

По кінцевих промовах оборонців судия оголошуе вирок увільняючий Балошескула і Простака, бо що до 1) доказано правдоподібність, а що до 2) то Балошескул ужив слів (про Лютика) до своеї оборони.

Др. Петровский зголошуе рекурс і просить о письменний вирок. §

НОВИНКИ.

Чернівцї, 29. вересня 1904.

Що раз нові ґратуляції напливають до рук пос. др. Ст. Смаль-Стоцкого з нагоди его іменованя віцемаршалком краю. Се сьвідчить з одної сторони про те, що найширші круги нашого загалу сей фактнележно оцїнюють а з другої і про симпатиї, якими тїшить ся провідник буков. Руси. Понизше подаємо два замітнїйші ґратуляцийні письма. „Народний комітет“ у Львові, найвисша магістратура рус. нац. дем. партиї прислала ось таку депешу: „Витаємо щиро небувалий фактпри нинїшних полїтичних условинах, іменованя Вас віцемаршалком одної провінциї Украйни! Шлем сердечні ґратуляції. За „Народний комітет“ др. Кость Левицкий, Осип Кузьмич“. Проф. Юлїян Романчук, голова парляментарного клюбу руских послів надіслав знова ось таке письмо: Високоповажаний Добродію! Хот як — через случайні обставини — пізно, але щиро і сердечно витаю Вас на новім становищи заступника старости краевого і складаю Вам мої найлучші, найкрасші жиченя. Се Ви перший Русин на тім становищи, а дістало ся Вам оно не припадком, але яко правдива заслуженина за Вашу невтомну і першу плянову працю народну в Буковинї, котра то праця вже й давнїйше приносила гарні плоди, а тепер вінчала ся новими успіхами і на культурнім поли — заложенем рускої ґімназиї в Кіцмани, і на полїтичнім поли — вибором 6 Русинів до сойму і їх впливом в соймі яко головної частини більшости. Нехай і дальша Ваша праця приносить знов дальші здобутки для руского народу в Буковинї і в цїлій Украйнї-Руси! З сердечним поздоровленем Юл. Романчук.

З Буковиньского Бояна. Сим подаємо до відомости, що в „Боянї“ розпочали ся вже правильні проби які відбувають ся що понедїлка і пятницї о годинї 7 вечером. Давним членом пригадуємо, що проби тревають лише рівно одну годину, тому просимо являти ся точно на пробах. Особам що хотїли би вступити в члени „Бояна“ подаємо до відомости, що вписи відбувають ся кождої проби в льокалю Товариства. Ново вступаючий має зголосити ся у голови Товариства або другого видїлового, нечім наступить дефітивне приняте на видїлї Товариства. Вписове виносить 1 кор, а річна вкладка 2 кор. Ново вступаючих членів просимо відразу призвичаїти ся до точности і консеквентно учащати на проби, на тім зискають самі члени і „Боян“. Найблизша проба в пятницю, на яку запрошуемо задля еї важности всїх членів можливо в комплетї. — За видїл: *Модест Левицький* голова, *др. Ст. Смаль-Стоцкий* поч. диріґент.

Сьвяточне отворене ґімназиї в Кіцмани відбуде ся в суботу дня 1. жовтня с. р. о 10-ій год. пер. пол. В отвореню возьме удїл також кн. Гогенльоге.

Стан здоровля п. Евг. Ярошиньскої в послїдних днях став знов грізний.

Іменованя. Мінїстер просьвіти і віроісп. іменував суплента в гр. прав. школї реальній др. Клявдія Білиньского в Чернівцях дїйсним учителем сего заведеня.

Відзначене. Цїсар надав полковн. 41. пп. Каролеви Двожакови в Чернівцях ордер желїзної корони III. кляси з увільненем від такси, який ему вручив в недїлю ґен. Ванка.

Будова нового університетского приміщеня. Видїл краевий предложить соймови, щоби під будівлю нового університету подаровано площу видїлену із земель придїлених на експерименти тут. сер. школї господарскій, із якої мимоходом сказавши, наш край не має майже нїякого хісна. Условіем даровизни буде те, щоби правительство розпочало будівлю вже в слїдуючім роцї.

Персональний статус учителїв шкіл народних на Буковинї обіймати ме в р. 1905 в II. категориї (надучителїв і учителїв) 650 осіб, з котрих припадае на 1. і 2. ступень платнї по 217 а на 3. ступень 216; в III. категориї (підучителїв) буде 55 осіб, а з них 28 на 1. а 27 на 2. степени. До 1. степеня платнї (1400 кор.) належати муть учителї і учительки, що названі в сегорічнім статусї під ч. 1—226, до 2. степеня (1200 кор.) ті, що названі під ч. 227—435, а з підучителїв і підучительок побирати муть платню першої кляси (900 кор.) всї від ч. 1—47. В II. категориї зазнае проте підвисшеня платнї від 1. сїчня 1905 р. 26 учителїв з 2. степеня а 34 з 3. степеня і 20 підучителїв, отже разом 80 осіб. Дочисливши до того померших і пенсіонованих, то прибуло с. р. зо 100 сталих учителїв і підучителїв.

Кацапи а народна просьвіта — се два чинники, які зводять із собою у нас безвинну борбу. Се видно хочби із поведеня кацапских недобитків супроти кіцманьскої ґімназиї. Як лиш розійшла ся вістка про еї основане старали ся вони всїма способами зробити еї між селяньством несимпатичною, щоб воно із науки в нїй не користало. Та струна „Уніи“ і „Украйны“, на якій вони грають така переграна, що на неї нїхто не звертае уваги, чого найлїпшим доказом фреквенция названої ґімназиї. Та кацапня мов навіжена не увявае і без впину воюе, а яке еї оруже проте може посьвідчити спростоване, яке вислав видїл „Рускої Бурси в Кіцмани“ до редакциї „Народної Ради“ на еї „правдомовні“ виводи. Ось воно: Дотично новинки поміщеної в ч. 13. „Народної Ради“ з року 1904 під заголовком „Украйньска ґімназія и бурса въ Кіцмани“ прошу на підставі § 19. зак. прас. о поміщене слїдуючого спростованя в слїдуючім числї Вашої часописи. 1) Неправдою есть що рівносно з заснованем кіцманьскої ґімназиї отворили кіцманьскі Украінцї свою унїятско-україньску бурсу. — Натомість правдою есть, що дня 22-го серпня 1904. отворили кіцманьскі Русини „Руску Бурсу в Кіцмани“. 2) Неправдою есть, що бурсою управляють ад'юнкт Бурачиньский голова, аптикар Окуневский, заступник, кєьондз Сїмович господар і п. др. Воєвідка, самі унїяти. — Натомість правдою есть, що бурсою управляють вибрані на загальних зборах православні Русини: судия І. Семака голова, посадник міста Бажан Митро, директор рільничої школи Жу-

---

як справедливо й науково відносив ся до сих тайних винаходів великий знаток науки і лїкарів, Вячеслав Аксент'евич Манассеїн, якого багато професорів і праса за се лаяли й висьмівали. Наведемо кілька дрібних прикладів з багатьох соток визискуваня публики: парижський проф. Потен приписуе патентовані лїки, дублїньский лїкар бере патент на нове обеззаражуюче средство, американський лїкар на прилад до лїченя сухот горячим повітрем, проф. Тархан-Моуравов на преперати з тота-білка, два лїкарі в Бельфастї на прилад для тамуваня крови після злогів, два берлїнські лїкарі продають своє імя торговцям усїлякими потайними і патентованими средствами, віденський лїкар Шафер в лїкарській часописї захвалюе потайне средство, льондонський лїкар Робертс лїчив хорих славетним средством „Mattei“, а в нас, після слів „Врача“, лїчено сим средством за згодою лїкаря, ректора одного університету і т. д. і т. д. без кінця і краю.

Якими путями розповсюджують сї лїки? Звичайним чином через рабат і гонорар. Французький лїкар пропонуе товаришам ширити його патентовані лїки за 25 проц. рабату на користь рекомендуючих. Нїмецький лїкар Oidtmann розсилае свій патентований пургапець по готелях, пропонуючи господарям готелїв 25 проц. рабату за ширене його помежи подорожними. Але далї всїх пішов один французький лїкар, який пропонував католицькому духовеньству ширити по містї три патентовані лїки, за що він з доходу даватиме 50 проц. на заведене католицької школи серед протестантських мешканців. Для більшого успіху, гра на ґрунтї релїґійної нетолеранциї, де-ж межа для духа наживи й ошуки публики?

Чути й протести, хоч знїмають ся вони досить рідко. Анґлїйська лїкарська часопись вважае незгідним з достойностию лїкаря брати патенти. В Новому Йорку медичне товариство виключило одного лїкаря за ширене свого патентованого лїку, а в нас у Росиї — говорить „Врач“ — чесні люди не встидають ся стискати руки тим, що беруть патенти на свої винаходи! Мало того з добродушности навіть підписують свої назвища під їхнїми реклямами! Дїйсно ми так опутані сїтию всїлякої наживи, вона так переймае всї наші відносини, а дух її так ласкаво заволодївае усїма, що коли строго не дивитись за своїми вчинками, то дуже легко мож влїзти у болото.

Лишаєть ся ще сказати про один найсоромнїйший спосіб обдираня публики — про угоду лїкарів з шарлятанами і самозванчими лїкарями. Безсиле в багатьох випадках медицини, невисокий розвій не лише народу але й культурного суспільства, повсталі на ґрунтї приватної практики, неправильні відносини лїкарів до хорих і публики змушують багатьох хорих, не лише невлїчимих, але й цїлком влїчимих лїчити ся помимо лїкарів, лїчитись у всїляких добродіїв, їм же нїсть числа. Лїчить ся у баб та знахорів не лише наш росийський нарід — йому се й Бог влїв, а й репрезентанти нашої висшої верстви і інтелїґенциї — пригадаймо Гачковського, Вревського, Кузьмича, Mattei, Крайна [1]) і иньших, і що ще страшнїйше Захід не відстав від нас в сьому відношеню анї трішки і веде навіть рахубу своїх шарлятанів [2]). В Саксонії 1900 року було 1578 шарлятанів, майже стілько-ж, як і лїкарів; після причинків д-ра Alexander-a в Нїмеччинї е 12.000 шарлятанів, з них у Шлезку 412, в Саксонії 950, в Баварії 1168, в самому Берлїнї 476, при чім в сьому містї людий за останних 20 лїт побільшало о 61 проц., а шарлятанів о 1600 проц., значить разом з розвоєм народу число сих лїчителїв не меньшае, а більшае. Тут треба зазначити важний добродійний вплив нашої земської медицини, невідомої Заходови: після загальних спостережень число знахорів у нас між народом поменьшало і вони стали меньше шкідливими, а на Заходї шарлятаньство більшае. Шкода від сих шарлятанів, після причинків того-ж самого Alexander-a, дуже велика: протягом сїмьох лїт пруські суди займали ся 177 справами, а в Шлезиї 164 справами о смерть і шкоди заподіяні лїченем шарлятанів. В Прусах останнїми часами порушено навіть питане про конечність законодатної боротьби з безвпинно зростаючим шарлятаньством.

Боротьба боротьбою але насамперед треба забезпечити усїй людскости безплатну медичну поміч, без якої кожда боротьба буде безплодною. Успіх шарлятанів обумовлений, між иньшим і безлїчию оголошень, реклям з подяками ріжних инодї важних після свого стану осіб, які вони видають. За кордоном сих реклям і брошур розходить ся десят-

---

[1]) Самозванні лїкарі й шарлятани.

[2]) „Врач“ 1902 N. 11, 1901 N. 17, 1902 N. 4, 1899 N. 2, 1896 NN. 1 і 7, 1891 N. 19, 1899 N. 25, 1899 N. 46, 1886 N. 10, 1886 NN. 30 і 52, 1900 N. 13, 1898 N. 22, 1898 N. 15, 1899 N. 1.

ковский Евген, учитель ґімназ. Федорович писар, і учитель Евстафієвич касиер. Більше до видїлу бурси нїхто не належить. — За видїл рускої Бурси. *Семака* голова. — Справдї кацапи „врут, да мери не знают“!

Оголошенє. Тов. „Шкільна Поміч“ в Чернівцях переносить з днем 1. жовтня с. р. свій інститут до більшого помешкання при ул. Стрілецкій (Jägergasse, дім п. Андрушка) і приймє до него ще кількох питомців (учеників середних шкіл). Родичі взглядно опікуни мають надіслати свої поданя найдальше до 15. жовтня с. р. до видїлу тов. „Шкільна Поміч“ в Чернівцях на руки о. крил. К. Костецкого, руско-кат. пароха в Чернівцях. До поданя треба долучити свідоцтво з послїдного півроку шкільного і заяву, що батько або опікун з'обовязує ся платити місячно за питомця 40 кор. Приняті до інституту мають заплатити за з'ужите інвентара 2 кор. і вкладку членьску 2 кор. 40 сот. за рік, а за пране 1 кор. місячно.

Наука клясичних мов по ґімназиях. Наука клясичних мов по середних школах вимагала вже з давна реформи. Ось і вийшов сими днями розпорядок мінїстерства просьвіти, який поручує, щоби головний натиск роблено не на граматику а на лектуру старинних клясиків. „Граматика — говорить ся в розпорядку — не є остаточною цїлию клясичних студий по ґімназиях; се є надуживанєм лектури, коли вона має служити виключно або передовсїм на те, аби ученики вивчували ся граматичних правил, набували і розширювали відомости граматичні і словарцеві. Через се в учеників вироблює ся лише відраза до старинних мов. Граматика яко уміетність не є задачию нї цїлию шкіл ґімназияльних. Їх цїлию є уґрунтувати то образованє, яке опредїлює ся назвою клясичного“. Із огляду на сей розпорядок введено вже деякі скороченя в грецкій граматицї Шенкля. Можна надїяти ся, що дух сего розпорядку належно піймуть і деякі вчителї ґімназияльні, які граматичних правил і виїмків вживають на те, аби лиш дати несимпатичному їм ученикови — „двійку“.

Матура в черновецкій ґімназиї в осїннім терміні відбувала ся від 26. до 29. вересня. Ставило ся 33 кандидатів, між тими 12 Русинів. Загалом репробовано одного на рік, а 5 з одного предмету на 6 місяцїв. З Русинів апробовані: Андрійчук Кость, Брага Теофіль, Голубович Евгенїй Іван, Дарійчук Петро, Катеринюк Петро, Малецкий Олекс. (п.), Падура Юрій, Радевич Дмитро, Руснак Никола, Товстюк Юрій, Чеховский Александер, Цуркановић Ізидор. — Заразом треба зазначити, що сегорічна матура випала під кождим взглядом знаменито. Бо з 124 кандидатів, яких припущено до устного іспиту, репробовано 6, а 12 здали іспит з відзначенем. Також треба піднести, що сего року ставило ся 21 Русинів, з котрих жаден не перепав. Отже таких успіхів в сїм взглядї не знала ще черновецка ґімназия нїколи і здаєсь, що на жаль знов не так скоро зазнає.

Отворене „Сїчи“ в Рогізнї відбуде ся в неділю дня 2. жовтня. то є у неділю по Воздвиженію ч. Хр. с. р. на толоцї о 1-ій год. по обідї з слїдуючою програмою: 1. Вибір кошового батька, 2. поясненє статутів товариства, 3. вибір старшини товариства, 4. вільні внесеня й ґратуляциї, 5. деклямациї. Сїчовий комітет просить нашу інтелїґенцию, народних просьвітителїв і всї „Сїчи“ численно прибути на наше сїчове сьвято, щоб збудити тим наших дрімаючих в твердім снї селян садаґурского повіта. — За старшину: *Кость Гаврилець.*

Отворене „Сїчи“ в Пядиківцях відбуде ся в неділю дня 9. жовтня с. р. о 1-ій год. по обідї з слїдуючою програмою: 1. Отворене зборів, 2. вибір кошового батька, 3. поясненє статутів, 4. вибір старшини, 5. установленє членьскої вкладки, 6. привітні промови й закінченє. По зборах слїдує театральне представленє „Сїльскі аристократи“ комедия в 3 дїях зі сьпівами, відограють аматори з Чернівцїв. По представленю вечерок з танцями. — Вступ на театральне представленє від селян 10 сот., від інтелїґенциї 50 сот. а вступ на вечерок від особи 1 кор. для родини 2 кор. — За тимч. старшину: *Евген Тотоескул*, кошовий, *Александер Боднар*, скарбник.

Листонос дефравдантом. Підурядник тутешної почти А. З..., що доручував грошеві посилки, намість доручити значну грошеву суму адресатови — заховав єї собі. Дефравдация вийшла на яву через те, що грошевий лист зареклямовано. Коли листоноса покликано до відвічальности, він добув ножа і в самоубійчім намірі завдав собі рану близько серця. Однак дената відратовано. Коли ему спроневірене доказано, тодї признав ся виновнї до вини. Після того передано виновника судови.

Везувій вибухає. Се вістка, яку від кількох днїв розносять з новими подробицями неаполїтаньскі денеші. Химерний сей вулькан. Старинні Римляни вважали его за погасший вулькан і тільки страшна катастрофа із 79 р. яка залила огнистою лявою Геркулянум і Помпеї вивела їх із сеї похибки. Від сего часу аж до XII. ст. по Хр. пригадував ся він людскости лише — двома вибухами на сто лїт. Аж ось 1631 р. вибух ненадїйно знов, позбавляючи житя 3000 людий, не говорячи вже про иньші понесені шкоди і знов прийшла стадия зглядного супокою із дрібними вибухами, які повторювали ся що десять лїт а до найбільшої сили дійшли 1872 р. Теперішний вибух, як запевнюють учені, поведе за собою хиба зміни у внутрішній конфіґурациї кратеру, не наносячи впрочім иньших наслїдків.

Робітнича охорона. В Базилиї зібрали ся треті головні збори „Міжнародної спілки для законної охорони робітників“. Прибули заступники 11. держав і 40 делеґатів краєвих секций. Ґенеральний секретар Бауер подав до відома зібраних, що якийсь добродій, який не бажає собі вияви свого імени, жертвував 25.000 фр. для того, хто винайде найлїпше средство зарадче проти того, щоб робітники затроювали ся оловом по ріжних промислових підприемствах.

Кого найбільше діймає війна? Не лиш в Росиї відбивають ся наслїдки війни найбільш болюче на мужицтві та дрібних ремісниках. Таке саме дїє ся Япониї. Про се пише: „Ostasiatischer Lloyd“ оттак: „Тягарі війни проти Росиї поносить передовсїм японьский мужик: в і н є податником. Сеж в Япониї нїкому не тайно, що кождий май же Японець не вважає чимось лихим затаїти перед правительством висоту своїх доходів. Таке водить ся між найвисшими верствами навіть між великим купецтвом. Сего зробити мужик не може, бо своєї землї сховати не годен. Мужик поносить военні тягарі ще й иньшим путем: віддає жовнїра. Урядники і купцї в Япониї до війска не йдуть і недостача однорічних охотників і резервових офіцирів вже дали ся замітно відчувати. Але японьский мужик буде поносити свої тягарі о х о т н о через триване цїлої війни, бо він вже знає і вірить в те, що Росиянин смертельний ворог его країни“. В сїм лежить сила Япониї і названа часопись важає надії Росиї на виснаженє Япониї невмістним, як довго японьский мужик не видасть послїдного ґрейцара.

Фатальний вистріл. В Vienne (у Франциї) вистрілив перед фронтом капраль до свого капітана із пімсти за те, що сей его передтим укарав. Та вистріл капітана не влучив, за те вбив 3 жовнярів а 4 ого ранив. Вбійник в виду такого висліду свого атентату застрілив в замішаню і себе.

Науковий фейлєтон.

Іван Раковський.

Вплив цивілїзациї на людські нерви.

(Дальше).

Але може наша „культурна“ біла раса людий, а передівсїм нинїшні культурні Европейцї, се вже такий людський рід, що з віку не знав умових неправильностий і хороб — а ось прийшла нещасна цивілїзация та зродила страшну неврастенїю? Загляньмо до істориї. Оттут на сам перед мусимо зазначити, що історичні розслїди над сим питанєм незвичайно утруднені через те, що хороби звані нинї нервовими або умовими, уважались у давнину загально не звичайною хоробою, а наслїдком сього, що в чоловіка ввійшов злий дух, чорт або діявол. Сей погляд був принятий і тодїшною наукою, так що ще Амброз Паре († 1590), один із найславнїйших лїкарів XVI. ст. вірив сьвято, що всї ті хороби є дїлом злого духа. Тілько Фелїкс Платер в р. 1602 зважив ся проголосити, що надмірна умова праця може викликати тупоумність (ідіотизм), яка до його часів те-ж уважала ся дїлом злого духа, і тілько від того часу чим раз то більше того рода чортових дїл вчислюють ся до звичайних людських слабостий так, що вже Г. Бергаве, батько новочасної клїнїки, знав отсї нервові хороби: апоплексию, каталенсию, карус, паралїзу, гістерию, епіленсию, меланхолїю і манїю — ба, в *Тісотовому описї (з р. 1775)* хороб, що повстають із наспільного нищеня нашого нервового укладу, пізнаємо добре нам звісну хоробу неврастенїю; значить, вона мусїла вже бути добре звісною і в тодїшні некультурні часи.

Проте історичний рослїд мусить узгляднювати не лише безпосередні звістки про ті хороби, але користуватись усїми посередними способами, як ось розслїдом вірувань, звичаїв, обрядів та сьвітогляду, та всїми иньшими способами, що ними можна би розвідатись, чи і о скілько у давних народів істнували згадані хороби ума.

Оттак про старинних Асирійців, Єгиптян та Індийців, прародичів нашої культури, знаємо дуже добре, що в них було багато злих богів та чародїйних духів, що творили їм ріжні накости, а високо розвинене ворожбитство, знахарство і маґія вказує, що ті люди незвичайно бояли ся тих злих духів, та вважали конечним умолювати їх ріжними штуками та крівавими, нераз людскими жертвами.

Знаємо також, що вони були дуже податливі та вразливі на суґґестию та вважали чудами ріжні штучки їхніх жерців та знахорів, що полягали виключно на зручности, суґґестиї і гіпнозї, а подекуди і на примітивних хемічних експериментах.

Як бачимо, у тих народів був знаменитий підклад до неправильностий та слабостий ума, а проте й не здивуємо ся тим, що Льомброзо доказує, що нервові хороби були у тих народів дуже добре звісні, та що пр. Індийці розріжнювали аж 16 родів ріжнородних психоз, а між ними пізнаєм добре і нинї звичайні хороби ума. Далеко більше знаємо про Жидів.

Сей народ, із природи дуже вразливий, сьвідомий своєї національної відрубности та глибоко переконаний, що він є одиноким первісним і вибраним народом свойого єдино правдивого всемогутнього Єгови, перебув стільки тяжких історичних катаклїзмів, що наслїдком сього попав цїлий у незвичайно підвисшений стан духового подразненя — знаменитий підклад для всяких нервових і умових збочень та хороб, що епідемічно обіймали цїлі гурти їхньої суспільности, ба й цїлий народ. Через те жидівський народ стає незвичайно вразливий на суґґестию і гіпнозу, багато у них манїяків усякого роду, а Біблія і Евангелія переповнені чудовими докладними описами пара- і епілепсиї, неврастенії і параліза.

Зовсїм иньшим народом були Греки і Римляни. Правда, й вони удуховлюють усю природу, але всї їхні боги мало що дужші від звичайних людий, і правовірний Грек любісїнько обдурював їх, сварив ся з ними, а деколи й побивав — се простий наслїдок лагідного клїмату і неважких обставин житя.

Та хоч душа Греків і Римлян була здоровійша, як душа всїх иньших малокультурних народів, то все-ж таки і в них подибуємо багато ріжнородних слабостий ума і нервів. А з поміж тих слабостий ума для нас найважнїйші так звані нервові епідемії, що з ними в перве тут подибуємо ся в істориї.

Річ у тому, що певні обставини, часом дуже зложені та близше незвісні, спричинюють у широких масах народу сильне ослаблене нервового укладу і збочене чинностий тих нервів і мізку в певнім властивім напрямку. І скоро така хороба появить ся у кількох одиниць, вона обхоплює всїх людий, що з причини ослабленя нервів мають уже нахил до тієї хороби. Через те така хороба обіймає чим раз більші круги суспільности та переносить ся з одної околиці до другої, зовсїм як заразливі хороби.

І так Геродот і Гіпократ згадують нам про т. зв. νοῦσος ἱϱὴ, що полягала в тім, що мущинам діткненим тою хоробою здавало ся, що вони є жінками. Се питоменна хороба Скитів, але вона проявлювала ся часом і у Грециї; так згадує Плютарх, що дївчата з Мілету почали раз одна за одною пробувати позбавлювати себе житя. І не помогли сльози, уговорюваня ба навіть тїлесні кари, хороба розширювала ся чим раз більше та забирала чим раз більше жертв. Дійшло до того, що затрівожена рада міста була змушена ухвалити, що всяка дївчина приловлена на самовбійчім замірі буде виставлена серед міста на майданї на позорище — але мабуть і се не помогло, а хороба зникла аж тодї, коли погинули всї ті красуні, що мали сей нещасний, непереможний нахил до самовбійства.

(Конець буде).

Просимо відновити передплату і вирівнати залеглости, бо довжникам часописи більше не вишлемо.

ки й сотки тисяч, та й у нас про Кузьмичеву травку розійшлось, мабуть, багато тисяч реклям. Хоч шарлятаньство і практикуєть ся скрізь більше меньше свобідно, але щоб не було яких непорозумінь, суду й для дужчої реклями, декотрі шарлятани вважають потрібним тримати при собі справжних лїкарів, а сї лїкарі не вважають для себе постидним покривати сих знахорів і ще дужше понижувати в очах публики значінє медицини. Форми сих угод ріжні. Наведемо кілька прикладів. У Франциї професори і лїкарі покривають своїм іменем ортопедичний інститут, де в дїйсности лїчуть господарі закладу: аббат і його сестра. З гіпнотизером Фельдманом співробітничають лїкарі, а в Москві і иньших містах його самі навіть лїкарі кличуть до хорих. В Парижи одна сомнамбулїстка лїчила публику так, що хмарою ішла до неї, а лїкар був в неї помічником і діставав по 2 фр. за годину. Те-ж саме робив один лїкар у Відни. В Берлїнї у шарлятана Бекера, який лїчив листовно, на пенсиї були три лїкарі, які підписували його рецепти і діставали по 6000 марок річно. В одній з південних росийських часописий один лїкар захвалював якось Кондорарі, яко знаменитого окулїста, що вилїчує-б то навіть таких хорих, яких не могли вилїчити відомі спеціялїсти. У Київі другий лїкар лїчив разом з знахором Немировим але рецепти підписував не своїм іменем. Всїлякі Крейни, Маттеї й иньші також мають у себе на пенсиї лїкарів. Розуміють ся лїкарів, що продають ся знахорам, ще небагато, але важний сам факт такої продажи себе. Яке-ж право мають лїкарі ганити публику за лїченє в знахорів, коли до них на службу ідуть лїкарі? Коли самі лїкарі радять хорим звернутись до того чи иньшого самозванчого лїчителя? А хиба описана висше істория Кохa й Феррана й торговля лїкарів патентованими й потайними средствами, не є також шарлятаньством?

І от доки між хорими а лїкарями існуватимуть безпосередні грошеві рахунки, доти нема що й думати про справжню боротьбу з усїма родами реклями й шарлятаньства й про побіду науки. Всїлякa торговля собою, чи то тїлом, чи головою, неминуче веде за собою всїлякі викривленя і надужитя.

(Далї буде).

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів в ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Іїхлєра і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найлінльодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних краскаx найлїпшого рода, модні ковнярики, манщети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. п. шкіряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкції і амунїция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калесони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Маґазин одягів

Вашлер і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цїнах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (10—24)

37 (4—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пендзлїв, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товщів, артикулів техничних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до праня і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки електричні,** домові лїхтарнї, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цінники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

Десеровий Виноград куращийний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., висилає Др. Горват в Шентендре (Угорщина).

40 (2—5

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарнї товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і сьвята від ½10 до 11 год. рано.

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкраще і відповідне виконане по найнизших цінах.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Справоздане Товариства обезпечень і взаїмного кредиту „Днїстер“

за місяць Липень і Серпень

В товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

видало в серпни с. р. 33·203 полїс з премією 259.013 кор. від початку року до 31. серпня с. р. видано всїх 118.924 важних полїс з премією **1,085.974 кор.** Попереднього року до кінця серпня було 90.507 важних полїс з премією 837.698 кор. сего року є 28.417 полїс і 248.276 кор. премії більше. Инші приходи Товариства (з купонів, додатків до полїс, провізиї реасекураційної і т. д.) виносять 108.658 кор. разом мало Товариство **до кінця серпня 1,194.732 кор. приходів.**

Пожарів було більше як попередних лїт, — а задля посухи прибрали великі розміри; більші пожари діткнули нас: в Волощинї, пов. бобрецкого, 29 шкід; в Бібрцї 12 шкід; в Тишківцях, пов. городеньского, 10 шкід; в Рожнїтові, пов. долиньского, 3 пожари 46 шкід; в Гаврилівцї, пов. надвірняньского, 3 пожари 15 шкід; в Яксманичах, пов. перемиского, 15 шкід; в Полоничах, пов. перемишляньского, 12 шкід; в Якторові, тогож повіта, 15 шкід; в Річици, пов. равского, 13 шкід; в Якичмицях, пов. рудецкого, 35 шкід; в Гошанах, тогож повіта, 3 пожари 12 шкід; в Сїкерчицях, пов. самбірского, 2 пожари 10 шкід; в Пискоровичах, пов. ярославского, 2 пожари 59 шкід; (від половини липня с. р. до кінця серпня зголошено 687 шкід). Разом всїх від початку року було 1563 шкід і всї уже зліквідовані, 1540 виплатилисьмо, а 23 відшкодовань на разї з причин правних здержано.

Сума всїх 1563 шкід разом з коштами ліквідациї виносить 946.597 кор. з того 484.411 кор. припадає на реасекурацию, а **462.186 кор.** лишаєсь на власний рахунок Товариства. В р. 1903 до кінця серпня було 1116 шкід на 639.520 кор. Мимо многих шкід виплатило Товариство (на основі рішеня Ради надзираючої) 30 відшкодовань в дорозї ласки в сумі 11.425 кор. хоть правно могло виплати відмовити.

Фонди Товариства виносить з кінцем серпня 1,104.958 кор. і зложені є в цїнних паперах і вкладках.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові

з днем 31. серпня 1904.

I. Пасива:

1.	Фонд резервовий і спеціяльна резерва —	21.989·10
2.	Фонд на ріжницю курсів — — — —	3.602·60
3.	Удїл членьскі (3125 членів) — — —	123.120·44
4.	Вкладки на 1698 книжоч. (від 1/1 1904 вложено кор. 705.197·18 винято кор. 419.077·70)	1,730.709·40
5.	Кредить банковий — — — — — —	55.720·—
6.	Сальдо відсотків — — — — — —	50.379·28
7.	Побрані кошта судові — — — —	1.058·80
8.	Задержані кавциї — — — — —	4.457·59
9.	Неподнята дивіденда за рік 1902/3 — —	5.271·68
10.	Решта зиску за рік 1903 — — — —	1.349·46
	Сума кор.	1,997.658·34

II. Актива:

1.	Стан 2823 позичок (від 1/1 1904 удїлено кор. 437.487·— сплачено кор. 257.718·45)	1,510.590·90
2.	Цінні папери — — — — — — —	142.193·—
3.	Вкладки в руских Товариствах кред. —	156.852·55
4.	На рахунку біжучім — — — — —	169·000·—
5.	В щадници почтовій, Відень — — —	2.068·07
6.	В готівці — — — — — — — —	688·90
7.	Ріжні дебитори — — — — — —	7·19
8.	Кошса адміністрациї — — — — —	16.257·73
	Сума кор.	1,997,658·34

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довірє, заневняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Пиблику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (13—25)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (7—10)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 112. Чернівці, неділя дня 19. вересня (2. жовтня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

ГРИГОРІЙ КАНТЕМІР

архипрезвитер-ставрофор, протоєрей Путилівского деканату, парох в Розтоках, рицар ордеру Франц Йосифа, властитель медалю за 40-лїтну вірну службу, член ц. к. повітової ради шкільної, голова „Вижницко-Путилівскої Ради“ і пр.

упокоїв ся по короткій недузї в Розтоках дня 28. с. м. в 77. роцї житя. Похорони тлїнних останків відбувають ся нинї перед полуднем.

Покійний родив ся 1825 року, став священником 1852, парохом 1857, протоєреєм 1878 а архипрезвитеромставрофором 1898 року. Первісно був приходником в Дихтинци а від кількох років в Розтоках на Буковинї. Що о. Григорій сповняв свої сьвященичі обовязки вповнї, про се сьвідчить найкрасше факт, що удостоїв ся почестий ба навіть уряду настоятеля деканату від наших консисторских верховодів, котрі не то що не наділяють своїми ласками чужих їм сьвящеників, особливо Русинів, а противно не добачають і найбільших заслуг сьвященників-Русинів, ба, де тільки найдуть яку-небудь хоч позірну причину, допікають їм до живого, морять їх по голодівках... І покійний о. Григорій зазнавав від своїх настоятелїв довгий час чимало прикростий, особливо від свого попередника в протоєрействі, аж перебув усе лихо і тих, що єму єго заподївали і діждав ся на остаток того, що єму належало ся.

Як покійник відносив ся до народу, про се сьвідчить от хоч би добре слово, яким згадав єго кілька днїв тому у „Рускій Радї“ дописуватель-Гуцул з Конятина. Пробувши більш як пів століття між нашими Гуцулами, о. Григорій знав їх, їхню вдачу, їхні добрі і лихі сторони, як не можна красше: умів до них заговорити, знав, що і де їх болить тай помагав їм радою і дїлом. Він одинокий сьвященник на цїлі наші нещасливі горі, що сам заложив у своїм селї читальню і касу. Се найкрасший доказ єго любови до народу, примір, який протоєрей дав своїм підчиненим, однак, крім одного Дихтинця, на жаль без успіху...

Другий примір наслїдуваня гідний дав покійник, ставши на чолї одинокого доси повітового полїтичного товариства „Вижницко-Путилівскої Ради“, котрого головою був до самої смерти. А й у иньших важних подїях брав о. Григорій чинну участь. Згадаємо тільки факт, що він проводив нарадам на славнім вічу рускої інтелїґенциї минувшого року, загріваючи до єдности і згоди всїх Русинів.

І так, як покійний на сїм вічу не завагав ся не тільки проводити зборам але брав навіть участь в нарадах над незавидним положенєм буковиньских Русинів у православній церкві, так відважно товаришував він нашим послам в їх поїздцї по гірских селах, коли розгоріла ся була борба з президентом Бургіньоном, коли то не один „патріот“ страха ради не виходив із хати...

Згадуючи сї і багато иньших дїл покійника, єго ясний погляд на наші справи народні, єго добру волю і щиру охоту причиняти ся помимо старечого віку до піднесеня рускоого народу на Буковинї, єго вірність і характерність у кождім згляді, а надто єго лагідну, щиру, веселу і приязну вдачу як чоловіка, кидаємо і ми з глибоким жалем по утратї найстаршого рускоого сьвященника - патріота на Буковинї грудку на єго сьвіжу могилу і кличемо: Пером Тобі, Батьку, земля і память вічна від рода в рід!

* * *

На похорон виїхав з припорученя товариств наших професор Пігуляк, щоб попращати покійника в імени руско-народних товариств і зложити на могилї вінець з написею: „Рускі буковиньскі товариства доброму рускому пастиреви і щирому патріотови“.

Посол Николай Василько зарядив телєґрафічно також зложити вінець в єго імени з написом: „Оздобі мого виборчого округа, щирому незабутному приятелеви — Николай Василько.

Лїкар Жбанков. 22)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря“ В. Вересаева).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

XVI.

Покінчивши про „практику“ й шкідливі умови для лїкарів, хорих і цїлого суспільства, які вона викликає, подивимось на другу форму лїкарської справи, форму, істнуючу у самій Росиї, яка в сьому відношеню, завдяки земству, переважила Захід. Російських лїкарів треба строго поділяти на дві ґрупи: лїкарів громадських і лїкарів-практиків; до останних треба також зарахувати й більшість шпитальних і, на жаль дуже й дуже багатьох професорів; між сими двома ґрупами є перехідні степеня; друга ґрупа поки що більша першої, більш знакома міським мешканцям і тому, коли говорить ся про лїкарів, то маємо на гадцї лїкарів-практиків.

Розводитись багато про громадських лїкарів ми не думаємо, їм треба присьвятити окрему статю, а тут постараємось лише показати, які відміни відзначають їх від лїкарів-практиків. Громадська медицина є дїлом недавнього часу, вона повстала разом з заведенєм земства, себто меньше як перед 40 роками; земство вперше зрозуміло конечність загальної медичної помочи уґрунтованої на принципі взаїмної асекурациї, пізнїйше упорядковано сю справу за взірцем земської, по не-земських ґубернїях, і лише останнїми часами пішли за сим прикладом поки що нечисленні міста, яких дуже небагато. Отже тепер, не рахуючи фабричних і заводових лїкарів, ґрупу громадських лїкарів творять земські, сїльські і думські (які служать в мійським урядї). Сїльські лїкарі по неземських ґубернїях є зразком земських лїкарів, але дїяльність їх не може поки що розвинутись цїлком з огляду на строго зазначені стани, брак явности, критики й спільної орґанїзациї; сїльська медицина дорівнує, після свого значіня, земській, лише по заведеню земства, яко громадської основи, дїлаючої згідно з місцевими потребами а не після одноманїтних адмінїстрациїних вказівок. Думська медицина є також наслїдуванєм земської, але вона поки що не є цїлком громадською медициною, бо-ж більшість громадських лїкарів займаєть ся передовсїм практикою, а потім вже справами громадського лїкаря. Змушують їх займати ся приватною практикою вікові традициї, недостатна пенсия й зараза від иньших міських товаришів, які дістають великі гонорарі. Наші думи такі короткозорі й так переконані про конечність приватної практики для кождого лїкаря, що назначають своїм лїкарям невеличку пенсию, решту зоставляючи добирати приватною практикою, наслїдком чого розвиваєть ся і стає на першім плянї гонитва за практикою а думська робота відсуваєть ся на другий плян, як прикра конечність, що лїкаря мало цїкавить, преціньже санїтарна служба цїлком не сумішна з практикою, бо-ж санїтарний лїкар повинен бути цїлком незалежним і боротись з фабрикантами, власниками домів і т. п., а чи може-ж се робити лїкар, який прагне, щоб сї заможні особи лїчили ся в нього, і тут тяжко розібрати де кінчить ся гонорар а де починаєть ся хабар. Думські-ж санїтари

Ольбрахтові лицарі.

„Лїси буковиньскі, якби можна витиснути соки, що оживляють ваші дерева то ще й нинї потекла би з вас кров Поляків, повбиваних невірними Волохами!“ Оттакими жалісними словами кличе один ґеоґраф давної Польщі.

Воно й справдї зложило ся так, що польскі затїї на Буковину кінчили ся консеквентним неповодженем; — се тягне ся червоною ниткою через польску історию.

А однак хоч ся країна просякла кровию Ольбрахтових лицарів стала, як каже иньшний письменник „tumulus Polonorom“ себто могилою Поляків так сучасні потомки історичної Польщі не хочуть, чи не можуть, заслїплені безмежною аґресивностию, порозуміти науки, яку їм дає істориї. При кождій нагодї стараютъ ся вони скріпити свою позицию на Буковинї. Викупивши велику частину земель румуньских бояр зробили собі „кріпость“ у великій посїлости і відси бомбардують край то інтриґами закулїсовими то часописними атаками.

Оттаку паперову борбу розпочали галицко-польскі часописи вже від довшого часу. Те, що буковиньскі Русини осягнули бодай частину того, що їм належить ся доводить польских письмак прямо до безтями. Ось і стремлять польскі полїтики усїми силами до переміни ладу, який тепер став на Буковинї. А до сего йдуть способами, які вповнї цїхують ся шляхотскою ароґанциею й бутою, єзуїтскою перфідною дволичностию та безсоромностию банкротовичів, які бачучи, що їм усуває ся із під ніг ґрунт — кладуть на послїдні карти все.

Притоку до тих елюкубураций дає виславлїд послїдних соймових виборів і відповідне їм іменованє краєвого маршалка а вкінци зміна в краєвій президиї. Передовсїм у статях писаних на послїдну тему прямо не видно меж польскої безсоромности. Пальму першеньства в тих незавидних перегонах треба признати безперечно „Gaz. Narodow“-ій, яка побиває в тім зглядї навіть „Słowo polskie“. Невдаючись в подрібний розбір тих статий, обмежимо ся лише на поданю їхнього succus rei. Все лихо бачите на Буковинї пішло через кн. Гогенльоге, який „був типом старонїмецкого доктринера лїберальїзму..., урядника, що затоплює ся в душній атмосфері бюра в мертвих теориях кількох зле перетравлених а неопанованих книжок“... Ось він прийшовши на Буковину став бавити ся „експерементованем понатяганих теорий in anima vili“ „Потураючи крайним струям“ та „розпустивши як вихри на чотири части краю радикальні елементи, опер ся на династиї Васильків бар. Юрія і Кока, які як монархове обі півкулї земскі... подїлили між себе народи замешкуючі Буковину“. А се довело до того, що Буковина „стала ся булїоном для культур радикалїзму і анархії“ вигріваних під опікою правительства“!!! Симптомами того всего є послїдні вибори, підчас яких кн. Гогенльоге „не користав з власти, аби придавити анархію,“ з чого вийшло таке, що Поляки вийшли послами лиш із дїдичівскої куриї, ба що більше не кнеблював навіть преси!

Отсї „страшні істориї“ в краю граничнім з Росиєю обурили не лише польских та румуньских дїдичів, але навіть, як запевнює „Gaz. Narodowa“ уміркованих Русинів себто москвофільских недобитків. Се неабищо!

Ergo правительство зі взгляду на невдоволене таких важних (!) чинників повинно сему зробити конець. Новий президент має здавити „анархію“, посадити Поляків в краєвім видїлї, в радї шкільній, ввести польску мову від унїверзитету аж до народних шкіл, одним словом убрати Буковину в польско-шляхетску конфедератку і все буде гаразд!

Солодкі мрії мають шляхотско-польскі писаки, та на жаль се все остане для них лиш квасним виноградом...

А що в чистій водї риби не ймеш, тож з иньшого боку заходить „Sł. pol.“. Лякає Жидів на ново „Сїчами“ а рівночасно по приятельски радить Русинам, щоб на спілку з Румунами розпочали кампанїю проти Нїмців, прецїнь — плете орґан „влосцянїна з под Ґрудка“ — Русинам на Буловинї гірше чим в Галичинї! Панове, а чогож Ви боїтесь, щоб від Буковини не заняли ся стїни Вашого царства в Галичинї?!

Оттак хотїлиби Поляки розбити мир, який панує на Буковинї, та безуспішно. Оттак промишляють потомки Ольбрехтових лицарів, що воюють як видно меньше лицарским оружем. Та в сих заходах зрстрічають ся лиш із протестом усїх буковиньских народів, дарма що їм секундує тутешна „Gaz. Polska“, поміщуючи ті безсовісні крутїйства в передруках. Остає хиба подивляти пожалуваня гідний упадок моралї і „наївність“ авторів тих статий. Невже й вони справдї думають, що Русини „anima vilis“, над якою можна і їм поекспереметувати?!

Але най ті панове тямлять що у наших лїсах шумлять ще предавні буки, а імітаторів Ольбрахтових лицарів жде на Буковинї таж доля що і в давнину.

Олег Сатир.

Вістки з України.

Полтавське земство видало між иньшим статистичні материяли до славного причестенського ярмарку в с. Василеві, вважаючи, що таким робом зможе причинитись до познакомленя із побутом дооколичних селян. Між иньшим подано у тім справозданю вістки про збут „лїтератури“ між ярмаркуючими. А вгадайте, які книжки розійшли ся в найбільшім числї примірників?! Ось ті присмаки: „Вѣщанія святого объ антихристѣ и послѣдней судьбѣ сего мира“, „Исторія о львицѣ, воспитавшей царского сына“, „Новѣйшій полный сонникъ“ і т. д. Отже із народною лїтературою йде тут дїло точнїйсько як і між селяньством галицьким і буковинським, де найбільше розходять ся ріжні „издания“ Білоуса як „Сонники“ і „Ворожки“ а путні народні книжки, хоч їх і не багато, припадають порохом, як їх не спотреблять миши на снїданя. Наш пересїчний мужик має видно ориґінальний смак лїтературний, що не далеко втїкає від дитини.

Не диво, що виховане на такій лектурі селяньство не має належного сьвітогляду і вірить найбільше чудернацьким казкам і допускаєть ся вчинків, яким місце було ще хиба сотнї лїт тому.

В мене на думцї жидівські погроми. Недавно лучили ся вони в Сьмілій, а тепер повторили ся в Катеринославі, де запасні чини (резервісти) покликані до мобілїзациї, зрабували жидівські склепи й били їх власників. Полїция й козаки спершу зовсїм не інтервенювали аж відтак розігнали товпу. — Народ через війну та недорід невдоволений, а не добачуючи властивого виновника народнього лиха, зганяє свою лють на Жидах, на яких цовкують його підпори самодержавя цькують, буцїмто Жиди спричинили війну з Японїєю. З другоїж сторони самодержавна Росия стала послїдними часами робити Жидам уступки, а то нїякі заграничні банки, що є звичайно в жидівськихруках, не хотїли дати пожички на военні цїли. І чиж довго ще вдавати меть ся самодержавю ося дволична гра?

(Конець буде).

Письма з краю.

Із Радівців.

Збори учительок.

Дня 27. відбули ся тут в сали ради мійскої довірочні збори учительок, що мали запротестувати проти звісного проекту платнї зредаґованого уч. Кісановичем. На зборах явило ся зо дві сотнї учительок та около 50 учителїв а з гостий пос. Ляндвер, бурмістр Брунштайн, др. Хомед і т. д. На збори наспіли привіти від послів віцем. др. Стефана Смаль-Стоцкого, Люпу, Штравхера, Відмана, Вайденфельда, Калитовского і Лянґенгана та митроп. Репти. Редакция часописї „Промінь“, що є висловом руских учителїв вислала таку характерну депешу: „Стоячи на становиску правдиво поступовім і вільнодумнім будемо щиро і витревало попирати Вас в борбі о приналежні учительству права без ріжниці пола, о здобуте кращої екзистенциї для учителїв і учительок в рівній мірі. Засилаючи сердечний привіт сьвітлим зборам бажаємо найкрасших успіхів з нарад. Редакция орґану руского учительства Буковини і Галичини „Промінь“ в Вашківцях“.

Збори відкрила надуч. п. Воронка, зазначуючи цїль зборів, та заявляючи, що учительки мусять звертати ся в сю пору до тих, що мати муть в справі учительскої платнї послїдне слово. Після того вибрано предсїдателькою п. Лїндесову, управ. дївочої школи в Чернівцах, еї заступницею п. Юркевич, управ. школи в Сучаві а писарками п. п. Франк і Гефер із Радівців.

Преосїдателька Лїндес, подякувавши за вибір наводить здобутки жінок у всїх галузях людского знання та їх всесторонну працю, яка чи не найвідповіднїйше приміщене находить в виховуваню молодіжи. Взиває учительок до гідного заховуваня тим більше, що справедливість „Вільнодумних“ не зможе ухвалити кривдячого учительки проекту.

Після того ухвалюють зібрані віднести ся до краєвого інспектора о защиту своїх інтересів а подібну резолюцию із висловом довіря для „Вільнодумного Союза“ на руки др. Аврели Ончула.

Властивий референт про реґуляцию платнї виголосила уч. Тофанелль, критикуючи проект уч. Кісановича, бо після него бралаби прим. учителька із сивим волосом як раз тілько, що учитель, який лиш що вийшов із семинаря. Дальше старає ся збити всякі закиди роблені учителькам та винуватить за евентуальний роздїл між учительством заряд учительского товариства, не щадячи також закидів президиї 2. уч. віча за еї поведене супроти учительок. З окрема розводить ся бесїдниця ще над целїбатом учительок, який проектують учителї із ґрупи „Fr. L. Ztg.“

В дискусиї над рефератом промовляли др. Хомед, якому з густа переривав уч. Кісанович, уч. Петровский а відтак уч-а Пароля, що просить ухвалити таку резолюцию; „Нинїшні збори учительок привівши на гадку сумні картини послїдного з'їзду буковиньских учителїв, є супроти поступків центрального заряду, який прецїнь має заступати інтереси цїлого учительства а сим разом старав ся так соромно обнижити права учительок, до сеї степени обурені, що висловлюють названому зарядове свое недовіре“.

Боронити заряду і нефортунного проекту старав ся питомим собі способом уч. Кісанович, маючи на цїли головно обнизити стійність виводів д-ра Хомеда та доказати учителькам справедливість свого проекту. Бесїдник часто перебиваний з трудом ішов до своєї цїли, допучуи принципии справедливости, про помочи милиць в видї собою сконструованих спорадичних случаїв. Уч. Ґреґорович навпаки вважає, що подібний проект міг повстати у унїцияторів хиба при кавярнянім столї і жаліє що заряд уч. тов. міг з чимсь подібним виступити перед сьвіт. Арґументи Кісановича збивають з окрема ще уч-ки п. Тофанель і Лїндес, а уч. Серафас загалом критикує дїяльність теперішного тов. учителїв, яке мало що робить а за те удержує ся терором. Такий терор слїдно було і на послїдних зборах, де прямо недопускано противних собі бесїдниць і бесїдників. Проти сих виводів, а в оборонї учит. товариства і президиї 2-го зїзду учителїв, в якій сам засїдав. промовляв директор Ісакевич До сеї ккестиї треба зачислити і промову п. Паролї, яка пригадувала нетактовне поведене уч. Кісановича із послїдного зїзду, на якім він між иньшим прискакував з кулаками до п. Тофанель.

Після того ухвалено резолюцию в якій висказує ся вотум недовіря краевому товариству учителїв всїма голосами крім уч. Ерліх з Сторожинця і еї помічниці серед заперечувань уч. Кісановича, який своєї „нервовости“ прямо не міг погамувати, так, що на его адрес стали падати із уст учасниць зовсїм не лестні епітети.

Після сего відчитала п. Лазарович текст петициї, яку задумують вислати учителеви в сїй справі до сойму.

Уч. Ісакевич і Петровский просять щоби учительки петициї покищо не відсилали, бо може д. 2. наступить порозуміне між учителями а учительками, а через передчасне відіслане лиш наступить погіршене ситуациї. Борба мовляв — піде на ножі!

Надуч. Лїндесова вносить, щоб петицию таки підписати, а колиб з'єдинене д. 2./X. не наступило, то петицию вже тоді вийде ся.

Тепер приступають учительки до ґремиального підписуваня петициї, підчас того, як відчитує ся горі наведені наспілі депеші і привіти. На внесене уч. Ґреґоровича дебату закінчено, а предсїдателька замикає збори окликом в честь цїсаря.

—*а.*

Із Барбівців.

Новий „Кіш Сїчовий“.

В неділю дня 25. с. м. було з полудня, як на просторій поляні в Барбівцях заграли моздїрі. А знаєш ти сей ґреміт читачу? Се будить ся нова частина народа руского та оповіщає, що кайдани темряви скинула і що бажає йти з лавою иньших до поступу, до лїпшої долї; сей поклик громовий оповіщає, що основує ся новий „Кіш Сїчовий“!

Здалека бачиш на поляні табор з верень, мають в сонцї хоругви, а посеред табору шатро з пестрих коверців. Довкруги стоїть здвиг народа, виднїють прапори „Сїчий“ з Неполоківців, Вашківців, Чорторий, Кіцманя. А всї чекають

лїкарі є часто практиками. Наведу один приклад: в одному великому містї, яке вимагало багато санїтарної працї, був перед кількома роками санїтарний лїкар, який, мимо того, що діставав цїлком достатну пенсию, 2000 чи 2400 карб. умудрив ся бути попри те лїкарем в однім великім научнім заведеню, при якім був шпиталь, викладав гігїєну в одному чи двох закладах і мав велику практику в містї. І коли дума, бажаючи, мабуть визволити його від такої надмірної виснажуючої працї, відставила сього лїкаря, то він почув себе дуже ображеним, а другі лїкарі і де-хто з суспільства вважали його невинно потерпівшим — такий то загальний погляд на задачі громадського, а до того-ж санїтарного лїкаря а не такого що лїчить.

Тому то справжнїми громадськими лїкарями поки що є лише земські лїкарі, а з них переважно санїтарні й участкові, що живуть по селах; шпитальних же по повітових шпиталях, про ґубернїяльні шпиталї ми вже й не кажемо — також не рідко заїдає практика, по участках же вона невелика й є неминучим злом, з яким справжні земські лїкарі з усїх сил борють ся, стараючись і заможних мешканців свого участку зробити звичайними безплатними пациентами, себ то щоб вони ходили до амбуляторий і не вимагали, крім надзвичайних випадків, щоб лїкар їздив до них. Є, розуміють ся, практики pur sang і поміж участковими лїкарями, але вони є лише сумним виїмком.

(Далї буде).

з неспокоем початку! Та ось розніс ся голос труб, ударила музика — а в табор ідуть дорогі гості: пани посли Пігуляк і Левицкий, др. Лев Когут, парох о. Ґорецкий і богато иньших інтеліґентів. І підходять гості до шатра; дано знак, що збори розпічнуть ся — а п. Кушнїрюк, директор школи виступив і заявив, що збори можуть приступити до нарад, бо законні вимоги не стоять на перешкоді. На внесене п. Герасимовича вибрано з великою радостию на батька січового п. посла Пігуляка, а маму паню Руснакову з Чорториї. П. посол виступив наперед — і в красній мові вияснив задачу „Січий“ — та заразом з належитою погордою зганив поступоване тих ворогів, що боять ся поступу народа, бо народ осьвічений не дає ся їм обдурювати. Его промову нагороджено оплесками — а до вияснення статутів покликав січовий батько п. Стрийского, академика. Він витає молоду „Січ“ від акад. тов. „Січ“ в Чернівцях — пояснює мету товариства, по ясніше точки статута і яко бувалий сїчовик дає добрі ради для сего товариства. По сім іде вибір старшини, причім честь кошового припала по слушним заслугам п. Кушнїрюкови. Коли оттак скінчено сущну часть зборів, виступили на мовницю делеґати „Січий“ з Неполоківців кошовий п. Душилевич, з Кіцманя кошовий п. Попович, з Чорториї кошовий п. Руснак, з Вашківців осаула п. Лисан і п. Герасимович від учительства і пан Ґорецкий від акад. тов. „Союз“ в Чернівцях. По зборах відїхав п. пос. Пігуляк і приступлено до деклямаций і забав народних. І рознесли ся з трибуни красні слова рускої поезиї. І от товаришка „Січи“ з Кіцманя, панна Лисецка виголосила з правдивою вмілостию „Тополю“, дочка дир. Руснака з Чорториї дитячими устами щебетала вірш „Рідна мова“, а сїчовик з Вашківців п. Брусак деклямував „Розрита могила“. Крім сего піднести належить попис „Січи“ з Вашківців, що відбула ґімнастичні вправи. На закінчене відограли аматори „Січи“ з Кіцманя штучку „Знїмчений Юрко“ і „Сатана в бочці“; їх гра випала зовсім добре мимо трудних обставин. — Коли стало вечеріти скінче ю забави, а на знак закінченя торжества запалено ракети і штучні вогні.

Коли бувати на зборах „Січи“ чи якої иньшої інституциї народної, то обіймає чесного сина Руси незвичайно радісне чувство, бо бачить, як велика сила у народа, і як вона величаво встає до жита! Тож кріпи ся Народе, вставай Народе! А Ти, інтеліґенціе повни свій обовязок, неси сьвітло правди і добра в руцї чесній — по дорозї поступу до щастя!

Січовик.

НОВИНКИ.

Черновцї, 1. жовтня 1904.

Сьвяточне відкрите господарскої вистави, яку уладжує тов. „Bukowina“ відбуде ся в недїлю дня 2. жовтня о год. 12-ій в полудне в стрілецкім павільоні (Народний город).

Із „Бук. Бояна“. В понеділок дня 3. жовтня і в вівторок 4. жовтня с. р. відбудуть ся проби „Бояна“ точно о год. 7-ій вечером. На сї дві проби запрашаємо всїх членів особливо давних. В понеділок по пробі відбуде ся засїдане виділу. Дальше подаємо до відомости, що заходом „Бояна“ відбудуть ся в суботу дня 8. жовтня в салї „Народного Дому“ сходини з танцями. Початок о год. 8-ій. Стрій візитовий. Вступ 1 корона від особи. — *М. Левицький,* голова, *О. Проскурницкий,* аранжер забав.

Із „Укр. Сокола“. Сим подаємо до відомости, що вправи в „Соколї“ пічнуть ся в половинї жовтня. Тому що мусимо справити прибори до вправ просимо членів, щоби вирівнали залеглі вкладки, та запрашаємо всїх приклонників девізи: „В здоровому тїлї здорові душі“, до вступленя в члени нашого товариства. Заразом подаємо до відомости, що у касиера товариства можна набувати народні марки, з яких більша часть доходу іде на наше товариство, як також паперці циґаретові і тутки марки „Зоря“, оподатковані народними марками, яких знов більша часть доходу приходить на цїли „Укр. Сокола“ в Чернівцях. — *Модест Левицький,* голова, *Омелян Могильницкий,* каснер.

„Головний Союз хлїборобских спілок в Австриї“ оповіщає, що удав ся до всїх австрийских соймів з петиціями о запомоги з краєвих фондів. Доси таку запомогу ухвалив сойм шлезкий на 5 лїт, то є на час тривку теперішного его законодатного періоду по 1200 кор. річно.

Наука істориї по середних школах. Крім розпорядку що до зміни науки клясичних мов видав міністер просьвіти др. Гартель ще й другий може що й важнїйший розпорядок про науку істориї в середних школах. Знане істориї полягає, не на рецитованю дат і вичисльованю борб, які зводили ріжні володарі — тільки в познакомленю із культурним розвитком людства. Ученика — говорить ся в розпорядку Гартля — не треба обтяжувати шематичним рядом подій, він має одержати ясний а влучний образ перемін всїх наших політичних і культурних відносин і розширених взаємин народів в послїднім столїтю. Загалом можна уґрупувати предмет після напрямків часу: реставрациї, націоналїзму і суспільних реформ. Політика біжучої хвилї мусить бути виключена із школи, але треба дійти до того, щоб ґімназияст по скінченю школи мав глибші основи і живійший інтерес для поглублювання розуміня сучасности.

Дефравдация в міністерстві просьвіти. В австр. міністерстві просьвіти відкрито дефравдацию 26.000 кор., якої допустив ся офіциял Фр. Раштік, Дефравдацию відкрито, переводячи шконтрум по Роштікови, який виїхав на урльоп.

Також конґрес! В Менчестер заповіджено міжнародний конґрес грабарів. Конґрес має бути получений із виставою погребових предметів як домовин, караванів, дизенфекційних средств і т. д. Орґанїзатори конґресу розіслали перепискописні листки із чорними обвідками. Цїкаво, які резолюциї ухвалить конґрес, певже там буде й мемориял до смерти, щоб щирійше „опікувала ся“ інтересами грабарів?...

Оповістка. З причини незалежних від заряду каси позичкової і щадничої в Кадобівцях не відбули ся загальні збори того товариства дня 25. вересня с. р. — *Митро Гладій,* член ради надзорчої, *Николай Михайловский,* член старшини.

В Брідку (нов. Кіцмань) найдено д. 17. с. м. над правим берегом Днїстра мертву жінку в повнім одїню. Відтак пізнано в покійній 60 лїтну Настасю Стефюк із Вікна, яка як виказала секция доконала на собі самовбійства із причини невилїчимої недуги.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

З Озаркевичів Наталія Кобриньска **Казки.** Чернівцї 1904. Наклад власний. Видане Дениса Лукіяновича. Зміст: Передне слово видавця ст. I.—VII. — Що мене вражало ст. 1. — Судїльниці ст. 5. — Чортище ст. 49. — Хмарниця ст. 75. — Простибіг ег. 82. — Рожа ст. 86—104. 15. кн. Ціна 1 кор.

Зоря ч. 7. і 8. (за липень і серпень). Зміст: Чортівска бочка — казка Юрія Федоровича, (Передрук). Третє Січове сьвято в Станиславові. (Передрук). Добра продаж, купно ще ліпше. Т. Яницкого. (Передрук). Куда женеш батюшка? (З ілюстр.). І. Повітове Січове свято в Снятинї.—У сім випуску „Зорі“, яка сьвітить вже надто зиченим сьвітлом, є ще портрети О. Федьковича і ґен. Курокого. Адрес: Адміністрация „Зорі“ в Коломиї. — Річна передплата 1 кор.

Нїмецкі переводи із нашого письменьства. В 172. числї віденьскої „Arbeiter Zeitung“ помістив Клеменс Функенштайн переклад „Кленових листків Василя Стефаника п. з. „Ahornblättchen“, а в 1661—2 черновецкої „Bukow. Post“ подала п. Ірина Коралевич перевід „Опришка“ Юрія Федьковича п. з. „Der Räuber“.

(*яв*)

Видане творів Федьковича. Фільольоґічна секция Наукового тов. ім. Шевченка рішила в 1. части III. тому збірного видання Федьковичевих творів помістити оригінальні твори - драматичні після пляну д-ра Олекс. Колесси. Всякі документи, що відносять ся до житеписи Федьковича, а між ними й ті, що відносять ся до его інспекторскої дїяльности, яких достарчили краєвий інспектор Ом. Попович, і пов. інсп. Гр. Никорович будуть уміщені в послїднім томі збірного видання. На основі достарчених актів референував інспекторску дїяльність Федьковича на засїданю названої секциї М. Павлик. Его працю порішено по доповненях печатати в „Записках“ товариства.

(*яв*)

Науковий фейлетон.

Іван Раковський.

Вплив цивілїзациї на людські нерви.

(Конець).

То знов арґійських жінок напала манїя, що вони є справдїшними коровами, а сучасний лїкар Мелями поставив діяґнозу, що се не жарт, а справедлива хороба, і лїчив її чемерицею. Загалом у старинних хорували люди нераз на те, що їм здавало ся, що вони є ріжними звірями, як псами, когутами і т. п. і оповідання про Менад і Бакхант мають тут мабуть свою причину. Та найчастїйшою з тих хороб була так звана ліканропія, вовкудацтво, що полягала в сьому, що людям здавало ся, що вони є вовками.

Ся хороба була дуже розширена особливо поміж народами пастирськими, як Скитами, Аркадийцями, а навіть у Римлян; от пр. Плінй згадує, що в Антусовому роді завсїди один чоловік був засуджений бути вовком.

Ся хороба займала часто більший гурт людий. Вони бігали ночами по полях, вили мов вовки, громадили ся на горбах та розказували про себе, що їдять людське мясо та иньші дива. Звичайно вважано їх чародіями — але вже в старовину Павло з Еґіни уважав їх людьми хорими.

Як бачимо, старинні Греки і Римляни не були такі здорові духом, як се нам звичайно розказують, і ми переконані, що їхні Бакханалії, Сатурналії та ріжні містериї, як пр. Елевзийські, мали в собі багато хоробливих, натольоґічних чинників. З приходом середних віків згадані нервові хороби зовсім не зменьшують ся.

Християнство розширюване огнем і мечем защіплює ть ся дуже лише поверхово і душа середньовічного Европейця трівожить ся заєдно перед лихими духами, що їх повно було в його уяві. Фільософ такий як сьв. Августин († 430) пише виразно (De civitate Dei X. 22), що чорти спричинюють хороби, неврожай і непогоду та можуть замінювати людий у звірів.

Петро Льомбардський (XII) ст.) каже, що чорти знають будучність, а сьв. Тома з Аквіну висловлює подібні думки. Вальтер Ман, вихованок паризької висшої школи, доказує в р. 1180 зарівно як колись сьв. Августин, що боги Греків і Римлян були звичайними чортами.

Вільгельм, паризький епископ, (1228—1289) вірить теж сьвято, що чорти спричинюють бурі, розбивають човни та підпалюють доми і цїлі міста, а також відбирають чоловікови розум так, що він уважає себе звіриною пр. когутом або вовком, а Стефан із Бурбону думає, що чорт замінює ть ся в ночи в бабу і дусить малі дїти.

Так думали найбільше просьвічені люди тодїшних часів — а щож говорити про неосьвічений народ. Простолюдин тремтів що хвилї перед лихими духами, а такий духовий стан дає знаменитий підклад до всяких духових схиблень і хороб. І справдї з'являть ся чим раз то більше людий, що вважають себе ворожбитами, знахорями або відьмами, що мають зносини з чортами та силу доконувати незвичайні дїла.

Очевидно ті, що не попали в таку хоробу, вірили сьвято, що се правда, та мусїли боронити ся перед такими небезпечними людьми, а на се одинока рада — убиване таких несамовитих людий — і так з'являть ся палене відьом, страшний прокліп середньовічньої некультурности (XIII ст.). Даремно Роджер Бакон (1214—1290) доказував, що се неправда, — віра в чортів і знахорів розширює ть ся чим раз більше, а враз із тим хороба чародійництва прибирає епідемічний характер. Один із перших інквізиційних процесів відбув ть ся в р. 1275 проти одної старенької жінки, що мала зносини з чортом — а вже в р. 1485 в однім лише Бормі спалено 41 чарівниць, у Бернї в р. 1428 спалено їх більше як 200, а в Комо протягом 20 лїт (1506—1526) видаґовано що року коло 1000 осіб, а палено 100. За панованя Франца I. в Франциї спалено за чародійство майже 100.000 осіб — та maximum осягнено мабуть над Реном в околиці Треві ру — там в однім році усмажено 6500 чарівників і відьом!

Не диво, що посеред такої атмосфери вибухають у середних віках від часу до часу в ріжних місцях Европи страшні нервові епідемії, що доходять до велитеньских розмірів.

Такою нервовою епідемією був між иньшим звісний хрестоносний похід дїтий 1212 р. Якийсь пастушок із Клюа в Вандомі терпів на галюцинацию, збентежений привидами зворушив своїх побратимів і у всїх завилять ся думка йти в похід здобувати Божий ґріб; 30.000 дїтий зібрало ся в Марсилії та рушило на схід.

Багато з них почало проповідувати та пророкувати, а коли котрого з них силою задержували родичі, діставав меланхолію і горячку.

Подібним проявом були і фляґеланти, що появляють ть ся від 1260 р.; майже аж до кінця XV. ст. були цїлі громади людий, що ходили від міста до міста, сьпівали набожні пісні та катували себе нагайками — або „білі“ „bianchi“, що вбирали ть ся в білі ризи і теж ходили громадами по Італії сьпіваючи та катуючи себе. Одні і другі терпіли на галюцинацию і неврастенїчні обави. Сюди належали також convulsionarii, що появили ть ся від 1374 р. над Реном і в Нїдерляндах та полунагі, з вінцями на голові і з сьпівами танцювали доти, доки не впадали в конвульсийні епілептичні напади.

А всї ті страшні умові хороби зменшують ть ся тим більше, чим більше зближує ть ся сучасний культурний вік.

Правда, і нинї подекуди появляють ть ся подібні хоробливі прояви, як спіритизм і окультизм, армії спасеня, месіянїм ба навіть чарівництво — але се лише вже спорадично і без епідемічного характеру, немов би слабий відгук давних, страшних часів. Осталось лише ще кілька поважнїйших суспільних умовних хоріб, як алькоголізм та moral-insanity (гниль моральна), але маємо повну надію, що зі зростом культури і вони зникнуть неминуче. А всї иньші хороби нервів і ума, як епілепсия, гіпохондрия, дур, чорна задума та т. п., се або прояви спадковости або некультурного, негіґієнічнаго способу житя або в кінци питомої невитрівалої будови нервного укладу — та нїяк не наслїдки культури і цивілїзациї.

Бо як раз культура приносить із собою близше пізнане тих хороб, розясненє причин їх повставаня, а в слїд за тим і способ лїченя тих хоріб та зменшуване причин їхнього повставаня.

Не забуваймо в кінцї, що культура і цивілїзация, се природний вислід чинностий людського ума, що чим раз то дальше поступає в своїм розвою та чим раз більше вдосконалює свої чинности. Не забуваймо далї, що культура і цивілїзация, пояснюючи чим раз то більше причину всїх явищ у природї, нищить силу таємних лихих духів, що постійно томлять некультурну людськість, дає чоловікови сьвідомість та почуте сили і переваги над мертвими силами природи, а тим самим дає людській душі більшу відпорність і більшу правдоподібність пояснення рівноваги та правильности чинностий мізку і нервів.

А проте культура і цивілїзация мусять зменшувати нервові хороби, а поступаючи чим раз дальше в розвою ведуть наш цїлий нервовий уклад до чим раз більшого здоровля і вдосконаленя.

Просимо відновити передплату і вирівнати залеглости, бо довжникам часописи більше не вишлемо.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Іїхлєра і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпльодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних краєках найлїпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. п. шкіряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкції і амунїция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. п. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дїтий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калєсони і пр.

Рукавички найлїпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. п. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дїтий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.,

---

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконанє по найнизших цінах.

Перша буковиньска цегольня „ПАТРІЯ“, в Чернівцях.

38 (3—4)

ВИРОБИ:

А. ВИРІБ РУЧНИЙ:

ЦЕГЛИ ДО МУРУ
ФЛЯСТРІВКИ
ЦЕГЛИ ДО ГРУБ
ЦЕГЛИ ДО КЕРНИЦЬ
ЦЕГЛИ ДО ҐЗИМСІВ
ПОВНІ ЦЕГЛИ ДО КОМИНІВ

Б. ВИРІБ МАШИНОВИЙ:

ДРЕНІВКИ (в ріжних промірах)
ТРИКУТНИКИ, ЖОЛОБІВКИ
ДАХІВКИ
ДЕРЕВЛЯНКИ (до тонких стїн)
ЦЕГЛИ ПРАСОВАНІ, ФОРМОВАНІ (після рисунків).

Цегли „Rekontr“ до плоских склепінь, патенту ЛЮДВІКА ВАЙСА.

Замовленя виготовлаємо сейчас, точно і дешево.

МИЛОШІХТА

„Олень“ „Марка“ „Ключ“

Найлїпше найвидатнїйше і найдешевше мило. Вільне від всяких шкідливих домішок.

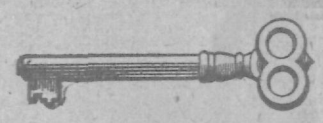

Всюди до набутя

При купнї належить зауважати, аби кождий кавалок мила мав напис „SCHICHT“ і повисшу марку охоронну.

41 (1—26 n.)

---

37 (5—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пендзлїв, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товщів, артикулів техничних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до праня і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки електричні,** домові лїхтарнї, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цінники даємо на жадане. Все продаемо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

Десеровий Виноград курацийский, солодкий (Chasselas) **5 Кільо 2 кор. 50 сот.,** висилає Др. Горват в Шентендре (Угорщина).

40 (3—5

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (11—24)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хіднікові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (8—10)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, заневняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (14—25)

ВІДОЗВА.

При надходячім сезонї осьміляю ся звернути Вп. П. Т. Публиці увагу на мій

склад ріжних приборів

і додатків кравецких,

котрий заосмотрив я **в найбільший вибір названих товарів,** а то: в материї шовкові, плїши, кльоти, гафтки, стеліївки, дивани, ріжнородні тканини і т. п.

НОВОСТИ в крепах, ґазах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріко і шовках, як також в білю і Glacé-рукавичках.

Склад всїх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідини упрашає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse Nr. 13.)

(в сусїдстві **Дорнбавма.**)

39 (3—10 с. н.)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 113. Чернівці, середа дня 22. вересня (5. жовтня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":

на цїлий рік	20	К. —	с.
„ пів року	10	„ —	„
„ чверть року	5	„ —	„
„ місяць	1	„ 70	„

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

„Нема нїчо так сталого, як зміна а передовсїм зміни буковиньских президентів". На пів жартобливо, на пів гірко говорив др. Штравхер на вчерашнім пирі, який уладила черновецка рада мійска на пращанє князя Конрада Гогенльоге, що дня 1. с. м. став іменований намісником Триесту.

Так, нема нїчо й так сталого як звичайна конвенціональність, із якого прощають звичайно лише офіцияльні круги свого краєвого президента, коли він відходить на иньше становище. Та звичайність уступає однак із овиду, як Буковина прощає свого невіджалуваного дотеперішного президента. Почуваня населеня без ріжниці національної, конфесийної — соціяльної ломлять леди конвенціональности і переміняють ся у пряжу суму, на якій інколи заблисне щирий хрусталь — сльоза.

Муж, який розстає ся із Буковиною, сотворив своїм коротким що до часу а обильним у вчинки правлїнем епоху в істориї нашої країни, епоху, що буде мабуть во вік становити найкрасші сторінки в істориї сеї країни.

Те що столичне місто Чернівцї іменувало єго почесним горожанином, а єго іменем назвало одну улицю, те що почесним горожаньством надїлюють єго й иньші міста, що ріжні преріжні корпорациї й институциї так величаво пращають княжу пару — те робить ся із щирого серця.

Поява княжої пари Гогенльогих на Буковинї — се справдї мов казка, мов сон.

У ту країну, де досї найвисшим правом було боярске допитане закону, де

Княжа пара Франциска і Конрад Гогенльоге-Шіллінґсфірст.

конституцию заступали не якісь там § 14 але жандармскі баґнети при виборах, приходить князь із соціяльно-полїтичними переконанями, що відповідають вимогам послїдної хвилї; приходить муж, що вводить свої переконаня в дїло, що привертає значінє законови, що вносить до краю мир через строго справедливе трактованє всїх; приходить чоловік із характером як хрусталь, із невиданою любезностию, що основою свого урядованя кладе принцип любови ближнього, що своїм підчиненим каже в кождій одиници населеня шанувати чоловіка.

Отсе й головна причина загального жалю, отсе й ключ до розвязки питаня, чому уступаюча княжа пара тїшила ся так загальною симпатиєю, бо й княжна виступає на Буковинї реформаторкою: орґанїзує інтелїґентні жінки в добродїйні товариства, піклує ся сирітским приютом. Необзнакомлений із буковиньскими обставинами, читаючи статї буковиньских часописий про уступленє кн. Гогенльоге, думав биможе, що се панеґірики, та на дїлї найкрасші слова ледви опредїлюють дїйсне значінє дїяльности кн. Гогенльоге на Буковинї серед обставин, які панують тепер скрізь в Австриї. Нарочно не подаючи поодиноких вчинків кн. Гогенльоге, старали ся ми подати бодай блїду загальну характеристику єго на жаль так короткої дїяльности уступаючого президента, якого супроводить із глибоким жалем та найкрасшими бажанями цїла Буковина, а передовсїм наш руский нарід, який не змагав і не змагає до нїяких прероґатив а домагає ся лише справедливости і рівного трактованя із иньшими народами австрийскими, а за те вміє бути вдячним, чого найлїпшим доказом хочби те, що імя Гогенльоге назве з глибокою пошаною навіть кождий хоч трошки осьвідомлений буковиньско руский мужик!

Князь Гогенльоге відходить на нове ще тяжше становище, та память єго на Буковинї незабутна. Він вказав напрямок, в якім їй треба поступати, не держучись перестарілих шабльонів бюрократизму: Се шлях поступу, шлях суспільно економічного труду при закиненю національних і віроісповідних ворожнеч, через які застрягло на мертвій точцї полїтичне житє в цїлій Австриї.

Лїкар Жбанков. 23)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря" В. Вересаева).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

Що-ж таке громадський лїкар, який відбив ся в форму земського лїкаря? Земський лїкар повстав в Росиї тодї, коли поміж народом і для народу не було інтелїґентних робітників; народ, крім полїциї й дїдичів, знав самих повітових лїкарів, які приїздили тілько „різати мертве тїло"; земський лїкар став першим народним робітником, який жив серед народу. Незвязаний з поодинокими особами нїякими грошевими рахунками й являючись репрезентантом принципу взаїмної запомоги чи загальної асекурациї, єдино доцїльного й раціонального в усїляких нещастях, земський лїкар з самого початку цїлком правильно зрозумів свої задачі, зрозумів, що він є лїкарем не поодиноких хорих, а лїкарем цїлого суспільства і що він повинен не лише лїчити поодиноких хорих, але, головним чином боротись з усїма причинами, викликаючими хороби. Передреформова Росия була страшенно темна й повна пересудів, і земські лїкарі звернули осібну увагу на осьвіту народу, заведенє шкіл, народні читаня, розмови, ширенє відомостий про гиґієну через амбуляториї й шпиталї. Найперші лїкарі доводили конечність близьких відносин до народу, участи в громадських зборах (сходах), де лїкар повинен був пояснювати значінє санїтарних мір, правильного відношеня до епідемій, шкоду від знахорства й усїляких забобонів і т. и. Такий самий широкий і справедливий погляд на справу мав наш великий учитель, Н. І. Пирогов, який сказав при заведеню земської медицини такі пророчі слова: „Земській медицинї прийде ся боротись з темнотою народу й перемінити цїлий їх сьвітогляд!" Мало того, земство з початку своєї дїяльности дуже морочилось з тим, як поставити і вести земську справу; земські лїкарі були найдїяльнїйшими помічниками а інколи й учителями земців не лише в викінченю засад і в упорядкуванню медичної але й иньших галузий земської справи. Се між иньшим висловив на ґубернїяльних смеленських земських зборах, гласний, колишній голова Новгородського ґубернїяльного уряду, А. Н. Попов, який щиро дякував лїкарям за сю поміч і докоряв декотрих з них за те, що вони надуживають свого впливу й дбають лише о полїпшенє лїкарської справи, забуваючи про иньші земські потреби. Коли се й справедливо, так тілько відносно де-котрих земських лїкарів, та й то таки, головним робом, супроти тих, що служать по повітових і ґубернїяльних шпиталях, які спокушені практикою бачуть усе в лїчебній медицинї. Більшість земських лїкарів і доси не забуває, що вони не лише лїчителї, але й проводирі санїтарні й земські люди, які повинні дбати о просьвіту і добробут народу, без чого не може йти добре й медицина. Візьміть перші лїпші протоколи з'їздів земських лїкарів, мало не цїле житє селянина розгортаєть ся перед вами: шкільна справа з читанями, розмовами і продажею книг, епідемії, сифілїс, щіпленє віспи, постача води, медично-харчева справа, санїтарний стан фабрик і заводів, досліджуванє й описанє сїл, кари на тілї, рух населеня, занедужанє, робітний день, сторонні заробітки, промисл вихованців (з домів для підкинутих дїтий беруть на годуванє немовлят і більших дїтий, за що дістають певну плату від тих домів) і т. и. Все, з чого складаєть ся сїльське житє і від чого залежить здоровлє людскости близьке лїкареви, і він в міру своїх сил бореть ся з окружаючим його злом.

І не самими словами й промовами на з'їздах обмежують ся земські лїкарі; вони в усїх згаданих справах беруть найактивнїйшу участь, віддають свій час, здоровлє і часто свої невеликі засоби на школи, чарівні лїхтарні, ясла, поміч голодаючим. Коли доси зроблено небагато, то й робітників в нас на цїлу Росию небагато, та й зло за велике, щоб його можна було перемогти протягом 30 лїт, але важне те, що земські лїкарі стоять на правильній дорозї. Не занедбують вони й лїчебної части, — се доводить переповненє земських шпиталїв, успіхи земської хірургії й тисячі хорих, що йдуть до земських амбуляторий, а щеж перед 30 роками селянин бояв ся лїкаря і вважав його урядником і „патрачем". Ось в небагатьох рисах тип земського лїкаря — він громадський дїяч в найширшому значінню сього слова, вбачає зло не в хоробі окремої особи, а в цїлій окружаючій хороботворчій обстанові, о усуненє якої він бореть ся. Його інтереси і в особистім відношеню тїсно получені з інтересами людскости: дістаючи певну пенсию (часто дуже недостаточну) він не змушений нїчого витискати з хорих і працї в нього буде тим меньше й вона буде тим хосеннїйшою, чим здоровійші будуть люди і чим лїпші умовини їх житя. Земський лїкар не має анї підвисшень у службі, анї

Із краєвих соймів.

Вже розпочали ся майже по всїх австрийских провінциях соймові наради, а у всїх соймах ситуация дуже напружена. Національна борба ведена обструкциєю не каже богато надїятись по сих нарадах. По галицкім соймі нема що також богато надїятись. Наради свої розпочав він 30. вересня. Соймова саля зароїла ся „контушами“, сеж сойм майже чисто польский! В теперішній сесиї беруть удїл і рускі посли, а своє становище виразили вони вже на першім засїданю устами голови свого клюбу др. Олесницкого в отсїй заяві:

„Ми, члени руского клюбу послів соймових вибрані при доповняючих виборах 14. червня 1904 вступаємо нинї до сойму галицкого по знаменних прецеденсах, котрі ясно і виразно зазначують нинїшне наше полїтичне становище і нашу ролю в тімже соймі.

„Минувша сесия соймова зазначилась небувалими доси в істориї сего сойму фактами безпримірного з'їґнорованя найсправедливших і найжизненнїйших (наших) постулятів.

„Більшість соймова перейшла до дневного порядку над нашим голосом в тих справах, в котрих стояла за нами однодушна опінїя цїлого руского народа в краю, підперта численними всенародними манїфестациями і тисячкою однодушних протестів, внесених дорогою петиций до сеї палати, а рівночасно дала доказ крайної нетерпимости супротив рускої народности відказуючи заспокоєня еї найконечнїйших культурних потреб, признаних компетентними властями і найвисшими чинниками держави.

„Тая тяжка наруга викликала конечність уступленя нашого з сойму і відданя наших мандатів тому народови, котрий в своїх найсправедливших правах і своїх найсвятїйших чувствах потерпів від більшости соймової вопіючу несправедливість і жорстоку зневагу.

„Сей крок наш апробував нарід руский на більше як 50 зборах скликаних у східних повітах краю, — а переведені вибори доповняючі, при котрих не бракло в многих округах виборчих сильної акциї в цїли видертя нам мандатів, дають наглядний доказ, що наше становиско полїтичне і тактика наша в тім соймі була згідна з пересьвідченем і інтенциями всего руского народа в краю, що ми були тут відгомоном его мисли, речниками его чувств

„Ідучи за покликом сего народа вступаємо нинї в сойм сей скріплені тим вибором яко виразною апробатою нашого поступованя зі сторони нашого народа і наших виборцїв і заявляємо на вступі, що займаємо то саме різке і виразне становиско опозициї, на якім стояли доси і стояти будемо на нїм рішучо і витревало, поки більшість соймова не змінить своєї дотеперішної полїтики супротив народа руского, его жадань, потреб і інтересів, доки не стане трактувати нас яко рівнорядних собі представителїв рівноправного в краю народа, і непорозуміе, що лише в повній справедливости супротив того народа можлива хосенна дїяльність сойму для цїлого краю а становиско се обовязані ми зазначити тим яркійше, позаяк на порядку дневнім вже першого засїдани сойму бачимо поставлену справу осель рентових, котру від ряду лїт уважае нарід руский тяжким замахом на свої права і свою екзистенцию і котру всенародний голос велить нам з всею силою поборювати.

„Скріпленє мандатів наших поновним доказом довіря виборцїв наших вказуе нам ясно дорогу дальшої акциї, а на більшість соймову упаде відвічальність, коли нарід руский рішучо утвердить ся в пересьвідченю, що в тій палатї нема для него нї права, нї справедливости.“

Польске коло не остало довжним відповіди на сю заяву і в его імени зложив вже на слїдуючім засїданю пос. гр. В. Дзедушицкий отсю пустословну декларацию: „Соймова більшість довідала ся з вдоволенем з заяви, зложеної пос. Олесницким, що посли, вступаючі до сойму в наслїдок доповняючих виборів, рішили приступити до спільної працї, хотяй застерігають собі опозийне становиско, однак мусить висказати свій жаль з причини виразів, якими пос. Олесницкий мотивував рішенє, приняте сторонництвом, якого він був речником. Більшість сойму почувала ся завсїгди до обовязку рівної дбалости про добро, отже народні і культурні потреби, як також про економічний розвій так Поляків, як і Русинів, а численні ухвали соймові, ухвалені задля підпираня Русинів в працї, піднятій коло культурального розвитку своєї народности, а наведені в промові, яку ґенеральний референт буджету виголосив в минулім роцї, доказують найлїпше, що більшість відпихала від себе з відразою всяку гадку вирядити кривду братньому народови, овшім старала ся о доситьвчинене его дїйсним потребам. Соймова більшість не ухвалила нїколи постанов в тім зглядї, тілько поступала способом, вказаним їй суспільною розвагою, опертій на ґрунтовній знакомости краю і его населеня і горячої любови, яку відчуває для краю і всїх его мешканцїв, ухваляючи завсїгди тілько се, що уважало дїйсно пожиточною для Русинів річию(!). Тимбільше мусимо жалувати над зворотами, ужитими в декларациї, відчитаній пос. Олесницким, що подібні вискази, підномагаючи полїтичну аґітацию в краю і розбуджуючи серед населеня национальні ненависти, відривають(!) населене від згідної а додатної працї коло спільного добра і здорового розвою обох братних народів і могуть тим самим опізнити їх здоровий народний і суспільний поступ“.

Вістки з України.

(Конець).

Війна дає ся українському мужикови в знаки гірко-прегірко. Кілько то українських голов погибає за батечество й царя і кілько їх ще туди піде гинути, полишаючи в нуждї цїлі сїмї, тодї саме коли росийський абсолютизм неначе змора приляг українську землю!

І неначе на глум взивають Кубанців представники того самого режиму, який не дає дозволу на український перевід сьвятого письма — українськими словами старої козачої пісні, щоб Японцям „рубати мечем голови з плечий!“ Коли вже мова про Кубанців, так треба сказати, що кубанські козаки дуже зубожіли, так що не в силї своїм коштом лаштувати ся в похід і потребували на те державної запомоги. Із сею запомогою для козаків склалась не аби яка істория в Ростові над Доном. Там виасигнувала казна по сто карбованців на кождого козака, а власти скарбові місто їх виплатити позачислювали їх на рахунок недоїмків т. є залеглостий податкових. Аж заворушенє козаків привело до переміни сеї хитрої операциї.

Як сказано тягар війни відчуваєть ся ще й через недорід.

Вигляди сьогорічних урожаїв у цїлій Росиї з'ясовано в порівнаню отсих офіцияльних цифер:

	Остаточний стан урожаю в році: 1903	Сподїваний урожай на р. 1904:
Пшениця озима	212	152
„ яра	543	433
Жито	1246	1204
Овес	576	695
Ячмінь . . .	385	285

(числа означають мілїони пудів).

Отсе порівнанє урожаїв цїлої Росиї випаде для України тим сумнїйше, коли згадаємо, що саме на Українї збіжа випали зовсїм плохо.

Із сього заносить ся на нужду передовсїм між сїмями салдатів, що пішли в поход. Правда земства взяли ся їм помагати, тілько та поміч дуже незначна вже хочби тому, що покладні капітали жертвували они вже перше земства у воєнну касу. Ось у Полтавщинї, де земство найщирійше піклуєть ся салдатовими сїмями, припадає на одну сїмю із 7—8 ротів найбільше 12—13 карбованцїв запомоги. Чиж можна із сього вижити?!

На закінченє сеї невідрадної хронїки киньмо оком до тюрми. Від давна вже говорить ся про новий курс в Росиї, про гуманне поведенє із полїтичними — тимчасом воно не правда. Ось в Катеринодарі начальник тюрми Сушко своїм грубим поведенєм із вязнями, якого в словах і не переписати, довів до голодовки всїх заключених. Вона тривала девять день, після чого дозволено їх на одну годину щоденного проходу, знято заборону куреня, приниманя харчу із поза тюрми і подбано про красшу чистоту в казаматах, де перше прямо годї було ізза вонючого воздуха — дихати.

Родимцї!

Переживаємо моменти великого национального з'усиля в культурно-економічнім і просьвітнім напрямі, на цїлій лїнії наших потреб як народа, що має заняти з ходом часу почетне, собі приналежне й відповідне місце в радї европейских цивілїзованих наций. Сего бажаємо, до сего стремимо. Тому й не ялося нам гаяти ся з добором средств і чинників, які довели-б нас до тої великої й на почві людскости взнеслої мети. А треба тут не аби яких условин. Між иньшим мусимо собі здобути национально самосьвідому інтелїґенцию. Виплекати мусимо сей цьвіт з чисто народного пня, коріня, зі здорової крови нашого люду, з нашого селяньства й міщаньства. Се буде складник в нашім народнім орґанїзмі новий і важний. Его й задачею буде двигнути нашу народну масу до дїла поступу.

І в тій цїли завзиваємо часто нашу сїльску й мийску братию, аби посилала дїти до школи. І народ слухає нашого поклику й горне ся до школи. Добра в него охота, та материяльна сила невелика, невистарчаюча. Мусимо помагати людови — а тим самим і собі — засновуючи селяньскі бурси.

Родимцї!

Як тілько понесла ся радісна вістка, *що на кіцманьскій земли стане нова ґімназия*, завізвали ми народ, аби горнув ся до неї. І прилинули до нас рідні птахи з під сїльскої стрїхи і заповнили нашу нову ґімназию так, що з доброю надїєю можемо вижидати успішного еї розвою. Радість сповняла наші серця, коли побачили ми тілько молодї в храмі науки. Аж тут і журба зняла ся, коли пізнали, що тій сїльскій дїтворі потреба помочи, аби она та не знидїла в стужі, бідноті й голоді, тяжким лихом побиваючи ся.

Й ми — гурток наш невеликий — заснували на борзї руску бурсу. Удержанє такого заводу стоїть немало гроша. Звідки его взяти там, де нема сталого фонду? Помочи треба, скорої доброї помочи!

Дорога руска Родино!

До Твоїх сердець милосердних, до Твоїх душ христіяньских звертаємо ся й кличемо: Поможи рускій молодежи, нашим бідним школярикам. Рідна Сестро, руский наш Брате, не позабудьте на тих, з яких сподіваємо ся будучих сподвижників нашої народної справи! Даючи на них — на руску бурсу — собі даємо!

Вписуйте ся, дорогі Родимцї, в члени нашої бурси в Кіцмани. Вписове й вкладка не стоять багато дїйсні члени платять: селяни 5 корон річно, інтелїґенция міс. 2 корони і 2 корони вписового. Члени добродії 100 корон.

Всїлякі датки в натуралїях приймає ся радо і вдячно. В тих справах звертати ся належить до п. Жуковского, директора рільничої школи, гроші же прислати треба на руки касиера „Р. Б.“ п. Дениса Евстафієвича учителя в Кіцмани.

Нехайже не буде нї одної щиро-рускої душі в нашій вітчинї, що не спомогла би тим чином нашу руску бурсу в Кіцмани.

Кіцмань, дня 1. жовтня 1904.

Від Заряду рускої бурси:

Ілярій Федорович секретар. *Іля Семака* голова.

Росия й Японія.

Під Портом Артура роблять Росияни, як доносять з Токіо, розпучливі стараня, щоб відобрати у Японців форти Куропаткіна, які панують над водними резервоарами. Оба противники потерпіли тяжкі страти. Положенє российскої фльоти є дуже серіозне, бо японьскі армати домінують над цїлою пристанею. Є така думка, що российска фльота або зараз виплине із порту і буде старатись пробити блькаду, щоб дістати ся на чисте море, евентуально до Владивостоку, або зістане в порті знищена. — Ходить чутка, що одно японьске каноніреке судно наїхало на полудне від півострову Ліяочав на підводну міну і затопило ся. Залогу уратовано.

В Манджурії зустрічають ся передні сторожі обох армій на полудне, полудневий схід і на схід від Мукдену, зводячи дрібнїйші перепалки.

Похорони протоерея отця Григорія Кантиміра в Розтоках.

В суботу, першого жовтня рано задзвонили сумно дзвони розтіцкої церкви, а від дому Божого довгим рядом ступали сьвященники з великою процесиєю до парохіяльного дому, де лежали тїлні останки нашого незабутного провідника рускої Верховини.

По трогаючій відправі в домі смутку попращав о. Маковієвич перед домом незабутного Григорія теплими словами. Гуцули піднесли домовину, хор засьпівав трогаюче „сьвятий Боже“, а трембіти заголосили тужним, серце вриваючим голосом гуцульскої душі. Пистрий рій мальовничо прибраних гуцулів з панотцями на переду ступав сумно за своїм пятьдесять й двоїтним улюбленим душпастерем до близенької церкви, де десять панотців під проводом о. сов. Манастирского відправило службу Божу і панахиду. Проповідь в церкві виголосив о. Козак в зрозумілій мові рускій і попращав его зі становища церковного. Над гробом промовляв о. сов. Манастирский теплими словами і пращав покійного як доброго вітця і дїда родини, як провідника деканату, як доброго душпастиря громади і як щирого заслуженого руского патріоту, О. Семанюк пращав покійного палкими словами як голову і провідника

нагород, анї цяцьок, які виповняють житє багатьох урядовців, тому усї його думи й надїї звернені на його дїяльність і працю; розвій справи і успіх дїяльности є його найвисшою й єдиною нагородою. Більшість мийських служачих і урядників невдоволені своєю службою, яона є для них лише засобом до житя а занятє земського лїкаря є для нього цїлию; не обмежений рамками, й не захоплюючись поверховністю земський лїкар вкладає в справу свою душу, не обмежуєть ся певними годинами працї й усї свої сили накладає на розвій своєї справи. Урядникови не треба боротись, він пливе по раз зробленім коритї, а земський лїкар є ініціятором і борцем, він повинен розчищати дорогу й боротись з безлїчию дрібних перешкод усїляких. Земський лїкар є справжнїм другом села й його мешканців, чим повинні бути й усї лїкарі; багато земських лїкарів користуєть ся дїйсною любовю мешканців, яка рідко дістаєть ся на долю практиків і лише тих із них, які після свого духа є лїкарями громадськими, лїкарями бідноти.

(Конець буде).

Вижницько-Путилівської „Народної ради“. Вкінци промовив посол Пігуляк отакими словами:

Смутком повиті зібрані!

Незабутний патріоте, провіднику рускої Верховини!

В дорозї до Кіцманя, де Буковиньска Русь отвирає незабутним покійним так горячо бажану твердиню питомого сьвітла науки, руску ґімназию, достигла нас сумна вістка, що наш незабутний Григорій Кантимір вибрав ся в путь до вічного супокою.

Годї нам всім на Поділю було ликувати, коли Верховина стоїть над могилою руского патріярха. Мене вислали рускі посли, рускі товариства, цїле руске Поділє сюда, щоби склонити голову перед тлїнними останками дорогого патріоти та зробити ему послїдну прислугу.

Там, у Кіцмани, ликує Буковиньска Русь над твердинею питомого сьвітла, питомої культури, а тут зі слезами в очах стоїть руска Верховина над отвертою могилою Григорія Кантеміра! В тій хвили, коли стою першою самостійною рускою ґімназією стала заневнена краща будучність Буковиньскої Руси, в тій хвили замкнув Григорій на віки свої щирі очи, подібно, як Сіміон доживши побачити Спасителя сказав: „нині отпущаєши раба твоєго“.

Він сповнив свою задачу, вистояв і додержав свому рускому народови красшу будучність і аж тодї пішов туда, куда всім нам дорога, бо всї земля есьмо і в землю підемо. Але нехай кождий з нас сповнить вперед супроти свого народу свій обовязок, так як повійний наш Григорій сповнив.

Не конче лиш великі дїла творять единиці великими людьми. Вистояти в люту пору на місци, відповісти часови незмінною постійностию, се також велика заслуга, якою якраз покійний визначив ся, в пору де майже все вирекло ся було свого руского народу. Перші зрадили руский нарід свої рускі богатирі вельможі. За їх поганим приміром пішли цїлі ряди визначнїйших руских единиць служити чужим народам. Прийшло до того, що власні свої дїти стали встидати ся своєї рідної материньскої мови і свого рідного руского народу. Ба що ще гірше: вони стали его найлютїйшими ворогами-кривдниками. Здавало ся наступила послїдна хвиля руского народу, здавало ся нема ему виходу. І в отій хвили, де вороги ликували над погибелию руского народу, де голос народу замовк на всїх рішаючих місцях, тут незабутний Григорій Кантимір стає на страх ворогів і підносить свій голос та нагадує міродайним кругам що руский нарід ще жие і ще не думає зрікати ся своїх прав.

Отак підносив він в найтяжших годинах свій руский голос доти, доки не достояв красшої доби свому рускому народови.

Тепер іде він туда де „нїсть болїзни ні печали“, іде перед суд Всевишного, котрий буде ему милостивим і благим судцем.

Пращай же дорогий незабутний труженнику народний, пером земля тобі, вічна тобі память від рода в род!

Покотила ся і загуркотїла перть на могилу незабутного приятеля народу, а нарід почав поволи розходити ся.

Днина була на причуд гарна. Гори, що їх покійний так дуже любив, прибрали ся в лагіднім соняшнім сьвітлї в чаруючий сьвятошний стрій осінний, як би на останну прощу свої доброї дитини.

На похорон прибула цїла родина покійного, дїти і внуки, прибули майже всї гірскі сьвященики, прибув відпоручник консисторії сов. о. Манастирский, явив ся також і сов. о. Ганїцкий — митрополити не було, (Кантемір жеж не був боярским поплечником анї одномишленником Бежанівским, *Ред.*) — прибув відпоручник руских послів, руских товариств і цїлого руского Поділя посол Пігуляк, прибув заступник староства, Боннерт, прибув інспектор шкільний Никорович і ин. а про здвиг розтїцкої громади нїщо й казати.

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. жовтня 1904.

Нині в день в цїсарских імянин відбули ся по всїх церквах торжественні богослуженя. В катедрі відправив службу божу митроп. Рента. В богослуженю взяли удїл всї достойники між иньшим заступав краєве правительство сов. двору Фекете, а кр. Видїл нос. др. Стенан Смаль-Стоцкий.

Є. С. князь Гогенльоге виїздить із Чернівців в четвер дня 6. с. м. не о год. 10-ій рано, як перше було оповіщено, але о год. 2. по полудни особовим потягом до Неполоківців. Незабутного б. президента нашого краю будуть відпроваджувати рускі посли аж до Неполоківців, де попращає его від русинів нос. Ер. Пігуляк, передаючи ему нашим прастарим звичаєм хлїб та сіль. Мабуть не потребуємо взивати ні нашої інтелїґенциї ні селянства а передовсім наші „Січи“, щоб в хвили переїзду явили ся на двірцах на пращанє. На двірці має вийти також шкільна молодїж із учительством, сеж відїздить президент ради шкільної краєвої.

Краєвий Видїл попращав кн. Гогенльоге нині в полудне устами віцемармалка др. Степ. Смаль-Стоцкого. Его промову подамо в цїлости в слїдуючім числї.

Почесне горожаньство надали кн. Гогенльогому в неділю на надзвичайних засїданях ради міста Чернівців (на внесенє віцебурмістра др. Райса) і Радівців, на внесенє бурмістра Брунштайна, Чернівці порішили також назвати одну улицю іменем кн. Гогенльоге.

Пир в честь від'їзджаючого кн. Гогенльоге устроїла вчера вечером рада м. Чернівців в величаво прибраній сали ратушевій. В пирі брало участь 95 осіб: радні міста, духовні і сьвітскі достойники, черновецкі посли і представителї преси. Кн. сидїв між віцем. нос. др. Стоцким а віцебурмістром др. Райсом. Перший тостував звязко і гарно др. Райс на честь Цїсаря і князя, просячи его, щоб задержав Чернівці в тривкій памяти. Відтак промавляв др. Штравхер, подаючи образ високих стремлїнь і вчинків того, кого із жалем мусить пращати Буковина. Третий тостував у добірній промові дир. Відман на честь княгині. Князь Гогенльоге відповів видимо зворушений, що не почуває ся до тих заслуг, які ему приписують, хоч мусить признати ся, що мав добру волю послужити краєви. Основою своїх поступків клав він любов ближнього і се его радує, що его зрозуміли. Дякує за всї бажаня іменем своїм і жінки, бо в Чернівцях прийшло ся їм пережити лише одну тяжку годину — годину розстаня. На Чернівці нїяк не забудуть, бо тут пережили найкрасшу частину житя. На кінци остає ему побажати, щоб гарна Буковина розвивала ся дальше, йдучи шляхом поступу. — Мабуть не потреба додавати того, що промови бесїдників а передовсім самого князя витано грімкими оплесками і окликами в честь уступаючого. По вечери відбував князь ще довготриваюче cercle розмавляючи із усїма знакомими. Підчас того відбув cercle і гофрат Фекете із присутними редакторами. Підчас пиру грала сумовито військова музика.

Серенаду княжій парі уладжує нині вечером наш „Буковиньский Боян“.

Доповняючий вибір на мандат опорожнений через смерть пок. бар. Мустаци розписало краєве правительство на день 25. жовтня. Вибори будуть відбувати ся о год. 9-ій рано в сали засїдань краєвого правительства.

Із ради міста Чернівців. На середовім засїданю порішила рада мийска реорґанїзацию бюра торгового після внесеня секциї правничої реф. др. Н. Вендера через подїл на бюро ветеринарийне і бюро нагляду над средствами поживи. Рівночасно рішено системізувати кілька нових урядничих місць при тих віддїлах, не говорячи вже про помічних урядників канцелярийних. Видатки сї мають покрити оплати за оглядини довожуваного мяса. На внесене тої самої секциї рішено після реферату р. надсов. В. Ясеницкого проект закону, що дозволяє побирати 10% даток від переносної належитости платної при продажи нерухомостий. Із того жерела буде мати місто евентуально 14.000 корон доходу. Правосильність сего закону буде залежати від потвержденя краєвого сойму.

Стипендиї. На удїлене буковиньскої стипендиї університету ім. Франц-Йосифа в сумі 400 кор., призначеної для буковиньских уроженців розписано конкурс. Стипендия буде надана від 1904/5 року шкільного. Поданя треба вносити найпізнїйше до 15. падолиста 1904 через ректорат університету, на якім петент студиює до буковиньского видїлу краєвого. Рівночасно розписує краєвий видїл конкурс на дві стипендиї по 200 корон, призначені для буковиньских уроженців, що студиюють на черновецкім університетї. При надаваню сих стипендий мають заручене першеньство уроженці повітів черновецкого, кімполюнґского і сторожинецкого. Належно заосмотрені поданя треба вносити через ректорат тут. університету до краєв. видїлу також найдальше до 15. листопада.

Такса за їзду почтою. Міністерство торговлї установило на зимовий семестр 1904/5 (т. е. на час від 1. жовтня 1904 до кінця марта 1905 для воєводства Буковини ось такі цїни за їзду почтою: 1 кор. 64 сот. від коня за міріяметер їзди ерарїяльної а 1 кор. 96 сот. їзди поспішної або специяльної. Иньші оплаги остають без зміни.

Кіцманьский Боян устроює дня 15. жовтня 1904 в сали громадского уряду вечерницї з танцями. Вступ 2 кор. Чистий дохід призначений на „Руску Бурсу“ в Кіцмани. Стрій візитовий або народний. Початок о год. 8. вечер. — *Семака, Стратичук, Попович, Яричевский Бурачиньский.*

Надзвичайні загальні збори каси ножичкової і щадничої в Оршівцах відбудуть ся в неділю, дня 9. жовтня 1904 о год. 3. з полудня в хатї Петра Чобана, з слїдуючим порядком дневним: 1. Обраховане каси за третий квартал. 2. Справоздане старшини і ради надзорчої. 3. Вибір нової старшини. 4. Вільні внесеня. — *Стефан Ткач* писар. *Онисим Попович* голова.

Ческий посол Кльофач, який був виїхав на поле рос.-яп. війни і через якийсь час уходив навіть за пропащого, повернув уже до Чехів.

Уступленє д-ра Коха. Берлїньский „Staatsanzeiger“ доносить, що цїсар Вільгельм, сповнюючи просьбу проф. д-ра Роберта Коха позволив ему уступити із уряду директора інституту для заразливих недуг.

Іспити однорічних охотників. Сего року сїдало до офіцирского іспиту загалом 37 однорічних охотників із 41., 55. і 24. п. п. і 30. п. стрільців. Іспит зложило 23 кандидатів, із чого 2 з відзначенем; 14-ох репробовано, а трох із них буде мусїло служити ще один рік.

Холера в Росиї. Після урядових звітів занедужало в Саратові за час від 17. до 27. с. м. девять осіб; із тих 3 вмерло. В закаспійскім окрузї і в Баку епідемія змогла ся, загалом занедужало тут від початку 67 осіб, а з того 38 осіб умерло.

Пожар. В суботу ааймила ся в Новім Йорку фабрика мясних консервів. Наповнені амоняком резервоари експльодували, пятьдесять пожарників задушило ся в амонякових ґазах, иньші втратили зір.

Барбер-Мілевский. Вчера відбув ся перед віденьским звичайним трибуналом процес проти ґр. Ігнатія Кароля Мілевского, який — як звісно — дня 28. червня с. р. стріляв із револьвера на віденьскім двірци північної желїзниці до сучавского дїдича Бруна Барбера, який дав йому в твар. Ґр. Мілевский боронив ся тим, що в хвили вчинку, за який відповідає, не був сьвідомий того, що робить. По переслуханю сьвідків і психіятрів, які орекли, що „нїяким робом не можуть виключити недостачу притомности в критичній хвили, анї не можна еї доказати, все таки уважають еї недостачу можливою“ — видав трибунал присуд увільнюючий ґр. Мілевского.

Живцем закопала свою власну дитинку Катерина Палїй, родом із Бросківців, яка була на службі в Старій Жучці. Тїло значно попсоване вигріб пес на толоці, а вирідна мати індаґована жандармами призналася, що сама закопала свою дитинку і то живу.

Позір на дїти! В Чагрі утопив ся півторалїтний Николай Ковальчук в баюрі придорожного рова, втїкаючи перед фірою яка їхала дорогою.

Прускі каси щадничі. Від р. 1887 до р. 1902 зросли вкладки в прускіх касах щадничих із 267253742182 марок на 672770764280 марок, отже в пятнайцяти лїтах збільшили ся о 151·7%. Коли ходило би о якість власників щадничих книжочок то із обчислень справдї виходить, що до щадниць вкладають свої гроші переважно люди незасібні. На 9,372.930 щадничих книжок було 2 624.046 книжочок т. е. 28% загалу таких, що виказували квоти між 60 а 100 марок, 1.239,027 книжочок себто 13.22% виказували квоти між 150—300 марок, 1.417,438 книжочок себто 15·12% між 300 а 600 марками. — Проценти від ощадностий виносять загалом 188·51 мілл. марок. Варта й се замітити, що ощадности в прускіх касах, що раз більше зростають: В році 1835 припадало на одну книжочку щадничу пересїчно 160 марок, 1875 р. 503 марок, 1898 р. 656 марок а 1902 р. вже 717·78 марок. Отак щадять Нїмці, а наші люди ще далї ховають гроші по куфрах, сінниках і стріхах, резиґнуючи із процентів.

Вкрав бочку нива. Черновецка полїция арештувала Юрка Ваврика, який в однім шинку вкрав чвертівку нива. Арештований не хотїв дати нїяких поясненнь що до того, де він ниво ульокував. Полїция розвідала ся однак, що Ваврик занїс ниво до І. Коровяка, і там на спілку із рїжними „бувшими людьми“ зробили „широку забаву“, яку треба буде тепер відпокутувати.

„Люба“ досмертна товаришка. Один жонатий чоловік помістив в ірляндскій часописи, що виходить в Бель Фаст ось таке оголошене: Я заробляю тижнево 30 кор., а з того забирає менї жінка 28 кор., проте мушу вдоволювати ся 2 кор., із чого приходить ся менї дуже часто оплачувати підвечірок, бо як приходжу з роботи домів то застаю хатнї двері звичайно замкнені і довідую ся, що моя жінка пішла на прохід. Я оженив ся чотири роки тому і від того часу втратив 28 фунтів на вазї. Жінка моя женщина молода, сильна і гарна — і тілько всего. Не вміє анї прати анї ґузика пришити анї гачкувати; як виходжу рано із хати почуваю ся незвичайно щасливим, що вже не буду потребував чути, як вона „меле“ своїм язиком. А як верну і случайно застану еї дома мушу без вины слухати, як вона тарахкотить про свої спори із сусїдками. Ось тому то радби я еї позбути ся. Але чи знайду купця? Від него не хочу нїчо більше, як підпису, яким би мене від неї увільнив. Якби се кого обходило то додам, що те сотворіне пізнав я 5 лїт тому в малім історичнім місточку Ульстер“. Ледви чи по таким описї вдасть ся бажане дїло сему не конче щасливому мужеви. Відай все покінчить ся тим, що із лишених ему 2 кор. прийде ся ще даром оплачувати — безуспішне оголошене.

Малий фейлєтон.

Іван Діброва.

Засни...

Осїнний вітер віє, повіває,
Колише моє серденько до сну —
Та сумно тихо з серцем розмовляє,
Йому все шепче: гей забудь весну!

Забудь весну, забудь любови хвилї,
Надїю кинь на лучшее бутя —
Покинь, забудь і мрії всї щасливі
Про щастє, чар, безжурнее житя! —

Забудь усе! Шепоче вітер сумно,
Вкруг тебе зник, пропав вже чар весни!
Природа спить, і скрізь вже сумно, сумно,
Присни і ти усе... засни, засни!...

14. листопада 1904.

Надіслане.

Надсовітник судовий
АНТІН НЕВЕЧЕЖІЛЬ
оповіщує отсим, що отворив
адвокатску канцелярию
в Чернівцях в будівли біржі.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів більший вибір капелюхів Габіґа, найліпльодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дівчат, хлопців і дітий.

Краватки і білє після найновійшої анґлійскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднійшої конструкциї і амунїция.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дітий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари паньчохові. Паньчохи для пань, панів і дітий, найлїпше біле для стрілців систему Д-ра Лямана, шкарпитки, калєсони і пр.

Рунавички найлїпшої сорти Glacé, Chair, з оленевої шкіри і т. и. сорти.

Парасолї Entoutcas, як також на дощ, найбільший вибір паличок до проходу; все найновійшої моди.

Артикули Lavn-Tennis, як ракети, бальони, черевики, пояски і иньші до тої гри реквізита для пань, панів і дітий.

Щітки і гребінї. Найбільший вибір від найдешевших до найдорожших.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Перша буковинська

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дітий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Маґазин одягів

Вашлер і Фаєрберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дітий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (12—24)

---

37 (6—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пендзлїв, чекольди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товщів, артикулів техничних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до праня і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки елєктричні,** домові лїхтарнї, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цінники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

ВІДОЗВА.

При надходячім сезонї осьміляю ся звернути Вп. П. Т. Публиці увагу на мій

склад ріжних приборів

і додатків кравецких,

котрий заосмотрив я **в найбільший вибір названих товарів,** а то: в материї шовкові, плїши, кльоти, ґафтки, стеліївки, дивани, ріжнородні тканини і т. и.

НОВОСТИ в крепах, ґазах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріко і шовках, як також в білю і Glacé-рукавичках.

Склад всїх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідини упрашає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse Nr. 13.)

39 (4—10 с. н.) (в сусїдстві **Дорнбавма.**)

Товариство взаімних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти“).

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех лїтах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцінку шкід переводиль разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 лїт виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на житє в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродійні цїли; длятого на житє треба обезпечати ся тілько через „Днїстер“.

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цінних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР уділяє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, запевняємо, що в кождім згляді вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (15—25)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 114. Чернівці, пятниця дня 24. вересня (7. жовтня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".
Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

ДО СИТУАЦИЇ.

Нинї від'їздить від нас дотеперішний наш президент краю, князь Гогенльоге.

Що він з Буковини мав від'їхати на якесь визначнїйше становище, се не було нїкому тайною вже після перших обявів єго дїяльности, знаменуючих єго визначний талан, що йшов в парі із благородною волею робити все для добра краю і всего населеня. Та разом із тим розумінєм, разом із тим бажанєм, щоб кн. Гогенльоге ступав на висший гієрархічний щебель, тлїла у серцю кождого доброго сина Буковини надїя, щоб та хвиля наступила як мож найпізнїйше.

Та ситуация державна, прикрі відносини полїтичні в Трієстї, до яких полагоди треба було мужа не лиш із незвичайною ориєнтациєю але із сердечностию, яка-б могла полагодити обопільне роз'ярене трієстеньского населеня — позбавлює Буковину дотеперішного незрівнаного керманича на всякий случай передчасно, коли овочі єго труду і думок стали лише сходити. Та се вже така доля Буковини, що у нїй ні один президент не побув надто довго, а не можe сказати, щоб се мало відбивати ся хосенно на доли краю, бо через те управа мусить носити цїху доривочности. Нашу думку про епоху Гогенльогого висловили ми без обиняків в попереднім числї, а не богато ріжнить ся вона від усїх майже часописий, які в сїй справі забирають голос, а пишуть без облуди, бажаючи добра народови.

В хвити, коли наші читачі будуть мали нашу часопись в руках, урядувати буде в краєвім правительстві новий президент др. Октавіян Реґнер Бляйлєбен, про якого маємо поки що лише отсї вістки:

Родив ся він 1866 р. в Бернї, де єго батько був професором полїтехнїки. Походить із старинного голяндского роду, що прибув до Чех перед 300 роками. По покінченю ґімназияльних студий в Бернї, а унїверзитетских в Празї, вступив наш новий президент краєвий 1888 р. до полїтичної служби як концептовий практикант до берненьского намісництва. Спершу придїлено єго до ради шкільної краєвої а відтак по зложенім із відличним успіхом полїтично-практичнім іспитї до староства в Знаймі, та вже незабаром покликано єго назад до берненьского намісництва а 1897 р. до мінїстерства справ внутрішних в характері повітового комісаря. Тут працював спершу в департаментї буджетовім і технїчно-адмінїстрациїнім, а відтак придїлено єго до бюра президияльного. В р. 1898 іменовано єго мінїстерияльним віцесекретарем, 1899 відзначено лицарским хрестом ордеру Франца Иосифа. В рік після того іменовано єго мінїстерияльним секретарем а відтак поручено єму веденє президияльного бюра. В р. 1901 аванзував на совітника секцийного, в 1902 на совітника мінїстерияльного а д. 2. жовтня с. р. принесла урядова Wiener Ztg. єго іменованє краєвим презид. Буковини.

У війску є др. Окт. Реґнер-Бляйлєбен евід. поручником 5 пол. уланів. Новий президент нашого краю жонатий із Ґабр. фон Вольф, дочкою бл. п. Иосифа підполковника ґенерального штабу.

Вже отся коротенька житєпись виказує, що новий президент урядник незвичайно спосібний, а треба й се додати, що він з відносинами Буковини знаменито познакомлений. І коли на Буковинї зроблено конець соромній системі Буржіньона, то не мала тут заслуга теперішного нашого кр. президента. Практика виказала, що шлях, яким ступав кн. Гогенльоге, наш край ущасливив — колиж новий президент схоче добра краю, про що не хочемо сумнївати ся, то піде вже битим шляхом свого попередника. Новий президент се чоловік в повнї сил із школи д-ра Кербера, один із тих, які хотять зробити з нашої держави — нову Австрию, о скільки не мають непоборимих перешкод в переведеню в дїло новітних ідей.

Кого саме ми получили, покаже найблисша будучність і ми ждемо єї супокійно. Становище, яке добув собі тепер наш нарід завдячуємо власній працї. Тож не покладаючи рук працюймо і далї над осьвідомленєм і орґанїзациєю народа, бо в сьвітї числять ся лише із сильними. Придержуючись в своїм трудї закона маємо повну запоруку дальшого розвитку, причім треба бачно вистерігати ся всего, що моглоби служити ворогам як арґумент в інтризї проти нас.

З американьскої Руси.

Потреба вихованя своєї народолюбної інтелїґенциї, необходимість оборони дїтий наших переселенців перед винародовленєм — отсе було спонукою для провідників нашої заморскої братиї, щоб заснувати першу руску бурсу в Америцї. І замисл перейшов уже в дїло. В послїднім числї „Свободи" оповіщує головний Народний комітет в Америцї, що „Руска Бурса" купила вже в Yonkers свій власний прехороший дім за 5.500 дол. Помешкане складає ся із 13 величавих кімнат, города й саду і є положене при красній улици в здоровій частинї міста. Бурса буде отворена 10. жовтня с. р., а управляти нею буде о. П. Тимкевич. Місячна оплата за одного бурсака виносить десять долярів. Позаяк треба буде сплачувати довг за хату а крім того докладати до коштів удержаня бурсаків, проте „Народний Комітет розписує складки, які певно поплинуть обильним руслом на сю високу цїль.

Славянофільство а радше москвофільство гирцює заномагане рублями і в Америцї. Оно може й дивно, що росийскі кнутовлади находять симпатиї на вільній земли Вашінґтона та на се є деякі поясненя хоч не оправданя: Відірвані від матїрних земель славяньскі еміґранти мусять мимоволї відчувати серед чужої Америки якийсь потяг до споріднених собі Славян. Що те славянофільство обертає ся в русофільство се

Лїкар Жбанков. 24)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря" В. Вересаєва).
Переклала Маруся Полтавка.

(Дальше).

XVII.

Статя скінчена. Та не на все в нїй є відповідь В. Вересаєву й далеко не вичерпано усього, що цїкаве публицї і що годило би ся сказати їй про лїкарів і лїкарську справу. В нашій статї наведено більше неґативного, нїж позитивного про лїкарів і читачі можуть подумати, що лїкарська верства, після своєї дїяльности і переконань є дїйсно найгіршою частию з цїлої інтелїґентної суспільности. Але такий вивід є цїлком фальшивим. „Записки лїкаря" й наша статя, що в багато де чому доповнює їх, ясно показує, що говорити про лїкарську справу значить говорити взагалї про наше житє, позаяк нам неминуче приходить ся торкатись мало не всїх боків суспільного й особистого житя. Звязок, залежність і взаїмне дїланє між цїлим житєм і її галузею — лїкарською справою не підлягають жадному сумнївови. У всїх відношенях лїкарі жиють не поза житєм, не на безлюдному острові, а тому усе, що є брудного, фальшивого, несправедливого, жорстокого, сумнївного й суперечного в житю лїкарів, є безпосередною печатию загальної фальш цїлого нашого житя.

Лїкарі навряд винуваті у чомусь більше нїж иньші, тілько, може хиби їх видніїйші й чутнїйші для всїх. Коли-ж про лїкарів говорить ся і пишеть ся більше нїж про иньших, то се цїлком зрозуміле: медицина близько обходить усїх і навряд кому-небудь вдасть ся уникнути тих чи иньших зносин з лїкарями, а зносин з иньшими фаховцями — інжінєрами, будівничими, судовиками, военними акцизниками багато людий не має через цїле своє житє; з лїкарями з сього погляду можуть рівнатись лише педаґоґи, та вони народ служний й захищені міцним панцирем цензури, а лїкарі люди свобідного фаху й підлягають свобідній критицї. Лїкарі в усїх завше на очах, до них завше звертають ся в найлїпших і найгірших випадках нашого житя, їм усї довіряють свої тайни, більш, нїж кому иньшому, від них сподївають ся помочи в найстрашнїйших житєвих пригодах, лїкарі не гості, а ґазди дому, і від їх поради часто залежить переміна цїлого житя — тому зрозуміло, що лїкарів благославляють а ще частїйше кленуть більше чим иньших. Далї лїкарі на з'їздах говорять свобідно і пишуть про хиби своєї науки і вади свого фаху, а репрезентанти иньших фахів за рідко виявляють свої тайни. Лїкар близший, знайомійший усїм, від нього залежить найдорозше — здоровлє й житє — як же не благословляти або не лаяти його! Справдї яка осібна, їм самим властива провина лїкарів?

Згадаєм знов найголовнїйші провини їх. Переступні проби — а хиба-ж проби, які роблять педаґоґи над дїтьми, меньше шкідливі, хиба вони не нївечать часто цїлого житя людий і навіть не в імя науки а для цїлком сторонних цїлий? Участь в карі на горло й на тїлї, — а хиба-ж не судиї й не адмінїстратори присуджують і виконують сї ганебні решткі старовини? Роблене переступних викидів і новомальтузияньство — а хиба-ж не фальш цїлого нашого социяльного й полового житя викликає сї викиди й невідомо ще, чи лїкарям належить честь перших кроків в сїй справі? Недодержане лїкарями правил ґіґієни, — а хиба-ж духовеньство і багато иньших проповідників робить те, що проповідує і подає як треба приклад пристосуваня того до житя? Комуляция й гонитва за шматком хлїба, — а хиба-ж професори, правники й иньші не мають по кілька посад директорів банків і иньших, не маючих жадного відношеня до науки, але даючих більш гроший нїж хлїбохватство лїкарів? Торговля собою, — а хиба-ж не те саме роблять адвокати й иньші репрезентанти свобідних фахів? і коли ради успіху практики повстало осібне лїкарське „кокетованє", то ще дужше й отвертїйше „позують" з такою метою адвокати. Одержуване ґенералами від медицини великих гроший, — а хиба-ж не те саме роблять ґенерали від лїтератури, а надто від адвокатури і інжінєрської штуки, а також ріжні артисти: Фіґнери, Шаляпіни, Патті, Масіні і иньші репрезентанти красної штуки? Жорстокість і безсердечність — а хиба-ж судиї й прокуратори, що усе відсилають людий до тюрми або в каторґу, адвокати, що боронють усїх без розбору, усїлякі підприємцї, що яко мога визискують робітників і служачих, більше чутливі? Фальш, відгриване ролї авґурів, — а хиба-ж не те саме роблять геть чисто всї й хиба-ж не самі хорі вимагають від лїкарів брехнї?

Нарештї безсиле медицини, але в сьому лїкарі так само винуваті, як інжінєри в тому, що ми не лїтаєм, метеорольоґи в тому, що ми

вже доказ зручности московских аґентів і необзнакомленя із его справою славяньских еміґрантів, які рекрутують ся головно із селян. *Комівояжери* того „всеславяньства“ забагли уладити підчас сегорічної всесьвітної вистави в Ст. Луіс і втягнути на него і наших Русинів. Остаточно стала справа на тім, що головний Руский Народний комітет в Америці, в якого склад входять о. Никола Стефанович, о. Никола Підгорецкий, Іван Глова, Гавриіл Дзядик, Алексій Трембач, о. Александер Улицкий, о. Никола Струтиньский ухвалив таку заяву: Ми низше підписані у відповідь на запросини до участи в так званім першім всеславяньскім і журналїстичнім з'їздї, що має відбути ся на днях 20—30 вересня в St. Louis Mo., по основній розвазї, заявляем отсим, що яко представителї руско-українського народа в Америці, помимо нашої найлїпшої волї не можемо в нїм взяти участи а то задля слїдуючих причин:

1) ми мешканцї і горожане Сполучених Держав північної Америки, а на згаданім з'їздї бере участь офіциальний представитель одної з европейских держав, через що надає сему з'їздови характер зборів під протекторатом чужого правительства;

2) що правительство, котре представляє на з'їздї згадана особа, є вороже всякому культурному розвоєви наций — находячих ся під его владою, а особливо розвоєви нашого руско-українського народа, а навіть самому его істнованю;

3) що комітет скликуючий сей з'їзд вже в першій своїй передвічевій відозві поминув зовсїм наш руско-український нарід а опісля мимо докладних печатаних і листовних пояснень систематично і сьвідомо перекручував назву нашого народа, а вкінци против виразного нашого жаданя, зачислив нас до одної ґрупи разом з людьми, що не признають нашої народної індивідуальности;

4) а і тому, що часть участників згаданого з'їзду не дає запоруки предметового і спокійного трактованя справи і можливости якого небудь порозуміня, чого доказом голоси їх преси особливо в послїднім передвічевім часї.

Полїтичний перегляд.

Інтервю з кн. Сьвятополком-Мірским.

Новий российский міністер для внутрішних справ кн. Сьвятополк-Мірский приняв кореспондента берлиньского „Lokal-Anzeiger-a“. Після донесеня того кореспондента кн. Мірский заявив ся за сердечним *порозумінем між Росиею* а Нїмеччиною, котру назвав „традиційним другом“ российскої імперії. Особливо тепер потрібне тїсне співдїланє, бо на Азийскім Всходї Росия боре ся тепер з ворогом, що загрожує цїлій Европі. Що до війни то кн. Мірский віщує еї рішучий поворот в користь Росиї, коли балтийска фльота стане на водах Азиї. Також многообіцюючим і користним есть вибір ґен. Ґріппенберґа *вождом т. зв.* II. армії. Війна потреває однак ще довго. В справі національного питаня в Росиї, міністер есть за российскою державною національностию а поза тим запевняє, що всїм народам Росиї дасть полекші. Також дасть міністер більшу свободу прасї, але не повну, бо на те *Росия ще не дозріла.*

Пращане Є. С. кн. Гогенльоге.

Видїл краєвий попращав уступаючого президента краю у вівторок. Під проводом віцемаршалка проф. др. Стефана Смаль-Стоцкого явили ся члени краєвого видїлу пос. Николай Василько, архим. М. Калїнеску і др. Лянґенган а також правит. сов. др. В. Филипович, сов. кр. Захар і др. Сімієнович, дир. др. Цуркан та дир. Баєр, а проф. др. Стефан Смаль-Стоцкий виголосив до кн. Гогенльоге ось таку промову: Ваша Сьвітлосте! Ласка Є. Величества покликує В. С. на одвічальне становище триестеньского намістника. Наш достойний монарх зволив у своїй мудрости дати через те Вашій Сьвітлости поновний доказ свого найвисшого найповнїйшого довіря; із за сего позволю собі В. С. як найщирійше поґратулювати іменем краєвого Видїлу. Отсе значне вивисшене В. С. означає для нашого краю важку втрату спочутливого, щирого і великодушного приятеля, сподвижника і прихильника, що в пропорціонально дуже короткім часї своєї дїяльности причинив ся дуже значно на всїх царинах управи до культурного і економічного розвитку краю. Отсю втрату відчуває краєвий Видїл тим більше болючо, що В. С. відносила ся до всїх краєвих справ все із найбільшою прихильностию та дбала о згідливе та одноцїльне співдїланє.

Отсе й явили ся ми ось тут, щоб на жаль попращати ся з Вами, як з нашим дорогим шефом краю і я вповнї сьвідомий того, що *дякуючи* В. С. найсердечнїйше за Вашу спасенну дїяльність в нашій дорогій країнї, буду речником цїлого краю і то вповнї, без нїякого застереженя.

Те, що я говорю, се не фрази: імя Гогенльоге буде записане золотими буквами в історії так само, як спомин его власника у серцях усїх Буковинцїв. Буковина є вдячна за все добро, яким єї хто небудь надїлює, а Ваша Сьвітлість творили для краю лише добро. Але на що дальших слів, де почуваня в так ріжних проявах виражують лише одну всїх одушевляючу думку: Щоб Ваша Сьвітлість *в своїй дальшій дїяльности* могла найти повне вдоволене і належну оцїнку, якаб стала ся рівноважником за посьвяту в службі для загалу. Нехай благословеньство Боже слїдкує за Вашою Сьвітлостию і сїмею Вашої Сьвітлости.

Зворушений дякував кн. Гогенльоге усїм присутним і бесїдникови, Він сказав, що тямить добре, немовби се було вчера, *як він витаючи краєвий* Видїл за своїм приходом запевнював Єго, що він має найлїпшу волю посьвятити своє знане для добра повіреного ему краю. При приязности в співдїланю краєвого Видїлу удало ся не одно здобути так, що остаточний білянс цїлої дїяльности виказує таки актива. Побут на Буковинї був для кн. Гогенльоге дуже милий, тож буде тямити про сей край і бажати ме для него найкрасших успіхів.

* * *

У вівторок вечером уладив княжій парі „Буковиньский Боян“ за ініціативою голови п. Модеста Левицкого гарну серенаду, відспівавши три народні композиції: „Козаченьку куди йдеш?“, „Над Прутом у лузї“ і „А деж тая керниченька“. При тій нагоді промовив голова найстаршого нашого товариства „Рускої Бесїди“ інсп. Омелян Попович, дякуючи княжій парі, що із скупого свого часу найшли кілька хвиль на те, щоб попращати ся із рускими товариствами, які за часів управи кн. Гогенльоге не зазнавали в своїм розвитку нїяких перепон. Князь Гогенльоге дякуючи за сей новий доказ *симпатий Русинів жалїв*, що не може подяки висловити в нашій мові. Відтак побажав найкрасшого розвитку руским товариствам, висловлюючи свое переконане про їхню дальшу добру долю. Відтак розмовляв ще із *послами* др. Ст. Смаль-Стоцким, Васильком, Пігуляком і иньшими знакомими сьпіваками мило, згадуючи між иньшим про Лисенківский концерт та жалїючи, що не доводить ся ему повитати у себе Лисенка в Чернівцях, як се ему бажало ся.

Княжній передала п-а Калитовска прегарну китицю із синьожовтими стяжками. Відтак просила княжна п. проф. Смаль-Стоцку, щоб представила їй поодиноких сьпівачок.

На останку ще раз дякуючи сердечно розпращала ся *княжа пара із прибулими.*

* * *

Вчера перед полуднем явив ся у Єго Сьвітлости на пращане „Вільнодумний Союз“ буковиньского сойму під проводом І. заступника голови пос. Николая *Василька, який промовив* ось так:

Ваша Сьвітлости! Вільнодумний Союз буковиньского сойму явив ся ось тут, щоби з приводу уступленя Вашої Сьвітлости з Вами предано попращати ся. — По причині перешкодженя нашого голови заводовими занятями спадає на мене тяжкий обовязок висловити В. С. ті думки і почуваня, які опановують в тій хвили всїх членів Союза.

В. С! Лише що розпочали Ви управу сего краю, а вже здобуло Ваше почуте справедливости йдуче горі із сердечною нїжностию, Ваша поважна воля і Ваша чесна прихильність довірє а разом із тим також і серця цїлого населеня сеї провінциї, яку замешкує так богато народів та ісповідників так ріжних віроісповідань.

Основна цїха характеру буковиньского населеня можна з'ясувати в трох словах: толерантність, справедливість і щирість. До сих природжених прикмет міг під еґідою Вашої Сьвітлости признати ся кождий Буковинець. Згідна дїяльність усїх народів, яка із того розвинула, ся стала спосібна до правлїня а також основою сего союза, який обнимає нинї цїлий край та який може із сьвідомостию фактичного стану річи сказати: у нашім таборі находить ся Буковина.

І саме та Буковина дякує в сїй хвили В. С. сими словами, що йдуть із глубини нашого серця, за те що Ви — як висловив ся Є. Е. міністер президент — „сильним поривом“ посунули нас близше ід заходови в той спосіб, що пособляли із *однаковою прихильностию* розвиткови усїх народів замешкуючих сей край у всїх областях. що посьвячували єго управі усю спроможність із питомою Вам серіозністю і вмілою рукою зуміли таким робом утвердити довіре населеня до тоїж управи.

І коли толеранция, справедливість і щирість має і на будуче остати дороговказом нашого розвитку, до чого всї ми право стремимо, бо результатом сего буде то, що наша вітчина стане для цїлої держави взірцевою провінциею, в якій еднають ся всї замешкуючі еї народи і віроісповідання у мирі і згоді — то в такім случаю певно не пропаде нїколи із істориї нашого краю імя вельми шановного князя і епохи, в якій він у нас так благодатно дїлав.

Із важким серцем пращаємо ся з Вами, бажаючи сердечно, щоб за Вашу дїяльність било ся супроти Вас серце населеня всюда із такою теплотою, із якою проводили Вас Буковинцї вдячні за Вашу обильну дїяльність аж до хвилї пращаня.

* * *

Почетне горожаньство надали княз. Гогенльоге послїдними днями ще міста Кімполюнґ і Серет, так що він став почетним горожанином усїх 8 буковиньских міст.

Письма з краю.

Сьвяточне отворене ґімназиї в Кіцмани.

Весела й торжественна то була днина! Справдї сьвяточне отворене ґімназиї. Від самого входу подвіря вела смеречана алея, на ялинках меркотїли ріжнобарвні хоругви в національних і краєвих красках. Молодїж — 102 голови першої А і Б кляси — прибрала ся й очікує, що то буде. Сьпіваки-ґімназияти вправляють ся в сьпіві на три голоси, бо треба „поставити ся“, приймаючи гостий з Чернівців, не аби яких гостий. По подвірю бігає майстер нинїшної „наради й орнаменту“ п. Прокопович. Веселість, нервове вижиданє, поважний настрій. Учитель ґімназиї п. Ярчевский роздає прибувшим гостям програми. Аж тут усї ожидаючі заворушили ся: Гостї над'їзджають. І справдї прибувають вони повозка за повозкою. Директор ґімназиї п. Шпойнаровский витає кількома словами і запрошує до сьвяточно прибраної салї ґімназияльної. Сам виходить на естраду, на якої тлї

не знаємо, яка буде завтра година, хеміка в тому, що не можуть зробити з азоту повітря і т. д. Ми перебрали, здаєть ся, усе й, може в торговлї собою лїкарі мають перед иньшими. Тим, що кидають камінєм в лїкарів, треба оглянутись на самих себе: фальш житя, перейманча лїкарів, цїлком обхопила й всїх иньших малих і великих; треба покликати лїкарів до полїченя себе, але не меньше потрібним є се й для иньших інтелїґентних фахів. Повтаряємо, ми повинні працювати, щоб перемінити усї загальні ненормальні умови нашого житя, але повинні насамперед памятати про лїченє самих себе; інтелїґенция, яка вважає себе сьвітлом для народу, повинна усунути свої плями, бо-ж осьвітленє виходить не зовсїм правильне.

Лїкарі мають велику перевагу перед багатьма иньшими фаховцями: вони постійно йдуть на боротьбу з заразливими хоробами, аванґардою і головним військом у сїй жорстокій немилосердній війнї часто заражають ся й нерідко гинуть або зістають калїками (низший медицинський персонал страждає від сього ще більше); вкінци, нїхто не подає так богато безплатної помочи, не тратить так багато часу й сил на полекшенє страждань бідних людий. Чи є в нас безплатні пекарнї, столові, безплатні заклади для порад про будованє, в квестиях правних [1]) або науки, чи є багато приватних безплатних шкіл, а безплатні амбуляторії є майже по всїх містах, і по них лїкарі працюють без нїякої платнї від кого-будь. А окремі лїкарі — чи мало-ж часу й гроший тратять на принятя безплатних хорих (кажуть, що навіть Захар'їн інколи давав безплатно поради) але цїлу величезну працю годї порахувати: богато незнаних лїкарів — дїйсних доброчинцїв — працює по ріжних кутиках нашої вітчини, і взнаєть ся про їхню дїяльність, та й то не завжди — лише з некрольоґу. Не треба також забувати, що самі лише лїкарі мають привілей, заведений законом — подавати безплатну поміч і нїколи не відмовляти помочи иньшим, дістаючи в противнім випадку кару.

Нарештї ми не раз показували, що званє лїкаря, яке змушує його вічно мати з людськими страждяними, горем і смертю, вносить багато безрадістного і сумного в лїкареве жите. До того істнують спеціяльні медичні „Дамоклові мечі“, які що хвилини можуть опуститись на кождого, навіть найдосьвідченїйшого й найславнїйшого лїкаря, бож наша наука не знає ще багато де чого, не може предвидїти найсумнїйших припадковостий: смерть при хльороформованю, смерть від звичайного добре випробованого й відносно нешкідливого средства (наслїдком так званої ідіосінкрациї), смерть під ножем хірурґа від анатомічної аномалії якої не можна предвидїти. Усе отсе трапляєть ся в практицї найзнаменитших лїкарів. Поминаючи вже наріканя публики, галас і крик часописий, сї нещасливі неминучі случаї, роблять страшенне вражінє на лїкаря і нерідко трапляєть ся, що сей нещасний лїкар кінчить самовбійством. Мабуть усї ще памятають пригоду проф. Коломнїна: він уциркнув хорій признану пробою давку кокаїни і вона умерла. Нещасний професор не перенїс сього нещастя і заподїяв собі смерть; такі то жертви безсиля науки лїтерально приголомшують і пригноблюють лїкарів.

(Конець буде).

[1]) Здаєть ся, такі безплатні консультациї істнують по самих столицях.

видніє величавий образ монарха обвитий цьвітами, і спокійними словами зрисовує історию заснованя ґімназиї. З вдячностию зазначує монументальну заслугу в тім ділї незабутного президента буковиньского кн. Гогенльоге, но як також краєвої ради шкільної. Молодіж сьпівае під кермою нар. уч. п. Березовского цїсарский гимн по (нїмецки). Президент краю відповів на те дуже сердечно, заявляючи, що коли що доброго зробив в тім напрямі, то вчинив те по інтенциї монарха, як Єго намісник. Бажатиб лише треба, аби сьвітло правди і добробут огорнули як найширші верстви люду. Опісля знову промовляе дир. Шнойнаровский, дякуючи громаді кіцманьскій за еї готовість і жертволюбність при заснованю ґімназиї і за поміч в еї удержаню. Молодіж відсьпівала „многая лїта“. Тепер промовив з естради проф. Яричевський, звертаючи ся з одушевленими, палкими словами до шкільної молодіжи. Сказав він між иньшим меньше більше так: „Отворило ся нове жерело на Буковинї, котрого ключем бити ме животворна — цїлюща водиця просьвіти, науки, змаганя до найвзнеслїйших ідеалів людскости“... Підніс значіне ґімназиї, в якій знайде приналежну собі пошану побіч рускої також і нїмецка мова, зазначив знову високі заслуги в тій справі князя Гогенльоге, краєв. інспектора д-ра Тумлїржа і підніс з наголосом розумний поступок громади Кіцмань, що приняла ся радо помагати новій ґімназиї. Закінчив словами вдяки і многолїтства для цїсаря. Підчас єго промови неодно, передівсїм жіноче око руске, залило ся сльозою... Молодіж відсьпівала австрийский гимн по руски. Слїдували оглядини льокалю, потому гостї удали ся на бенкет, який з тої нагоди справила громада міста Кіцманя. На сьвято прибуло багато ґратуляційних депеш з буковиньских ґімназий. З руско-нїмецкої ґімназиї черновецкої прибули делеґати панове проф.: А. Климіо. Семака. З ради шкільної краєвої інспектор Тумлїрж, Ом. Попович. Прибули еще: віцемаршалок др. Смаль-Стоцкий і совітник др. Филипович і багато багато заступників властий, як також багато пань і учительства.

Сьвято відбуло ся справдї величаво.

Учасник.

Заснованє „Сїчи“ в Рогізній.

І знов збільшила ся сїчова орґанїзация новими кошами: Дня 2. вересня заложено в чотирох місцях тов. „Сїчи“, так що небавом не стане села на Буковинї, де не булоб „Сїчи“. А се чей найлучшою запорукою, що вже недалекий час, коли то Русини будуть успішно ривалїзувати з иньшими культурними народами.

„Січ“ в Рогізній дае найкрасші виґляди розвою, бо самі селяни без помочи місцевої інтелїґенциї діпняли сього, що в однім дни записало ся 80 членів. А можна було се пізнати по патріотичнім запалї, по одушевленю, що рідко коли трапляеть ся у наших селян.

На отсе торжество зібрало ся звиш 300 селян і доволї інтелїґенциї (головно з Чернівців), а найбільше причинив ся до величавости сього сьвята пан віцемаршалок др. Ст. Смаль-Стоцкий. Вдячний нарід привитав його з ентузиязмом, гідним сього заслуженого приятеля нашого народа.

На зустріч йому виїхала бандерия: сїчовики на гарно прибраних конях, так що можнаб сьміло думати, що се ті давні запорожські козаки, що були острахом Бісурманів. Сїчовики новійшої дати могли хиба тільки подразнити а може й настрашити місцевого пароха о. Козарищука, що на вість про заснованє „Сїчи“ утїк скоренько до Чернівців.

На просторім майданї привитали п. д-ра Стоцкого хлїбом і солию, а відтак сурмачі затрубіли в привіт ґенеральний марш, між тим коли иньші дали кілька сальв з моздїрів.

Др. Стоцкий, вибраний „Сїчовим батьком“ в своїй просторій, популярно приступній промові дуже гарно представив давнїйші часи козаччини і порівняв еї анальоґічно з теперішними, виявив хосенну і величню цїль „Сїчи“ і вказував на темні сторони анальфабетизму, захвалюючи просьвіту і далекосяглі наслїдки. Бесїдник натякнув дальше на наші невідрадні відносини в Галичинї і в Росиї і заохочував теплими словами до спільного ґуртованя, до самосьвідомости, „щоб і в наше віконце засьвітило сонце“ і вкінци остерігав перед злобою наших ворогів, напоминаючи, щоб „Сїчовики“ поступали поважно і обережно.

Нарід з напруженою увагою вислухав отсю промову і свому одушевленю дав вираз невмовкаючими окликами „Славно“ і вистрілами з моздїрів.

Після промови д-ра Стоцкого объяснив акад. Калинович статути тов. „Сїчи“ і обовязки старшини і удїлив кілька практичних вказівок. Бесїдник підніс також гадку заложити центральний кіш „Сїчи“ прим. в Кіцмани, де повинно небавом відбути ся „Сїчове сьвято“. На отсе торжество повинні очевидно прибути усї делеґати поодиноких „Сїчий“, що причинилоб ся до ще лучшої орґанїзациї, до виміни гадок і до успішної працї.

Се булоб дуже хосенно, еслиб наші Сїчовики подібно як тому два тисячі лїт Греки на істмійських ігрищах, зібрали ся бодай раз в рік в цїли спільних нарад. На такім „Сїчовім сьвятї“ можна дати якусь аматорску виставу, народний фестин і т. п.

По отсїй промові др. Стоцкий покликав паню М. Дутку на „Сїчову матку“ а на секретарів акад. Калиновича і Войновича, на що збори згодили ся.

Відтак приступлено до вибору старшини, в склад котрої ввійшли: Кость Гаврилець (кошовий); Кость Майданьский (осаул); Василь Гамалюк (учит.); Дмитро Міньтяньский, Михайло Ганчерюк, Іван Мелинка, Дмитро Мелинка (четарі); Прокоп Медвіґ (пис.); Іля Молдован (справн.); Василь Юрчук (хор); Петро Івановский (сурмач).

По торжественнім врученю сїчових відзнак і прапору слїдували привітні промови від академічних товариств „Січ“ і „Союз“, від „Сїчий“ з Малого Кучурова, з Жучки і Неполоківців.

Відтак промовляли ще селяни: Ґрищук, Мелинка Іля і Тодор Юрчук. Особливо оба послїдні своєю краснорічивостию захвалювали просьвіту і здобули собі у своїх земляків окликами „Славно!“ заслужену похвалу,

Наш нарід уміе відвдячити ся, если бачить що наша інтелїґенция не цураеть ся свого народу. Хто бачив як наші мужики тїшили ся прибутем д-ра Стоцкого, як в своїм одушевленю підносили його, той не буде індеферентом і не скаже в своїм песимізмі: „Для народу не варто працювати, бо він невдячний“. Хто таке говорить, той тим хоче лише оправдати свою байдужність і лїнивство. Більше працї і посьвяти панове, а наш нарід зуміе бути вам вдячним!

На конець відбули ся ще вправи нових сїчовиків і национальними гимнами „Не пора“ і „Ще не вмерла Україна“ закінчило ся сїчове торжество в Рогізній.

Нарід ще раз подякував докторови Стоцкому і прибувшій інтелїґенциї з Чернівців за їх прибут і засьпівав в честь нашого заслуженого посла д-ра Стоцкого „Многая лїта!“

Др. Стоцкий звернув на конець увагу присутних на ту сумну і невідрадну вістку, що наш президент краєвий князь Гогенльоге перенесений з Чернівців на намісника до Триесту. В нім тратить наш нарід неоцїненого приятеля, свого одинокого президента, що нашому народови не відмовив належних йому прав. За його то правительства (на жаль так короткого) ми засновали звиш 25 „Сїчий“, дістали руску ґімназию в Кіцмани і вибрали своїх шістьох заступників послами, тим то ми дуже прикро відчуваем перенесене кн. Гогенльоге.

„Не можемо знати, яким буде його заступник і які настануть часи“, тому бесїдник запропонував, щоби „Сїч“ в Рогізній попрацала його в четвер, коли вже буде відїзджати на нове становиско щоб сповнити волю нашого монарха. Тим віддамо йому заслужену честь!

Участник.

Реґуляция учительской платнї.

Від еґзекутивного учительского комітету, що мав заняти ся зладженем проекту закона пенсийного, який мало внести учительство до сойму, одержуемо отсю заяву:

„Центральний заряд товариства буковиньских учителїв поріщив в порозуміню з повітовими представительствами учительок умильно просити високий сойм, щоби він супроти безприкладної нужди учительских родин довів до вдоволяючої розвязки вже від кількох лїт актуальну справу учительскої платнї. Буковиньске учительство пригадуе при тій нагоді жадане цїлого австрийского учительства, щоби его побори були управильнені анальоґічно до тих, які побирають чотири найнизші кляси урядничих рангів. Се жадане основуе оно тим, що для учительского званя, яке е відносно одвічальнїйше і важче як у державних манїпуляційних урядників, вимагае ся рівного образованя як у них, та що із сеї причини маe народний учитель такіж потреби як державний урядник.

Що до обговорюваня у Вашій цїнній часописї відокремленя жіночих сил учительских при реґуляциї платнї, яка маe наступити, заявляють підписані в імени цїлого учительства Буковини без огляду на пол, що в тій справі прийшло до порозуміня в такім змислї, аби віднести ся до високого сойму, щоби він при проектованім управильненю платнї узглядниv у рівній мірі усї учительскі сили без ріжниці пола, та щоби крім сего обдїлив батьків родин додатками на виховане.

Подаючи отсе, — як яло ся, — до відома поважаної редакциї, просимо після спромоги помагати буковиньскому учительству в їх загально признаних, справедливих домаганях, за що вже заздалегідь сердечно дякуемо.

Чернівцї, в жовтни 1904.

К. Дубенскі, Іванна Ліндес,
Ребека Ерліх, Юрій Брага,
Г. Кіпнер мол., Асиазия Тофанель,
Михайло Кісанович.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 6. жовтня 1904.

На убогих міста Чернівців жертвував кн. Гогенльоге 1000 корон.

Личні вісти. До Чернівців прибув в наукових цїлях наш славний земляк Хведір Вовк, професор парижскої антропольоґічної академії. — Посол Николай Василько повернув до Чернівців. — Управитель жел. руху др. Ґнїдий виїхав у службових справах до Відня.

Господарску виставу замкнено вчера. Задля натовпу иньшого материялу скажемо про неї ширше в слїдуючім числї.

Із „Буковиньского Бояна“. В пятницю о год. 7-ій вечером звичайна проба до концерту. Просимо всїх членів учащати на проби концертові від разу в повнім комплетї і в означений час. Нововступаючі члени мають зголосити ся у голови або другого видїлового, почім предложить ся до принятя видїлови, який остаточно рішае. Вписове для нововступаючих 1 кор., вкладка для всїх 2 кор. річно. — Пригадуемо, що сходини „Бояна“ відбудуть ся дня 8. жовтня с. р. в салї „Народного Дому“. Початок о год. 8-ій вечером. Стрій візитовий. Вступ 1 кор. від особи. Підчас навз відбудуть ся продукциї музичні поодиноких членів товариства. — За видїл: *М. Левицький, І. Ганкевич.*

Перші головні збори споживного товариства „Взаїмна Вигода“, зареестрованої спілки з необмеженою порукою в Юрківцях відбудуть ся в недїлю дня 16. жовтня із таким порядком дневним: 1. Отворене зборів. 2. Пояснене статутів. 3. Вибір старшини. 4. Призначене місця для склепу. 5. Вибір двох субектів. 6. Призначене їм платнї. Ось загощуе в наше село вже 4. товариство, на якого отворене маемо отсим честь запросити руску громаду. — При сїй нагодї складаемо щиру подяку Вп. д-рови Василеви Дутчакови, що заняв ся ревно правним боком заснованя сего товариства, не жалуючи ні труду ні гроша. Честь і слава Вам пане докторе за тое. — За старшину: *Юрій Князький, Георґій Мацкулянк.*

Позір! Сим подаемо до публичної відомости, що в недїлю дня 16. жовтня о 12-ій годинї в полудне відбудуть ся перші загальні збори і отворене „Сїчи“ в Виженцї, під голим небом на „Парканах“ з отсим дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Вибір сїчового батька і матки. 3. Пояснене статута. 4. Вибір старшини і вручене відзнак і прапора. 5. Установленє членьских вкладок. 6. Привітні промови і закінчене. Просимо всї наші сестри „Сїчи“ і всїх прихильників сїчової справи, особливо нашу інтелїґенцию прибути на сї збори як найчисленнїйше, щоб дати доказ нашої єдности і сили. В разї непогоди відбудуть ся збори в домі п. Козми Клима. За старшину: *Ґригорій Танасїйчук*, кошовий, *Семен Клим*, справник.

Проти торговлї дївчатами. Недавно відбував ся в Цїріху міжнародний конґрес, який радив над средствами поборюваня торговлї дївчатами, яка лежить соромним клеймом на сучасній цивілїзациї. В нарадах взяло около 200 людий переважно женщин, які заступали Анґлїю, Арґентину, Бельґію, Данїю, Нїмеччину, Голяндию, Франциию, Росию, Італїю, Ішпанїю, Швециию, Норвеґію, Австрию і Швайцарию. Саме отся міжнародність сеї борби може дати яку таку запоруку успіхів в поборюваню того лиха. Тут нїчо не можуть найострійші закони примінювані до несовісних торговельників, істнуючі лише в однім краю як в сусїднім числї можуть числити на безкарність. Унеможливить а принайменше обмежить в значній мірі ту торговлю лише міжнародна умова, зобовязуюча всї держави карати строго людий, що займають ся тим поганим ремеслом. Що до конечности міжнародної акциї нема двох гадок. Ріжнять ся однак погляди на еї подробиці та розміри. На попереднім парискім конґресї против торговлї дївчатами побідили опортунїсти, котрі уважаючи проституцию конечним лихом, перепери резолюцию, що домагае ся лише кари за уводженє малолїтних та уміщуваня повнолїтних дївчат силоміць в публичних домах. Против тої резолюциї заявив ся тепер рішучо у вступнім слові предсїдатель ціріхского конґресу проф. Гільті з Берна, доказуючи, що така резолюция рівнае ся подекуди санкционованю торговлї дївчатами. Бесїдник домагав ся енерґічної боротьби против всяких відмін тих поганих трансакций, а рівночасно замкненя публичних домів як головного жерела того лиха. Професора Гільтія поперли инші участники конґресу, доказуючи також, що головної причини торговлї дївчатами треба глядати в публичних домах. Иншої думки був Гоннора, урядник служби безпечности в Парижи. Добачуе він головну спонуку до торговлї дївчатами не в публичних домах, але в нужденних мешкальних норах, против котрих маe передовсїм звернути ся боротьба. Усуненє публичних домів в теорії оправдане, в практиці не дасть ся ще нині перевести. Треба обмежати ся до средств, котрі унеможливлялиб приміщуваня малолїтних дївчат в тих домах. Погляд Гоннората побідив, хотяй незначною більшостию на ціріхскім конґресї, котрий приняв отсю резолюцию: „Конґрес против торговлї дївчатами висказуе бажанє, щоби доки публичні доми не будуть зовсїм знесені, не допускати до них малолїтних дївчат“.

Школа для материй. Число наукових заведень для старших в Парижи побільшаe ся сеї осени великою школою для материй, заснованою на взір такої школи в Бордо. Ціль школи — дати матерям змогу познакомити ся з обовязками материй і жінок, опертими на наукових основах, дати слухачкам практичні відомости що до вихованя дїтий і ин. Попри те школа буде учити домової господарки, вареня і т. д. На учителїв тої школи покликано найлїпших французских лїкарів і учених. При школї засновано практичний виховуючий дім, взірцеве родинне господарство, дївочу кухню, інститут для дїточих забав. Взагалї нова школа буде зладжена взірцево і е по своїй широкій програмі першим заведенем того рода в сьвітї.

Просимо відновити передплату і вирівнати залеглости, бо довжникам часописи більше не вишлемо.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. *Найбільший вибір ріжнородної обуви для* панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, *Corcalf*, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамских боа, як також всїлякого рода зарукавків. Послїдна новість. Шапки для хлопців, перскі кучми і иньші суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єґеровске і Д-ра Лямана біле, рукавички, огрівачі пульсів і колїн, огрівачі стїн, паньчохи правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепці і. т. и. для пань, панів, дївчат і дїтий.

Конфекция блюзок Ґольфа і камізельок для пань, панів, дїтий, дївчат, до того жакети і чепці.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Іїхлера і Синів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Ґабіґа, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлійскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкциї і амунїция. Кальощі і черевики до снїгу найлїпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляю Високоп. П. Т. Публику, що я в дорозї купна набув загально знану

ПИВАРНЮ ХІРЕРА

котра находить ся в румуньскім народнім домі.

Опертий на своїй довголїтній вправі реставраторскій, осьвідчаю що піднимаю ся в кождім зглядї Вп. Гостий вдоволити так **доброю кухнею** як також знаменитим **„пильзненьским“**, а поручаючи ся ласкавим зглядам, прошу о численні відвідини і пишу ся

з глубоким поважанем

43 (1—2 п. н.) **Моріц Канюк,** реставратор.

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і записяженого судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

37 (6—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пендзлїв, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товців, артикулів технічних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до праня і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки електричні,** домові лїхтарнї, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цінники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (13—24)

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надїю що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довірє, запевняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Публику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (16—25)

Десеровий Виноград курацийний, солодкий (Chasselas) **5 Кільо 2 кор. 50 сот.,** висилає Др. Горват в Шентендре (Угорщина).

40 (4—5

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Каролїни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (9—10)

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всїлякі роботи друкарскі

скоро і дешево.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернївці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Учебник рільництва

для шкіл рільничих і споріднених закладів а також

до ужитку для практичних рільників

уложив

Евгеній Жуковский

директор школи рільничої на Буковинї і практичний рільник.

До набутя в друкарнї тов. „Рускої Ради“ Чернївці, ул. Петровича ч. 2.

Цїна 4 корон.

При замовленях почтою, належить посилати 30 с. на порто. (—)

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складї

„контракт купна і продажи“

в рускім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 115. Чернівці, неділя дня 26. вересня (9. жовтня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і неділї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА".

Редакция, адмінїстр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ" разом з „Рускою Радою":

на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Зміна системи чи особи?

Безперечно найактуальнїйшою справою буковиньскої политики се питане, чи зміна шефа краєвого правительства має за собою повести лише зміну особи, чи може зміну дотеперішної хосенної для цїлого краю системи, до чого стремлять і зітхають всякі темні одиниці, які не можуть випасти із ролї грабарів а по крайній мірі гамівників поступу.

Вельми інтересним причинком до порішеня сего питаня може послужити вислід інтервю із новим президентом краю др. Октавіяном Регнером Бляйлебеном, яке походить ще із часу перед офіциальним оголошенем его іменованя, а яке подає Czernowitzer Tagblatt із 7. X. Розмовник тодїшного гофрата Бляйлебена замічує, що він виказував незвичайне обзнакомленє із партийними відносинами і загалом із буковиньскими обставинами. Були ему відомі навіть пропорціонально-дрібнїйші події із істориї нашого краю а також обставини, серед яких наступали зміни поодиноких президентів. Про кн. Гогенльоге і его систему висловлював ся із найбільшими похвалами і з натиском повторював у розмові, що се був перший президент Буковини, на якого глядїли всї міродатні партиї із рівною любовію а то прямо і з оцїнкою, яка межує із почитанем.

„Підчас мого побуту в Чернівцях — говорив гофрат дословно — робило се на мене зовсїм оригінальне вражінє, коли я бачив, що в інтімнім контакті находить ся краєвий шеф із заступниками населеня, які помимо ріжнородности інтересів зібрали ся тут — у згоді. Також Є. Е. президент мінїстрів не міг встереч ся від сього вражіня і зробив теж спостереженє із найбільшим вдоволенєм".

В сїм місци тої приватної розмови висловив ся гофрат Бляйлєбен свому розмовникови також про свої пляни. Він говорив дословно так: Наколиб мене справдї іменовано краєвим президентом Буковини, то **першим моїм стремлїнєм буде переконати край про те, що зміна осіб не є рівночасно зміною системи".**

Повіренник „Cz. Tgb.", оповіщуючий отсю свою розмову, має бути, як запевнює редакция, добре поінформований про погляди, які панують в міродатних кругах. Отже на основі зроблених помічень запевнює він, що теперішний новий президент „є пропятий тим перекопанєм, що теперішна система не лиш не потребує зміни, але що навпаки мусить творити основу для дальшого успішного розвитку краю. Культурний і економічний розвиток краю можна би спинити лише штучним способом через допущенє до безграничного розросту партийних спорів і міжусобиць. Він саме думає, що порив краю і его під'єм із давнїйших мутних відносин се тільки природний хід еволюциї, яку треба запомагати. Застоя і цофанє краю являють ся явищами противними природї і ходить передовсїм о те, щоби шкідливі та зупиняючі явища усунути.

Повіренник „Cz. Tgb." старав ся також розвідати, якої партиї буде держати ся правительство в будуччинї. На се заявив тодїшний гофрат др. Регнер-Бляйлєбен, „що найлїпшою политикою се добра адмінїстрация..." А що тій адмінїстрациї новий президент посьвятить ся із усею силою, сьвідчить его дотеперішна дїяльність, яка була причиною так швидкого аванзу сего молодого ще мужа. Его найбільшою пристрастию — як запевнює ся в оголошенім інтервю — є виповнити в повнї і цїлковито свій чин і зробити більше, чим сего по нїм надїють ся".

Воно й добре, що новий президент держить ся висше висловленої девізи що до политики, бо досьвід виказав, що кождий раз, коли краєвий президент зачав сам робити т. зв. „политику" то те відбивало ся дуже шкідливо на доли краю, який падав жертвою міжусобиць між переслїдуваними а протеґованими. А знова ера Гогенльогого виказала, що як раз відмінне поступованє приносить для краю гаразд. Краєвий президент се найвисший сторож закона в краю, який повинен тільки управляти та глядїти, щоб закон був бережений рівно супроти кождої одиниці. Супроти закона не може бути людий із привілеями і з privilegium malum. Так само й кожда партия має повне право розвивати ся в межах закона і стреміти до того, щоб новітні принципи конституцийного житя були введені в житє населеня без огляду на народність і віроісповіданя вповні від а до z. Се приносить до краю мир і щастє, бо дає спромогу спасенної емуляциї на шляху культурного і економічного поступу, веденої власними силами.

Ріжномовна й ріжновірна Буковина се Австрия в мінятурі і з сеї країни йде послїдними роками новий подих на цїлу монархію немов справдїшне lux ex oriente, яке не двозначно каже, що мир в державі настане із хвилею, коли анахронїстичні привілеї підуть до архівів, а регулятором взаімним між населенем держави стане толеранция і справедливість без нїяких застережень.

Польскі бажаня на Буковинї.

Посол Николай Василько помістив в однім із послїдних чисел „N. Fr. Pr." отсю статю:

Вшехпольска галицка преса вельми невдоволена теперішною политичною ситуациею на Буковинї. Нарочно переочуючи те, що єї сотворила воля нашого населеня проявлена підчас послїдних виборів, винуватить вона за те правительство, хоч воно, а зглядно шеф краю кн. Гогенльоге нїчим иньшим до сего не причинив ся, як тим що заховав свободу виборів звичайну всюди крім Галичини.

Лїкар Жбанков. 25)

ПРО ЛЇКАРІВ.

(З приводу „Записок лїкаря" В. Вересаєва).

Переклала Маруся Полтавка.

(Конець).

Ще страшнїйші бувають випадки, коли лїкареви доведеть ся тратити хорих через своє особисте безсиле й невмінє зробити ту чи иньшу операцию, яка лїтерально ратує житє хорому. Такі страшенні хвилини приходить ся переживати передовсїм сїльським лїкарям, яких найблизший товариш мешкає за 30—60 верст або й дальше. Я знаю одного лїкаря, бажавшого присьвятити цїле житє селу; він захорів нервовою хоробою і наслїдком того була обава крови й неможливість робити операциї. Хоч хірурґічні хорі й рідко траплялись у тій місцевости, однак він втратив кількох хорих; сї випадки так пригноблювали його і затроювали йому цїле житє... в кождого привезеного тяжко хорого ввижала ся йому бризкаюча кров... і він промучившись не довго з своєю обавою крови, втїк з села, а прецїнь селяни його дуже любили й благали лишитись. Репрезентантам иньших професий не доводить ся переживати таких тяжких хвилин, не доводить ся почувати безсили нудьгу, вбиваючу кожду радість з житя, як се відбилось в слїдуючих влучних стрічках В. Вересаєва, який описує почутя лїкаря після того як на нього опустив ся „Дамоклїв меч": „Я їхав назад. Над росяними полями лежав тихий, радісний ранок, у небі бренїли трелї жайворонків в нїжно зеленім холодку гаю білїли стовґурі берез, — такі чисті й спокійні... Невже мінї вже нїде й нїколи не судило ся відчувати сього радісного нїчим незбентеженого спокою?"

Цїла тягота фаху лїкаря, відбиваєть ся, розуміеть ся, тяжко на здоровлю й віщї лїкарів. Про часті самовбійства росийських а надто земських лїкарів говорить В. Вересаєв; доповнимо се статистичними даними про анґлїйських лїкарів: після Ogle („Врач" 1886 р. Ч. 5) в Анґлїї з 1000 духовних умирає 15, 9, учених взагалї 19, 9, правників 20, 2 і лїкарів 25, 5 річно, отже більше нїж півтора рази більше нїж духовних. Ясно, що лїкарям живеть ся взагалї не легко.

Нї, лїкарі не гірші иньших.

Але мають рацию й ті, що невдоволені з сучасних лїкарів і кому багато дано, від того й багато вимагаєть ся. Лїкарям дано більше нїж иньшим; вже самий той факт, що для самих лїкарів істнують обовязкові статї закону, які вимагають від них невгайної помочи, доводять, як високо цїнить ся значінє лїкарів (стор. 97 Мір Бож. ч. 9 за 1902 р. Се реченє у книзї для мене не зрозуміле, тут переплутано слова або що). Далї нїчия дїяльність не є свобіднїйшою нїж лїкарська; вони самі працюють майже без контролї; вони тримають у своїх руках найдорожше для людий: здоровлє й житє; участь їх є неминучою в багатьох боках суспільного й усїх боках приватного житя від А до З. Нарештї, лїкарі не можуть не числити ся із тим, що їхнїй фах, не так як де-які иньші, нїколи не може зникнути, як би й не відмінили ся умови нашого житя; навпаки участь лїкарів в упорядкуваню правильного житя робитиметь ся чим раз бажанїйшою й конечнїйшою, при чому перше місце займе санїтарна дїяльність. Усе отсе витворює великий вплив лїкарської справи і вплив лїкарів на окремих людий і майже на всї боки суспільного й приватного житя. Але для того, щоб маги сей вплив і користуватись ним повинні лїкарі стояти на висотї свого покликаня, сьвято викопувати гуманні задачі своєї науки і не ужити свого впливу для цїлий особистих і пожадливих, бути „лицарями без страху й догани".

Се можливе лише тоді, коли в основі відносин лїкарів до публики не лежатиме зиск, коли лїкарям не треба буде бажати хорих і торгувати собою, задля сього усї лїкарі повинні бути громадськими, земськими, сїльськими, міськими, ґрунтовими, які не повинні мати нїяких рахунків з поодинокими лїкарями. Тілько громадський лїкар може дїйсно охороняти здоровлє свого округа, бо-ж його інтереси цїлком годитимуть ся з інтересами людскости а не будуть противні їм. От ся тілько путь дає той вихід, про який мрів В. Вересаєв, тілько в громадського лїкаря може повстати сьвідомість, що ми, лїкарі, тілько невелика частина одної величезної нероземнимої цїлости, що виключно лише в доли і успіху сього цїлого можемо покладати й свою личну долю і успіх.

Під прапором вільнодумної програми в політичних і економічних справах получили ся всї буковиньскі партиї, які мають свої основи у народї, без огляду на національність і конфесию; виспїд виборів показує, що наші виборцї сю акцию санкціонували: Вільнодумний Союз розпоряджує всїми мандатами із міст, торговельної палати і громад сїльских а позаяк три посли, що не належать до Вільнодумного Союза (партия середна, румуньско народна партия і социял-демократ) стоять близше до нашої програми як до реакцийної польско-румуньскої більшости — то він має в соймі більшість. Отсей результат зарівно так бажаний через кождого президента міністрів для австрийского парляменту як і недосяжний хочби ізза парляментарної виборчої ординациї називають в Галичинї нещастем для Буковини та небезпекою для тамошних польских інтересів.

Після нормальних понять (які на всяк случай зовсїм понятно не годять ся із поглядами галицкої преси збаламученою тамошною виборчою практикою) більшість краєвого сойму вибрана вільними виборами репрезентує волю краєвого населеня. Се має приноровлене у нас тим більше, що наша меньшість соймова складає ся лише із послів із великої посїлости, яка прецї нї в одній австрийскій провінциї, якби на неї й не задивлятись, не має так мало оправданя для єствованя своїх привілеїв — а до того ще й розпадає ся на дві партиї, із яких одна а іменно партия середини, якою проводить теперішний краєвий маршалок, зовсїм не одобрює поведеня послів тої курії, вибраних скупенькою більшостию. Хто непереджений, сей певно не добачить нещастя для краю в отсих політичних відносинах сотворених волею населеня!

Колиж ходить о небезпеку для польских інтересів, то оправдане сеї скарги требаби вперед доказати тим, що культурні потреби сего народу є незаспокоєні.

Загалом живе на Буковинї 723.504 душ, а між ними є 26.857 Поляків. Більша частина послїдних складає ся із зайшлих із Галичини слуг (наймити, візники, покоївки, парібки і дївки), які волїють іти в найми до буковиньских службодавців, у яких платня красша і обходжене гуманнїйше чим остати ся у своїх земляків, де платня низька а поведене нераз прямо безпримірне! Крім того живуть ще по місточках та торгових громадах плохі польскі ремісники. В столици краю зустрічаємо ся із кількома визначними польскими родинами міщаньскими і урядничими. Верству польских дїдичів творять за виїмком нечисленних старошляхотских родів, які завандрували аж у двох десятилїтях, певне число вірменьских родин, що за приміром своїх галицких братів приняли польску народність. (При сїй нагодї треба замітити, що старошляхотскі польскі роди займають ся політикою далеко меньше аґресивно як їх иньші „польскі“ станові товариші на Буковинї). По селах Поляки майже не мешкають — польских сїл, або навіть таких, у яких би Поляки жили в поважній меньшости, нема зовсїм.

А помимо сеге ужито нагоди побуту президента міністрів в Чернівцях відповідно до жаданя вшехпольскої преси, щоби боронити прав буковиньских Поляків на те, щоби ему предложити в меморандум врученім польским політичним товариством отсї дезідерати буковиньских Поляків: Щоби ввести польску мову до шкіл народних і середних; щоб удїлювати науку релїгії в польскій мові; щоби установлено польский інспекторат краєвий та основано на черновецкім університеті лекторат польскої мови.

Вручаючі мемориял були певно переконані, що президент міністрів, осяїплений „благодатию“ польскої культури в Галичинї, котру що йно опустив, сейчас відімкне їм браму до Буковини! Але др. Кербер вдоволив ся тим, що мемориял, дивним способом его попираючи, передав міністрови просьвіти. Єслиж п. Гартель застановить ся над тим меморияльом, то чей мусить сконстатувати, що нї в одній провінциї не поводять ся в шкільництві супроти так дрібненької меньшости із такою зглядностию як у нас.

Закон жадає, щоби там всюди, де в трьох роках пересїчне число дотичної народности виносить 40 дїтий, завести в народних школах науку в материній мові. І хотяй тільки в десяти школах число польских дїтий ледви відповідає законним вимогам, то всеж таки удїляє ся науку в польскій мові в 24-ох народних школах.

Польска мова на щасте не є у нас зовсїм краєвою, а помимо того учать по польски всюди по середних школах і в учительскій семинариї в Чернівцях. Анї Румуни (в числї 229.010), анї Русини (в числї 297.798) не мають свого краєвого інспектора. Тільки попридїлювано нїмецкому краєвому інспекторови двох професорів для румуньских і руских народних шкіл, яких круг дїланя в дійсности є зовсїм не ширший як професора, якому повірено інспекцию над наукою польскої мови і релїгії (для всего трьох тисячів польских дїтий шкільних).

Русини мають всего лише двох повітових інспекторів рускої народности, а рівнож і Поляки мають двох польских. Русини і Румуни не мають ще доси на черновецкім університетї своїх лекторатів якеж право мають Поляки жадати его для 43-ох слухачів? Правда що в середних школах удїляє ся науку релїгії в нїмецкій мові, але також і на се треба памятати, що в польских ґімназиях в Галичинї Нїмцям удїлює ся науку релїгії по польски. Із сего, що наведено — а п. Гартель із материялу, яким розпоряджує, зможе пересьвідчити ся, що те відповідає фактичному станови — виникає і его відповідь на польский мемориял, якої не важко додуматись; єї могли впрочім вже наперед предвидїти вручуючі мемориял і — їх інспіратори.

Для чогож они свое жадане таки з'ясували? Длятого, щоби кинути кістку незгоди в буковиньский сойм, який они так ненавидять, тому, що в нїм засїдає більшість вільнодумних, свобідних від національного шовінїзму і позакулїсових інтриґ та щоби в політичнім замішаню зміну краєвої президиї використати на переміну системи. Буковина однак має ще в тямцї часи польского фінансового директора радн. дв. Тцїнецкого, як також часів польского державного прокуратора Мегофера! Спомини на ті сумні епізоди, які вже на щасте належать до безповоротної минувшини, з'єдинилиб лише буковиньске населене в борогьбі против польских претенсий ще сильнїйше, як се й стало ся підчас недавних виборів до сойму через з'єднуючу звязь вільнодумної програми.

Політичний перегляд.

Змінн в командї австрийскої маринарки.

„Fremdenblatt“ доносить, що цїсар вдоволив кілька разів повторюване бажане коменданта маринарки бар. Шпавна, щоб перенести его в стан супочинку, а при тій нагодї висловив ему у відручнім письмі подяку і признане за дотеперішне сповнюване високої служби. Рівночасно іменував его наслїдником — дотеперішнього заступника віцеадмірала, ґрафа Мавркордато, надїлюючи его рівночасно гідностию тайного совітника.

Вбійник Плевого.

„Berliner Ztg.“ деносить із Петербурга, що слїдство проти Сазонова, вбійника Плевого не виказало нїчо такого, щоб вказувало на те, неначеб він мав яких небудь спільників. Думають що Сазонов робив на власну руку. Сазонов був перед півтора роком головним інїціятором студентских розрухів в Москві із за те заслано его в глибоку Росию, але ему повело ся відти утїчи.

Під рїжними назвами і в рїжнім перебираню, фарбуючи собі волосе шукав Сазонов занятя і найшов его при желїзници як палїй, гамівник а в кінци як кондуктор. Раз повнив навіть службу зворотничого. Видно приготовив ся до атентату на царя або на котрогось міністра. Із огляду на се, заострено тепер приписи, які відносять ся до приниманя до желїзничої служби.

Із краєвих соймів.

Буковиньскій сойм збере ся на перше засїдане в понедїлок д. 10. жовтня відповідно до цїсарского патенту із 11. вересня 1904. Засїдане розпічне ся о год. 11 рано і буде тривати коротенько, бо его програма обмежить ся до взаїмних представлень, зложеня обітів і уложеня дневного порядку для слїдуючого засїданя. Перед засїданем відбудуть ся богослуженя в церкві гр. прав., гр. кат. і рим. кат. костелї.

На другім засїданю галицкого сойму д. 1. X. поставив руский клюб слїдуючі внесеня: 1) Пос. д-ра Олесницкого з предложенем проєкту законів зміняючих постанови краєвого статута і містячих в собі нову виборчу ординацию до сойму.

2) Пос. др. Олесницкого о заснованє рускої ґімназиї в Станиславові.

3) Пос. др. Олесницкого зміну §. 47. закона водного.

4) Пос. др. Олесницкого о средства для запобіженя наслїдкам посухи.

На третім засїданю (4. X.) др. Олесницкий мотивував свое внесенє в справі заснованя рускої ґімназиї в Станиславові. По его сьвітлій промові, в якій вказав на починені в промовах намісника і маршалка запевненя що до підпиранє культурних потреб Русинів — внесок відослано до комісиї шкільної.

Внесок д-ра Олесницкого в справі зміни краєвого статута в дусї розширенє виборчої ординациї упав. Крім сего виголосили рускі посли кілька промов при веріфікациї мандатів польских послів. Розуміє ся, що всї промови остали без наслїдку: „крайови“, сойм дав усюди апробату на подвиги виборчих гієн.

Підчас того, як в моравскім соймі вели ся наради над зміною ординациї виборчої, прийшло перед соймовою палатою до демонстраций. Около години 12-ої зібрало ся перед соймом звиш 1000 людий. Були то переважно робітники, котрі підносили оклики з жаданем загального, безпосереднього, тайного голосованя і сьпівали робітничі пісні. Хотїли перервати полїцийний кордон, але то їм не удало ся. Полїция добула оружия, але не зробила з него ужитку. В наслїдок візваня проводирів до спокою робітники занехали дальших проб перерванє кордону полїцийного, але зібрали ся коло техніки і відбули там збори, на котрих двох робітників виголосило бесїди а піднїсши, що цїль демонстрациї осягнена, візвали зібраних, аби спокійно розійшли ся. Візваня услухано і о годинї 1-ій площа перед соймом була вже цїлком пуста. По засїданю сойму, коли заступник бурмістра берненьского, соймовий посол Рорен вертав до дому, социялїсти задержали его повіз і обсипали его лайкою, що голосував против загального права голосованя. Мусїла вмішати ся полїция, аби зробити Роренови дорогу до дому.

Передвчера в полудне відкрито сойм ческий. Зараз по привітних промовах маршалка і намістника розпочали Нїмцї обструкцию і ставили внесене на поіменні голосованя. При кінци засїданя відчитано заяву послів старо і молодоческих, в котрій роблять правительство відвічальним за сумні відносини в краю та домагають ся язикового рівноуправненя. Вкінци заявляють, що Чехи будуть вести против правительства борбу доти, доки не будуть увзгляднені всї потреби і жаданя краю.

На богослуженє, яке відправлено передвчера з нагоди відкритя дальматиньского сойму, не прибув крім краєвого маршалка нї один посол. По відкритю *засїданя помимо протесту* маршалка забрав голос пос. Цінґрія і відчитав коротку заяву в хорватскім і італїяньскім язицї, що посли пересьвідчені, що намісник обидив край, і тому не возьмуть участи в нарадах. Коли Цінґрія скінчив читати, намістник вийшов з салї; полишив ся в нїй тілько правительственний комісар Нарделї, котрий вручив маршалкови цїсарске письмо, поручуюче замкненє соймової сесиї.

Пращане Є. С. кн. Гогенльоге.

Отсе пращала Буковина чоловіка, що як обективний і справедливий чоловік, свобідний від усякої національної нетерпимости, з'умів заволодїти серцями усїх і здобути собі заслужену пошану.

Хоч вже послїдні дни наглядно доказали, що Буковина за добро добром платить, то остаточне пращане на двірци желїзничім стає подією, доси в анналах Буковини небувалою.

На улицях від намісництва до двірця желїзничого всюди маси людий, уставлених в шпалїри, у вікнах поодиноких домів визирають приязні і в ту мить засумовані лиця і, поздоровляючи хусточками, пращають улюблену княжу пару. На самім двірци згромадили ся тисячі народу, усї представителї урядів і найвисші достойники. Не бракло майже нїкого.

М. и. прибули: митрополит Репта, ґенерал Ванка, велике число офіцирів, радники двору, бурмістр і его заступник, маршалок краєвий Василько і его заступник др. Стоцкий, члени „Вільнодумного Союза“, професори університету, заступники усїх корпораций і товариств і мн. и.

О 2. год. прибула княжа пара з дїтьтми **на дворець**, звідки бурмістр Кохановский і др. Райс випровадили їх до почекальнї. Ту пращали княжу пару женщини і достойники. Женї намісника передали урядники політичні і відпоручники товариств китиці цьвітів. З сльозами в очах приняла княгиня цьвіти і глибоко зворушена подякувала за дізнані почести. Княжа пара звернула ся до присутних і подала їм руку. Для кождого знайшла слова подяки і зворушеня. Кн. Гогенльоге не був зі зворушеня в силї промовляти довго. Гарна Буковина і єї ввічливі мешканцї остануть довго в памяти князя.

Він не може за усю дізнану пошану і почести відвдячитись, тому відїзджає як довжник Буковини. З окрема попращав ся князь з відпоручниками преси.

О ½3 год. наступила прикра хвиля від'їзду. Ще раз привітні поздоровленя, ще раз незчислимі докази пошани і княжа пара усїла до потягу, що їх відвіз від нас за скоро.

З сльозами в очах, крикнув князь задавленим голосом: „Пращайте, до милого побаченя, тисячі поздоровлень засилаю прикрасній Буковинї!“ Оклики „Hoch“ і „Славно“ майже невмовкали.

Дальша їзда княжої пари аж до границь Буковини була правдивим триюмфальним походом. Усї наші посли і много людий супроводило князя аж до Неполоківців.

На стациї **Старої Жучки** згромадили ся заступники учителїв, товар. „Сїч“ з прапором із орхестрою, делеґати громад і мн. и. Віцемаршалок др. Стоцкий пращав кн. на граници свого округа виборчого, а князь на се тільки відповів: „Повтаряю ще раз, що я Вам вже не раз сказав. Не знаю, за що я тілько почестий дізнав!“ Невмокаючі оклики „Славно“ і ґенеральний пращальний марш „Сїчового сурмача“ були найкрасшим виразом симпатиї для кн. Гогенльоге.

В **Мамаївцях** вправдї нїхто не промавляв, всеж таки кн. Гогенльоге вийшов з ваґону, де його привитала грімкими окликами шкільна молодїж. Коли князь поглянув на ту бідну босу дїтвору, сказав посол др. Лупу: „Отсе результати столїтної культури!“, на що князь відповів отсими знаменними словами: „Черевики можна купити, але ті серця, які они мають, годї оцїнити!“

В **Лужанах** промовив серед численно зібраного народу, Сїчовиків, як також представителїв громади і учительства, пос. Ник. Василько і попращав як слїд від'їзджаючого президента, котрий і тим разом з одушевленем подякуючи і попращав ся з Буковиною.

Особливо зворушаючим було пращане в **Неполоківцях**. Серед брами, прикрашеної рускими і краєвими прапорами, висїла в серединї таблиця з написию: „Най жие княжа пара“. Князя привитав посол Пігуляк подаючи ему

на чудовій тарілці Шкреблякового виробу хліб і сіль і виголосив отсю промову:

„Ваша Сьвітлости!

Вельми поважана княжа паро!

За прадідним звичаєм витає руский нарід визначні личности хлібом солею, на знак свого високого поважаня; Вас же вельми поважана княжа паро пращають Буковиньскі Русини на граници свого краю хлібом і солею на знак — любови.

Ваша Сьвітлости!

Вельми поважаний пане намістнику!

З вашим прибутем до Буковини наступив за півтора року нечуваний переворот в краю: люди, що доси жили в безпастанній борбі між собою: Русини, Волохи, Німці, Жиди, всі ті сидять сегодня мирно разом близько себе при одним столі і спільно роздумують не над нічим иньшим, як над культурним і матеріяльним піддвигненем добробиту всіх мешканців сего краю.

Деж лежить причина сему, де чарівне средство на се? У вашім єстві шляхотний князю, бо ви меньше панували — ви край любили!

Як нагідне весняне сонечко зазначує своє пановане лише сьвітлом і теплотою, що едино будить жите і заохочує до втішної праці, так вилинула ваша шляхотна любов до люду на паш много перетерпівший нарід, немов би знесене якогось проклону.

Ваша Сьвітлости!

Шляхотна і улюблена княжа паро!

Як би воно не було так явно, та не діяло ся так наглядно, то можнаб гадати, що се були лиш мрії — казки: щоб між людьми похожали князі, котрі до себе пригортають найбіднійших і ублагороднюють все довкола себе: так підняли й пригорнули й ви благородна пaро княжо упосліджену сирітку нашого краю, буковиньске населенє, а між ним і руский нарід, який зазнав за вас справидливости, якої наслідком став супокій, мир і спільна охота праця в краю, при чім і управляюча машина краєва так без шуму і так точно функціонує у нас, як ніколи доси.

Благородна і вельми поважана княжно!

Що такий безпримірний переворот в нашім краю в так короткім часі міг сповнити ся, се треба завдячити у великій мірі також і тому, що Ви вельми благородна княжно стояли побіч свого вельми благородного мужа одною душею одною думкою, ви обоє володіли в краю серцем і любовію, що підношу в отсій поважній хвили з найщирійшою подякою і з особливим натиском.

Ваша Сьвітлости! благородна і улюблена княжа пaро!

Прошу не взяти менї сего за зле, що я, чоловік народу, пірваний отсею хвилиною переступаю в моїх словах межі звичайної конвенціональности і вволяю мому серцю так свобідно говорити, та хто відносив ся до народу так явно із серцем і любовію як ви, до того неможливо инакше звертати ся як серцем і любовію.

Тож позвольте в сій хвили мому серцю повному глубокого жалю сказати, що се нас глубоко діймає, коли ми бачимо як ви так ненадійно із нами розстаєте ся, так що прийшло ся нам згадати так незмінну правду звісної пісні, у якій говорить ся про лиху долю в сьвітї:

Dass bei den Rosen gleich die Dornen [stehen
Und was das Herz auch sinnt und dichtet
Zum Schlusse kommt das voneinander [gehen.

Тому не остає ся й менї тепер нічого иньшого як на пращане ужити слів тоїж самої пісні:

Behüt sie Gott, es wär zu schön gewesen,
Behüt sie Gott, es hätt nicht sollen sein!
Doch wend' es sich zum Guten oder Bösen,
Du edles Paar, in Treuen denken wir dein!

А коли вже на отсій граници нашого краю кличу вам від руского народу наше щире „пращай“, то прошу ще в останне задержати нас Русинів за границями країв, які нас будуть розлучати, в такій теплій памяти, із якою ми збережемо у наших серцях спомин про Ваші ясні личности“.

В імени Румунів промовив посол др. Ончул, а в імени цілого краю маршалок краєвий Юрій Василько. Відтак ще слідували промови иньших представителів, (між иньшими промавляв заст. ак. тов. „Союз“ п. Клим). Особливе враженє зробила таки промова посла Пігулака, так що зворушена княгиня аж заплакала і обтерла хусточкою рясні сльози...

Так пращала Буковина свого президента і уміла йому належно відвдячитись.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. жовтня 1904.

Новий президент краєвий др. Бляйлебен прибув вже до Чернівців вчера *раніщим потягом.* Пополудни представляли ся новому шефови урядники політичні, а іменем їх промовив радник двору Фекете. Зложивши ґратуляції, висловив надію, що новий президент зуміє дати собі раду з трудною політичною управою Буковини і звернув його увагу на перетяжене і брак політичних урядників. В кінци попросив о справедливість і лагідність в поступованю. Др. Бляйлебен відновів, що він сьвідомий своєї трудної задачі і що буде подібно, як се заявив президент міністрів, поступати безсторонно, справедливо і лагідно. На конець напоминав урядників, щоби в тім змислї працювали, а тодї здобудуть собі не лише вдоволенє нашого начального шефа але також і любов та довіре у населеня. Опісля представляли ся урядники скарбові, дирекциї дібр і санітарні. Новий президент зложив вже візити черновецким достойникам, а між ними віцем. др. Смаль Стоцкому.

Послїдний вечір на Буковинї пробула княжа пара Гогенльоих на пирі уладженім краєвим маршалком бар. Юр. Васильком, в якім взяли удїл всї посли соймові і парляментарні та митрополит Репта, сов. двору Фекете, заст. бурм. др. Райс, сов. буд. Ґреґор, сов. Захар, надком. Кешман, мін. секр. Стефан бар. Василько і Ів. Табора. Перед від'їздом зложив кн. Гогенльоге пращальну візиту в домі пос. проф. др. Ст. Смаль-Стоцкого і пос. Ник. Василька.

Із „Буковиньского Бояна“. Звичайні проби „Бояна“ до великого концерту, який має відбути ся в недовгім часї, вже розпочали ся. Тому просимо всїх членів приходити точно на проби що понеділка і пятниці о год. 7-ій веч. Тогди можна також зголошувати ся в члени товариства. — За видїл: *М. Левицький*, голова.

Надзвичайні загальні збори каси ножичкової і щадничої в Кадобівцях відбудуть ся дня 17. жовтня с. р. в 2-ій годинї пополудни з отсим дневним порядком: 1. Вибір касиера. 2. Вільні внесеня. — Від старшини і надзорчої ради: *Іван Мельниченко*, голова, *Ілярий Іванович*, предс. надз. ради.

§ 19! Д-ръ Романъ Алексѣевичъ з Коломиї надіслав нам на основі § 19. просторе „Опровержене“ справозданя із розправи о. Богатирця, поміщеної в 107. ч., із якого подаємо тут уступи, які відносять ся до особи простуючого — розуміє ся із задержанем усїх цїх оригіналу: „Невірно, що „д-р Богатирец заявив через свого заступника, що сей негідний висказ вирвав ся ему всего“; такого заявленя ні о. д-р Богатирец ні я не давав. Не правда дальше, що я предложив перед росправою, або коли нибудь серед росправи згоду, або заявив, що зложу „заяву чести“. Невірно в кінци, що менї удалося намовити обжалованих до згоди и що о. д-р Богатирец зложив заяву, що „він не думав обидити „Сїчи“ и не мав до сего причини“. Вірним бо есть, що я много разів заявляв, що мій кліент не має ніякої причини и потреби приставати на згоду і що він ніякої „заяви чести“ обжалованим не даст. І тілько, коли судія приняв предложене п. Стрийского на відрочене росправи для переслуханя сьвідка аж із Новоселиці і се виходило на значне проволочене дїла, що не було в моїм інтересі, я згодився на поновну — майже просьбу п. Стрийского подиктовати до протоколу не „заяву чести“ но „констатоване факта“ (genaue Feststellung der Tatsache).“ До сего „Опровержения“ ще прийде ся нам мабуть вернути.

Невзгодини в родинї Толстоя. З поглядами російского фільозофа ґрафа Льва Толстого, який виступив проти війни російско-японьскої, не годять ся його власні дїти. І так його один син пішов як охотник на далекий Схід, дочка брала участь в торжестві, як висилали нові армії до Манджурії, а недавно другий син Толстоя помістив в час. „Новое Время“ статю, в якій старав ся опрокинути погляди свого батька. Молодий загорілець висказує переконанє, що могутня Росия небавом загорне усї сусідні держави (!) і вижене Анґлійців з Египту і Індий (!) Прегарна то мрія молодого кавалєровича !...

Лїченє в темряві. Велику сензацию викликало відкрите віденьского д-ра Гольдмана, що винайшов новий спосіб лїченя хорих, що терплять на горячку. Хорих таких уміщує др. Гольдман в темних кімнатах, яких уживають фотоґрафи (camera obscura). В кімнаті такій, щільно замкненій, уживає винахідник при лїченю червоного сьвітла і обвиває недужих червоними бандажами. В лїкарских кругах оповідають, що сей новий спосіб лїченя справдї обнижує температуру горячки.

Лучі Рентґена причиною рака. Анґлійскі дневники доносять о сензационім случаю смерти бувшого асистента Едізона д-ра Далього, що помер на рака. Др. Далї вже давно запримітив, що при експериментах лучами Рентґена напухали ему пальці. З часом кинув ся рак на обі руки, які мусїли ему відтяти. Тим ще однак не усунено хороби. Рак вкорінив ся в цілім тїлї, в наслідок чого др. Далї недавно помер. Від того часу занехав Едізон свої експерименти, переконавши ся, що лучі Рентґена викликують в людскім орґанізмі хоробу рака.

Смерть з імаґінациї. Доносять, що в місцевости Цуцінаті померла недавно молода учителька Герріт серед незвичайних обставин. Від якогось часу терпіла на гіпохондрию і дуже часто висказувала бажанє, позбавити себе житя. Недавно в присутности родичів витягнула фляшочку і удаючи, що буцїм утроїла ся, упала на землю і в коротцї померла. Досліди лїкарскі виказують, що фляшочка була щільно замкнена і що нещасна зовсім не зажила отруї.

Арештованє Марконього. В Нюйорку арештовано славнозвісного винахідчика телеґрафу без дроту Марконього за те, що скоро їхав самоходом. Поліция засудила його на заплачене гривни в квоті 2500 корон. Вість про те арештованє викликала очевидно велике заінтересованє.

Любовна драма. Вчера застрілив в Неаполи академік Сомелїї жінку проф. унїв. Лявренті, яка була глуха на его любов.

Експльозия. В фабриці Айслєра і Огтлїба в Сараєві тріс передвчера котел, причім погибло 6 робітників, а ще більше потерпіло рани.

Руска селяньска бурса. На бурсу жертвували: Пан надуч. Савіцкий з Мамаївців 1 кор., п. уч. Топущак 2 кор., п. уч. Костюк Юрій 1 кор. При заснованю „Сїчи“ в Рогізній зібрав управитель 6 кор. 90 сот. Жертвували: Вп. пан ц. к. проф. Брензан 1 кор., п. Василь Продан 1 кор., панї Евг. Барон 1 кор., панї Хонія Продан 1 кор., панї Оля Дутка 1 кор., п. Швайцер 10 сот., п. Іван Синюк 50 сот., п. Дарій Пігуляк 20 сот., п. Николай Меленка 20 сот., п. Омелян Швайцер 10 сот., п. Будзко Олександер 20 сот., п. Урбаньский 40 сот. і п. Пипіна, сїчовик з Неполоківців 20 сот. — Видїл товар. „Руска Бесїда“ рішив 5. жовтня с. р. запомочи селяньску бурсу 50 кор. — При пращаню п. президента краю кн. Гогенльоге в Неполоківцях пожертвували управителеви бурси о. Маланчук з Лукавця над Сер. 2 кор., о. Драчиньский 5 кор. а пан Попович надуч. з Вашківців 10 кор. — Пан Модест Левицький 1 кор. — При судовій розправі із дня 20. вересня с. р. підчас урядованя пана секр. суд. Коралевича рішив ся обжалований пожертвувати 10 кор. на селяньску бурсу, котру суму вже одержав управитель бурси. — Заряд бурси складає всїм щирим жертводавцям сердечну подяку. — *Іван. Клим*, канд. філ.

Американьскі опришки. Американьска „Свобода“ пише: Помежи Монт Клер а Патерсон Н. І. в горах напали замасковані бандити на касиера Дана Віте, що їхав виплатити робітникам занятим при будові водопроводу. Коли Віте висїв з зелїзниці і удав ся візком на місце роботи, серед лїса вискочило з корчів чотирох людий з зазивом, щоби задержав ся. Віте побачивши грозячу небезпечність, погнав чим скорше коня, думаючи, що утїче, але в тій хвилї дав ся чути вистріл, і кінь повалив ся на землю. Опришки припали до Вітого, домагаючись гроший, а коли він їм опирав ся, ударив его один опришок по голові так, що зовсім его приголомшив. Відтак опришки забравши всї гроші, які Віте мав при собі, а було їх 5.112 долярів, щезли в лїсї. Коли Віте прийшов до себе, зайшов на місце роботи, дав знати поліциї, котра разом з робітниками пустила ся за опришками в погоню. Однак опришки пропали без слїду. — В Бруклинї одному маючому Італіянцеви викрали невисліджені злочинці сынка і жадають від батька викупу дитини, бо інакше замордують еї. Батько дав знати поліциї, і заявив, що дасть 10.000 долярів нагороди тому, хто найде его дитину. Поліция без вины сїдить за злочинцями. Батько все ще одержує від незвісних людий листи з погрозою кровавої німести, коли не зложить жаданої суми гроший за викуп сина, а також присягають страшну німсту за донесене тої справи поліциї. Подібні листи з погрозами одержують і другі богатші Італіянці, тому стережуть ся перед замахом і не пускають дїтий на улиці, боячись, щоби не попали в руки опришків.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

Портрет гетьмана Мазепи. В селї Сироватка, харківскої ґуберниї найдено на подї одної селяньскої хати олїйний портрет гетьмана Мазепи. Понизше погрудя находить ся підпис кирилицею: Іван Стефанович Мазепа, ясневельможний гетьман. З огляду на те що терен шведско-російскої борби, у якій лягла воля України в полтавску могилу, находить ся дуже близько Сироватки і місточка Сум, у якім, як ходить переказ, мав проживати Петро І., то можна думати, що новонайдений портрет е справдї автентичний.

Руско-нїмецкий словарь, уложив Омелян Попович. Сей словарь містить на XII. + 319 сторонах (21 аркушів) гарного друку великої вісїмки не тільки значіне але й відміну слів. Наклад закупила книгарня Рехенберґа і Спілки в Чернівцях і продає брошурований примірник по 5 кор. а оправлений по 6 кор. Замовлені в друкарни „Рускої Ради“ примірники коштують в оправі 5 кор., з пересилкою почтовою о 20 сот. більше. Хто хоче їх набути по сій уміркованій цїні, мусить спішити ся, бо всего е ще лиш кількадесять примірників, які остали незакуплені книгарнею.

Малий фейлєтон.

* * *

Анї слова. Ні одного слова!
Втихла пісня. Пірвали ся струни.
Положили надію до труни.
А була вона така чудова!
— — — Будь здорова!

Доокола спокій, як у гробі.
Сонце згасло. Сховало ся в хмарах.
Місяць білий, наче мрець на марах.
Зорі в мраці меркнуть, мов по тобі
У жалобі — — — — — —

Богдан Лепкий.

Переписка Редакциї.

Вп. М. П-нч. Вашої відповіди п. І. К. не містимо 1) тому, що у нїй Ви собі прямо кпите з правил рускої правописи і граматики 2) тому, що ви закидуете пр. що „молоденький п. тов. К-ий нападаєть на старших учителїв і управителїв шкіл“, хоч чогось подібного в обгорюваній статї зовсім нема — отже нема притоки до полеміки.

Вп. Тот-ул. Редакция не має нїчо до дїла з висилкою часописї. Вашу жалобу передано, де слїдує.

Вп. І. К. Тепер — не актуальне. Не можемо друкувати.

Вп. С. Б. в Ціріху. Заряджено. О обіцяне просимо.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамеких боа, як також всїлякого рода зарукавків. Послїдна новість. Шапки для хлопців, перекі кучми і иньші суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єґеровске і Д-ра Лямана біле, рукавички, огрівач пульсів і колїн, огрівачі етїн, панчохи правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепцї і. т. и. для пань, панів, дївчат і дїтий.

Конфекция блюзок Ґольфа і камізельок для пань, панів, дїтий, дївчат, до того жакети і чепцї.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Ґ. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Ґабіґа, найлїпших і найдешевших фабрикатів з фільду, льодену, плїшу і т. и. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкциї і амуніция. Кальони і черевики до снїгу найлїпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начиня, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Замовленя з провінциї виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, принимаю назад.

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того званя входячі роботи.

32 (—)

Найкрасше і відповідне виконане по найнизших цінах.

Перша буковиньска цегольня „ПАТРІЯ“, в Чернівцях.

38 (4—4)

ВИРОБИ:

А. ВИРІБ РУЧНИЙ:

ЦЕГЛИ ДО МУРУ
ФЛЯСТРІВКИ
ЦЕГЛИ ДО ГРУБ
ЦЕГЛИ ДО КЕРНИЦЬ
ЦЕГЛИ ДО ҐЗИМСІВ
ПОВНІ ЦЕГЛИ ДО КОМИНІВ

Б. ВИРІБ МАШИНОВИЙ:

ДРЕНІВКИ (в ріжних промірах)
ТРИКУТНИКИ, ЖОЛОБІВКИ
ДАХІВКИ
ДЕРЕВЛЯНКИ (до тонких етїн)
ЦЕГЛИ ПРАСОВАНІ, ФОРМОВАНІ (після рисунків).

Цегли „Rekontr“ до плоских склепінь, патенту ЛЮДВІКА ВАЙСА.

Замовленя виготовлаємо сейчас, точно і дешево.

МИЛОШІХТА

„Олень“ „Марка“ „Ключ“

Найлїпше найвидатнїйше і найдешевше мило. Вільне від всяких шкідливих домішок.

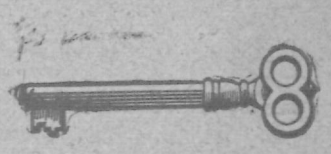

Всюди до набутя

При купнї належить зауважати, аби кождий кавалок мила мав напис „SCHICHT“ і повисшу марку охоронну.

41 (2—17 н.)

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всїлякі роботи друкарскі

скоро і дешево.

Десеровий Виноград куращийний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., висилає Др. Горват в Шентендре (Угорщина).

40 (5—5

ОПОВІСТКА.

Отсим повідомляю Високоп. П. Т. Публику, що я в дорозї купна набув загально знану

ПИВАРНЮ ХІРЕРА

котра находить ся в румуньскім народнім домі.

Опертий на своїй довголїтній вправі реставраторскій, осьвідчаю що піднимаю ся в кождім зглядї Вп. Гостий вдоволити так **доброю кухнею** як також знаменитим **„пильзненьским“**, а поручаючи ся ласкавим зглядам, прошу о численні відвідини і пишу ся

з глубоким поважанем

43 (2—2 п. н.) **Моріц Канюк,** реставратор.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

Створишене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тілько **обезпечені тревало** в „ДНЇСТРІ“ від огню. Членьский удїл 50 корон можна зложити в ратах; вписове 2 кор.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **позички на 6 %** за предложенем відповідної гіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає **ся на 10 лїт.**

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иньшім купнї землї нехай купуючі **звертають ся** за **позичками до** „ДНЇСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4 %.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденту** від удїлів а часть зиску призначує ся **на добродїйнї цїли;** до тепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. **18.385.— корон.**

(—)

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	1,698.786 К.	Позички	1,403.472 К.
Удїли	115.947 К.	Цїннї папери, льок. в банках і на рах.	
Фонди резервові .	23.522 К.	біжучий	506.994 К.

ВІДОЗВА.

При надходячім сезонї осьміляю ся звернути Вп. П. Т. Публиці увагу на мій

склад ріжних приборів

і додатків кравецких,

котрий заосмотрив я **в найбільший вибір названих товарів,** а то: в материї шовкові, пліши, кльоти, гафтки, стеліївки, дивани, ріжнородні тканини і т. и.

НОВОСТИ в крепах, ґазах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріко і шовках, як також в білю і Glacé-рукавичках.

Склад всїх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідини упрашає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse Nr. 13.)

39 (5—10 с. н.) (в сусїдстві **Дорнбавма.**)

Маґазин одягів

Вашлер і Фаерберг

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цінах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (14—24)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 116. Чернівці, середа дня 29. вересня (12. жовтня) 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА".

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ"
разом з „Рускою Радою":
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини" 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Буковиньский сойм.

(1. засїд. I. сесиї X. пер. виборчого із дня 10. жовтня).

Новий маршалок, новий єго заступник, новий краєвий президент і більша частина нових послів — отсе й причина цїкавости публики, яка ґалерию битком наповнила.

Новий також дух віє в способі нарад, дух працї місто дебатованя, що зазначив голова Вільнодумних по засїданю пополудневім, дух мира, якого високу стійність належно оцїнив краєвий маршалок. На сали всї посли за виїмкою Скедля, який із за недуги в родинї взяв урльоп. Посли одягнені в фраки а від яких відбивають селяньскі одяги пос. Левицкого і Бубурудзана.

В кілька хвиль по 11. промовив през др. Реґнер-Бляйлебен:

Єго ц. к. Величество зволило Найвисшою постановою з дня 11. вересня с. р. найласкавійше заіменувати посла соймового бар. Юрія Василька маршалком краєвим воєводства Буковина а посла соймового проф. д-ра Стефана Смаль-Стоцкого заступником маршалка в управі сойму.

Позваляю собі про те повідомити високий сойм і обох панів в їх новій функциї високій палатї представити. (Оклики: Славно).

Прошу пана маршалка краєвого зложити обіт після реґуляміну нарад.

(Маршалок краєвий складає обіт вірно служити цїсареви, заховувати закони і совісно сповняти свої обовязки).

Тепер прошу п. маршалка кр. заняти своє місце і розпочати соймові наради.

Мова краєвого маршалка.

Високий сойме! Милостию Є. ц. к. Велич. іменований на се місце перебираю після Найвисшої волї мій уряд і сердечно Вас витаю, Як вам мої високоповажані панове відомо, лучила ся в Найвисшім цїсарскім домі послїдними днями дуже радісна подія (посли встають). Тому позволите мені, а я певний вашої згоди на те, щоб я доручив в імени заступників краю Є. цїс. кор. Величеству, нашому Найяснїйшому монархови і панови, цїсарскому дїдови, як також архикняжій парі желаня нашого краю в телеґрафічній дорозї (Оплески).

Мої Вп. панове! По радости наступає і біль, се таке вже призначене в людскім житю. Ледви що й но вибрано теперішних заступників краю як наспіла вістка про смерть довголїтного, трудолюбивого і загально поважаного члена сеї високої палати б. п. барона Николая Мустаци. (Посли знов повстають із своїх місць). Бар. Мустаца в цїлім краю улюблений, поважаний богатими і бідними, батько сиріт, як добродій і щедрий жертводавець зумів в протягу многих лїт в усїх верствах населеня здобути для себе приятелїв. Він мав вправдї политичних ворогів але не мав особистих неприятелїв. Ми усї були в тім положеню разом з ним працювати, ми признали єго великі духові здібности, єго многосторінне знане, єго щире обходжене супроти кождого. Він, що стільки бідним, стільки потребуючим помочі спомагав, поставив собі найкрасший памятник, помер бідним. (Живі притакування).

Мої Вп. панове! Думаю, що я висловлю Вашу думку, кажучи: Нехай буде ему пером буковиньска земля, яка єго криє, а для котрої він жив і працюючи помер! Вічна ему память!

Ви мої Вп. панове піднесли ся із місць, тим то позвольте, що сеся ознака жалю буде зазначена в стеноґрафічнім протоколї.

Мої панове! Не є моєю задачию розвивати з сего місця програму. Я понимаю моє становиско в той спосіб, що я з сего місця мушу стояти понад партиями сеї палати. Хочу проте бути справедливим і обективним для приятеля і ворога, хочу посередничити межи сторонництвами, не хочу однак жадним чином бути партийним. (Признане). Я хочу берегти свободу слова, якої Ви мої панове оскілько я Вас знаю, ніколи не надуживали і не будете надуживати. Може нас зближити одно слово для згідливої працї а се слово звучить мир. Нехай се грімко загомонить і найде приступ до Ваших сердець; Нехай оно загомонить для добра цїлого краю і єго населеня, навіть далеко поза границї нашого вузшого родимого краю. Нехай сесе слово вирівнає политичні противеньства, нехай оно завсїгди, стане між Вас як посередник, як між Вями повстають ріжницї. Се є, мої панове, моє горяче бажане і я переконаний, що і Ви сего так само будете бажати. Я переконаний що Ви в повнї сьвідомі обовязків, які Ви приняли зглядом краю.

Мої панове! Населене краю глядить сегодня з повною надїєю на Вас. Сесе бідне але добре населене питає нас нинї: Чи буде буковиньский сойм здібний до працї? Чи буде на нас памятати, чи сповнить наші бажаня, чи змилуеся над нами? Думаю, мої панове, що я можу в Вашім імени на сї питаня притакнути.

Частину задуманих реформ і домагань видїлу краєвого наведено в меморияле зладженім з приводу побуту пана през. мінїстрів а передовсїм ту часть, при якій є потрібно на державну запомогу. Є. Е. теперішний п. президент мінїстрів дуже прихильний для краю, як Ви самі знаєте се мої панове, котрі стоялисьте із ним в близшім контактї, доказом чого сеся обставина, що він не жахав ся далекої дороги, щоб загостити до нашого краю. Він був нам дуже милим гостем і ми мусимо з подякою признати те піклованє Є. Е. о наш край. (Славно!)

Єслиж сеся опіка доси не принесла еще обильних овочів, хоч сего і ми і Є. Е. усильно бажаем, то причину того треба добачувати в тій обставинї, що наша рада державна на жаль не здібна до працї і що руки Є. Е. п. президента мінїстрів поки що — кажу — звязані.

(Посол Василько: Воно справдї так!)

Недавно наступила зміна в управі буковиньского намісництва. Між заявами симпатий, яких не дізнав ще нїякий шеф краєвий, покинув князь Гогенльоге край серед загального жалю. Слава однак, яка випереджує теперішного пана президента, є для нас певною запорукою, що пан президент краєвий, якого маю честь повитати з найбільшою пошаною в імени краю, буде також продовжати дїло розпочате князем Гогенльоге і що доведе до успішної цїли. Прецїнь Є. Е. п. президент мінїстрів виголосив з приводу своєї присутности важну промову. Хочу піднести з тої промови один уступ, що наповнить нас і цїле населене краю радісною надїєю. Сей уступ звучить: „Ще кілька сильних дїл а брами краю стануть на простір отвором для поступу і цивілїзациї.

І так п. през. мінїстрів прислав до краю кн. Гогенльоге як також теперішного шефа краєвого п. д-ра Октавіяна Реґнера Бляйлебена а се є найпевнійшою запорукою, що теперішний шеф буде тямити слова Є. Е. (Славно!)

Як се стане ся, чого можна певно надїятись, тодї здобуде собі в найкоротшім часї вдячність цїлого краю і може бути переконаним про мою горячу підмогу, як не меньше і цїлої палати.

Мої панове! Край находить ся в тяжкій фінансовій крізї. Хто тому винен, годї знати. Всї мої і Ваші попередники сповнили совісно свої обовязки. Але раз наступило те, що кріза справдї вирнула, а Вашим обовязком буде єї по змозї усунути. Новий відклик до податків нашого населеня, яке вже й так перетяжене не згодить ся з вашою совістию. (Славно! Să trăeascâ! Bravo!). Треба отже глядїти за иньшими жередами,

---

Стефан Жеромскі.

Щоб не скоїлось, най влучить мене.

Софокль: Едип-цар.

Переклав Ярослав Весоловський.

На ліжку, означенім числом 24, в найтемнїйшім кутї салї лежав від кількох місяцїв трийцятьлїтний може, фільварковий парубок. Над узголовєм ліжка калатала за кождим рухом хорого чорна, деревяна табличка із надписею: „caries tuberculosa"... — ізза сухітничого гнитя кости, ампутовано бідакови ногу вище колїна. Мужик був безземельним барабольником і з барабольників походив, оженив ся перед роками, доховав ся хлопця із конопластою чуприною — аж ось нї з сего нї з того заболїла його в колїнї нога та поотворювали ся ранки. Добрий чоловік дав фірманку до міста і відставлено нуждаря на громадський кошт до шпиталю.

Ще добре памятав тото, як їде під вечер осїнний з своєю жінкою в параднім васазї із півкошиками, як собі поплакують обоє із жалю та страху — і що заплачуть, те перекусить яйцем, звареним на твердо — а потім вже лиш якась незмірна сїрість, немовби мрака, не мрака...

Шпитальні дни без ріжницї, без відміни, зникли йому з памяти, творячи немовби незміриму прірву в житю лиш невідмінний смуток пригнїтав його душу через кілька місяцїв з такою невмолимою і брутальною силою, як камінна плита придавлює могилу. Через ту мраку памятає півясно дивні дива, які з ним вироблювано; купане, голодженє, запускане в рани дротиків аж до кости — опісля операцию, як несуть його на салю між панів повбираних в фартухи кровию замарані — і памятав ту дивну, неустрашиму хоробрість, що підперли його в ту годину, немов милосерна рука.

Перед операциею, дивлячись на ряд явищ, що будили відразу — снував він з глубини простої своєї душі нитку думок, яку вчить снувати найбільша на сьвітї учителька — спільна саля в шпитали. По операциї заслонила все смертна утома і неохота. Було йому все студено, а коло полудня і понадвечір починало щось в чашцї тяжити немовби камінна куля і йшли від тої кулї до ніг струї морозу. Від пальцїв же здорової ноги тягнули до черіпа филї розмріючого тепла. Думки, мов краплї живого срібла, зяїтали скоро в якийсь кутик мозґу і підчас коли лежав скорчений в калужи поту, підчас коли повіки самі опадали — не на сон лиш на безсиле — напастували його дивачні півсонні мари.

Ось зникало все і оставав лиш сїрий, неунятий, пересичений хльороформом простір, розсьвітлений до половини марним, розпорошеним сьвітлом, подібним до внутря незмірного острокруга, який від него розпочинаєть ся і лежить перед ним немов лїйка без міри. Там в печуваній далечи, де звужуеть ся шпиль, є біла, сьвітлиста плямка: тамтуди виходить ся... йде до тої щілинки днем і ночию по безконечній спіральній лїнії, що обігає внутрішну поверхню лїйки, йде з мусу, з усиля як слимак, хоч зрівало ся в нїм щось мов квилочка зачіплена ногою в сильце, хоч тріпаєть ся в нїм немов пташачі крила. І не може підлетїти вище чим на довготу сїльця і все спадає й спадає... Знає, що видно із тої щілини. Лиш ногою ступити — а там йде межа на нивцї під лїсом, де були його власні чотири загони бараболї. І снить ся йому тодї, як вирветь ся механїчно із своєї порожнечі — час копаня. Тихо там під лїсом, там осїнна прозрачність простору, що зближує з віддаленя предмети і дає їх виразно бачити. У двійку з жінкою копають гарні мов котячі лоби, бараболї. На горбочку на стерни, зібрали ся пастухи в гурток, мішками пообкручували ся, покорчили босі ноги, нанесли ялївцю сухого, запалили огнище і вигрібують патиками печені бараболї із попелу; у повітрю пахне дим ялївцевий, запашний... Як бував здоровійшим, тверезїйшим, як його мучила горячка не так докучливо, попадав в страх, в переразливу тревогу роздавлених і замучених, яка находить ся в душі прямо мов рана. Єство хлопа зосереджувалось під єї натиском в так малу величину, як зернятко дурману і злїтало, гонене наглими пересудами, якимись звуками переразливими, розбиваючись об ґзимси бездонної порожнечі.

Вкінци почала рана на нозї гоїти ся; горячка уступила. Душа бідака вернула немов з тамтого сьвіта до первісного єї стану, до роздумувань над тим, що пересувало ся перед його очима. Але якже змінила ся суть тих роздумувань! Давнїйше було се милосердне,

щоби сю крізу в відповідний спосіб усунути.

На покрите пекучих потреб сего краю нема поки що ніяких средств. А краєвий шпиталь потребує конче значного розширеня, так само заведене божевільних, при якім треба заложити павільон для заразливих недуг. Треба також шпиталїв в Вижници, Сторожинци і Серетї.

На сей видаток потрібно около два мілїони кор., на що нема нїякого покритя. Крім того потрібні реґуляциї рік, дреновні роботи, а неменьше потрібно також вибудувати краєву палату, що вже не відповідає теперішним вимогам.

Розвиток університету а також людового і середного шкільництва буде залежати від Вашої опіки. Будова шкільних будинків є гнетучим тягарем сїльского населеня і я в друге в тім положеню, що в тій палатї про се говорю і принимаю депутациї в тій справі. І так думаю, що Ви, мої панове, будете мусїли і сею квестиею основно заняти ся. О скільо проґрама поодиноких сторонництв доси вийшла на денне сьвітло, поставлять поодинокі партиї високій палатї важні предложеня. На першім місци зову предложене реформи виборчої, реформи що незвичайно важна для краю і по якій населене надїє ся значного розширеня своїх виборчих прав. (Славно!)

Дальшим предложенем се вибудоване краєвого банку, уліпшене господарского кредиту, що є головним жаданем мужицкого населеня. (Славно! Să trăeascâ!)

Поліпшене платнї учителїв (признання) необходимо конечне і Вам треба о сїм нарадити ся. Зміна устав громадских становить вже від многих лїт предмет розправ в сій високій палатї і я глубоко переконаний, що Ви і в сім роцї будете в положеню основно тим заняти ся. Украевлене доріг належить також до проґрами партий сеї високої палати і Ви будете мусїли сесе важке питане розвязати.

Я звернув би ще просьбу до високоповажаного п. президента краю, щоби слїдив наші розправи, щоби ухвали сеї палати прихильно підпирав.

При тій нагоді позволю собі представити Вам, мої панове, пана радника двору Фекете, що Вам вже як найлїпше відомий (Славно!) і прошу его, щоб служив нам своїм зрілим всесторонним знанем.

Много вимагаю я від Вашої дїяльности мої Вп. панове. Прийміть на себе ту працю, хай вашою засадою буде: Не все, що старе, мусить бути лихе. Як що тільки на старім є доброго то заховуйте сесе. Але придержуйте ся також і дальшої засади, що не треба держати ся старого, тому що его передала минувшина теперішности. (Оклики: слушно!) Розслїджуйте кожду спонуку, звідки небудь она походить, після еї річевости.

Через те, мої Вп. панове, зробите для краю і населеня велику услугу. Нехай в сій палатї панує згода, нехай на завсїгди пропадуть незгодини і роздори. (Славно!)

І так мої панове, як чоловік хоче перенести ся в побожнїйший настрій, глядить на образ кривавого Спасителя, то подивіть ся на те наше бідне населене і зглянте ся на тих бідних людий, що покидають свою рідну землю і утїкають до далеких країв. Поду майте в тім случаю на тих, що терплять голод і студінь а тодї насунуть ся Вам добрі думки самі від себе. Всї ті люди мають преціньчувства і серце в тїлї. Тимте, що національну полумінь хоч-би она і як високо палала, може здусити море бідноти, яке грозить заливом нашому населеню.

По уступі волоскім говорив краєвий маршалок по руски: Вас, мої панове, що заступаєте руский нарід витаю найсердечнїйше. Хоч я належу до волоскої нациї але я родив ся між Русинами. Тож мав я нагоду руский нарід пізнати і полюбити. Я знаю, де Вас болить і тому можете менї вірити, що я нїякої Вам кривди не зроблю. Із свого боку надїю ся, що Ви як і всї наші посли будете шанувати права иньших народів нашого краю, так що будемо могли похвалити ся, що наша Буковина є один край в цїлій Австриї, де всї народи живуть разом як братя.

Свою промову закінчив краєвий маршалок вірнопідданчою заявою для Є. В. Цїсаря, кінчучи еї окликом „Hoch!“ „Să trăiascâ!“ „Многая лїта!“, який зібрані стоячи тричи повторили.

Промова краєвого президента.

Милостию Є. В. нашого Найласкавійшого Монарха іменований президентом краєвим воєводства Буковини позваляю собі Високий сойм в тім моїм характері сердечно привитаги і рівночасно звістити, що я не залишу про надзвичайно патріотичну заяву сойму здати справозданє Є. Величеству.

Прошу приняти запевненє, що правительство, яке маю честь заступати, зверне на розправи високого сойму найпильнїйшу увагу і що оно буде працю високого Сойму по змозї попирати. Яко шеф полїтичної управи сего краю, поставлений перед новими много-сторонними задачами, я в повнї сьвідомий їх трудностий. Прошу однак приняти запевнене, що я усе моє знанє і усїх моїх сил приложу до того, щоби вірно сповняючи обовязки мого уряду в хосен краю, міг успішно служити его населеню. (Оклики: Славно).

По участи в нарадах і живих зносинах з вами, мої панове, яко покликаними заступниками краєвих інтересів, обіцюю собі обильну спонуку і велику користь в моїй управній дїяльности.

Прошу Вас, мої панове, щоби Ви того довіря, яке Ви в так великій мірі мали зглядом мого високо поважаного попередника, не зовсїм відмовляли і менї. Ласкаві привітні слова високо поважаного пана маршалка краєвого, за які сердечно дякую, позваляють менї надїятись, що я з сею просьбою звернув ся до Вас не надармо.

Она звертає ся в першій мірі до самого поважаного пана маршалка краєвого, котрий менї певно не відкаже своєї цїнної помочи і вірно свому традиционному патріотизмови буде певно вести провід нарад оглядно і успішно.

Позвольте менї, мої панове, побажати, щоб небо благословило Вашу працю і довело еї до успіхів. Нехай край під знаком згоди і национального спокою поступає і дальше охочо шляхом поступу, на який він так щасливо вступив.

По промові краєвого президента складає обіт (по руски) віцемаршалок др. Смаль-Стоцкий і займає свое сиджене. По нїм складали приречене в азбучнім порядку всї посли у ріжних мовах лиш вільнодумні Румуни „прирікали“ а консервативні „присягали“... На сім краєвий маршалок раніше засїдане закінчив, назначуючи слїдуюче на 5 год. по пол.

(2. попол. засїданє із 10. вересня).

Чверть на шесту. Ґалерия заповнена хоч слабше як рано. Маршалок бар. Юрій Василько вступає на свою трибуну і дзвонить; посли звільна займають свої місця. Рано полагоджувано лише самі формальности. На пополудневім засїданю вже є й інтерпеляциї, наглі і звичайні внесеня, уконституване комісий, тож можна надїяти ся конфлїкту. На сали так і чути вижидаюче очікуване непевности на висоту неприязного тону обопільних промов.

Засїдане отворено. Правосильність нарад сконстатовано. Секр. Лукасевич відчитує протокол ранного засїдання із швидкостию, якої мож ему позавидувати. Протокол палата приймає до відома. Слїдує відчитане інтерпеляциї пос. Лупу, Штравхера і тов. в справі процесу жел. уряд. Бріля підчас якого реф. бар. Вімпфель висловив ся до обох: „Певне виб хотїли радо дістати ся перед суд присяжних, сеж звісно, що в Чернівцях присяжних і сьвідків можна купити за кілька золотих“. Краєвий маршалок обіцює передати інтерпеляцию заступн. правительства до полагоди.

З черги наступає відчитане двох наглячих внесень проф. Волчиньского і тов. 1. в справі неурожаю, щоби правит. накупило кокурудзи і на весні еї дешево продавало, 2. щоби правительство подало докладне справоздане про межі, які захопила пеляґрана пошесть. Після умотивованя наглячість ухвалено одноголосно. Що до формального боку справи придїленє сего внесеня зупинено аж до хвилї уконституованя поодиноких комісий. Відтак відчитано звичайні внесеня. Проф. Волчиньского в справі шутрованя доріг і ціпленя худоби, посла Штравхера, Стоцкого, Лянґенгана і тов. в справі реформи виборчої, яка має бути предложена під обради, еще в сій сесиї, пос. Штравхера і тов. в справі підвисшеня учит. платнї, пос. Ончула і тов. в справі санациї кр. фінансів, пос. Луну і тов. в справі основаня краєвого банку, пос. Відмана і тов. в справі уставу громадского і знесеня обшарів двірских.

В цїли переведеня вибору соймових скрутаторів покликує краєв. маршалок на тимчасових скрутаторів — пос. Богдановича, Гормузакого і Сімйоновича. Скрутаторами вибрано послів Сімйоновича (28 гол.) Тітінґера (28 гол.) і Богдановича (27 гол.), Перед вибором комісиї промовляє із питомим ему темпераментом пос. др. Авр. Ончул. Вільні вибори переведені кн. Гогенльогем перемінили соймову палату до непізнаня, треба проте змінити також еї внутрішну будову. Доси в сій палатї тільки дебатовано, роботи позитивної не було нїякої. Через надмір формалїстики робили ми 3 кроки там де его другі заступають одним. Сойм мусить перестати бути місцем безконечних дебат. Сойм се льокомобіля; даймож ему шини у видї влучних комісий, а тодї буде функціонувати, як слїд. Ходить о те, щоб вибрати комісий більше, але не давати їм богато членів, як се було перше, де прим. комісия адмінїстрацийна мала членів 15 і не робила нїчо. В імени Вільнодумнего Союза, який творить більшість теперішного сойму предкладає вибір 1) комісиї адмінїстрацийної із 6 членів 2) фінансової із 6 членів 3) економічної із 8 членів 4) комунїкацийну (для гостинців і желїз. шляхів) із 6 членів 5) конституцийну (для виборчої реф. гром. устави і т. д.) із 6 членів 6) шкільну із 8 членів 7) леґітимацийту із 6 членів 8) петицийну із 6 членів. *(д. б.)*

Полїтичний перегляд.

Бук. видїл краєвий у нового президента кр.

В суботу явили ся у президента кр. д-ра Реґнера Бляйлебена під проводом заступника маршалка кр. д-ра Ст. Смаль-Стоцкого члени видїлу: Калїнеску, Лянґенган і Ник. Василько, краєві радники Захар і Сімїнович і директори д-ри Филипович, Цуркан і Байер. Віцемарш. др. Смаль-Стоцкий виголосив отсю промову:

„Ще під сьвіжим вражінем пращаня Вашого п. попередника являю ся отсе з видїлом краєвим, щоби Вас, пане краєвий президенте, як заступника найсвітлїйшого монарха в краю сердечно привитати на буковиньскій землї в імени видїлу кр.

Видїл краєвий старає ся рівно як і краєве правительство о добро краю. Лише обопільне доповнене в працї, взаїмне довіре і та зичливість в зносинах, яка з них випливає, можуть отсе змаганє скрінити. Добра слава, яка Вас, Вп. п. президенте попередила, як не меньше обставина, що Ви отсе прибуваєте з найблизшого окруженя президента міністрів Є. Е. д-ра Кербера, прихильно успособлена для нашого краю, *дає нам право надїятись, що для нашого рідного краю що йно заінавґурована ера поступу буде дальше тривати*, що змаганя заступників краю, стремлячі до удержаня в краю національного і конфесийного мира, піднесеня економічного і культурного добробиту та до переведеня реформ, вимаганих часом і обставинами, знайдуть у вашій особі пане президенте, щирого сподвижника. Тим п. президенте з'єднаєте для себе вдячність Буковини і переконаєте ся, що спокій і мир в сім краю, як також успіхи чесної працї для добра краю є стало овочами, що дозрівають при справедливости і прихильности. Витаю Вас сердечно ще раз!

Президент краю відновів, що відчуває трудне наслїдство по так заслуженім чоловіцї, яким був кн. Гогенльоге. Він просить бодай о частину того довіря, яким тїшив ся его попередник. Потреби краю ему добре звісні і він сьвідомий свого трудного уряду. Бесїдник вважає своєю задачию ступати слїдами свого попередника, котрого праця увінчала ся гарними успіхами.

Президент витав прибулих дуже ввічливо, розмавляючи із давнїйше знакомими послами Смаль-Стоцким, Лянґенганом і Н. Васильком, до якого сказав: „Надїю ся, що наші дружні зносини зістануть і на будуче удержані“.

що вирастало із відрази, — тепер була се ненависть скалїченого звіряти, напрасне бажанє пімсти, стеклість, обнимаюча грабіжним устиском рівно тих нещасливих, що лежать побіч, як і тих, що його окалїчили, — що більше в його серци зродило ся й тревало без упину, якесь вите, за яким в завзятім побігу бігли його думки, дошукуючи ся тої сили, що видала на него присуд.

Той стан томленя самого себе тревав довго і розятренє душі взмагало ся.

Аж ось спостеріг одного разу, що здорова нога деревіє і пухне в кістцї. Коли начальний хірург відбував щоденну ранну візиту, хлоп звірив ся йому із своїм страхом...

Лїкар розслїджував його висхле, зівяле тїло, перетяв незначну спухлину, побачив, що сонда сягає до костий, стріпав пальцями і поглянув із загадочним сумом в парубкові очи. — Зле, брате, з тобою! Треба би другу ногу — знаєш також — теє. А ти кепський. Лежи собі тут, тут буде тобі лучше, чим в хатї, дадуть тобі їсти...

І відійшов в товаристві асистентів. Від дверий повернув ще на хвилину, похилив ся над хорим і незначно, щоб нїхто не бачив, пересунув із пестощами рукою по його голові.

Хлопа запаморочило, немовби його вдарив хто з нечевя біяком цїпа в тїмє. Замкнув очи і лежав довго — аж настала в нїм тишa незнана.

Є в людській душі зачарована криївка, замкнена на сїм замків, а не отворяє еї нїхто й нїчо лиш витрих злодїйський мстивої недолї.

Софокль назвав ту криївку по імени через уста осліпляючого себе Едипа... А криеть ся в нїй дивна розкіш, солодка конечність, найбільша мудрість.

Тихо лежав хлопище вбогий на своїм тапчанї і йшов по його душі немов Христос по розбурханих филях моря, успокоюючи бурю...

Відтодї дивив ся на все через довгі ночи і дни погані немовби із незмірного віддаленя, з доброго місця, де все тихо і невисловимо добре, відки все видаєть ся малим, трохи забавним і дурненьким, але гідним любови.

— А най-там, най-там! — шептав до себе — най-там Пан Біг дає людям... Не бій ся! і менї тут несогірше прецї...

„Lumpen“ contra Люеґер.

На однім із послїдних засїдань долїшно-австрийского сойму заатакував др. Люеґер підчас дискусиї над заведенем *одноразової науки в сїльских школах* дуже остро соціяльних демократів, називаючи між иньшим тих, що сьвяткують робітниче сьвято 1-го мая — lauter Lumpen. Із сеї причини відбуло ся в суботу кількачайцять робітничих зборів, на котрих клеймано тактику Люеґера і цїлої антисемітскої партиї. Віцебурмістрови Штробахови уладжено котячу музику. Прийшло до полїцийної інтервенциї.

В борбі за виборче право.

В Празї і Бернї відбували ся в недїлю пер. пол. социял-демократичні демонстрациї в користь загального права *виборчого. Маніфестанти проходили улицями*, піднимаючи оклики славно за загальним голосованем, а „ганьба“ під адресою его ворогів. В полудне демонстранти розійшли ся. Підчас того всего не зайшла нїяка пригода.

Політична ситуация на Угорщинї.

Президент мінїстрів Тіса має поставити в найблизшім часї в соймі внесене, щоби вибрати окрему комісию для зміни реґуляміну соймового в цїли забезпеченя буджетевих нарад через зароджене технїчній обструкциї на якийсь протяг часу. В недїлю вечером відбула ся конференция видїлу партиї независимости в присутности ледви двайцяти членів партиї. Франц Кошут обговорював звісний лист Тіси до своїх виборцїв, у якім він висловив свої плани що до дальшої борби із обструкциею, і поставив резолюцию, в якій заявляє, що всяке зусиле, щоби знївечити свободу слова або спроможність супротивленя *парляменту через ревізиї* реґуляміну нарад зустріне ся з боку партиї независимости із найбільшим рішучим опором. Отсю резолюцию принято одноголосно. Подібну заяву зложить Кошут в соймі.

Росия й Японїя.

Японьский рапорт.

Японьска головна кватира оповіщує про послїдні рухи і борби российского війска отсе:

„Дня 4. с. м. зблизили ся неприятельскі їздці до японьских становищ; однак їх відперли. Того самого дня рушив наперед баталїон российскої піхоти із 11 швадронами кінниці і 5 арматами, але дня 5. с. м. уступив до Гуенґшану. В сїй околици мали Японцї лише 2 або 3 швадрони кавалериї, якої передні сторожі *стоять коло Нїокушану*. Піхота, що ступала на чолї российскої колюмни була одягнена в хіньскі унїформи.

Дня 4. с. м. зустрілись ся дрібні відділи неприятельскі із японьскими передними сторожами коло Пінґтай ще і на мукденьскім шляху. Росиян відперто, котрі на поли борби лишили своїх вбитих і троха оруж'я. Також і в отсім *бою мали* на собі Росияни виключно хіньскі мундури. Дня 3. с. м. рушили 4 швадрони российскої кінниці вздовж шляху біля Гушун і остали там аж до дня 5. рано, після чого уступили на північ, оставляючи лише піші патролї.

Дня 11. с. м. посунув ся віддїл ворожої кінниці із 3 арматами до Гіотом, уставив ся коло Татоо і обстрілював японьскі війска, що стоять по північ від Янтай. Однак неприятеля присилувано уступити, так що оставив лише малий віддїл війска.

Кілька иньших перепалок із Росиянами над рікою Гун покінчили ся також поражками Росиян.

Розказ Куропаткіна.

„Правит. Вестнїк“ приносить із Мукдену зміст денного розказу, який видав Куропаткін дня 2. *жовтня до своєї* армії. У нїм говорить ся, що Куропаткін приказав із важким серцем уступати до Мукдену помимо успішної оборони всїх позиций коло Ляоан із тої причини, що российска боєва сила була за слаба до віднесеня цїлковитої побіди над Японцями. Але тепер уже наступив момент очікуваний российскою армією, щоб самій іти проти неприятеля. Манджурска армія є тепер доволї велика, щоб перейти до наступаня. Вкінци взиває Куропаткін війско, щоб воно тямило про вагу побіди з огляду на відсїч Порту Артура.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. жовтня 1904.

Цїсар повернув в недїлю вечером до Відня із Вальзе, де брав удїл в хрестинах свого внука а сина архикнязя Франца Сальватора і архикняжни Марії Валерії.

В недїлю в полудни явили ся представителї руско-народних товариств у краєвого президента др. Окт. Реґнера-Бляйлебена під проводом надсов. Волод. Ясеницкого. По его привітї відповів кр. през. запевнюючи, що буде підпирати змаганя товариств, як се робив его попередник, колиж тов. а будуть придержувати ся границь закона. Розмавляючи з поодинокими заступниками, піднїс президент між иньшим велике значінє руско-селяньскої бурси.

Др. Теодот Галїн отворив адвокатску канцелярию при ул. Божничій 28.

Із „Бук. Бояна“. Проби до концерту відбувають ся правильно що понеділка і пятниці від год. 7—8 вечером. На концертї відсьпівае ся один хор на самі жіночі а один на самі мужескі голоси, тому конечно щоби всї члени являли ся на проби, бо через сей поділ хор є о половину слабший, а як ще всї сьпівачки і сьпівачки не прийдуть, то годї що і починати. Слїдуюча проба в пятницю. Дальше *подаю до відомости*, що від 17. с. м. буде можна побирати в „Боянї“ науку сьпіву сольового, гри на фортепянї і цитрі як також теориї музики. Учительскі сили відповідно зібрані. Хто би хотїв з сеї нововведеної институциї „Бояна“ користати, зволить зголосити ся у підписаного або у пана Ів. Ганкевича, які удїляють информациї що до годин науки, пляну і гонорара в „Народнім Домі“ межи 6—8 год. вечер що дня. — З поручення видїлу: *Модест Левицький.*

В день отвореня ґімназиї в Кіцмани, 1. с. м. урядила міска рада заходом п. начальника Бажана в сали громадского дому гарне угощене князя Гогенльоге, в якім взяли ще участь віцемаршалок др. Смаль-Стоцкий, інспектор др. Тумлїрж, начальник староства радник Кшисньовский, радник др. Филипович, директор Шпойнаровский, начальник суду Семака, інсп. Попович і Стратичук, відпоручники П. ґімназиї в Чернівцях проф. Клим і Семака, надкомісар Капусцїньский, секр. суду Гарт, катихити Симиґинович, Сїмович і Штайнбах, лїкарі др. Воєвідка і др. Тітинґер, дир. Жуковский і Шорш а з ради міскої начальник і три радні. Перший тост піднїс сам князь на Монарха, другий начальник Бажан на *здоровле князя*, князь на місто Кіцмань др. Воєвідка з поручення начальника на віцемаршалка д-ра Стоцкого, др. Стоцкий на начальника міста п. Бажана, а начальник знов на руских послів Василька, Пігуляка і Левіцкого, др. Стоцкий у відповідь на руский нарід, староста на духовеньство, о. Семака на згоду усїх народностий і віроісповідань, дир. Шпойнаровский на заступників посестр-ґімназий, проф. Клим на директора і учителїв нової ґімназиї, інсп. Попович іменем народного учительства на радних-селян, дир. Шпойнаровский на старосту і бурмістра, радник Кшисньовский на д-ра Филиповича і прочих приятелїв народної осьвіти, *судия Семака на учительство*, інсп. Попович на опікунів бідної молодїжи в руки голови бурси судиї Семаки і т. д. Імпровізований хор з участників пиру сьпівав гимн народний а відтак безлїч многолїтствій. Дир. Шпойнаровский відчитав серед гучних окликів привітні телеґрами від послів Ник. Василька і Калитовского, віцебурмістра д-ра Райса, від дирекций і учительских зборів всїх середних шкіл і и. Около 12-ої годины розпращав ся князь і від'їхав в супроводї інсп. Тумлїржа серед сердешних овацій. — І при сїй нагоді показало ся щире для бідноти серце князя. Ото підчас обіду вбігає на салю швець-жид з лементом, що его жінка дуже хора. Коли его виведено а князь довідав ся, о що ходить, виняв десятикоронівку і попросив начальника передати еї шевцеви. — По від'їздї князя забавляли ся гості ще довго в гостиннім домі громадскім в дружній розмові і зложили на бурсу майже 300 корон, між ними щедрі датки д-ра Смаль-Стоцкого і д-ра Филиповича по 100 кор.

Вечерок в Кіцмани.

Весела весонька коротко тревае,
Еденьскїї рожі і май весь минає,
Чекають лїта нас цїлком неутїшні
Ех! мило згадати минулі, розкішні
Рокй повні блеску, алмазного раю —
Охочого танцю — нектару — розмаю
Коломийки нути... Їх не повернути!...
Ну, то треба щось зробити,
Аби вік наш зрожевиґти.
Бачте — от і в сам же час
У Кіцманї ждуть на нас!
Рушмо ся, сноможем гідно
Своїх хлопцїв, щось там капне
У *бурсацку касу бідну!*
Знаяй читати, да читает і да прибувает
15. октоврія во Кіцмань, ідїже будет гончество сиріч плясаніе веліе!

Українські проповіди в Росиї. В „Волынских Епарх. Вѣдомостяхъ“ поміщено справоздане преосьвященного Амвросия, вікарного епископа Кременецкого про ревізию приходів овруческого уїзду (повіта). Від 14. до 28. червня с. р. відвідувано 48 церквий в містечках і селах. „Після звичаєвої стрічи, пише преосьвященний, я звернув ся з коротроткою наукою до зібраного народу. Тему науки духовної давало переважно імя (посьвященя) храма. Наука відбувала ся звичайно на цвинтарю церковнім, куди ми виховили разом із народом і сьвященниками, щоби уникнути жар і тїсноту“. Проповіди відбували ся завсїгди в українській мові, що по словам епископа *причинило ся до лїпшого* розуміня і дуже припало до вподоби населеня. Нарід дуже численно збирав ся, навіть в будні днї. — Не знати лиш чи вчинок преосьв. Амвросія найде наслїдувачів між прочим духовеньством, яке завзяло ся перемінити церкву на крїпость русифікациї із шкодою для Христової науки.

Арештоване французских ґенералів. *Із Парижа доносять, що полковника* Ролена і капітанів Дотріша, Франсоа і Маршаль, яких спершу випущено провізорично на вільну стопу, тепер повновно арештовано із близше невідомих причин.

Фальшівинки гроший. Будапештеньска полїция арештувала дві особи, що в одній віллї на Extravileau вирабляли фальшиві риньскі. Прилади, якими вони при сїй роботї послугували ся а також і фальсифікати сконфісковано.

Ґенеральний страйк портових робітників в Марсилії, який тривав так довго, в суботу покінчив ся. Корабельні товариства поробили розпорядки, щоб рух розпочати на ново.

Дефравданти перед судом. Перед трибуналом карного суду в Кракові ставали *тамтого тиждня* Роман Хмурский, Ігнат Мілер, Болеслав Валя і Станислав Барко. Прокуратория закинула їм, що при їх безпосередній або посередній участи пропало з каси кредитового товариства ремісників в Кракові поверх 400.000 кор. Присяжні судиї видали такий вердикт: На питанє що до *вини* Романа Хмурского, директора окраденого товариства, відповіли одноголосно: нї. Вину прочих обжалованих присяжні судиї потвердили одноголосно з тим додатком, що кождий наразив товариство на страту поверх 600 кор. На основі того вердикту трибунал засудив Мілера на 5 лїт, Валю на 6 місяцїв і Барка на $3^1/_2$ року *тяжкої вязниці*. Окрім сего засудив трибунал на заплату завданих товариству страт: Мілера на 300.000 кор., Валю на 12.000 кор. і Барка солїдарно з Мілером на 150.000 корон.

Українско руска бурса в Кіцмани. На торжественнім отвореню кіцманьскої ґімназиї, дня 1. жовтня 1804 р. зложили грошеві датки на „Руску бурсу в Кіцмани“ слїдуючі добродії: Вписали ся як члени добродії з одноразовою вкладкою заступник маршалка краєвого др. Стефан Смаль-Стоцкий 100 кор., і радник правительства др. Филипович 100 кор., Евґеній Жуковский 20 кор., отець Іван Сімґінович 10 кор., др. Лев Воєвідка 10 кор., др. Тітинґер 10 кор., Реслер управитель почти 10 кор., Сергій Шпойнаровский 5 кор., старший комісар скарбової сторожі Мілїтки 2 кор., лїсничий Кубилка 2 кор., Лука Борович 2 кор., професор Клим 2 кор., Дмитро Бажан 2 кор., Кароль Шорш 2 кор., Кантримб 2 кор., Крім тих зложили еще датки: п-на Наталка Окуневська складку 8 кор., п-на Марта Окуневська складку 10 кор. 50 сот.. отець Драчиньский 5 кор., Матей Григорович 3 кор. 60 сот., Франц Лянґ з розправи судової 10 кор., Мариянчук на книжки ученикови Романовському 2 кор.. п-нї Окуневська 10 кор., зібрано в домі отца Костецького 16 кор. 50 сот., секретар судовий Цурковський 10 кор., нотар Бендевський 10 кор., др. Арнольд 20 кор., др. Гардт 2 кор., *адюнкт суд.* Вайсе 2 кор., ад'юнкт суд. Віцентович 2 кор., канцелїст Ґрессар 2 кор., Кремер 1 кор., Бомзе 1 кор, офіцял Ґнідий 1 кор., Шехтер 1 кор., Чепан 1 кор., Санїцкий 1 кор., Шор 1 кор., др. Ебнер 2 кор., Олександер Влад 2 кор, отець Коцик 2 кор., з карт в касиної 7 кор., отець Сохор 10 кор., отець Сгрипко 10 кор., отець Попель 10 кор., судия Федорович 10 кор, секретар суд. з Сопотвина Антін Конровський 10 кор., Томюк 3 кор., паньство Патковскі з Веренчанки 4 кор., отець Зеленьчук 4 кор., Вайсґляс 5 кор., отець Драчиньский 5 кор., Заставна 4 особі 4 кор., з суду в Кіцмани 15 кор., др. Охримович 5 кор., Голота 20 сот., суд кіцманьский (складка) 3 кор., Прокопович Іван 6 кор. 20 сот. На руки п-нї Олї Руснак *учительки із Орошівців* зложили слїдуючі добродійки і добродії: п-на Параскева Григорійчук учителька 1 кор., академик Сидір Радик 50 сот., учитель Іван Стинґач 1 кор., учитель Володимир Корниляк 1 кор., учитель Драчиньский 60 сот., п. Лїндер 60 сот., Николай Павчук 2 кор., Михайло Скибіньский 1 кор., Онуфрій Малик 1 кор., Іван Кузяк 1 кор., Іван Мацкуляк 80 сот., Юрій Григорович 30 сот., Григорій Кузяк 20 сот., Василь Павлик 20 сот., Григорій Мігайчук 20 сот., Николай Бажаньский 20 сот., Михайло Сгецкий 10 сот., учитель Тодор Руснак 2 кор., і п. учителька Оля Руснак 2 кор., Разом 15 кор. 70 сот.; панна Ісидора Ільницька учителька із Садаґури 4 кор.; У члени вписались і заплатила за місяць жовтень слїдуючі добродії: п. Тевтуя Микола над'учитель 4 кор., Іван Никоряк учитель 4 кор., судия Ілія Семака 4 кор., інспектор Ілярій Стратичук 4 кор., над-учитель Володимир Григорович 4 кор., учитель *Остап Попович* 2 кор., учитель Томоруґ Сидір 4 кор., учителька Параскева Прокопович 4 кор., отець Сімович 2 кор., Денис Евстафієвич 4 кор.; **Разом 572 кор. 70 сот.** Всїм жертводавцям сердечне спасибіг! Дорогі земляки! Вписуйтесь численно в члени Рускої бурси“ в Кіцмани і надсилайте вкладки. Складайте при кождій нагодї і найменьшими датками, бо тим прислужитесь до великого патріотичного дїла — до витвореня власної рускої інтелїґенциї! — За видїл „Рускої бурси“ в Кіцмани *Ілія Семака* голова, *Денис Евстафієвич* касиер.

Малий фейлєтон.

Іван Дїброва.

Орач.

У двое зігнутий він ходить за плугом,
А скиба кріваві слїди заливае,
Не поле він оре а власную душу —
Сльозами гіркими личенько вмиває.

На чиїм ти полю орещ там орачу?
Хто плоди з твоєї ме працї збирати?
„Будь тихо! Не бачиш, що панскїї дїти
Не мають вже тисяч, би в карти прі-
[грати!!“

Добринівцї 12./IX. 1904.

„Bukowinaer Post“,
одиноку нїмецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен підпирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета виходить що недїлї, вівторка і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно і к. 70 с.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Нопера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дїтий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамских боа, як також всїлякого рода зарукавків. Послідна новість. Шапки для хлопців, перскі кучми і иньші суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єґеровске і Д-ра Лямана біле, рукавички, огрівачі пульсів і колїн, огрівачі стїн, паньчохи правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепці і. т. и. для пань, панів, дївчат і дїтий.

Конфекция блюзок Ґольфа і камізельок для пань, панів, дїтий, дївчат, до того жакети і чепці.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів в ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів в Ґрацу Ворсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Габіта, найліпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодену, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. *Цилїндри і кляки після найновійшої моди*

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопців і дїтий.

Краватки і білє після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, манжети і хусточки до носа.

Артикули до польованя. Револьвери, рушниці найріжнороднїйшої конструкції і амуніция. Кальошї і черевики до снїгу найлїпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине, нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Склад дамских і мужеских американьских черевиків незрівнаної якости виробу Гатґавая Зоуле і Гарінґтона в Бостонї.

ВІДОЗВА.

При надходячім сезонї осьміляю ся звернути Вп. П. Т. Публиці увагу на мій

склад ріжних приборів

і додатків кравецких,

котрий заосмотрив я **в найбільший вибір названих товарів,** а то: в материї шовкові, пліши, кльоти, гафтки, стеліївки, дивани, ріжнородні тканини і т. п.

НОВОСТИ в крепах, ґазах, тюлях, (ручної роботи) атласах, тріко і шовках, як також в білю і Glacé-рукавичках.

Склад всїх артикулів з маркою: Д. М. С.

О численні відвідини упрашає

Кароль Гельфан.

Чернівці, ул. Головна (Hauptstrasse Nr. 13.)

(в сусїдстві **Дорнбавма.**)

39 (6—10 с. н.)

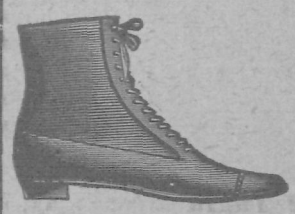

Перша буковиньска

спеціяльна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсольвента майстерского курсу ц. к. технольоґічного ремесельного музея у Відни, і заприсяженого *судового знатока*

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновійшого крою для пань, панів і дїтий.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінциї пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а **Філія** ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Десеровий Виноград курацийний, солодкий (Chasselas) 5 Кільо 2 кор. 50 сот., висилає Др. Горват в Шентендре (Угорщина).

40 (5—5

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всїлякі роботи друкарскі

скоро і дешево.

Оповістка.

Отсим маємо честь повідомити Вп. П. Т. Публику, що отворили ми **в Ринку під ч. 5 в готелю під „Чорним Орлом“**

МАҐАЗИН ОДЯГІВ

для панів дам і дїтий.

Маючи поверх 20-лїтну практику в тім заводї — свого часу оба затруднені у загально знаної фірми **Якова Ґольда,** — маємо надію, що Вп. П. Т. Публика як передше фірму Якова Ґольда, так і нашу ново отворену буде посїщати, а дякуючи вже з гори за довіре, заневняємо, що в кождім зглядї вдоволимо Вп. П. Т. Пиблику і пишемо ся

з гл. поважанем

Тайтлєр і Штернберґ

маґазин одягів.

СТАЛІ ЦЇНИ НАЙДЕШЕВШІ!!

30 (17—25)

Маґазин одягів

Вашлєр і Фаєрберґ

Чернівці, ул. Ратушева напротив готелю Централь

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопців і дїтий по цїнах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (15—24)

Дентистичне Ателїє

Бержарда Сальтера

в Чернівцях, ул. Кароліни ч. 8.

поручає

Вп. П. Т. Публиці всї свої у круг того звання входячі роботи.

32 (—)

Найкраще і відповідне виконане по найнизших цінах.

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

(—) для

шкіл народних

урядів парохіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

За вигідною сплатою по 50 сот. тижднево з гори, або по 2 кор. місячно

доставляє що йно отворений

кредитовий маґазин товарів

Енценберґ-Hauptstrasse 23/a

ЗНАМЕНИТІ ДАМСКІ МАТЕРИЇ

23 центіметрові простирала, як також накривала, сальонові і хідникові дивани, машини до шитя, зеркала і сьвяті образи.

35 (10—10)

---

37 (7—8)

Юзефи і Мілєр

дроґерия, склад фарб, материялів, перфумерий, хемікалій і пр.,

поручає

свій великий ново-сортований маґазин

фарб тертих, олїйних і инь., лякерів, покостів, посторонків, щіток, пендзлїв, чеколяди, смаровил до шкір, оливи, олїю і инь. товщів, артикулів технїчних, тоалетових, перфуми, мила, сьвічок, артикулів до праня і т. д.

Фотоґрафічні апарати, папір хемічний для фотоґрафів, шкла і плити до того, як також знаряди до фабричних прас.

НОВОСТИ в моментальнім електричнім осьвітленю, **кешонкові лямпки електричні,** домові лїхтарнї, шпильки до краваток, годинники, лїхтарі і т. д. все найлїпшого рода.

Цїнники даємо на жадане. Все продаємо дешево.

Замовленя з провінциї виготовляємо сейчас.

Друкарня товариства „Рускої Ради“

має на складї

„контракт купна і продажи“

в рускім язиці.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.